

Suomalais-venäläisen koulun opetussuunnitelma 2016

Nimi	Suomalais-venäläisen koulun opetussuunnitelma 2016
Kunta	Helsinki
Koulu	Suomalais-venäläinen koulu
Hyväksymispäivämäärä	

SISÄLTÖ

1. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.	1
2. Perusopetuksen arvoperusta!.	2
3. Perusopetuksen oppimiskäsitys.	4
4. Paikallinen tuntijako.	5
5. Kieliohjelma.	6
6. Opetuksen mahdolliset painotukset.	8
7. Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö.	9
8. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat.	13
9. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma.	14
10. Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa. . .	16
11. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen.	17
12. Suomalais-venäläisen koulun opetussuunnitelman laadinta.	18
13. Perusopetuksen tehtävä.	20
13.1. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet.	21
14. Laaja-alainen osaaminen paikallisessa opetussuunnitelmassa.	22
15. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri.	29
16. Oppimisympäristöt.	33
17. Työtavat.	35
18. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.	36
18.1. Monialaiset oppimiskokonaisuudet.	37
19. Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö.	39
19.1. Oppilaiden osallisuus.	40
19.2. Kodin ja koulun yhteistyö.	40
19.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa.	41
20. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö.	43
21. Opetus erityisissä tilanteissa.	46
22. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta.	47
23. Arviointikulttuurin paikalliset painotukset.	51
23.1. Arvioinnin tehtävät ja oppimista tukeva arviointikulttuuri.	52
23.2. Arvioinnin kohteet.	53
24. Opintojen aikaisen arvioinnin toteuttaminen.	58
25. Päättöarvioinnin toteuttaminen.	64

26. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset.	67
26.1. Yleinen tuki.	70
26.2. Tehostettu tuki.	71
26.3. Erityinen tuki.	74
26.4. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot.	76
26.5. Tulkitsemis- ja avustajapalvelut.	78
27. Oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat.	80
28. Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset.	85
29. Kaksikielisen opetuksen järjestäminen.	86
29.1. Kaksikielinen opetus.	88
30. Valinnaisuus perusopetuksessa.	89
30.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit.	89
31. Vuosiluokat 1-2.	91
31.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen.	91
31.2. Koululaiseksi kasvamisen.	92
31.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	92
31.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2.	93
31.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	93
31.6. Oppiaineet.	97
31.6.1. Elämäkatsomustieto.	97
31.6.2. Englanti, A-oppimäärä.	104
31.6.3. Kuvataide.	105
31.6.4. Käsityö.	115
31.6.5. Liikunta.	121
31.6.6. Matematiikka.	128
31.6.7. Musiikki.	142
31.6.8. Oppilaanohjaus.	149
31.6.9. Toinen kotimainen kieli.	150
31.6.10. Uskonto.	151
Ortodoksinen uskonto.	154
Evangelisluterilainen uskonto.	162
31.6.11. Vieraat kielet.	169
Venäjä vieraana kielenä ja äidinkielenomainen venäjä.	169
31.6.12. Ympäristöoppi.	176
31.6.13. Äidinkieli ja kirjallisuus.	192
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	194
Suomen kieli ja kirjallisuus.	206

32. Vuosiluokat 3-6.	220
32.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	220
32.2. Oppijana kehittyminen.	220
32.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	221
32.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6.	221
32.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	222
32.6. Oppiaineet.	226
32.6.1. Elämänkatsomustieto.	226
32.6.2. Englanti, A-oppimäärä.	241
32.6.3. Historia.	254
32.6.4. Kuvataide.	264
32.6.5. Kuvataidekurssi.	292
32.6.6. Käsityö.	292
32.6.7. Käsityön erikoistekniikkakurssi (teknisen työn työtavat.	312
32.6.8. Käsityön erikoistekniikkakurssi (tekstiilityön työtavat).	312
32.6.9. Liikunnan riemua yhdessä.	313
32.6.10. Liikunta.	313
32.6.11. Matematiikka.	328
32.6.12. Musiikki.	358
32.6.13. Oppilaanohjaus.	381
32.6.14. Ruuanlaitto on kivaa!.	382
32.6.15. Toinen kotimainen kieli.	383
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	383
32.6.16. Uskonto.	389
Ortodoksinen uskonto.	393
Evangelisluterilainen uskonto.	413
32.6.17. Vieraat kielet.	431
Venäjä vieraana kielenä ja äidinkielenomainen venäjä.	431
32.6.18. Yhdessä musisoiden.	462
32.6.19. Yhteiskuntaoppi.	463
32.6.20. Ympäristöoppi.	471
32.6.21. Äidinkieli ja kirjallisuus.	511
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	513
Suomen kieli ja kirjallisuus.	541
33. Vuosiluokat 7-9.	572
33.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	572
33.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen.	572

33.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen.	573
33.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9.	573
33.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	574
33.6. Oppiaineet.	578
33.6.1. Biologia.	578
33.6.2. Elämäkatsomustieto.	593
33.6.3. Englanti, A-oppimäärä.	602
33.6.4. Fysiikka.	614
33.6.5. Historia.	655
33.6.6. Kemia.	678
33.6.7. Kotitalous.	722
33.6.8. Kuvataide.	734
33.6.9. Käsityö.	743
33.6.10. Liikunta.	755
33.6.11. Maantieto.	769
33.6.12. Matematiikka.	786
33.6.13. Musiikki.	812
33.6.14. Oppilaanohjaus.	820
33.6.15. Terveystieto.	828
33.6.16. Toinen kotimainen kieli.	843
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	844
33.6.17. Uskonto.	858
Ortodoksinen uskonto.	861
Evangelisluterilainen uskonto.	875
33.6.18. Vieraat kielet.	887
Saksa, B2-oppimäärä.	887
Ranska, B2-oppimäärä.	894
Venäjä vieraana kielenä ja äidinkielenomainen venäjä.	901
33.6.19. Yhteiskuntaoppi.	924
33.6.20. Äidinkieli ja kirjallisuus.	935
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	937
Suomen kieli ja kirjallisuus.	951

1. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

2. Perusopetuksen arvoperusta!

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkemysihin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääteilyyn ja vastuunottoon omasta kehittämisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiiviseksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastomuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

Jotta voidaan arvioida ja seurata sitä, kuinka opetussuunnitelmassa määritellyt arvoperusta ja oppimiskäsitys ilmentyvät opetuksessa ja muussa koulun toiminnassa, lukuvuoden aikana järjestetään mahdollisuuksia käydä asiaan liittyviä keskusteluja eri tahojen (oppilaat, opettajat, koulun muu henkilökunta, vanhemmat) välillä. Lukuvuosisuunnitelmaa laadittaessa määritellään, kuinka nämä keskustelut ja niiden dokumentointi toteutetaan. Keskusteluista tehdyt johtopäätökset ja havainnot huomioidaan seuraavaa lukuvuosisuunnitelmaa tehtäessä. Lukuvuosisuunnitelmassa huomioidaan koulun erityistehtävä venäjän kielen ja kulttuurin opetuksen edistäjänä, yhteistyö lähialueen eri toimijoiden kanssa (mm. Kanneltalo, Pulssi, Annantalo, Cassandra, Venäjän tiede- ja kulttuurikeskus) sekä koulun rooli Unesco-kouluna.

Opetussuunnitelmassa määritellyt arvoperusta ja oppimiskäsitys ohjaavat arviointia ja sen toteuttamista. Venäjälle ja muualle Eurooppaan suuntautuvat opintomatkat sekä oppilasvaihdot toteuttavat koulun erityistehtävää ja arvoperustaa. Kouluumme suuntautuvilla vierailuilla ja kansainvälisyystapahtumilla edesautetaan kulttuurien kohtaamista ja dialogia. Se, että kouluyhteisön jäsenillä on erilainen kulttuuritausta, antaa osaltaan oppilaille hyvät lähtökohdat ymmärtää monikulttuurisuutta luontevalla tavalla. Yhtenäiskoulu mahdollistaa oppilaiden vahvuuksien löytämisen ja tukemisen, koska oppilaat käyvät koulua tutussa ja turvallisessa kouluympäristössä esikoulusta aina perusopetuksen loppuun saakka.

Kasvatus tapahtuu kodin ja koulun yhteistyössä. Yhdessä kodin kanssa oppilasta tuetaan kasvamaan rohkeaksi ja avoimeksi. Häntä rohkaistaan myös olemaan oma itsensä. Kaikkien kouluyhteisön jäsenien tulee huolehtia ystävällisestä ilmapiiristä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Kouluyhteisössä ei sallita minkäänlaista väkivaltaa, syrjintää tai rasismia. Suomalais-venäläisessä koulussa rakennetaan ja arvostetaan suomalaista ja venäläistä kulttuuria sekä edistetään kulttuurien välistä vuorovaikutusta.

3. Perusopetuksen oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektoidaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikasta harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

4. Paikallinen tuntijako

Suomalais-venäläinen koulu on erityisen koulutustehtävän saanut valtion kaksikielinen oppilaitos, jossa opetusta annetaan suomeksi ja venäjäksi. Koulun perusasteella noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita paitsi venäjän kieltä ja kulttuuria oppilaat opiskelevat valtakunnallista A-kielen oppimäärää merkittävästi laajemmin (yht. 36 vuosiviikkotuntia).

Opetusministeriöltä saadun tuntijaon mukaisesti, Suomalais-venäläisen koulun tuntijako mukailee valtakunnallista tuntijakoa ottaen huomioon erityistehtävästä aiheutuvan venäjän kielen vaikutus joidenkin muiden oppiaineiden tuntimäärään. Tarkemmin tuntijakoa voidaan tarkastella taulukon avulla:

Oppiaine	Vuosiluokka									Yht.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Äidinkieli ja kirjallisuus	14			18			10			42
A1 venäjä	8			16			12			36
B2 ruotsi				2			4			6
Matematiikka	6			15			10			31
Uskonto tai elämäntietomustieto	2			4			3			9
Historia, yhteiskuntaoppi				5			7			12
Ympäristö- ja luonnontieto										
Ympäristöoppi	4			10						14
Biologia, maantieto							7			7
Fysiikka, kemia							7			7
Terveystieto							2,6			2,6
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä										30,6
Taide- ja taitoaineet										
Kuvataide		2		5			2			9
Musiikki		2		4			2			8
Liikunta		4		8			6			18
Käsityö		2		7			2			11
Kotitalous							3			3
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset				4			4			8
Taide- ja taitoaineet yhteensä										58
Muut oppiaineet										
Oppilaanohjaus							1,4			1,4
A2 englanti				6			6			12
Valinnaiset aineet							5			5
Kokonaistuntimäärä										242

Valtakunnalliseen tuntijakoon verrattuna, Suomalais-venäläisessä koulussa opetetaan erityistehtävästä johtuen 12 vuosiviikkotuntia (jatkossa vvt) enemmän A1-kieltä. Lisäksi poikkeamia valtakunnallisesta tuntijaosta on seuraavissa oppiaineissa (suluissa poikkeama valtakunnalliseen tuntijakoon):

- matematiikka 31 vvt, (-1)
- uskonto 9 vvt, (-1)
- terveystieto 2,6 vvt, (-0,4)
- oppilaanohjaus, 1,4 vvt, (-0,6)
- liikunta 18 vvt, (-2)
- taide- ja taideaineiden valinnaiset 8 vvt, (-3)
- valinnaiset aineet 5 vvt, (-4)

Taito- ja taideaineiden valinnaisainetarjontaa kuvataan tarkemmin luvussa *Valinnaisuus perusopetuksessa, Taide- ja taideaineiden valinnaiset tunnit*.

5. Kieliohjelma

Suomalais-venäläisen koulun erityistehtävänä on laajamittainen venäjänkielen opetus sekä venäjänkielinen aineenopetus. Oppilaiden erilaiset lähtökohdat otetaan huomioon järjestämällä venäjän kielen opetusta venäjä vieraana kielenä -ryhmissä sekä kaksikielisille ja venäjää äidinkielenä puhuville oppilaille äidinkielenomaisesti opiskelevissa ryhmissä. Venäjän kielen opiskelua tukee koko kouluyhteisö. Venäjän kieli on koulun arjen toinen toimintakieli yhdessä suomen kielen rinnalla. Tämä näkyy esimerkiksi kouluruokailussa, juhlissa ja arjen keskusteluissa. Venäjänkielinen aineenopetus tukee venäjän kielen laajaa oppimista koko koulupolun ajan.

Suomalais-venäläisessä koulussa on kattava vieraiden kielten tarjonta. Laajan A1-oppimääräisen venäjän kielen lisäksi oppilaat opiskelevat pitkää A2-englantia neljänneltä luokalta lähtien, B1-oppimäärän mukaisesti ruotsin kieltä kuudenneltä luokalta sekä vapaavalintaisesti B2-kielenä saksaa tai ranskaa kahdeksannelta luokalta alkaen. Monipuolinen kielitaito nähdään rikkautena ja oppilaita kannustetaan hankkimaan laaja kielitaitopohja jo peruskoulussa.

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia osaamiansa kieliä arjessa ja hyödyntämään laajaa kielitietoutta kaikessa oppimassaan. Kielten välinen vertailu ja kielellisen runsauden huomioiminen hyödyntävät kaikkien vieraiden kielten opiskelua ja oppilaan toimimista monikulttuurisessa Suomessa ja maailmalla. Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaiden vieraiden kielten opiskelua elävöitetään erilaisiin kielten opiskeluun liittyviin tapahtumiin osallistumalla ja monipuolisella kansainvälisellä yhteistyöllä.

Suomalais-venäläisen koulun vieraiden kielten opiskelua sekä venäjänkielistä aineenopetusta kuvataan tarkemmin tässä opetussuunnitelmassa. Venäjän kielellä toimimisen tärkeys korostuu myös koulun toimintakulttuurissa sekä arvoissa. Kieliohjelmaa tarkennetaan lukuvuosittain työsuunnitelmassa. Vieraiden kielten tuntimäärät kuvataan tarkemmin Suomalais-venäläisen koulun tuntijaossa. Alla oleva taulukko havainnollistaa koulun kielitarjontaa.

Suomalais-venäläisen koulun perusasteen kieliohjelma				
0. luokka	venäjä (A1)			
1. luokka				
2. luokka				
3. luokka		englanti (A2)		
4. luokka				
5. luokka				
6. luokka			ruotsi (B1)	
7. luokka				
8. luokka				valinnainen kieli (B2) saksa tai ranska
9. luokka				

Suomalais-venäläisessä koulussa englannin kielessä (A2), sekä ruotsin kielessä (B1) ja valinnaisissa kielissä, kuten saksassa ja ranskassa opiskellaan valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaan saavuttaen opetuksen päättövaiheessa Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvat taitotasot. Näitä taitotasoja ja perusasteen päättövaiheen arviointia kuvataan tarkemmin tämän opetussuunnitelman oppiainekohtaisissa luvuissa. Venäjän kielessä saavutetaan valtakunnallista korkeammat tasot:

Taito toimia vuorovaikutuksessa: B1.1

Taito tulkita tekstejä: B1.1

Taito tuottaa tekstejä: A2.2

Kieliopin rakenteet: A2.2

Kuitenkin perusasteen päättövaiheessa oppilaat arvioidaan myös venäjän kielessä valtakunnallisten perusteiden mukaisesti.

6. Opetuksen mahdolliset painotukset

Suomalais-venäläinen koulu on kielikoulu, jonka erityisenä koulutustehtävänä on venäjän kieleen ja venäläiseen kulttuuriin painottunut opetus. Koulun opetuskielenä on suomi. Opetusta voidaan antaa myös venäjän kielellä. Venäjän kielellä ja kulttuurilla on koulussa keskeinen asema sekä oppiaineena että opetus- ja toimintakielenä.

Muita venäjän kielellä osittain opetettavia oppiaineita voivat olla esimerkiksi maantieto, biologia, ympäristöoppi, matematiikka, liikunta, musiikki, kotitalous, historia ja kemia. Näissä oppiaineissa venäjäksi opetettavia kokonaisuuksia on kuvattu tässä opetussuunnitelmassa oppiaineiden kohdalla erikseen.

Venäjän kielen tuntimäärä on huomattavasti valtakunnallista suurempi. Tarkempi kuvaus tuntijaosta on luettavissa kappaleessa *Paikallinen tuntijako* sekä *Kaksikielisen opetuksen järjestäminen*.

7. Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsenyy valtionneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun. Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Se on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

Suomalais-venäläisessä koulussa esiopetus ja perusopetuksen vuosiluokat 1-9 muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Perusopetus jäsenyy valtionneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Yhteistyö samassa rakennuksessa toimivien Suomalais-venäläisen koulun esiopetuksen ja lukion kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä.

Yhtenäiskoulussa, jossa annetaan esi-perus- ja lukio-opetusta, laadukkaan opetuksen lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytänteet. Lapsen/nuoren minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimispolun kaikissa vaiheissa. Lukuvuosittain käydään kehityskeskustelu oppilaan/opiskelijan, huoltajan ja esiluokanopettajan/luokanvalvojan kanssa.

Suomalais-venäläisen koulun yhteiset tapahtumat ja erilaisten teemojen ympärillä tapahtuva nuorempien ja vanhempien oppilaiden yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja helpottavat oppilaan luokalta ja tasolta toiselle siirtymistä. Samassa rakennuksessa toimiminen ja yhteisten tilojen jakaminen ruokalasta, kirjastosta, liikuntasaleihin ja luokkatiloihin mahdollistavat päivittäiset eri-ikäisten lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden kohtaamiset. Kielten ja kulttuurien moninaisuutta ja yhteisön jäsenten erilaisia taustoja hyödynnetään aktiivisesti opetuksessa. Oppimiskokonaisuudet ja projektit pyritään toteuttamaan siten, että ne tukevat koulun erityistehtävää, kielen oppimista. Kulttuuri- ja kieliviikot, yhteiset juhlat, tapahtumat ja

päivänavaukset sekä monialaiset oppimiskokonaisuudet tukevat yhteisöllisyyttä ja eri kielten asemaa oppilaan arjessa.

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen

Suomalais-venäläisen koulun esiopetuksen ja koulun kannatusyhdistyksen ylläpitämän päiväkotikalinkan yhteistyö on aktiivista. Henkilökunnan yhteisissä tapaamisissa keskustellaan kasvatuksen ja opetuksen tavoitteista ja toteuttamisesta sekä arvoista. Esiopetuksen ja Kalinkan päiväkodin lapsille järjestetään yhteisiä tapahtumia ja päiväkodin lapset osallistuvat esiopetuksen juhliin.

Vuoden alussa esikoulun ohjaava opettaja kertoo Päiväkotikalinkan vanhempainillalla Suomalais-venäläisen koulun esiluokkien toiminnasta, hakemisesta ja soveltuvuuskokeesta esikouluikäisten lasten vanhemmille.

Muiden päiväkotien kanssa yhteistyö on pääasiassa tietojen siirtoa ja pyrkimystä hyödyntää aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kasvun ja oppimisen etenemiseksi. Yhtenä tiedonsiirron välineenä toimii lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (VaSu).

Esiopetuksesta 1. luokalle

Esiopettajien ja huoltajien välinen yhteistyö on onnistuneen esiopetuksen perusta. Kasvatukseen liittyvän kumppanuuden tavoitteena on edistää lasten kasvua, kehitystä ja oppimista sekä lisätä turvallisuutta ja hyvinvointia esiopetuksessa.

Lapsen viihtyvyyden, kasvamisen ja oppimisen kannalta on tärkeää luoda luottamuksellinen yhteys esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa.

Huoltajille annetaan tietoa esiopetuksen opetussuunnitelmasta, esiopetuksen järjestämisestä, lapsen tuen tarpeista ja tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajan mahdollisuudesta osallistua kodin ja esiopetuksen väliseen yhteistyöhön sekä esiopetusyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Huoltajille tulee antaa tietoa myös esiopetuksen oppilashuollon toiminnasta sekä esiopetusyksikön toimintamalleista ja tiedottamiskäytännöistä erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa.

Syyslukukaudella järjestetään vanhempainilta, jossa kerrotaan kouluvalmiuksista ja Suomalais-venäläisen koulun oppilaaksi oton kriteereistä.

Suomalais-venäläisen koulun esikoulun lapset pääsevät tutustumaan perusopetuksen toiminta- ja oppimisympäristöön osallistumalla koulun ja koululaisten järjestämiin tapahtumiin sekä päivittäin ruokailuun koulun ruokalassa. Koulumme esiopetuksesta lapsi siirtyy perusopetuksen 1.luokalle koulurakennuksen toiseen siipeen.

Kun lapsi siirtyy Suomalais-venäläisen koulun esikoulusta 1. luokalle, pyydetään huoltajan lupa siirtää LEOPS:in tiedot perusopetuksen puolelle. Oman koulun esikoulusta siirtyvien lasten osalta esikoulun vastaava opettaja huolehtii, että opetuksen kannalta olennaiset tiedot siirtyvät tulevalle luokanopettajalle. Muista esikouluista tulevien lasten huoltajia pyydetään toimittamaan opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot (LEOPS, todistukset tms.) apulaisrehtorille.

Opetusjärjestelyt suunnitellaan niin, että suomen kielellä ja venäjän kielellä annettu opetus muodostavat kokonaisuuden. Tavoitteena on lapsen äidinkielen kehitys ja tämän kehityksen turvaaminen sekä oppimisen maksimoiminen vieraalla kielellä.

Esi- ja alkuopetuksessa äidinkieleltään suomenkieliset oppilaat muodostavat oman opetusryhmänsä ja äidinkieleltään venäjänkieliset oppilaat oman opetusryhmänsä. Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon lapsen kielellinen tausta sekä suomen ja venäjän kielen taito. Näin pystytään paremmin turvaamaan lapsen äidinkielen oppiminen ja kehittyminen, mikä on erityisen tärkeää tässä ikävaiheessa. Samoin kaksikielinen opetus pystytään hyödyntämään tehokkaammin.

Huoltajille tiedotetaan opetuksesta kotisivuilla / Wilman kautta / tiedotustilaisuudessa. Lapsille ja huoltajille järjestetään tutustumismahdollisuus kouluun toukokuussa. 1.lk vanhempainilta

järjestetään alkusyksystä ja yksilölliset huoltajan ja lapsen tapaamiset pidetään myöhemmin lukuvuoden aikana.

Yhteistyötä ja tiedonsiirtoa helpottaa se, että Suomalais-venäläinen koulu on yhtenäiskoulu.

2. luokalta 3. luokalle

Opetusjärjestelyt suunnitellaan niin, että suomen kielellä ja venäjän kielellä annettu opetus muodostavat kokonaisuuden. Tavoitteena on lapsen äidinkielen kehitys ja tämän kehityksen turvaaminen sekä oppimisen maksimoiminen vieraalla kielellä.

Esi- ja alkuopetuksessa äidinkieleltään suomenkieliset oppilaat muodostavat oman opetusryhmänsä ja äidinkieleltään venäjänkieliset oppilaat oman opetusryhmänsä. Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon lapsen kielellinen tausta sekä suomen ja venäjän kielen taito. Näin pystytään paremmin turvaamaan lapsen äidinkielen oppiminen ja kehittyminen, mikä on erityisen tärkeää tässä ikävaiheessa. Samoin kaksikielinen opetus pystytään hyödyntämään tehokkaammin.

Kolmannelta luokalta alkaen opetusryhmät muodostetaan sekaryhmiksi, joissa eri oppiaineita opetetaan suomen ja venäjän kielellä. Oppilaan oman äidinkielen opetus sekä venäjä vieraana kielenä tai suomi toisena kielenä -opetus jatkuvat omassa ryhmässä.

Nivelvaihe luokalta (2 lk) luokalle (3 lk) on tärkeä siirtymävaihe. Siirtymävaiheessa huolehditaan, että oppilas ja huoltaja saavat riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta ja edistymisestä. Koulumme 2.-luokkalaisten siirtyvät pääasiassa oman koulun 3.-luokalle ilman erillistä hakua tai kielikoetta. Oppilaita ja heidän vanhempiaan tiedotetaan siirtymästä ja siihen liittyvistä käytännön asioista. Mikäli oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän alaiseen kouluun opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin.

Alakoulusta yläkouluun

Vuosiluokkien 3-6 ohjaus on pääosin luokanopettajan antamaa ohjausta. Oppilaan oma vastuu ja itsenäisyys koulutehtävissä lisääntyvät. Yläluokilla ja niille siirryttäessä ohjaukselle varataan riittävästi aikaa. Oppilas, huoltaja ja luokanvalvoja käyvät vuosittain kehityskeskustelun.

Nivelvaihe alaluokilta (6 lk) yläluokille (7 lk) on tärkeä siirtymävaihe. Siirtymävaiheessa huolehditaan, että oppilas ja huoltaja saavat riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta ja edistymisestä.

Pääasiassa yhtenäiskoulumme 6.-luokan oppilaat siirtyvät oman koulun 7.-luokalle. Mikäli oppilas siirtyy muuhun yläkouluun, tällöin yhteistyössä ovat tarvittaessa koulujen luokanopettajat, oppilaanohjaajat ja koulun oppilashuoltoryhmä. Siirryttäessä alakoulusta yläkouluun huolehditaan, että opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin.

Koulumme 6.-luokkalaisten siirtyvät pääasiassa oman koulun yläkouluun ilman erillistä hakua tai kielikoetta. Oppilaita ja heidän vanhempiaan tiedotetaan siirtymästä ja siihen liittyvistä käytännön asioista. Mikäli oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän alaiseen yläkouluun, opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin.

Yläkoulusta toiselle asteelle

Jatko-opintojen suunnittelu tapahtuu pääsääntöisesti oppilaanohjauksen luokkatunneilla ja henkilökohtaisessa ohjauksessa. Oppilaat saavat tietoa toisen asteen opinnoista ja alueen oppilaitoksista. Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia käydä tutustumassa oppilaitoksiin. Oppilaanohjaaja vastaa perusopetuksen päättöluokan vanhempainilloista, joissa teemana ovat jatko-opinnot.

Suomalais-venäläisen koulun lukio toimii samoissa tiloissa perusopetuksen kanssa. Oma lukio tarjoaa opetuksellisesti ja kasvatuksellisesti eheän jatkumon koulupolkuun, jossa kielikasvatus, yhteisöllisyys ja kansainvälisyys ovat keskeisessä asemassa. Lukioon haetaan yhteishaun kautta.

Siirryttäessä yläkoulusta toiselle asteelle opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle.

8. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma (Helsingin kaupungin)
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma (Helsingin kaupungin)
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (Helsingin kaupungin)
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma (erillinen liite)

Lukuvuosittain opetussuunnitelman tueksi laaditaan vuosisuunnitelma, jossa täsmennetään esimerkiksi ko. lukuvuoden toimintaa eri oppiaineissa sekä kuvataan lukuvuoden kulkua ja erilaisia opetuksen painopisteitä. Lisäksi voidaan laatia erillinen suunnitelma tieto- ja viestinätekniikan käyttöön opetuksessa. Edellä mainitut suunnitelmat voidaan tarjota tämän opetussuunnitelman liitteinä.

9. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiiriin ammateista.

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heidä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvaihtoehtojaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

10. Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

Helsingin kaupunki järjestää koulun kuraattori- psykologi- ja kouluterveydenhuoltopalvelut. Suomalais-venäläinen koulu kuuluu Helsingin kaupungin Länsi-pohjoisen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipalvelujen piiriin. Yhteistyökumppaneita hyvinvointipalvelujen osalta ovat mm. alueen nuorisotalot, harrasteryhmät, Luotsi-toiminta, ehkäisevä päihdetyö Klaari, Raide ry. ja Ehyt ry. Terveys- ja sosiaalipalvelujen yhteistyökumppaneita ovat mm. terveysasemat, hammashoitolat, sosiaalitoimi, erikoissairaanhoito. Lisäksi on suuri joukko järjestöjä ja yhdistyksiä, joiden kanssa koulu tekee yhteistyötä (mm. SPR, Kannelmäen seurakunta ja Helsingin ortodoksinen seurakunta, Tyttöjen talo, Poikien Talo, Operaatio Pulssi, Kanneltalo jne.).

Helsingin kaupungin hyvinvointipalveluista saa lisätietoja osoitteesta www.hyvinvoinninpalveluopas.fi.

11. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

Opetussuunnitelman pohjalta laaditaan vuosittainen työsuunnitelma, jossa määritellään tarkemmin lukuvuoden toimintaa, lukuvuoden kehittämisen kohteita ja täsmennetään opetussuunnitelman toteutumista kyseisenä lukuvuonna. Lukuvuoden aikana ja päätteeksi käydään palautekeskustelua suunniteltujen tavoitteiden toteutumisesta. Kokouksissa ja kehityskeskusteluissa sekä tarvittaessa erilaisin kyselyin kerätään opettajilta, oppilailta ja huoltajilta palautetta opetussuunnitelman toteutumisesta.

Palautteen perusteella kehitetään opetussuunnitelmaa ja tarvittaessa tehdään johtokunnan hyväksynnällä siihen muutoksia.

12. Suomalais-venäläisen koulun opetussuunnitelman laadinta

Keväällä 2013 aloitettiin alustava suunnittelu- ja yhteistyö Helsingin Ranskalais-Suomalaisen (HRSK) koulun kanssa. Molempien koulujen opettajat tekivät tilaisuuksissa konkreettista yhteistyötä. Syksyllä 2013 perustettiin ensimmäiset OPS-työryhmät, jotka muotoutuivat alun laajasta suunnitteluryhmistä myöhemmin oppiainekohtaisiksi ryhmiksi sekä opetussuunnitelmatyön ohjausryhmäksi.

Ensimmäinen yhteinen tilaisuus järjestettiin lokakuussa SVK:lla luentomuotoisena sekä työpajoina *Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja kaksikielisen opetuksen linjauksia* opetusneuvos Anna-Kaisa Mustaparran esittelyn pohjalta. Toinen tilaisuus järjestettiin puolestaan HRSK:lla huhtikuussa aiheesta arviointi. Oppilashuolto-osuus tehtiin myös yhteistyössä. Molempien koulujen omat OPS-työryhmät tapasivat toisiaan säännöllisesti lukuvuosien 2013-2016 aikana.

SVK:n opettajia on osallistettu tarjoamalla pieniä ennakotehtäviä OPS-perusteisiin liittyen sekä niitä purkamalla ja käsittelemällä tiimeissä ja yleisissä opettajainkokouksissa. Opetussuunnitelmatyön alussa järjestettiin pedagogisia kahviloita, joissa pureuduttiin erilaisiin opettamisen kysymyksiin. OPS-työ on ollut prosessia, palapelin kokoamista, josta on koottu paikallisen tason OPS:iin yhtenäinen kokonaisuus arvoista, oppimiskäsityksestä, laaja-alaisuudesta, ilmiöpohjaisesta monialaisuudesta, toimintakulttuurista, arvoista ja arvioinnista.

Myös oppilaat ovat saaneet vaikuttaa. Heiltä kyseltiin mm. toiveita oppimiseen, oppimisympäristöihin ja palautteeseen ja arviointiin liittyen.

Vanhemmille järjestettiin lukuvuonna 2014-2015 neljä mahdollisuutta vaikuttaa vastaamalla ja kommentoimalla kodin ja koulun yhteistyöhön sekä opetukseen ja kasvatukseen liittyviä arvoja. Ensimmäinen näistä tilaisuuksista oli esikoulun lapsen ja vanhemman yhteisessä tonttutyöpajassa. Toinen oli perusopetuksen joulujuhlien yhteydessä ollut "OPS-seinä". Kolmannen tilaisuuden järjesti koulun Vanhempainyhdistys luennon yhteydessä tammikuun lopulla. Neljäs mahdollisuus oli vanhemmille suunnattu Wilma-kysely helmikuussa.

Opettajille tarjottiin mahdollisuuksia osallistua OPS-koulutuksiin. Koulutusta järjestettiin omalla koululla (ks. yllä Anna-Kaisa Mustaparran luento) ja veso-päivissä, sekä näiden lisäksi mm. Otava opiston, Aluehallintoviraston, Opetushallituksen ja muiden toimijoiden koulutustilaisuuksia Helsingissä ja Turussa. Tukea uuden opetussuunnitelman käyttöönottoon järjestetään edelleen lukuvuoden 2016-2017 aikana mm. Otava opiston tarjoamana.

Lukuvuonna 2015-2016 lopullinen opetussuunnitelman kirjoitustyö toteutettiin siten, että syyslukukaudella 2015 käsiteltiin ja muotoiltiin pääosin yhteistyössä HRSK:n kanssa opetussuunnitelman yleiset osiot. Jokainen perusluku ja sen tuomat muutokset opetukseen esiteltiin opettajainkokouksissa marras-joulukuussa 2015. Kevätlukukaudella 2016 opettajat viimeistelivät ainejaostoissa oppiainekohtaiset osuudet. Toukokuussa 2016 järjestettiin huoltajille rehtorin tapaaminen, jossa kerrottiin tulevasta opetussuunnitelman tuomista muutoksista.

Elokuussa 2016 uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön luokilla 1-6. Yläluokkien opetussuunnitelman käyttöönotto tapahtuu siitä eteenpäin vaihteittain.

13. Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inklusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa sosiaalista pääomaa. koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsä ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

Suomalais-venäläinen koulu edistää toiminnassaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Koulussamme toteutetaan monipuolista kulttuurista osaamista ja tuetaan oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Globaalikasvatuksen periaatteita toteutetaan osana oppilaan arkityötä, oppiainesisällöissä, monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, erilaisten tapahtumien ja vierailujen avulla sekä osallistumalla kansainvälisiin hankkeisiin.

13.1. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2§:ssä korostetaan koulun kasvatus- ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3§:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatus sekä oppilashuolto tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaat saavuttavat esi-, perus- ja lukio-opetuksen tiedot ja taidot ja lisäksi hyvän venäjän kielen taidon ja venäläisen kulttuurin tuntemuksen.

Suomalais-venäläisen koulun kaksikielisessä yhteisössä oppilas kehittyy oppijana ja ihmisenä sekä oppii suvaitsemaan erilaisuutta ja arvostamaan omaa kulttuuriaan ja vieraita kulttuureja.

14. Laaja-alainen osaaminen paikallisessa opetussuunnitelmassa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntyneen tarpeen nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvamisen, opiskelu, työnteke sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Kokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa painotetaan erityisesti kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua (L2).

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan osana opetuksen arviointia lukuvuoden aikana erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnin yhteydessä.

Laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet määritellään vuosiluokkakokonaisuuksittain 1–2, 3–6 sekä 7–9.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Suomalais-venäläisessä koulussa rakennetaan sellainen oppimis- ja toimintaympäristö, joka tukee oppilaan oppimaan oppimisen taitoja. Koulussamme käytetään työtapoja, joissa oppilaat oppivat toimimaan eri rooleissa ja kantamaan vastuuta omasta ja muiden oppimisesta sekä työskentelystä. Oppilaita rohkaistaan luovaan, itsenäiseen ja aktiiviseen toimijuuteen, mikä on keskeistä vieraan kielen käytössä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkiellellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Suomalais-venäläisessä koulussa kulttuurinen osaaminen näkyy suomalaisen ja venäläisen kulttuurin tuntemuksena arjessa: eri oppiaineiden sisällöissä ja oppiaineiden monialaisuudessa, teemaviikoissa ja -päivissä, juhlissa, kouluruokailussa, ihmisten kohtaamisessa. Oppilaiden luontevan vuorovaikutuksen ja itseilmaisun taitoja kehitetään yhteistoiminnallisissa, luokkarajat ylittävissä ryhmissä osallistumalla erilaisiin kulttuuritilaisuuksiin (mm. suomalaisen perinteen päivä, venäläinen laskiainen, juhlat, liikuntapäivä, venäläisten esiintyvien ryhmien vierailut). Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua sekä korkeakulttuuriin että nykykulttuuriin hyödyntämällä myös ympäristön monipuolista kulttuuritarjontaa. Suomalais-venäläisen koulun oppilaat jakavat omaa osaamistaan sekä kouluympäristössä että koulun ulkopuolella. Suomalais-venäläisessä koulussa opetetaan jokaista löytämään omat ilmaisukanavansa ja rohkaistaan kehittämään erilaisia ilmaisun taitoja. Tavoitteena ilmaisussa on, että jokainen koulumme oppilas saisi lukuvuoden aikana ainakin yhden mahdollisuuden esiintyä isolle yleisölle.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Suomalais-venäläisessä koulussa kiinnitetään erityisesti huomiota liikenneturvallisuuteen ja itsenäiseen liikkumiseen kaupunkiympäristössä.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää

yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Suomalais-venäläisessä koulussa tuetaan monilukutaidon kehittymistä tarjoamalla erilaisia autenttisia tekstiympäristöjä sekä hyödyntämällä ja tuottamalla itseä kiinnostavia monimediaisia tekstejä. Monilukutaitoa kehitetään käyttämällä ajanmukaisia viestintäkanavia yhdessä muiden kanssa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa laaditaan vuosittain tarkistettava tieto- ja viestintäteknikan ja mediakasvatuksen suunnitelma, jota päivitetään vuosisuunnitelmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi

ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakkoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Jo alaluokilta asti oppilaita ohjataan pitkäjänteiseen projektityöskentelyyn sekä ymmärtämään yritteliäisyyden merkitystä oman työuran kannalta. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamisessa. Leirikoulu- ja opintomatkojen suunnittelussa ja toteutuksessa harjoitellaan vastuullista toimintaa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Luokkatöimikunnat ja oppilaat voivat kerätä varoja matkaa varten järjestämällä erilaisia tapahtumia ja myymällä erilaisia tuotteita.

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaat saavat mahdollisuuden valita itseään kiinnostavia ammatteja Yrityskylä-toiminnassa sekä työelämässä tarvittavia taitoja.

Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään TET-jaksoilla, jolloin he saavat kokemuksia työnteosta ja yhteistyöstä sekä koulun että koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Pääkaupunkiseudulla on erilaisia ja monipuolisia vaihtoehtoja yritystoimintaan tutustumiseen sekä koulun ja yritysten yhteistyöhön. Oppilaita kannustetaan hakeutumaan TET-paikkaan, jossa voi hyödyntää Venäjän ja venäjän kielen tuntemusta. TET-jaksoilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä kielitaitoa. Tavoitteena on auttaa oppilasta oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkitys, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oma vastuu yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestäväää tulevaisuutta rakentaviksi.

Suomalais-venäläisessä koulussa osallistetaan oppilaita oppilaskuntatoiminnan kautta. Oppilaskuntatoiminta kuvataan luvussa Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri, Osallisuus ja demokraattinen toiminta.

Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Tällöin oppilaat saavat tuoda esille omaa osaamistaan ja jakaa taitojaan muulle yhteisölle.

Oppilaita ohjataan kaikissa oppiaineissa ja arjen toiminnassa ympäristötietoisuuteen, ja heitä kannustetaan ekologisiin valintoihin.

15. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea Suomalais-venäläistä koulua toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Suomalais-venäläisen koulun tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, kielitietoista arjessa kohtaamista, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Toimintakulttuuria kehitetään oppivan ja hyvinvoivan yhteisön periaattein avoimella dialogilla, yhteisöllisyyttä tukemalla, oppilaan aktiivista toimijuutta ja osallistumista vahvistamalla.

Oppilaille järjestetään liikkuminen opetusryhmien välillä kielellisten ja muiden osaamistarpeiden mukaan. Koulupäivän rakenne toteutetaan mahdollistaen mm. projektiluonteiset oppimisprosessit ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.

Suomalais-venäläisessä koulussa pohditaan ja arvioidaan toimintakulttuuria säännöllisesti yhteisöllisissä (opettajat, muu henkilökunta, vanhemmat ja oppilaat) keskusteluissa. Keskusteluille varataan riittävästi aikaa lukuvuoden aikana.

Edistääkseen venäjän kielen ja kulttuurin opetusta ja opiskelua Suomalais-venäläinen koulu tekee yhteistyötä erilaisten lähialueella, pääkaupunkiseudulla ja koko Suomessa toimivien järjestöjen ja organisaatioiden kanssa. Yhteistyötä tehdään myös Venäjällä toimivien koulujen ja erilaisten organisaatioiden kanssa.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Oppivan yhteisön lähtökohtana on avoimuus, luottamus ja vuorovaikutus, jolloin yhdessä voidaan tutkia, kokeilla, ottaa riskejä, erehtyä ja onnistua. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisella on mahdollisuus kehittää omia vahvuuksiaan.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Suomalais-venäläisen koulun yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäsenenä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Suomalais-venäläisen koulu henki syntyy yhteisöllisyydestä:

- turvallinen, oppimista kannustava ilmapiiri
- yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet
- tavoitteet ovat kaikkien yhteisön jäsenten tiedossa
- aamu- ja iltapäivätoimintaa ja koulun kerhotoimintaa järjestetään oppituntien ulkopuolella

Koulussamme puututaan kiusaamiseen, väkivaltaan tai muuhun epäasialliseen käytökseen välittömästi. Työkaluja kiusaamiseen puuttumiseen tarjoaa esim. Kiva-koulu -toiminta.

Koulu yhteisömme jäseniä ovat oppilaat, opettajat ja muu henkilökunta, joiden välinen vuorovaikutus edistää ystävällistä ja iloista ilmapiiriä. Hyvät tavat, toista ihmistä kunnioittava käyttäytyminen ja eri kulttuurien kunnioitus kuuluvat hyvään vuorovaikutukseen. Koulun järjestyssäännöt tukevat myönteistä ilmapiiriä.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Liikkuvaa elämäntapaa edistetään esimerkiksi työskentelytilojen suunnittelulla ja monipuolisilla, aktiivisilla työtavoilla.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Kulttuurien moninaisuus ja kielitietoisuus ovat Suomalais-venäläisen koulun toiminnan pohja. Suomalais-venäläisessä koulussa tämä tarkoittaa erityisesti venäjän kielen runsasta käyttöä.

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuttuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Suomalais-venäläisen koulun erityistehtävä toteutuu runsaan ja monipuolisen venäjän kielen opetuksen (venäjä A-kielenä) sekä laajamittaisen kaksikielisen opetuksen kautta. Painopisteenä kaksikielisessä toiminnassa on kehittää suomenkielisten venäjän kielen taitoa.

Molempien kulttuurien, sekä suomalaisen että venäläisen, tulee olla näkyvässä osassa koulussa, arvioinnissa ja kouluun liittyvissä prosesseissa.

Kielten ja kulttuurien moninaisuutta ja yhteisön jäsenten erilaisia taustoja hyödynnetään aktiivisesti opetuksessa. Oppimiskokonaisuudet ja projektit pyritään toteuttamaan siten, että ne tukevat koulun erityistehtävää, kielen oppimista. Kulttuuri- ja kieliviikot, yhteiset juhlat, tapahtumat ja päivänavaukset sekä monialaiset oppimiskokonaisuudet tukevat eri kielten asemaa oppilaan arjessa.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Suomalais-venäläisessä koulussa sovitaan kummitoiminnan tavoitteista ja toteutuksesta vuosisuunnitelmassa.

Jokaiselta luokalta valitaan edustaja oppilaskuntaan. Oppilaskunta toimii vuorovaikutuksessa rehtorin ja koulun muun henkilöstön kanssa. Oppilaskunta kehittää ja arvioi toimintaansa vuosisuunnitelman ja vuosikertomuksen avulla yhdessä muiden oppilaiden ja henkilöstön kanssa. Oppilaskunnan edustajat osallistuvat koulun henkilöstökokouksiin tarpeen vaatiessa. Oppilaskunnan kautta jokaisella oppilaalla on mahdollisuus vaikuttaa.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Suomalais-venäläisessä koulussa yhdenvertaisuutta ja kielellisestä tasa-arvoa edistetään luomalla hyväksyvä, erilaisuutta tukeva ilmapiiri. Opettajat ja henkilökunta edistävät yhdenvertaisuutta omalla esimerkillään.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävä elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävä elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävä arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

Suomalais-venäläisessä koulussa ohjataan kestävä ja vastuulliseen toimintaan. Koulussa toimitaan raaka-aineita, energiaa ja luonnonvaroja säästäen sekä luonnon monimuotoisuutta vaalien. Oppilasta ohjataan myös pohtimaan ja keksimään itse ratkaisuja kestävä kehityksen rakentamiseksi.

16. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisulla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Suomalais-venäläisessä koulussa opiskellaan kaksikielisessä oppimisympäristössä. Äidinkieleltään suomen- ja venäjänkieliset oppilaat, opettajat ja muu henkilökunta tuovat kulttuurinsa luonnollisella tavalla oppimisympäristöön. Vierailut, konsertit, erilaiset tapahtumat ja juhlat sekä koulumme tilat ja oppimateriaalit tuovat esille suomalaista ja venäläistä kulttuuria.

Suomalais-venäläisessä koulussa käytetään avointa oppimisympäristöä, jossa oppilaat työskentelevät aktiivisesti omien oppimisprojektinsa parissa esimerkiksi kielellisesti eri sekaryhmissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Tieto- ja viestintäteknologian avulla on mahdollista järjestää enemmän autenttisia kielenoppimistilanteita. Venäjälle suuntautuvat opinto- ja leirikoulumatkat ovat oppilaalle merkityksellisiä kielen ja kulttuurin oppimistilanteita.

Hyvien liikenneyhteyksien ansiosta on mahdollista toteuttaa monipuolisia opintokäyntejä ja retkiä pääkaupunkiseudulla. Keskuspuiston ja Pirkkolan urheilupuiston läheisyys antaa

oppilaille mahdollisuudet retkeilyyn, liikuntaan sekä luonnon ja lähiympäristön havainnointiin. Koulussamme on käytössä Liikkuva koulu -hanke, jonka avulla annetaan mahdollisuuksia oppilaille oppia toiminnallisesti ja siirtyä pois istuvasta työskentelystä.

Oppilaalle annetaan mahdollisuuksia osallistua oppimisympäristöjensä kehittämiseen.

17. Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnon terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

Suomalais-venäläisessä koulussa kehitetään työtapoja ja yhteisiä toimintaperiaatteita jakamalla niitä opettajien kesken. Tällöin kaikilla luokka-asteilla voidaan kehittää monipuolisia ja oppilaita osallistavia työtapoja. Kehitetään oppikirjattomia toiminnallisia oppimiskokonaisuuksia. Tarjotaan suomen- ja venäjänkielisille oppilaille mahdollisuuksia oppia ja toimia yhdessä koulupäivän aikana. Yhteistoiminnallisia työtapoja kehitetään.

Työtavat suunnitellaan ja valitaan yhdessä oppilaiden kanssa.

Yhteisopettajuutta ja oppilaiden vertaisoppimista kehitetään ja tuetaan.

18. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietoaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitempiketoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusteessa kuvattuja toimintakulttuurin periaatteita.

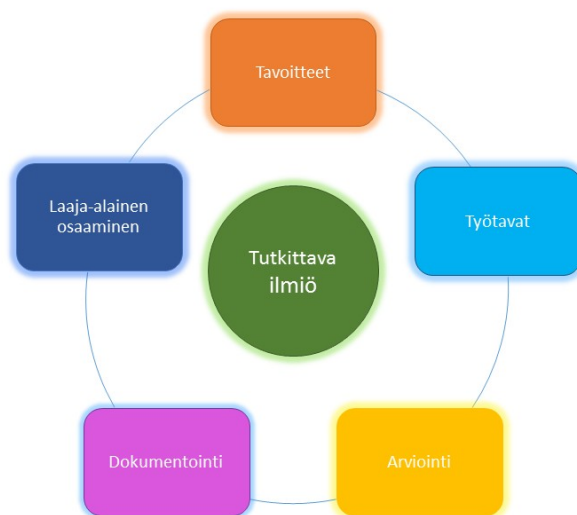
Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa

- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Suomalais-venäläisessä koulussa venäjän kieli on lähes poikkeuksetta mukana monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa. Jokainen oppilas osallistuu vuosittain vähintään yhteen monialaiseen oppimiskokonaisuuteen, jonka kesto on vähintään yksi vuosiviikkotunti. Kaikki koulun oppilaat ja opettajat osallistuvat suunnitteluun ja toteutukseen yhteisvastuullisesti. Yhteinen opiskeltava ilmiö valitaan lukuvuoden suunnitteluvaiheessa oppilaiden ehdotusten pohjalta. Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan tarkemmin ilmiöpohjainen monialainen oppimiskokonaisuus, sen suunnittelu, prosessikuvaus ja arviointi. Arvioinnissa painottuvat ryhmätyöskentelytaidot, arviointimenetelminä erityisesti vertais- ja itsearviointi. Itse oppimisprosessia, laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja tuotoksia arvioidaan oppiaineittain.

18.1. Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien riittävä pitkäkestoisuus voidaan saavuttaa, kun kokonaisuuteen käytetään vähintään oppilaiden viikkotuntimäärän verran tunteja. Jos oppimiskokonaisuus rakentuu kaikkien oppiaineiden yhteistyönä, se on mahdollista toteuttaa yhden kouluviikon aikana. Jos taas mukana on vain muutamia oppiaineita, työskentely ajoittuu näiden oppiaineiden sovituille oppitunneille sekä koulutyön muihin tilanteisiin useamman kouluviikon ajalle. Jos oppimiskokonaisuus toteutetaan eri vuosiluokkien oppilaiden yhteistyönä,

tuntimäärä sovitetaan joustavasti kaikille sopivaksi ja ylempien vuosiluokkien oppilailla voi olla enemmän tehtäviä kuin alempien vuosiluokkien oppilailla.

Suomalais-venäläisessä koulussa toteutetaan jokaisella vuosiluokalla vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus. Suomalais-venäläisessä koulussa venäjän kieli on lähes poikkeuksetta mukana monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa. Jokainen oppilas osallistuu vuosittain vähintään yhteen monialaiseen oppimiskokonaisuuteen, jonka kesto on vähintään yksi vuosiviikkotunti. Kaikki koulun oppilaat ja opettajat osallistuvat suunnitteluun ja toteutukseen yhteisvastuullisesti. Yhteinen opiskeltava ilmiö valitaan lukuvuoden suunnitteluvaiheessa oppilaiden ehdotusten pohjalta. Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan tarkemmin ilmiöpohjainen monialainen oppimiskokonaisuus, sen suunnittelu, prosessikuvaus ja arviointi. Arvioinnissa painottuvat ryhmätyöskentelytaidot, arviointimenetelminä erityisesti vertais- ja itsearviointi. Itse oppimisprosessia, laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja tuotoksia arvioidaan oppiaineittain.

19. Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävästä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollollisen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Suomalais-venäläisen koulun henkilöstö edistää koulun turvallisuutta. Koulun turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosittain turvallisuusvastaavan ja muun henkilöstön yhteistyönä. Henkilöstö perehtyy suunnitelmassa määriteltyihin asioihin sekä tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin säädöksiin aina lukuvuoden alkaessa.

Koulun järjestyssäännöt laaditaan koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien yhteistyönä. Välitunneilla on riittävästi välituntivalvoja, ja heidän näkyvyyttään tehostetaan huomioliiveillä.

Kouluyhteisö sitoutuu kiusaamisen ehkäisemiseen ja kiusaamiseen puuttumiseen. Koulussa käytetään koulukiusaamista ehkäisevää Kiva koulu -ohjelmaa. Koulu kirjaa vakavat kiusaamistapaukset, väkivaltatilanteet ja uhkailut.

Vastuu oppilaan terveellisestä ja turvallisesta koulupäivästä ja auttamisvelvollisuus ensiaputilanteissa on jokaisella kouluyhteisöön kuuluvalla aikuisella.

Pitkäaikaissairasta oppilasta tuetaan omahoidon toteuttamisessa koulupäivän aikana. Yhteistyössä oppilaan, huoltajien, koulun edustajien, kouluterveydenhuollon ja/tai erikoissairaanhoidon toimijoiden kesken sovitaan tapauskohtaisesti työnjako, vastuut ja

toimintatavat, jotka kirjataan. Oppilaan terveyden, turvallisuuden ja opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto oppilaasta siirretään hänen kanssaan työskenteleville aikuisille.

19.1. Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Suomalais-venäläinen koulu pyrkii vahvistamaan oppilaiden osallistumista ja kuulluksi tulemistä koko perusopetuksen ajan. Oppilaita ohjataan osallistumisen ja vaikuttamisen tapoihin ikätasonsa mukaisesti oppitunneilla ja niiden ulkopuolella. Koulussa toimii kaksi oppilaskuntaa luokkien 1 - 5 ja luokkien 6 - 9 oppilaskunta. Kaikki koulun oppilaat ovat oppilaskunnan jäseniä. Molemmilla oppilaskunnilla on oma hallitus, joka koostuu luokkien itsensä valitsemista jäsenistä. Hallitusten jäsenet valitaan vuosittain. Oppilaskuntien tehtävänä on edistää oppilaiden osallisuutta, yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja viihtyvyyttä sekä järjestää yhteisöllisyyttä edistävää toimintaa. Kiinnostusta yhteisistä asioista päättämiseen herätellään järjestämällä esimerkiksi varjovaljeja ja kutsumalla koululle vierailijoita erilaisista järjestöistä ja verkostoista. Oppilaskunta osallistuu koulun lukuvuosisuunnitelman laadintaan.

19.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittamisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Suomalais-venäläisessä koulussa opettajat ovat yhteydessä koteihin Wilma-palvelun kautta päivittäin tarvittaessa. Yhtä tärkeää kuin poissaolojen ja myöhästymisten merkitseminen on positiivisen kannustuksen ja palautteen antaminen oppilaalle. Erityisen tärkeää on huomioida tiedonkulku maahanmuuttajataustaisiin perheisiin.

Vanhemmat voivat keskustella lapsensa koulun käyntiin liittyvistä asioista opettajien kanssa myös koulussa järjestettävissä vanhempainvarteissa, joissa oppilas on aina mukana. Huoltajalle ja oppilaalle järjestetään tarpeen vaatiessa tapaamisia eri opettajien tai muiden koulun aikuisten kanssa, varsinkin oppimisen tukeen liittyen.

Lukuvuoden aikana järjestetään vanhempainiltoja, joissa voidaan keskustella opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Vanhempia kannustetaan osallistumaan koulun toimintaan erilaisin kyselyin, jotka antavat arvokasta tietoa yhteisten kasvatustavoitteiden tueksi.

Koulussa järjestetään myös avoimien ovien päiviä, jolloin vanhemmilla on mahdollisuus tutustua koulun arkeen, keskustella opettajien ja muun henkilökunnan kanssa sekä kertoa mielipiteensä ajankohtaisista kouluun liittyvistä asioista.

Koulu tekee aktiivisesti yhteistyötä vanhempainyhdistyksen kanssa.

19.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Suomalais-venäläinen koulu toimii monipuolisesti perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Valtion kielikoulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan

perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää. Koulun tiloissa toimii opetuksen ulkopuolella useita harrasteryhmiä.

Koulun sisäistä yhteistyötä kehitetään samanaikaisopettajuuden suuntaan. Tämä merkitsee sitä, että kaksi tai useampi opettaja suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat opetusta sekä tavoitteiden saavuttamista yhdessä. Myös koulunkäynninohjaaja voi toimia yhteistyötiimissä. Yhteisissä palavereissa sovitaan yhteisestä kielellisistä ja muista tavoitteista, huolehditaan tasavertaisesta työnjaosta ja sovitaan käytettävistä työtavoista. Kaksikielinen opetus edellyttää venäjänkielisten ja suomenkielisten opettajien tiivistä ja suunnitelmallista työskentelyä yhdessä. Aina opettajan vaihtuessa edellinen opettaja yhteistyössä erityisopettajan kanssa välittää opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opettajalle, jotta oppilaan saama tuki siirtymävaiheessa jatkuu keskeytyksettä.

Oppilaat toimivat yhdessä kummioppilastoiminnassa. Isot ja pienet oppilaat toimivat yhdessä myös erilaisten kulttuuri- ja liikuntatapahtumien yhteydessä.

Koulu tekee paljon yhteistyötä paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa edistäen pedagogiikan kehittämistä, opettaja- ja oppilasvierailuja sekä järjestäen erilaisia tilaisuuksia. Opetushallitus ohjeistaa erityistehtävän saanutta kouluamme sekä järjestää koulutustilaisuuksia. Koulu tekee tiivistä yhteistyötä Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja Helsingin eurooppalaisen koulun kanssa. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat myös Itä-Suomen koulu, Saksalainen koulu sekä Helsingin yliopisto. Helsingin kaupungin kanssa tehdään yhteistyötä oppimisen tuen sekä oppilashuollon varmistamiseksi. Koulumme kuuluu Helsingin kaupungin yhteistyöverkostossa kaupungin Läntiseen piiriin. Lisäksi koululla on yhteistyötä erityisesti venäjän opetusta A1-kielenä antavien oppilaitosten, Suomi-Venäjä -seuran, Suomen venäjänopettajat ry:n sekä Suomen vieraskielisen ja kielikylpyopetuksen yhdistyksen (Suvikyky ry) kanssa.

Koulullamme on paljon yhteistyötä myös venäläisten opetusalan toimijoiden kanssa. Yhteistyössä heidän kanssa toteutetaan oppilasvaihtoa, kehitetään pedagogiikkaa ja järjestetään erilaisia tilaisuuksia.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulumme toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa.

20. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Koululla on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Kasvatuskeskustelu Suomalais-venäläisessä koulussa

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Kasvatuskeskustelu suoritetaan osissa tai kerralla mahdollisimman pian tapahtuneesta koulupäivän aikana, koulupäivää ennen tai sen jälkeen.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestäväan kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Kasvatuskeskustelun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu kirjataan ja siitä ilmoitetaan oppilaan huoltajille, joille varataan mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se katsotaan tarpeelliseksi. (POL 35 a §). Samasta asiasta voidaan määrätä uudelleen kasvatuskeskusteluun tai jälki-istuntoon. Kasvatuskeskustelun pitää oppilaan siihen määrännyt opettaja tai rehtori. Hän kirjaa kasvatuskeskustelun Wilma-järjestelmään. Keskusteluun voivat osallistua myös muut oppilaan opetukseen osallistuvat tai oppilashuollon toimijat.

Suomalais-venäläisessä koulussa on laadittu ohjeistus kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Ohjeistuksen tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Ohjeistus tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Oppilaat ja vanhemmat saavat tietoa koulun kasvatuskeskustelujen toteuttamistavoista sekä muista kurinpidollisten keinojen käytöstä mm. vanhempainilloissa, koteihin jaettavassa lukuvuosioppaassa, oppitunneilla ja luokanohjaajan tuokioissa. Opettajat ja koulun muu henkilökunta perehdytetään ohjeistukseen yhteisissä kokouksissa, ja se on saatavilla sekä paperiversiona opettajien huoneessa että sähköisenä versiona koulun käyttämässä sähköisessä työskentely-ympäristössä (Fronter).

Ohjeistus päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti, ja se käydään läpi vuosittain henkilökunnan kanssa. Kaikki uudet kouluun tulevat työntekijät tutustuvat ohjeistukseen perehdyttämisen yhteydessä.

Lukuvuoden aikana seurataan tilannetta koulussa, ja kirjallista palautetta kerätään vuosittain erilaisten tilannekartoitusten ja kyselyiden avulla henkilöstöltä ja oppilailta.

Oppilaan opetukseen osallistumisen evääminen

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Tällöin oppilaan huoltajalle ilmoitetaan koulun toimenpiteistä, ja tilanteen kärjistyessä pyydetään noutamaan oppilas jäljellä olevan työpäivän ajaksi pois. (POL 36 § 3 mom.)

Jälki-istunto

Oppilas voidaan määrätä enintään kahden tunnin jälki-istuntoon. Jälki-istunnon antava opettaja tekee asiasta kirjallisen selvityksen, jossa yksilöidään teko tai laiminlyönti ja johon kirjataan myös oppilaan näkemys asiasta. Selvitys toimitetaan huoltajan nähtäväksi, ja hän palauttaa sen allekirjoitettuna. Sen jälkeen jälki-istunto tapahtuu ennalta määrättyä ajankohtana.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan.

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta. (POL 36§ 5 ja 6 mom.)

Kirjallinen varoitus

Jos oppilas muista kurinpitotoimista huolimatta jatkaa kielteistä toimintaansa, hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Ennen varoituksen antamista kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa. (POL 36 a § 1 mom.)

Määräaikainen erottaminen

Jos kirjallinen varoitukseen ei tuota toivottua tulosta oppilaan käytökseen tai toimintoihin, hänet voidaan erottaa enintään kolmen kuukauden ajaksi koulusta. Ennen erottamista kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen edustuksesta käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta erottamista koskevaa asiaa säädetään lastensuojelulain 24 §:n 2 momentissa. Rehtori esittää oppilaan erottamista johtokunnalle, joka päättää asiasta. Koulu huolehtii, että oppilaalla on erottamisen aikana mahdollisuus pysyä opetuksessa mukana. (POL 36 a § 4 ja 7 mom.)

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Koulun lukuvuosisuunnitelmassa voidaan täsmentää yllä mainittuja suunnitelmia ja ohjeistuksia.

21. Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Suomalais-venäläinen koulu ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Suomalais-venäläisen koulun oppilas voi saada opetusta muualla kuin omassa koulussa, jos hän ei voi sairauden tai vaikean elämäntilanteen takia osallistua opetukseen. Opetusta järjestetään tällöin esimerkiksi sairaalaopetuksena. Molempien koulujen opettajat sopivat yhdessä opetusjärjestelyistä sairauden aikana oppilaan tilanteen mukaan.

Jos oppilas ei pysty osallistumaan opetukseen muusta syystä kuin sairauden tai vaikean elämäntilanteen takia, mahdollisista tarvittavista järjestelyistä päättää rehtori.

22. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Suomalais-venäläinen koulu järjestää perusopetuksen yhteydessä myös kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisulla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukeväksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kerhotoiminta on lukuvuosisuunnitelmassa määriteltyä tavoitteellista toimintaa, joka tukee oppilaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä. Kerhotoiminta lisää harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Lisäksi kerhotoiminta vahvistaa osaltaan kodin ja koulun kumppanuutta.

Suomalais-venäläisessä koulussa järjestetään monia erilaisia kerhoja, joihin oppilas voi halutessaan osallistua. Näitä ovat mm. aamukerho, shakkikerho, kuoro, teatterikerho, englannin kielen kerho, erilaisia liikuntakerhoja ja käsityökerhoja sekä läksykerho. Oppilailla on mahdollisuus osallistua myös pianotunneille ja viulutunneille.

Kerhotoiminnan tavoitteena on kehittää oppilaan luovan toiminnan ja ajattelun taitoja, kannustaa omaehtoisuuteen sekä lisätä kiinnostusta terveellisiin elämäntapoihin ja liikuntaan. Kerhot tarjoavat monipuolista, oppilasta arvostavaa toimintaa sekä tilaisuuksia myönteiseen, kehitystä rikastavaan vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa.

Oppilas voi saada kerhotoiminnasta vahvistusta oppimismotivaatioleen ja tukea yleiselle hyvinvoinnilleen. Kerhotyöskentely antaa mahdollisuuden soveltaa ja syventää oppitunneilla opittua. Kerhoihin osallistuminen voidaan suunnitella myös osaksi oppilaan koulutyön tukea.

Suomalais-venäläisen koulun rehtori päättää lukuvuosittain kerhojen perustamisesta yhteistyössä opettajien kanssa. Kerhot ovat koulun toimintaa, ja niitä pitävät opettajat. Kerhoista tiedotetaan oppilaille ja heidän huoltajilleen ennen niiden alkamista. Omien kerhojen lisäksi Suomalais-venäläisessä koulussa järjestetään kerhoja yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan tarkemmin kerhotoiminnan järjestäminen.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan

oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktiivisia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Suomalais-venäläisen koulun lähikirjasto sijaitsee Kannelmäessä ja tarjoaa lukutaitoa tukevaa aineistovinkkausta, mediakasvatusta ja monipuolista tiedonhaun ja -hallintataitojen opetusta oppilaille.

Suomalais-venäläisessä koulussa on oma koulun kirjasto, jota kaikki oppilaat ja opettajat voivat käyttää. Oppilaat voivat kirjastossa opiskella, hakea tietoa eri lähteistä, lukea lehtiä ja lainata kotiin kirjoja. Kirjastossa on opiskelun tueksi suomen- ja venäjänkielistä kirjallisuutta ja muuta materiaalia sekä mahdollisuus käyttää tietokoneita tiedonhakuun ja kirjallisiin töihin. Kirjastossa oppilaita ohjataan kirjallisuuden valinnassa sekä tiedonhaussa ja -hallinnassa. Kirjaston venäjänkielinen materiaali palvelee koulun erityistehtävää. Oppilaita kannustetaan kestävään elämäntapaan kirjojen lainaamisen ja kierrätyksen periaatteita noudattaen.

Tiedonhaku ja tiedon käsittely kuuluvat oleellisesti oppimiseen. Koulukirjaston tehtävänä on edistää lukuharrastusta sekä tukea medialukutaitoa yhdessä kaikkien oppiaineiden kanssa. Kirjastomme on viihtyisä oppimisympäristö, jossa monialaisia kokonaisuuksia voi opiskella tutkivan oppimisen menetelmin.

Koulukirjaston tavoitteena on kasvattaa aktiivisia tiedon etsijöitä, jotka osaavat sekä hakea tietoa itsenäisesti eri lähteistä että arvioida sitä kriittisesti. Taitojen kehittyminen on koko kouluajan jatkuva prosessi.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävää elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.^[3]

Suomalais-venäläisessä koulussa kouluruoka valmistetaan omassa keittiössä. Kouluruokailun tavoitteena on, että oppilas oppii arvostamaan ruokaa ja tekemään terveellisiä valintoja. Kouluruokailun tavoitteena on myös hyvien ruokailu- ja pöytätapojen edistäminen. Ruokailuhetkellä on myös tärkeä sosiaalinen ja yhteisöllinen merkitys. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä. Monipuolisen ruokatarjonnan ja erilaisten teemaviikkojen ja -päivien avulla pyritään kehittämään ennakkuulotonta suhtautumista eri ruokia ja ruokakulttuureja

kohtaan. Oppilailla on mahdollisuus osallistua ruokalistan ja ruokailutapahtuman suunnitteluun yhteistyössä koulun keittiöhenkilökunnan kanssa.

Kouluruokailussa pyritään edistämään myös koulun arvojen mukaista kestävästä kehitystä seuraamalla biojätteen määrää ja pyrkimällä vähentämään sitä. Terveysteen liittyvät erityistarpeet ja eettiset syyt huomioidaan tarjoamalla oppilaille erityistarpeita vastaava vaihtoehto päivän ruoalle. Oppilaiden erityistarpeet sovitaan yhdessä huoltajien, ruokalahenkilökunnan ja tarvittaessa terveydenhuollon asiantuntijan kanssa.

Iltapäivisin koulun keittiössä on tarjolla maksullinen välipala.

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Koululla on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Suomalais-venäläisessä koulussa järjestetään päivänavauksia, joita oppilaat ja opettajat toteuttavat yhdessä. Tilaisuuksissa voi olla myös vierailijoita. Päivänavausten pitäminen antaa oppilaille mahdollisuuden yhteiseen tekemiseen ja toimintaan. Päivänavaus pidetään useimmiten luokissa ensimmäisen oppitunnin alussa.

Koulussa järjestetään vuosittain runsaasti tapahtumia ja teemapäiviä, jolloin eri luokkatasojen oppilaat työskentelevät yhdessä jonkin teeman parissa. Liikunnallista elämäntapaa edistetään liikuntapäivillä ja -viikoilla. Muita yhteisiä tilaisuuksia ovat muun muassa koulun itsenäisyyspäiväjuhla sekä joulun ja kevätjuhlat, joissa oppilaat pääsevät ilmaisemaan itseään monin eri tavoin. Samalla opetellaan juhlavissa tilaisuuksissa toimimista ja osallistumista. Kansalliset merkkipäivät ja teemavuosien viettäminen sekä suomalaiset ja venäläiset juhlat otetaan myös huomioon koulun tapahtumissa ja opetuksen eheyttämisessä.

Koulu kannustaa oppilaita toiminnallisuuteen ja liikkumiseen koulupäivän aikana. Oppilaat osallistuvat kehittämään liikkumaan aktiivisia toimintamuotoja. Välituntien aikana tapahtuvaa omaehtoista liikkumista tuetaan eri tavoin. Välituntisin oppilaat voivat käyttää sekä luokan yhteisiä tai koulusta lainattuja urheiluvälineitä. Yläluokan oppilaat oppilaskunnan avulla voivat järjestää alaluokkien oppilaille liikunnallista toimintaa välitunneilla. Koulun kirjasto materiaaleineen on myös välituntisin oppilaiden käytössä.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulu ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syylistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukee huoltajia asian selvittämisessä.

Suomalais-venäläinen koulu ei vastaa oppilaiden koulukuljetuksista eikä korvaa koulumatkojen kuluja. Ne ovat huoltajan vastuulla.

23. Arviointikulttuurin paikalliset painotukset

Perusopetuksessa oppimisen arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana sekä päättöarviointiin. Sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita.

Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, työskentelyn ja käyttäytymisen arvioinnin sekä palautteen antamisen oppilaille tulee aina perustua opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat oppilaiden tiedossa. Tavoitteiden pohtiminen ja oman oppimisen edistymisen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on tärkeä osa myös oppilaan itsearviointitaitojen kehittämistä.

Todistusten antamiseen liittyvässä oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu 6. ja 7. luokan niveltäytymiseen sekä päättöarviointiin tukemaan opettajien työtä ja yhtenäistämään arviointia. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät hyvää osaamista kuvaavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan 8 vaadittavan tason.

Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt

Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen tulee suunnitella ja toteuttaa oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Palautetta annettaessa kiinnitetään huomiota oppilaiden onnistumisiin ja oppimisen edistymiseen suhteessa aiempaan osaamiseen.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä. Opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä sekä huolehtia siitä, ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas ymmärtää tehtäväksiannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa ja antaa suullisia näyttöjä. Myös oppilaiden mahdollisesti tarvitsemien apuvälineiden saatavuudesta sekä tarvittavista avustajapalveluista huolehditaan. Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen opetuskielen taito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Samoin otetaan huomioon oppilaiden opiskelua varten mahdollisesti määritellyt opetuksen erityiset painoalueet.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon kunkin oppilaan kielitausta sekä kehittyvä suomen kielen taito. Jotta oppilas voi osoittaa edistymistään ja osaamistaan mahdollisista suomen kielen puutteista huolimatta, arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan tilanteeseen sovitettuihin, monipuolisiin ja joustaviin arviointitapoihin.

Itsearvioinnin edellytysten kehittäminen

Opetuksessa kehitetään oppilaiden edellytyksiä itsearviointiin antamalla tilaa oppimisen ja opintojen edistymisen pohdintaan ja kehittämällä itsearviointitaitoja. Oppilaita ohjataan niin yksilöinä kuin ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Tarkoitus on, että opettajat auttavat oppilaita ymmärtämään tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja.

Alemmilla vuosiluokilla itsearviointitaitoja kehitetään auttamalla oppilaita tunnistamaan onnistumisiaan ja vahvuuksiaan koulutyössä sekä tulemaan tietoisiksi työlle soveltavista tavoitteista. Opetusryhmän yhteistä arviointikeskustelua käytetään paljon, annetaan myönteistä palautetta ja osoitetaan, miten monenlaisin tavoin jokainen voi onnistua työssään. Ylemmilla luokilla huomion kiinnittäminen onnistumisiin ja vahvuuksiin on edelleen tärkeää, mutta oman

oppimisen ja opintojen edistymisen tarkastelu voi olla analyttisempää. Se ohjaa oppilaita toimimaan yhä itseohjautuvammin. Myös tällöin opettajien on tärkeä kehittää oppilaiden keskinäistä arviointikeskustelua eli vertaisarviointia osana ryhmän työskentelyä. Näin oppilailla on mahdollisuus oppia antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta. Itsearviointiin ja vertaisarviointiin avulla jokainen oppilas voi tulla tietoisiksi edistymisestään ja ymmärtää, miten itse voi vaikuttaa oppimiseensa ja koulutyössä onnistumiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa toteutetaan formatiivista arviointia päivittäisessä koulutyössä rakentamalla vuorovaikutusta oppilaan kanssa. Oppimisen ongelmista keskusteleminen ja ratkaisujen etsiminen yhdessä oppilaan kanssa on osa päivittäistä koulutyötä. Oppilaiden kielelliset taustat ovat hyvin erilaisia, ja he tarvitsevat ohjausta ja palautetta sekä koulun opetuskielillä että omalla äidinkielellään. Formattiivisen arvioinnin perustana käytetään harjoitus- ja kotitehtäviä, kirjoitelmia, erilaisia projekteja, portfolioita, oppimispäiväkirjoja, välitehtäviä tai -kokeita. Oppilasta ohjataan rakentamaan itsearviointiin ja vertaisarviointiin siten, että hän osaa antaa rakentavaa palautetta toiselle oppilaalle. Itsearviointi voi kohdistua opeteltuun asiaan, työskentelyyn, motivaatioon ja omaan oppimisprosessiin.

Oppilaan itsearviointitaidot kehittyvät osana kasvun ja oppimisen prosessia. Oppilaita ohjataan yksilöinä ja ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä. Oppilaan kyky arvioida omaa toimintaansa ja oppimistaan kehittyä harjoituksen myötä. Opettaja auttaa oppilaita ymmärtämään tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja. Vertaispalautteen ja -arvioinnin käytäntöjä kehitetään.

Kerran lukukaudessa käydään kehityskeskustelu, johon osallistuvat oppilas, huoltaja/huoltajat sekä luokanvalvoja. Keskustelussa käydään läpi arviointia laaja-alaisen osaamisen tulevaisuuden taidoissa

- oppimaan oppiminen
- kriittinen ajattelu
- ongelmanratkaisutaidot
- yhteistyötaidot
- elämänhallinnan taidot

Tarvittaessa keskustellaan myös oppiaineista, käyttäytymisestä ja hyvinvoinnista. Monipuolinen jatkuva havainnointi mahdollistaa myös varhaisen puuttumisen ja tuen silloin, jos oppiminen syystä tai toisesta vaarantuu. Tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden vanhempiin pidetään yhteyttä Wilman kautta useita kertoja lukuvuoden aikana ja heidät kutsutaan tarpeen mukaan koululle keskustelemaan oppilaan tilanteesta.

Arviointia voidaan myös dokumentoida sähköisesti. Sähköiseen kansioon kerätään oppimisen edistymisen ja osaamisen tason kuvauksia, opettaja ja oppilas yhdessä ja erikseen pitkin lukuvuotta.

23.1. Arvioinnin tehtävät ja oppimista tukeva arviointikulttuuri

Perusopetuslain mukaan oppilaan arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä tulee arvioida monipuolisesti. Nämä tehtävät ovat perusopetuksen arviointikulttuurin kehittämisen lähtökohta. Painopiste on oppimista edistävässä arvioinnissa.

Koulu vaikuttaa merkittävästi siihen, minkälaisen käsityksen oppilaat muodostavat itsestään oppijana ja ihmisenä. Erityisen suuri merkitys on opettajien antamalla palautteella. Monipuolinen arviointi ja siihen perustuvan ohjaavan palautteen antaminen ovat opettajien keskeisiä pedagogisia keinoja oppilaiden koko kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Kouluissa kehitetään arviointikulttuuria, jonka keskeisiä piirteitä ovat

- rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri
- oppilaiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa

- oppilaan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä sekä oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan
- arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys
- arvioinnin monipuolisuus
- arvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen opetuksen ja muun koulutyön suunnittelussa.

Suuri osa arvioinnista on opettajien ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta. Opettajat huolehtivat siitä, että oppilaat saavat alusta lähtien oppimista ohjaavaa ja kannustavaa palautetta sekä tietoa edistymisestään ja osaamisestaan. Onnistumisen kokemukset kannustavat oppimaan lisää, mutta myös epäonnistumiset tai virheelliset ratkaisut ovat osa oppimisprosessia. Niitä hyödynnetään opetuksessa oppimista edistävällä ja oppilaita kunnioittavalla tavalla. Oppilaita ohjataan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä ja antamaan rakentavaa palautetta toisilleen ja opettajille. Tämä luo edellytyksiä oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin taitojen kehittymiselle perusopetuksen aikana.

Yhteistyö kotien kanssa on osa hyvää arviointikulttuuria. Huoltajien kanssa keskustellaan koulutyön tavoitteista ja koulun arviointikäytännöistä. Oppilaan opintojen edistymisestä sekä oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä annetaan riittävän usein tietoa oppilaalle itselleen ja huoltajalle. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tietoa arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta oppilaan arviointiin. Opettajan, oppilaan ja huoltajan yhteiset keskustelut edistävät keskinäistä luottamusta ja välittävät tietoa oppilaan tilanteesta. Tukea tarvitsevien oppilaiden huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on erityisen tärkeää.

Arviointi on myös opettajien itsearvioinnin ja oman työn reflektoinnin väline. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Se luo perustaa opetuksen eriyttämiseksi ja auttaa oppilaiden mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opetuksen järjestäjä seuraa oppimisen arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee arvioinnin kehittämistä.

Suomalais-venäläisessä koulussa arviointikulttuurin kehittäminen on jatkuvaa. Arvioinnilla on monenlaisia kulttuurisidonnaisia merkityksiä. Oppimisen arvioinnilla ohjataan, tuetaan ja kannustetaan oppilaan opiskelua sekä kehitetään hänen itsearviointitaitojaan. Kriteerit ja tavoitteet ovat arvioinnin lähtökohtia ja niistä keskustellaan oppilaan kanssa. Arviointi on läheisesti sidoksissa oppimiskäsitykseen ja se kohdistuu oppimisprosessiin ja on yhteydessä oppimiselle asetetuille tavoitteille. Jokainen oppii omalla tavallaan ja kehittyminen oppimisen taidoissa herättää vastuullisuuden omasta oppimisesta ja tuo oppimisen ilon.

Oppilaalle annettavassa palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. Oppilaan kanssa keskustellaan myös hänen edistymisestään oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa vuorovaikutuksessa oppilaan kanssa. Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen suunnitellaan niin, että oppilas ja huoltaja saavat monipuoliseen tietoon perustuvan käsityksen oppilaan oppimisen edistymisestä. Erityistä huomiota kiinnitetään opiskelumotivaation tukemiseen. Kodin ja koulun välisen yhteistyön erityisenä tavoitteena on tukea oppilasta siirtymävaiheissa (2 - 3, 6 - 7 ja 9 lk).

Opettajan tehtävänä on huolehtia, että oppilaat ja huoltajat tietävät oppimisen ja arvioinnin tavoitteet sekä tavat, joilla oppilasta arvioidaan. Tavoitteena on, että oppilas tulee tietoiseksi omasta oppimisprosessistaan ja oppii vaikuttamaan omaan oppimiseensa. Kouluissa käydään säännöllistä keskustelua arvioinnin perusteista ja arviointikäytännöistä opettajien, oppilaiden ja huoltajien kanssa. On tärkeää käydä keskustelua heti lukuvuoden alussa. Koulussa varmistetaan myös, että arvioinnissa käytetään monipuolisia, joustavia ja tilanteeseen sovitettuja, oppilaan tarpeet huomioivia menetelmiä.

23.2. Arvioinnin kohteet

Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia.

Oppiminen arvioinnin kohteena

Oppimisen arviointi sisältää opinnoissa edistymisen ja osaamisen tason arviointia sekä palautteen antamista niistä. Edistymistä tarkastellaan suhteessa aiempaan osaamiseen ja asetettuihin tavoitteisiin. Oppimisen edistymisen huolellinen seuranta on tarpeen koko perusopetuksen ajan, jotta opetuksen, ohjauksen ja tuen keinoin voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

Osaamisen tasolla tarkoitetaan oppilaan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna oppilaan suoritusten perusteella. Osaamisen tason arvioimiseksi oppilaan työn tuloksia tai suorituksia tarkastellaan mahdollisimman monipuolisesti. Tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arvioinnissa hyödynnetään valtakunnallisesti määriteltyjä arviointikriteerejä. Osaamisen kehittyminen nähdään koko perusopetuksen ajan vahvistuvana, kumuloituvana prosessina.

Oppilaita ohjataan sekä itsenäisesti että ryhmänä tarkastelemaan edistymistään ja työnsä tuloksia suhteessa tavoitteisiin ja niihin onnistumisen kriteereihin, joista on yhdessä keskustellen sovittu työtä aloitettaessa.

Työskentely arvioinnin kohteena

Oppilaiden työskentelytaitojen kehittäminen on yksi perusopetuksen keskeisistä tavoitteista. Opetuksessa tuetaan oppilaiden itsenäisen ja yhdessä työskentelyn taitoja. Työskentelytaitoihin sisältyvät myös taito suunnitella, säädellä ja arvioida omaa työtään, taito toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taito toimia rakentavassa vuorovaikutuksessa.

Työskentelytaitoja harjoitellaan eri oppiaineissa, monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja koulun muussa toiminnassa. Opettajat ohjaavat oppilaita sekä yksilöinä että ryhmänä suunnittelemaan työtään ja käyttämään oppimista edistäviä työskentelytapoja. Oppilaita ohjataan myös tarkastelemaan suunnitelmien toteutumista sekä arvioimaan työskentelyn onnistumista ja siihen vaikuttaneita tekijöitä.

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineissa tehtävää arviointia ja arvosanan muodostamista. Arviointi perustuu oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin. Työskentelyä koskeva monipuolinen palaute kaikissa opiskelutilanteissa edistää oppilaiden mahdollisuuksia tarkastella omaa työskentelyään ja kehittyä työskentelytaidoissa.

Käyttäytyminen arvioinnin kohteena

Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatustehtävää. Oppilaita ohjataan ottamaan huomioon muut ihmiset ja ympäristö sekä noudattamaan yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja sääntöjä. Heille opetetaan koulun erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiallista, tilannetietoista käyttäytymistä ja hyviä tapoja.

Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun kasvatustavoitteisiin, yhteisön toimintakulttuuria määrittäviin linjauksiin ja järjestyssääntöihin. Oppilailla ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun kasvatustavoitteita ja käyttäytymiselle asetettavia tavoitteita koskevaan keskusteluun ja tavoitteiden määrittelyyn.

Käyttäytymisen arvioinnissa erityisen tärkeä on huolehtia, että arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä se vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon. Päätö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviota ei merkitä.

Suomalais-venäläisessä koulussa käyttäytymisen arvioinnissa tärkeää on oppilaan itsearviointi ja kehityskeskustelut luokanopettajan/luokanvalvojan, oppilaan ja huoltajan kesken. Oppilaalle annetaan käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta suhteessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytyminen arvioidaan kaikilla vuosiluokilla samoin kriteerein. Opettajat yhdessä arvioivat oppilaan käyttäytymisen. Käyttäytymisen arvioinnissa pyritään ottamaan huomioon oppilaan kehitysvaihe ja elämäntilanteet.

Käyttäytymisen tavoitteet

Oppilas

- toimii vastuuntuntoisesti
- osoittaa oma-aloitteellisuutta ja aktiivisuutta
- käyttäytyy koulun arjessa tilanteen edellyttämällä tavalla
- toimii rehellisesti ja luotettavasti
- ottaa huomioon toiset ihmiset
- kunnioittaa ihmisen perusoikeuksia, toimii tasa-arvoisesti, oikeudenmukaisesti ja ketään syrjimättä
- antaa toisille työrauhan
- saapuu ajoissa oppitunneille ja koulun kaikkiin tilaisuuksiin
- ottaa huomioon sekä oman että muiden kouluyhteisön jäsenten turvallisuuden
- pitää huolta omista, luokan ja koulun yhteisistä tavaroista ja tiloista
- ottaa huomioon ympäristökysymykset koulun arjessa, säästää luontoa ja raaka-aineita

Arvosanojen kuvaus

Suomalais-venäläisessä koulussa vuosiluokilla 1 - 2 käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti lukuvuosiotodistuksen liitteenä. Käyttäytymisen osa-alueita arvioidaan seuraavan asteikon mukaan:

E erinomainen

H hyvä

MH melko hyvä

T tyydyttävä

V välttävä

Muilla luokilla 3 - 9 oppilas saa käyttäytymisestään numeroarvosanan seuraavasti:

10 (erinomainen)

Käyttäytyminen on esimerkillistä. Oppilas edistää aktiivisesti omalla toiminnallaan hyvää käyttäytymistä.

- Edistää aktiivisesti työrauhaa ja myönteistä ilmapiiriä.
- Käyttäytyy kohteliaasti ja ystävällisesti.
- On vastuuntuntoinen ja avulias.
- Hyväksyy erilaisuutta ja toimii kaikkia kohtaan tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti.
- Arvostaa omaa ja muiden työtä.
- Noudattaa koulun sääntöjä esimerkillisesti.
- Suhtautuu vastuullisesti koulutyöhön ja -ympäristöön.

9 (kiitettävä)

Käyttäytyminen on kiitettävää.

- Oppilas on saavuttanut kiitettävästi käyttäytymisen tavoitteet.
- Oppilaan käytös on lähes aina kohteliasta ja ystävällistä.
- On vastuuntuntoinen ja yhteistyöhaluinen.

- Hyväksyy erilaisuutta ja suhtautuu toisiin myönteisesti.
- Arvostaa omaa ja muiden työtä.
- Suhtautuu vastuullisesti koulutyöhön ja – ympäristöön.

8 (hyvä) -

Käyttäytyminen on hyvää.

- Oppilas suhtautuu koulunkäyntiin, kouluyhteisöön ja yhteiseen omaisuuteen yleensä myönteisesti.
- Hänen käytökseensä on jouduttu mahdollisesti puuttumaan satunnaisesti.
- Arvostaa omaa ja muiden työtä.
- Suhtautuu toisiin myönteisesti.
- Pyrkii noudattaman yhteisiä sääntöjä.
- Korjaa käyttäytymistään huomautettaessa.

7 (tydyttävä)

Käyttäytyminen on tyydyttävää.

Oppilas suhtautuu koulunkäyntiin, kouluyhteisöön ja yhteiseen omaisuuteen vaihtelevasti. Hän häiritsee usein opiskelua eikä noudata aina koulun järjestyssääntöjä. Hänen käytökseensä on jouduttu puuttumaan puhuttelemalla ja/tai muilla toimenpiteillä.

- Käytös muita kohtaan on vaihtelevaa.
- Ei aina noudata yhteisiä sääntöjä.
- Suhtautuu ajoittain välinpitämättömästi ympäristöön.
- Ei aina arvosta omaa ja toisten työtä.
- Pyrkii korjaamaan käyttäytymistään huomautettaessa.

6 (kohtalainen)

Käyttäytyminen on huonoa.

Oppilas on saavuttanut kohtalaisesti käyttäytymisen tavoitteet. Hän suhtautuu koulunkäyntiin, kouluyhteisöön tai yhteiseen omaisuuteen kielteisesti. Hän häiritsee opiskelua ja rikkoo järjestyssääntöjä. Hänen käytöksensä on epäasiallista ja loukkaavaa. Hänen käytökseensä on puututtu usein kurinpidollisin toimin.

- On ajoittain epäystävällinen ja epäkohtelias muita kohtaan.
- Suhtautuu koulunkäyntiin ajoittain kielteisesti.
- Rikkoo ajoittain koulun sääntöjä.

5 (välttävä)

Käyttäytyminen on erittäin huonoa.

Oppilas on saavuttanut välttävästi käyttäytymisen tavoitteet. Hän rikkoo koulun järjestyssääntöjä jatkuvasti ja tietoisesti. Hänen käytöksensä on erittäin epäasiallista ja loukkaavaa. Hänen käytökseensä on puututtu erittäin usein kurinpidollisin toimin. Oppilas tarvitsee valvontaa selviytyäkseen koulutyöstä.

- Käyttäytyy muita kohtaan kielteisesti ja epäkunnioittavasti.
- Rikkoo tietoisesti koulun sääntöjä.
- On täysin piittaamaton koulutyöskentelystä

- Ei välitä ympäristöstä.

4 (heikko)

Oppilas ei ole koulun kurinpitokeinoin ojennettavissa ja on vaaraksi kouluyhteisölle.

24. Opintojen aikaisen arvioinnin toteuttaminen

Opintojen aikaisella arvioinnilla tarkoitetaan ennen päättöarviointia toteutettavaa arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuutta. Opintojen aikainen arviointi on kaikilla vuosiluokilla pääosin oppimisen ohjaamista palautteen avulla. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Siihen sisältyy myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen tason kuvaamista keskusteluin, arviointitiedottein ja todistuksin tiettyinä ajankohtina. Oppilaalle ja huoltajalle tulee antaa tietoa opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä riittävän usein.

Arviointi lukuvuoden aikana

Pääosa opintojen aikaisesta arvioinnista on luonteeltaan formatiivista. Tällöin arviointi ja siihen perustuva palautteen antaminen toteutetaan lukuvuoden aikana osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä. Se edellyttää opettajilta oppimisprosessiin liittyvää havainnointia ja vuorovaikutusta oppilaiden kanssa. Opintojen aikaisessa arvioinnissa tärkeitä on myös oppilaiden toimijuutta kehittävä vertaisarviointi ja itsearviointi. Opettajan tehtävänä on luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Se ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä. Oppilaita ohjataan palautteen avulla tiedostamaan edistymisensä ja jäsentämään oman oppimisensa eri vaiheita sekä löytämään erilaisia keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Palaute auttaa oppilaita vähitellen ohjaamaan omaa oppimistaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja käyttämään onnistumista parantavia oppimisstrategioita.

Opettajan antaman, oppimisprosessia näkyväksi tekevän ja oppimista edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään

- mitä heidän on tarkoitus oppia
- mitä he ovat jo oppineet
- miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan.

Tällainen formatiivinen arviointi ja ohjaava palaute edistävät opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi sekä kehittävät oppilaiden metakognitiivisia taitoja ja työskentelytaitoja.

Suomalais-venäläisessä koulussa selvitetään oppimisen tavoitteet opintojakson alussa oppilaille. Samoin kehitetään oppilaiden itse- ja vertaisarviointitaitoja ja oppimista edistävää palautteen antamista ja saamista. Oppilas on aktiivinen toimija tavoitteiden asettamisessa ja arvioimisessa yhdessä opettajan kanssa: keskustellaan mitä ja miten opiskellaan, millaisia tavoitteita oppilailla on ja mitä pitäisi vielä oppia, mitä ja miten arvioidaan.

Arviointi lukuvuoden päättyessä

Opintojen aikainen arviointi sisältää myös oppimisprosessin jälkeen tehtävää, oppilaiden osaamisen summatiivista arviointia, jonka tulokset välitetään oppilaille todistuksissa. Perusopetusasetus velvoittaa antamaan kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle lukuvuositodistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden edistymisestä ja suoriutumisesta. Lukuvuositodistus on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Suomalais-venäläisessä koulussa vuosiluokkien 1–2 todistuksissa käytetään yksinomaan sanallista arviointia ja arviointi kohdistuu ensisijaisesti oppilaiden edistymiseen sekä yleisiin opiskelu- ja työskentelytaitoihin. Vuosiluokilla 3–9 arviointi on pääsääntöisesti numeroarviointia.

Vuosiluokilla 1–2 arvioidaan sanallisesti oppiaineet äidinkieli ja kirjallisuus, venäjä ja matematiikka. Muista oppiaineista kirjataan lukuvuositolustukseen suoritusmerkintä. Arvioinnissa käytetään seuraavaa asteikkoa:

S Suoritettu

E Oppilas on edistynyt kiitettävästi.

H Oppilas on edistynyt hyvin.

MH Oppilas on edistynyt melko hyvin

T Oppilas on edistynyt tyydyttävästi.

V Oppilas on edistynyt vähän.

Vuosiluokilla 3–9 käytetään numeroarviointia kaikkien yhteisten ja vähintään kaksi vuosiviikkotuntia kattavien valinnaisten oppiaineiden arvioinnissa.

Numeroarvioinnissa luokilla 3–9 käytetään seuraavaa asteikkoa:

10 erinomainen

9 kiitettävä

8 hyvä

7 tyydyttävä

6 kohtalainen

5 välttävä

4 hylätty

Lukuvuositolustukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi. Käyttäytymisen arvioinnista ja sen perustana olevista tavoitteista ja arviointiperusteista löytyy tietoa luvusta "Käyttäytyminen arvioinnin kohteena".

Numeroarvosana kuvaa keskimääräisenä summatiivisena arviona oppilaan osaamisen tasoa suhteessa tavoitteisiin kussakin oppiaineessa. Sanallista arviointia käyttämällä voidaan antaa monipuolista palautetta oppilaan oppimisesta ja suoriutumisesta. Sanallisen arvioinnin avulla voidaan kuvata paitsi oppilaan osaamisen tasoa myös hänen edistymistään, vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan. Sanallisella arvioinnilla voidaan myös antaa numeroarvosanaa yksityiskohtaisempaa palautetta osaamisesta ja oppimisen edistymisestä oppiaineen eri osa-alueilla.

Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että oppilaalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Oppilaan kokonaistilannetta tulee tarkastella riittävän ajoissa. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan. Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee asiasta keskustella hyvissä ajoin lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaat etenevät vuosiluokittain.

Seuraavalle vuosiluokalle siirtyminen

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Hylätyn suorituksen uusiminen

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on hylätty. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa. Jos suoritushallinnus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositolustuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suoritaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Vuosiluokalle jättäminen

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolustuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyä lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötolustuksen tai hän eroaa koulusta.

Arviointi nivelkohdissa

Valtioneuvoston asetuksessa säädetty tuntijako määrittää nivelkohdat, joiden mukaisesti perusopetus jakautuu vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin kokonaisuuksiin.

Toisen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Toisen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilaalle annetaan lukuvuositolustuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta. Tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota. Usein on tarpeen arvioida ja suunnitella yhdessä myös oppilaan tarvitsemaa ohjausta ja tukea. Nivelvaihetta lähestyttäessä korostuu opettajan, oppilaan ja huoltajan välinen vuorovaikutus. On tärkeää, että oppilaan omat arviot ja toiveet sekä huoltajan näkemykset tulevat kuulluiksi.

Oppilaan oppimisprosessin kannalta keskeisiä, laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin perustuvia näkökulmia, joihin opettaja kiinnittää huomiota arvioidessaan oppilaan edistymistä ja antaessaan siitä palautetta oppilaalle ja huoltajalle ovat:

- edistyminen kielellisissä valmiuksissa, erityisesti
 - kysymisen ja kuuntelemisen taidot
 - vuorovaikutustaidot ja taito ilmaista itseään eri keinoin
- edistyminen työskentelytaidoissa, erityisesti
 - taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä

- edistyminen taidossa huolehtia omista ja yhteisesti sovituista tehtävistä

Lisäksi annetaan palautetta oppilaan opiskelun etenemisestä eri oppiaineissa. Lukuvuositorjunnassa ilmaistaan, onko oppilas saavuttanut kunkin oppiaineen tavoitteet hyväksyttävästi.

Suomalais-venäläisessä koulussa lukuvuoden alussa tiedotetaan huoltajille arvioinnin perusteista ja korostetaan alkuopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ennen kolmannelle luokalle siirtymistä. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään kielellisiin valmiuksiin, yhteistyötaitoihin ja työskentelytaitoihin. Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaat ryhmitellään uudelleen kolmannelle luokalle siirryttäessä. Kolmannella luokalla painotetaan erityisesti oppilaiden sosiaalisten taitojen kehittymistä esimerkiksi yhteistoiminnallisten työtapojen avulla. Lukuvuoden aikana 2. luokan opettaja käy kehityskeskustelun yhdessä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Myös Wilman kautta vanhemmat saavat tietoa oppilaan edistymisestä kullakin osa-alueella sekä oppimisen etenemisestä eri oppiaineissa. Lisäksi opettaja antaa oppilaalle jatkuvaa, rehellistä ja kannustavaa palautetta lukuvuoden aikana. Huoltajia ohjataan tutustumaan alkuopetuksen arviointikriteereihin.

Tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden vanhempiin pidetään yhteyttä Wilman kautta useita kertoja lukuvuoden aikana, ja keväällä heidät kutsutaan tarpeen mukaan koululle keskustelemaan oppilaan tilanteesta.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Kuudennen vuosiluokan lopulla oppilaalle annetaan lukuvuositorjunnassa lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta *opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla*. Palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. Oppilas tarvitsee tietoa myös edistymisestään oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa. Arviointikäytänteet ja palautteen antaminen suunnitellaan niin, että oppilas ja huoltaja saavat monipuoliseen tietoon perustuvan käsityksen oppilaan oppimisen edistymisestä. Erityistä huomiota kiinnitetään opiskelumotivaation tukemiseen.

Kuudennen vuosiluokan lukuvuositorjunnassa annettavaa arviointia varten kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin on määritelty tavoitteista johdetut arviointikriteerit hyvää osaamista kuvaavalle sanalliselle arviolle tai numeroarvosanalle kahdeksan (8). Kriteerien avulla on kuvattu, millaista osaamista edellytetään kyseisen arvion tai arvosanan saavuttamiseksi. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita vaan opettajan arvioinnin apuvälineitä. Sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja pohtii oppilaan edistymistä suhteessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja osaamisen tasoa suhteessa valtakunnallisesti määriteltyihin arviointikriteereihin. Opettajan tulee käyttää näitä kriteerejä antaessaan oppilaalle sanallisen arvion tai numeroarvosanan kuudennen vuosiluokan lukuvuositorjunnassa. Oppilas saa hyvää osaamista kuvaavan sanallisen arvion tai arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

6. luokan aikana oppilaat asettavat itselleen tavoitteita sekä arvioivat niiden toteutumista. Arviointi kohdistuu seuraaviin asioihin:

- työskentelytaidot
- oppimisen taidot
- edistyminen eri oppiaineissa
- opiskelumotivaatio

Suomalais-venäläisessä koulussa opettajat antavat lukuvuoden aikana kustakin oppilaasta henkilökohtaista palautetta (esimerkiksi Wilman kautta) edellä mainituista seikoista. Luokanohjaaja käy palautteen läpi keskustellen jokaisen oppilaan kanssa. Palautekeskustelussa käydään läpi myös oppilaan omat tavoitteet ja niiden toteutuminen sekä kannustetaan eteenpäin. Kerran lukuvuodessa käydään myös kehityskeskustelu, jossa oppilaan huoltaja on läsnä.

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus
4. Päättötodistus

Suomalais-venäläinen koulu päättää todistusten ulkoasusta.

Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Todistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Suomalais-venäläisessä koulussa sanallista arviointia käytetään vuosiluokilla 1–2. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Kolmannelta luokalta eteenpäin lukuvuositodistus annetaan numeroarviointina. Merkittäessä arvio todistukseen numerona todistukseen merkitään myös perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko. Muissa todistuksissa kuin päättötodistuksessa voidaan numeroarvosanaa aina täydentää sanallisilla arvioilla ja näin antaa palautetta sekä osaamisen tasosta että edistymisestä.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, arvio annetaan aina todistuksen liitteellä.

Uskonnon ja elämäntiedon arvio tai arvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämäntieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Mikäli vähintään 25% oppitunneista on opetettu venäjäksi, siitä on lukuvuositodistuksessa erillinen maininta.

Lukuvuositodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelemaa oppimäärää tai oppimäärät
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Välitodistus

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaat saavat myös välitodistuksen. Välitodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, käyttäytymisen arviointimerkintää, uskonnon ja elämäntiedon arviointimerkintää sekä opetuskieltä.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Yhdeksännen luokan oppilaalle annettavaa välitodistusta varten

oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättöarvioinnissa. Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä 9. vuosiluokalla annettavaan välitodistukseen.

Vuosiluokkien 3–9 oppilaat opiskelevat osan aineista jaettuna jaksoihin. Väliarviota ei anneta todistukseen. Opettaja antaa jatkuvaa palautetta edistymisestä oppiaineessa. Välitodistus voidaan poikkeustapauksissa jättää antamatta oppilaalle, joka on esimerkiksi aloittanut opinnot koulussamme syyslukukauden loppupuolella eikä hänen opintosuorituksiaan ole tarkoituksenmukaista arvioida numeroin. Näissä tapauksissa oppilaalle annetaan palaute hänen edistymisestään opinnoissa käyttäen sanallista arviointia.

Välitodistukseen ei merkitä luokalla 3 uutena alkavaa englantia. Se merkitään suoritusmerkinnällä (S), ja siitä annetaan ensimmäinen arvosana lukuvuositodistuksessa.

Välitodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla annettavaa välitodistusta)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Erotodistus

Suomalais-venäläisessä koulussa erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä on koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen painotuksista (kaksikielinen opetus).

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, uskonnon ja elämäntietämystiedon arviointimerkintää sekä opetuskieltä. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet), merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

25. Päättöarvioinnin toteuttaminen

Päättöarviointi ajoittuu oppiaineesta ja paikallisesta opetussuunnitelmaratkaisusta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9. Päättöarviointiin johtavien arviointikäytäntöjen tulee olla oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisia.

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Arvioinnin tuloksena annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Päättöarvioinnin lähestyessä opettajien tehtävänä on lukuvuoden vielä ollessa käynnissä antaa oppilaille paitsi tietoa suoriutumisen nykytilasta ja -tasosta myös oppimista eteenpäin ohjaavaa arviointipalautetta. Samoin tulee huolehtia siitä, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Palautteen ja ohjauksen tulee olla riittävän yksityiskohtaista ja yksilöllistä. Mikäli ennakoita, että 9. luokan oppilas ei tukitoimista huolimatta suoriudu opinnoistaan ja on vaarassa jäädä luokalle, voidaan oman opinto-ohjelman mukaiseen etenemiseen siirtymisellä ehkäistä oppilaan kaikkien suoritusten raukeaminen.

Päättöarvosanan muodostaminen

Perusopetuksen päättöarvosanojen tulee olla annettu yhdenvertaisin perustein. Päättöarvosanan muodostamista varten on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin sekä vapaaehtoisen kielen A-oppimäärään valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit sekä päättöarvosanan muodostamisen periaatteet.

Perusopetuksessa oppilaan päättöarvosanaa ei muodosteta suoraan oppilaan aiempien kurssi-, jakso- tai lukuvuovuositodistusten arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella. Koska osaamisen kehittyminen on aina kumuloituvaa, päättöarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanaan kahdeksan (8) vaadittavan tieto- ja taitotason kussakin oppiaineessa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Oppilas on saavuttanut perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet oppiaineessa välttävästi (5) mikäli hän osoittaa jossakin määrin oppiaineelle asetettujen tavoitteiden mukaista osaamista. Tällöin oppilas on suorittanut yleisen oppimäärän ko. oppiaineessa hyväksytysti. Arvosanan muodostaminen perustuu myös tässä tapauksessa oppilaan osoittamaan keskimääräiseen osaamiseen, eli välttävän tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida hylätyn (4) suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen näissä opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät

valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Suomalais-venäläisen koulun erityistehtävä ja päättöarviointi

Suomalais-venäläinen koulu järjestää erityistehtävänsä mukaisesti kaksikielistä opetusta, ja oppilaat opiskelevat venäjän kieltä valtakunnallista A1-kielen tuntimäärää enemmän. Opetuksen koulukohtaiset tavoitteet venäjän kielessä ovat siksi korkeammat kuin valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Venäjän kielen tavoitteet on kuvattu tarkemmin oppiaineen opetussuunnitelman yhteydessä.

Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös kaksikielisessä ja erityisen koulutustehtävän mukaisesti järjestetyssä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin ja käyttää osaamisen tason määrittämisessä päättöarvioinnin kriteerejä.

Suomalais-venäläinen koulu on erityisen koulutustehtävän saanut valtion kaksikielinen oppilaitos. Koulun erityistehtävän mukaisesti venäjän opetuksen tuntijako ja tavoitteet poikkeavat valtakunnallisista A1-kielelle asetetuista tavoitteista ja tuntijaosta. Tavoitteet kuvataan tarkemmin nivelvaiheittain tämän opetussuunnitelman luvussa "Venäjän kieli".

Perusopetuksen päättöarvioinnissa venäjän kielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan kuitenkin valtakunnallisten A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä venäjäksi eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa.

Oppilaat saavat päättötodistukseensa liitteen, jossa kuvataan opiskellun venäjän kielen oppimäärän laajuus.

Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota "hyväksytty".

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin muihin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin täsmennyksin:

- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään suoritettu oppimäärä tai oppimäärät
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Mikäli vähintään 25% oppitunneista on opetettu venäjäksi, siitä on lukuvuositodistuksessa erillinen maininta.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään todistukseen numeroarvosana. Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti

arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä "valinnaiset opinnot", sen jälkeen kaikkien yhteen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä "hyväksytty".

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen, merkitään päättötodistukseen otsikon "muut valinnaiset aineet" alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä "hyväksytty".

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä "osallistunut". Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio "hyväksytty" riippuen siitä, minkä laajuiseksi kyseinen valinnainen aine on koulun opetussuunnitelmassa määritelty sekä merkintä opetussuunnitelman mukaisesta tuntimäärästä.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä "hyväksytty". Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvioidaan numeroin.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa "uskonto/ elämänkatsomustieto" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

26. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset linjaukset

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Suomalais-venäläinen koulu ei tarjoa perusopetuslain 17 § :ssä tarkoitettua erityistä tukea eikä siihen liittyviä tukipalveluja. Oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. On huolehdittava oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa sekä tuettava oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

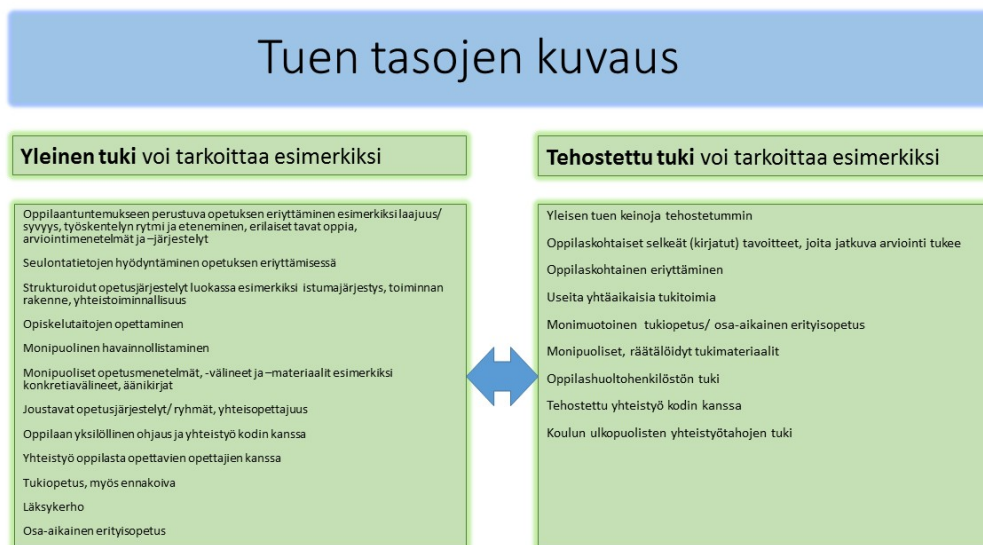
Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Suomalais-venäläisessä koulussa kukin oppilasta opettava opettaja arvioi jatkuvasti oppilaan koulunkäynnin tilannetta ja opinnoissa edistymistä, mutta luokanopettajalla tai luokanvalvojalla on erityinen vastuu oppilaan kokonaistilanteesta. Oppilas ja hänen huoltajansa osallistuvat tarvittaessa ennaltaehkäisevän tuen suunnitteluun.

Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään käyttämällä monipuolisia tukikeinoja, jotka kirjataan muistiin. Oppimisen tuen tarpeiden seulonnessa hyödynnetään opettajien havaintoja sekä erityisopettajien kartoituksia. Käytettävät kartoitukset päätetään yhdessä oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa, ja niistä tiedotetaan huoltajia lukuvuoden alussa. Opettajien havaintojen ja kartoitusten pohjalta ilmenneisiin tuen tarpeisiin reagoidaan viipymättä järjestämällä oppilaalle

tai oppilasryhmälle tarvittava tuki luokanopettajan ja/tai aineenopettajan, erityisopettajan ja tarvittaessa oppilashuollon asiantuntijoiden yhteistyönä.

Koulunkäynnin vaikeuksien ehkäisemiseksi oppilaan poissaoloja seurataan. Selvittämättömiin tai runsaisiin poissaoloihin puututaan Suomalais-venäläisen koulun toimintamallin mukaisesti.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä

Rehtori tekee yleisen ja tehostetun tuen oppilaille päätöksen erityisistä opetusjärjestelyistä, poikkeavasta oppiaineen vuosiviikkotuntimäärästä ja oppiaineen opiskelusta vapauttamisesta.

Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Päätösvaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päätösvaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

Suomalais-venäläisessä koulussa ohjauksen tavoitteena on auttaa oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa, ymmärtämään oppimistaan ja harjaantumaan opiskelun taidoissa. Ohjauksella tuetaan oppilaan kasvua oman toiminnan säätelyyn sekä autetaan löytämään keinoja selviytyä

oppimisvaikeuksissa. Ohjauksella vahvistetaan myös oppilaiden osallisuutta sekä kannustetaan vastuunottoon ja rakentavaan toimintaan yhteisössä.

Yhteistyö huoltajien ja oppilasta opettavien opettajien välillä sekä muiden tahojen kanssa on tärkeää ohjauksen onnistumiselle. Huoltajille annetaan tietoa perusopetuksen työtavoista, arvioinnista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä tulevaisuudelle mm. vanhempainilloissa, vanhempaintapaamisissa ja lukuvuosioppaissa.

Ohjaus on koulun kaikkien opettajien tehtävä. Jokaisella oppilasta ohjaavalla opettajalla on oma vastuualueensa ohjauksessa:

- Esiluokanopettaja ja luokanvalvoja opastavat oppilasta koulun käytänteisiin, seuraavat oman luokkansa oppilaiden opintojen edistymistä ja poissaoloja, opastavat valinnoissa ja itsearvioinnissa sekä osallistuvat vanhempainiltoihin.
- Aineenopettaja selvittää oppiaineensa tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit oppilaalle sekä ohjaa oppilasta itsearviointiin.
- Oppilaanohjaaja ohjaa oppilasta itsearviointiin, tiedottaa valinnaisaineista, antaa tietoa jatko-opinnoista sekä uranvalinnasta, pitää luokkatunteja, antaa henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta, vastaa TET-jaksojen toteutumisesta, opintokäynneistä, yhteis-hausta, vanhempainilloista sekä ohjauksesta opintojen nivelvaiheissa.
- Laaja-alainen erityisopettaja ohjaa tukea tarvitsevia oppilaita ja huolehtii yhteistyössä muiden oppilasta opettavien sekä opinto-ohjaajan kanssa siitä, että sovitut tukitoimet toteutuvat.
- Rehtori luo ohjauksen toimintamahdollisuudet sekä tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä sekä vastaa ohjauksen riittävästä resursoinnista.

Siirryttäessä päivähoidosta esikouluun pyydetään huoltajia toimittamaan koululle opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot (VASU tms.). Tarvittaessa ollaan yhteydessä esikoulua edeltävään päivähoitoyksikköön. Huoltajille tiedotetaan esiopetuksesta tiedotustilaisuudessa ja kotisivuilla. Lapsille ja huoltajille järjestetään mahdollisuus tutustua esikouluun. Esikoulussa pidetään vanhempainilta elokuussa ja yksilölliset huoltajatapaamiset kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Leops (Lapsen esiopetussuunnitelma) laaditaan yhdessä huoltajien kanssa.

Siirryttäessä esikoulusta 1. luokalle pyydetään huoltajia toimittamaan opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot (Leops, todistukset, tms.). Oman koulun esikoulusta siirtyvien osalta pyydetään huoltajan lupa siirtää Leopsin tiedot perusopetuksen puolelle. Huoltajille tiedotetaan opetuksesta kotisivuilla / Wilman kautta / tiedotustilaisuudessa. Lapsille ja huoltajille järjestetään tutustumismahdollisuus kouluun toukokuussa. 1.lk vanhempainilta järjestetään alkusyksystä ja yksilölliset huoltajan ja lapsen tapaamiset pidetään myöhemmin lukuvuoden aikana.

Siirryttäessä alakoulusta yläkouluun huolehditaan siitä, että opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirtyy oppilasta opettaville opettajille koulun sisällä. Yhteistyötä ja tiedonsiirtoa helpottaa se, että Suomalais-venäläinen koulu on yhtenäiskoulu.

Jos perusopetukseen siirtyy oppilaita muista kouluista pyydetään kyseessä olevista kouluista opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot. Kun oman koulun oppilaat vaihtavat koulua, opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin. Tiedonsiirrosta vastaava henkilö sovitaan tapauskohtaisesti.

Siirryttäessä yläkoulusta toiselle asteelle opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään salassapitosäännösten estämättä viipymättä uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle.

Jatko-opintojen suunnittelu tapahtuu pääsääntöisesti oppilaanohjauksen luokkatunneilla ja henkilökohtaisessa ohjauksessa. Oppilaat saavat tietoa toisen asteen opinnoista ja alueen oppilaitoksista. Heille järjestetään myös mahdollisuus käydä tutustumassa oppilaitoksiin ja tarvittaessa järjestetään myös koulutuskokeiluja ammatillisissa oppilaitoksissa. Oppilaanohjaaja vastaa päättöluokan vanhempainilloista, joissa teemana ovat jatko-opinnot.

Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatustulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta.

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaan osallisuutta omissa asioissaan tuetaan siten, että hän osallistuu ikä- ja kehitystasonsa mukaisella tavalla jokaiseen palaveriin, jossa hänen oppimisensa ja koulunkäyntinsä tukemista suunnitellaan. Kun oppilas ja hänen huoltajansa kutsutaan keskustelemaan oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvistä asioista, heille annetaan mahdollisuus tuoda esiin näkemyksiään oppilaan tarvitsemasta tuesta. Luokanopettaja/luokanvalvoja on ensisijaisesti vastuussa kodin ja koulun yhteistyöstä. Tarvittaessa keskusteluissa voi olla mukana myös muita opettajia tai oppilashuollon asiantuntijoita.

Käsiteltävistä asioista keskustellaan siten, että oppilas ja hänen huoltajansa ymmärtävät niiden merkityksen oppilaan opiskelulle nyt ja tulevaisuudessa. Tarvittaessa käytetään tulkkia, jotta kaikki osapuolet tulevat ymmärretyiksi. Huoltajilla, joiden lasten äidinkieli on muu kuin opetuskieli, on oikeus saada tarvitessaan tulkkausapua ja osallistua tasavertaisesti koulu- ja luokkakohtaisiin vanhempainiltoihin. Huoltajien puutteellinen suomen kielen taito tulee ottaa huomioon myös viestinnässä kodin ja koulun kesken.

26.1. Yleinen tuki

Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi tukiopetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella tai ohjauksen keinoin.

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten

laadittava oppimissuunnitelma. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

Suomalais-venäläisessä koulussa yleinen tuki on ensisijaisesti luokanopettajan tai aineenopettajan antamaa koko opetusryhmää hyödyttävää ja ennaltaehkäisevää tukea tai väliaikaista oppilaskohtaista tukea. Pääpaino on eriyttämisessä, joustavissa ryhmittelyissä sekä fyysisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muokkaamisessa sellaiseksi, että se kannustaa yrittämään ja vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Oppilaiden yhteistoiminnallista oppimista hyödynnetään monipuolisesti. Oppilaan saamaan yleiseen tukeen voi liittyä myös yhteistyötä erityisopettajan ja oppilashuoltohenkilöiden kanssa.

Tukiopetuksesta ja osa-aikaisen erityisopetuksen aloittamisesta ilmoitetaan huoltajille. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus tulla keskustelemaan opettajan kanssa oppimisen tai koulunkäynnin tuen tarpeista ja suunnittelemaan yhdessä tuen järjestämistä. Oppilas on aina ikä- ja kehitystasonsa mukaisella tavalla läsnä tapaamisissa ja osallistuu tukitoimien suunnitteluun ja tavoitteiden asetteluun.

Tavoitteiden tulee olla niin konkreettisia, että niiden saavuttamista voidaan arvioida. Yleisen tuen tukitoimet voidaan kirjata oppimissuunnitelmaan.

26.2. Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, ja niin kauan kun oppilas sitä tarvitsee. Oppilaan tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Esimerkiksi osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu tehostetun tuen aikana. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Suomalais-venäläisessä koulussa kaikki tehostetun tuen oppilasta opettavat opettajat osallistuvat oppilaan tilanteen kokonaisvaltaiseen tarkasteluun ja tuen suunnitteluun sekä ottavat tuen tarpeet huomioon opetuksessaan. Oppilaan vahvuuksia kartoitetaan, jotta niitä voidaan käyttää hyväksi tukitoimien suunnittelussa. Tehostetun tuen toteutumista arvioidaan kerran lukuvuodessa.

Siirtymävaiheissa tehostetun tuen oppilaan tilanteesta annetaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opettajalle tai koululle viivyttämättä ja monipuolisesti siten, että tuki voidaan aloittaa uudessa koulussa nopeasti ja tuen jatkumo säilyy.

Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista

- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään myös oppilashuollon asiantuntijoita ja/tai koulun ulkopuolisia asiantuntijoita. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa[2]. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

Suomalais-venäläisessä koulussa pedagoginen arvio, oppimissuunnitelma, pedagoginen selvitys laaditaan Helsingin kaupungin opetuviraston lomakepohjiin. Ennen pedagogisen arvion aloittamista luokanopettaja/ luokanvalvoja, aineenopettaja tai tarvittaessa erityisopettaja keskustele huoltajan kanssa oppilaan kokonaistilanteesta, vahvuuksista ja kiinnostuksen kohteista sekä opettajien esittämästä tarvittavasta tuen tasosta ja muodoista. Huoltajan tai oppilaan eriävä näkemys ei estä tuen tason muuttamista tai tuen antamista, mutta aina pyritään rakentamaan yhteistyöhön oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa

Luokanopettaja tai luokanvalvoja aloittaa oppilaan pedagogisen arvion laatimisen. Muut oppilasta opettavat opettajat lisäävät asiakirjaan havaintonsa oppilaan vahvuuksista ja tuen tarpeista. Näin muodostuu monipuolinen näkemys oppilaan kokonaistilanteesta.

Oppilaalle annettu tuki, oppilaan kokonaistilanne ja tehostetun tuen aloittaminen käsitellään yhdessä vähintään yhden oppilashuollon ammattihenkilön kanssa. Pedagogisen arvion esittelystä vastaan arvioin kirjoittamisesta päävastuussa ollut luokanopettaja/ luokanvalvoja. Tarpeen mukaan oppimiseen kuuluvia asioita käsitellään psykologin kanssa, koulunkäyntiin liittyviä asioita kuraattorin kanssa ja terveydentilaan liittyviä asioita terveydenhoitajan kanssa. Henkilökohtaisen oppilaskontaktin puuttuessa oppilashuollon ammattihenkilö muodostaa näkemyksensä yleisellä tasolla asiantuntemukseensa perustuen, kun hänelle on selostettu oppilaan kokonaistilanne, annettu tuki sekä opettajien näkemys tuen tarpeista jatkossa. Käsittelyssä voidaan myös päätyä ratkaisuun, jonka mukaan yleinen tuki todetaan oppilaalle riittäväksi tuen muodoksi.

Apulaisrehtori vastaa, että pedagoginen arvio valmistuu kohtuullisessa ajassa, ja erityisopettaja arkistoi pedagogisen arvion Suomalais-venäläisen koulun oppilashuollon arkistoon.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimissuunnitelma tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa[4]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille

luokille. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma muissa tilanteissa

Oppimissuunnitelmaa käytetään vaikka oppilas ei saisi tehostettua tukea, mikäli

- oppilas etenee eri oppiaineiden opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaisesti
- opetus järjestetään erityisin opetusjärjestelyin
- perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas on otettu joustavan perusopetuksen toimintaan.

Näissä tilanteissa laadittava oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaan luokanopettaja/ luokanvalvoja aloittaa oppimissuunnitelman laatimisen viivyttämättä, kun päätös tehostetun tuen aloittamisesta on tehty. Hänen vastuullaan on huolehtia siitä, että tehostetun tuen oppilaalla on voimassa oleva oppimissuunnitelma sekä siitä, että oppimissuunnitelmaa laadittaessa se täytetään tarvittavilta

osin ja riittävän monipuolisesti. Luokanopettaja/ luokanvalvoja vastaa suunnitelman sisältämien tavoitteiden seurannasta. Tavoitteiden tulee olla niin konkreettisia, että niiden saavuttamista voidaan arvioida.

Oppimissuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan, kaikkien oppilasta opettavien opettajien, huoltajien sekä mahdollisten oppilashuoltohenkilöiden kanssa. Erityisopettaja osallistuu suunnitelman laatimiseen konsultoiden omalla erityisosaamisellaan sekä erityisesti niiltä osin, joilta hän itse osallistuu tuen toteuttamiseen. Oppilas osallistuu ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti oppimissuunnitelman laatimiseen. Hänelle kerrotaan, mistä oppimissuunnitelmassa on kysymys ja mitä se sisältää. Oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan oma näkemys hänen oppimisensa ja työskentelynsä nykytilasta ja tavoitteista. Oppilaan ja huoltajan kanssa sovitaan vastuualueet, joista heidän on huolehdittava. Näin lisätään oppilaan ja huoltajien osallisuutta ja vastuuta oppilaan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Oppimissuunnitelman laatimiseen liittyvien tapaamisten järjestämisestä vastaa luokanopettaja/ luokanvalvoja.

Kun oppimissuunnitelma on kirjattu, luokanopettaja/ luokanvalvoja varmistaa, että kaikki oppilasta opettavat opettajat ovat tietoisia sovituista tukitoimista niiltä osin kuin se vaikuttaa heidän työtehtäviinsä.

Apulaisrehtori vastaa, että tehostetun tuen oppimissuunnitelma valmistuu kohtuullisessa ajassa, ja erityisopettaja arkistoi oppimissuunnitelman Suomalais-venäläisen koulun oppilashuollon arkistoon. Huoltajalle toimitetaan oppimissuunnitelman kopio.

Oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumista seurataan suunnitellusti oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Ennen oppimissuunnitelman arviointia luokanopettaja/ luokanvalvoja kokoaa kaikilta oppilasta opettavilta opettajilta tiedot oppilaan edistymisestä kokonaiskuvan saamiseksi. Luokanopettaja/ luokanvalvoja kirjaa seurantatiedot oppimissuunnitelman päivittämisen tueksi. Luokanopettaja/ luokanvalvoja välittää muille oppilaan opettajille tiedon mahdollisista seurannassa päätetyistä muutoksista. Oppimissuunnitelma on päivitettävä aina tuen tarpeen tai järjestämisen muuttuessa oleellisesti.

26.3. Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen.

Suomalais-venäläinen koulu ei tarjoa perusopetuslain 17 § tarkoittamaa erityistä tukea. Koulu tekee tarvittaessa pedagogisen selvityksen ja on yhteistyössä sen koulun kanssa, johon erityisen tuen tarpeessa oleva oppilas siirtyy. Oppilaan vastaanottava kunta tekee erityisen tuen päätöksen.

Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä koulun on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Koulu hankkii

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella koulu tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan

pedagogiseksi selvitykseksi. Koulu lähettää pedagogisen selvityksen oppilaan vastaanottavalle kunnalle.

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen eteneminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmisteleminen tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Suomalais-venäläisessä koulussa luokanopettaja/ luokanvalvoja aloittaa pedagogisen selvityksen laatimisen. Hän laatii yhdessä erityisopettajan ja muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa kirjallisen selvityksen oppilaan kokonaistilanteesta ja oppimisen etenemisestä. Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittuja pedagogisia asiakirjoja. Oppilaalle annettu tuki ja oppilaan kokonaistilanne käsitellään yhdessä vähintään yhden oppilashuoltohenkilön kanssa. Ensisijaisesti konsultoidaan sitä oppilashuollon ammattihenkilöä, joka parhaiten tuntee kyseessä olevan oppilaan. Oppimiseen kuuluvia asioita käsitellään psykologin kanssa, koulunkäyntiin liittyviä asioita kuraattorin kanssa ja terveydentilaan liittyviä asioita terveydenhoitajan kanssa. Henkilökohtaisen oppilaskontaktin puuttuessa oppilashuollon ammattihenkilö muodostaa näkemyksensä yleisellä tasolla asiantuntemukseensa perustuen, kun hänelle on selostettu oppilaan kokonaistilanne, annettu tuki sekä opettajien näkemys tuen tarpeista jatkossa. Nämä selvitykset kirjataan pedagogiseen selvitykseen ja niiden pohjalta muodostetaan näkemys oppilaan tarvitsemasta tuen tasosta.

Mikäli oppilashuoltohenkilöt ovat työskennelleet oppilaan kanssa, he kirjaavat pedagogiseen selvitykseen havaintoihinsa perustuvan arvion oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvistä valmiuksista ja tuen tarpeista. Pedagogiseen selvitykseen voi tarvittaessa liittää muita asiantuntijalausuntoja. Lausuntojen tehtävänä on antaa lisätietoa oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksista ja kuntoutuksellisista menetelmistä.

Oppilaan ja hänen huoltajiensa näkemykset oppilaan kokonaistilanteesta, vahvuuksista ja kiinnostuksen kohteista sekä tuen tarpeista kirjataan pedagogiseen selvitykseen. Oppilaalle ja huoltajille annetaan mahdollisuus perehtyä asiakirjaan, minkä jälkeen heitä kuullaan. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan perehtymiseen varattu ajanjakso, lopullisen kuulemisen ajankohta, kuulemiseen osallistuneet henkilöt ja oppilaan sekä huoltajien kommentit liittyen opettajien esittämään tarvittavaan tuen tasoon ja muotoihin. Kuulemistilaisuudessa on käytössä pedagoginen selvitys ja mahdolliset asiantuntijalausunnat, joihin kuuleminen pohjautuu. Suomalais-venäläisessä koulussa kuulemisesta vastaa rehtori.

Opetuksen ja tuen järjestämisen paikka määritellään oppilaan kotikunnan erityisen tuen päätöksistä vastaavassa virastossa.

Rehtori tai apulaisrehtori toimittaa pedagogisen selvityksen ja mahdolliset pedagogiseen selvitykseen kuuluvat liitteet oppilaan kotikunnan erityisen tuen päätöksistä vastaavaan virastoon.

Erityisen tuen päätös

Erityisestä tuesta tehdään kirjallinen päätös oppilaan kotikunnan erityisen tuen päätöksistä vastaavassa virastossa. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä koulun on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa.

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vammaan, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Suomalais-venäläinen koulu ei tarjoa perusopetuslain 17 § a momentin tarkoittamaa yksilöllistettyä oppimäärää, koska se kuuluu erityisen tuen palveluihin.

Koulun ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa.

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädetyillä tukimuodoilla. Jos oppilaalle määritellään oppimissuunnitelmassa opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään. Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä tulee yksilöllistää, jolloin tarvitaan erityisen tuen päätös.. Esimerkiksi kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskeluteknikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa.

Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18 §:n perusteella.. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.

Oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille tulee selvittää näiden toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Suomalais-venäläinen koulu ei tarjoa perusopetuslain 25 § 1-2 momenteissa tarkoitettua pidennettyä oppivelvollisuutta.

26.4. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen

opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää suunnitelmallisesti sekä niin usein kuin on tarpeen.

Tukiopetukselle on ominaista yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Ennakoivassa tukiopetuksessa uusiin opittaviin asioihin perehdytään jo etukäteen. Tukiopetuksella voidaan vastata myös poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja, sen voi tehdä myös oppilas tai huoltaja. Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua hänelle järjestettyyn tukiopetukseen.

Tukiopetusta voidaan antaa sekä yleisen että tehostetun tuen aikana. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen.

Suomalais-venäläisessä koulussa tukiopetusta annetaan ensisijaisesti opettajan havaintojen pohjalta, mutta myös huoltaja tai oppilas itse voi olla aloitteellinen tukiopetuksen saamiseksi. Tukiopetuksen kohdentumista ohjaa apulaisrehtori yhteistyössä opettajien ja oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa.

Tukiopetusta voidaan antaa yksittäisinä kertoina tai lyhissä jaksoissa tiettyyn aihealueeseen liittyen. Tukiopetus voi olla myös ennakoivaa. Tukiopetusta voidaan antaa yksittäiselle oppilaalle tai luokkakokohtaiselle pienryhmälle. Luokkatasoisista ryhmistä voidaan muodostaa myös tukiopetuskerhoja.

Tukiopetusta voi antaa oppilaan luokanopettaja/ aineenopettaja, erityisopettaja tai muu tehtävään soveltuva opettaja.

Tukiopetuksen käytänteistä tiedotetaan Suomalais-venäläisen koulun kotisivuilla ja vanhempainilloissa. Sovituista tukiopetuskerroista tiedotetaan vanhemmille ja sovitaan mahdollisesta yhteistyöstä.

Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Suomalais-venäläisessä koulussa osa-aikaista erityisopetusta annetaan yleisen ja tehostetun tuen aikana. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen.

Osa-aikaisen erityisopetuksen tarpeen arvioinnissa hyödynnetään opettajien havaintoja sekä erityisopettajien kartoituksia. Opettajien havaintojen ja erityisopettajien kartoitusten pohjalta ilmenneisiin tuen tarpeisiin reagoidaan viipymättä järjestämällä oppilaalle tai oppilasryhmälle osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikaisen erityisopetuksen kohdentamisessa hyödynnetään myös oppilashuollon asiantuntijoiden näkemystä.

Laaja-alainen erityisopettaja voi toimia samanaikaisopettajana oppilaan omassa luokassa tai järjestää opetuksen erillisessä tilassa pienryhmä - tai yksilöopetuksena.

Osa-aikaisesta erityisopetuksesta tiedotetaan Suomalais-venäläisen koulun kotisivuilla ja vanhempainilloissa, ja säännöllisesti toteutettavasta osa-aikaisesta erityisopetuksesta sovitaan yhdessä huoltajan kanssa.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet yleisen ja tehostetun tuen aikana. Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä.

Erytisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Oppilaan kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat oppilasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Suomalais-venäläisen koulu rehtori päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa.

26.5. Tulkitsemis- ja avustajapalvelut

Suomalais-venäläinen koulun rehtori päättää tapauskohtaisesti tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan

oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa tehtävässä pedagogisessa selvityksessä arvioidaan apuvälineiden tarve, ja päätöksen tekee oppilaan vastaanottava kunta.

27. Oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat

Perusopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Opetuksen toteuttamiseen kuuluvasta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään omassa osiossaan.

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy läheisesti koulun kasvatus- ja opetustehtävään. Oppilashuoltotyössä otetaan huomio on oppilaan edun ensisijaisuus. Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvänpsykykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja Suomalais-venäläisen koulun johtokunnat asettavat yhteisen moniammatillisen oppilashuollon ohjausryhmän. Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Suunnitelma liittyy Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja erityisesti oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuolto. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Oppilashuoltoa toteutetaan ja ratkaisuja etsitään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjässä.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Oppilaan ja huoltajan Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1267/2013) osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on oppilashuoltotyössä keskeinen työmenetelmä.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on olennaista pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa.

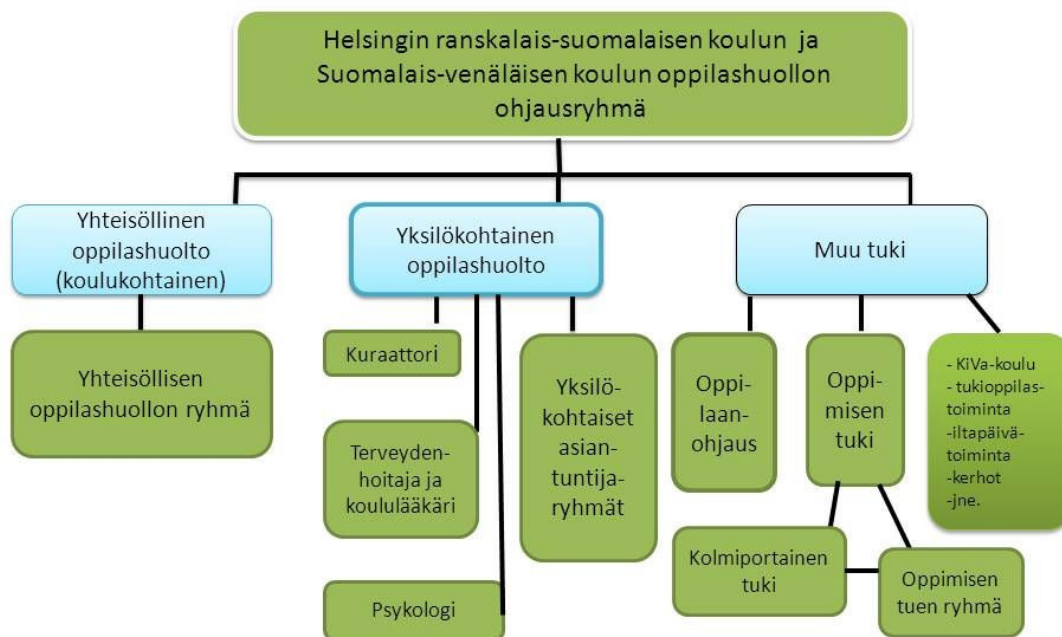
Oppilashuoltoryhmät

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja Suomalais-venäläisen koulun rehtorit asettavat koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja Suomalais-venäläisen koulun yhteinen oppilashuollon ohjausryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Koulukohtaiset yhteisölliset oppilashuoltoryhmät vastaavat koulun oppilashuollonsuunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa rehtorin nimeämä edustaja. Rehtori päättää ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä, toimintatavoista ja opiskeluhuollon rekisterin ylläpidosta. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaase opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta. Koulussa tehtävän oppilashuoltotyön monialaisuutta ja -ammattillisuutta voidaan kuvata oheisen kaavion avulla.

Oppilashuollon toteuttaminen valtion kielikouluissa

Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Yksittäistä oppilasta tai oppilasryhmää koskevat asiat käsitellään yksilökohtaisessa oppilashuollossa. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten

toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Oppilashuolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Kouluissa pyritään tietoisesti oppilaiden ja henkilöstön turvallisuuden tunteen lisäämiseen. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestysäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Koulussa laaditaan suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Opettaja tai rehtori ilmoittaa koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen on osa ympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Varmistetaan, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta sekä kouluyhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan yhteisöllisen oppilashuollon ryhmässä. Turvallisuutta edistävät toimintatavat koskevat myös tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta.

Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan yksittäistä oppilasta tai oppilasryhmää koskevaa monialaista työskentelyä, jonka tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Yksilökohtaiseen oppilashuoltoon kuuluvat myös oppilaalle annettavat kouluterveydenhuollon palvelut sekä oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa. Yksilökohtaisesta oppilashuollosta saatavat yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy on tärkeää. Oppilashuollon tuen suunnittelussa ja koulutyössä otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet ovat tärkeitä. Oppilaan ikä, kehitystaso ja muut henkilökohtaiset edellytykset otetaan huomioon. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa, luottamuksellista sekä kiireetöntä, jotta oppilas voi kokea tulevaisuutensa kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Yksilökohtainen oppilashuolto on oppilaalle vapaaehtoista. Oppilaalla on oikeus keskustella psykologin, kuraattorin tai muun asiantuntijan kanssa. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskelijahuollon palveluja. Yksilökohtaisen oppilashuollon asiantuntijaryhmä koostuu yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, on asiakirjaan kirjattava kenelle, mitä ja mistä syystä tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa henkilötietojen käsittelyyn liittyvästä ohjeistuksesta. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksenjärjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

Oppilashuoltosuunnitelmat

Suomalais-venäläisessä koulussa ja Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa oppilashuoltoa ohjaa kaksi suunnitelmaa, jotka on laadittu moniammatillisessa yhteistyössä:

- koulun opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta sekä
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut Helsingin lasten ja nuortenhyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset on otettu huomioon opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevassa osuudessa sekä koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Helsingin ranskalais-suomalaisella koululla ja Suomalais-venäläisellä koululla on yhteinen oppilashuoltosuunnitelma, jonka toteutumista seuraa oppilashuollon ohjausryhmä. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun Helsingin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Helsingin kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulunhenkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille. Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisältyvät seuraavat asiat:

1. Oppilashuollon kokonaisuus ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut
2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat
3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen
4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa
5. Oppilashuoltosuunnitelman toteutuminen ja seuranta

28. Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin.

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Monikielisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri.

Suomalais-venäläisessä koulussa myös monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunteilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Suomi äidinkielenä ja kirjallisuuden oppimäärän sijaan maahanmuuttajalle opetetaan joko kokonaan tai osin suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella. Mikäli oppilaalla on suomen kielen peruskielitaidoissa puutteita, häntä tuetaan kaikissa oppiaineissa sekä oppimisen eri osa-alueilla hyvien oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. (katso myös Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus)

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon kehittyvä suomen kielen taito. Arvioinnissa käytetään monipuolisia ja joustavia arviointitapoja. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan kokonaistilanne, ja hän saa osoittaa osaamistaan monin eri tavoin.

29. Kaksikielisen opetuksen järjestäminen

Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä eli venäjän kielessä. Kaksikielisen opetuksen pitkántähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Lisäksi pyritään antamaan hyvät valmiudet syventää kielitaitoa jatko-opinnoissa ja toimia kahdella kielellä niin käytännön elämässä kuin myöhemmin työelämässäkin. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Suomalais-venäläinen koulu määrittelee paikallisesti kohdekielen sisällöt ja tuntimäärän. Kohdekielen sisältöjä kuvataan tarkemmin ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa. Tuntimäärä määritellään tuntijaossa luokka-asteittain. Kohdekieli on samalla oppilaan A1-kieli. Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Koulun opetuskieli ja kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin, esimerkiksi koulun juhlissa ja kansanperinnetuokioissa, ohjatuissa välituntileikeissä, erilaisissa arkitilanteissa. Kaksikielisestä toimintakulttuurista ks. luku Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri. Opetuksen suunnittelu ja toteutus edellyttää systemaattista yhteistyötä ja vuoropuhelua sekä eri oppiaineita opettavien opettajien että myös koulun muun henkilöstön kesken.

Siirryttäessä opetuksessa luokanopetuksesta aineenopetukseen, on siirtymävaihe hyvä suunnitella opettajien välisenä yhteistyönä esimerkiksi huolellisena lukuvuosisuunnittelulla. Tällöin kaksikielisen opetuksen asettamat erityisvaatimukset voidaan ottaa suunnitelmallisesti huomioon. Opetuksen jatkumon ja siirtymävaiheiden suunnittelu edellyttää yhteistyötä myös sidosryhmien kesken. Yhteissuunnittelu toteutetaan säännöllisissä tapaamisissa tai sähköisten ajanhallinta- ja suunnittelusovellusten avulla. Muuta henkilöstöä edustavat mm. venäjänkieliset avustajat koulussa sekä myös samassa rakennuksessa toimivan iltpäivätoiminnan venäjänkielinen henkilökunta. Myös heidän kanssaan käydään säännöllistä keskustelua ajankohtaisista opetuksen teemoista ja kielellisistä tavoitteista, jonka pohjalta alaluokkien oppilaille tarjotaan mielekkäitä kielenkäyttötilanteita.

Kohdekielen opetus

Oppilaiden kielellistä homogeneisuutta voidaan hyödyntää opetuksessa, jotta venäjänkielinen syöte olisi mahdollisimman laadukasta. Kaksikielisen opetuksen toteutuminen eri oppiaineissa (esimerkiksi käsitteiden oppiminen) varmistetaan esimerkiksi havainnollistamalla, konkreetilla, sähköisillä materiaaleilla, kuvien avulla sekä huolellisella ennakosuunnittelulla. Tukea tarvitaan myös itse vuorovaikutustilanteissa erilaisilla kielellisillä ja ei-kielellisillä tukikeinoilla (esimerkiksi kysymyksenasettelulla, uudelleenmuotoiluilla, johdatteluilla, toistoilla, mallinnoksilla, tehtävän helpottamisella ja yksinkertaistamisella, eleillä, ilmeillä, painotuksilla). Myös opettajaajohtisuus kielenopiskelun alkuvaiheessa voi toimia tukirakenteena.

Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista. Myös oikeakielisyyteen kiinnitetään huomiota lisääntyvässä määrin. Kohdekielen kehittymistä tuetaan ja seurataan.

Muiden oppiaineiden opetus kohdekielellä

Koulussa opiskellaan venäjäksi myös muita oppiaineita kuin venäjää. Venäjäksi opiskeltavat oppisisällöt sovitaan vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmassa, jonka laatii koulun johtoryhmä yhteistyössä koulun opettajien kanssa. Suomalais-venäläinen koulu määrittelee tässä opetussuunnitelmassa kohdekielelle asetettavat tavoitteet ja sisällöt oppiainekohtaisesti. Tavoitteiden asettamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa.

Kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle.

Eri oppiaineiden opetus kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa. Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä. Näin määritellään kielellisiä tavoitteita eri oppiaineissa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kohdekieltä eri oppiainesisältöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuellla. Oppilaiden kohdekielen tuottamista tuetaan tarjoamalla autenttisia kielenkäyttötilanteita pienelläkin kielitaidolla. Tarjotaan mahdollisuuksia suomenkielisille- ja venäjänkielisille oppilaille oppia ja toimia yhdessä koulupäivän aikana.

Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattu.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että oppilas saa suunnitelmallista, jatkuvaa tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.

Laajamittainen kaksikielinen opetus

Laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään venäjän kielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla laajamittaista kaksikielistä opetusta toteutetaan. Laajamittainen kaksikielinen opetus alkaa jo esiopetuksessa ja kestää koko perusopetuksen ajan.

Oppilaat, joiden äidinkieli on jokin muu kuin koulun opetuskieli, opiskelevat useimmiten suomi toisena kielenä -oppimäärää. Näiden oppilaiden kielitaidon kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jos kohdekielisen opetuksen osuus koko opetuksesta on suuri. Tämä kuvataan tarkemmin oppiaineessa Suomen kieli ja kirjallisuus.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää miettiä sitä, millaisia oppiaineita tai sisältöjä on mielekästä opettaa kohdekielellä. Lisäksi tulee pohtia, onko osa oppiaineiden sisällöistä sellaisia, että niiden opiskelu suomeksi olisi erityisen tärkeää, jotta oppilas saavuttaisi hyvät toimintavalmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa. Tällaisia aineita ovat esimerkiksi yhteiskuntaoppi, uskonto ja etiikka.

Mikäli kohdekielisen opetuksen määrä on suuri, on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomenkielinen käsitteiden hallinta sekä vaativan asiatekstin ymmärtäminen ja tuottaminen

kehittyvät hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Kaksikielinen opetus tulee järjestää niin, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa on mahdollisuus hyödyntää oppilaiden ja koko koulun henkilökunnan erilaisia kielitaustoja. Tämä antaa paljon mahdollisuuksia kehittää kulttuurien kohtaamistaitoja koulun arjessa ja ruokkia monikielisyyttä. Samalla se asettaa koululle haasteen tukea kunkin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

Suomalais-venäläinen koulu kuvaa opetussuunnitelman luvussa 1 kenelle kaksikielinen opetus on tarkoitettu ja mitkä ovat oppilaaksi oton periaatteet. Kohdekielen tuntijako esitellään myös luvussa 1.

29.1. Kaksikielinen opetus

Koulun opetuskieli on suomi. Opetuksessa voidaan perusopetuslain mukaan käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös venäjän kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielellä sekä tarpeen mukaan myös venäjäksi.

Opetus toteutetaan laajamittaisena kaksikielisenä opetuksena.

30. Valinnaisuus perusopetuksessa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

30.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide –ja taitoaineiden valinnaiset tunnit Suomalais-venäläisessä koulussa:

Monialainen taito- ja taideaineiden opetus

2vvt (3. luokka)

Valinnaisaineen tehtävänä on soveltaa taito- ja taideaineiden opetusta monialaisesti ja nivoa opetus eheyttävästi äidinkielen ja venäjän oppimiseen. Tavoitteena on oppilaiden osallisuus suunnittelussa ja oppimisprosessissa sekä ilon kokemukset koulutyössä ja tätä kautta kouluviihtyvyydestä huolehtiminen.

Tavoitteena on luokan ryhmäyttäminen erilaisten yhteisöllisten taide- ja kulttuuriprojektien kautta. Valinnaisaineen puitteissa toteutetun projektin laajuus ja kesto voivat vaihdella. Oppilaat voivat yhdessä opettajien kanssa suunnitella, toteuttaa ja dokumentoida ikäkaudelle sopivan projektin (esimerkiksi taideteos, projektityö, musiikkiesitys, näytelmä, tanssi, elokuva, näyttely, tutkielma, tutkimusraportti).

3. luokan oppilaat ja projektiin osallistuvat opettajat suunnittelevat 3. luokan syksyllä luokan yhteisen projektin, johon sisältyy useiden oppiaineiden sekä taito- ja taideaineiden tavoitteita. Työskentely on monialaista. Projektin tavoitteet ja kuvaus liitetään koulun vuosisuunnitelmaan.

Oppilaita ohjataan dokumentoimaan projektityöskentelyä. Dokumentaation avulla oppilaat arvioivat projektin onnistumista. Oppilaan osallistumista ja oppimista seurataan itse- ja vertaisarvioinnin avulla. Valinnaisaineesta ei anneta arvosanaa lukuvuositodistukseen.

Tavoitteet:

- Vahvistaa oppilaan luovuutta ja ajattelutaitojen kehittymistä

Oppilasta ohjataan yhteisöllisen projektin suunnittelussa. Oppilas suunnittelee prosessia yhdessä toisten kanssa ja vaikuttaa prosessin kulkuun. Oppilasta ohjataan etsimään yksin ja ryhmässä luovia ratkaisuja.

- Kannustaa oppilasta motoristen taitojen harjoitteluun

Oppilasta kannustetaan harjoittamaan motorisia taitoja. Liikkuminen, musisointi ja käden taitojen kehittäminen ovat keskeisellä sijalla taito- ja taitoaineiden valinnaisaineen opetuksessa.

- Ohjata oppilasta dokumentoimaan yhdessä toteutettua projektia

Oppilasta ohjataan dokumentoimaan projektia. Dokumentaatioissa hyödynnetään erilaisia menetelmiä ja tekniikoita kerätä ja tallentaa tietoa. Sähköinen dokumentaatio kehittää oppilaan tietoteknisiä valmiuksia.

- Vahvistaa oppilaan minäkuvan kehittymistä sekä yhteisöllisyyttä

Oppilaita ohjataan tutustumaan toisiinsa erilaisten aktiviteettien ja toiminnan kautta. Tavoitteena on, että luokan ja koulun yhteisöllisyys lisääntyy. Oppilas kokee olevansa tärkeä osa omaa luokkaa, luokka-astetta sekä Suomalais-venäläisen koulun kouluyhteisöä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit 5. luokalla:

Valinnainen kuvataide, käsityö, musiikki, liikunta ja kotitalous

2vvt (5.luokka)

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset oppitunnit tarjoavat oppilaalle mahdollisuuden valita haluaako hän perehtyä syvemmin käsityön, kuvataiteen, musiikin, liikunnan vai kotitalouden oppiaineen sisältöihin.

Oppilas valitsee yhteensä kaksi valinnaisaineen kurssia tarjolla olevista taito- ja taideaineiden valinnaisista kursseista viidennelle vuosiluokalle. Valinta tehdään 4. luokan keväällä. Oppilaan osallistumista ja oppimista seurataan itse- ja vertaisarviointin avulla. Valinnaisaineesta ei anneta arvosanaa lukuvuositolustukseen.

Valinnaisten taide- ja taitoaineiden tavoitteet löytyvät kohdasta valinnaiset aineet vuosiluokat 3-6.

31. Vuosiluokat 1-2

31.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Esiopettajien ja huoltajien välinen yhteistyö on onnistuneen esiopetuksen perusta. Kasvatukseen liittyvän kumppanuuden tavoitteena on edistää lasten kasvua, kehitystä ja oppimista sekä lisätä turvallisuutta ja hyvinvointia esiopetuksessa.

Lapsen viihtyvyyden, kasvamisen ja oppimisen kannalta on tärkeää luoda luottamuksellinen yhteys esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa.

Huoltajille annetaan tietoa esiopetuksen opetussuunnitelmasta, esiopetuksen järjestämisestä, lapsen tuen tarpeista ja tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajan mahdollisuudesta osallistua kodin ja esiopetuksen väliseen yhteistyöhön sekä esiopetusyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Huoltajille tulee antaa tietoa myös esiopetuksen oppilashuollon toiminnasta sekä esiopetusyksikön toimintamalleista ja tiedottamiskäytännöistä erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa.

Syyslukukaudella järjestetään vanhempainilta, jossa kerrotaan kouluvalmiuksista ja Suomalais-venäläisen koulun oppilaaksi oton kriteereistä.

Suomalais-venäläisen koulun esikoulun lapset pääsevät tutustumaan perusopetuksen toimintaan ja oppimisympäristöön osallistumalla koulun ja koululaisten järjestämiin tapahtumiin sekä päivittäin ruokailuun koulun ruokalassa. Koulumme esiopetuksesta lapsi siirtyy perusopetuksen 1.luokalle koulurakennuksen toiseen siipeen.

Kun lapsi siirtyy Suomalais-venäläisen koulun esikoulusta 1. luokalle pyydetään huoltajan lupa siirtää LEOPSin tiedot perusopetuksen puolelle. Oman koulun esikoulusta siirtyvien lasten osalta esikoulun vastaava opettaja huolehtii, että opetuksen kannalta olennaiset tiedot siirtyvät tulevalle luokanopettajalle. Muista esikouluista tulevien lasten huoltajia pyydetään toimittamaan opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot (LEOPS, todistukset tms.) apulaisrehtorille.

Opetusjärjestelyt suunnitellaan niin, että suomen kielellä ja venäjän kielellä annettu opetus muodostavat kokonaisuuden. Tavoitteena on lapsen äidinkielen kehitys ja tämän kehityksen turvaaminen sekä oppimisen maksimoiminen vieraalla kielellä.

Esi- ja alkuopetuksessa äidinkieleltään suomenkieliset oppilaat muodostavat oman opetusryhmänsä ja äidinkieleltään venäjänkieliset oppilaat oman opetusryhmänsä. Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon lapsen kielellinen tausta sekä suomen ja venäjän kielen taito. Näin pystytään paremmin turvaamaan lapsen äidinkielen oppiminen ja kehittyminen, mikä on erityisen tärkeää tässä ikävaiheessa. Samoin kaksikielinen opetus pystytään hyödyntämään tehokkaammin.

Huoltajille tiedotetaan opetuksesta kotisivuilla / Wilman kautta / tiedotustilaisuudessa. Lapsille ja huoltajille järjestetään tutustumismahdollisuus kouluun toukokuussa. 1. lk vanhempainilta järjestetään alkusyksystä ja yksilölliset huoltajan ja lapsen tapaamiset pidetään myöhemmin lukuvuoden aikana.

Yhteistyötä ja tiedonsiirtoa helpottaa se, että Suomalais-venäläinen koulu on yhtenäiskoulu.

31.2. Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeää, että jokainen oppilas saa rohkeaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytyttyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

31.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Opetusjärjestelyt suunnitellaan niin, että suomen kielellä ja venäjän kielellä annettu opetus muodostavat kokonaisuuden. Tavoitteena on lapsen äidinkielen kehitys ja tämän kehityksen turvaaminen sekä oppimisen maksimoiminen vieraalla kielellä.

Esi- ja alkuopetuksessa äidinkieleltään suomenkieliset oppilaat muodostavat oman opetusryhmänsä ja äidinkieleltään venäjänkieliset oppilaat oman opetusryhmänsä. Opetusryhmiä

muodostettaessa otetaan huomioon lapsen kielellinen tausta sekä suomen ja venäjän kielen taito. Näin pystytään paremmin turvaamaan lapsen äidinkielen oppiminen ja kehittyminen, mikä on erityisen tärkeää tässä ikävaiheessa. Samoin kaksikielinen opetus pystytään hyödyntämään tehokkaammin.

Kolmannelta luokalta alkaen opetusryhmät muodostetaan sekaryhmiksi, joissa eri oppiaineita opetetaan suomen ja venäjän kielellä. Oppilaan oman äidinkielen opetus sekä venäjä vieraana kielenä tai suomi toisena kielenä -opetus jatkuvat omassa ryhmässä.

Vuosiluokkien 1 - 2 ohjaus on pääasiassa luokanopettajan antamaa ohjausta ja apua erityisesti opiskelutaidoissa ja opiskeluvaikeuksien ilmaantuessa. Nivelvaihe 2. luokalta 3. luokalle on tärkeä siirtymävaihe. Siirtymävaiheessa huolehditaan, että oppilas ja huoltaja saavat riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta ja edistymisestä. Koulumme 2. luokkalaiset siirtyvät pääasiassa oman koulun 3. luokalle ilman erillistä hakua tai kielikoetta. Oppilaita ja heidän vanhempiaan tiedotetaan siirtymästä ja siihen liittyvistä käytännön asioista. Erityistä ohjausta vaaditaan, mikäli oppilas siirtyy muuhun kouluun 3. luokalle. Luokanopettaja huolehtii oppilaan yksilöllisistä ohjauksen tarpeista yhdessä oppilashuoltoryhmän kanssa. Mikäli oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän alaiseen kouluun opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin.

31.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeää, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevaisuutensa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämiseksi korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

31.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden

keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääteilyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävä elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää

opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaaajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja

ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvuille demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoa ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

31.6. Oppiaineet

31.6.1. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelun ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuksena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämäkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 elämäkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevaisuutta kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Katsomusaineita opiskellaan mahdollisuuksien mukaan omalla äidinkielellä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämäkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 1:

- T1 Oppilas kertoo omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan toisille sekä kuuntelee muita.
- T2 Oppilas pyrkii ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan.
- T7 Oppilas ymmärtää ja suvaitsee erilaisia elämäntapoja ja perhemuotoja.
- T8 Oppilas ymmärtää ja suvaitsee erilaisia vakaumuksia ja ajatuksia. Hän hahmottaa lasten oikeudet erilaisissa yhteisöissä.
- T9 Oppilas ymmärtää lähiympäristön ja luonnon monimuotoisuutta. Oppilas ymmärtää kestävä kehityksen mukaisten valintojen välttämättömyyden.

Vuosiluokka 2:

- T2 Oppilas pyrkii ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan eri tavoin.
- T3 Oppilas harjoittelee toisen kuuntelemista sekä arvostaa omaa ja muiden ajattelua.
- T4 Oppilas harjoittelee kysymysten tekemistä ja perustelujen esittämistä.
- T5 Oppilas pohtii ystävyyden olemusta sekä sääntöjen merkitystä yhteiselämässä.
- T6 Oppilas pohtii oikean ja väärän sekä hyvyyden olemusta omassa ja lähiympäristönsä elämässä.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reilouden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa

ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4
T2	S2	L1, L2, L7
T7	S2	L2, L4
T8	S1, S2, S3, S4	L2, L3, L7
T9	S4	L3, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua

Oppilasta ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä, ja häntä rohkaistaan kertomaan omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan toisille. Ryhmässä oleminen edellyttää toisten kuuntelemista ja huomioon ottamista.

Oppilas harjoittelee vuoron odottamista, vuoron antamista ja kuuntelemiseen keskittymistä. Tätä tavoitellaan esimerkiksi niin, että mietitään valitusta aiheesta oma mielipide, kerrotaan oma mielipide vuorollaan ja keskustellaan. Harjoitellaan toisten kuuntelemista myös erilaisten tarinoiden ja kertomusten kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ryhmän jäsenenä toimiminen sekä omista ajatuksista ja kokemuksista kertominen ja muiden kuunteleminen

Oppilas kertoo omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan toisille sekä kuuntelee muita.

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin

Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen.

Oppilas pyrkii ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan.

Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja

Oppilasta ohjataan ymmärtämään erilaisia elämäntapoja ja perhemuotoja rikkautena.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten elämäntapojen ja perhemuotojen suvaitseminen.

Oppilas ymmärtää ja suvaitsee erilaisia elämäntapoja ja perhemuotoja.

Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita

Oppilasta ohjataan toimimaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti kaikkia kohtaan. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan eläytymään toisen asemaan luokkayhteisössään ja lähipiirissään, sekä häntä ohjataan kunnioittamaan toisten ajatuksia ja vakaumuksia, vaikka ne eroaisivat omasta katsomuksesta. Oppilasta ohjataan ymmärtämään lähipiirissään erilaisten perheiden tapoja ajatella ja toimia. Oppilasta ohjataan ymmärtämään lapsen yhtäläisiä oikeuksia erilaisissa yhteisöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Toisen asemaan eläytyminen, erilaisten vakaumusten ja ajatusten suvaitseminen ja kunnioittaminen lapsen oikeuksien näkökulmasta.

Oppilas ymmärtää ja suvaitsee erilaisia vakaumuksia ja ajatuksia. Hän hahmottaa lasten oikeudet erilaisissa yhteisöissä.

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään lähiympäristön ja ympäröivän luonnon monimuotoisuutta. Häntä ohjataan tekemään sellaisia valintoja, jotka edistävät kestävä kehityksen toteutumista. Oppilasta rohkaistaan kiinnittämään huomiota omaan lähiympäristöönsä ja sen tapaan elää ja toimia.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Lähiympäristön ja luonnon monimuotoisuuden ymmärtäminen. Kestävän kehityksen mukaisten valintojen tekemisen ymmärtäminen.

Oppilas ymmärtää lähiympäristön ja luonnon monimuotoisuutta. Oppilas ymmärtää kestävä kehityksen mukaisten valintojen välttämättömyyden.

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä "Kuka minä olen?" sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa
102

ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S2	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L7
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L4
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin

Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan eri tavoin, esimerkiksi musiikin, kuvataiteen, draaman ja liikunnan kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen eri tavoin.

Oppilas pyrkii ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan eri tavoin.

T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua

Oppilasta ohjataan arvostamaan omaa ja muiden ajattelua. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella toisten kuuntelemista, mikä on edellytyksenä toisen ajattelun ymmärtämiselle.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oman ja muiden ajattelun arvostaminen.

Oppilas harjoittelee toisen kuuntelemista sekä arvostaa omaa ja muiden ajattelua.

T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella kysymysten tekemistä sekä perustelujen esittämistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kysymysten tekemisen ja perustelujen esittämisen harjoitteleva

Oppilas harjoittelee kysymysten tekemistä ja perustelujen esittämistä.

T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia

Oppilasta ohjataan pohtimaan reiluuutta, ystävyyttä, luottamusta sääntöihin sekä yhteiselämän ehtoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ystävyyden olemuksen pohtiminen sekä sääntöjen olemassaolon ymmärtäminen edellytyksenä yhteiselämälle.

Oppilas pohtii ystävyyden olemusta sekä sääntöjen merkitystä yhteiselämässä.

T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyttä

Oppilasta rohkaistaan pohtimaan oikean ja väärän merkitystä omassa ja lähiympäristönsä elämässä. Oppilasta kannustetaan näkemään ja pohtimaan hyvyttä omassa ja lähiympäristönsä elämässä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oikean ja väärän sekä hyvyyden pohtiminen.

Oppilas pohtii oikean ja väärän sekä hyvyyden olemusta omassa ja lähiympäristönsä elämässä.

31.6.2. Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisesti ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan

tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, kuten englantiin, saameen tai muuhun kieleen. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi. Kielen tai kielten alkeita opitaan siinä laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Kielisuihkua voidaan järjestää myös ylemmillä vuosiluokilla.

Suomalais-venäläisessä koulussa englannin kielen A-oppimäärä alkaa 3. vuosiluokalta.

31.6.3. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden

kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.

Vuosiluokka 1

“KATSO YMPÄRILLESII, KESKITY NÄKEMÄÄSI!”

Kuvataiteen tunneilla opitaan katsomaan, kokemaan, keskustelemaan ja keskittymään. Yhdessä leikitään ja luodaan uutta. Pääpaino on havainnoinnilla sekä lasten oman kuvakulttuurin piiriin kuuluvien teemojen tutkimisella. Annetaan oppilaille sellainen kokemus osana kuvataiteen opintoja, että heidän ajatuksillaan, muistoillaan, mielikuvillaan ja haaveillaan on merkitystä. Autetaan heitä ymmärtämään, millaista taitoa ja ymmärrystä opetuksessa tavoitellaan, miten itse tekemällä ja kokemalla opitaan. Jätetään tehtävänantoihin aina tilaa lapsen omille ratkaisuille!

Vuosiluokka 2

“TEE YHDESSÄ, LÖYDÄ UUSIA RATKAISUJA!”

Toisella luokalla kuvataiteessa tehdään paljon yhdessä, opitaan yhteistoiminnallisia taitoja, joustavuutta, ryhmässä toimimista, ratkaistaan annettuja visuaalisia ongelmia ja käytetään mielikuvitusta. Annetaan oppilaille mahdollisuus esittää ja esiintyä, kertoa tarinoita eri keinoin. Laajennetaan näkökulmaa minäkeskeisyydestä kouluyhteisöön, omaan perheeseen ja lähiympäristöön. Suunnitellaan tehtävät aina siten, että työskentelyn pääpaino on prosessissa.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisulla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan

kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Suomalais-venäläisessä koulussa alkuopetuksen oppilaille järjestetään taidenäyttelyprojekteja, joissa heille tarjotaan mahdollisuuksia esitellä omia töitään ja keskustella niiden syntyprosessista.

Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Helsingin museot, galleriat ja kulttuurilaitokset ovat tärkeitä kuvataiteen oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat elämyksellisen taidekokemuksen ja aktiivisen yhteistyön visuaalisen alan asiantuntijoiden kanssa. Kaikki tilat ovat taideoppimisen tiloja.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet kuvataiteessa

Kuvataide on oppiaine, jonka avulla voi tutustua ympäröivän maailman ja yhteiskunnan ilmiöihin eri näkökulmista. Kuvataiteen sisältöalueista, joita ovat **omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat**, on helppo nostaa esille monia kiinnostavia ilmiöitä. Eri oppiaineiden, luokka-asteiden ja lähiyhteisöjen kanssa voi tehdä rikastuttavaa yhteistyötä.

Yhteistyötä voidaan tehdä yksittäisten tai useampien oppiaineiden kanssa. Oppiaineiden yhteistyö syventää ja tekee opiskelusta elämyksellistä ja toiminnallista.

Suomalais-venäläisessä koulussa monialaisuus kuvataiteessa voi toteutua mm. erilaisten tapahtumien ja teemapäivien puitteissa. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja valmistelemassa näitä erilaisia tapahtumia.

Kielelliset tavoitteet, mikäli kuvataidetta opetetaan venäjäksi:

Oppilas ymmärtää yksinkertaisia, konkreettisia ja havainnollisia kohdekielisiä ohjeita kuvalliseen työskentelyyn. Oppilas osaa pyytää tarvitsemiaan välineitä ja materiaaleja (esim. erilaisia värejä ja papereita, siveltimiä, kyniä ja muita piirtimiä) sekä pyytää apua ja ohjausta kohdekielellä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteilla määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessä ja tekniikoiden harjoittelussa

- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessa
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 1:

T1 Oppilas tekee monipuolisia ja tarkkoja havaintoja eri aisteja käyttäen erilaisista taideteoksista sekä arkkitehtuurista. Oppilas valmistaa omia kuvia tekemiensä havaintojen pohjalta.

T2 Oppilas kertoo omista kuvistaan sekä niihin liittyvästä prosessista sekä tekee havaintoja myös muista taideteoksista. Oppilas keskustelee toisten tekemistä kuvista ja niistä heränneistä ajatuksista myönteisessä hengessä. Oppilas ottaa vastaan palautetta ja keskustelee siitä.

T4 Oppilas käyttää monipuolisesti ja omaperäisesti erilaisia materiaaleja ja tekniikoita yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas nimeää, luokittelee ja sekoittaa värejä. Oppilas sommittelee töitään esimerkiksi värien ja viivojen avulla.

T5 Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti ja huolellisesti yksin ja muiden kanssa. Oppilas on oma-aloitteinen, suunnitelmallinen, luova ja kriittinen tehdessään kuvantekoprosessiin liittyviä ratkaisuja ja valintoja.

T6 Oppilas kertoo kuvallisesti tunteistaan ja ajatuksistaan. Oppilas erottaa kuvien ja taideteosten välittämää todellisuutta ja epätodellisuutta.

T8 Oppilas tarkastelee ja tunnistaa ympärillään olevien kuvien, esineiden ja esimerkiksi mainonnan ja viihteen välittämiä kuvaviestejä. Oppilas suhtautuu suvaitsevaisesti ja arvostavasti erilaisiin kulttuurisiin piirteisiin kuvataiteissa.

T11 Oppilas suhtautuu arvostaen ja suvaiten omiin ja muiden tekemiin kuviin. Oppilas valitsee ympäristöstä säästäviä materiaaleja ja käyttää tekniikoita, jotka edistävät kestävästä kehitystä.

Vuosiluokka 2:

T2 Oppilas kertoo omista kuvistaan sekä niihin liittyvästä prosessista sekä tekee havaintoja myös muista taideteoksista. Oppilas keskustelee toisten tekemistä kuvista ja niistä heränneistä ajatuksista myönteisessä hengessä. Oppilas ottaa vastaan palautetta ja keskustelee siitä.

T3 Oppilas ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan liittyen omiin ja yhdessä toisten kanssa tekemiin kuviin, joissa on hyödynnetty erilaisia tekniikoita, materiaaleja ja tietotekniikkaa.

T4 Oppilas käyttää monipuolisesti ja omaperäisesti erilaisia materiaaleja ja tekniikoita yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas luokittelee ja sekoittaa värejä eri tavoin. Oppilas sommittelee töitään esimerkiksi värien, viivojen, valon ja varjon, tilan ja liikkeen avulla.

T5 Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti ja huolellisesti yksin ja muiden kanssa. Oppilas on oma-aloitteinen, suunnitelmallinen, luova ja kriittinen tehdessään kuvantekoprosessiin liittyviä ratkaisuja ja valintoja.

T7 Oppilas käyttää kuvataiteen käsitteistöä työskennellessään ja kertoessaan havainnoistaan omista ja muiden töistä sekä taidenäyttelyiden ja museoiden kuvista ja esineistä.

T9 Oppilas käyttää esimerkiksi museo- tai muun kulttuurikohteessa vierailun kuvamateriaalia hyödykseen tehdessään omia kuvia ja osaa liittää siihen historiallisen ajanäkökulman (esimerkiksi elämää ennen ja nyt Helsingissä).

T10 Oppilas tunnistaa ja ymmärtää kuvallisen ja todellisen maailman välisiä piirteitä ja eroavuuksia. Hän ymmärtää, että esimerkiksi median kuvaviestit eivät välitä aina oikeaa todellisuutta. Oppilas ymmärtää myös erilaisten kulttuuristen piirteiden kuvissa ja taideteoksissa välittävän tunnelmia ja kauneutta, esteettisyyttä.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

Oppilasta ohjataan tekemään tarkkoja havaintoja eri aisteja käyttäen taideteoksista, lähiympäristön kuvista ja esineistä sekä rakennetusta lähiympäristöstä. Oppilasta rohkaistaan tekemään omia kuvia ja esineitä erilaisten taideteosten, esineiden ja arkkitehtuurin pohjalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen tekeminen eri aisteja käyttäen erilaisista taideteoksista, lähiympäristön kuvista ja esineistä sekä lähiympäristön arkkitehtuurista. Omien kuvien ja esineiden tekeminen näiden havaintojen pohjalta.

Oppilas tekee monipuolisia ja tarkkoja havaintoja eri aisteja käyttäen erilaisista taideteoksista sekä arkkitehtuurista. Oppilas valmistaa omia kuvia tekemiensä havaintojen pohjalta.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

Oppilasta rohkaistaan kertomaan tekemistään kuvista ja niiden syntyprosessista, lähiympäristön kuvista, esineistä sisältäen myös median kuvaviestit, tekemistään havainnoista ja niihin liittyvistä ajatuksista sekä erilaisiin kulttuureihin liittyvistä taideteoksista. Oppilasta ohjataan keskustelemaan myönteisessä hengessä toisten tekemistä kuvista ja niiden herättämistä ajatuksista, ottamaan vastaan palautetta omista töistään sekä osallistumaan yhteiseen keskusteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kertominen omista kuvista ja niiden syntyprosessista, havainnoista sekä eri kulttuurien taideteoksista muille. Keskusteleminen myönteisessä hengessä toisten tekemistä kuvista ja ajatuksista. Palautteen hyväksyminen sekä osallistuminen palautekeskusteluun.

Oppilas kertoo omista kuvistaan sekä niihin liittyvästä prosessista sekä tekee havaintoja myös muista taideteoksista. Oppilas keskustelee toisten tekemistä kuvista ja niistä heränneistä ajatuksista myönteisessä hengessä. Oppilas ottaa vastaan palautetta ja keskustelee siitä.

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

Oppilasta ohjataan erilaisten materiaalien ja tekniikoiden käyttöön ja harjoittelemaan kuvallista ilmaisua esimerkiksi piirtämällä erilaisilla piirtimillä, maalaamalla, muovailemalla sekä rakentelemalla erilaisista materiaaleista yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan nimeämään värejä, luokittelemaan niitä pää- ja väliväreihin sekä sekoittamaan niitä itse. Oppilasta ohjataan sommittelemaan kuviaan esimerkiksi värien ja viivojen avulla.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Erialaisten materiaalien ja tekniikoiden käyttö monipuolisesti ja omaperäisesti yksin ja toisten kanssa. Värien nimeäminen, luokitteleminen ja sekoittaminen. Sommittelu esimerkiksi värien ja viivojen avulla.

Oppilas käyttää monipuolisesti ja omaperäisesti erilaisia materiaaleja ja tekniikoita yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas nimeää, luokittelee ja sekoittaa värejä. Oppilas sommittelee töitään esimerkiksi värien ja viivojen avulla.

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan pitkäjänteiseen, prosessinomaiseen ja huolelliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan oma-aloitteisuuteen, suunnitteluun, omien valintojen ja ratkaisujen tekemiseen sekä pohtimaan kriittisesti niiden seurauksia kuvallisessa työskentelyssä ja tuotoksessa.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Pitkäjänteinen ja huolellinen työskentely yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oma-aloitteinen, suunnitelmallinen ja luova työskentely sekä ratkaisusta ja valinnoista seuraamien tuotosten ja työskentelyn kriittinen pohtiminen.

Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti ja huolellisesti yksin ja muiden kanssa. Oppilas on oma-aloitteinen, suunnitelmallinen, luova ja kriittinen tehdessään kuvantekoprosessiin liittyviä ratkaisuja ja valintoja.

T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

Oppilasta rohkaistaan välittämään omia tunteuksiaan ja ajatuksiaan kuvien kautta. Oppilasta ohjataan ja rohkaistaan näkemään erilaisten kuvien ja taideteosten kautta todellisuutta ja myös epätodellisuutta. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan kuvia ja pohtimaan, mitä niillä halutaan kertoa ja mistä kuvan tekeminen kertoo.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omista tunteista ja ajatuksista kertominen kuvien kautta. Erilaisten kuvien ja taideteosten välittämän todellisuuden tai epätodellisuuden hahmottaminen sekä pohtiminen.

Oppilas kertoo kuvallisesti tunteistaan ja ajatuksistaan. Oppilas erottaa kuvien ja taideteosten välittämää todellisuutta ja epätodellisuutta.

T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

Oppilasta kannustetaan tarkastelemaan ja tunnistamaan oman lähiympäristön erilaisia kulttuurisia piirteitä kuvissa sekä pohtimaan muiden visuaalisten tuotteiden (esimerkiksi mainonnan ja viihteen alueella) sisältämää sanomaa.

Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että hän elää myös visuaalisesti monikulttuurisessa maailmassa, jossa ilmaistaan eri tavoin mieltymyksiä, tunteita, ajatuksia, haaveita ja odotuksia sekä tietynlaisia kulttuurisia piirteitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oman lähiympäristössä olevien kulttuuristen kuvien, esineiden sekä esimerkiksi mainonnan ja viihteen välittämien kuvien sisältämien kuvallisten viestien tarkasteleminen ja tunnistaminen. Erilaisten kulttuuristen piirteiden ymmärtäminen ja suvaitseminen lähiympäristössä.

Oppilas tarkastelee ja tunnistaa ympärillään olevien kuvien, esineiden ja esimerkiksi mainonnan ja viihteen välittämiä kuvaviestejä. Oppilas suhtautuu suvaitsevaisesti ja arvostavasti erilaisiin kulttuuriin piirteisiin kuvataiteissa.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia kohdata oman ja lähiympäristön kulttuurin edustajia taiteen avulla. Oppilasta ohjataan havaitsemaan ja ymmärtämään kulttuurisia piirteitä omissa kuvissaan sekä suvaitsemaan muitakin kuin omia kulttuurisia ja tuttuja piirteitä lähiympäristön kuvissa, esineissä ja mediassa sekä rakennetussa ympäristössä. Oppilasta ohjataan käyttämään luontoa ja ympäristöä säästäviä materiaaleja ja tekniikoita, ymmärtämään valintojensa seuraukset ja edistämään kestävä elämäntapaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lähiympäristön kuvien tekijöiden kohtaaminen arvostavasti ja suvaiten. Luontoa ja ympäristöä säästävien materiaalien ja tekniikoiden valitseminen ja näiden valintojen seurausten ymmärtäminen kestävä kehityksen kannalta.

Oppilas suhtautuu arvostaen ja suvaiten omiin ja muiden tekemiin kuviin. Oppilas valitsee ympäristöä säästäviä materiaaleja ja käyttää tekniikoita, jotka edistävät kestävä kehitystä.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

Oppilasta rohkaistaan kertomaan tekemistään kuvista ja niiden syntyprosessista, lähiympäristön kuvista ja esineistä sisältäen myös median kuvaviestit, tekemistään havainnoista ja niihin liittyvistä ajatuksista sekä erilaisiin kulttuureihin liittyvistä taideteoksista. Oppilasta ohjataan keskustelemaan myönteisessä hengessä toisten tekemistä kuvista ja niiden herättämistä ajatuksista, ottamaan vastaan palautetta omista töistään sekä osallistumaan yhteiseen keskusteluun.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kertominen omista kuvista ja niiden syntyprosessista, havainnoista sekä eri kulttuurien taideteoksista muille. Keskusteleminen myönteisessä hengessä toisten tekemistä kuvista ja ajatuksista. Palautteen hyväksyminen sekä osallistuminen palautekeskusteluun.

Oppilas kertoo omista kuvistaan sekä niihin liittyvästä prosessista sekä tekee havaintoja myös muista taideteoksista. Oppilas keskustelee toisten tekemistä kuvista ja niistä heränneistä ajatuksista myönteisessä hengessä. Oppilas ottaa vastaan palautetta ja keskustelee siitä.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

Oppilasta kannustetaan ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan omien kuvien sekä yhteistyössä muiden kanssa tehtyjen kuvien avulla erilaisia tekniikoita, materiaaleja ja tietotekniikkaa hyödyntäen.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kertominen omista ja toisten kanssa yhteistyössä tehdyistä kuvista, joissa on hyödynnetty erilaisia tekniikoita, materiaaleja ja tietotekniikkaa.

Oppilas ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan liittyen omiin ja yhdessä toisten kanssa tekemiin kuviin, joissa on hyödynnetty erilaisia tekniikoita, materiaaleja ja tietotekniikkaa.

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

Oppilasta ohjataan erilaisten materiaalien ja tekniikoiden käyttöön ja harjoittelemaan kuvallista ilmaisua esimerkiksi piirtämällä erilaisilla piirtimillä, maalaamalla, muovailemalla sekä rakentelemalla erilaisista materiaaleista yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan luokittelemaan värejä eri tavoin (pää- ja välivärit, kylmät ja lämpimät värit, vastavärit) sekä sekoittamaan niitä itse. Oppilasta ohjataan sommittelemaan kuviaan esimerkiksi värien, viivojen, valon ja varjon sekä tilan ja liikkeen avulla.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Erilaisten materiaalien ja tekniikoiden käyttö monipuolisesti ja omaperäisesti yksin ja toisten kanssa. Värien luokitteleminen ja sekoittaminen. Sommittelu esimerkiksi värien, viivojen, valon ja varjon, tilan tai liikkeen avulla.

Oppilas käyttää monipuolisesti ja omaperäisesti erilaisia materiaaleja ja tekniikoita yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas luokittelee ja sekoittaa värejä eri tavoin. Oppilas sommittelee töitään esimerkiksi värien, viivojen, valon ja varjon, tilan ja liikkeen avulla.

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan pitkäjänteiseen, prosessinomaiseen ja huolelliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan oma-aloitteisuuteen, suunnitteluun, omien valintojen ja ratkaisujen tekemiseen sekä pohtimaan kriittisesti niiden seurauksia kuvallisessa työskentelyssä ja tuotoksessa.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Pitkäjänteinen ja huolellinen työskentely yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oma-aloitteinen, suunnitelmallinen ja luova työskentely sekä ratkaisuista ja valinnoista seuraavien tuotosten ja työskentelyn kriittinen pohtiminen.

Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti ja huolellisesti yksin ja muiden kanssa. Oppilas on oma-aloitteinen, suunnitelmallinen, luova ja kriittinen tehdessään kuvantekoprosessiin liittyviä ratkaisuja ja valintoja.

T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä

Oppilasta ohjataan käyttämään kuvataiteen käsitteistöä (esimerkiksi väriopin termistöä, tunnelma, perspektiivi, kollaasi, muotoilu, valo, varjo) sekä tekemään havaintoja omista kuvistaan sekä toisten tekemistä että lähiympäristön taidenäyttelyiden ja museoiden kuvista ja esineistä näiden käsitteiden avulla. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua lähiympäristön taidenäyttelyihin, museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvataiteen käsitteistön käyttäminen (esimerkiksi pää- ja välivärit, tunnelma, valo ja varjo) kerrottaessa omista ja muiden töistä sekä havainnoitaessa ja kerrottaessa taidenäyttelyiden ja museoiden kuvista ja esineistä.

Oppilas käyttää kuvataiteen käsitteistöä työskennellessään ja kertoessaan omiin ja muiden töihin liittyvistä havainnoistaan sekä taidenäyttelyiden ja museoiden kuvista ja esineistä.

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

Oppilasta innostetaan ja ohjataan tekemään kuvia omasta elinympäristöstään sekä liittämään siihen historiallisen näkökulman esimerkiksi museovierailun, muussa kulttuurikohteessa vierailun tai muun kuvamateriaalin pohjalta. Oppilasta ohjataan näkemään ja ymmärtämään elinympäristössään tapahtuneita kulttuurisia muutoksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvien työstäminen omasta lähiympäristöstä historiallisesta näkökulmasta esimerkiksi museovierailun tai muun kuvamateriaalin pohjalta. Kulttuuristen muutosten havaitseminen oppilaan omassa elinympäristössä.

Oppilas käyttää esimerkiksi museovierailun tai muussa kulttuurikohteessa vierailun kuvamateriaalia hyödykseen tehdessään omia kuvia ja osaa liittää siihen historiallisen aikanäkökulman (esimerkiksi elämää ennen ja nyt Helsingissä).

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja

Oppilasta ohjataan tunnistamaan kuvallisen ja todellisen maailman välisiä eroja taideteoksissa, median kuvallisessa viestinnässä sekä lähiympäristön kuvissa. Oppilasta ohjataan arvostamaan ja suvaitsemaan erilaisten kulttuuristen piirteiden välittämää esteettisyyttä (kauneus, tunnelma).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvallisen ja todellisen maailman välisten piirteiden ja erojen tunnistaminen lähiympäristön kuvamaailmassa, median kuvallisessa viestinnässä sekä muissa taideteoksissa. Erilaisten kulttuuristen piirteiden välittämän esteettisyyden arvostaminen ja suvaitseminen.

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää kuvallisen ja todellisen maailman välisiä piirteitä ja eroavuuksia. Hän ymmärtää, että esimerkiksi median kuvaviestit eivät välitä aina oikeaa todellisuutta. Oppilas ymmärtää myös, että erilaiset kulttuuriset piirteet kuvissa ja taideteoksissa välittävät tunnelmia ja kauneutta, esteettisyyttä.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia kohdata oman ja lähiympäristön kulttuurin edustajia taiteen avulla. Oppilasta ohjataan havaitsemaan ja ymmärtämään kulttuurisia piirteitä omista kuvistaan

sekä suvaitsemaan muitakin kuin omia kulttuurisia ja tuttuja piirteitä lähiympäristön kuvissa, esineissä ja mediassa sekä rakennetussa ympäristössä. Oppilasta ohjataan käyttämään luontoa ja ympäristöä säästäviä materiaaleja ja tekniikoita, ymmärtämään valintojensa seuraukset ja edistämään kestävästä elämäntapaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lähiympäristön kuvien tekijöiden kohtaaminen arvostavasti ja suvaiten. Luontoa ja ympäristöä säästävien materiaalien ja tekniikoiden valitseminen ja näiden valintojen seurausten ymmärtäminen kestävästä kehityksen kannalta.

Oppilas suhtautuu arvostaen ja suvaiten omiin ja muiden tekemiin kuviin. Oppilas valitsee ympäristöä säästäviä materiaaleja ja käyttää tekniikoita, jotka edistävät kestävästä kehitystä.

31.6.4. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisen teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämämpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisen kulttuurin moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsityön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsityö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.*

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä

sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Kielelliset tavoitteet 1-2 luokalla, mikäli käsityötä opetetaan venäjäksi:

Oppilas ymmärtää yksinkertaisia, konkreettisia ja havainnollisia kohdekielisiä ohjeita käsillä työskentelyyn. Oppilas osaa pyytää tarvitsemiaan välineitä ja materiaaleja (esim. neula, nuppineula, sakset, lanka, erilaisia kangaslaatuja, vasara, naula) sekä pyytää apua ja ohjausta kohdekielellä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 1:

T1 Oppilas osoittaa myönteistä asennetta ja kiinnostusta käsillä tekemiseen, ideoimiseen ja suunnitteluun. Oppilas osoittaa myönteistä asennetta ja kiinnostusta käsillä tekemiseen, ideoimiseen ja suunnitteluun.

T2 Oppilas valitsee sopivia materiaaleja ja käsityötekniikoita työnsä toteuttamiseen. Oppilas suunnittelee ja valmistaa työn suunnitelmiansa pohjalta sekä esittelee työnsä vaiheita ja valmistaa tutosta muille.

T4 Oppilas hyödyntää erilaisia käsityömateriaaleja asianmukaisella tavalla. Oppilas ideoi ja suunnittelee sekä toteuttaa käsityön. Oppilas noudattaa turvallisuusohjeita sekä toimii ekologisesti.

T5 Oppilas tarkastelee ja arvioi työnsä vaiheita ja itse lopputulosta kriittisesti. Oppilas iloitsee oman työnsä tekemisestä ja loppuunsaattamisesta. Oppilas arvostaa omia ideoitaan ja kokeilujaan sekä kykenee antamaan rakentavaa palautetta myös muille oppilaille.

Vuosiluokka 2:

T1 Oppilas osoittaa myönteistä asennetta ja kiinnostusta käsillä tekemiseen, ideoimisen ja suunnitteluun. Oppilas osoittaa myönteistä asennetta ja kiinnostusta käsillä tekemiseen, ideoimisen ja suunnitteluun.

T2 Oppilas valitsee sopivia materiaaleja ja käsityötekniikoita työnsä toteuttamiseen. Oppilas suunnittelee ja valmistaa työn suunnitelmiensa pohjalta sekä esittelee työnsä vaiheita ja valmistutosta muille.

T3 Oppilas toteuttaa käsitöitä omia mieltymyksiään ja ideoitaan hyödyntäen tarkoituksenaan saada aikaan mahdollisimman kaunis lopputulos. Oppilas toimii työskennellessään vaihteittain huomioiden turvallisuuden, ekologisuuden ja työn säilyttämisen.

T4 Oppilas hyödyntää erilaisia käsityömateriaaleja asianmukaisella tavalla. Oppilas pystyy ideoi ja suunnittelee sekä toteuttaa käsityön. Oppilas noudattaa turvallisuusohjeita sekä toimii ekologisesti.

T5 Oppilas tarkastelee ja arvioi työnsä vaiheita ja itse lopputulosta kriittisesti. Oppilas iloitsee oman työnsä tekemisestä ja loppuunsaattamisesta. Oppilas arvostaa omia ideoitaan ja kokeilujaan. Oppilas antaa rakentavaa palautetta myös muille oppilaille.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaalliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T2	S1, S2, S3	L1, L4, L5
T4	S2, S3, S4	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

Oppilasta innostetaan ja rohkaistaan käsin tekemiseen. Oppilasta rohkaistaan keksimään omia käsitöitä ja malleja omien mieltymystensä pohjalta sekä toteuttamaan niiden työstämistä haluamallaan tavalla.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Oppilaan kiinnostuneisuus ja myönteinen asenne käsitöiden tekemiseen ja omien ideoiden vieminen suunnitteluun ja toteutukseen.

Oppilas osoittaa myönteistä asennetta ja kiinnostusta käsillä tekemiseen, ideoimiseen ja suunnitteluun.

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

Oppilasta ohjataan valitsemaan sopivia materiaaleja ja tekniikoita valmiin mallin toteuttamiseksi sekä omien ideoidensa työstämiseksi. Oppilasta rohkaistaan esittämään ideoitaan kuvin ja mahdollisesti kaavoin sekä kertomaan valmistamastaan työstä myös vertaisoppijoille.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Sopivien materiaalien ja käsityötekniikoiden valitseminen työn toteuttamiseksi. Kuvien ja kaavojen työstäminen käsityön suunnitteluvaiheessa sekä työn vaiheiden ja lopputuloksen esitleminen muille oppilaille.

Oppilas valitsee sopivia materiaaleja ja käsityötekniikoita työnsä toteuttamiseen. Oppilas suunnittelee ja valmistaa työn suunnitelmiansa pohjalta sekä esittelee työnsä vaiheita ja valmista tuotestaan muille.

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

Oppilasta opastetaan monien erilaisten materiaalien (esim. lanka, kangas, puu, metalli, muovi, kuitu) käyttöön ja niiden tarkoituksenmukaiseen käsittelyyn. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ensin työtään kuvan tai kaavan avulla sekä toteuttamaan oman suunnitelmansa loppuun asti kokonaisvaltaisen käsityöprosessin mukaisesti turvallisuusohjeita noudattaen ja ekologisesti.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Erilaisten materiaalien hyödyntäminen ja käsittely. Kokonaisvaltaisen käsityöprosessin, suunnittelusta toteutukseen, hallitseminen turvallisuuden ja ekologisen kestävyyden näkökulmasta.

Oppilas hyödyntää erilaisia käsityömateriaaleja asianmukaisella tavalla. Oppilas ideoi ja suunnittelee sekä toteuttaa käsityön. Oppilas noudattaa turvallisuusohjeita sekä toimii ekologisesti.

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

Oppilasta ohjataan arvioimaan työnsä vaiheita kriittisesti ja häntä kannustetaan saattamaan työnsä loppuun. Oppilasta rohkaistaan iloitsemaan työnsä suunnittelusta, tekemisestä ja sen loppuun saattamisesta. Oppilasta ohjataan antamaan palautetta myös toisille oppilaille.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Käsityön ja sen eri vaiheiden kriittinen tarkastelu ja arvioiminen. Käsityön loppuun asti valmistaminen ja siitä iloitseminen. Rakentavan palautteen antaminen muille oppilaille.

Oppilas tarkastelee ja arvioi työnsä vaiheita ja itse lopputulosta kriittisesti. Oppilas iloitsee oman työnsä tekemisestä ja loppuunsaattamisesta. Oppilas arvostaa omia ideoitaan ja kokeilujaan. Oppilas antaa rakentavaa palautetta myös muille oppilaille.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaalliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T2	S1, S2, S3	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L7
T4	S2, S3, S4	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

Oppilasta innostetaan ja rohkaistaan käsin tekemiseen. Oppilasta rohkaistaan keksimään omia käsitöitä ja malleja omien mieltymystensä pohjalta sekä toteuttamaan niiden työstämistä haluamallaan tavalla.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Oppilaan kiinnostuneisuus ja myönteinen asenne käsitöiden tekemiseen ja omien ideoiden vieminen suunnitteluun ja toteutukseen.

Oppilas osoittaa myönteistä asennetta ja kiinnostusta käsillä tekemiseen, ideoimiseen ja suunnitteluun.

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

Oppilasta ohjataan valitsemaan sopivia materiaaleja ja tekniikoita valmiin mallin toteuttamiseksi sekä omien ideoidensa työstämiseksi. Oppilasta rohkaistaan esittämään ideoitaan kuvin ja mahdollisesti kaavoin sekä kertomaan valmistamastaan työstä myös vertaisoppijoille. Oppilasta ohjataan valitsemaan materiaalina ekologisesti.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Sopivien materiaalien ja käsityötekniikoiden valitseminen työn toteuttamiseksi. Kuvien ja kaavojen työstäminen käsityön suunnitteluvaiheessa sekä työn vaiheiden ja lopputuloksen esitleminen muille oppilaille.

Oppilas valitsee sopivia materiaaleja ja käsityötekniikoita työnsä toteuttamiseen. Oppilas suunnittelee ja valmistaa työn suunnitelmiansa pohjalta sekä esittelee työnsä vaiheita ja valmista tuotostaan muille.

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

Oppilasta ohjataan toteuttamaan käsitöitä omien mieltymystensä ja ideoidensa pohjalta samalla tarjoten mahdollisuuksia kehittää muodon, värin ja pinnan työstämistä kauniin lopputuloksen

aikaansaamiseksi. Oppilasta ohjataan toteuttamaan työnsä vaiheita myös turvallisuuden, ekologisuuden ja työn säilyttämisen näkökulmasta. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua myös venäläiseen käsityöperinteeseen.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Käsitöiden toteuttaminen omien mieltymysten ja ideoiden pohjalta sekä työn loppuunsaattaminen mahdollisimman kauniin lopputuloksen aikaansaamiseksi. Vaiheittainen työskentely turvallisuuden, ekologisuuden ja työn säilyttämisen näkökulmasta.

Oppilas toteuttaa käsitöitä omia mieltymyksiään ja ideoitaan hyödyntäen tarkoituksenaan saada aikaan mahdollisimman kaunis lopputulos. Oppilas toimii työskennellessään vaihteittain huomioiden turvallisuuden, ekologisuuden ja työn säilyttämisen.

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

Oppilasta opastetaan monien erilaisten materiaalien (esim. lanka, kangas, puu, metalli, muovi, kuitu) käyttöön ja niiden tarkoituksenmukaiseen käsittelyyn. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ensin työtään kuvan tai kaavan avulla sekä toteuttamaan oman suunnitelmansa loppuun asti kokonaisvaltaisen käsityöprosessin mukaisesti turvallisuusohjeita noudattaen sekä ekologisesti.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Erilaisten materiaalien hyödyntäminen ja käsittely. Kokonaisvaltaisen käsityöprosessin, suunnittelusta toteutukseen, hallitseminen turvallisuuden ja ekologisen kestävyuden näkökulmasta.

Oppilas hyödyntää erilaisia käsityömateriaaleja asianmukaisella tavalla. Oppilas pystyy ideoimaan ja suunnittelemaan sekä toteuttamaan käsityön. Oppilas noudattaa turvallisuusohjeita sekä toimii ekologisesti.

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

Oppilasta ohjataan arvioimaan työnsä vaiheita kriittisesti ja häntä kannustetaan saattamaan työnsä loppuun. Oppilasta rohkaistaan iloitsemaan työnsä suunnittelusta, tekemisestä ja sen loppuun saattamisesta. Oppilasta ohjataan antamaan palautetta myös toisille oppilaille.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Käsityön ja sen eri vaiheiden kriittinen tarkastelu ja arvioiminen. Käsityön loppuun asti valmistaminen ja siitä iloitseminen. Rakentavan palautteen antaminen muille oppilaille.

Oppilas tarkastelee ja arvioi työnsä vaiheita ja itse lopputulosta kriittisesti. Oppilas iloitsee oman työnsä tekemisestä ja loppuunsaattamisesta. Oppilas arvostaa omia ideoitaan ja kokeilujaan. Oppilas antaa rakentavaa palautetta myös muille oppilaille.

31.6.5. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehoallisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen

ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

”Liikutaan yhdessä leikkien.”

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Liikuntatuntien fyysisinä oppimisympäristöinä hyödynnetään liikuntasalien ohella muun muassa koulun pihaa, lähipuistoja, hiekka- ja nurmikenttiä, urheilukenttää, uimahallia, jääkenttää ja -rataa sekä hiihtolatuja. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua venäläisiin leikkeihin ja peleihin. Ohjeiden antoon, leikkeihin ja harjoituksiin sisällytetään mahdollisuuksien mukaan venäjän kielen käyttöä.

Kielelliset tavoitteet luokilla 1-2 , mikäli liikuntaa opetetaan venäjäksi:

Oppilas harjoittelee käyttämään liikuntaan liittyvää sanastoa venäjäksi. Hän oppii nimeämään liikuntavälineet, kehon osia sekä tulosten mittauksessa käytettäviä mittayksiköitä. Oppilas oppii kuuntelemaan ja ymmärtämään liikuntatunneilla annettavia ohjeita ja pelien sääntöjä. Oppilas ymmärtää opettajan antamaa suullista palautetta ja käyttää sitä hyödykseen parantaakseen taitojaan ja tuloksiaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkeavalla palautteella.

Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä
- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa
- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 1:

T1 Oppilas tutustuu liikuntamuotoihin ja huomioi toiminnassaan turvallisuuden.

T3 Oppilas harjoittelee motorisia taitojaan ja liikkuu vaihtelevissa ympäristöissä.

T5 Oppilas osallistuu uinnin oppitunneille ja tutustuu uimahallissa käymiseen.

T6 Oppilas tarkastelee rehellisesti omaa toimintaansa turvallisuuden, reilujen periaatteiden sekä ryhmässä toimimisen näkökulmasta. Oppilas ymmärtää asiallisen varustuksen sekä hygienian merkityksen.

T7 Oppilas noudattaa ohjeita, huomioi muut sekä arvioi rehellisesti omaa toimintaansa. Oppilas ymmärtää pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen yksilö- ja ryhmätehtävissä liikuntasuorituksessaan.

T9 Oppilas ottaa toiset huomioon, kannustaa kanssatovereitaan sekä ilmaisee onnistumisen ja pettymyksen tunteitaan myönteisellä tavalla.

Vuosiluokka 2:

T2 Oppilas tutustuu erilaisiin tapoihin liikkua, harjoittelee niitä, arvioi omaa toimintaansa rehellisesti sekä noudattaa turvallisuuteen liittyviä ohjeita.

T4 Oppilas noudattaa ohjeita, jotka liittyvät esimerkiksi turvallisuuteen erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 Oppilas tutustuu vesiliikuntaan ja harjoittelee kehittyvää uimataitoaan.

T8 Oppilas noudattaa ohjeita, ottaa muut huomioon ja arvioi omaa toimintaansa rehellisesti ja rakentavasti.

T10 Oppilas rohkaistuu kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja itseään haastaen turvallisuusnäkökohdat huomioiden.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksua ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T3	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3, L6, L7
T7	S2	L2, L3, L6, L7
T9	S3	L1, L2, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla

Oppilasta innostetaan aktiivisuuteen vaihtelevin, tunnin eri vaiheisiin sopivin liikuntatehtävin, leikein ja pelein. Oppilasta ohjataan yhdistämään hyvä fyysinen toimintakyky osaksi hyvinvointia, kasvua ja kehitystä. Häntä kannustetaan arjen ja vapaa-ajan liikunnan pariin. Lisäksi tutustutaan liikkumiseen ilmaisun keinona.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Liikuntamuotoihin tutustuminen, liikkumistaitojen harjoittelu ja niiden itsearviointi, toisten ja turvallisuuden huomioiminen toiminnassa.

Oppilas tutustuu liikuntamuotoihin ja huomioi toiminnassaan turvallisuuden.

T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

Oppilasta ohjataan kehittämään motorisia perustaitojaan ja aktiivisuuttaan erilaisissa leikinomaisissa harjoituksissa. Oppilasta rohkaistaan osallistumaan vaihtelevien vuodenaikojen tuomiin liikuntamahdollisuuksiin. Oppimisympäristöinä hyödynnetään sisä- ja ulkotiloja (esim. koulun piha ja lähimetsä) sekä lähiliikuntapaikkoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Liikuntataitojen harjoittelu ja itsearviointi vaihtelevissa oppimisympäristöissä liikuttaessa.

Oppilas harjoittelee motorisia taitojaan ja liikkuu vaihtelevissa ympäristöissä.

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

Oppilasta rohkaistaan vesiliikunnan pariin ja kehittämään uimataitoaan. Opetuksessa tutustutaan uimahalliin liikuntapaikkana sekä uimahallin sääntöihin ja siellä toimimiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Perusuimataidon harjoittelu.

Oppilas osallistuu uinnin oppitunneille ja tutustuu uimahallissa käymiseen.

T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan ja noudattamaan leikkien ja pelien sääntöjä yhdessä toimimisen, turvallisuuden ja reilujen periaatteiden näkökulmasta. Pelit ja leikit tuovat iloa, ja vaaratilanteiden riski pienenee, kun ohjeita sekä yhteisiä sääntöjä sitoudutaan noudattamaan. Oppilasta ohjataan huolehtimaan asiallisesta varustautumisesta, pukeutumisesta sekä omasta hygieniasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Turvallisuuteen liittyvien ohjeiden sekä reiluuden periaatteiden ymmärtäminen sekä ryhmässä toimiminen. Asianmukainen varustautuminen ja pukeutuminen liikuntatunneilla sekä hygieniasta huolehtiminen mahdollisuuksien mukaan tuntien jälkeen.

Oppilas tarkastelee rehellisesti omaa toimintaansa turvallisuuden, reilujen periaatteiden sekä ryhmässä toimimisen näkökulmasta. Oppilas ymmärtää asiallisen varustuksen sekä hygienian merkityksen.

T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa

Oppilasta ohjataan edistämään kykyä toimia liikuntatilanteissa yhteistyössä muiden kanssa. Liikuntaharjoituksiin sisällytetään mahdollisuus kisailla leikinomaisesti sekä ponnistella onnistumisten eteen. Oppilasta ohjataan tunteiden säätelytaidoissa sekä harjoittelemaan vastuullisuutta sekä vuorovaikutustaitoja. Oppilasta ohjataan osallistumaan aktiivisesti ja ilmaisemaan itseään toiset huomioiden.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ohjeiden noudattaminen, muiden huomioiminen, oman toiminnan arviointi ja säätely suhteessa muihin. Pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen ymmärtäminen liikuntasuorituksissa sekä vastuullinen toiminta yksilö- ja ryhmätehtävissä.

Oppilas noudattaa ohjeita, huomioi muut sekä arvioi rehellisesti omaa toimintaansa. Oppilas ymmärtää pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen yksilö- ja ryhmätehtävissä liikuntasuorituksessaan.

T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaiseeseen.

Oppilasta ohjataan huomaamaan myönteiset kokemukset, ja häntä tuetaan epäonnistumisen kokemusten käsittelyssä. Häntä kannustetaan yrittämään sinnikkäästi sekä harjoittelemaan kehittyviä taitoja. Oppilasta ohjataan kohti myönteistä itseilmaisua toisia kohtaan. Oppilasta rohkaistaan huomioimaan ja kannustamaan muita ryhmänsä jäseniä. Oppilaalle tarjotaan onnistumisen elämyksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tunnetaitojen harjoittelu ja niissä edistyminen. Toisten huomioiminen ja kannustaminen.

Oppilas ottaa toiset huomioon, kannustaa kanssatovereitaan sekä ilmaisee onnistumisen ja pettymyksen tunteitaan myönteisellä tavalla.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksua ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtäviin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L3, L4
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T8	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Oppilasta ohjataan kehittämään liikkumistaitojaan, välineenkäsittelytaitojaan ja kehonhallintaansa sekä kehonhahmotustaan sekä havainnoimaan ja arvioimaan omia taitojaan. Oppilasta ohjataan huomioimaan pelatessaan muut osallistujat ja säätelemään motoriikkaansa (pelivälineen suuntaaminen, voimien säätely) turvallisuus huomioiden.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Liikuntamuotoihin tutustuminen, liikkumistaitojen harjoittelu, oman toiminnan arviointi, toisten ja turvallisuuden huomioiminen toiminnassa.

Oppilas tutustuu erilaisiin tapoihin liikkua, harjoittelee niitä, arvioi omaa toimintaansa rehellisesti sekä noudattaa turvallisuuteen liittyviä ohjeita.

T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

Oppilasta kannustetaan noudattamaan turvallisia käytänteitä sekä sovittuja ohjeita. Oppilasta opastetaan ottamaan vastuuta toisten ja itsensä turvallisuudesta erilaisissa ympäristöissä liikuttaessa ja ohjeistetaan odottamaan opettajan ohjeita uusissa tilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Toiminnan säätelyn yhteys turvallisuuteen, ohjeiden noudattaminen, erilaiset oppimisympäristöt ja turvallinen toiminta.

Oppilas noudattaa ohjeita, jotka liittyvät esimerkiksi turvallisuuteen erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

Oppilasta innostetaan saavuttamaan hyvä perusuimataito vesiliikuntaan tutustuen. Uintijaksolla oppilasta ohjataan tutustumaan vesiliikuntaan leikkien, pelien ja erilaisten uimaharjoitusten kautta oppilaan taso huomioiden. Oppilaalle annetaan mahdollisuus pohtia hyviä käytänteitä uimahallissa, ja häntä opastetaan noudattamaan uimahallin sääntöjä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Perusuimataidon harjoittelu.

Oppilas tutustuu vesiliikuntaan ja harjoittelee kehittyvää uimataitoaan.

T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta

Oppilaalle annetaan mahdollisuus pohtia ja laatia sääntöjä liikuntatilanteiden sujumiseksi. Oppilasta opastetaan noudattamaan turvallisuusohjeita. Opetuksessa vahvistetaan oppilaan taitoja huomioida muut (esimerkiksi arvioida oman toimintansa vaikutuksia suhteessa muihin) ja oppia säätelemään tunteitaan, jotta pelit ja leikit onnistuisivat hyvässä yhteishengessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ohjeiden noudattaminen, muiden huomioiminen, oman toiminnan arviointi ja säätely suhteessa muihin.

Oppilas noudattaa ohjeita, ottaa muut huomioon ja arvioi omaa toimintaansa rehellisesti ja rakentavasti.

T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja

Oppilasta ohjataan kohtaamaan tuetusti peleihin ja leikkeihin liittyviä vaihtelevia tunteita, jotta erilaisissa liikuntatilanteissa syntyisi erityisesti onnistumisen, kannustuksen ja ilon kokemuksia. Oppilasta rohkaistaan harjoittelemaan liikuntataitojen ohella tunne- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilasta kannustetaan ja rohkaistaan kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja sekä kilpailemaan itsensä kanssa turvallisuuskäytökäytöiden rajoissa.

Arviointi ja kriteerit

Toisten huomioiminen ja tunteiden säätely.

Oppilas rohkaistuu kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja itseään haastaen ja turvallisuuskäytökäytöiden huomioiden.

31.6.6. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1-2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan

konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

1. luokka

Konkretia, toiminnallisuus ja leikki ovat keskeinen osa matematiikan alkuopetusta ja opiskelua. Opetuksessa tuetaan oppilasta uteliaisuuteen, loogiseen, luovaan ja abstraktiin ajatteluun matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa ja soveltamisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä. Pyritään herättämään oppilaassa kiinnostus matematiikan erilaisia ilmiöitä ja lainalaisuuksia kohtaan. Oppilas tutustuu keskeiseen matemaattiseen käsitteistöön sekä yhteen- ja vähennyslaskuun.

Ensimmäisellä luokalla opiskelun pääpaino tulee olla toiminnallisessa ja tutkivassa oppimisessa. Oppimisen päätavoite on lukumäärän, lukukäsitteen, numerosymbolin sekä peruslaskutoimitusten ymmärtämisessä. Kymmenjärjestelmää havainnollistetaan, ja sitä harjoitellaan systemaattisesti. Opetuksessa painottuu leikki ja luova ongelmanratkaisu.

2. luokka

Konkretia, toiminnallisuus ja leikki ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Opetuksessa tuetaan oppilasta uteliaisuuteen, loogiseen, luovaan ja abstraktiin ajatteluun matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa ja soveltamisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä. Pyritään herättämään oppilaassa kiinnostus matematiikan erilaisia ilmiöitä ja lainalaisuuksia kohtaan. Oppilas vahvistaa aiemmin oppimaansa ja syventää osaamistaan matemaattiseen käsitteistöön ja peruslaskutoimituksiin liittyen, tutustuu jakamisen ja kertolaskun perusteisiin yhteistoiminnallisten leikkien ja projektien kautta.

Toisella luokalla opiskelun pääpaino on toiminnallisessa ja tutkivassa oppimisessa. Ensimmäisellä luokalla opittuja lukujen ja laskutoimitusten taitoja vahvistetaan. Luvuissa ja laskutoimituksissa uutena tavoitteena on kertolaskun käsite ja tutustuminen kokonaisen jakamiseen yhtä suuriin osiin.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapo. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikkaa opiskellaan oppimisympäristöissä, joissa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja ja lähiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia matematiikan opetuksen elävöittämiseen.

Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Oppilaat työskentelevät sekä itsenäisesti että ryhmässä. Oppimispelit ja -leikit ovat merkittäviä työtapoja. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään sekä opetuksessa että opiskelussa.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 1–2, mikäli matematiikkaa opetetaan venäjäksi:

Kielelliset tavoitteet painottuvat mekaanisen laskemisen alueelle. Oppilas ymmärtää mekaaniseen matematiikan harjoitteluun liittyvää sanastoa (esimerkiksi suurempi, pienempi, yhtä suuri, lukusuora, yhteenlasku, vähennyslasku, kertolasku, summa, erotus, tulo). Oppilas osaa suullisesti lukusanat lukualueella 0–100 ja käyttää niitä sujuvasti. Oppilas osaa nimetä parilliset ja parittomat luvut. Oppilas osaa nimetä geometrisia tasokuvioita (kolmio, neliö, suorakulmio, ympyrä) sekä kappaleita (kartio, kuutio, pyramidi, lieriö). Oppilas osaa nimetä analogiset kellonajat tasa- ja puolen tunnin tarkkuudella ja lukea myös pistemerkinnällä ilmaistut

digitaaliset kellonajat. Oppilas ymmärtää muuhun mittaamiseen liittyvää sanastoa ja osaa nimetä myös joitakin mittasuureita (esimerkiksi metri, senttimetri, litra, kilogramma, gramma). Oppilas ymmärtää yksinkertaista ohjelmointiin liittyvää sanastoa ja osaa toimia ohjeiden mukaan. Oppilas ymmärtää luokitteluun liittyvää sanastoa (esim. vertailla, ryhmitellä, ero, yhtäläisyys).

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseksi ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus ennakoidaan tukeen sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan siten, että myönteinen asenne ja pärjäämisen tunne vahvistuvat. Oppimisen tueksi tarjotaan tarkoituksenmukaisia välineitä, joiden avulla oppilaalla on mahdollisuus oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehityksessä olevien taitojen harjoitteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa
- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 1:

T1 Oppilas harjoittelee matemaattisten käsitteiden käyttöä esimerkiksi mittaamisen ja havainnoimisen yhteydessä.

T2 Oppilas harjoittelee matemaattisten käsitteiden käyttöä esimerkiksi mittaamisen ja havainnoimisen yhteydessä.

T3 Oppilas harjoittelee omien ajatusten ja päätelmien ilmaisemista visuaalisesti ja suullisesti. Oppilas tutustuu sellaisiin tieto- ja viestintäteknisiin sovelluksiin, joiden avulla voi piirtää, kirjoittaa tai muuten ilmaista matematiikkaan liittyviä ajatuksia ja päätelmiä.

T4 Oppilas harjoittelee yhtäläisyyksien, erojen, säännönmukaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden havaitsemista. Oppilas pyrkii ratkaisemaan päättely- ja ongelmanratkaisutehtäviä vaihteittain.

T5 Oppilas hahmottaa matemaattisten käsitteiden, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden.

T6 Oppilas tutustuu lukuihin, lukukäsitteeseen sekä ongelmanratkaisuun. Oppilas harjoittelee lukumäärien arvioimista ja laskemista. Oppilas harjoittelee ja sujuvoituu lukujonotaidoissa. Oppilas tutustuu kymmenjärjestelmän periaatteeseen sekä edistyy siinä konkretian, leikin ja mekaanisen harjoittelun avulla.

T7 Oppilas harjoittelee hajotelmien tekemistä lukualueella 0–10 sekä edistyy yhteen- ja vähennyslaskutaitojen sujuvoitumisessa lukualueella 0–20.

T8 Oppilas harjoittelee erilaisia päässälaskustrategioita sekä hyödyntää vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

T9 Oppilas tunnistaa lähiympäristöstään tason geometriaa. Oppilas luokittelee ja nimeää joitakin geometrisia tasokuvioita tiettyjen ominaisuuksien mukaan.

T10 Oppilas harjoittelee mittaamista, kellonaikoja (tasatunnit ja puolet tunnit) sekä suunta- ja sijaintikäsitteitä.

T11 Oppilas kerää itselleen mielekkäistä aihepiireistä tietoa sekä harjoittelee sen tallentamista ja esittämistä esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologian avulla. Oppilas harjoittelee yksinkertaisten taulukoiden ja pylväsdiagrammien tulkitsemista.

T12 Oppilas harjoittelee päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja sekä erottaa niissä erilaisia työvaiheita. Oppilas harjoittelee ohjelmoinnin alkeita.

Vuosiluokka 2:

T1 Oppilas osoittaa kiinnostusta ja uteliaisuutta matematiikkaan ja siihen liittyviin ilmiöihin. Oppilas sujuvoituu jo hankitussa laskutaidossaan, syventää osaamistaan ongelmanratkaisussa sekä ymmärtää mittaamista, vertailua ja luokittelua ohjaavia periaatteita laajemmin. Oppilas on aktiivinen ja innostunut erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja hän kykenee antamaan positiivista palautetta itselleen ja muille.

T2 Oppilas syventää havainnointitaitojaan, niiden tulkitsemista ja hyödyntämistä eri tilanteissa.

T3 Oppilas harjoittelee omien ajatusten ja päätelmien ilmaisemista visuaalisesti ja suullisesti. Oppilas harjoittelee sellaisia tieto- ja viestintäteknisiä sovelluksia, joiden avulla voi piirtää, kirjoittaa tai muuten ilmaista matematiikkaan liittyviä ajatuksia ja päätelmiä.

T4 Oppilas harjoittelee yhtäläisyyksien, erojen, säännönmukaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden havaitsemista. Oppilas pyrkii ratkaisemaan päättely- ja ongelmanratkaisutehtäviä vaihteittain.

T5 Oppilas ymmärtää matemaattisten käsitteiden, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden.

T6 Oppilas ymmärtää lukuja, lukukäsitettä sekä ongelmanratkaisuun liittyviä työvaiheita arvioimalla ja laskemalla. Oppilas sujuvoituu lukujonotaidoissa. Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän periaatteen sekä edistyy siinä konkretian, leikin ja mekaanisen harjoittelun avulla.

T7 Oppilas harjoittelee hajotelma- sekä yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0–100. Oppilas osaa kertolaskut 0–5.

T8 Oppilas käyttää erilaisia päässä-laskustrategioita lukualueella 0–100.

T9 Oppilas tunnistaa lähiympäristöstään taso- ja kolmiulotteista geometriaa. Oppilas luokittelee ja nimeää joitakin geometrisia tasokuvioita ja kappaleita tiettyjen ominaisuuksien mukaan.

T10 Oppilas oivaltaa mittaamisen periaatteen. Oppilas muistaa joitakin mittaamisen suureita.

T11 Oppilas kerää itselleen mielekkäistä aihepiireistä tietoa sekä harjoittelee sen tallentamista ja esittämistä esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologian avulla. Oppilas harjoittelee yksinkertaisten taulukoiden ja pylväsdiagrammien tulkitsemista.

T12 Oppilas harjoittelee päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja sekä erottaa niissä erilaisia työvaiheita. Oppilas harjoittelee ohjelmoinnin alkeita.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaihteellaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4	L4
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T6	S2	L1, L4
T7	S2	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S3	L1, L4, L5
T10	S3	L1, L4
T11	S4	L4, L5
T12	S1	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

Oppilasta tutustutetaan matematiikan maailmaan, lukuihin, lukukäsitteeseen ja luovaan ongelmanratkaisuun leikin sekä yhteistoiminnan kautta. Pohditaan oppilaalle tutun ympäristön matemaattisia ulottuvuuksia ja pyritään herättämään uteliaisuutta niiden tutkimiseen, mittaamiseen, vertailuun ja luokitteluun. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan ajatuksiaan ja pohtimaan tekemiään päätelmiä sekä niiden loogisuutta. Tuetaan erilaisin työtavoin onnistumisen kokemusten syntymistä, myönteisen minäkuvan vahvistumista ja oppilaan aktiivista toimijuutta omassa ryhmässään. Oppilasta ohjataan vastaanottamaan ja antamaan positiivista palautetta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lukuihin ja lukukäsitteeseen tutustuminen. Matematiikasta kiinnostuminen ja sen yhdistäminen omaan arkeen.

Oppilas hahmottaa lukukäsitteitä ja sujuvoituu laskutaidoissaan. Oppilas on kiinnostunut omaan arkeen liittyvistä matemaattisista ilmiöistä.

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

Harjoitellaan matemaattisten tilanteiden tarkastelua eri näkökulmista ja pohditaan erilaisia tapoja tulkita niitä. Pohditaan matemaattisia käsitteitä ja ongelmanratkaisua oppilaalle mielekkäiden ja omaan ympäristöön liittyvien käytännön projektien kautta. Toteutetaan pari- tai ryhmätyönä oppilaan omaan ympäristöön liittyvä tutkimusprojekti, jossa mitataan ja havainnoidaan tuttuja asioita matematiikan näkökulmasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan edistyminen matemaattisten ilmiöiden ja käsitteiden ymmärtämisessä esimerkiksi mittaamisen ja havainnoinnin yhteydessä.

Oppilas harjoittelee matemaattisten käsitteiden käyttöä esimerkiksi mittaamisen ja havainnoimisen yhteydessä.

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan ja esittämään tekemiään päätelmiä visuaalisesti ja suullisesti. Ohjataan oppilasta vastaanottamaan ja antamaan positiivista palautetta. Tutustutaan sellaisiin tieto- ja viestintäteknologian sovelluksiin, joiden avulla oppilas voi piirtää, kirjoittaa tai muuten ilmaista ajatuksiaan ja päätelmiään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien ajatusten ja päätelmien ilmaisemisen harjoittelu sekä visuaalisesti että suullisesti. Tutustuminen sellaisiin tieto- ja viestintäteknisiin sovelluksiin, joiden avulla voi piirtää, kirjoittaa tai muuten ilmaista matematiikkaan liittyviä ajatuksia ja päätelmiä.

Oppilas harjoittelee omien ajatusten ja päätelmien ilmaisemista visuaalisesti ja suullisesti. Oppilas tutustuu sellaisiin tieto- ja viestintäteknisiin sovelluksiin, joiden avulla voi piirtää, kirjoittaa tai muuten ilmaista matematiikkaan liittyviä ajatuksia ja päätelmiä.

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

Tarjotaan oppilaalle mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Harjoitellaan asettamaan järjestykseen ja havaitsemaan syy- ja seuraussuhteita. Ohjataan oppilasta huomaamaan päättely- ja ongelmanratkaisutehtävissä eri työvaiheita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhtäläisyyksien, erojen ja säännönmukaisuuksien löytämisen harjoittelu sekä syy- ja seuraussuhteiden havaitseminen. Päättely- ja ongelmanratkaisutaitojen eri vaiheiden tarkasteleminen.

Oppilas harjoittelee yhtäläisyyksien, erojen, säännönmukaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden havaitsemista. Oppilas pyrkii ratkaisemaan päättely- ja ongelmanratkaisutehtäviä vaiheittain.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua matemaattisiin käsitteisiin sekä lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden ymmärtämiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Matemaattisten käsitteiden, lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden hahmottaminen.

Oppilas hahmottaa matemaattisten käsitteiden, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden.

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

Oppilas tutustutetaan lukuihin, lukukäsitteeseen ja luovaan ongelmanratkaisuun leikin sekä pari- ja ryhmätyöskentelyn kautta. Laajennetaan ymmärrystä luvuista hahmottamalla ja arvioimalla sekä laskemalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia. Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisen materiaalin, leikin ja mekaanisten harjoittelun avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lukuihin, lukukäsitteeseen ja luovaan ongelmanratkaisuun tutustuminen. Lukumäärien arvioimisen ja laskemisen periaatteen ymmärtäminen. Lukujonotaitojen harjoittelu ja niiden sujuvoituminen. Lukujen ominaisuuksien tutkiminen. Kymmenjärjestelmän periaatteeseen tutustuminen konkreettisen materiaalin, leikin ja mekaanisten harjoittelun avulla.

Oppilas tutustuu lukuihin, lukukäsitteeseen sekä ongelmanratkaisuun. Oppilas harjoittelee lukumäärien arvioimista ja laskemista. Oppilas harjoittelee ja sujuvoituu lukujonotaidoissa. Oppilas tutustuu kymmenjärjestelmän periaatteeseen sekä edistyy siinä konkreettisen materiaalin, leikin ja mekaanisten harjoittelun avulla.

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella hajotelmien tekoa lukualueella 0–10 ja laskutoimituksia luonnollisilla luvuilla. Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoa lukualueella 0–20.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lukualueella 0–10 hajotelmien harjoittelu ja yhteen- ja vähennyslaskutaitojen kehittyminen lukualueella 0–20.

Oppilas harjoittelee hajotelmien tekemistä lukualueella 0–10 sekä edistyy yhteen- ja vähennyslaskutaitojen sujuvoitumisessa lukualueella 0–20.

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita

Harjoitellaan erilaisia päässä-laskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Oppilasta ohjataan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Luodaan pohjaa peruslaskutoimituksille lukualueella 0–100.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten päässä-laskustrategioiden harjoittelu. Vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen yhteenlaskussa.

Oppilas harjoittelee erilaisia päässä-laskustrategioita sekä hyödyntää vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

Oppilasta ohjataan huomaamaan, hahmottamaan ja tunnistamaan omassa lähiympäristössään olevaa tason geometriaa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia kehittää taitoaan rakentaa ja piirtää erilaisia geometrisia muotoja. Oppilasta ohjataan löytämään, luokittelemaan ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan tasokuvioita myös luokitellaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lähiympäristön tasogeometrian tunnistaminen. Erilaisten geometrinen muotojen rakenteleminen tai piirtäminen. Geometrinen tasokuvioiden luokitteleminen ja nimeäminen tiettyjen ominaisuuksien mukaan.

Oppilas tunnistaa lähiympäristöstään tason geometriaa. Oppilas luokittelee ja nimeää joitakin geometrisia tasokuvioita tiettyjen ominaisuuksien mukaan.

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

Oppilasta ohjataan oivaltamaan mittaamisen periaate, ja mittaamista harjoitellaan oppilaalle tutussa ympäristössä konkreettisten välineiden avulla pari- ja ryhmätyönä. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä sekä suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mittaamisen periaatteen harjoittelu. Kellonaikojen (tasatunnit ja puolet tunnit) sekä suunta- ja sijaintikäsitteiden harjoittelu.

Oppilas harjoittelee mittaamista, kellonaikoja (tasatunnit ja puolet tunnit) sekä suunta- ja sijaintikäsitteitä.

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

Harjoitellaan tutkimista ja taitoa kerätä tietoa ja tallentaa sitä oppilaalle mielekkäistä aihepiireistä. Harjoitellaan yksinkertaisten taulukoiden ja pylväsdiagrammien tulkitsemista ja laatimista omassa toimintaympäristössä suoritettavan tutkimuksen avulla. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella tieto- ja viestintäteknologian sovellusten avulla sekä tiedon tallentamista että sen esittämistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedon kerääminen oppilaille mielekkäistä aihepiireistä pienimuotoisen tutkimisen harjoittelua varten. Tieto- ja viestintäteknologian käyttämisen harjoittelu tiedon tallentamisessa ja esittämisessä. Yksinkertaisten taulukoiden ja pylväsdiagrammien tulkitsemisen harjoittelu.

Oppilas kerää itselleen mielekkäistä aihepiireistä tietoa, harjoittelee sen tallentamista ja esittämistä esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologian avulla. Oppilas harjoittelee yksinkertaisten taulukoiden ja pylväsdiagrammien tulkitsemista.

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaihteellaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

Ohjataan oppilasta huomaamaan päättely- ja ongelmanratkaisutehtävissä eri työvaiheita ja laatimaan niiden pohjalta vaihteellaisia työohjeita sekä itselleen että toimintaryhmälleen erilaisissa konkreettisissa projekteissa. Oppilas tutustutetaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla yksinkertaisia vaihteellaisia toimintaohjeita, joita myös testataan. Tässä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian sovelluksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Päätely- ja ongelmanratkaisutaidoissa tarvittavien työvaiheiden huomaaminen ja hyödyntäminen sekä pienimuotoisten työohjeiden laatiminen. Ohjelmoinnin alkeisiin tutustuminen tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Oppilas harjoittelee päätely- ja ongelmanratkaisutaitoja sekä erottaa niissä erilaisia työvaiheita. Oppilas tutustuu ohjelmoinnin alkeisiin.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4	L4
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T6	S2	L1, L4
T7	S2	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S3	L1, L4, L5
T10	S3	L1, L4
T11	S4	L4, L5
T12	S1	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia pohtia lähiympäristön matemaattisia ulottuvuuksia, ja oppilasta autetaan syventämään ongelmanratkaisutaitojaan. Oppilaassa pyritään herättämään uteliaisuutta erilaisten matemaattisten ongelmien tutkimiseen sekä mittaamiseen, vertailuun ja luokitteluun. Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan ja pohtimaan sekä perustelemaan tekemiään päätelmiä ja niiden loogisuutta. Kannustetaan oppilasta aktiiviseen toimijuuteen sekä erilaisiin tehtäviin pari- ja ryhmätyöskentelyssä. Tuetaan myönteisen minäkuvan vahvistumista ja oppilaan aktiivista toimijuutta omassa ryhmässään. Ohjataan oppilasta vastaanottamaan ja antamaan positiivista palautetta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan kiinnostuksen ja uteliaisuuden ylläpitäminen sekä edistyminen ensimmäisellä vuosiluokalla hankitun laskutaidon sujuvuudessa, luovassa ongelmanratkaisussa sekä mittaamisessa, vertailussa ja luokittelussa. Oppilaan aktiivinen toimijuus matemaattisten asioiden parissa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Omien ajatusten esittäminen ja pohtiminen sekä positiivisen palautteen antaminen itselleen ja toisille.

Oppilas osoittaa kiinnostusta ja uteliaisuutta matematiikkaan ja siihen liittyviin ilmiöihin. Oppilas sujuvoituu jo hankitussa laskutaidossaan, syventää osaamistaan ongelmanratkaisussa sekä ymmärtää mittaamista, vertailua ja luokittelua ohjaavia periaatteita laajemmin. Oppilas on aktiivinen ja innostunut erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja hän kykenee antamaan positiivista palautetta itselleen ja muille.

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan matemaattisia ilmiöitä eri näkökulmista ja pohtimaan niiden tulkinnan mahdollisuuksia. Pohditaan matemaattisia käsitteitä ja ongelmanratkaisua oppilaalle mielekkäiden konkreettisten projektien kautta. Toteutetaan pari- tai ryhmätyönä tutkimusprojekti, jossa mitataan ja havainnoidaan tuttuja asioita matematiikan näkökulmasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havainnointitaitojen syventäminen sekä niiden tulkitseminen ja hyödyntäminen eri tilanteissa.

Oppilas syventää havainnointitaitojaan, niiden tulkitsemista ja hyödyntämistä eri tilanteissa.

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan ja esittämään tekemiään päätelmiä visuaalisesti, suullisesti ja kirjallisesti. Ohjataan oppilasta vastaanottamaan ja antamaan positiivista palautetta. Tutustutaan sellaisiin tieto- ja viestintäteknologian sovelluksiin, joiden avulla oppilas voi piirtää, kirjoittaa tai muutoin ilmaista ajatuksiaan ja päätelmiään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien ajatusten esittäminen sekä päätelmien tekeminen visuaalisesti, suullisesti ja kirjallisesti. Harjoittelemisen sellaisilla tieto- ja viestintäteknisillä sovelluksilla, joiden avulla voi piirtää, kirjoittaa tai muuten ilmaista matematiikkaan liittyviä ajatuksia ja päätelmiä.

Oppilas harjoittelee omien ajatusten ja päätelmien ilmaisemista visuaalisesti ja suullisesti. Oppilas harjoittelee sellaisia tieto- ja viestintäteknisiä sovelluksia, joiden avulla voi piirtää, kirjoittaa tai muuten ilmaista matematiikkaan liittyviä ajatuksia ja päätelmiä.

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

Syvennetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Harjoitellaan asettamaan järjestykseen ja havaitsemaan syy-seuraussuhteita. Ohjataan oppilasta huomaamaan päättely- ja ongelmanratkaisutehtävissä eri työvaiheita ja luomaan näiden pohjalta toimivia oppimisstrategioita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhtäläisyyksien, erojen ja säännönmukaisuuksien löytämisen harjoittelemisen sekä syy-seuraussuhteiden havaitsemisen syventäminen. Päättely- ja ongelmanratkaisutaitojen eri vaiheiden tarkasteleminen.

Oppilas harjoittelee yhtäläisyyksien, erojen, säännönmukaisuuksien sekä syy-seuraussuhteiden havaitsemista. Oppilas pyrkii ratkaisemaan päättely- ja ongelmanratkaisutehtäviä vaiheittain.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

Oppilaan ymmärrystä matemaattisten käsitteiden osalta syvennetään sekä häntä ohjataan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden ymmärtämiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Matemaattisten käsitteiden, lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden ymmärtäminen.

Oppilas ymmärtää matemaattisten käsitteiden, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden.

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

Ohjataan oppilasta ymmärtämään syvemmin lukuja ja niiden merkityksiä arvioimalla sekä laskemalla lukumääriä. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia ja parillisuutta, monikertoja sekä puolittamista. Syvennetään kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämistä konkreettisten mallien avulla. Tarjotaan oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella lukujen käyttämistä tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lukujen, lukukäsitteen ja luovan ongelmanratkaisun työvaiheiden ymmärtäminen arvioimalla ja laskemalla. Lukujonotaitojen sujuvoittaminen. Lukujen ominaisuuksien tutkiminen. Kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtäminen konkretian, leikin ja mekaanisen harjoittelun avulla.

Oppilas ymmärtää lukuja, lukukäsitettä sekä ongelmanratkaisuun liittyviä työvaiheita arvioimalla ja laskemalla. Oppilas sujuvoituu lukujonotaidoissa. Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän periaatteen sekä edistyy siinä konkretian, leikin ja mekaanisen harjoittelun avulla.

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan hajotelmien tekoa lukualueella 0–100 ja laskutoimituksia luonnollisilla luvuilla. Oppilasta ohjataan yhteen- ja vähennyslaskutaidoissa lukualueella 0–100. Oppilasta perehdytetään vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntämiseen yhteen- ja vähennyslaskussa. Oppilas tutustutetaan kertolaskun käsitteeseen konkretian ja toiminnallisuuden avulla ja autetaan oppimaan kertolaskut 1–5 sujuvasti. Kertolaskun käsitteen omaksumisen jälkeen oppilasta ohjataan hyödyntämään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja häntä ohjataan tutustumaan myös kertolaskun liitännäisyyteen. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua murtoluvun käsitteeseen jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Hajotelmien harjoitteleminen lukualueella 0–100 sekä yhteen- ja vähennyslaskutaitojen harjoitteleminen tällä lukualueella. Vaihdannaisuuden ja liitännäisyyden hyödyntäminen lukualueella 0–100. Kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja sen jälkeen vaihdannaisuuden hyödyntäminen sekä liitännäisyyteen tutustuminen. Kertolaskujen 0–5 sujuva osaaminen. Murtoluvun käsitteeseen tutustuminen.

Oppilas harjoittelee hajotelma- sekä yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0–100. Oppilas osaa kertolaskut 0–5.

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita

Oppilasta ohjataan kehittämään erilaisia päässä-laskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi lukualueella 0–100.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten päässä-laskustrategioiden käyttäminen lukualueella 0–100.

Oppilas käyttää erilaisia päässä-laskustrategioita lukualueella 0–100.

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

Oppilasta ohjataan huomaamaan, hahmottamaan ja tunnistamaan laajemmin taso- ja kolmiulotteista geometriaa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia kehittää edelleen taitoaan rakentaa ja piirtää erilaisia geometrisia muotoja. Oppilasta ohjataan löytämään, luokittelemaan ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan geometrisia tasokuvioita ja kappaleita myös luokitellaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lähiympäristön taso- ja kolmiulotteisen geometrian tunnistaminen. Erilaisten geometrinen muotojen ja kappaleiden rakenteleminen tai piirtäminen. Geometrinen tasokuvioiden ja kappaleiden luokitteleminen ja nimeäminen tiettyjen ominaisuuksien mukaan.

Oppilas tunnistaa lähiympäristöstään taso- ja kolmiulotteista geometriaa. Oppilas luokittelee ja nimeää joitakin geometrisia tasokuvioita ja kappaleita tiettyjen ominaisuuksien mukaan.

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

Oppilasta ohjataan oivaltamaan laajemmin mittaamisen periaate ja harjoitellaan mittaamista oppilaalle tutussa ympäristössä konkreettisten välineiden avulla pari- ja ryhmätyönä. Harjoitellaan sekä analogisia että digitaalisia kellonaikoja, ajanyksiköitä sekä suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella erilaisia mittaamisen suureita: pituus, massa, tilavuus ja aika. Oppilas tutustutetaan keskeisiin mittayksiköihin: metri, senttimetri, kilogramma, gramma, litra ja desilitra.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mittaamisen periaatteen harjoittelu ja oivaltaminen. Kellonaikojen tunnistaminen sekä analogisesti että digitaalisesti sekä suunta- ja sijaintikäsitteiden ymmärtäminen.

Oppilas oivaltaa mittaamisen periaatteen. Oppilas muistaa joitakin mittaamisen suureita.

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

Harjoitellaan tutkimista ja taitoa kerätä tietoa sitä myös tallentaen oppilaalle mielekkäistä aihepiireistä. Harjoitellaan yksinkertaisten taulukoiden ja pylväsdiagrammien tulkitsemista ja laatimista omassa toimintaympäristössä suoritettavan tutkimuksen avulla. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella tieto- ja viestintäteknologian sovellusten avulla sekä tiedon tallentamista että sen esittämistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedon kerääminen oppilaille mielekkäistä aihepiireistä pienimuotoisen tutkimisen harjoittelua varten. Tieto- ja viestintäteknologian käyttämisen harjoittelu tiedon tallentamisessa ja esittämisessä. Yksinkertaisten taulukoiden ja pylväsdiagrammien tulkitsemisen harjoittelu.

Oppilas kerää itselleen mielekkäistä aihepiireistä tietoa, harjoittelee sen tallentamista ja esittämistä esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologian avulla. Oppilas harjoittelee yksinkertaisten taulukoiden ja pylväsdiagrammien tulkitsemista.

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaihteellaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

Ohjataan oppilasta huomaamaan laajemmin päättely- ja ongelmanratkaisutehtävissä eri työvaiheita ja laatimaan niiden pohjalta vaihteellaisia työohjeita sekä itselleen että toimintaryhmälleen erilaisissa konkreettisissa projekteissa. Oppilas harjoittelee ohjelmoinnin

alkeita laatimalla yksinkertaisia vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan. Tässä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian sovelluksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Päätty- ja ongelmanratkaisutaidoissa tarvittavien työvaiheiden huomaaminen ja hyödyntäminen laajemmin sekä pienimuotoisten työohjeiden laatiminen. Ohjelmoinnin alkeiden harjoittelemine tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Oppilas harjoittelee päätty- ja ongelmanratkaisutaitoja sekä erottaa niissä erilaisia työvaiheita. Oppilas harjoittelee ohjelmoinnin alkeita.

31.6.7. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa sekä suomalainen että venäläinen musiikkikulttuuri liittyy vahvasti arkeen ja juhlaan. Alkuopetuksessa musiikkia käytetään eheyttävänä oppiaineena ja se on aina mukana koulun juhlissa. Toiminnallisuuden, leikin, kehollisuuden, kokonaisvaltaisuuden ja oppilaiden aktiivisen toimijuuden sekä yhteismusisoinnin tavoitteena on luoda oppimisen iloa ja myönteisiä musiikkikokemuksia. Keskeistä on luoda ymmärrystä ja myönteistä asennetta erityisesti venäjänkieliseen musiikkiperinteeseen. Luonteva tapa oppia venäjän kielen oikeaa ääntämistä syntyy melodian ja rytmin avulla.

Kielelliset tavoitteet, mikäli musiikkia opetetaan venäjäksi:

Oppilas pystyy laulamaan venäjänkielisiä lauluja yhdessä vertaisoppijoiden kanssa. Oppilas pystyy ääntämään venäjänkielisten laulujen tekstiä oikein. Oppilas osaa joitakin venäjänkielisiä lastenlauluja myös ulkoa. Oppilas pystyy seuraamaan ja noudattamaan yksinkertaisia venäjänkielisiä musiikilliseen tulkintaan liittyviä ohjeita. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä joitakin soittimia ja musiikillisia elementtejä (esimerkiksi dynamiikkaan, sointiväriin ja harmoniaan liittyviä) venäjäksi.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- edistyminen musiikillisissa yhteistyötaitoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä*
- edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.*

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 1:

T1 Oppilas osallistuu ryhmän jäsenenä laulamiseen, soittamiseen ja liikkumiseen. Hän nauttii musiikillisesta ilmaisusta ryhmän jäsenenä osoittaen myönteistä asennetta.

T2 Oppilas käyttää ääntään luontevasti erilaisissa yhteyksissä. Oppilas osallistuu innostuneesti ja aktiivisesti laulamiseen ja soittamiseen yhdessä muiden kanssa.

T3 Oppilas kuuntelee keskittyneesti ääniympäristöä sekä käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T5 Oppilas laulaa suomalaisia ja venäläisiä lastenlauluja yhdessä vertaisoppijoiden kanssa. Oppilas osaa säestää joillakin soittimilla näitä lauluja ryhmänsä jäsenenä. Oppilas liikkuu musiikin mukaan hahmottaen musiikista sen peruselementtejä (rytmi, dynamiikka).

T7 Oppilas käyttää soittimia ja muita välineitä vastuullisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Vuosiluokka 2:

T1 Oppilas osallistuu ryhmän jäsenenä laulamiseen, soittamiseen ja liikkumiseen. Hän nauttii musiikillisesta ilmaisusta ryhmän jäsenenä osoittaen myönteistä asennetta.

T2 Oppilas käyttää ääntään luontevasti erilaisissa yhteyksissä. Oppilas osallistuu innostuneesti ja aktiivisesti laulamiseen ja soittamiseen yhdessä muiden kanssa.

T3 Oppilas kuuntelee keskittyneesti ääniympäristöä sekä käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 Oppilas keksii omia rytmejä, melodioita ja kehollisia liikkeitä ja osaa ilmaista niitä musiikillisesti.

T5 Oppilas laulaa suomalaisia ja venäläisiä lastenlauluja yhdessä vertaisoppijoiden kanssa. Oppilas osaa säestää joillakin soittimilla näitä lauluja ryhmänsä jäsenenä. Oppilas liikkuu musiikin mukaan hahmottaen musiikista sen peruselementtejä (rytmi, dynamiikka, sointiväri, harmonia).

T6 Oppilas hahmottaa ja ymmärtää musiikissa käytettävien merkintätapojen peruseriaatteita laulamisen, soittamisen ja liikkumisen yhteydessä.

T7 Oppilas käyttää soittimia ja muita välineitä vastuullisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Oppilas kykenee pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen harjoitteluun musiikin oppimisessa sekä ryhmän jäsenenä että yksilönä.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T5	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T7	S1, S2, S3, S4	L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen

Oppilasta ohjataan laulamaan, soittamaan ja liikkumaan ryhmän jäsenenä. Hänelle tarjotaan sellaisia musiikillisia ilmaisuvälineitä, jotka tukevat hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Oppilasta kannustetaan nauttimaan musiikillisesta toimimisesta yhdessä vertaisoppijoiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan osallistuminen laulamiseen, soittamiseen ja liikkumiseen ryhmän jäsenenä.

Oppilas osallistuu ryhmän jäsenenä laulamiseen, soittamiseen ja liikkumiseen. Hän nauttii musiikillisesta ilmaisusta ryhmän jäsenenä osoittaen myönteistä asennetta.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

Oppilasta ohjataan käyttämään ääntään eri tavoin luontevissa yhteyksissä. Oppilasta innostetaan laulamaan ja soittamaan yhdessä vertaisoppijoiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan äänenkäyttö erilaisissa yhteyksissä. Oppilaan innostunut osallistuminen laulamiseen ja soittamiseen yhdessä muiden kanssa.

Oppilas käyttää ääntään luontevasti erilaisissa yhteyksissä. Oppilas osallistuu innostuneesti ja aktiivisesti laulamiseen ja soittamiseen yhdessä muiden kanssa.

T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen

Oppilasta kannustetaan kuuntelemaan erilaisia ääniä ja musiikkia osana ääniympäristöään. Häntä ohjataan käyttämään kuuntelemisessa ja liikkumisessa musiikkikäsitteitä (esim. rytmi, dynamiikka, sointiväri).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin kuunteleminen ja musiikkiliikuntaan osallistuminen joitakin musiikkikäsitteitä hyödyntäen.

Oppilas kuuntelee keskittyneesti ääniympäristöä sekä käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia laulaa sekä soittaa ryhmässä säestäen suomalaisia ja venäläisiä lastenlauluja. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus tutustua joihinkin suomalaisiin ja venäläisiin perinnesoitteisiin (esim. lusikat, kukkopillit, balalaikka, kantele). Oppilasta ohjataan leikin, laulun ja liikkumisen kautta nauttimaan sekä suomalaisesta että venäläisestä musiikkikulttuurista, jonka hän ymmärtää olevan myös osa Suomalais-venäläisen koulun toimintakulttuuria.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Suomalaisten ja venäläisten lastenlaulujen laulaminen ja soittaminen sekä kehollistaminen ryhmän jäsenenä.

Oppilas laulaa suomalaisia ja venäläisiä lastenlauluja yhdessä vertaisoppijoiden kanssa. Oppilas osaa säestää joillakin soittimilla näitä lauluja ryhmänsä jäsenenä. Oppilas liikkuu musiikin mukaan hahmottaen musiikista sen peruselementtejä (rytmi, dynamiikka).

T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

Oppilasta ohjataan käyttämään soittimia ja muita musiikillisen ilmaisun välineitä vastuullisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Soittimien ja muiden välineiden vastuullinen ja tarkoituksenmukainen käyttö.

Oppilas käyttää soittimia ja muita välineitä vastuullisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaistaminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4	L5, L6
T5	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T6	S1, S2, S3, S4	L4
T7	S1, S2, S3, S4	L7
T8	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen

Oppilasta ohjataan laulamaan, soittamaan ja liikkumaan ryhmän jäsenenä. Hänelle tarjotaan sellaisia musiikillisia ilmaisuvälineitä, jotka tukevat hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Oppilasta kannustetaan nauttimaan musiikillisesta toimimisesta yhdessä vertaisoppijoiden kanssa. Oppilasta kannustetaan pohtimaan myös musiikin merkitystä omassa elämässään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan osallistuminen laulamiseen, soittamiseen ja liikkumiseen ryhmän jäsenenä.

Oppilas osallistuu ryhmän jäsenenä laulamiseen, soittamiseen ja liikkumiseen. Hän nauttii musiikillisesta ilmaisusta ryhmän jäsenenä osoittaen myönteistä asennetta.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

Oppilasta ohjataan käyttämään ääntään eri tavoin luontevissa yhteyksissä. Oppilasta innostetaan laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä yhdessä vertaisoppijoiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan äänenkäyttö erilaisissa yhteyksissä. Oppilaan innostunut osallistuminen laulamiseen ja soittamiseen yhdessä muiden kanssa.

Oppilas käyttää ääntään luontevasti erilaisissa yhteyksissä. Oppilas osallistuu innostuneesti ja aktiivisesti laulamiseen ja soittamiseen yhdessä muiden kanssa.

T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen

Oppilasta kannustetaan kuuntelemaan erilaisia ääniä ja musiikkia osana ääniympäristöään. Häntä ohjataan käyttämään apuna kuuntelemisessa ja liikkumisessa musiikkikäsitteitä (esim. rytmi, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin kuunteleminen ja musiikkiliikuntaan osallistuminen joitakin musiikkikäsitteitä hyödyntäen.

Oppilas kuuntelee keskittyneesti ääniympäristöä sekä käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

Oppilasta rohkaistaan ja ohjataan keksimään omia rytmejä, melodioita, kehollisia musiikkiin liittyviä liikkeitä sekä ääntä pienimuotoisten omien sävellysten rakentamisessa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus toteuttaa musiikillisia ideoita ja improvisaatioita myös teknologiaa (esim. tietokone, Ipad-sovellukset) hyödyntäen. Oppilasta rohkaistaan käyttämään musiikkia yhtenä monista itsensä ilmaisemisen tavoista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien rytmien, melodioiden ja kehollisuuden keksiminen ja ilmaiseminen.

Oppilas keksii omia rytmejä, melodioita ja kehollisia liikkeitä ja ilmaisee niitä musiikillisesti.

T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia laulaa sekä soittaa ryhmässä säestäen suomalaisia ja venäläisiä lastenlauluja. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus tutustua joihinkin suomalaisiin ja venäläisiin perinnesoittimiin (esim. lusikat, kukkopillit, balalaikka, kantele). Oppilasta ohjataan leikin, laulun ja liikkumisen kautta nauttimaan sekä suomalaisesta että venäläisestä musiikkikulttuurista, jonka hän ymmärtää olevan myös osa Suomalais-venäläisen koulun toimintakulttuuria.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Suomalaisten ja venäläisten lastenlaulujen laulaminen ja soittaminen sekä kehollistaminen ryhmän jäsenenä.

Oppilas laulaa suomalaisia ja venäläisiä lastenlauluja yhdessä vertaisoppijoiden kanssa. Oppilas osaa säestää joillakin soittimilla näitä lauluja ryhmänsä jäsenenä. Oppilas liikkuu musiikin mukaan hahmottaen musiikista sen peruselementtejä (rytmi, dynamiikka, sointiväri, harmonia).

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseriaatteita musisoinnin yhteydessä

Oppilasta ohjataan hahmottamaan musiikissa käytettyjen merkintätapojen (esim. melodia ja rytmi nuotteina, dynamiikka nuolina) peruseriaatteet lauletaessa, soittaessa ja liikuttaessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikissa käytettävien merkintätapojen peruseriaatteiden hahmottaminen ja ymmärtäminen laulamisen, soittamisen ja liikkumisen yhteydessä.

Oppilas hahmottaa ja ymmärtää musiikissa käytettävien merkintätapojen peruseriaatteita laulamisen, soittamisen ja liikkumisen yhteydessä.

T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

Oppilasta ohjataan käyttämään soittimia ja muita musiikillisen ilmaisun välineitä vastuullisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Soittimien ja muiden välineiden vastuullinen ja tarkoituksenmukainen käyttö.

Oppilas käyttää soittimia ja muita välineitä vastuullisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

Oppilasta ohjataan pitkäjänteiseen harjoitteluun sekä ryhmän jäsenenä että yksilönä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin oppimisen pitkäjänteinen ja tavoitteellinen harjoittelu sekä ryhmän jäsenenä että yksilönä.

Oppilas kykenee pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen harjoitteluun musiikin oppimisessa sekä ryhmän jäsenenä että yksilönä.

31.6.8. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö,

koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

31.6.9. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

31.6.10. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntutkimustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintätekniologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Suomalais-venäläisessä koulussa evankelisluterilainen ja ortodoksinen uskonto limittyvät oppilaan arkeen erilaisissa vuodenkiertoon liittyvissä uskonnollisissa tilaisuuksissa (esimerkiksi evankelisluterilainen joulukirkko ja ortodoksinen virpovitsojen siunaus).

Katsomusaineita opiskellaan mahdollisuuksien mukaan omalla äidinkielellä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 1:

T1 Oppilas kertoo perheensä ja lähipiirinsä uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Oppilas ymmärtää, että perheitä on monenlaisia, ja kunnioittaa heidän tapojaan viettää erilaisia vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia.

T2 Oppilas tutustuu evankelisluterilaiseen / ortodoksiseen uskontoon ja seurakuntaan. Oppilas kuuntelee ja laulaa lasten virsiä / veisuja sekä kirkkovuoden tapahtumiin liittyviä virsiä / veisuja.

T3 Oppilas nimeää evankelisluterilaiseen uskontoon / ortodoksiseen uskontoon keskeisesti kuuluvia juhlia ja tapoja. Oppilas arvostaa erilaisia tapoja ja perinteitä, jotka kuuluvat hänen omaan uskontoonsa. Oppilas osallistuu lähiseurakunnan järjestämiin jumalanpalveluksiin ja muihin kirkkovuoteen liittyviin tapahtumiin ja suhtautuu niihin myönteisesti.

T4 Oppilas arvostaa ja kunnioittaa erilaisia katsomuksia ja vakaumuksia, myös uskonnottomuutta. Oppilas suhtautuu myönteisesti eri uskontoon liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Oppilas osallistuu erilaisiin koulun juhliin.

T5 Oppilas kertoo omista ajatuksistaan ja tunteistaan liittyen ihmisen elämänkaareen ja hyvään elämään. Oppilas kuuntelee ja arvostaa myös muiden samassa yhteisössä olevien kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas tutustuu kristilliseen jumalakäsitykseen sekä osaa esittää siihen liittyviä kysymyksiä ja kertoa omista ajatuksistaan.

T6 Oppilas pyrkii toimimaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti. Hän eläytyy toisen asemaan kunnioittaen ja arvostaen oman luokkayhteisönsä sekä lähipiirinsä kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas pyrkii toimimaan Raamatun elämän ohjeiden mukaan vastuullisesti kunnioittaen kaikkea elämää.

T7 Oppilas nimeää asioita, joista hän voi ottaa vastuuta omassa arjessa. Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja sääntöjä ja toimintatapoja. Oppilas pohtii, kuinka voi omalta osaltaan vaikuttaa oman lähipiirinsä hyvinvointiin. Hän ymmärtää antamiseen ja toisten onnistumiseen liittyvän ilon. Hän ymmärtää anteeksi pyytämisen ja anteeksi saamisen merkittävyyden. Oppilas arvostaa itseään ja omia vahvuuksiaan ja taitojaan. Oppilas osaa nimetä joitain tapoja, joilla hän voi huolehtia ympäristöstä ja luonnosta.

T8 Oppilas esittää omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä. Oppilas kuuntelee ja arvostaa muiden mielipiteitä.

Vuosiluokka 2:

T1 Oppilas kertoo perheensä ja lähipiirinsä uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Oppilas ymmärtää, että perheitä on monenlaisia, ja kunnioittaa heidän tapojaan viettää erilaisia vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Oppilas tiedostaa Lapsen oikeuksien julistuksen merkityksen omassa ja muiden lasten elämässä.

T2 Oppilas tunnistaa keskeisiä evankelisluterilaiseen / ortodoksiseen uskontoon ja seurakuntaan keskeisesti liittyviä juhlia ja tapoja. Oppilas tunnistaa joitakin Raamatun kertomuksia. Oppilas osallistuu lasten virsien, rukousten sekä kirkkovuoden tapahtumiin liittyvien virsien / veisujen kuuntelemiseen ja laulamiseen yhteisönsä jäsenenä.

T3 Oppilas nimeää evankelisluterilaiseen / ortodoksiseen uskontoon keskeisesti kuuluvia juhlia ja tapoja. Oppilas arvostaa erilaisia tapoja ja perinteitä, jotka kuuluvat hänen omaan uskontoonsa. Oppilas osallistuu lähiseurakunnan järjestämiin jumalanpalveluksiin ja muihin kirkkovuoteen liittyviin tapahtumiin ja suhtautuu niihin myönteisesti.

T4 Oppilas arvostaa ja kunnioittaa erilaisia katsomuksia ja vakaumuksia, myös uskonnottomuutta. Oppilas suhtautuu myönteisesti eri uskontoon liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Oppilas osallistuu erilaisiin koulun juhliin. Oppilas osaa nimetä joitakin yhtäläisyyksiä ja eroja oman ja toisen uskonnon tavoissa ja juhlaperinteissä.

T5 Oppilas kertoo omista ajatuksistaan ja tunteistaan liittyen ihmisen elämänkaareen ja hyvään elämään. Oppilas kuuntelee ja arvostaa myös muiden samassa yhteisössä olevien kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas ymmärtää kristillisen yksijumalaisuuteen perustuvan luonteen sekä osaa esittää siihen liittyviä kysymyksiä ja kertoa omista ajatuksistaan.

T6 Oppilas pyrkii toimimaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti evankelisluterilaisen/ortodoksisen katsomuksen mukaan. Oppilas eläytyy toisen asemaan sekä kunnioittaa ja arvostaa oman luokkayhteisönsä sekä lähipiirinsä kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas pyrkii toimimaan Raamatun elämän ohjeiden mukaan vastuullisesti kunnioittaen kaikkea elämää ja suhtautuu siihen myötätuntoisesti ja kestävän kehityksen periaatteita noudattaen.

T7 Oppilas ymmärtää sääntöjen merkityksen oman ja muiden hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistäjänä. Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja sääntöjä ja toimintatapoja. Oppilas pohtii ystävyyden olemusta ja ihmissuhteiden tärkeyttä elämässä. Hän ymmärtää antamiseen ja toisten onnistumiseen liittyvän ilon. Hän ymmärtää myös anteeksi pyytämisen ja anteeksi saamisen merkittävyyden. Oppilas osaa arvostaa myös itseään ja omia vahvuuksiaan ja taitojaan. Oppilas ymmärtää luomiskertomuksen pohjalta maailmasta ja luonnon monimuotoisuudesta huolehtimisen ja sen säilyttämisen tärkeyden.

T8 Oppilas esittää omia mielipiteitä ja pyrkii myös perustelemaan niitä. Oppilas kuuntelee ja arvostaa myös muiden mielipiteitä.

Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan

juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämää liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L2, L4
T2	S1	L1
T3	S1	L2, L3, L7
T4	S2	L2, L3, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T7	S3	L3, L7
T8	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Oppilaassa herää mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan. Oppilas oppii tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.

Oppilasta rohkaistaan kertomaan oman perheen ja lähipiirin uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan erilaisia perheitä ja heidän tapojaan viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kertominen perheen ja lähipiirin uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä. Erilaisten perheiden ja heidän viettämiensä vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyvien juhlien ja tapojen kunnioittaminen. Oppilas kertoo perheensä ja lähipiirinsä uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Oppilas ymmärtää, että on monenlaisia perheitä, ja kunnioittaa heidän tapojaan viettää erilaisia vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia.

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Oppilasta ohjataan tutustumaan oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin sekä tutustumaan joihinkin Raamatun kertomuksiin ja symboleihin (esimerkiksi ikoni, risti).

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua kirkollisiin tapoihin (esimerkiksi ristinmerkki, ikonin kunnioittaminen, tuohuksen ja lampukan sytyttäminen) sekä opetella laulamaan keskeisiä kirkkovuoden tapahtumiin liittyviä rukouksia ja veisuja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oman uskonnon piirteiden ja kirkon keskeisten käsitteiden ja joidenkin Raamatun kertomusten ymmärtäminen sekä joidenkin omaan uskontoon liittyvien symbolien tunnistaminen. Kirkkovuoden tapahtumiin liittyvien rukousten ja veisujen kuunteleminen ja laulaminen.

Oppilas tunnistaa keskeisiä oman uskonnon piirteitä, kirkon keskeisiä käsitteitä, joitakin Raamatun kertomuksia sekä keskeisiä omaan uskontoon liittyviä symboleita. Oppilas osallistuu rukousten sekä kirkkovuoden tapahtumiin liittyvien veisujen kuuntelemiseen ja laulamiseen yhteisönsä jäsenenä.

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Suomalais-venäläisessä koulussa evankelisluterilaisella ja ortodoksisella uskonnolla on merkittävä asema. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan ja kunnioittamaan muita uskontoja yhtä arvokkaana katsomuksena kuin oma uskonto osallistumalla koulun tapahtumiin (adventtiaamunavaus, virpovitsojen siunaus ja ev.lut. joulukirkko). Oppilaita ohjataan ymmärtämään, että Suomi on monikulttuurinen maa. Oppilaat osallistuvat eri katsomusaineen oppitunnille, ja osa oppilaista ei tunnusta mitään uskontoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten katsomusten ja vakaumusten tunnistaminen, nimeäminen, arvostaminen ja kunnioittaminen.

Oppilas arvostaa ja kunnioittaa erilaisia katsomuksia ja vakaumuksia, myös uskonnottomuutta. Oppilas suhtautuu myönteisesti eri uskontoon liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Oppilas osallistuu erilaisiin koulun juhliin.

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Suomalais-venäläisessä koulussa evankelisluterilaisella ja ortodoksisella uskonnolla on merkittävä asema. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan ja kunnioittamaan muita uskontoja yhtä arvokkaana katsomuksena kuin oma uskonto osallistumalla koulun tapahtumiin (adventtiaamunavaus, virpovitsojen siunaus ja ev.lut. joulukirkko). Oppilaita ohjataan ymmärtämään, että Suomi on monikulttuurinen maa. Oppilaat osallistuvat eri katsomusaineen oppitunnille, ja osa oppilaista ei tunnusta mitään uskontoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten katsomusten ja vakaumusten arvostaminen ja kunnioittaminen.

Oppilas arvostaa ja kunnioittaa erilaisia katsomuksia ja vakaumuksia, myös uskonnottomuutta. Oppilas suhtautuu myönteisesti eri uskontoon liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Oppilas osallistuu erilaisiin koulun juhliin.

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Oppilasta ohjataan nimeämään tunteita sekä kannustetaan kertomaan omista ajatuksistaan ja tunteistaan.

Oppilasta ohjataan myös kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisten mahdollisesti hyvinkin erilaisia kokemuksia ja ajatuksia. Ohjataan oppilasta ymmärtämään kristillistä jumalakäsitystä ja rohkaistaan häntä kyselemään ja kertomaan tähän liittyviä ajatuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Rohkaistaan oppilasta kertomaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan sekä arkisia kokemuksiaan. Kannustetaan oppilasta harjoittelemaan muiden oppilaiden kuuntelemista sekä erilaisten kokemusten ja ajatusten suvaitsemista ja kunnioittamista. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja siihen liittyvien kysymysten esittämiseen.

Oppilas kertoo omista ajatuksistaan ja tunteistaan. Oppilas kuuntelee ja arvostaa myös muiden samassa yhteisössä olevien kokemuksia ja ajatuksia.

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Oppilasta ohjataan toimimaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti kaikkia kohtaan. Oppilasta kannustetaan eläytymään toisen asemaan ja noudattamaan Kultaisen säännön periaatteita luokkayhteisössään ja lähipiirissään. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan toisten ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan elämää Raamatun elämänohjeiden mukaan ja toimimaan vastuullisesti ja myötätuntoisesti oman ryhmänsä jäsenenä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oikeudenmukaisesti ja rehellisesti toimiminen. Toisen asemaan eläytyminen myötätuntoisesti ja kunnioittaen erilaisia ajatuksia ja kokemuksia omassa luokkayhteisössään sekä lähipiirissään. Raamatun elämänohjeiden mukaan toimiminen kaikkea elämää kunnioittaen sekä siihen vastuullisesti ja myötätuntoisesti asennoituen.

Oppilas pyrkii toimimaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti. Hän eläytyy toisen asemaan kunnioittaen ja arvostaen oman luokkayhteisönsä sekä lähipiirinsä kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas pyrkii toimimaan Raamatun elämänohjeiden mukaan vastuullisesti kunnioittaen kaikkea elämää.

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Ohjataan oppilasta ymmärtämään, miksi erilaisissa yhteisöissä on sääntöjä ja miksi niiden noudattaminen on tärkeää oman ja muiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi. Ohjataan oppilasta pohtimaan ystävyyttä. Ohjataan oppilasta iloitsemaan toisten puolesta, pyytämään anteeksi ja antamaan anteeksi. Rohkaistaan oppilasta arvostamaan itseään ja omia taitojaan. Ohjataan oppilasta ymmärtämään maailman ja luonnon monimuotoisuutta ja siitä huolehtimista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisesti sovittujen sääntöjen ja toimintatapojen noudattaminen. Ystävyyden ja ihmissuhteista huolehtimisen pohtiminen. Toisten onnistumisista iloitseminen sekä anteeksipyyttäminen ja anteeksiantaminen. Itsensä ja omien taitojen arvostaminen. Maailman ja luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen ja säilyttäminen luomiskertomuksen pohjalta.

Oppilas osaa nimetä asioita, joista hän voi ottaa vastuuta omassa arjessaan. Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja sääntöjä ja toimintatapoja. Oppilas pohtii, kuinka voi omalta osaltaan vaikuttaa oman lähipiirinsä hyvinvointiin. Hän ymmärtää antamiseen ja toisten onnistumiseen liittyvän ilon. Hän ymmärtää anteeksipyyttämisen ja anteeksisaamisen merkittävyyden. Oppilas osaa arvostaa itseään ja omia vahvuuksiaan ja taitojaan. Oppilas osaa nimetä joitain tapoja, joilla hän voi huolehtia ympäristöstä ja luonnosta.

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Ohjataan oppilasta ymmärtämään, miksi erilaisissa yhteisöissä on sääntöjä ja miksi niiden noudattaminen on tärkeää oman ja muiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi. Ohjataan oppilasta pohtimaan ystävyyttä. Ohjataan oppilasta iloitsemaan toisten puolesta, pyytämään anteeksi ja antamaan anteeksi. Rohkaistaan oppilasta arvostamaan itseään ja omia taitojaan. Ohjataan oppilasta ymmärtämään maailman ja luonnon monimuotoisuutta ja siitä huolehtimista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisesti sovittujen sääntöjen ja toimintatapojen noudattaminen. Ystävyyden ja ihmissuhteista huolehtimisen pohtiminen. Toisten onnistumisista iloitseminen sekä anteeksipyyttäminen ja anteeksiantaminen. Itsensä ja omien taitojen arvostaminen. Maailman ja luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen ja säilyttäminen luomiskertomuksen pohjalta.

Oppilas osaa nimetä asioita, joista hän voi ottaa vastuuta omassa arjessaan. Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja sääntöjä ja toimintatapoja. Oppilas pohtii, kuinka voi omalta osaltaan vaikuttaa oman lähipiirinsä hyvinvointiin. Hän ymmärtää antamiseen ja toisten onnistumiseen liittyvän ilon. Hän ymmärtää anteeksipyyttämisen ja anteeksisaamisen merkittävyyden. Oppilas osaa arvostaa itseään ja omia vahvuuksiaan ja taitojaan. Oppilas osaa nimetä joitain tapoja, joilla hän voi huolehtia ympäristöstä ja luonnosta.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnotuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämää liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L2, L4
T2	S1	L1
T3	S1	L2, L3, L7
T4	S2	L2, L3, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T7	S3	L3, L7
T8	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Oppilaassa herää mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan. Oppilas oppii tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Oppilasta rohkaistaan kertomaan oman perheen ja lähipiirin uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että kaikki katsomukset ja vakaumukset ovat yhtä arvokkaita. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan erilaisia perheitä ja heidän tapojaan viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Ohjataan oppilasta tulemaan tietoiseksi Unicefin lasten oikeuksista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kertominen perheen ja lähipiirin uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä. Erilaisten perheiden ja heidän viettämiensä vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyvien juhlien ja tapojen kunnioittaminen. Lasten oikeuksien julistukseen tutustuminen.

Oppilas kertoo perheensä ja lähipiirinsä uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Oppilas ymmärtää, että on monenlaisia perheitä, ja kunnioittaa heidän tapojaan viettää erilaisia vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia.

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Oppilasta ohjataan tutustumaan ortodoksiseen uskontoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin (esimerkiksi kristitty, seurakunta) sekä tutustumaan joihinkin Raamatun kertomuksiin (esimerkiksi luomiskertomus) ja symboleihin (esimerkiksi ikoni, risti). Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua kirkollisiin tapoihin (ristinmerkkiin, ikonin kunnioittamiseen, tuohuksen ja lampukan sytyttämiseen) sekä opetella laulamaan keskeisiä rukouksia ja veisuja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ortodoksiseen uskontoon ja seurakuntaan liittyvien keskeisten käsitteiden ja joidenkin Raamatun kertomusten ymmärtäminen sekä joidenkin omaan uskontoon liittyvien symbolien tunnistaminen. Erilaisiin kirkkovuoden tapahtumiin liittyvien rukousten ja veisujen kuunteleminen ja laulaminen.

Oppilas tunnistaa keskeisiä ortodoksiseen uskontoon ja seurakuntaan liittyviä käsitteitä, joitakin Raamatun kertomuksia sekä keskeisiä omaan uskontoon liittyviä symboleita. Oppilas osallistuu rukousten sekä kirkkovuoden tapahtumiin liittyvien veisujen kuuntelemiseen ja laulamiseen yhteisönsä jäsenenä.

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Ohjataan oppilasta tutustumaan ortodoksisiin juhlaperinteisiin ja tapoihin (esimerkiksi paasto, joulukirkko, pääsiäinen) ja ymmärtämään niiden yhteys kirkkovuoden ja vuodenkierron välillä. Tutustutaan pyhään ja arkeen osana kirkkovuoden tapahtumia (tapahtumaikonit). Oppilasta ohjataan ymmärtämään tapojen ja perinteiden monimuotoisuutta ja erilaisuutta perheissä. Yhteistyössä lähiseurakunnan kanssa tarjotaan oppilaalle tilaisuuksia osallistua kirkkovuoden juhliin ja tapahtumiin (virpomisperinne, laskiainen).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ortodoksisen juhlaperinteen tunnistaminen ja siihen liittyvien tapojen ja käytänteiden nimeäminen sekä niiden liittäminen kirkkovuoteen. Erilaisten tapojen ja perinteiden arvostaminen. Lähiseurakunnan kirkkovuoteen liittyviin juhliin ja tapahtumiin osallistuminen ja niihin myönteisesti asennoituminen.

Oppilas osaa nimetä ortodoksiseen uskontoon keskeisesti kuuluvia juhlia ja tapoja. Oppilas tietää, miksi keskeisiä ortodoksia juhlapyhiä vietetään. Oppilas arvostaa erilaisia tapoja ja perinteitä, jotka kuuluvat hänen omaan uskontoonsa. Oppilas osallistuu lähiseurakunnan järjestämiin jumalanpalveluksiin ja muihin kirkkovuoteen liittyviin tapahtumiin ja suhtautuu niihin myönteisesti.

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Suomalais-venäläisessä koulussa evankelisluterilaisella ja ortodoksisella uskonnolla on merkittävä asema. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan ja kunnioittamaan muita uskontoja yhtä arvokkaana katsomuksena kuin oma uskonto osallistumalla koulun tapahtumiin (adventtiaamunavaus, virpovitsojen siunaus ja ev.lut. joulukirkko). Oppilaita ohjataan ymmärtämään, että Suomi on monikulttuurinen maa ja oppilaat osallistuvat eri katsomusaineen oppitunnille ja osa oppilaista ei tunnusta mitään uskontoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten katsomusten ja vakaumusten tunnistaminen, nimeäminen, arvostaminen ja kunnioittaminen.

Oppilas arvostaa ja kunnioittaa erilaisia katsomuksia ja vakaumuksia, myös uskonnottomuutta. Oppilas suhtautuu myönteisesti eri uskontoon liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Oppilas osallistuu erilaisiin koulun juhliin. Oppilas osaa nimetä joitakin yhtäläisyyksiä ja eroja oman ja toisen uskonnon tavoissa ja juhlaperinteissä.

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Oppilasta ohjataan nimeämään tunteita. Oppilasta kannustetaan kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisia. Oppilasta rohkaistaan kertomaan omista ajatuksistaan, tunteistaan sekä arkisista kokemuksistaan. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan erilaisia kokemuksia ja ajatuksia. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ortodoksista jumalakäsitystä sekä rohkaistaan häntä kyselemään ja kertomaan tähän liittyviä ajatuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omista ajatuksista, tunteista sekä arkisista kokemuksista kertominen. Muiden oppilaiden kuunteleminen, sekä erilaisten kokemusten ja ajatusten suvaitseminen ja kunnioittaminen. Ortodoksiseen jumalakäsitykseen tutustuminen ja siihen liittyvien kysymysten esittäminen ja siitä kertominen.

Oppilas kertoo omista ajatuksistaan ja tunteistaan. Oppilas kuuntelee ja arvostaa muiden samassa yhteisössä olevien kokemuksia ja ajatuksia.

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Oppilasta ohjataan toimimaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti kaikkia kohtaan. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan eläytymään toisen asemaan sekä noudattamaan Kultaisen säännön periaatteita. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan elämää Raamatun elämänohjeiden mukaan. Oppilasta ohjataan toimimaan vastuullisesti ja myötätuntoisesti. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan toisen ihmisen vakaumusta, ihmisoikeuksia ja lapsenoikeuksien sopimusta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oikeudenmukaisesti ja rehellisesti toimiminen. Toisen asemaan eläytyminen myötätuntoisesti ja erilaisten ajatusten ja kokemusten kunnioittaminen omassa luokkayhteisössä sekä lähipiirissä. Raamatun elämänohjeiden mukaan toimiminen kaikkea elämää kunnioittaen.

Oppilas pyrkii toimimaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti. Oppilas tunnistaa oikean ja väärän. Hän eläytyy toisen asemaan sekä kunnioittaa ja arvostaa oman luokkayhteisönsä sekä lähipiirinsä kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas pyrkii toimimaan Raamatun elämänohjeiden mukaan vastuullisesti kaikkea elämää kunnioittaen.

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Ohjataan oppilasta ymmärtämään, miksi erilaisissa yhteisöissä on sääntöjä ja miksi niiden noudattaminen on tärkeää oman ja muiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi. Ohjataan oppilasta pohtimaan ystävyyttä. Ohjataan oppilasta iloitsemaan toisten puolesta, pyytämään anteeksi ja antamaan anteeksi. Rohkaistaan oppilasta arvostamaan itseään ja omia taitojaan. Ohjataan oppilasta ymmärtämään maailman ja luonnon monimuotoisuutta ja siitä huolehtimista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisesti sovittujen sääntöjen ja toimintatapojen noudattaminen. Ystävyys ja ihmissuhteista huolehtimisen pohtiminen. Toisten onnistumisista iloitseminen sekä anteeksipyyttäminen ja anteeksiantaminen. Itsensä ja omien taitojen arvostaminen. Maailman ja luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen ja säilyttäminen luomiskertomuksen pohjalta.

Oppilas osaa nimetä asioita, joista hän voi ottaa vastuuta omassa arjessaan. Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja sääntöjä ja toimintatapoja. Oppilas pohtii, kuinka voi omalta osaltaan vaikuttaa oman lähipiirinsä hyvinvointiin. Hän ymmärtää antamiseen ja toisten onnistumiseen liittyvän ilon. Hän ymmärtää anteeksipyyttämisen ja anteeksisaamisen merkittävyyden. Oppilas osaa arvostaa itseään ja omia vahvuuksiaan ja taitojaan. Oppilas osaa nimetä joitain tapoja, joilla hän voi huolehtia ympäristöstä ja luonnosta.

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Oppilasta kannustetaan keskustelemaan ja hänelle tarjotaan tilaisuuksia harjoitella oman mielipiteen esittämistä. Ohjataan perustelemaan omaa näkemystä. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan ja ymmärtämään erilaisia mielipiteitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Rohkaistuminen omien mielipiteiden esittämiseen ja niiden perusteleamiseen sekä toisten mielipiteiden kuuntelemiseen ja kunnioittamiseen.

Oppilas esittää omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä. Oppilas kuuntelee ja arvostaa muiden mielipiteitä.

Evangelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin joulun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämäntapaan liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämäntapaan liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänskysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa

niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L2, L4
T2	S1	L1
T3	S1	L2, L7
T4	S2	L2, L3, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Oppilasta rohkaistaan kertomaan oman perheen ja lähipiirin uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Ohjataan oppilasta kunnioittamaan erilaisia perheitä ja heidän tapojaan viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kertominen perheen ja lähipiirin uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä. Erilaisten perheiden ja heidän viettämiensä vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyvien tapojen kunnioittaminen.

Oppilas kertoo perheensä ja lähipiirinsä uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Oppilas ymmärtää, että perheitä on monenlaisia, ja kunnioittaa heidän tapojaan viettää erilaisia vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia.

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Oppilasta ohjataan tutustumaan evankelisluterilaiseen uskontoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin (esimerkiksi kristitty, seurakunta) sekä joihinkin Raamatun kertomuksiin (esimerkiksi luomiskertomus) ja symboleihin (esimerkiksi alttari). Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua Suomen Evankelisluterilaisen kirkon virsikirjaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyvien virsien osalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Evankelisluterilaiseen uskontoon ja seurakuntaan tutustuminen. Virsikirjan lasten virsien sekä erilaisiin kirkkovuoden tapahtumiin liittyvien virsien kuunteleminen ja laulaminen.

Oppilas tutustuu evankelisluterilaiseen uskontoon ja seurakuntaan. Oppilas kuuntelee ja laulaa lasten virsiä sekä kirkkovuoden tapahtumiin liittyviä virsiä.

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Ohjataan oppilasta tunnistamaan evankelisluterilaiseen uskontoon liittyviä kirkollisia juhlaperinteitä ja tapoja (esimerkiksi adventti, joulukuukausi, pääsiäinen) ja ymmärtämään niiden yhteys kirkkovuoden ja vuodenkierron välillä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään näiden tapojen ja perinteiden monimuotoisuutta ja erilaisuutta perheissä. Yhteistyössä lähiseurakunnan kanssa tarjotaan oppilaalle tilaisuuksia osallistua kirkkovuoden juhliin ja tapahtumiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Evankelisluterilaisen juhlaperinteen tunnistaminen ja siihen liittyvien tapojen ja käytänteiden nimeäminen sekä niiden liittäminen kirkkovuoteen. Erilaisten tapojen ja perinteiden arvostaminen. Lähiseurakunnan kirkkovuoteen liittyviin juhliin ja tapahtumiin osallistuminen ja niihin myönteisesti asennoituminen.

Oppilas osaa nimetä evankelisluterilaiseen uskontoon keskeisesti kuuluvia juhlia ja tapoja. Oppilas arvostaa erilaisia tapoja ja perinteitä, jotka kuuluvat hänen omaan uskontoonsa. Oppilas osallistuu lähiseurakunnan järjestämiin jumalanpalveluksiin ja muihin kirkkovuoteen liittyviin tapahtumiin ja suhtautuu niihin myönteisesti.

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Suomalais-venäläisessä koulussa on myös ortodoksisella uskonnolla merkittävä asema. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan ja kunnioittamaan ortodoksista uskontoa yhtä arvokkaana katsomuksena kuin oma evankelisluterilainen uskonto osallistumalla koulun ortodoksisiin tapahtumiin (esimerkiksi virpovitsojen siunaus). Oppilaita ohjataan ymmärtämään, että Suomi on monikulttuurinen maa, jossa kaikki oppilaat eivät ole samalla uskonnon tunnilla ja kaikki eivät tunnusta mitään uskontoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten katsomusten ja vakaumusten arvostaminen ja kunnioittaminen. Myönteinen suhtautuminen erityisesti ortodoksiseen uskontoon liittyviin tapoihin.

Oppilas arvostaa ja kunnioittaa erilaisia katsomuksia ja vakaumuksia, myös uskonnottomuutta. Oppilas suhtautuu myönteisesti erityisesti ortodoksiseen uskontoon liittyviin tapoihin ja tutustuu niihin liittyviin uskonnollisiin tapoihin ja perinteisiin.

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Oppilasta kannustetaan kertomaan omista ajatuksistaan ja tunteistaan, jotka liittyvät ihmisen elämänsäkaareen sekä hyvään elämään. Oppilasta ohjataan myös kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisten mahdollisesti hyvinkin erilaisia kokemuksia ja ajatuksia. Ohjataan oppilasta tutustumaan kristilliseen jumalakäsitykseen, ja rohkaistaan häntä kyselemään ja kertomaan tähän liittyviä ajatuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omista ajatuksista ja tunteista kertominen liittyen ihmisen elämänsäkaareen sekä hyvään elämään. Vertaisoppilaiden kuunteleminen sekä erilaisten kokemusten ja ajatusten suvaitseminen ja kunnioittaminen. Kristilliseen jumalakäsitykseen tutustuminen ja siihen liittyvien kysymysten esittäminen ja siitä kertominen.

Oppilas kertoo omista ajatuksistaan ja tunteistaan liittyen ihmisen elämänsäkaareen ja hyvään elämään. Oppilas kuuntelee ja arvostaa myös muiden samassa yhteisössä olevien kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas tutustuu kristilliseen jumalakäsitykseen sekä osaa esittää siihen liittyviä kysymyksiä ja kertoa omista ajatuksistaan.

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Oppilasta ohjataan toimimaan evankelisluterilaisen katsomuksen mukaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti kaikkia kohtaan. Oppilasta kannustetaan eläytymään toisen asemaan ja noudattamaan Kultaisen säännön periaatteita luokkayhteisössään ja lähipiirissään. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan toisten ajatuksia ja vakaumusta, vaikka ne eroaisivat omasta katsomuksesta. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan elämää Raamatun elämän ohjeiden mukaan ja toimimaan vastuullisesti ja myötätuntoisesti oman ryhmänsä jäsenenä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oikeudenmukaisesti ja rehellisesti toimiminen evankelisluterilaisen katsomuksen mukaan. Toisen asemaan eläytyminen myötätuntoisesti ja kunnioittaen erilaisia ajatuksia ja kokemuksia omassa luokkayhteisössään sekä lähipiirissään. Raamatun elämänohjeiden mukaan toimiminen kaikkea elämää kunnioittaen sekä siihen vastuullisesti ja myötätuntoisesti asennoituen.

Oppilas toimii oikeudenmukaisesti ja rehellisesti evankelisluterilaisen katsomuksen mukaan. Hän eläytyy toisen asemaan kunnioittaen ja arvostaen oman luokkayhteisönsä sekä lähipiirinsä kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas toimii Raamatun elämän ohjeiden mukaan vastuullisesti kunnioittaen kaikkea elämää ja suhtautuu siihen myötätuntoisesti ja huolehtien.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonottomuus.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L2, L4
T2	S1	L1
T3	S1	L2, L7
T4	S2	L2, L3, L7
T5	S1, S3	L2, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T7	S3	L3, L7
T8	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Oppilasta rohkaistaan kertomaan oman perheen ja lähipiirin uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että myös muut katsomukset ja vakaumukset ovat yhtä arvokkaita. Ohjataan oppilasta kunnioittamaan erilaisia perheitä ja heidän tapojaan viettää vuodenkiertoon ja elämänsäkaareen liittyviä juhlia. Ohjataan oppilasta tulemaan tietoisiksi Unicefin Lasten oikeuksista, joista osalliseksi jokaisen lapsen maailmassa pitäisi päästä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kertominen perheen ja lähipiirin uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä. Erilaisten perheiden ja heidän viettämiensä vuodenkiertoon ja elämänsäkaareen liittyvien tapojen kunnioittaminen. Lasten oikeuksien julistuksen ymmärtäminen pääpiirteissään niin, että sen pitäisi koskea kaikkia maailman lapsia.

Oppilas kertoo perheensä ja lähipiirinsä uskonnollisista tavoista ja niiden merkityksestä elämässään. Oppilas ymmärtää, että myös muut kuin evankelisluterilaiset katsomukset ovat yhtä arvokkaita. Oppilas ymmärtää, että perheitä on monenlaisia ja kunnioittaa heidän tapojaan viettää erilaisia vuodenkiertoon ja elämänsäkaareen liittyviä juhlia. Oppilas tiedostaa Lapsen oikeuksien julistuksen merkityksen omassa ja muiden lasten elämässä.

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Oppilasta ohjataan ymmärtämään evankelisluterilaiseen uskontoon ja seurakuntaan liittyviä keskeisiä käsitteitä (esimerkiksi kaste, konfirmaatio, vihkiminen, siunaaminen, ehtoollinen) sekä tutustumaan joihinkin Raamatun kertomuksiin syvällisemmin ja symboleihin (esimerkiksi kastemalja, vihkisormus, liturgiset värit). Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua Suomen evankelisluterilaisen kirkon virsikirjaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyvien virsien osalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Evankelisluterilaiseen uskontoon ja seurakuntaan liittyvien keskeisten käsitteiden ja joidenkin Raamatun kertomusten tunnistaminen sekä joidenkin omaan uskontoon liittyvien symbolien tunnistaminen. Oppilas muistaa keskeisiä evankelisluterilaiseen uskontoon kuuluvia käsitteitä, joitakin Raamatun kertomuksia sekä tunnistaa keskeisiä omaan uskontoon liittyviä symboleita.

Virsikirjan lasten virsien sekä erilaisiin kirkkovuoden tapahtumiin liittyvien virsien kuunteleminen ja laulaminen.

Oppilas tunnistaa keskeisiä evankelisluterilaiseen uskontoon ja seurakuntaan keskeisesti liittyviä juhlia ja tapoja. Oppilas tunnistaa joitakin Raamatun kertomuksia. Oppilas osallistuu lasten virsien sekä kirkkovuoden tapahtumiin liittyvien virsien kuuntelemiseen ja laulamiseen yhteisönsä jäsenenä.

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Ohjataan oppilasta tunnistamaan evankelisluterilaiseen uskontoon liittyviä kirkollisia juhlaperinteitä ja tapoja (esimerkiksi adventti, joulukuukaus, paasto, pääsiäinen) ja ymmärtämään niiden yhteys kirkkovuoden ja vuodenkierron välillä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään näiden tapojen ja perinteiden monimuotoisuutta ja erilaisuutta perheissä. Yhteistyössä lähiseurakunnan kanssa tarjotaan oppilaalle tilaisuuksia osallistua kirkkovuoden juhliin ja tapahtumiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Evankelisluterilaisen juhlaperinteen tunnistaminen ja siihen liittyvien tapojen ja käytänteiden nimeäminen sekä niiden liittäminen kirkkovuoteen. Erilaisten tapojen ja perinteiden arvostaminen. Lähiseurakunnan kirkkovuoteen liittyviin juhliin ja tapahtumiin osallistuminen ja niihin myönteisesti asennoituminen.

Oppilas osaa nimetä evankelisluterilaiseen uskontoon keskeisesti kuuluvia juhlia ja tapoja. Oppilas arvostaa erilaisia tapoja ja perinteitä, jotka kuuluvat hänen omaan uskontoonsa. Oppilas osallistuu lähiseurakunnan järjestämiin jumalanpalveluksiin ja muihin kirkkovuoteen liittyviin tapahtumiin ja suhtautuu niihin myönteisesti.

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Suomalais-venäläisessä koulussa on myös ortodoksisella uskonnolla merkittävä asema. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan ja kunnioittamaan ortodoksista uskontoa yhtä arvokkaana katsomuksena kuin oma evankelisluterilainen uskonto osallistumalla koulun ortodoksisiin tapahtumiin (esimerkiksi virpovitsojen siunaus). Oppilaita ohjataan ymmärtämään, että Suomi on monikulttuurinen maa, jossa kaikki oppilaat eivät ole samalla uskonnon tunnilla ja kaikki eivät tunnusta mitään uskontoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten katsomusten ja vakaumusten arvostaminen ja kunnioittaminen. Myönteinen suhtautuminen erityisesti ortodoksiseen uskontoon liittyviin tapoihin.

Oppilas arvostaa ja kunnioittaa erilaisia katsomuksia ja vakaumuksia, myös uskonottomuutta. Oppilas suhtautuu myönteisesti eri uskontoon liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Oppilas osallistuu koulun uskonnollisiin juhliin.

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Oppilasta kannustetaan kertomaan omista ajatuksistaan ja tunteistaan, jotka liittyvät ihmisen elämäntapaan sekä hyvään elämään. Oppilasta ohjataan myös kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisten mahdollisesti hyvinkin erilaisia kokemuksia ja ajatuksia. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan elämää ja toimimaan vastuullisesti ja myötätuntoisesti oman ryhmänsä jäsenenä. Ohjataan oppilasta ymmärtämään kristillinen jumalakäsitys ja rohkaistaan häntä kyselemään ja kertomaan tähän liittyviä ajatuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omista ajatuksista ja tunteista kertominen liittyen ihmisen elämänkaareen sekä hyvään elämään. Vertaisoppijoiden kuunteleminen sekä erilaisten kokemusten ja ajatusten suvaitseminen ja kunnioittaminen. Kristilliseen jumalakäsitykseen tutustuminen ja siihen liittyvien kysymysten esittäminen ja siitä kertominen.

Oppilas kertoo omista ajatuksistaan ja tunteistaan liittyen ihmisen elämänkaareen ja hyvään elämään. Oppilas kuuntelee ja arvostaa myös muiden samassa yhteisössä olevien kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas ymmärtää kristillisen yksijumalisuuden perustuvan luonteen sekä osaa esittää siihen liittyviä kysymyksiä ja kertoa omista ajatuksistaan.

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja toimimaan Isä meidän -rukouksen mukaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti kaikkia kohtaan. Oppilasta kannustetaan eläytymään toisen asemaan ja noudattamaan Kultaisen säännön periaatteita luokkayhteisössään ja lähipiirissään. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan toisten ajatuksia ja vakaumusta, vaikka ne eroaisivat omasta katsomuksesta. Ohjataan oppilasta pohtimaan omien tekojensa seurauksia ja vastuuta toisista ihmisistä ja luonnosta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oikeudenmukaisesti ja rehellisesti toimiminen Isä meidän -rukouksen mukaan sekä tämän eettisen ohjenuoran ymmärtäminen. Toisen asemaan eläytyminen myötätuntoisesti ja kunnioittaen erilaisia ajatuksia ja kokemuksia omassa luokkayhteisössään sekä lähipiirissään. Raamatun elämänohjeiden mukaan toimiminen kaikkea elämää kunnioittaen sekä siihen vastuullisesti ja myötätuntoisesti asennoituen. Omien tekojensa ja niiden seurausten pohtiminen sekä vastuun toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta ymmärtäminen.

Oppilas pyrkii toimimaan oikeudenmukaisesti ja rehellisesti evankelisluterilaisen katsomuksen mukaan. Oppilas eläytyy toisen asemaan kunnioittaen ja arvostaen oman luokkayhteisönsä sekä lähipiirinsä kokemuksia ja ajatuksia. Oppilas toimii Raamatun elämän ohjeiden mukaan vastuullisesti kunnioittaen kaikkea elämää ja suhtautuu siihen myötätuntoisesti ja kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Oppilas pohtii omia tekojaan ja niiden mahdollisia seurauksia sekä vastuutaan toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Ohjataan oppilasta ymmärtämään, miksi erilaisissa yhteisöissä on sääntöjä ja miksi niiden noudattaminen on tärkeää oman ja muiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi. Ohjataan oppilasta pohtimaan ystävyyden olemusta ja sen tärkeyttä omassa yhteisössään. Oppilasta ohjataan myös iloitsemaan toisten puolesta, pyytämään anteeksi ja antamaan anteeksi. Oppilasta rohkaistaan arvostamaan myös itseään ja omia taitojaan. Luomiskertomuksen pohjalta ohjataan oppilasta ymmärtämään maailman ja luonnon monimuotoisuutta ja siitä huolehtimista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisöjen sääntöjen noudattaminen ja sen tärkeyden ymmärtäminen oman ja muiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisenä. Ystävyyden olemuksen ja ihmissuhteista huolehtimisen tärkeyden pohtiminen. Toisten onnistumisista iloitseminen sekä anteeksipyyttämisen ja anteeksiantamisen merkityksen ymmärtäminen. Oppilaan oman itsensä arvostaminen. Maailman ja luonnon monimuotoisuudesta huolehtimisen ja säilyttämisen tärkeyden ymmärtäminen luomiskertomuksen pohjalta.

Oppilas ymmärtää sääntöjen merkityksen oman ja muiden hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistäjänä. Oppilas pohtii ystävyyden olemusta ja ihmissuhteiden tärkeyttä elämässä. Hän ymmärtää antamiseen ja toisten onnistumiseen liittyvän ilon. Hän ymmärtää myös

anteeksipyytämisen ja anteeksisaamisen merkittävyyden. Oppilas osaa arvostaa myös itseään ja omia vahvuuksiaan ja taitojaan. Oppilas ymmärtää luomiskertomuksen pohjalta maailmasta ja luonnon monimuotoisuudesta huolehtimisen ja sen säilyttämisen tärkeyden.

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Oppilaalle tarjotaan tilaisuuksia omien mielipiteidensä esittämiseen ja ohjataan niiden perustelemiseen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan ja ymmärtämään erilaisia mielipiteitä omassa luokkayhteisössään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien mielipiteiden esittäminen ja niiden perusteleminen sekä toisten mielipiteiden kuunteleminen ja kunnioittaminen.

Oppilas esittää omia mielipiteitä ja pyrkii myös perustelemaan niitä. Oppilas kuuntelee ja arvostaa myös muiden mielipiteitä.

31.6.11. Vieraat kielet

Venäjä vieraana kielenä ja äidinkielenomainen venäjä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Muun vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, kuten englantiin, saameen tai muuhun kieleen. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi. Kielen tai kielten alkeita opitaan siinä laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Kielisuihkuja voidaan järjestää myös ylemmillä vuosiluokilla.

Suomalais-venäläisen koulun erityistehtävänä on laajamittainen venäjän kielen opetus sekä venäjänkielinen aineenopetus. Oppilaiden erilaiset kielelliset lähtökohdat otetaan huomioon järjestämällä venäjän kielen opetusta venäjä vieraana kielenä -ryhmissä sekä kaksikielisille ja venäjää äidinkielenä puhuville oppilaille äidinkielenomaisesti opiskelevissa ryhmissä. **Venäjän kielen opiskelua tukee koko kouluyhteisö.** Venäjän kieli on koulun arjen toinen toimintakieli yhdessä suomen kielen rinnalla. Tämä näkyy esimerkiksi kouluruokailussa, juhlista ja arjen keskusteluissa. Venäjänkielinen aineenopetus tukee venäjän kielen laajaa oppimista koko koulupolun ajan.

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaat tutustuvat esikoulussa venäjän kieleen. Venäjän kieleen tutustuminen tapahtuu leikin avulla. 1. luokalla aloitetaan systemaattinen venäjän kielen opiskelu. Venäjän kieltä opiskellaan 4 tuntia viikossa. Peruskoulun päättövaiheessa venäjän kieltä karttuu näin ollen 36 vuosiviikkotuntia. Venäjän kielen oppituntien lisäksi venäjän kieli on opiskelukielenä monissa eri oppiaineissa ja venäjän kieli on välineenä esimerkiksi koulun monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja useiden ilmiöiden tarkastelussa.

Tässä opetussuunnitelmassa kuvataan erikseen venäjä A-oppimäärän mukainen opetus sekä äidinkielenomaisen venäjän opetussuunnitelma. Tässä opetussuunnitelmassa äidinkielenomaisesta venäjästä voidaan käyttää myös nimitystä venäjä äidinkielenä.

ÄIDINKIELENOMAISEN (VENÄJÄN) OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetuksen tehtävä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Oman äidinkielen oppiminen tukee myös kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -opetuksen ja suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen, venäjä vieraana kielenä -opetuksen sekä muiden aineiden opetuksen kanssa. Yhteisen kielikasvatuksen tehtävänä on lisätä oppilaiden ymmärrystä kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjata heitä arvostamaan omaa äidinkieltään ja muita kieliä. Lähtökohtana on oppilas aktiivisena toimijana, jolloin oppilaiden kielitaitoa ja muuta osaamista hyödynnetään opetuksessa. Lisäksi koko koulun toiminnassa hyödynnetään koulun kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan koulun ulkopuolella. Opetus tukee ja rohkaisee oppilaita käyttämään omaa kieltään monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista, ja oppilaat oppivat viestimään koulun oppiainesisällöistä omalla äidinkielellään. Oppilaiden omat valinnat, osallisuuden kokemukset sekä opittavien asioiden merkityksellisyys ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä. Kielen opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestinnällisyyttä.

Suomalais-venäläisen koulun äidinkielenomaisen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteet ja sisällöt on määritellyt koko perusopetuksen ajan annettavaa 4 vuosiviikkotunnin laajuista oppilaan oman äidinkielen opetusta varten. Tämän opetussuunnitelman äidinkielenomaisen venäjän laatimisen pohjana on käytetty Opetussuunnitelman perusteiden (2014) liitettä 3: Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi. Oppilaiden ohjauksessa ja opetuksessa otetaan huomioon oppilaan kielelliset taustat ja pyritään tukemaan ja vahvistamaan oman äidinkielen osaamista yksilöllisesti.

Äidinkielenomainen venäjä, luokat 1–2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppia käyttämään omaa äidinkieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii kuuntelemaan, kysymään, vastaamaan ja kertomaan. Sana- ja ilmaisuvarantoa laajennetaan systemaattisesti kattamaan elämän eri osa-alueita. Opetuksen avulla kehitetään oppilaiden ajattelu- ja itseilmaisutaitoja yhteistyössä kotien kanssa. Oppilas omaksuu lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja sekä tutustuu ikätasoaan vastaavaan kirjallisuuteen sekä kertomus- ja kulttuuriperinteeseen. Alimmilla luokilla oppilas kehittää myös venäjän kielen taitoaan laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Oppitunneilla voidaan hyödyntää draamaa itseilmaisun ja sanavaraston sekä kulttuuritaitojen opiskelussa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Tavoitteena on oppia käyttämään kieltä erilaisissa oppimisympäristöissä ja hankkimaan tietoa äidinkielen avulla. Tavoitteena on oppia tiedostamaan oman äidinkielen merkitys ja luoda positiivinen suhde omaan kieleen.

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselle luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista.

1. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 auttaa oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoja sekä rohkaista oppilasta kysymään ilman virheiden pelkoa	S1	L2
T3 kannustaa oppilasta yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen	S1	L2
Luokahuoneessa oppilasta ohjataan puheenvuoron pyytämisessä ja rohkaistaan kysymään luokkatovereilta ja opettajalta epävarmoissa tilanteissa. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan esimerkiksi paritöissä ja pienryhmissä. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Vuorovaikutustaidot paritöissä ja pienryhmissä Oppilas osallistuu erilaisiin työtapoihin parin ja ryhmän kanssa sekä kysyy opettajalta tai luokkatovereilta epävarmoissa tilanteissa.		
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen	S2	L1, L4
T5 innostaa oppilasta peruslukutaidon oppimiseen	S2	L1, L4
Oppilaan uteliaisuutta omaan äidinkieleen ja sen kirjoitusjärjestelmään pyritään herättämään tutustumalla slaavilaisen kulttuurin taustaan ja perusteisiin. Tutustutaan siihen, mistä venäläinen kirjoitusjärjestelmä on saanut alkunsa. Opetuksessa hyödynnetään esikoulusta saatuja tietoja ja kannustetaan vahvistamaan ja laajentamaan lukutaitoa. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Peruslukutaidon harjoittelu, uuden kirjoitusjärjestelmän omaksuminen Oppilas harjoittelee aktiivisesti lukemista venäjän kielellä. Lukuvuoden päättyessä lukeminen voi olla vielä hidasta ja välillä hapuilevaa.		
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta luomaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 ohjata oppilasta tutustumaan omakieliseen kirjoitusjärjestelmään sekä edistää kirjoittamisen perustaitoja	S3	L2, L5
Ensimmäisen lukuvuoden aikana opetuksessa harjoitellaan kirjoittamista venäläisin kaunokirjaimin. Lukuvuoden loppuun mennessä kirjoitetaan lyhyitä, yksinkertaisia lauseita itselle tutuista asioista. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Kyrellisten kirjainten harjoittelu tyyppikirjaimin ja venäläisellä kaunokirjoituksella Oppilas harjoittelee aktiivisesti venäjänkielistä kirjoittamista. Hän kirjoittaa lukuvuoden		

2. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 auttaa oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoja sekä rohkaista oppilasta kysymään ja esittämään ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilman virheiden pelkoa	S1	L2
T2 virittää oppilaan uteliaisuutta ja kiinnostusta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä kohtaan	S1	L2
T3 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen	S1	L2
Oppitunneilla käytetään monipuolisia työtapoja, jotka tukevat kiinnostusta erilaisiin ilmaisukeinoihin, esimerkiksi keskusteluharjoituksia ja pieniä esityksiä rajatuista aiheista. Oppilasta ohjataan toimimaan sekä yksin, parin kanssa että ryhmässä. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Aktiivinen kuuntelu ja omien ajatusten esittäminen venäjän kielellä. Vuorovaikutustaidot ja taito toimia parin kanssa ja ryhmässä Oppilas tekee erilaisia kuuntelu- ja keskusteluharjoituksia aktiivisesti. Oppilas osallistuu pari- ja ryhmittöihin.		
Tekstien tulkitseminen		
T4 kannustaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen kielitaidon mukaan	S2	L1, L4
T6 ohjata oppilasta erilaisiin teksteihin tutustumisessa sekä niistä keskustelemisessä ajatusten ja kokemusten jakamiseksi	S2	L2, L4
Oppilasta ohjataan käyttämään koulun kirjaston venäjänkielisten kirjojen valikoimaa sekä tutustumaan kaupunginkirjastojen tarjontaan. Opetuksessa käytetään mahdollisimman monipuolisia, ikäkaudelle sopivia tekstejä, kuten runoja, lauluja, loruja, arvoituksia, satuja ja erilaisia kertomuksia. Mahdollisuuksien mukaan opettaja käyttää verkosta löytyviä materiaaleja opetuksen lisäaineistona. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Erilaisiin teksteihin tutustuminen ja niiden työstäminen ohjatusti sekä kirjastoissa toimiminen Oppilas lukee erilaisia tekstejä opettajan ohjaamana sekä harjoittelee materiaalin etsimistä kirjastosta.		
Tekstien tuottaminen		
T9 ohjata oppilasta harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä rohkaista oppilasta ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja	S3	L1, L2

Opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Oppilaan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista, ja niissä hyödynnetään sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kuuntelua ja suullista ilmaisua ryhmässä, kuten keskustelua, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Tutustutaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ja ilmaisukeinoihin muun muassa leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tutustutaan erilaisiin teksteihin, kuten satuihin, kertomuksiin, runoihin, yksinkertaisiin tieto- ja mediateksteihin sekä kuviin. Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista erityisesti kertovien ja kuvaavien tekstien pohjalta. Keskustellaan teksteistä ja jaetaan kokemuksia niistä. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvaramia tekstihin tutustumalla.

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja harjoitellaan kirjoittamista yksin ja yhdessä sekä leikitellään kielellä.

S4 Taito ymmärtää kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria: Havainnoidaan oman äidinkielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä sekä rohkaistaan käyttämään omaa äidinkieltä yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan opiskelun kieleen ja harjoitellaan tiedonalojen kielen perusteita yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

Oppilaan oppimisen arviointi vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin lähtökohtana ja tavoitteena on saada kokonaiskuva kunkin oppilaan kielellisen kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemaisensa kielen oppijana. Oppilas saa myös monipuolisesti palautetta siitä, miten hän ymmärtää ja käyttää kieltä, ilmaisee itseään, osallistuu yhteiseen keskusteluun sekä tuottaa ja tulkitsee tekstejä. Kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita oppilaan omassa äidinkielessä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä, lukemisharrastuneisuuden vahvistuminen
- edistyminen tekstien tuottamisessa
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä sekä arjen kielenkäyttötilanteista

Oppilaan omassa äidinkielessä huomiota kiinnitetään erityisesti kyseisen kielen ymmärtämisen kehittymiseen. Opittavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä, vaikuttavat oppilaiden mahdollisuuksiin edistyä kyseisen kielen taidoissa.

31.6.12. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita,

tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Suomalais-venäläisessä koulussa hyödynnetään lähiympäristön erinomaisia mahdollisuuksia tutkia luontoa ja rakennettua ympäristöä. Suomalais-venäläinen koulu tarjoaa mahdollisuuden olla luontevasti kanssakäymisessä erilaisten kulttuurien kanssa. Tätä mahdollisuutta hyödynnetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia oppia vuorovaikutuksessa vertaisoppijoiden kanssa erilaisissa toiminnallisissa ja leikinomaisissa tilanteissa (esimerkiksi kielellisesti sekaryhmissä).

Kielelliset tavoitteet ympäristöopissa luokilla 1–2 , mikäli ympäristöoppia opetetaan venäjäksi:

Oppilas tutustuu kouluun ja sen lähiympäristöön venäjän kielellä. Oppilas osaa toimia venäjänkielisten ohjeiden mukaan luokassa, koulussa ja lähiympäristössä. Hän osaa nimetä joitakin lähiympäristön eliöitä (kasveja, eläimiä, sieniä), ihmiskehon osia ja perustoimintoja, maantieteellistä perussanastoa sekä nimetä jonkin fyysikaalisen ilmiön perusominaisuuksia.

Oppilaalle järjestetään merkityksellisiä kielenkäyttötilanteita ympäristön ilmiöiden havainnoinnissa ja tutkimisessa, esimerkiksi pienimuotoisen tutkimuksen toteuttamisen yhteydessä. Oppilasta rohkaistaan kertomaan havainnoistaan pienelläkin kielitaidolla. Venäjän kielen opetuksen tavoitteisiin yhdistäen oppilas osaa hahmottaa aikaa (viikonpäivä, koulupäivän jaksottuneisuus, kalenteri) ja kertoa siitä yksinkertaisilla fraaseilla tai lauseilla. Oppilas osaa ilmaista joitakin tunnetilojaan venäjäksi.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämis ehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa

- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 1:

T1: Oppilas osallistuu oman lähiympäristönsä havainnointiin, kertoo havainnoistaan muille ja pystyy esittämään niihin liittyviä kysymyksiä. Oppilaan edistymistä oman oppimisensa arvioinnissa sekä motivaationsa ylläpitämisessä tuetaan myönteisellä palautteella ja kannustamisella.

T3: Oppilas edistää lähiympäristönsä siisteyttä ja viihtyvyyttä, tekee ekologisia valintoja, lajittelee oikein ja asennoituu kierrätykseen luontoa säästävänä toimintana.

T4: Oppilas osallistuu aktiivisesti ja pitkäjänteisesti yhdessä sovitun luonnon ilmiön tutkimiseen. Hän liikkuu luonnossa niin, että ei roskaa eikä tuhoa sitä.

T8: Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja toimintatapoja sekä soveltaa turvallisen liikkumisen periaatteita liikkuessaan liikenteessä ja lähiympäristössä. Oppilaan edistymistä turvallisessa liikkumisessa arvioidaan kannustavalla ja myönteisellä palautteella.

T10: Oppilas huomioi muut, kuuntelee ja osaa pyytää puheenvuoron sekä kunnioittaa muita erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T15: Oppilas syö monipuolisesti, lepää ja liikkuu tarpeeksi sekä ymmärtää näiden merkityksen omalle hyvinvoinnilleen.

Vuosiluokka 2:

T2: Oppilas tekee havaintoja lähiympäristössään yhdessä sovitusta ilmiöstä, keskusteleee havainnoista, esittää niihin liittyviä kysymyksiä ja tekee havaintojen pohjalta johtopäätöksiä vuorovaikutuksessa vertaisoppijoiden kanssa.

T3: Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja toimintatapoja, tekee ekologisesti kestäviä valintoja, lajittelee oikein ja asennoituu kierrätykseen luontoa säästävänä mahdollisuutena.

T4: Oppilas tutkii tarkasti ja pitkäjänteisesti yhteisesti sovittua ilmiötä. Hän liikkuu lähiympäristössään sitä kunnioittaen.

T5: Oppilas kiinnostuu jostakin lähiympäristönsä ilmiöstä, esittää kysymyksiä ja etsii niihin vastauksia sekä keskusteleee ilmiöstä toisten kanssa.

T6: Oppilas tarkastelee pitkäjänteisesti yhteisesti sovittua kohdetta ja käyttää monipuolisesti aisteja havainnoinnissa (kuuntelee ja katselee tarkasti).

T7: Oppilas kuvailee tarkasti erilaisia ilmiöitä, eliöitä ja elinympäristöjä sekä niihin liittyviä muita asioita. Hän tekee vertailua ja luokittelua niiden välillä sekä nimeää niitä täsmällisesti.

T8: Oppilas kuuntelee ja noudattaa ohjeita sekä osallistuu yhteisten sääntöjen laadintaan.

T9: Oppilas toimii luovasti ja aktiivisesti etsiessään ratkaisuja. Oppilas toimii vastuullisesti muut ryhmän jäsenet huomioiden.

T10: Oppilas toimii vastuullisesti ja muita kunnioittavasti kaikissa arjen vuorovaikutustilanteissa. Oppilas käyttää rohkeasti venäjää erilaisissa hänelle merkityksellisissä arjen tilanteissa.

T11: Oppilas hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon etsinnässä, taltioinnissa ja esittämisessä. Oppilas ymmärtää lähdekriittisyyden periaatteet.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänculusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänculusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä esimerkiksi kasveja kasvattamalla.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S2, S3, S4, S6	L3
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T15	S1, S5	L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia retkeillä ja tutustua omaan lähiympäristöönsä sekä tutkia heitä kiinnostavia ilmiöitä erilaisin, monipuolisin ja toiminnallisoin tavoin. Oppilaita ohjataan tekemään omia havaintoja lähiympäristöstään, kertomaan niistä sekä esittämään niihin liittyviä kysymyksiä. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus toteuttaa yhteistyönä esimerkiksi jokin havainnointitehtävä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lähiympäristöön tutustuminen ja sen havainnointi, havainnoista kertominen ja niihin liittyvien kysymysten esittäminen.

Oppilas osallistuu oman lähiympäristönsä havainnointiin, kertoo havainnoistaan muille ja pystyy esittämään niihin liittyviä kysymyksiä. Oppilaan edistymistä oman oppimisensa arvioinnissa sekä motivaationsa ylläpitämisessä tuetaan myönteisellä palautteella ja kannustamisella.

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilanteista ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien

avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä esimerkiksi kasveja kasvattamalla.

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä

Oppilasta ohjataan noudattamaan yhteisesti sovittuja pelisääntöjä sekä kouluyhteisössä että lähiympäristössä. Oppilasta ohjataan pitämään ympäristönsä siisteydestä hyvää huolta. Häntä opastetaan tekemään luontoa säästäviä valintoja, lajittelemaan sekä kierrättämään tavaroita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lähiympäristön siisteyden ja viihtyvyyden edistämisen ymmärtäminen. Ekologisten valintojen ymmärtäminen luontoa säästävänä toimintana.

Oppilas edistää lähiympäristönsä siisteyttä ja viihtyvyyttä, tekee ekologisia valintoja, lajittelee oikein ja asennoituu kierrätykseen luontoa säästävänä toimintana.

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä esimerkiksi kasveja kasvattamalla.

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilasta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävä kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

Oppilasta innostetaan tutkimaan tarkemmin jotakin lähiympäristössä havaitsemaansa ilmiötä (esim. Miksi lehdet putoavat syksyllä? Miksi siili vaipuu talvihorrokseen?). Oppilasta opastetaan liikkumaan luonnossa sitä kunnioittaen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan liikkuminen luonnossa sitä kunnioittaen. Oppilaan edistyminen havaintojen teossa, pitkäjänteinen työskentely sekä luontoa kunnioittava liikkuminen ja retkeily.

Oppilas osallistuu aktiivisesti ja pitkäjänteisesti yhdessä sovitun luonnon ilmiön tutkimiseen. Hän liikkuu luonnossa niin että ei roskaa eikä tuhoa sitä.

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä esimerkiksi kasveja kasvattamalla.

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan

yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

Oppilasta ohjataan noudattamaan yhteisesti sovittuja pelisääntöjä sekä kouluyhteisössä että lähiympäristössä. Oppilasta opastetaan liikkumaan liikennesääntöjä noudattaen lähiympäristössä ja varustautumaan tarkoituksenmukaisilla välineillä (esim. pyöräilykypärä, heijastin) oman turvallisuutensa vuoksi. Oppilasta ohjeistetaan ja hänelle perustellaan, miksi on tärkeää kuunnella ja noudattaa ohjeita. Oppilaille annetaan mahdollisuus pohtia ja laatia oman luokkayhteisönsä sääntöjä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisesti sovittujen pelisääntöjen noudattaminen sekä kouluyhteisössä että lähiympäristössä. Lähiympäristössä liikkuminen oikein varustautuneena ja liikennesääntöjä noudattaen. Ohjeiden noudattamisen tärkeyden ymmärtäminen.

Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja toimintatapoja sekä soveltaa turvallisen liikkumisen periaatteita liikkeessään liikenteessä ja lähiympäristössä.

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä esimerkiksi kasveja kasvattamalla.

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon

ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilasta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

Oppilasta ohjataan ottamaan toiset huomioon erilaisissa pari- ja ryhmätyötilanteissa. Häntä ohjataan kuuntelemaan tarkasti toisten puheenvuoroja ja pyytämään niitä myös itse. Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia olla mahdollisimman paljon vuorovaikutuksessa vertaisoppilaiden kanssa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilasta ohjataan arvostamaan erilaisia kielitaustoja ja kulttuurista erilaisuutta. Oppilasta rohkaistaan käyttämään venäjän kieltä erilaisissa arjen tilanteissa sekä oppimaan virheistään. Oppilasta ohjataan toisten kunnioittamiseen kaikissa tilanteissa ja ymmärtämään, että kiusaamista ei sallita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toisten huomioiminen, kuunteleminen ja kunnioittaminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Oppilas huomioi muut, kuuntelee ja osaa pyytää puheenvuoron sekä kunnioittaa muita erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas ei osallistu kiusaamiseen millään tavalla. Oppilaan edistymistä ryhmässä toimimisen sekä erilaisten vuorovaikutteisten toimintojen taidoissa arvioidaan rakentavalla palautteella. Myös oppilaan itsearviointitaitojen edistymistä arvioidaan.

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä

kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä esimerkiksi kasveja kasvattamalla.

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilasta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

Oppilasta ohjataan pitämään terveydestään huolta sekä ymmärtämään terveellisen ravinnon, levon ja liikunnan merkitys omalle hyvinvoinnilleen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omasta terveydestä huolehtiminen ja siihen vaikuttavien tekijöiden merkityksen ymmärtäminen oman hyvinvoinnin edistämiseksi. Oman kehon perustoimintojen hahmottaminen ja niihin tutustuminen.

Oppilas syö monipuolisesti, lepää ja liikkuu tarpeeksi sekä ymmärtää näiden merkityksen omalle hyvinvoinnilleen.

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilasta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilasta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S2, S3, S4, S6	L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S4, S6	L1, L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T15	S1, S5	L3

Vuosiluokan tavoitteet

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

Oppilaalle tarjotaan sellaisia vuorovaikutteisia oppimistapahtumia ja elämyksiä, joista hän ymmärtää oppineensa omaan ympäristöönsä liittyvistä asioista. Tämä toteutetaan retkeilemällä mahdollisimman paljon ulkona erilaisia ilmiöitä havainnoiden. Oppilasta ohjataan kirjaamaan havaintojaan, keskustelemaan niistä muiden kanssa sekä tekemään niistä yhteenvedoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan toteuttama havainnointi, havainnoista keskusteleminen ja johtopäätösten tekeminen yhdessä vertaisoppijoiden kanssa.

Oppilas tekee havaintoja lähiympäristössään yhdessä sovitusta ilmiöstä, keskustelee havainnoista, esittää niihin liittyviä kysymyksiä ja tekee havaintojen pohjalta johtopäätöksiä vuorovaikutuksessa vertaisoppijoiden kanssa.

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä

Oppilasta ohjataan noudattamaan yhteisesti sovittuja pelisääntöjä sekä kouluyhteisössä että lähiympäristössä. Oppilasta ohjataan pitämään luokkansa, koulunsa ja muun lähiympäristönsä siisteydestä hyvää huolta. Häntä opastetaan tekemään luontoa säästäviä valintoja, lajittelemaan sekä kierrättämään tavaroita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisesti sovittujen pelisääntöjen ja toimintatapojen noudattaminen sekä kouluyhteisössä että lähiympäristössä. Luontoa säästävien ekologisten valintojen tekeminen, lajittelu tarkoituksenmukaisesti sekä myönteinen asennoituminen kierrätykseen.

Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja toimintapoja, tekee ekologisesti kestäviä valintoja, lajittelee oikein ja asennoituu kierrätykseen luontoa säästävänä mahdollisuutena.

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

Oppilasta innostetaan tutkimaan tarkemmin jotakin lähiympäristössä havaitsemaansa ilmiötä (esim. Mistä tulevat syksyn värit? Miten vesi ilmenee erilaisina olomuotoina?). Oppilasta opastetaan liikkumaan luonnossa sitä kunnioittaen (esim. ei roskata ja tuhota luontoa).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisesti sovittun, oppilasta kiinnostavan ilmiön tutkiminen tarkasti ja pitkäjänteisesti. Liikkuminen lähiympäristössä luontoa kunnioittaen.

Oppilas tutkii tarkasti ja pitkäjänteisesti yhteisesti sovittua ilmiötä. Hän liikkuu lähiympäristössään sitä kunnioittaen.

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Ohjataan oppilasta kiinnittämään huomiota lähiympäristön ilmiöihin hänen omien kokemustensa pohjalta. Kannustetaan oppilasta esittämään erilaisia kysymyksiä ja etsimään lisätietoa sekä keskustelemaan siitä muiden oppilaiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lähiympäristöstä kiinnostuminen jonkin ilmiön pohjalta. Kysymysten esittäminen liittyen tähän ilmiöön sekä ilmiöstä keskusteleminen toisten kanssa.

Oppilas kiinnostuu jostakin lähiympäristönsä ilmiöstä, esittää kysymyksiä ja etsii niihin vastauksia sekä keskustelee ilmiöstä toisten kanssa.

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

Oppilaalle järjestetään mahdollisuuksia havainnoida pitkäjänteisesti valitsemansa ilmiön ominaisuuksia, toimintaa ja käyttäytymistä. Ohjataan häntä kuuntelemaan, katsomaan tarkasti ja käyttämään myös muita aisteja havainnointi- ja tutkimustehtävässä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisesti sovittun ilmiön pitkäjänteinen tarkastelu. Aistien käyttäminen monipuolisesti havainnoinnissa.

Oppilas tarkastelee pitkäjänteisesti yhteisesti sovittua kohdetta ja käyttää monipuolisesti aisteja havainnoinnissa (kuuntelee ja katselee tarkasti).

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

Oppilasta ohjataan kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan kasveja, sieniä ja eläimiä. Oppilasta ohjataan kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan erilaisia elinympäristöjä, ilmiöitä (esim. vuodenaikojen vaihtelu, veden kiehuminen), materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eliöiden, elinympäristöjen ja erilaisten ilmiöiden kuvaileminen, vertaileminen, luokittelu ja nimeäminen.

Oppilas kuvailee tarkasti erilaisia ilmiöitä, eliöitä ja elinympäristöjä sekä niihin liittyviä muita asioita. Hän tekee vertailua ja luokittelua niiden välillä sekä nimeää niitä täsmällisesti.

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

Oppilasta ohjeistetaan ja hänelle perustellaan, miksi on tärkeää kuunnella ja noudattaa ohjeita. Oppilaalle annetaan mahdollisuus pohtia ja laatia oman luokkayhteisönsä sekä koulunsa sääntöjä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ohjeiden kuunteleminen ja niiden noudattaminen sekä osallistuminen yhteisten sääntöjen laadintaan.

Oppilas kuuntelee ja noudattaa ohjeita sekä osallistuu yhteisten sääntöjen laadintaan.

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

Oppilasta rohkaistaan keksimään omia ratkaisuja oman oppimistyylinsä löytämiseen vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilasta ohjataan toimimaan yhteistoiminnallisesti ja vastuullisesti oman ryhmänsä jäsenenä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Aktiivinen ratkaisujen etsiminen. Vastuullinen yhteistoiminta ryhmän jäsenenä.

Oppilas etsii aktiivisesti ratkaisuja. Oppilas harjoittelee ryhmän jäsenenä toimimista.

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

Oppilasta ohjataan ottamaan toiset huomioon erilaisissa pari- ja ryhmätyötilanteissa. Häntä ohjataan kuuntelemaan tarkasti toisten puheenvuoroja ja pyytämään niitä myös itse. Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia olla mahdollisimman paljon vuorovaikutuksessa vertaisoppijoiden kanssa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilasta ohjataan toimimaan yhteistoiminnallisesti ja vastuullisesti oman ryhmänsä jäsenenä. Oppilasta ohjataan arvostamaan erilaisia kielitaustoja ja kulttuurista erilaisuutta. Oppilasta kannustetaan ja rohkaistaan käyttämään venäjän kieltä erilaisissa arjen tilanteissa ja oppimaan virheistään. Oppilasta ohjataan toisten kunnioittamiseen kaikissa tilanteissa ja ymmärtämään, että kiusaamista ei sallita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toisten huomioiminen erilaisissa yhteistoiminnallisissa ja muissa vuorovaikutustilanteissa. Venäjän kielen rohkea käyttäminen erilaisissa tutuissa arjen tilanteissa. Toisten kunnioittaminen kaikissa arjen tilanteissa.

Oppilas harjoittelee vastuullista toimimista sekä muiden kunnioittamista arjen vuorovaikutustilanteissa. Oppilas käyttää rohkeasti venäjää erilaisissa hänelle merkityksellisissä arjen tilanteissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

Oppilaalle tarjotaan oppimisen mahdollisuuksia tietotekniikkaa monipuolisesti hyödyntäen. Häntä ohjataan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon etsintään samalla lähdekriittisyyteen opastaen. Oppilasta ohjataan taltioimaan tekstiä ja kuvia. Oppilasta ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa esittämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen tiedon etsinnässä, taltioinnissa ja esittämisessä. Lähdekriittisyyden periaatteisiin tutustuminen.

Oppilas hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon etsinnässä, taltioinnissa ja esittämisessä. Oppilas tutustuu lähdekriittisyyden periaatteisiin.

T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla

Oppilasta ohjataan havaitsemaan lähiympäristössään esiintyviä luonnon ilmiöitä sekä ihmisen toiminnan vaikutuksia luonnossa.

Ei vaikuta arviointiin.

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

Oppilasta ohjataan tutustumaan pohjapiirroksen ja kartan ideaan sekä joihinkin karttamerkkeihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yksinkertaiseen pohjapiirrokseen ja kartan periaatteisiin tutustuminen.

Oppilas tutustuu yksinkertaiseen pohjapiirrokseen ja kartan periaatteisiin.

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Oppilasta rohkaistaan sanomaan mielipiteensä, arvioimaan omaa ja toisten toimintaa sekä toiminnan tuotteita annettujen kriteereiden pohjalta.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Omien mielipiteiden esiintuominen sekä niiden perustelemisen harjoittelu. Oman ja toisten toiminnan rakentava arvioiminen.

Oppilas rohkenee esittää omia mielipiteitään, harjoittelee niiden perustelemista sekä arvioi omaa ja toisten toimintaa rakentavasti.

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

Oppilasta opastetaan pitämään terveydestään huolta, ymmärtämään terveellisen ravinnon, levon ja liikunnan merkitys omalle hyvinvoinnilleen. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmiskehon perustoimintoja.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Terveellisen ravinnon, levon ja liikunnan merkityksen ymmärtäminen omalle hyvinvoinnille. Ihmiskehon perustoimintojen hahmottaminen.

Oppilas ymmärtää terveellisen ravinnon, levon ja liikunnan merkityksen omalle hyvinvoinnilleen. Oppilas hahmottaa ihmiskehon perustoimintoja.

31.6.13. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisäilytöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintätekniologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemaisensa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisuuden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän

tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomi toisena kielenä -opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja yksilöllisten edellytysten pohjalta. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen herättäminen ja vahvistaminen monipuoliseen kielelliseen ilmaisuun. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta koulun alkuopetukseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää

oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Arvioinnin kriteerit

Vuosiluokka 1:

T1: Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti ja kohteliaasti. Oppilas osaa kuunnella muita viestijöitä ja reagoida sopivalla tavalla ja siten osallistua vastavuoroiseen dialogiin.

T2: Oppilas nimeää lähiympäristönsä asioita ja hänen sanavarastonsa laajenee. Oppilas kertoo ajatuksistaan ja osallistuu keskusteluihin. Hän harjoittelee ääntämistä, kuullunymmärtämistä ja toisten kuuntelemista.

T3: Oppilas ilmaisee itseään monipuolisin keinoin ja saa välitettyä viestinsä.

T4: Oppilas lukee lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä. Oppilas tuntee käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana ja lause. Hän löytää sanoille selityksiä ja vastakohtia.

T7: Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla ja hallitsee jonkin verran näppäintaitoja. Hän kirjoittaa ohjatusti pienimuotoisia satuja ja kertomuksia.

T8: Oppilas erottaa äänteiden pituudet ja kirjoittaa sanoja ja lauseita. Hän tunnistaa virkkeen ja osaa käyttää isoa alkukirjainta ja päättömerkkiä.

T10: Oppilas tunnistaa suomalaisia ja muiden kulttuurien tapoja. Hän valitsee kielitaidolleen sopivaa luettavaa ja nauttii lukemisesta.

T12: Oppilas käyttää rohkeasti kieltä eri tilanteissa. Hänellä on myönteinen käsitys itsestään oppijana.

Vuosiluokka 2:

T1: Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti ja kohteliaasti. Oppilas osaa kuunnella muita viestijöitä ja reagoida tilanteeseen sopivalla tavalla ja siten osallistua vastavuoroiseen dialogiin.

T2: Oppilas kertoo ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelelee eri aiheista. Oppilas antaa ja vastaanottaa rakentavalla tavalla palautetta.

T3: Oppilas ilmaisee itseään draaman ja kehollisen ilmaisun kautta ja osaa käyttää erilaisia ilmaisukeinoja.

- T4: Oppilas ymmärtää lukemiaan yksinkertaisia tekstejä. Oppilas tuntee käsitteet virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Hän löytää sanoille selityksiä ja vastakohtia.
- T5: Oppilas lukee kaunokirjallisia tekstejä sekä tietotekstejä ja osaa kertoa lukemastaan. Oppilas tunnistaa muutamia tekstinymmärtämisen strategioita.
- T6: Oppilas tuottaa yksinkertaisia tekstejä, joissa käyttää kulloinkin annetun tekstilajin vaatimaa sanastoa ja rakenteita.
- T7: Oppilas suunnittelee yksin tai ryhmässä yksinkertaisen annetun tekstilajin mukaisen tekstin ja tuottaa sen suullisesti tai käsin tai koneella kirjoittaen.
- T8: Oppilas hallitsee oikeinkirjoituksen perusasioita.
- T9: Oppilas erottaa puhutun ja kirjoitetun kielen eroja. Hän on kiinnostunut leikkimään kielellä.
- T10: Oppilas on kiinnostunut kuuntelemaan ja lukemaan itselleen sopivaa kirjallisuutta. Oppilas käy kirjastossa ja osallistuu omien tai luokan yhteisten esitysten tekemiseen.
- T11: Oppilas tunnistaa ja arvostaa eri kulttuureita.
- T12: Oppilaalla on positiivinen käsitys itsestään viestijänä, lukijan, tekstien tuottajana ja kielenoppijana.
- T13: Oppilas harjoittelee yksinkertaista tiedonhakua yksin tai ryhmässä ja kertoo löytämästään tiedosta muille.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L4
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L4, L5
T8	S3	L1, L4, L5
T10	S4	L2, L4
T12	S5	L1, L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan

Ohjataan oppilasta kohtaamaan kouluyhteisön jäseniä arjen eri tilanteissa tarkoituksenmukaisesti ja kohteliaasti. Harjoitellaan kysymistä, pyytämistä ja vastaamista oppilaan elämänpiiriin kuuluvissa tilanteissa. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan tarkkaavaista kuuntelemista ja vastavuoroista dialogia toisten viestijöiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kouluyhteisön jäsenenä toimiminen, kuuntelemisen ja vastavuoroisen dialogin taidot.

Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti ja kohteliaasti. Oppilas osaa kuunnella muita viestijöitä ja reagoida sopivalla tavalla ja siten osallistua vastavuoroiseen dialogiin.

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua

Rohkaistaan oppilasta nimeämään lähiympäristönsä asioita ja laajentamaan siten sana- ja fraasivarantoaan. Oppilasta ohjataan kertomaan ajatuksistaan ja osallistumaan keskusteluihin. Harjoitellaan ääntämistä, kuullunymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lähiympäristön asioiden nimeäminen, ajatuksista kertominen ja keskusteluihin osallistuminen, ääntäminen, kuullunymmärtäminen ja toisten kuunteleminen

Oppilas nimeää lähiympäristönsä asioita ja hänen sanavarastonsa laajenee. Oppilas kertoo ajatuksistaan ja osallistuu keskusteluihin. Hän harjoittelee ääntämistä, kuullunymmärtämistä ja toisten kuuntelemista.

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

Rohkaistaan oppilasta käyttämään mielikuvitustaan ja ilmaisemaan itseään kehon ja draaman kautta turvallisessa ja hyväksyvässä ilmapiiressä. Kannustetaan oppilasta huomaamaan ilmaisukeinojen moninaisuus (ilmeet, eleet, äänensävyt, äänen voimakkuus) ja se, kuinka niiden avulla voi rikastaa omaa ilmaisuaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ilmaisurohkeus ja ilmaisukeinojen monipuolinen käyttö

Oppilas ilmaisee itseään monipuolisin keinoin ja saa välitettyä viestinsä.

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen

Harjaannutetaan oppilasta lukutaidon oppimisessa ja kartutetaan sana- ja käsitevarantoa lukemalla ja keskustelemalla luetusta. Tutustutaan käsitteisiin äänne, kirjain, tavu, sana ja lause. Laajennetaan sanaselistysten, synonyymien ja vastakohtien avulla sanavarantoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lukutaito, sana- ja käsitevaranto

Oppilas lukee lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä. Oppilas tuntee käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana ja lause. Hän löytää sanoille selityksiä ja vastakohtia.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja

Ohjataan oppilasta harjoittelemaan kirjainmuotoja ja kirjoittamaan pienimuotoisia tekstejä sekä käsin että näppäimistöllä. Harjoitellaan ohjatusti kirjoittamaan esimerkiksi pienimuotoisia satuja ja kertomuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjainten ja pienimuotoisten tarinoiden kirjoittaminen käsin ja näppäimistöllä

Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla ja hallitsee jonkin verran näppäintaitoja. Hän kirjoittaa ohjatusti pienimuotoisia satuja ja kertomuksia.

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita

Ohjataan oppilasta erottelemaan ja kuuntelemaan äänteitä ja harjoittelemaan oikeinkirjoitusta erilaisten harjoitteiden avulla. Tutustutaan verbien ja nominien taivuttamiseen. Ohjataan oppilasta tunnistamaan virke ja aloittamaan se isolla alkukirjaimella ja päättämään päättömerkkiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oikeinkirjoitus ja sanojen taivuttaminen

Oppilas erottaa äänteiden pituudet ja kirjoittaa sanoja ja lauseita. Hän tunnistaa virkkeen ja osaa käyttää isoa alkukirjainta ja päättömerkkiä.

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

Tutustutaan suomalaiseen tapakulttuuriin sekä suomalaisiin kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin. Tutustutaan kirjaston palveluihin. Innostetaan lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta mm. kirjavinkkausten ja lukudiplomien innoittamana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tapakulttuurien tuntemus ja lukuharrastuneisuus

Oppilas tunnistaa suomalaisia ja muiden kulttuurien tapoja. Hän valitsee kielitaidolleen sopivaa luettavaa ja nauttii lukemisesta.

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana

Ohjataan oppilasta mallien kautta käyttämään kieltä eri kielenkäyttötilanteissa ja rohkaistaan häntä käyttämään koko ilmaisuvaramiaan. Arvostetaan ja hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena. Samalla tuetaan oppilaan käsitystä itsestään viestijänä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielen käyttäminen eri tilanteissa ja käsitys itsestä oppijana

Oppilas käyttää rohkeasti kieltä eri tilanteissa. Hänellä on myönteinen käsitys itsestään oppijana.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kielipillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L4
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S2	L1, L2, L4
T5	S2	L2, L4
T6	S3	L2, L4
T7	S3	L4, L5
T8	S3	L1, L4, L5
T9	S4	L4, L6, L7
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S5	L1, L2, L4
T13	S5	L1, L2, L4
T14	S5	L1, L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan

Ohjataan oppilasta kohtaamaan kouluyhteisön jäseniä arjen eri tilanteissa tarkoituksenmukaisesti ja kohteliaasti. Harjoitellaan kertomista, kysymistä, pyytämistä, vastaamista, mielipiteen ilmaisua sekä tunteista kertomista oppilaan elämänpiiriin kuuluvissa tilanteissa. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan tarkkaavaista kuuntelemista ja vastavuoroista dialogia toisten viestijöiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kouluyhteisön jäsenenä toimiminen, kuuntelemisen ja vastavuoroisen dialogin taidot.

Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti ja kohteliaasti. Oppilas osaa kuunnella muita viestijöitä ja reagoida tilanteeseen sopivalla tavalla ja siten osallistua vastavuoroiseen dialogiin.

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua

Kannustetaan oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan eri aiheista. Vahvistetaan keskustelussa tarvittavaa sanastoa ja fraasivarantoa. Rohkaistaan oppilasta antamaan ja vastaanottamaan palautetta rakentavalla tavalla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ajatuksista ja tunteista kertominen ja keskusteluihin osallistuminen, sanaston ja fraasivarannon kehittyminen ja rakentavan palautteen antamisen ja vastaanottamisen taidot

Oppilas kertoo ajatuksistaan ja tunteistaan ja osaa keskustella eri aiheista. Oppilas antaa ja vastaanottaa rakentavalla tavalla palautetta.

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

Rohkaistaan oppilasta käyttämään mielikuvitustaan ja ilmaisemaan itseään draaman sekä kehollisen ilmaisun kautta turvallisessa ja hyväksyvässä ilmapiirissä. Kannustetaan oppilasta havainnoimaan ja harjoittelemaan erilaisia sanattomia ja sanallisia ilmaisukeinoja, kuten ilmeitä, eleitä, äänensävyjä ja äänen voimakkuutta. Käsitellään tarinoita, satuja, tietotekstejä ja loruja rooli- ja teatterileikkien avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ilmaisurohkeus ja kokonaisvaltainen ilmaisu

Oppilas ilmaisee itseään draaman ja kehollisen ilmaisun kautta ja käyttää erilaisia ilmaisukeinoja.

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen

Harjaannutetaan oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstinymmärtämisessä. Kannustetaan oppilasta jatkuvaan lukemiseen esimerkiksi lukupäiväkirjojen tai lukudiplomien avulla. Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa lukemalla ja keskustelemalla luetusta. Harjoitellaan tekstin merkityksen ymmärtämistä tutkimalla käsitteitä teksti, kuva, otsikko, virke, lopetusmerkki ja kappale. Laajennetaan sanaselitysten, synonyymien ja vastakohtien avulla sanavarantoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lukutaito, tekstinymmärtäminen, sana- ja käsitevaranto

Oppilas ymmärtää lukemiaan yksinkertaisia tekstejä. Oppilas tuntee käsitteet virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Hän löytää sanoille selityksiä ja vastakohtia.

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan

Oppilasta kannustetaan lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia kaunokirjallisia tekstejä sekä tietotekstejä ja tutkimaan niiden merkityksiä ja rakenteita. Oppilasta kannustetaan etsimään lukemastaan kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika sekä juoni. Oppilasta rohkaistaan kertomaan lukemastaan muille ja vertaamaan kertomuksen tapahtumia oman elämänsä tapahtumiin. Oppilasta tutustutetaan tekstinymmärtämisen strategioihin (otsikoiden ja kuvien lukeminen, tekstin työstäminen piirtämällä tai kirjoittamalla).

Arvioinnin kriteerit ja kohde:

Tekstien tulkitseminen ja lukukokemuksista kertominen, tekstinymmärtämisen strategiat

Oppilas lukee kaunokirjallisia tekstejä sekä tietotekstejä ja osaa kertoa lukemastaan. Oppilas tunnistaa muutamia tekstinymmärtämisen strategioita.

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista

Oppilasta tutustutetaan eri tekstilajeissa, esimerkiksi oppikirjatekstissä, sadussa, mielipidekirjoituksessa, näytelmässä, mainoksessa ja runossa, käytettävään sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Oppilasta ohjataan tuottamaan suullisesti tai kirjallisesti eri tekstilajeja. Harjoitellaan oikeinkirjoitusta ja lauseoppia omia tekstejä tuottamalla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eri tekstilajien tuottaminen ja niissä tarvittavan sanaston ja rakenteiden hallinta

Oppilas tuottaa yksinkertaisia tekstejä, joissa käyttää kulloinkin annetun tekstilajin vaatimaa sanastoa ja rakenteita.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja

Harjoitellaan ohjatusti erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomionsa kirjoitusprosessin eri vaiheisiin, tekstin tarkistamiseen sekä palautteen antamiseen ja vastaanottamiseen. Oppilas harjoittelee kirjoittamista käsin ja näppäimistöllä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstin suunnitteleminen ja tuottaminen käsin tai koneella kirjoittaen

Oppilas suunnittelee yksin tai ryhmässä yksinkertaisen annetun tekstilajin mukaisen tekstin ja tuottaa sen suullisesti tai käsin tai koneella kirjoittaen.

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita

Tuetaan oppilaan oikeinkirjoituksen kehittymistä fonologisten harjoitteiden, saneluiden ja lukemisen avulla. Ohjataan oppilasta huomaamaan omissa ja toisten teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oikeinkirjoitus

Oppilas hallitsee oikeinkirjoituksen perusasioita.

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen

Vahvistetaan oppilaan kielellistä tietoisuutta havainnoimalla puhuttua ja kirjoitettua kieltä, kuunnellen ja lukien. Oppilasta ohjataan pohtimaan yksin ja yhdessä muiden kanssa sanojen ja sanontojen merkityksiä ja leikittelemään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan kielellinen tietoisuus

Oppilas erottaa puhutun ja kirjoitetun kielen eroja. Hän on kiinnostunut leikkimään kielellä.

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

Herätetään oppilaan kiinnostusta lukuharrastukseen mm. lukudiplomien avulla ja innostetaan häntä etsimään itseään kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan kuunnellen ja lukien lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja keskustellaan tekstien merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja juhlaperinteisiin omassa lähiympäristössä sekä tehdään omia kulttuuriesityksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan lukuharrastus ja hänen taitonsa valita itselleen sopivaa kirjallisuutta

Oppilas on kiinnostunut kuuntelemaan ja lukemaan itselleen sopivaa kirjallisuutta. Oppilas käy kirjastossa ja osallistuu omien tai luokan yhteisten esitysten tekemiseen.

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin

Oppilasta tutustutetaan suomalaisiin ja venäläisiin leikkeihin, juhliin ja eri maiden tapakulttuuriin. Oppilasta ohjataan arvostamaan omaa äidinkielen ja toisen kielen taitoaan. Vertaillaan eri kulttuurien tapoja omiin perinteisiin ja tapoihin. Yritetään eläytyä omasta elämästä eroaviin elämäntilanteisiin ja sitä kautta löytää lisää ymmärrystä muita kulttuureja kohtaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eri kulttuurien tuntemus ja niiden arvostaminen

Oppilas tunnistaa ja arvostaa eri kulttuureita.

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana

Oppilaalle tarjotaan malleja arjen kielenkäyttötilanteista koulussa ja vapaa-ajalla. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena ja iloitaan onnistumisen askeleista kielitaidon kehittymisen polulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan käsitys itsestään oppijana

Oppilaalla on positiivinen käsitys itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana ja kielenoppijana.

T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin

Tutustutaan ohjatusti eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä yksin tai ryhmissä tutkimalla erilaisia tekstejä. Harjoitellaan hankitun tiedon kertomista ja esittämistä toisille.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan tiedonhankintataidot

Oppilas harjoittelee yksinkertaista tiedonhakua yksin tai ryhmässä ja kertoo löytämästään tiedosta muille.

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan

Tavoite ei keskeinen 2. luokalla.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Oppimäärän erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1–2** opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.*

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Luodaan yhteistyössä alueen eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa turvallista ja kannustavaa oppimisympäristöä, jossa toimitaan sekä luokahuoneessa että lähialueen toimijoiden tiloissa. Viestintäteknologia ja sähköiset verkkoympäristöt ovat luonteva osa oppimisympäristöä, ja oppilas harjaantuu käyttämään erilaisia teknologioita ikäkaudellensa sopivalla tavalla. Oppiaineessa käytetään monipuolisia työtapoja ja nivotaan oppiaineen sisältöjä suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Oppiaineiden välinen integraatio mahdollistetaan opettajien yhteistyöllä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilasta ohjataan käyttämään monenlaisia opiskelustrategioita ja valitsemaan niistä itselleen parhaiten sopivia. Vahvuuksia ja kehittämisen kohteita opitaan tunnistamaan monipuolisten työskentelytapojen sekä saadun yksilöllisen palautteen ja ohjauksen avulla. Oppilasta kannustetaan lukemaan monipuolista kirjallisuutta ja tutustutetaan erilaisiin kirjallisuuden lajeihin. Oppilasta tuetaan kehittämään omaa yksilöllistä oppimistaan ja asettamaan itselleen haasteita ja tavoitteita. Tarvittaessa toimitaan luvussa seitsemän kuvatun kolmiportaisen tuen mallin mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Arviointi on jatkuvaa, rakentavaa, monipuolista ja oppilasta kannustavaa. Oppilasta ohjataan hyödyntämään itsearviointia ja ottamaan vastaan palautetta sekä kannustetaan antamaan palautetta toisten työskentelystä rakentavasti (vertaisarviointi). Oppilaalle annetaan mahdollisuus näyttää osaamisensa sekä suullisesti että kirjallisesti.

Arvioinnin kriteerit

Vuosiluokka 1:

T1: Oppilas kuuntelee tarkasti, odottaa vuoroaan ja ilmaisee itseään muut ryhmän jäsenet huomioiden.

T3: Oppilas ilmaisee itseään selkeästi ja tarkoituksenmukaisesti, niin että hän ymmärtää kulloisenkin roolinsa.

T5: Oppilas hallitsee kielen peruskäsitteet, osaa lukea mekaanisesti lyhyitä tekstejä ja ymmärtää lukemaansa.

T9: Oppilas kertoo mielipiteistään, kokemuksistaan, havainnoistaan ja ajatuksistaan. Oppilas tuottaa tekstiä yksin tai ryhmässä.

T11: Oppilas kirjoittaa isoja ja pieniä tekstauskirjaimia ja hallitsee näppäintaitojen alkeet. Oppilas hallitsee oikeinkirjoituksen perusasioita (sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä).

T12: Oppilas tekee havaintoja eri puhetavoista ja kielistä koulussa ja vapaa-ajalla. Oppilas pohtii sanojen ja sanontojen merkitystä. Hän ymmärtää oman kielenkäyttönsä vaikutuksen muiden ihmisten käytökseen. Oppilas leikittelee loruillen, runoja lausuen ja sanoilla.

T13: Oppilas harrastaa lukemista ja käyttää kirjaston tarjoamia palveluita.

T14: Oppilas kuuntelee ja lukee monipuolista lastenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan sen merkityksestä itselleen. Oppilas osallistuu aktiivisesti luokan kanssa tehtävien esitysten valmisteluun ja esiintyy esim. koulun juhlissa. Oppilas tuntee hiukan lastenkulttuurin eri muotoja ja on käynyt esimerkiksi teatterissa tai museossa.

Vuosiluokka 2:

T1: Oppilas ottaa aktiivisesti osaa luokka- ja kouluyhteisönsä toimintaan. Hän osaa kuunnella muita tarkkaavaisesti ja kunnioittaa heitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tasavertaisina kumppaneina. Osaa antaa ja ottaa vastaan kritiikkiä rakentavasti.

T2: Oppilas käyttää kieltä monipuolisesti, esim. tietää synonyymejä. Hän erottaa sadun todesta. Oppilas osallistuu aktiivisesti ryhmäviestintätilanteisiin ja osaa perustella kantansa.

T3: Oppilas osallistuu rohkeasti ja pelotta luokan kanssa yhdessä tehtyihin esityksiin, joiden pohjana voivat olla esim. sadut ja tarinat.

T4: Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa viestijänä ja kehittää itseään viestijänä.

T5: Oppilas hallitsee lukemiseen liittyvät peuskäsitteet. Hänen mekaaninen lukutaitonsa on sujuvaa ja tekstin ymmärtämisen taidot kehittyvät. Oppilas osaa rytmittää lukemaansa ja arvioida ymmärtämistään.

T6: Oppilas valitsee luettavakseen monipuolisia tekstejä. Hän oivaltaa, että eri tekstityypit eroavat sanastoltaan ja rakenteiltaan (fakta / fiktio). Oppilas osaa sanoa saman asian synonyymejä käyttäen, löytää sanoille vastakohtia ja osaa luokitella sanoja ylä- ja alakäsitteiksi sekä tietää sananjohtamisen alkeet.

T7: Oppilas osaa etsiä tietoa eri lähteistä ja esittää sen valitsemassaan muodossa.

T8: Oppilas on kiinnostunut lukemaan monipuolisesti erilaista kirjallisuutta ja jakaa lukukokemuksen mielellään muiden kanssa joko keskustellen tai muuten. Oppilas osaa etsiä itseään kiinnostavaa kirjallisuutta kirjastosta tai mediasta.

T9: Oppilas kertoo mielipiteistään, kokemuksistaan, havainnoistaan ja ajatuksistaan. Oppilas tuottaa tekstiä yksin tai ryhmässä.

T10: Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisia kertovia ja kuvaavia tekstejä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Oppilas tarkkailee ympäristöään moniaistisesti ja hyödyntää havaintojaan tekstejä tuottaessaan.

T11: Oppilas osaa kirjoittaa noudattaen oikeita kirjainmuotoja ja kirjoituspaikkoja. Kirjoittaminen on jo automatisoitunut. Hän osaa myös näppäintaitojen alkeet. Tekstien rakenteiden tunnistaminen ja niiden hyödyntäminen omissa teksteissä. Perusoikeinkirjoitussääntöjen käyttäminen pääsääntöisesti omissa teksteissä.

T13: Oppilas harrastaa lukemista ja käyttää kirjaston tarjoamia palveluita.

T14: Oppilas kuuntelee ja lukee monipuolista lastenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan sen merkityksestä itselleen. Oppilas osallistuu aktiivisesti luokan kanssa tehtävien esitysten valmisteluun ja esiintyy esim. koulun juhlissa. Oppilas tuntee hiukan lastenkulttuurin eri muotoja ja on käynyt esimerkiksi teatterissa tai museossa.

Vuosiluokka 1

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä loruja, runoja ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä

omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L3
T3	S1	L1, L2, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4
T8	S2	L2, L4, L5
T9	S3	L1, L4, L5, L7
T10	S3	L2, L4, L5
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S4	L2, L4, L7
T13	S4	L2, L3, L4
T14	S4	L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Oppilasta ohjataan aktiiviseen kuuntelemiseen, puheenvuoron pyytämiseen ja oman vuoron odottamiseen. Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan itseään niin, että hän samalla huomioi muut ryhmän jäsenet.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Aktiivinen kuunteleminen, puheenvuoron pyytäminen ja oman vuoron odottaminen ja itsensä ilmaiseminen ryhmän muut jäsenet huomioiden.

Oppilas kuuntelee tarkasti, odottaa vuoroaan ja ilmaisee itseään muut ryhmän jäsenet huomioiden.

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

Oppilasta ohjataan ilmaisemaan itseään monipuolisesti esim. leikkien, näytellen ja tarinoita kertoen. Työskentelyn pohjana voidaan käyttää lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, runoja, tietotekstejä, mediatekstejä. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus tutustua venäläiseen satuperinteeseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Monipuolinen ilmaisu leikkien, näytellen ja tarinoita kertoen.

Oppilas ilmaisee itseään selkeästi ja tarkoituksenmukaisesti, niin että hän ymmärtää kulloisenkin roolinsa.

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

Oppilas tutustuu kielen peruskäsitteisiin (äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva) ja oppii lukemaan ja kehittämään lukutaitoaan kohti ymmärtävää lukemista. Oppilasta innostetaan lukuharrastuksen pariin ohjaten häntä valitsemaan omalle luku- ja ikätasolleen sopivaa lastenkirjallisuutta. Lukukokemuksia jaetaan toisten kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielen peruskäsitteiden tuntemus, mekaaninen lukutaito ja luetun ymmärtäminen

Oppilas hallitsee kielen peruskäsitteet, osaa lukea mekaanisesti lyhyitä tekstejä ja ymmärtää lukemaansa.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

Tavoite ei ole keskeinen 1. luokalla

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Tavoite ei ole keskeinen 1. luokalla.

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

Oppilasta innostetaan kertomaan suullisesti tarinoita, mielipiteitään, kokemuksiaan, havaintojaan ja ajatuksiaan. Oppilas harjoittelee oman tekstin tuottamista kirjallisesti yksin tai pienissä ryhmissä. Häntä ohjataan löytämään ja hyödyntämään erilaisia virikkeitä työskentelynsä tueksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tarinoiden, mielipiteiden, kokemusten, havaintojen ja ajatusten kertominen suullisesti. Oman tekstin tuottaminen yksin tai ryhmissä.

Oppilas kertoo mielipiteistään, kokemuksistaan, havainnoistaan ja ajatuksistaan. Oppilas tuottaa tekstiä yksin tai ryhmässä.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

tavoite ei ole keskeinen 1. luokalla

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsikirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun

ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

Oppilas harjoittelee isojen ja pienten tekstauskirjainten kirjoittamista ja näppäintaitoja. Hän harjoittelee omissa teksteissään oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia: sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Isojen ja pienten tekstauskirjainten kirjoittaminen sekä näppäintaidot. Oikeinkirjoituksen perusasiat ja kirjoitettua kieltä koskevat sopimukset.

Oppilas kirjoittaa isoja ja pieniä tekstauskirjaimia ja hallitsee näppäintaitojen alkeet. Oppilas hallitsee oikeinkirjoituksen perusasioita (sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä).

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

Oppilasta kannustetaan vahvistamaan kielellistä tietoisuuttaan tekemällä havaintoja eri puhetavoista sekä kielistä koulussa ja vapaa-ajalla. Oppilaan kanssa pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sitä, kuinka hän voi vaikuttaa muiden käyttäytymiseen valitsemalla eri ilmaisutapoja. Leikitellään kielellä loruillen, runoja kuunnellen ja niitä itse lausuen sekä sanaleikkejä leikkien.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Havaintojen tekeminen ympäristön eri puhetavoista ja kielistä koulussa ja vapaa-ajalla. Sanojen, sanontojen ja erilaisten ilmaisutapojen merkityksen pohtiminen sekä oman kielenkäytön vaikutus muihin ihmisiin.

Oppilas tekee havaintoja eri puhetavoista ja kielistä koulussa ja vapaa-ajalla. Oppilas pohtii sanojen ja sanontojen merkitystä. Hän ymmärtää oman kielenkäyttönsä vaikutuksen muiden ihmisten käytökseen. Oppilas leikittelee loruillen, runoja lausuen ja sanaleikkejä leikkien.

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

Oppilasta innostetaan lukuharrastuksen pariin lukemalla hänelle monipuolista lastenkirjallisuutta. Lukuinnostuksen herättyä oppilasta ohjataan valitsemaan luettavakseen häntä kiinnostavia tekstejä, jotka ovat hänen ikä- ja lukutaitotasolleen sopivia. Oppilas tutustuu myös kirjaston tarjoamiin mahdollisuuksiin ja oppii käyttämään kirjastopalveluja lähiympäristössään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Oppilaan lukuharrastuneisuus ja taito valita itseä kiinnostavaa, ikä- ja lukutaidolle sopivaa luettavaa. Kirjastopalvelujen tunteminen ja käyttäminen.

Oppilas harrastaa lukemista ja käyttää kirjaston tarjoamia palveluita.

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

Oppilasta motivoidaan kuuntelemaan ja myös itse lukemaan paljon monipuolista kirjallisuutta ja keskustelemaan siitä, mitä luettu merkitsee lapselle. Luettujen tarinoiden pohjalta voidaan tehdä omia esityksiä esitettäväksi muille oppilaille esimerkiksi joulu- tai kevätkuuhissa. Tärkeää on tutustuttaa oppilas myös lapsille suunnattuun lastenkulttuuriin esimerkiksi käymällä teatteriesityksissä, taidenäyttelyissä tai museoissa. Monikulttuurisuuskasvatuksessa painopistealue on suomalaisen ja venäläiseen kansanperinteeseen tutustumisessa. Koululla voidaan viettää esim. Kalevalan päivän aikaan perinneleikkipäivää.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Lastenkirjallisuuden kuunteleminen ja lukeminen ja siitä keskusteleminen. Omien esitysten tekeminen luetun tai kuullun perusteella. Suomalaisen ja venäläisen lastenkulttuurin tuntemus.

Oppilas kuuntelee ja lukee monipuolista lastenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan sen merkityksestä itselleen. Oppilas osallistuu aktiivisesti luokan kanssa tehtävien esitysten valmisteluun ja esiintyy esim. koulun juhlissa. Oppilas tuntee hiukan lastenkulttuurin eri muotoja ja on käynyt esimerkiksi teatterissa tai museossa.

Vuosiluokka 2

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinyymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinyymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi

ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omassa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L3
T2	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L7
T4	S1	L1, L2, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L2, L4, L5
T9	S3	L1, L4, L5, L7
T10	S3	L2, L4, L5
T11	S3	L1, L4, L5
T13	S4	L2, L3, L4
T14	S4	L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Oppilasta rohkaistaan olemaan aktiivinen koulu- ja luokkayhteisön jäsen kuuntelemalla muita tarkkaavaisesti, esittämällä omia mielipiteitään ja kysymyksiään rohkeasti sekä olemalla avoin muiden esittämille mielipiteille ja kritiikille. Hän kunnioittaa muita tasavertaisina kumppaneina vuorovaikutustilanteissa, olipa kyse kahdenkeskisestä tai suuremmassa joukossa tapahtuvasta viestinnästä.

Arvionti ja kriteerit:

Aktiivisuus luokka- ja kouluyhteisössä, kuuntelemisen taidot, omien mielipiteiden ilmaiseminen rakentavasti, kritiikin vastaanottamisen ja antamisen taidot, toisten huomioiminen vuorovaikutustilanteissa

Oppilas ottaa aktiivisesti osaa luokka- ja kouluyhteisönsä toimintaan. Hän osaa kuunnella muita tarkkaavaisesti ja kunnioittaa heitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tasavertaisina kumppaneina. Oppilas osaa antaa ja ottaa vastaan kritiikkiä rakentavasti.

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota kielen monipuolisuuteen, kuten esimerkiksi siihen, että suomen kielessä sama asia voidaan sanoa monella eri tavalla (synonyymit). Häntä rohkaistaan kertomaan mielikuvitusjuttuja, ja yhdessä mietitään, mikä voi olla oikeasti totta ja mikä taas ei. Oppilalle tarjotaan paljon tilaisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin, kuten keskustelu ja väittely, ja häntä ohjataan perustelemaan mielipiteensä tai väitteensä.

Arviointi ja kriteerit:

Kielen monipuolinen käyttäminen, kertomisen taidot, toden ja sadun erottaminen toisistaan, osallistuminen ryhmäviestintätilanteisiin

Oppilas käyttää kieltä monipuolisesti, esim. tietää synonyymejä. Hän erottaa sadun todesta. Oppilas osallistuu aktiivisesti ryhmäviestintätilanteisiin ja osaa perustella kantansa.

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

Oppilasta rohkaistaan osallistumaan erilaisiin luokan kanssa yhdessä tehtäviin ilmaisuharjoituksiin pelotta ja häpeilemättä. Esityksissä voidaan käyttää virikkeenä luokan yhdessä keksimiä tarinoita, yhdessä luettuja kertomuksia, satuja, loruja tai runoja. Yhdessä niitä voidaan työstää esim. kuvia tekemällä, liikkumalla tai draaman avulla.

Arviointi ja kriteerit

Osallistuminen luokan kanssa yhdessä tehtäviin ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaa osallistuu rohkeasti ja pelotta luokan kanssa yhdessä tehtyihin esityksiin, joiden pohjan voivat olla esim. sadut ja tarinat.

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

Oppilasta ohjataan huomaamaan, että jokainen on viestijänä erilainen. Oppilasta kannustetaan kehittämään viestintätaitojaan omista lähtökohdistaan. Oppilasta ohjataan huomaamaan vahvuutensa ja rohkaistaan kehittämään itseään myös heikoimmilla osa-alueillaan.

Arviointi ja kriteerit:

Oppilaan yksilölliset viestintätaidot. Oppilaan kyky kehittää viestijäkuvaansa.

Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa viestijänä ja kehittää itseään viestijänä.

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

Oppilasta ohjataan vahvistamaan käsitystään lukemisessa tarvittavista käsitteistä (ääne, kirjain, tavu, sana, yhdyssana, virke, lopetusmerkit, otsikko, teksti ja kuva). Mekaanisen lukutaidon vahvistuttua on mahdollista kiinnittää entistä enemmän huomiota myös luetun ymmärtämiseen. Oppilasta tuetaan monipuolisten tekstin ymmärtämisen strategioiden oppimisessa.

Arviointi ja kriteerit:

Lukemiseen liittyvien käsitteiden hallitseminen (ääne, kirjan, tavu, sana, virke, otsikko, teksti, kuva). Mekaaninen lukutaito ja luetun ymmärtämisen taidot.

Oppilas hallitsee lukemiseen liittyvät peuskäsitteet. Hänen mekaaninen lukutaitonsa on sujuvaa ja tekstin ymmärtämisen taidot kehittyvät. Oppilas osaa rytmittää lukemaansa ja arvioida ymmärtämistään.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

Oppilasta ohjataan lukemaan erilaisia tekstejä, mm. tieto- ja mediatekstejä sekä lastenkirjallisuutta. Oppilasta ohjataan huomaamaan tekstityyppien sanaston ja rakenteiden erilaisuus. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomionsa siihen, että suomen kielessä sama asia voidaan sanoa monella eri tapaa, sanoille on olemassa vastakohtia, sama sana voi tarkoittaa eri asioita jne. Oppilasta kannustetaan myös miettimään, miten sanoja voidaan luokitella ylä- ja alakäsitteiksi sekä miten sanasta voidaan tehdä ja johtaa uusia sanoja.

Arviointi ja kriteerit:

Tekstityyppien erilaisuuden tiedostaminen, sanaston monipuolisuus, sanojen luokittelu- ja johtamistaidot

Oppilas valitsee luettavakseen monipuolisia tekstejä. Hän oivaltaa, että eri tekstityypit eroavat sanastoltaan ja rakenteiltaan (fakta/fiktio). Oppilas osaa sanoa saman asian synonyymejä käyttäen, löytää sanoille vastakohtia ja osaa luokitella sanoja ylä- ja alakäsitteiksi sekä tietää sananjohtamisen alkeet.

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

Ohjataan oppilasta etsimään tietoa itseään kiinnostavista aiheista eri lähteistä: ympäristöä havainnoiden, kuvista, tietokirjoista, netistä ja haastattelemalla asiantuntijaa. Oppilasta rohkaistaan kertomaan selville saamansa asiat omin sanoin ja esittämään ne esitysmuotoja vaihdellen.

Arviointi ja kriteerit:

Tiedonetsintätaidot ja tiedon jakaminen muiden kanssa

Oppilas osaa etsiä tietoa eri lähteistä ja esittää sen valitsemassaan muodossa.

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Oppilasta rohkaistaan lukemaan mahdollisimman monenlaisia tekstejä. Hänelle tarjotaan mahdollisuus jakaa lukukokemuksensa muiden kanssa esimerkiksi kertoen, keskustellen, kuvia tehden tai draaman avulla. Oppilaat voivat vinkata kirjoja tai tekstejä toinen toisilleen, tai luokka voi osallistua kirjavinkkaukseen myös lähikirjastossaan. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus käyttää luokka- ja koulukirjastoa sekä myös kaupunginkirjastoa ja mediaa monipuolisesti etsiessään itseään kiinnostavaa luettavaa.

Arviointi ja kriteerit:

Lukuharrastus ja lukukokemuksen jakaminen muiden kanssa. Kiinnostavan luettavan etsiminen eri lähteistä

Oppilas on kiinnostunut lukemaan monipuolisesti erilaista kirjallisuutta ja jakaa lukukokemuksen mielellään muiden kanssa joko keskustellen tai muuten. Oppilas osaa etsiä itseään kiinnostavaa kirjallisuutta kirjastosta tai mediasta.

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

Opetussuunnitelman teksti

Oppilasta innostetaan kertomaan suullisesti tarinoita, mielipiteitään, kokemuksiaan, havaintojaan ja ajatuksiaan. Oppilas syventää oman tekstin tuottamisen taitoja kirjallisesti yksin tai pienissä ryhmissä. Häntä ohjataan löytämään ja hyödyntämään erilaisia virikkeitä työskentelynsä tueksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tarinoiden, mielipiteiden, kokemusten, havaintojen ja ajatusten kertominen suullisesti. Oman tekstin tuottaminen yksin tai ryhmissä.

Oppilas kertoo mielipiteistään, kokemuksistaan, havainnoistaan ja ajatuksistaan. Oppilas tuottaa tekstiä yksin tai ryhmässä.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

Oppilasta ohjataan tuottamaan omia kertovia ja kuvaavia tekstejä hyödyntämällä myös tieto- ja viestintäteknologiaa. Tekstiensä pohjana hän käyttää omin aistein ympäristöstään saamaansa tietoa.

Arviointi ja kriteerit:

Kertovien ja kuvaavien tekstien tuottaminen myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Moniaistisuus tekstien perustana.

Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisia kertovia ja kuvaavia tekstejä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Oppilas tarkkailee ympäristöään moniaistisesti ja hyödyntää havaintojaan tekstejä tuottaessaan.

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsikirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun

ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

Oppilasta motivoidaan harjoittamaan käsinkirjoittamisen taitoaan ja näppäintaitojaan. Oppilasta ohjataan huomaamaan se, että tekstillä on jokin tietty rakenne siitä riippuen, mitä tekstityyppiä se edustaa. Kertomuksessa on aloitus, tapahtumat, huippukohta ja lopetus. Tietotekstillä on myös oma rakenteensa. Oman tarinan suunnittelun välineinä voivat olla mm. miellekartat, piirroksat, kaaviot, kartat jne. Oppilas syventää tietämystään oikeinkirjoituksen perusasioista (sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, ison alkukirjaimen käyttö) ja oivaltaa niiden merkityksen lukijan ja kuulijan kannalta.

Arviointi ja kriteerit:

Käsinkirjoittamisen taidot ja näppäintaidot, tekstin rakenteet, tekstin suunnittelu ja oikeinkirjoitus

Oppilas osaa kirjoittaa noudattaen oikeita kirjainmuotoja ja kirjoituspaikkoja. Kirjoittaminen on jo automatisoitunut. Hän osaa myös näppäintaitojen alkeet. Tekstien rakenteiden tunnistaminen ja niiden hyödyntäminen omassa teksteissä. Perusoikeinkirjoitussääntöjen käyttäminen omassa teksteissä.

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

Opetussuunnitelman teksti

Oppilasta innostetaan lukuharrastuksen pariin lukemalla hänelle monipuolista lastenkirjallisuutta. Lukuinnostuksen herättyä oppilasta ohjataan valitsemaan luettavakseen häntä kiinnostavia tekstejä, jotka ovat hänen ikä- ja lukutaitotasolleen sopivia. Oppilas tutustuu myös kirjaston tarjoamiin mahdollisuuksiin ja oppii käyttämään kirjastopalveluja lähiympäristössään.

Arviointi ja kriteerit:

Oppilaan lukuharrastuneisuus ja taito valita itseä kiinnostavaa, ikä- ja lukutaidolle sopivaa luettavaa. Kirjastopalvelujen tunteminen ja käyttäminen.

Oppilas harrastaa lukemista ja käyttää kirjaston tarjoamia palveluita.

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

Oppilasta motivoidaan kuuntelemaan ja myös itse lukemaan paljon monipuolista kirjallisuutta ja keskustelemaan siitä, mitä luettu merkitsee lapselle. Luettujen tarinoiden pohjalta voidaan tehdä omia esityksiä esitettäväksi muille oppilaille esimerkiksi joului- tai kevätjuhlissa. Tärkeää on tutustuttaa oppilas myös lapsille suunnattuun lastenkulttuuriin esimerkiksi käymällä teatteriesityksissä, taidenäyttelyissä tai museoissa. Monikulttuurisuuskasvatuksessa painopistealue on suomalaisen ja venäläiseen kansanperinteeseen tutustumisessa. Koululla voidaan viettää esim. Kalevalan päivän aikaan perinneleikkipäivää.

Arviointi ja kriteerit:

Lastenkirjallisuuden kuunteleminen ja lukeminen ja siitä keskusteleminen. Omien esitysten tekeminen luetun tai kuullun perusteella. Suomalaisen ja venäläisen lastenkulttuurin tuntemus.

Oppilas kuuntelee ja lukee monipuolista lastenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan sen merkityksestä itselleen. Oppilas osallistuu aktiivisesti luokan kanssa tehtävien esitysten valmisteluun ja esiintyy esim. koulun juhlissa. Oppilas tuntee hiukan lastenkulttuurin eri muotoja ja on käynyt esimerkiksi teatterissa tai museossa.

32. Vuosiluokat 3-6

32.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

2. luokalta 3. luokalle

Opetusjärjestelyt suunnitellaan niin, että suomen kielellä ja venäjän kielellä annettu opetus muodostavat kokonaisuuden. Tavoitteena on lapsen äidinkielen kehitys ja tämän kehityksen turvaaminen sekä oppimisen maksimoiminen vieraalla kielellä.

Esi- ja alkuopetuksessa äidinkieleltään suomenkieliset oppilaat muodostavat oman opetusryhmänsä ja äidinkieleltään venäjänkieliset oppilaat oman opetusryhmänsä. Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon lapsen kielellinen tausta sekä suomen ja venäjän kielen taito. Näin pystytään paremmin turvaamaan lapsen äidinkielen oppiminen ja kehittyminen, mikä on erityisen tärkeää tässä ikävaiheessa. Samoin kaksikielinen opetus pystytään hyödyntämään tehokkaammin.

Kolmannelta luokalta alkaen opetusryhmät muodostetaan sekaryhmiksi, joissa eri oppiaineita opetetaan suomen ja venäjän kielellä. Oppilaan oman äidinkielen opetus sekä venäjä vieraana kielenä tai suomi toisena kielenä -opetus jatkuvat omassa ryhmässä.

Nivelvaihe 2. luokalta 3. luokalle on tärkeä siirtymävaihe. Siirtymävaiheessa huolehditaan, että oppilas ja huoltaja saavat riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta ja edistymisestä. Koulumme 2. luokkalaiset siirtyvät pääasiassa oman koulun 3. luokalle ilman erillistä hakua tai kielikoetta. Oppilaita ja heidän vanhempiaan tiedotetaan siirtymästä ja siihen liittyvistä käytännön asioista. Mikäli oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän alaiseen kouluun opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin.

32.2. Oppijana kehittyminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttämällä. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

32.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

alakoulusta yläkouluun

Vuosiluokkien 3–6 ohjaus on pääosin luokanopettajan antamaa ohjausta. Oppilaan oma vastuu ja itsenäisyys koulutehtävissä lisääntyvät. Yläluokilla ja niille siirryttäessä ohjaukselle varataan riittävästi aikaa. Oppilas, huoltaja ja luokanvalvoja käyvät vuosittain kehityskeskustelun.

Nivelvaihe alaluokilta (6. lk) yläluokille (7. lk) on tärkeä siirtymävaihe. Siirtymävaiheessa huolehditaan, että oppilas ja huoltaja saavat riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta ja edistymisestä.

Pääasiassa yhtenäiskoulumme 6. luokan oppilaat siirtyvät oman koulun 7. luokalle. Mikäli oppilas siirtyy muuhun yläkouluun, tällöin yhteistyössä ovat tarvittaessa koulujen luokanopettajat, oppilaanohjaajat ja koulun oppilashuoltoryhmä. Siirryttäessä alakoulusta yläkouluun huolehditaan, että opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin.

Koulumme 6. luokkalaiset siirtyvät pääasiassa oman koulun yläkouluun ilman erillistä hakua tai kielikoetta. Oppilaita ja heidän vanhempiaan tiedotetaan siirtymästä ja siihen liittyvistä käytännön asioista. Mikäli oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän alaiseen yläkouluun, opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin.

32.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja

ympäristön kanssa. Ystävyyden ja hyväksytyksi tulemisen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

32.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa

ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehooaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääteilyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävä elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkimassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvuille demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestäväää tulevaisuutta rakentaviksi.

32.6. Oppiaineet

32.6.1. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuksena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesääätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissa otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Katsomusaineet pyritään opettamaan mahdollisuuksien mukaan oppilaan äidinkielellä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Elämäkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämäkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää elämäkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 3:

- T1 Oppilas syventää eettistä katsomustaan ja soveltaa sitä jollakin tasolla erilaisiin arkitilanteisiin.
- T2 Oppilas tunnistaa väitteitä ja perusteluja.
- T3 Oppilas tunnistaa asioiden välisiä suhteita.
- T4 Oppilas tunnistaa oikeudenmukaisuuden ja vastuunottamisen periaatteen.

T6 Oppilas tunnistaa joidenkin kulttuurien piirteitä.

T8 Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja sekä toimintaa ryhmän jäsenenä.

T9 Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksien periaatteita ja soveltaa niitä jollakin tasolla.

T10 Oppilas tunnistaa eettisiä vaikuttamisen keinoja omassa arjessaan.

Vuosiluokka 4:

T1 Oppilas syventää eettistä katsomustaan ja soveltaa sitä jollakin tasolla erilaisiin arkitilanteisiin.

T2 Oppilas tunnistaa väitteitä ja perusteluja.

T3 Oppilas tunnistaa asioiden välisiä suhteita.

T4 Oppilas tunnistaa oikeudenmukaisuuden ja vastuunottamisen periaatteen.

T6 Oppilas tunnistaa joidenkin kulttuurien piirteitä.

T8 Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja sekä toimintaa ryhmän jäsenenä.

T9 Oppilas muistaa lasten oikeuksien periaatteita ja soveltaa niitä.

T10 Oppilas tunnistaa ja soveltaa eettisiä vaikuttamisen keinoja omassa arjessaan.

Vuosiluokka 5:

T1 Oppilas hallitsee ja soveltaa eettisiä käsitteitä.

T3 Oppilas tunnistaa virhepäätelyä ja korjaa sen pohjalta omaa ajatteluaan.

T9 Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja periaatteet.

Vuosiluokka 6:

T5 Oppilas tuntee sekä suomalaisen että eurooppalaisen kulttuurin ilmenemismuotoja ja nimeää maailman kulttuuriperintökohteita.

T6 Oppilas tuntee ja nimeää erilaisia katsomuksia ja niiden keskeisiä piirteitä.

T10 Oppilas työskentelee vastuullisesti ja aloitteellisesti.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävä kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3	L1, L4
T4	S1, S2, S3	L3, L7
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3	L2, L7
T9	S3	L2, L3
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Oppilasta ohjataan syventämään eettistä katsomustaan erilaisten arkitilanteiden kautta. Oppilasta tutustutetaan etiikan keskeisiin käsitteisiin ja niiden soveltamiseen esimerkiksi muiden oppiaineiden kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettisten käsitteiden hallinta ja soveltaminen

Oppilas syventää eettistä katsomustaan ja soveltaa sitä jollakin tasolla erilaisiin arkitilanteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluja

Oppilasta rohkaistaan edelleen tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia väitteitä sekä niiden perusteluja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi.

Oppilas tunnistaa väitteitä ja perusteluja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Oppilasta ohjataan tunnistamaan asioiden välisiä suhteita eri näkökulmista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Päätelytaidot

Oppilas tunnistaa asioiden välisiä suhteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päätelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Oppilasta rohkaistaan pohtimaan vastuun ottamista itsestä, toisista ja luonnosta. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ekologisten valintojen merkitys kestävän kehityksen näkökulmasta.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Vastuullisen toiminnan tunteminen

Oppilas tunnistaa oikeudenmukaisuuden ja vastuunottamisen periaatteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Oppilasta autetaan ymmärtämään joidenkin kulttuurien tärkeimpiä piirteitä, esimerkiksi muinaisuskontojen ja alkuperäiskansojen. Pohditaan myös omaa identiteettiä.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Joidenkin kulttuurien tärkeimpien piirteiden tunnistaminen.

Oppilas tunnistaa joidenkin kulttuurien piirteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Oppilasta rohkaistaan keskustelemaan rakentavasti omista ajatuksistaan sekä kuuntelemaan ja arvostamaan myös toisten näkemyksiä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä

Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja sekä toimintaa ryhmän jäsenenä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-aidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Oppilasta tutustutetaan ihmisoikeuksiin, ja pohditaan esimerkiksi erilaisuutta sen pohjalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yleismaallisten ihmisoikeuksien tunteminen pääpiirteittäin.

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksien periaatteita ja soveltaa niitä jollakin tasolla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Oppilasta rohkaistaan toimimaan vastuullisesti omassa ympäristössään. Oppilasta ohjataan pohtimaan käsitteitä sopimus, lupaus, oikeus ja velvollisuus arkipäivässään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vaikuttamisen keinojen tunnistaminen ja niiden pohjalta toimiminen

Oppilas tunnistaa eettisiä vaikuttamisen keinoja omassa arjessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänsuhteen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemysen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L4, L5
T3	S1, S2, S3	L1, L4
T4	S1, S2, S3	L3, L7
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3	L2, L7
T9	S3	L2, L3
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Oppilasta ohjataan syventämään eettistä katsomustaan erilaisten arkitilanteiden kautta. Oppilasta tutustutetaan etiikan keskeisiin käsitteisiin ja niiden soveltamiseen esimerkiksi muiden oppiaineiden kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettisten käsitteiden hallinta ja soveltaminen

Oppilas syventää eettistä katsomustaan ja soveltaa sitä jollakin tasolla erilaisiin arkitilanteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluja

Oppilasta rohkaistaan edelleen tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia väitteitä sekä niiden perusteluja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi.

Oppilas tunnistaa väitteitä ja perusteluja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Oppilasta ohjataan edelleen tunnistamaan asioiden välisiä suhteita eri näkökulmista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Päättelytaidot

Oppilas tunnistaa asioiden välisiä suhteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

Oppilasta rohkaistaan pohtimaan vastuun ottamista itsestä, toisista ja luonnosta. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ekologisten valintojen merkitys kestävän kehityksen näkökulmasta.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Vastuullisen toiminnan tunteminen

Oppilas tunnistaa oikeudenmukaisuuden ja vastuunottamisen periaatteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Oppilasta autetaan ymmärtämään joidenkin kulttuurien tärkeimpiä piirteitä, esimerkiksi muinaisuskontojen ja alkuperäiskansojen. Pohditaan myös omaa identiteettiä suhteuttaen sitä muihin kulttuureihin.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Joidenkin kulttuurien tärkeimpien piirteiden tunnistaminen.

Oppilas tunnistaa joidenkin kulttuurien piirteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

Oppilasta rohkaistaan keskustelemaan rakentavasti omista ajatuksistaan sekä kuuntelemaan ja arvostamaan myös toisten näkemyksiä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arvioinnin kohde jakriteerit:

Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä

Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja sekä toimintaa ryhmän jäsenenä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-aidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Oppilas tutustutetaan ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, ja sen pohjalta pohditaan esimerkiksi erilaisuutta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yleismaallisten lasten oikeuksien tunteminen pääpiirteittäin.

Oppilas muistaa lasten oikeuksien periaatteita ja soveltaa niitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Oppilasta rohkaistaan toimimaan vastuullisesti omassa ympäristössään. Oppilasta ohjataan pohtimaan edelleen käsitteitä sopimus, lupaus, oikeus ja velvollisuus arkipäivässään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vaikuttamisen keinojen tunnistaminen ja niiden pohjalta toimiminen

Oppilas tunnistaa ja soveltaa eettisiä vaikuttamisen keinoja omassa arjessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävä kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L3, L7
T3	S1, S2, S3	L1, L4
T9	S3	L2, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

Oppilasta ohjataan eettisen ajattelun periaatteisiin syvällisemmin. Oppilasta kannustetaan soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsitteiden hallinta ja soveltaminen

Oppilas hallitsee ja soveltaa eettisiä käsitteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia pohtia asioita useista eri näkökulmista, esimerkiksi eri oppiaineiden sisältöjen kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Päätelytaidot

Oppilas tunnistaa virhepäätelyä ja korjaa sen pohjalta omaa ajatteluaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päätelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

Oppilasta ohjataan tutustumaan ihmisoikeusajatteluun ja siihen, miksi ihmisoikeuksia tarvitaan. Tutustutaan yhteiselämän pelisääntöihin. Perehdytään yhteiselämän perusteisiin keskeisinä käsitteinä yhdenvertaisuus, rauha ja demokratia sekä tarkastellaan niiden merkitystä arjessa ja laajemmin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisoikeusetiikka

Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja periaatteet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävä kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S2, S3, S4	L2, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T10	S1, S2, S3, S4	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Ohjataan oppilasta tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin osana eurooppalaista kulttuuriperintöä ja ymmärtämään erilaisuuden osana monikulttuurista maailmaa. Oppilas kiinnostuu erilaisista kulttuurin ilmaisutavoista ja vertailee niitä omiin käsityksiinsä. Ohjataan oppilasta perehtymään Suomen Unescon maailmanperintökohteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tietojen ja käsitteiden hallinta

Oppilas tuntee sekä suomalaisen että eurooppalaisen kulttuurin ilmenemismuotoja ja nimeää maailman kulttuuriperintökohteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

Ohjataan oppilasta tutustumaan erilaisiin maailmankatsomuksiin ja niiden käsityksiin hyvästä elämästä. Rohkaistaan oppilasta kiinnostumaan yleissivistyksensä laajentamisesta ja ymmärtämään sen merkitys omassa elämässään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tietojen ja käsitteiden hallinta

Oppilas tuntee ja nimeää erilaisia katsomuksia ja niiden keskeisiä piirteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

Ohjataan oppilasta työskentelemään itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä kriittisesti tietoa valikoiden. Rohkaistaan oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti sekä koulussa että omassa kodissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vaikuttamisen keinojen tunteminen

Oppilas työskentelee vastuullisesti ja aloitteellisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

32.6.2. Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kielin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Englannin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellensä osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 3:

T1: Oppilas hahmottaa pääpiirteissään englannin keskeisen aseman kansainvälisenä kielenä ja pystyy tunnistamaan englannin kielen ilmenemisen omassa elinympäristössään, kertomaan omista havainnoistaan ja esittämään kysymyksiä niihin liittyen.

T5: Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja toimintatapoja ja toimii luokassa aktiivisesti uskaltuen käyttää kohtaamiaan uusia kielellisiä sisältöjä. Oppilaan edistymistä arvioidaan kannustavalla ja myönteisellä palautteella.

T7: Oppilas pystyy käyttämään oppimaansa sanastoa, ilmauksia ja yleisimpiä kohteliaisuussääntöjä yksinkertaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Vuosiluokka 4:

T2: Oppilas kokee oman kieli- ja kulttuuritaustansa positiivisena voimavarana ja suhtautuu myönteisesti eri taustan omaaviin ihmisiin.

T5: Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja toimintatapoja ja toimii luokassa aktiivisesti uskaltuen käyttää kohtaamiaan uusia kielellisiä sisältöjä. Oppilaan edistymistä arvioidaan kannustavalla ja myönteisellä palautteella.

T7: Oppilas pystyy käyttämään oppimaansa sanastoa, ilmauksia ja yleisimpiä kohteliaisuussääntöjä yksinkertaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Vuosiluokka 5:

T3: Oppilas osaa tehdä havaintoja kieliä yhdistävistä ja erottavista tekijöistä (esimerkiksi lainasanoista tai sanojen monimerkityksellisyydestä), esittää niihin liittyviä kysymyksiä ja tehdä havaintojen pohjalta johtopäätöksiä vuorovaikutuksessa vertaisoppijoiden kanssa. Oppilas osaa myös olla kielenkäytössään kulttuurisensitiivinen esimerkiksi ottamalla huomioon yleisimpiä kulttuurisidonnaisia kohteliaisuussääntöjä.

T6: Oppilas toimii aktiivisesti ja rohkeasti oman kielitaitonsa parantamiseksi kokeilemalla eri opiskelutapoja ja hyödyntämällä myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Oppilas hahmottaa kielenopiskelun kokonaisuutena, jonka osa-alueita (kuuntelu, puhuminen, lukeminen ja kirjoittaminen) voidaan harjoitella monin eri tavoin.

T8: Oppilas pystyy pitämään yllä yksinkertaisia viestintätilanteita itselleen tutuista aiheista hyödyntäen yleisimpiä viestinnän jatkamisen keinoja (esimerkiksi kysyminen, vastaaminen, kommentointi). Oppilas kartuttaa eri aihealueiden sanastoaan monipuolisesti ja tiedostaa sanaston opettelun tärkeyden.

T10: Oppilas osaa käsitellä monentasoisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä sekä hakea aktiivisesti tietoa eri lähteistä ja hyödyntää erilaisia apuvälineitä (esimerkiksi sähköisiä sanakirjoja ja muita verkkoresursseja).

T11: Oppilas harjoittelee suullista ja kirjallista kielitaitoaan aktiivisesti ja entistä laajemmin. Oppilas hyödyntää keskeisiä rakenteita ja hallitsee ääntämisen perussäännöt.

Vuosiluokka 6:

T4: Oppilas osaa etsiä englannin kieleen liittyvää aineistoa eri lähteistä ja valita niistä itselleen sopivimmat.

T6: Oppilas toimii aktiivisesti ja rohkeasti oman kielitaitonsa parantamiseksi kokeilemalla eri opiskelutapoja ja hyödyntämällä myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Oppilas hahmottaa kielenopiskelun kokonaisuutena, jonka osa-alueita (kuuntelu, puhuminen, lukeminen ja kirjoittaminen) voidaan harjoitella monin eri tavoin.

T9: Oppilas on tietoinen kulttuurierojen vaikutuksesta viestintätilanteisiin ja osaa muunnella ilmaisuaan tilanteeseen sopivaksi.

T10: Oppilas osaa käsitellä monentasoisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä sekä hakea aktiivisesti tietoa eri lähteistä ja hyödyntää erilaisia apuvälineitä (esimerkiksi sähköisiä sanakirjoja ja muita verkkoresursseja).

T11: Oppilas harjoittelee suullista ja kirjallista kielitaitoaan aktiivisesti ja entistä laajemmin. Oppilas hyödyntää keskeisiä rakenteita ja hallitsee ääntämisen perussäännöt.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen pääättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T5	S2	L1, L3
T7	S3	L2, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Oppilasta ohjataan havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä. Oppilasta ohjataan tutustumaan pääpiirteissään englannin levinneisyyteen kansainvälisesti esimerkiksi karttojen avulla ja

tekemään kielellisiin piirteisiin liittyviä yksinkertaisia vertailuja englannin ja suomen ja/tai venäjän välillä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielellisen ympäristön hahmottaminen

Oppilas hahmottaa pääpiirteissään englannin keskeisen aseman kansainvälisenä kielenä ja pystyy tunnistamaan englannin kielen ilmenemisen omassa elinympäristössään, kertomaan omista havainnoistaan ja esittämään kysymyksiä niihin liittyen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Opetuksen tavoitteista keskustellaan yhdessä oppilaiden kanssa ja rohkaistaan oppilaita luomaan salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen. Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja käyttämään alusta alkaen aktiivisesti oppimiaan kielellisiä rakenteita uusien oppisisältöjen sisäistämisen varmistamiseksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä

Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja toimintatapoja ja toimii luokassa aktiivisesti uskaltaen käyttää kohtaamiaan uusia kielellisiä sisältöjä. Oppilaan edistymistä arvioidaan kannustavalla ja myönteisellä palautteella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan vuorovaikutusta monenlaisissa tilanteissa (jokapäiväiseen elämään ja esimerkiksi ikään, kotipaikkaan ja lempiruokiin, -juomiin ja -väreihin liittyvät yksinkertaiset keskustelut ja aihepiirit). Oppilasta rohkaistaan viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta. Ohjataan oppilasta tutustumaan myös maakohtaisesti vaihteleviin kohteliaan kielenkäytön normeihin (esimerkiksi pienet kohteliaisuussanat) sekä ohjataan oikeaoppiseen ääntämiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Oppilas pystyy käyttämään oppimaansa sanastoa, ilmauksia ja yleisimpiä kohteliaisuussääntöjä yksinkertaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpanamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L2
T5	S2	L1, L3
T7	S3	L2, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Oppilasta motivoidaan arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia. Oppilaita ohjeistetaan kohteliaaseen, toiset huomioivaan kielenkäyttöön erilaisissa viestintätilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas kokee oman kieli- ja kulttuuritaustansa positiivisena voimavarana ja suhtautuu myönteisesti eri taustan omaaviin ihmisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Opetuksen tavoitteisiin tutustutaan yhdessä oppilaiden kanssa ja rohkaistaan luomaan salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen. Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja käyttämään alusta alkaen aktiivisesti oppimiaan kielellisiä rakenteita uusien oppisisältöjen sisäistämisen varmistamiseksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä

Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja toimintatapoja ja toimii luokassa aktiivisesti uskaltuen käyttää kohtaamiaan uusia kielellisiä sisältöjä. Oppilaan edistymistä arvioidaan kannustavalla ja myönteisellä palautteella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan vuorovaikutusta monenlaisissa tilanteissa (jokapäiväiseen elämään ja esimerkiksi ikään, kotipaikkaan ja lempiruokiin, -juomiin ja -väreihin liittyvät keskustelut ja aihepiirit), ja häntä rohkaistaan viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta painottaen myös maakohtaisesti vaihtelevia kohteliaan kielenkäytön normeja (esim. pienet kohteliaisuussanat) sekä oikeaoppista ääntämistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Oppilas pystyy käyttämään oppimaansa sanastoa, ilmauksia ja yleisimpiä kohteliaisuussääntöjä yksinkertaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä,

verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3	S1	L1, L2
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T8	S3	L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Oppilasta ohjataan havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tuetaan oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä. Oppilasta autetaan kehittämään kohteliaasta, vaihteleviin tilanteisiin sopivaa kielenkäyttöä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielellinen päättely

Oppilas osaa tehdä havaintoja kieliä yhdistävistä ja erottavista tekijöistä (esimerkiksi lainasanoista tai sanojen monimerkityksellisyydestä), esittää niihin liittyviä kysymyksiä ja tehdä havaintojen pohjalta johtopäätöksiä vuorovaikutuksessa vertaisoppijoiden kanssa. Oppilas osaa myös olla kielenkäytössään kulttuurisensitiivinen esimerkiksi ottamalla huomioon yleisimpiä kulttuurisidonnaisia kohteliaisuussääntöjä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Oppilasta ohjataan ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustetaan häntä harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen

Oppilas toimii aktiivisesti ja rohkeasti oman kielitaitonsa parantamiseksi kokeilemalla eri opiskelutapoja ja hyödyntämällä myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Oppilas hahmottaa kielenopiskelun kokonaisuutena, jonka osa-alueita (kuuntelu, puhuminen, lukeminen ja kirjoittaminen) voidaan harjoitella monin eri tavoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Oppilasta rohkaistaan pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja. Sanaston laajentamiseen eri aihealueilla kiinnitetään erityistä huomiota.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestintästrategioiden käyttö

Oppilas pystyy pitämään yllä yksinkertaisia viestintätilanteita itselleen tutuista aiheista hyödyntäen yleisimpiä viestinnän jatkamisen keinoja (esimerkiksi kysyminen, vastaaminen, kommentointi). Oppilas kartuttaa eri aihealueiden sanastoaan monipuolisesti ja tiedostaa sanaston opetteluun tärkeyden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Oppilasta ohjataan työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tulkintataidot

Oppilas osaa käsitellä monentasoisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä sekä hakea aktiivisesti tietoa eri lähteistä ja hyödyntää erilaisia apuvälineitä (esimerkiksi sähköisiä sanakirjoja ja muita verkkoresursseja).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia puhua ja kirjoittaa aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tuottamistaidot

Oppilas harjoittelee suullista ja kirjallista kielitaitoaan aktiivisesti ja entistä laajemmin. Oppilas hyödyntää keskeisiä rakenteita ja hallitsee ääntämisen perussäännöt.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielen ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan

merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S1	L2, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa, ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Englanninkielisen aineiston löytäminen

Oppilas osaa etsiä englannin kieleen liittyvää aineistoa eri lähteistä ja valita niistä itselleen sopivimmat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Oppilasta ohjataan ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustetaan häntä harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen

Oppilas toimii aktiivisesti ja rohkeasti oman kielitaitonsa parantamiseksi kokeilemalla eri opiskelutapoja ja hyödyntämällä myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Oppilas hahmottaa kielenopiskelun kokonaisuutena, jonka osa-alueita (kuuntelu, puhuminen, lukeminen ja kirjoittaminen) voidaan harjoitella monin eri tavoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tuetaan tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Oppilas on tietoinen kulttuurierojen vaikutuksesta viestintätilanteisiin ja osaa muunnella ilmaisuaan tilanteeseen sopivaksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Oppilasta ohjataan työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tulkintataidot

Oppilas osaa käsitellä monentasoisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä sekä hakea aktiivisesti tietoa eri lähteistä ja hyödyntää erilaisia apuvälineitä (esimerkiksi sähköisiä sanakirjoja ja muita verkkoresursseja).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia puhua ja kirjoittaa aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tuottamistaidot

Oppilas harjoittelee suullista ja kirjallista kielitaitoaan aktiivisesti ja entistä laajemmin. Oppilas hyödyntää keskeisiä rakenteita ja hallitsee ääntämisen perussäännöt.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

32.6.3. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin

rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiiviseksi ja erilaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneestä ajasta, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 5–6, mikäli historiaa opetetaan venäjäksi:

Oppilas tutustuu antiikin Kreikan ja Rooman historian keskeisiin sisältöihin venäjän kielellä.

Oppilas ymmärtää antiikin Kreikan maantieteeseen, arkkitehtuuriin ja teatteriin liittyvät tärkeimmät termit venäjäksi. Oppilas ymmärtää Spartan ja Ateenan eroja venäjän kielellä. Oppilas kertoo helpolla venäjän kielellä antiikin olympialaisista. Oppilas nimeää kreikkalaisten venti- ja tuontitavaroita venäjäksi. Oppilas kertoo tyttöjen ja poikien kasvatuksen eroista Spartassa ja Ateenassa venäjäksi.

Oppilas tunnistaa antiikin Rooman insinööritaidon tärkeimpiä tuotoksia venäjäksi. Oppilas nimeää venäjäksi nykyisiä maita, jotka kuuluivat Rooman valtakuntaan. Oppilas ymmärtää venäjäksi Rooman perustamisen, tasavallan ajan ja keisariajan keskeiset termit. Oppilas nimeää roomalaisen sotilaan aseistusta venäjäksi.

Oppilas kertoo eri yhteiskuntaluokkien roomalaisten kodeista helpolla venäjällä.

Oppilas pystyy ymmärtämään kivi-, pronssi- ja rautakautisen suomalaisen asukkaan elinpiiriin asumuksesta, elinkeinoista, työkaluista, kotieläimistä ja vaatetuksesta kertovaa kuviin pohjautuvaa kertomusta venäjän kielellä ja nimeää itse keskeisiä helppoja termejä venäjäksi (esimerkiksi kivikautisen ihmisen vaatteisiin, elinpiiriin ja elinkeinoihin liittyviä termejä).

Oppilas lukee helppoa tekstiä keskiajasta venäjän kielellä. Oppilas ymmärtää katolisen kirkon vaikutuksen keskiajan elämään venäjän kielellä. Oppilas harjoittelee kertomaan elämästä keskiajan linnoissa venäjäksi. Oppilas tunnistaa ritarikulttuuriin liittyvää kieltä venäjäksi.

Oppilas ymmärtää renessanssin keskeisiä teemoja venäjäksi. Oppilas esimerkiksi ymmärtää opettajan kertomusta helpolla venäjällä renessanssin tärkeimmistä taiteilijoista sekä pystyy nimeämään uuden ajan keskeiset muutokset ja keksinnöt venäjäksi.

Oppilas tutustuu venäjäksi Venäjän historian pääpiirteisiin keskiajalta 1700-luvun loppuun.

Oppilas tutustuu venäjän kielellä barokkiin ja Ranskan itsevaltiuteen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4-6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 4-6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaistamaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Arvioinnin kriteerit :

Vuosiluokka 5:

T2 Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia historian lähteitä (kirjallisia, suullisia, kuvallisia ja esine- ja arkeologisia löytöjä) sekä pystyy arvioimaan niiden luotettavuutta.

T3 Oppilas ymmärtää, että on erilaisia tulkintoja historiallisista tapahtumista.

T4 Oppilas kertoo esihistoriallisen ja historiallisen ajan eroista.

T5 Oppilas esittää erilaisia taustamotiiveja ihmisten toiminnalle eri kulttuureissa ja eri aikakausina.

T7 Oppilas osaa kertoa muutoksista esimerkiksi omassa perheessä ja ympäristössä sekä pystyy suhtautumaan kunnioittavasti toisten oppilaiden sukujen historiaan.

T8 Oppilas kertoo tapahtuneista muutoksista ja niiden näkyvyydestä nykyajassa.

T10 Oppilas kertoo ja nimeää esimerkkejä siitä, miten uudet löydöt ovat muuttaneet historiallisia teorioita.

Vuosiluokka 6:

T3 Oppilas ymmärtää, että samoja historiallisia lähteitä voidaan tulkita eri tavoin.

T4 Oppilas kertoo keskiajan, renessanssin ja uuden ajan muutoksista ja syistä jakaa historia eri aikakausiin.

T5 Oppilas mainitsee motiiveja ihmisten toiminnalle suurten muutosten aikakausina.

T6 Oppilas kertoo Euroopan ja Ruotsi-Suomen historian suurten muutosten syistä ja seurauksista.

T8 Oppilas jäsentää jatkuvuuksia ihmisen käsityksestä maailmasta.

T9 Oppilas nimeää erilaisia syitä historiallisille muutoksille laajassa mittakaavassa ja arjen historiassa.

T10 Oppilas keskustelee historian tulkinnan muutoksista ja syistä niihin.

T11 Oppilas perustelee eri toimijoiden ratkaisuja historiassa. Oppilas hahmottaa, miksi ihmiset ovat toimineet eri aikoina tietyllä tavalla, ja mainitsee tästä esimerkkejä.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Oppilasta ohjataan kiinnostumaan oman sukunsa ja perheensä historiasta. Oppilasta rohkaistaan tutustumaan perheeseensä ja lapsuutensa vaiheisiin esim. haastatteleamalla omaisiaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

Oppilasta autetaan tunnistamaan erilaisia historiallisia lähteitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään, että historiatiede käyttää kirjallisia, suullisia, esinelöytöjä sekä arkeologisia lähteitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historian tietolähteiden tunnistaminen.

Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia historian lähteitä (kirjallisia, suullisia, kuvallisia ja esine- tai arkeologisia löytöjä) sekä pystyy arvioimaan niiden luotettavuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Autetaan oppilasta ymmärtämään, että samasta tapahtumasta voi olla ristiriitaisia lähteitä ja tulkintoja, sekä ymmärtämään syitä erilaisiin tulkintoihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historian tulkinnallisuuden havaitseminen.

Oppilas ymmärtää, että on erilaisia tulkintoja historiallisista tapahtumista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Oppilasta tutustutetaan historiatieteen tapaan jakaa aika esihistorialliseen ja historialliseen aikaan sekä ohjataan ymmärtämään jaottelun perusteet.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kronologian ymmärrys

Oppilas kertoo esihistoriallisen ja historiallisen ajan eroista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämis muodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Oppilasta harjaannutetaan pohtimaan, miksi hallitsijat tai tavalliset kansalaiset toimivat tietyllä tavalla esim. antiikin Kreikassa tai Roomassa sekä mitkä motiivit ohjasivat ihmisen toimintaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiallinen empatia

Oppilas esittää erilaisia taustamotiiveja ihmisten toiminnalle eri kulttuureissa ja eri aikakausina.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

Oppilasta autetaan oivaltamaan, miten esim. koulunkäynti on muuttunut isovanhempien ja vanhempien ajasta verrattuna oppilaan omaan aikaan, sekä oppilaita kannustetaan kuuntelemaan toisten sukujen vaihteita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Muutoksen hahmottaminen

Oppilas kertoo muutoksista esimerkiksi omassa perheessä ja ympäristössä sekä pystyy suhtautumaan kunnioittavasti toisten oppilaiden sukujen historiaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Oppilasta harjaannutetaan hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa. Oppilas ryhtyy vertailemaan muutoksia esim. Suomen esihistoriassa ja Rooman valtakunnan vaiheissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Jatkuvuuden tunnistaminen

Oppilas hahmottaa jatkuvuutta Suomen ja antiikin historiassa.

Oppilas kertoo tapahtuneista muutoksista ja niiden näkyvyydestä nykyajassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Oppiasta perehdytetään ymmärtämään, että uudet historialliset lähteet voivat täydentää, muuttaa tai jopa kumota historiallisia teorioita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tulkintojen selittäminen

Oppilas kertoo ja nimeää esimerkkejä siitä, miten uudet löydöt ovat muuttaneet historiallisia teorioita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästykskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5, L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L2, L4, L7
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L7
T9	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T11	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L3, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

Oppilasta ohjataan näkemään, että historiasta on erilaisia näkemyksiä, painotuksia ja tulkintoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen

Oppilas ymmärtää, että samoja historiallisia lähteitä voidaan tulkita eri tavoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

Oppilasta ohjataan hahmottamaan keskiajan, renessanssin ja uuden ajan aikakausia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kronologian ymmärrys

Oppilas kertoo keskiajan, renessanssin ja uuden ajan muutoksista ja syistä jakaa historia eri aikakausiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämis muodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

Oppilasta ohjataan näkemään, että erilaiset motiivit ovat saaneet aikaan muutoksia historiassa, esim. uudet keksinnöt, löytöretket, renessanssin ja Ruotsin suurvallan muodostuminen ja sen hajoaminen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiallinen empatia

Oppilas mainitsee motiiveja ihmisten toiminnalle suurten muutosten aikakausina.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

Oppilasta johdatetaan pohtimaan, miksi maailman historian suuret muutokset ovat tapahtuneet ja mitä seurauksia niillä on ollut.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen

Oppilas kertoo Euroopan ja Ruotsi-Suomen historian suurten muutosten syistä ja seurauksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

Oppilasta johdatetaan havaitsemaan Euroopan ja Suomen historian päävaiheet sekä autetaan oivaltamaan, milloin muut maanosat saivat sijaa eurooppalaisten maailmankuvassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Jatkuvuuden tunnistaminen

Oppilas jäsentää jatkuvuuksia ihmisen käsityksestä maailmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

T9 ohjata oppilasta esittämäänsä muutoksille syitä

Oppilas ohjataan hahmottamaan, miten esim. taloudelliset ja poliittiset syyt aikaansaivat muutoksia historiassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen

Oppilas nimeää erilaisia syitä historiallisille muutoksille laajassa mittakaavassa ja arjen historiassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

Oppilasta johdatetaan ymmärtämään, että uudet lähteet tai katsontakannat saattavat muuttaa tulkintoja menneisyydestä ja sen vaikutuksesta nykypäivään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tulkintojen selittäminen

Oppilas kertoo historian tulkinnan muutoksista ja syistä niihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

Oppilasta johdatetaan ymmärtämään, että historiallisissa tapahtumissa on monia kerroksia ja eri lähtökohdista toimivia ihmisiä. Oppilaita autetaan ymmärtämään tapahtumia eri ihmisten lähtökohdista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisen toiminnan selittäminen

Oppilas perustelee eri toimijoiden ratkaisuja historiassa. Oppilas hahmottaa, miksi ihmiset ovat toimineet eri aikoina tietyllä tavalla, ja mainitsee tästä esimerkkejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

32.6.4. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.

3. vuosiluokka

“ELÄYDY!”

Kolmannen vuosiluokan aikana tutkitaan ja eläydytään vieraiden kulttuurien taiteeseen, muotoiluun, arkkitehtuuriin sekä median ja muun visuaalisen kulttuurin antiin. Verrataan esimerkiksi matkoilta saatuja kokemuksia, tehdään virtuaali- tai mielikuvitusmatkoja, hyödynnetään tietotekniset mahdollisuudet ottaa yhteys maailmalle sekä tutustutaan teemaan sopivaan näyttelytarjontaan. Laajennetaan kulttuurien tuntemusta, edistetään suvaitsevaisuutta, herätellään oppilaiden kiinnostus erilaisia globaalin maailman visuaalisia ilmiöitä kohtaan.

4. vuosiluokka

”KUVITTELE JA TUTUSTU”

Neljännellä luokalla päästetään mielikuvitus valloilleen ja annetaan oppilaille enemmän aikaa paneutua taiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Edetään pienistä tehtävistä laajempiin ja itsenäisempiin kokonaisuuksiin. Annetaan lasten olla asiantuntijoita, taiteilijoita ja suunnittelijoita. Etsitään yhdessä sellaisia ratkaisuja, jotka tekevät elinympäristöstämme paremman, kauniimman ja enemmän lasten toiveiden mukaisen. Valitaan visuaalisen kulttuurin tai taiteen ilmiöistä kiinnostavimmat tutkimusten kohteiksi. Tutustutaan taiteilijan ja suunnittelijan työhön.

5. vuosiluokka

“MENNEESTÄ KATSE TULEVAAN”

Viidennen luokan kuvataiteen opetuksen lähtökohtana on kuvataiteen, muun visuaalisen kulttuurin, muotoilun, arkkitehtuurin sekä kuvaviestinnän kehitys. Tutkitaan yhdessä miten visuaalinen rakennettu ympäristömme, kuvataide sekä arjen esineet ovat ajan kuluessa muuttuneet. Visioidaan tulevaa kehitystä fantasiaa ja ekologista ajattelua unohtamatta.

Viidennellä luokalla Suomalais-venäläisessä koulussa on mahdollista valita erillinen kuvataiteen valinnaiskurssi.

6. vuosiluokka

“NÄKÖKULMIA, ESTEETTISIÄ MIELIPITEITÄ”

6. luokalla pohditaan sitä, minkälaiset kuvat pysähdyttävät ja kiinnostavat. Taide ja visuaalinen kulttuuri osana arkea ja juhlaa. Pohditaan haaveita ja tulevaisuuden tavoitteita kuvataiteen keinoin. Taide ja visuaalisuus yhdistävät ihmisiä ja ovat läsnä kaikkialla.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisuuden tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen.

Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisulla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisuuden tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Suomalais-venäläisessä koulussa järjestetään oppilaille taidenäyttelyprojekteja, jossa heille tarjotaan mahdollisuuksia esitellä omia töitään.

Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Helsingin museot, galleriat ja kulttuurilaitokset ovat olennaisia kuvataiteen oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat elämyksellisen taidekokemuksen ja aktiivisen yhteistyön visuaalisen alan asiantuntijoiden kanssa. Kaikki tilat ovat taideoppimisen tiloja. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö laajentaa taiteen ja visuaalisen kulttuurin oppimisympäristön maailmanlaajuiseksi.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet kuvataiteessa

Kuvataide tarjoaa mahdollisuuksia monialaisten oppimiskokonaisuuksien osaksi monen eri oppiaineen kanssa. Monialaiset oppimiskokonaisuudet esitellään lukuvuosisuunnitelmassa. Kuvataide on oppiaine, jonka avulla voi tutustua ympäröivän maailman ja yhteiskunnan ilmiöihin eri näkökulmista. Kuvataiteen sisältöalueista, joita ovat **omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat**, on helppo nostaa esille monia kiinnostavia ilmiöitä. Eri oppiaineiden, luokka-asteiden ja lähiyhteisöjen kanssa voi tehdä rikastuttavaa yhteistyötä. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden valintaan, oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työtapojen valintaan sekä arviointiin.

Yhteistyötä voidaan tehdä yksittäisten tai useampien oppiaineiden kanssa. Tämä yhteistyö on luontevaa esimerkiksi musiikin ja taitoaineiden, äidinkielen, historian, biologian, matemaattisten aineiden kanssa. Taito- ja taideaineiden yhteistyö syventää ja tekee opiskelusta elämyksellistä ja toiminnallista. Suomalais-venäläisessä koulussa monialaisuus kuvataiteessa voi toteutua myös mm. erilaisten tapahtumien, retkien, matkojen ja teemapäivien puitteissa. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja valmistelemassa näitä erilaisia tapahtumia.

Kielelliset tavoitteet, mikäli kuvataidetta opetetaan venäjäksi:

Kuvataiteen opetus venäjän kielellä syventää oppilaiden kielitaitoa: kehittää suullista ja kirjallista ilmaisua. Oppilas pitää yllä alkuopetuksessa hankkimaansa kuvalliseen työskentelyyn liittyvää kohdekielistä sanastoa sekä pyytää apua ja ohjausta kohdekielellä. Oppilas tutustuu kuvataiteen sanastoon, tekee kysymyksiä ja osallistuu keskusteluun venäjän kielellä. Oppilas opettelee hakemaan tietoa kuvataiteesta venäjäksi (verkkomateriaalit, kirjat, lehdet ym.).

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen

järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

Yksittäisten suoritusten rinnalla arvioinnissa painottuu oppimisprosessi.

Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja arvioimaan omaa oppimisprosessiaan ja edistymistään. Se tehdään näkyväksi itse- ja vertaisarvioinneissa ja yhteisissä tuntikeskusteluissa. Työskentelyä koskeva monipuolinen palaute kaikissa opiskelutilanteissa edistää oppilaiden mahdollisuuksia tarkastella omaa työskentelyään ja kehittyä työskentelytaidoissa.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 3:

- T1 Oppilas tekee havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä.
- T2 Oppilas pyrkii kuvailemaan havaintojaan ja perustelemaan niitä sanallisesti.
- T3 Oppilas pyrkii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja.
- T4 Oppilas käyttää erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.
- T5 Oppilas osaa asettaa itselleen ja ryhmälleen tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.
- T6 Oppilas pyrkii käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.
- T7 Oppilas alkaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan.
- T8 Oppilas tulkitsee kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pyrkii hyödyntämään tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.
- T9 Oppilas pyrkii hyödyntämään kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.
- T10 Oppilas alkaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
- T11 Oppilas hahmottaa kuvailmaisussaan kulttuurisen moninaisuuden ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia.

Vuosiluokka 4:

T1 Oppilas tekee moniaistisesti havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä useita kuvallisia välineitä.

T2 Oppilas kuvailee taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja pyrkii perustelemaan ajatuksiaan sanallisesti.

T3 Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja.

T4 Oppilas käyttää ja soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.

T5 Oppilas asettaa itselleen ja ryhmälleen tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.

T6 Oppilas käyttää kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.

T7 Oppilas näkee sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutuksen erilaisten kuvien tulkintaan.

T8 Oppilas tulkitsee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pyrkii hyödyntämään tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.

T9 Oppilas hyödyntää kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.

T10 Oppilas ilmaisee näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

T11 Oppilas huomioi kuvailmaisussaan kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia.

Vuosiluokka 5:

T1 Oppilas tekee moniaistisesti havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä useita erilaisia kuvallisia välineitä.

T2 Oppilas kuvailee taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustelee ajatuksiaan sanallisesti.

T3 Oppilas ilmaisee henkilökohtaisia havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja.

T4 Oppilas käyttää ja soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.

T5 Oppilas asettaa itselleen ja ryhmälleen tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.

T6 Oppilas käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.

T7 Oppilas tarkastelee sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkinnassa.

T8 Oppilas tulkitsee kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.

T9 Oppilas hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.

T10 Oppilas ilmaisee omia näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

T11 Oppilas huomioi ja ymmärtää kuvailmaisussaan kulttuurisen moninaisuuden ja kestävään kehitykseen liittyvät näkökulmat.

Vuosiluokka 6:

T1 Oppilas tekee itsenäisesti ja moniaistisesti havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä monipuolisesti kuvallisia välineitä.

T2 Oppilas kuvailee taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä monipuolisia havaintojaan ja perustelee ajatuksiaan sanallisesti.

T3 Oppilas ilmaisee henkilökohtaisia havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla monipuolisesti myös muita tiedon tuottamisen tapoja.

T4 Oppilas käyttää ja soveltaa monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.

T5 Oppilas asettaa itselleen ja ryhmälleen monipuolisesti tavoitteita ja kehittää kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.

T6 Oppilas käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja monipuolisesti ilmaistessaan mielipiteitään.

T7 Oppilas tarkastelee ja pyrkii ymmärtämään sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutuksen erilaisten kuvien tulkintaan.

T8 Oppilas tulkitsee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää itsenäisiä tulkintojaan perustellusti kuvista keskusteltaessa.

T9 Oppilas hyödyntää monipuolisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.

T10 Oppilas ilmaisee itsenäisesti ja monipuolisesti näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

T11 Oppilas huomioi kuvailmaisussaan itsenäisesti ja omintakeisesti kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväan kehitykseen liittyviä näkökulmia.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Oppilasta kannustetaan havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen. Oppilasta innostetaan tarkastelemaan lähiympäristöä ja luontoa, rakennettua ympäristöä, kuten koulua ja kotia, ja työskentelemään kuvallisesti omien havaintojensa pohjalta. Oppilasta innostetaan tutkimaan esim. väriä materiaalina, valona, fysikaalisena ilmiönä ja värien merkitystä. Oppilasta ohjataan omatoimiseen havaintojen tekemiseen ja toimintaan erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen

Oppilas osaa tehdä havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Rohkaistaan oppilasta kuvailemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista sanallisesti. Oppilasta ohjataan tutustumaan kuvataiteen tekemisessä käytettyjen työvälineiden ja työvaiheiden nimityksiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen

Oppilas pyrkii kuvailemaan havaintojaan ja perustelemaan niitä sanallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Oppilasta kannustetaan ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. Oppilasta innostetaan harjoittelemaan monipuolista kuvailmaisua kuten piirtämistä, maalaamista, painantaa, kuvanveistoa ja kuvaamista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen.

Oppilas pyrkii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Oppilasta ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan.

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan työskentelyn suunnittelua.

Oppilasta innostetaan harjoittelemaan monipuolista kuvailmaisua: piirtämään, maalaamaan, kuvaamaan ja tekemään grafiikkaa sekä työskentelemään kolmiulotteisesti eri materiaalien parissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen.

Oppilas käyttää erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Kannustetaan oppilasta asettamaan tavoitteita kuvallisten taitojen kehittämiseksi yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Innostetaan oppilasta työskentelemään monipuolisesti yksin ja yhdessä. Kannustetaan oppilasta kestämään epäonnistumista ja opetellaan kuvallisten kehitystavoitteiden asettamista myös ryhmätyössä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun taitojen kehittäminen.

Oppilas osaa asettaa itselleen ja ryhmälleen tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Oppilasta ohjataan tutustumaan kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan. Oppilasta ohjataan tutkimaan eri tarkoitukseen tehtyjä kuvia ja pohtimaan kuvan viestejä. Oppilasta innostetaan oppimaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja kuvaamalla itse.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen.

Oppilas pyrkii käyttämään erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta.

Oppilasta innostetaan tutustumaan mm. eri kuvalajeihin: mitä ovat mainoskuvat, esitteet, julisteet, uutiskuvat sekä liikkuva kuva, kuten elokuva, dokumentit ja videot.

Oppilasta kannustetaan tutustumaan ja tunnistamaan esim. maailman taiteen merkkiteoksia sekä löytämään niitä virtuaalimuseoista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvien tarkastelu

Oppilas alkaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin. Ohjataan oppilasta tarkastelemaan erilaisia ja eri aikakausien kuvia. Ohjataan oppilasta löytämään merkityksiä ja tulkintoja taideteosten takaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen

Oppilas tulkitsee kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pyrkii hyödyntämään tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Innostetaan oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan.

Kannustetaan oppilasta tutustumaan oman kuvakulttuurinsa perinteisiin ja vieraisiin kuvakulttuureihin.

Kannustetaan oppilasta tutustumaan esim. maailman rakennustaiteen merkkiteoksiin ja rakentamiseen eri kulttuureissa, suunnittelemaan ja rakentamaan itse esim. pienoismalleja.

Innostetaan oppilasta tutustumaan mm. venäläiseen taiteeseen ja kuvakulttuuriin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun tapojen käyttäminen

Oppilas hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Ohjataan oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

Kannustetaan oppilasta etsimään merkityksiä ja tulkintoja erilaisista taideteoksista ja muista visuaalisista viesteistä. Ohjataan oppilasta tutkimaan ympäröivän visuaalisen maailman arvoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Arvojen tarkasteleminen

Oppilas ilmaisee näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Kannustetaan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta

Oppilas huomioi kuvailmaisussaan kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Kannustetaan oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen. Harjoitellaan ja syvennetään visuaalista havaitsemista ja ajattelua. Harjoitellaan moniaististen havaintojen tekoa edelleen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen

Oppilas tekee moniaistisesti havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä useita kuvallisia välineitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Rohkaistaan oppilasta kuvailemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista sanallisesti. Innostetaan oppilasta esittelemään omia ideoitaan ja valmiita teoksia muille. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan erityisesti omien ajatusten perustelemista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen

Oppilas kuvailee taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustelee ajatuksiaan sanallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Kannustetaan oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. Innostetaan oppilasta monipuolisen kuvallisen ilmaisun pariin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen

Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Ohjataan oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan.

Ohjataan oppilasta kehittämään ja monipuolistamaan kuvallisen tuottamisen tapoja ja työskentelyn pitkäjänteisyyttä.

Ohjataan oppilasta prosessinomaiseen työskentelyyn, johon kuuluvat luonnokset, hankittu tieto ja valmiit teokset. Kannustetaan oppilasta suunnittelemaan työskentelyään.

Innostetaan oppilasta harjoittelemaan monipuolista kuvailmaisua kuten piirtämistä, maalaamista, painantaa, kuvanveistoa ja kuvaamista.

Kannustetaan oppilasta harjoittelemaan erilaisten viivojen, pintojen ja muotojen kuvaamista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen

Oppilas käyttää ja soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Kannustetaan oppilasta asettamaan tavoitteita kuvallisten taitojen kehittämiseksi yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Innostetaan edelleen oppilasta toimimaan monipuolisesti yksin ja yhdessä muiden kanssa. Ohjataan oppilasta pohtimaan, kuinka työskentelyä voi parantaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun taitojen kehittäminen

Oppilas asettaa itselleen ja ryhmälleen tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.

Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja toimintatapoja ja toimii luokassa aktiivisesti uskaltuen käyttää kohtaamiaan uusia kielellisiä sisältöjä. Oppilaan edistymistä arvioidaan kannustavalla ja myönteisellä palautteella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Ohjataan oppilasta tutustumaan kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan. Ohjataan oppilasta käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja tekemällä kuvia ja kuvaamalla itse. Innostetaan oppilasta tutkimaan ja analysoimaan erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja tutkimalla ympäröiviä kuvia ja kuvamaailmoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen

Oppilas käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta. Oppilasta ohjataan tekemään kuvia eri tarkoituksiin ja pohtimaan kuvan suhdetta todellisuuteen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvien tarkastelu

Oppilas näkee sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutuksen erilaisten kuvien tulkintaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin. Kannustetaan oppilasta harjoittelemaan visuaalisen kulttuurin eri näkökulmien tunnistamista ja tulkitsemista. Ohjataan oppilasta tutustumaan esim. Helsingin tärkeimpiin rakennuksiin ja niiden arkkitehtuurin tyylipiirteisiin. Innostetaan oppilasta tulkitsemaan ja vertailemaan eri aikakausien tyylejä. Ohjataan oppilasta tutustumaan mm. venäläiseen taiteeseen ja kuvakulttuuriin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen

Oppilas tulkitsee kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Innostetaan oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun tapojen käyttäminen

Oppilas hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Ohjataan oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista. Innostetaan oppilasta etsimään uusia ratkaisuja ja tutkimaan uusimpia innovaatioita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Arvojen tarkasteleminen

Oppilas ilmaisee näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Kannustetaan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan.

Ohjataan oppilasta esteettisten, ekologisten ja eettisten kysymysten tunnistamiseen, pohtimiseen ja huomioimiseen omassa työskentelyssään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta

Oppilas hahmottaa kuvailmaisussaan kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Kannustetaan oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen. Kannustetaan oppilasta harjoittelemaan visuaalista havaitsemista ja ajattelua. Oppilasta ohjataan omatoimiseen havaintojen tekemiseen ja toimintaan erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.

Innostetaan oppilasta tutkimaan lähiympäristön taidetta ja arkkitehtuuria sekä keskustelemaan aiheesta. Innostetaan hyödyntämään huomioita omassa työskentelyssä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen

Oppilas tekee moniaistisesti havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä useita erilaisia kuvallisia välineitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Rohkaistaan oppilasta kuvailemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä harjoittelemaan erityisesti omien näkemystensä perustelemista sanallisesti. Oppilasta kannustetaan keskustelemaan omista visuaalisista havainnoistaan ja tuomaan keskustelun keskiöön näkemyksiään. Innostetaan laajentamaan visuaalisen kulttuurin tarkastelua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen

Oppilas kuvailee taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustelee ajatuksiaan sanallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Kannustetaan oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. Oppilasta rohkaistaan kohti ajatusten ja havaintojen monipuolista kuvallista ilmaisua erilaisia kuvanteon välineitä käyttäen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen

Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Ohjataan oppilasta käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja. Kannustetaan oppilasta harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan. Innostetaan oppilasta monipuoliseen kuvailmaisuun, kuten piirtämään, maalaamaan, kuvaamaan ja tekemään grafiikkaa, sekä kolmiulotteiseen työskentelyyn eri materiaalein. Rohkaistaan ilmaisua ja kokeillaan erilaisia uusia työmenetelmiä.

Kannustetaan oppilasta harjoittelemaan työskentelyn tavoitteellista suunnittelua. Aletaan ottaa vastuuta kuvataiteen prosessista työn suunnittelusta arviointiin asti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen

Oppilas käyttää ja soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Kannustetaan oppilasta asettamaan tavoitteita kuvallisten taitojen kehittämiseksi yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Ohjataan oppilasta itsenäiseen pitkäjänteiseen työskentelyyn ja myös tavoitteelliseen toimimiseen osana ryhmää.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun taitojen kehittäminen

Oppilas asettaa itselleen ja ryhmälleen tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Ohjataan oppilasta tutustumaan kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan. Suunnataan oppimista kuvallisen viestinnän syventämiseen, tavoitteellisen kuvailmaisun kehittämiseen. Oppilasta innostetaan harjoittelemaan erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja. Kannustetaan oppilasta opettelemaan kuvaviestintää mm. tekemällä animaatioita, sarjakuvia ja kuvarinnastuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen

Oppilas käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta. Tarkastellaan erilaisia kuvia, esimerkiksi taidetta, uutiskuvia, mainontaa, elokuvaa jne. Pohditaan eri kuvien muotoa, tekotapoja, viestejä ja tarkoitusta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvien tarkastelu

Oppilas tarkastelee sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkinnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin.

Kannustetaan oppilasta tarkastelemaan kuvia ja taidekuvia eri aikakausilta ja erilaisilta taiteilijoilta. Pohditaan, miten kuvat ovat syntyneet eri kulttuureissa ja eri historiallisina aikakausina ja mikä on ollut kuvien vaikutus aikalaistulkintoihin.

Ohjataan oppilasta hyödyntämään historian oppiaineen aiheita. Innostetaan oppilasta tutustumaan mm. primitiivisen ja muinaiskulttuurien kuvaperinteeseen ja kuvamaailmaan ja pohtimaan eri tekijöiden vaikutusta kuviin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen

Oppilas tulkitsee kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Innostetaan oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan. Ohjataan oppilasta tunnistamaan, tulkitsemaan ja käyttämään omassa työskentelyssään visuaalisen kulttuurin historiallisia ja kulttuurisia näkökulmia. Ohjataan oppilasta tutustumaan eri kulttuurien värimaailmoihin, tekniikoihin ja sommitteluun ja kokeilemaan uusia ratkaisuja omassa kuvailmaisussaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun tapojen käyttäminen

Oppilas hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Ohjataan oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista. Harjaannutetaan oppilasta ymmärtämään kuvien välittämiä arvoja ja merkityksiä.

Kannustetaan oppilasta etsimään ja perustelemaan tulkintojaan taideteoksista sekä omista ja luokkatovereiden töistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Arvojen tarkasteleminen

Oppilas ilmaisee näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Kannustetaan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan. Ohjataan oppilasta pohtimaan ja huomioimaan esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot sekä kulttuurinen moninaisuus omassa työskentelyssään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta

Oppilas huomioi ja ymmärtää kuvailmaisussaan kulttuurisen moninaisuuden ja kestävään kehitykseen liittyvät näkökulmat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

Oppilasta kannustetaan havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen. Kannustetaan oppilasta harjoittelemaan ja syventämään visuaalista havaitsemista ja ajattelua.

Oppilasta innostetaan havainnoimaan, suunnittelemaan, toimimaan ja arvioimaan taidetta ja visuaalista ympäristöä omatoimisesti erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen

Oppilas tekee itsenäisesti ja moniaistisesti havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä monipuolisesti kuvallisia välineitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

Rohkaistaan oppilasta kuvailemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista sanallisesti. Oppilasta ja vertaisryhmiä innostetaan keskustelemaan omista visuaalisista havainnoistaan, ja tuodaan keskustelun keskiöön oppilaan näkemyksiä. Kannustetaan oppilasta kertomaan ja perustelemaan kuvataiteellisia ajatuksia. Syvennetään ja ohjataan visuaalisen kulttuurin tarkastelua koskemaan yhä laajempaa visuaalisen kulttuurin piiriä, ympäristöä ja kuvamediaa. Ohjataan oppilasta analysoimaan mm. nuorille suunnattuja kuvaviestejä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen

Oppilas kuvailee taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja pyrkii perustelemaan ajatuksiaan sanallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

Kannustetaan oppilasta ilmaisemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen. Rohkaistaan oppilaan ajatusten ja havaintojen monipuolista kuvallista ilmaisua. Innostetaan oppilasta valitsemaan perustellusti sopiva kuvallinen tai tiedon tuottamisen tapa. Innostetaan oppilasta etsimään asioita ja perusteluja taideteoksista sekä omista ja luokkatovereiden töistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen

Oppilas ilmaisee henkilökohtaisia havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla monipuolisesti myös muita tiedon tuottamisen tapoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

Ohjataan oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan. Kannustetaan oppilasta työskentelemään pitkäjänteisesti kuvan parissa. Ohjataan oppilasta ilmaisun rohkaistumisen suuntaan ja kokeilemaan erilaisia monipuolisia työmenetelmiä.

Innostetaan oppilasta syventämään omaa kuvailmaisuun piirtämällä, maalaamalla, kuvaamalla, tekemällä grafiikkaa sekä kolmiulotteisen työskentelyn avulla. Ohjataan oppilasta mm. tilan ja liikkeen kuvaamisen harjoitteluun omien havaintojen pohjalta. Ohjataan oppilasta tutkimaan kuvien rakenteita ja harjoittelemaan esimerkiksi kuvasomittelua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen

Oppilas käyttää ja soveltaa monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

Kannustetaan oppilasta asettamaan tavoitteita omien kuvallisten taitojen kehittämiseksi yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Kannustetaan kuvallisen vaikuttamisen keinojen kokeilemiseen

omassa ja yhteistyöskentelyssä. Ohjataan oppilasta sekä itsenäiseen pitkäjänteiseen työskentelyyn että tavoitteelliseen toimimiseen osana ryhmää. Ohjataan oppilasta ymmärtämään suunnittelun merkitys tavoitteellisessa kuvailmaisussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun taitojen kehittäminen

Oppilas asettaa itselleen ja ryhmälleen tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Ohjataan oppilasta tutustumaan kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan. Ohjataan kuvallisen viestinnän syventämiseen, tavoitteellisen kuvailmaisun kehittämiseen.

Ohjataan oppilasta tutustumaan ja analysoimaan erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja olemassa olevia teoksia hyödyntäen. Ohjataan oppilasta käyttämään tarkoituksenmukaisesti mm. eri kuvakokoja ja -kulmia. Ohjataan oppilasta käyttämään valokuvan ja digitaalisen kuvan ilmaisukeinoja ja tekniikkaa omassa persoonallisessa ilmaisussaan ja hyödyntämään monimediaista kuvankäsittelyä.

Innostetaan oppilasta vaikuttamaan mm. oppimisympäristöön viihtyvyyden lisäämiseksi unohtamatta ekologista näkökulmaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen

Oppilas käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta. Tarkastellaan erilaisia kuvia, esimerkiksi taidetta, uutiskuvia, mainontaa ja elokuvaa. Kannustetaan oppilasta pohtimaan eri kuvien muotoa, tekotapoja, viestejä ja tarkoitusta. Kannustetaan oppilasta analysoimaan ja arvottamaan valokuvia ja elokuvia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvien tarkastelu

Oppilas tarkastelee ja pyrkii ymmärtämään sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin. Tarkastellaan kuvia ja taidekuvia eri aikakausilta ja erilaisilta taiteilijoilta. Pohditaan, miten kuvat ovat syntyneet eri kulttuureissa ja eri historiallisina aikakausina ja mikä on ollut kuvien vaikutus aikalaiskatsojiin.

Kannustetaan oppilasta tutustumaan designiin ja suunnittelun vaiheisiin. Rohkaistaan oppilaita tutustumaan visuaalisen alan ammatteihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen

Oppilas tulkitsee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää itsenäisiä tulkintojaan perustellusti kuvista keskusteltaessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

Innostetaan oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan. Opetellaan tunnistamaan, tulkitsemaan ja myös käyttämään visuaalisen kulttuurin historiallisia ja kulttuurisia näkökulmia omassa työskentelyssä.

Kannustetaan oppilasta hyödyntämään historian oppiaineksen aiheita, kuten kuva-aiheita aikaväliltä keskiaika–modernismi. Ohjataan oppilasta tutustumaan symboliikkaan taiteessa eri aikoina.

Syvennetään ymmärrystä erilaisista kuvailmaisun tavoista omakohtaisen työskentelyn avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun tapojen käyttäminen

Oppilas hyödyntää monipuolisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

Ohjataan oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista kuvia tulkitsemalla. Harjaannutetaan oppilasta ymmärtämään syvemmin kuvien välittämiä arvoja ja merkityksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Arvojen tarkasteleminen

Oppilas ilmaisee itsenäisesti ja monipuolisesti näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

Kannustetaan oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan. Kannustetaan oppilasta omakohtaisten valintojen pohdintaan ja seurausten ymmärtämiseen. Ohjataan oppilasta pohtimaan ja huomioimaan esteettiset, ekologiset ja eettiset arvot sekä kulttuurinen moninaisuus omassa työskentelyssään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta

Oppilas huomioi kuvailmaisussaan itsenäisesti ja omintakeisesti kulttuurisen moninaisuuden ja kestävänsä kehitykseen liittyviä näkökulmia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävänsä kehitykseen liittyviä näkökulmia

32.6.5. Kuvataidekurssi

Valinnaisen tehtävä

Valinnaiskurssin tehtävänä on tukea monipuolisesti oppilaan kuvantekotaitojen kehittymistä sekä työskennellä syventyneesti eri kuvataiteen tekniikkojen parissa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kuvataiteen opetussuunnitelman 5. luokan mukaan.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Oppilas osallistuu aktiivisesti suunnitteluun, työskentelyyn ja arviointiin koko kuvataidekurssin ajan. Arvioinnissa painottuu kuvataideprosessin myötä tapahtuvan oppimisen arviointi valmiiden tuotosten rinnalla.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

Vuosiluokan tavoitteet

Kuvataiteen opetussuunnitelman 5. luokan mukaan.

Kuvataiteen valinnaiskurssilla työskennellään kuvataiteen keinoin: kuvataan, maalataan, piirretään ja työskennellään kolmiulotteisten materiaalien kanssa. Harjaannutaan kuvan tekemisessä ja käden taidoissa. Pyritään ottamaan haltuun taiteellisen työskentelyn prosessinomaisuus ja harjoitellaan vastuun ottamista omasta työskentelystä.

Kehitetään itsearvioinnin taitoja ja vertaisarviointia osana luovaa prosessia.

32.6.6. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma

elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsityötä opiskellaan kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 3–7. Viidennen luokan jälkeen oppilas valitsee painotuksen joko tekstiilityön tai teknisen työn työtapoihin. Valinta on voimassa 6. ja 7. luokan ajan, eikä sitä voi vaihtaa kesken lukuvuoden. Viidennellä luokalla on mahdollista valita lisäksi erillinen käsityön valinnaiskurssi, joka sisältää teknisen ja/tai tekstiilityön työtapoja.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Kielelliset tavoitteet, mikäli käsityötä opetetaan venäjäksi:

Oppilas ymmärtää konkreettisia ja havainnollisia kohdekielisiä ohjeita käsillä työskentelyyn. Oppilas osaa pyytää tarvitsemiaan välineitä ja materiaaleja (esim. neula, nuppineula, sakset, lanka, erilaisia kangaslaatuja, vasara, naula, hiomapaperi) sekä pyytää apua ja ohjausta kohdekielellä. Oppilas tutustuu muuhun käsityösanastoon, tekee kysymyksiä ja osallistuu keskusteluun venäjän kielellä. Oppilas opettelee hakemaan tietoa käsityömalleista ja -ohjeista venäjäksi (verkkomateriaalit, kirjat, lehdet ym.)

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdä sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta

luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten oppisisältöjen oppimisen ja omaksumisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa osoitetaan kehittämiskohde ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä, asioiden selkeää ja jäsennehtyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida kokonaista käsityön prosessia, monimateriaalisen tekemisen tapoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Arvioinnin kriteerit

Vuosiluokka 3:

T2 Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas hallitsee ohjatusti koko käsityöprosessin alusta loppuun ja dokumentoi sitä.

T3 Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilaan suunnitelma on huolellinen ja omaperäinen. Oppilas kykenee ohjatusti itsenäiseen ja/tai yhdessä työskentelyyn sekä ratkaisemaan työskennellessään esiin tulevia ongelmia. Oppilas saa valmiiksi laadukkaan tuotteen.

T5 Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti, vastuuntuntoisesti ja turvallisesti sekä ottaa toiset huomioon. Oppilas osaa käyttää työhön sopivia välineitä asianmukaisesti.

Vuosiluokka 4:

T2 Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas hallitsee ohjatusti koko käsityöprosessin alusta loppuun ja dokumentoi sitä.

T3 Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilaan suunnitelma on huolellinen ja omaperäinen. Oppilas kykenee ohjatusti itsenäiseen ja/tai yhdessä työskentelyyn sekä ratkaisemaan työskennellessään esiin tulevia ongelmia. Oppilas saa valmiiksi laadukkaan tuotteen.

T4 Painotettu tavoite, joka arvioidaan:
Oppilas hallitsee käsityön käsitteitä ja materiaaleja sekä osaa käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti.

T5 Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti, vastuuntuntoisesti ja turvallisesti sekä ottaa toiset huomioon. Oppilas osaa käyttää työhön sopivia välineitä asianmukaisesti.

Vuosiluokka 5:

T1 Painotettu tavoite, joka arvioidaan:
Oppilaalla on positiivinen asenne käsillä tekemiseen. Oppilas on kekseliäs, kokeilunhaluinen ja soveltaa oppimaansa.

T2 Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas hallitsee ohjatusti koko käsityöprosessin alusta loppuun ja dokumentoi sitä.

T3 Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilaan suunnitelma on huolellinen ja omaperäinen. Oppilas kykenee ohjatusti itsenäiseen ja/tai yhdessä työskentelyyn sekä ratkaisemaan työskennellessään esiin tulevia ongelmia. Oppilas saa valmiiksi laadukkaan tuotteen.

T4 Painotettu tavoite, joka arvioidaan:
Oppilas hallitsee käsityön käsitteitä ja materiaaleja sekä osaa käyttää niitä

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6
T6	S1, S2, S6	L5
T7	S6	L1, L4, L7
T8	S1, S2, S3, S5	L1, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Oppilaan kiinnostusta käsillä tekemiseen vahvistetaan sekä innostetaan itse keksimään ja kokeilemaan. Tuetaan monikulttuurisuudesta nousevia ideoita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilaalla on positiivinen asenne käsillä tekemiseen. Oppilas on kekseliäs, kokeilunhaluinen ja soveltaa oppimaansa.

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Oppilasta ohjataan hahmottamaan kokonainen käsityöprosessi sekä hallitsemaan se alusta loppuun. Prosessi tai sen osia dokumentoidaan olemassa olevien mahdollisuuksien mukaan.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi.

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas hallitsee ohjatusti koko käsityöprosessin alusta loppuun ja dokumentoi sitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Oppilasta ohjataan ymmärtämään suunnittelun tärkeys osana työskentelyprosessia. Oppilasta tuetaan oman suunnitelman laatimisessa ja sen toteuttamisessa. Oppilasta ohjataan laadukkaiden tuotteiden valmistamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Tuotteen valmistaminen.

Painotettu tavoite, joka arvioidaan:

Oppilaan suunnitelma on huolellinen ja omaperäinen. Oppilas kykenee ohjatusti itsenäiseen ja/ tai yhdessä työskentelyyn sekä ratkaisemaan työskennellessään esiin tulevia ongelmia. Oppilas saa valmiiksi laadukkaan tuotteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Oppilasta tutustutetaan käsityöhön liittyvään käsitteistöön ja erilaisiin materiaaleihin. Oppilasta ohjataan tarkoituksenmukaiseen materiaalien käyttöön.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivia välineistöä

Oppilasta kannustetaan pitkäjänteiseen ja vastuuntuntoiseen työskentelyyn sekä työskentelemään turvallisesti. Oppilasta opastetaan valitsemaan ja käyttämään työhön sopivia välineitä.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Painotettu tavoite, joka arvioidaan:

Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti, vastuuntuntoisesti ja turvallisesti sekä ottaa toiset huomioon. Oppilas osaa käyttää työhön sopivia välineitä asianmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Oppilasta opastetaan käsityöprosessin aikana käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mahdollisuuksien mukaan.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Oppilasta ohjataan koko käsityöprosessin aikana arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan sekä omaa että muiden prosessia.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Oppilasta herätellään huomaamaan ja arvioimaan erityisesti omia kulutus- ja tuotantotapojaan. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota materiaalien taloudelliseen ja säästeliääseen käyttöön sekä niiden kierrätykseen.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6
T6	S1, S2, S6	L5
T7	S6	L1, L4, L7
T8	S1, S2, S3, S5	L1, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Oppilaan kiinnostusta käsillä tekemiseen vahvistetaan edelleen sekä innostetaan itse keksimään ja kokeilemaan. Tuetaan monikulttuurisuudesta nousevia ideoita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Painotettu tavoite, joka arvioidaan. Oppilaalla on positiivinen asenne käsillä tekemiseen. Oppilas on kekseliäs, kokeilunhaluinen ja soveltaa oppimaansa.

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Oppilasta tuetaan kokonaisen käsityöprosessin hallinnassa alusta loppuun asti. Prosessi tai sen osia dokumentoidaan olemassa olevien mahdollisuuksien mukaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi

Painotettu tavoite, joka arvioidaan. Oppilas hallitsee ohjatusti koko käsityöprosessin alusta loppuun ja dokumentoi sitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Oppilasta perehdytetään lisää suunnitteluun sekä tuetaan oman suunnitelman laatimisessa ja sen toteuttamisessa. Oppilasta ohjataan laadukkaiden tuotteiden valmistamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tuotteen valmistaminen

Painotettu tavoite, joka arvioidaan:

Oppilaan suunnitelma on huolellinen ja omaperäinen. Oppilas kykenee ohjatusti itsenäiseen ja/ tai yhdessä työskentelyyn sekä ratkaisemaan työskennellessään esiin tulevia ongelmia. Oppilas saa valmiiksi laadukkaan tuotteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Oppilasta perehdytetään lisää käsityöhön liittyvään käsitteistöön ja erilaisiin materiaaleihin. Oppilasta ohjataan tarkoituksenmukaiseen materiaalien käyttöön.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen.

Painotettu tavoite, joka arvioidaan. Oppilas hallitsee käsityön käsitteitä ja materiaaleja sekä osaa käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Oppilasta tuetaan pitkäjänteiseen ja vastuuntuntoiseen työskentelyyn sekä työskentelemään turvallisesti. Oppilasta ohjataan työhön sopivien välineiden valitsemisessa ja käyttämisessä.

Painotettu tavoite, joka arvioidaan. Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti, vastuuntuntoisesti ja turvallisesti sekä ottaa toiset huomioon. Oppilas osaa käyttää työhön sopivia välineitä asianmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Oppilasta ohjataan käsityöprosessin aikana käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mahdollisuuksien mukaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Oppilasta ohjataan koko käsityöprosessin aikana arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan sekä omaa että muiden prosessia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Oppilasta autetaan huomaamaan ja arvioimaan erilaisia kulutus- ja tuotantotapoja. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota materiaalien taloudelliseen ja säästeliääseen käyttöön sekä niiden kierrätykseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntyä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6
T6	S1, S2, S6	L5
T7	S6	L1, L4, L7
T8	S1, S2, S3, S5	L1, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Oppilaan kiinnostusta käsillä tekemiseen vahvistetaan edelleen sekä innostetaan itse keksimään ja kokeilemaan. Tuetaan monikulttuurisuudesta nousevia ideoita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilaalla on positiivinen asenne käsillä tekemiseen. Oppilas on kekseliäs, kokeilunhaluinen ja soveltaa oppimaansa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Oppilasta tuetaan kokonaisen käsityöprosessin hallinnassa alusta loppuun asti. Prosessi tai sen osia dokumentoidaan olemassa olevien mahdollisuuksien mukaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas hallitsee ohjatusti koko käsityöprosessin alusta loppuun ja dokumentoi sitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Oppilasta perehdytetään lisää suunnitteluun sekä tuetaan oman suunnitelman laatimisessa ja sen toteuttamisessa. Oppilasta ohjataan laadukkaiden tuotteiden valmistamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tuotteen valmistaminen

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilaan suunnitelma on huolellinen ja omaperäinen. Oppilas kykenee ohjatusti itsenäiseen ja/tai yhdessä työskentelyyn sekä ratkaisemaan työskennellessään esiin tulevia ongelmia. Oppilas saa valmiiksi laadukkaan tuotteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Oppilasta perehdytetään lisää käsityöhön liittyvään käsitteistöön ja erilaisiin materiaaleihin. Oppilasta ohjataan tarkoituksenmukaiseen materiaalien käyttöön.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas hallitsee käsityön käsitteitä ja materiaaleja sekä osaa käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivia välineistöä

Oppilasta tuetaan pitkäjänteiseen ja vastuuntuntoiseen työskentelyyn sekä työskentelemään turvallisesti. Oppilasta ohjataan työhön sopivien välineiden valitsemisessa ja käyttämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työskentelytaidot

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti, vastuuntuntoisesti ja turvallisesti sekä ottaa toiset huomioon. Oppilas osaa käyttää työhön sopivia välineitä asianmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Oppilasta ohjataan käsityöprosessin aikana käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mahdollisuuksien mukaan.

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Oppilasta ohjataan koko käsityöprosessin aikana arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan sekä omaa että muiden prosessia.

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Oppilasta autetaan huomaamaan ja arvioimaan erilaisia kulutus- ja tuotantotapoja. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota materiaalien taloudelliseen ja säästeliääseen käyttöön sekä niiden kierrätykseen.

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T3	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T4	S3, S5	L4, L6
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L3, L6
T6	S1, S2, S6	L5
T7	S6	L1, L4, L7
T8	S1, S2, S3, S5	L1, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

Oppilaan kiinnostusta käsillä tekemiseen syvennetään sekä innostetaan itse keksimään ja kokeilemaan. Tuetaan monikulttuurisuudesta nousevia ideoita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaalla on positiivinen asenne käsillä tekemiseen ja työskentelyyn. Oppilas on kekseliäs, kokeilunhaluinen ja soveltaa oppimaansa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

Oppilasta tuetaan itsenäiseen käsityöprosessin hallintaan alusta loppuun asti. Prosessi tai sen osia dokumentoidaan olemassa olevien mahdollisuuksien mukaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas hallitsee ohjatusti koko käsityöprosessin alusta loppuun ja dokumentoi sen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

Oppilasta ohjataan itsenäiseen suunnitteluun sekä oman suunnitelman laatimiseen ja sen toteuttamiseen. Oppilasta tuetaan laadukkaiden tuotteiden valmistamisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tuotteen valmistaminen

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilaan suunnitelma on huolellinen, omaperäinen ja toteuttamiskelpoinen. Oppilas kykenee itsenäiseen ja/tai yhdessä työskentelyyn sekä ratkaisemaan työskennellessä esiin tulevia ongelmia. Oppilas saa valmiiksi laadukkaan tuotteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

Oppilaan käsityöhön liittyvään käsitteistöä syvennetään ja jatketaan tutustumista erilaisiin materiaaleihin. Oppilasta ohjataan tarkoituksenmukaiseen materiaalien käyttöön.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen.

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas hallitsee käsityön käsitteitä ja materiaaleja sekä osaa käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

Oppilasta tuetaan itsenäiseen, pitkäjänteiseen ja vastuuntuntoiseen työskentelyyn sekä työskentelemään turvallisesti. Oppilasta ohjataan työhön sopivien välineiden valitsemisessa ja käyttämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työskentelytaidot

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas työskentelee itsenäisesti, pitkäjänteisesti, vastuuntuntoisesti ja turvallisesti sekä ottaa toiset huomioon. Oppilas osaa käyttää työhön sopivia välineitä asianmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Oppilasta ohjataan itsenäisesti käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityöprosessin aikana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas käyttää itsenäisesti tieto- ja viestintäteknologiaa käsityöprosessin aikana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

Oppilasta ohjataan koko käsityöprosessin aikana arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan sekä omaa että muiden prosessia.

Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Oppilasta autetaan ymmärtämään ja arvioimaan erilaisia kulutus- ja tuotantotapoja. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota materiaalien taloudelliseen ja säästeliääseen käyttöön sekä niiden kierrätykseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta

Painotettu tavoite, joka arvioidaan: Oppilas käyttää materiaaleja taloudellisesti ja säästeliäästi sekä kierrättää niitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

32.6.7. Käsityön erikoistekniikkakurssi (teknisen työn työtavat

Valinnaisen tehtävä

Valinnaisaineen tehtävänä on tukea oppilaan kädentaitojen vahvistamista ja tutustua uusiin tekniikoihin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Käsityön opetussuunnitelman 5. luokan mukaan.

Arviointi

Oppilas osallistuu aktiivisesti suunnitteluun, työskentelyyn, dokumentointiin ja arviointiin koko käsityöprosessin ajan. Lopputuloksena syntyvä tuote/tuotteet ovat laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja käyttökelpoisia.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan tavoitteet

Käsityön opetussuunnitelman 5. luokan mukaan

Oppilas tutustutetaan johonkin käsityön erikoistekniikkaan, jonka valintaan ryhmän oppilaiden toiveet vaikuttavat. Oppilasta ohjataan tuotteen/tuotteiden suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityöprosessia myös dokumentoidaan.

32.6.8. Käsityön erikoistekniikkakurssi (tekstiilityön työtavat)

Valinnaisen tehtävä

Valinnaiskurssin tehtävänä on tukea oppilaan kädentaitojen vahvistamista sekä tutustua uuteen/ uusiin tekniikoihin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Käsityön opetussuunnitelman 5. luokan mukaan.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Oppilas osallistuu aktiivisesti suunnitteluun, työskentelyyn, dokumentointiin ja arviointiin koko käsityöprosessin ajan. Lopputuloksena syntyvä tuote/tuotteet ovat laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja käyttökelpoisia.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan tavoitteet

Käsityön opetussuunnitelman 5. luokan mukaan

Oppilas tutustutetaan johonkin käsityön erikoistekniikkaan, joka valitaan ryhmässä oppilaiden toiveiden pohjalta. Oppilasta ohjataan tuotteen/tuotteiden suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityöprosessia dokumentoidaan työskentelyn eri vaiheissa.

32.6.9. Liikunnan riemua yhdessä

Valinnaisen tehtävä

Ryhmässä ja ryhmänä toimiminen. Mahdollisuuksien mukaan pyritään oman liikuntalajin löytämiseen. Iloa, virkistystä ja hyvää oloa muun koulutyön tueksi. Tutustutaan uusiin lajeihin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Liikunnan opetussuunnitelman 5. luokan mukaan

Arviointi

Valinnaisessa kurssissa ei ole numeraalista arviointia.

Vuosiluokka 5

32.6.10. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehoollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen

ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3-6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Liikuntatuntien fyysisinä oppimisympäristöinä hyödynnetään liikuntasalien ohella muun muassa koulun pihaa, lähipuistoja, hiekka- ja nurmikenttiä, urheilukenttää, uimahallia, jääkenttää ja -rataa sekä hiihtolatua. Liikunnassa opetuskieli on suomi, mutta mahdollisuuksien mukaan käytetään myös venäjää.

Kielelliset tavoitteet, mikäli liikuntaa opetetaan venäjäksi:

Oppilas käyttää liikuntaan liittyvää sanastoa venäjäksi. Oppilas osaa nimeätä liikuntavälineitä, liikuntalajeja sekä liikuntaan liittyvää terminologiaa. Oppilas kuuntelee ja ymmärtää liikuntatunneilla annettavia ohjeita ja pelien sääntöjä. Oppilas ymmärtää opettajan suullista palautetta ja käyttää sitä hyödykseen parantaakseen taitojaan ja tuloksiaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoimisen ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella.

Vuosiluokilla 3-6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 3:

T1 Oppilas osallistuu aktiivisesti sekä kokeilee ja harjoittelee monipuolisesti eri liikuntamuotoja.

T6 Oppilas liikkuu vedessä eri syvyyksissä erilaisin tavoin. Oppilas ymmärtää pelastautumistaitojen tärkeyden.

T7 Oppilas ottaa huomioon turvallisuustekijät noudattamalla sääntöjä ja toimimalla turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

T8 Oppilas toimii erilaisissa liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla auttaen muita ja ottaen vastuuta omasta ja ryhmänsä toiminnasta.

Vuosiluokka 4:

T2 Oppilas tekee erilaisissa liikuntatilanteissa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja sekä havainnoi itseään ja ympäristöään aistiensa avulla.

T3 Oppilas kehittää motorisia taitojaan ja liikkuu vaihtelevissa ympäristöissä.

T6 Oppilas kehittää perusuimataitoaan sekä liikkuu vedessä turvallisuusohjeita noudattaen. Oppilas liikkuu vedessä eri syvyyksissä erilaisin tavoin. Oppilas kehittää pelastautumistaitojaan.

T7 Oppilas huomioi vaaratilanteet sekä noudattaa sääntöjä oman ja muiden turvallisuuden takaamiseksi.

T9 Oppilas ottaa toiset huomioon, kannustaa kanssatovereitaan sekä pyrkii toimimaan reilun pelin sääntöjen mukaisesti.

Vuosiluokka 5:

T1 Oppilas osallistuu aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä. Pääpaino arvioinnissa on oppilaan omalla aktiivisuudella.

T4 Oppilas käsittelee erilaisia liikuntavälineitä ja vahvistaa välinehallinta- ja perusliikuntataitojaan.

T6 Oppilas on perusuimataitoinen ja hallitsee erilaisia uimatekniikoita. Oppilas osaa pelastautua vedestä.

T7 Oppilas huomioi vaaratilanteita sekä noudattaa sääntöjä oman ja muiden turvallisuuden takaamiseksi.

T9 Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja toimii osana ryhmää ja kannustaa muita.

T10 Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti haastaen itseään ja iloiten omasta edistymisestään.

Vuosiluokka 6:

T3 Oppilas liikkuu vaihtelevissa opetusympäristöissä.

T5 Oppilas arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa niitä.

T6 Oppilas on perusuimataitoinen ja osaa erilaisia uimatekniikoita sekä osaa pelastautua vedestä.

T8 Oppilas toimii eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovituilla tavoilla auttaen muita ja ottaen vastuuta omasta ja ryhmänsä toiminnasta.

T10 Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti haastaen itseään ja iloiten omasta edistymisestään.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Opetussuunnitelman teksti

Oppilasta kannustetaan liikkumaan aktiivisesti ja kokeilemaan mahdollisimman monipuolisesti eri liikuntamuotoja. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työskentely ja yrittäminen

Oppilas osallistuu aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen monipuolisesti eri liikuntamuotoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Oppilasta rohkaistaan liikkumaan vedessä turvallisesti ja samalla itseään haastaen tavoitteenaan saavuttaa perusuimataito (oppilas ui 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen sekä sukeltaa 5 metriä pinnan alla). Oppilasta ohjataan pelastautumaan vedestä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uima- ja pelastautumistaidot

Oppilas liikkuu vedessä eri syvyyksissä erilaisin tavoin. Oppilas ymmärtää pelastautumistaitojen tärkeyden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Oppilasta ohjataan noudattamaan sääntöjä oman ja muiden turvallisuuden saavuttamiseksi tunneilla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toiminta liikuntatunneilla

Oppilas ottaa huomioon turvallisuustekijät noudattamalla sääntöjä ja toimimalla turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Oppilasta ohjataan ottamaan muut huomioon tunnilla, ja oppilas on kykenevä hallitsemaan omia tunteitaan. Opetukseen valitaan yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita, sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot

Oppilas toimii erilaisissa liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla auttaen muita ja ottaen vastuuta omasta ja ryhmänsä toiminnasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen, minkä kautta hän saa myönteisiä kokemuksia liikkunnasta. Oppilasta ohjataan osallistumaan sellaisiin liikuntamuotoihin, joissa hänen tavoitteellinen ja pitkäjänteinen toimintansa saa aikaan kehittymistä liikkujana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

Ohjataan oppilasta havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistiensa avulla. Oppilasta ohjataan tekemään leikeissä ja peleissä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa

Oppilas tekee erilaisissa liikuntatilanteissa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja sekä havainnoi itseään ja ympäristöään aistiensa avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Oppilasta ohjataan kehittämään motorisia perusliikuntataitojaan erilaisissa peleissä ja leikeissä sekä hyödyntämään monipuolisesti erilaisia välineitä. Oppimisympäristöinä hyödynnetään sisä- ja ulkotiloja (esimerkiksi koulun piha ja lähimetsä) sekä lähiliikuntapaikkoja. Oppilasta ohjataan kehittämään motorisia taitojaan käyttäen hyödyksi vaihtelevien vuodenaikojen tuomia liikuntamahdollisuuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Motoristen perustaitojen käyttäminen eri liikuntamuodoissa

Oppilas kehittää motorisia taitojaan ja liikkuu vaihtelevissa ympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Oppilasta rohkaistaan liikkumaan vedessä turvallisesti ja samalla itseään haastaen tavoitteenaan saavuttaa perusuimataito (oppilas ui 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen sekä sukeltaa 5 metriä pinnan alla). Oppilasta ohjataan kehittämään pelastautumistaitojaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uima- ja pelastautumistaidot

Oppilas liikkuu vedessä eri syvyyksissä erilaisin tavoin. Oppilas kehittää pelastautumistaitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Oppilasta ohjataan toimimaan turvallisesti tunneilla. Oppilasta ohjataan ymmärtämään sääntöjen noudattamisen merkitys oman turvallisuutensa takaamiseksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toiminta liikuntatunneilla

Oppilas huomioi vaaratilanteet sekä noudattaa sääntöjä oman ja muiden turvallisuuden takaamiseksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Ohjataan oppilasta ymmärtämään reilun pelin säännöt sekä toimimaan niiden mukaan. Oppilasta rohkaistaan huomioimaan ja kannustamaan muita ryhmänsä jäseniä erilaisissa peleissä ja leikeissä. Oppilasta kannustetaan vastuullisuuteen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa

Oppilas ottaa toiset huomioon, kannustaa heitä sekä pyrkii muillakin tavoin noudattamaan reilun pelin sääntöjä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen, minkä kautta hän saa myönteisiä kokemuksia liikunnasta. Oppilasta ohjataan osallistumaan sellaisiin liikuntamuotoihin, joissa hänen tavoitteellinen ja pitkäjänteinen toimintansa saa aikaan kehittymistä liikkujana.

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T4	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T9	S2	L2, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

Oppilasta kannustetaan edelleen liikkumaan aktiivisesti ja kokeilemaan mahdollisimman monipuolisesti eri liikuntamuotoja. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden ja itsenäisyyden kokemuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työskentely ja yrittäminen

Oppilas osallistuu aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä. Pääpaino arvioinnissa on oppilaan omalla aktiivisuudella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

Vaihtelevissa oppimisympäristöissä ja vaihtelevilla opetusvälineillä kannustetaan oppilasta kehittämään motorisia perusliikuntataitojaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa

Oppilas käsittelee erilaisia liikuntavälineitä ja vahvistaa välinehallinta- ja perusliikuntataitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Rohkaistaan oppilasta kokeilemaan useita eri uimatekniikoita sekä sukeltamaan eri syvyyksiin. Oppilasta opetetaan pelastautumaan vedestä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uima- ja pelastautumistaidot

Oppilas on perusuimataitoinen ja hallitsee erilaisia uimatekniikoita. Oppilas osaa pelastautua vedestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

Ohjataan oppilasta ymmärtämään, millaisia vaaratilanteita tunteilla saattaa syntyä. Kannustetaan oppilasta ennaltaehkäisemään vaaratilanteita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toiminta liikuntatunneilla

Oppilas huomioi vaaratilanteita sekä noudattaa sääntöjä oman ja muiden turvallisuuden takaamiseksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

Ohjataan oppilasta toimimaan reilun pelin säännöillä. Yhteisissä oppimistilanteissa kannustetaan oppilaat liikkumaan toiset huomioiden.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa

Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja toimii osana ryhmää ja kannustaa muita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Oppilasta ohjataan haastamaan itseään liikuntasuorituksissaan ja iloitsemaan omasta edistymisestään. Näin tuetaan oppilaan myönteistä minäkäsitystä aktiivisena liikkujana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työskentelytaidot

Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti haastaen itseään ja iloiten omasta edistymisestään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

Kannustetaan oppilaita kehittämään ja vahvistamaan motorisia perusliikuntaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja vaihtelevissa tilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa

Oppilas liikkuu vaihtelevissa opetusympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

Ohjataan oppilasta arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan sekä kannustetaan kehittämään niitä monipuolisesti eri lajeja ja oppimisympäristöjä hyödyntäen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen

Oppilas arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa niitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Kannustetaan oppilaita uimaan useilla eri tekniikoilla sekä sukeltamaan. Oppilas kehittää pelastautumistaitojaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uima- ja pelastautumistaidot

Oppilas on perusuimataitoinen ja osaa erilaisia uimatekniikoita sekä osaa pelastautua vedestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

Ohjataan oppilasta ottamaan muut huomioon erilaisissa ryhmätilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot

Oppilas toimii eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla auttaen muita ja ottaen vastuuta omasta ja ryhmänsä toiminnasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

Oppilasta ohjataan edelleen haastamaan itseään liikuntasuorituksissaan ja iloitsemaan omasta edistymisestään. Näin vahvistetaan oppilaan myönteistä minäkäsitystä aktiivisena liikkujana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työskentelytaidot

Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti haastaen itseään ja iloiten omasta edistymisestään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

32.6.11. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tietoa ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3–6 matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaiseminen yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Vuosiluokka 3

Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Opetuksessa tuetaan oppilasta loogiseen, luovaan ja abstraktiin ajatteluun matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa ja soveltamisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä. Laajennetaan edellisellä vuosiluokalla aloitettua kertotaulualueita ja jakolaskua sekä vahvistetaan osaamista ja käsitteiden hallintaa sekä suomen että venäjän kielellä.

Myös kolmannella luokalla opiskelun pääpaino on toiminnallisessa ja tutkivassa oppimisessa. Oppimisen päätavoite on matemaattisen ongelmanratkaisun ja laskutoimitusten sujuvuus. Peruslaskutoimituksia havainnollistetaan ja niitä harjoitellaan systemaattisesti.

Vuosiluokka 4

Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Opetuksessa tuetaan oppilasta loogiseen, luovaan ja abstraktiin ajatteluun matemaattisten ongelmien

ratkaisemisessa ja soveltamisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä. Vahvistetaan peruslaskutoimitusten sujuvaa osaamista.

Neljännellä luokalla opiskelun pääpaino on toiminnallisessa ja tutkivassa oppimisessa. Oppimisen päätavoite on matemaattisen ongelmanratkaisun ja laskutoimitusten sujuvuus. Peruslaskutoimituksia havainnollistetaan ja niitä harjoitellaan systemaattisesti.

Vuosiluokka 5

Oppimäärän erityinen tehtävä

Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Opetuksessa tuetaan oppilasta loogiseen, luovaan ja abstraktiin ajatteluun matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa ja soveltamisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä. Geometriassa keskitytään avaruusgeometriaan.

Vuosiluokka 6

Oppimäärän erityinen tehtävä

Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Opetuksessa tuetaan oppilasta loogiseen, luovaan ja abstraktiin ajatteluun matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa ja soveltamisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä. Geometriassa keskitytään avaruusgeometriaan.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Matematiikkaa opiskellaan oppimisympäristöissä, joissa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja ja lähiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia matematiikan opetuksen elävöittämiseen.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 3–4, mikäli matematiikkaa opetetaan venäjäksi:

Kaksikielisessä oppimisympäristössä painotetaan matemaattisten käsitteiden omaksumista molemmilla toimintakielillä. Kielelliset tavoitteet painottuvat edelleen mekaanisen laskemisen alueelle. Oppilas vahvistaa mekaaniseen matematiikan harjoitteluun liittyvää sanastoa (esimerkiksi suurempi, pienempi, yhtä suuri, lukusuora, yhteenlasku, vähennyslasku, kertolasku, summa, erotus, tulo) ja ymmärtää jakolaskuun liittyvää terminologiaa (jakaa, jaettuna jollakin, jakokulma, jaollinen, osamäärä). Oppilas tutustuu murto- ja desimaalilukuihin ja ymmärtää niihin liittyvää sanastoa ja käsitteitä (murto-osa, desimaaliluku). Oppilas osaa suullisesti lukusanat lukualueella 0–1000 ja käyttää niitä sujuvasti. Oppilas osaa nimetä parilliset ja parittomat luvut. Oppilas osaa nimetä geometrisia tasokuvioita (kolmio, neliö, suorakulmio, ympyrä), kappaleita (kartio, kuutio, pyramidi, lieriö), erilaisia kulmia sekä ymmärtää symmetriaan ja peilaukseen liittyvää sanastoa. Oppilas pitää yllä aikaan (kellonajat analogisesti ja digitaalisesti) ja mittaamiseen liittyvää sanastoa ja osaa nimetä myös joitakin mittasuureita (esim. metri, senttimetri, millimetri, litra, kilogramma, gramma). Oppilas ymmärtää taulukoihin ja diagrammeihin liittyvää sanastoa. Oppilas ymmärtää ohjelmointiin liittyvää sanastoa ja osaa toimia ohjeiden mukaan. Oppilas ymmärtää luokitteluun liittyvää sanastoa (esim. vertailla, ryhmitellä, ero, yhtäläisyys) ja osaa myös kuvailla jotakin tutkittavana ollutta ilmiötä sekä esittää siihen liittyen yksinkertaisia kysymyksiä muille.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 5–6, mikäli matematiikkaa opetetaan venäjäksi:

Kielellisissä tavoitteissa painotetaan matemaattisten käsitteiden omaksumista molemmilla kielillä. Oppilas osaa suullisesti lukusanat lukualueella 0–1000 ja käyttää niitä sujuvasti. Oppilas osaa nimetä geometrisia kuvioita ja kappaleita venäjäksi.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä. Samaten oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus ennakoivaan tukeen uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan siten, että myönteinen asenne ja pärjäämisen tunne vahvistuvat. Oppimisen tueksi tarjotaan tarkoituksenmukaisia välineitä, joiden avulla oppilaalla on mahdollisuus oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esilletuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 3:

T1 Oppilas on kiinnostunut ja suhtautuu itseensä positiivisesti matematiikan oppijana.

T2 Oppilas hahmottaa lainalaisuuksia ja ymmärtää tutkimiansa ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

T3 Oppilas pyrkii muodostamaan kysymyksiä ja tekemään päätelmiä perustellusti muille.

T4 Oppilas esittelee omia päätelmiään ja niihin johtaneita työskentelyprosessejaan vertaisoppijoille pyrkien perustelemaan niitä ja hyödyntää esitlemisessä esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikkaa.

T5 Oppilas harjoittelee luovaa ongelmanratkaisua yhdessä muiden kanssa, hahmottaa ja edistyy säännönmukaisuuksien ymmärtämisessä.

T6 Oppilas perustelee ja pyrkii myös arvioimaan päätelmiään.

T7 Oppilas osaa käyttää täsmällisiä ja tarkoituksenmukaisia matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

T8 Oppilas osaa kymmenjärjestelmän konkreettisten mallien sekä hajotelmien ja lukujonojen avulla.

T10 Oppilas harjoittelee päässälaskutaitoja eri tavoin ja sujuvoituu niissä.

T11 Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä geometrisia kappaleita ja kuvioita sekä luokitella niitä. Oppilas hahmottaa symmetrian, peilauksen ja mittakaavan periaatteen. Oppilas tunnistaa erilaisia kulmia ja osaa nimetä joitakin.

T13 Oppilas pyrkii tulkitsemaan erilaisia taulukoita ja diagrammeja sekä tuottamaan jollakin tasolla niitä myös itse.

Vuosiluokka 4:

T1 Oppilas on edelleen kiinnostunut ja suhtautuu itseensä positiivisesti matematiikan oppijana.

T2 Oppilas hahmottaa lainalaisuuksia ja ymmärtää tutkimiansa ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

T3 Oppilas tekee tarkoituksenmukaisia kysymyksiä ja esittää niitä sekä päätelmiään perustellusti muille.

T4 Oppilas esittelee omia päätelmiään ja niihin johtaneita työskentelyprosessejaan vertaisoppijoille pyrkien perustelemaan niitä ja hyödyntää esittelemisessä esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikkaa.

T5 Oppilas harjoittelee edelleen luovaa ongelmanratkaisua yhdessä muiden kanssa, hahmottaa ja edistyy lainalaisuuksien ja säännönmukaisuuksien ymmärtämisessä.

T6 Oppilas perustelee ja pyrkii myös arvioimaan päätelmiään.

T7 Oppilas osaa käyttää täsmällisiä ja tarkoituksenmukaisia matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

T8 Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän ja ymmärtää sen periaatteet myös desimaalilukujen osalta.

T10 Oppilas harjoittelee päässälaskutaitoja eri tavoin ja sujuvoituu niissä.

T11 Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä geometrisia kappaleita ja kuvioita sekä luokitella niitä. Oppilas hahmottaa symmetrian, peilauksen ja mittakaavan periaatteen. Oppilas tunnistaa erilaisia kulmia ja osaa nimetä joitakin.

T13 Oppilas pyrkii tulkitsemaan erilaisia taulukoita ja diagrammeja sekä tuottamaan jollakin tasolla niitä myös itse.

Vuosiluokka 5:

T1 Pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta.

T2 Oppilas havaitsee yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä.

T3 Oppilas kehittää taitoaan esittää kysymyksiä sekä esittää perusteltuja päätöksiä havaintojensa pohjalta.

T4 Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan muille suullisesti ja kirjallisesti sekä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

T5 Oppilas kehittyy ongelmanratkaisutaidoissa.

T6 Oppilas kehittää ratkaisujen arviointitaitojaan.

T7 Oppilas ymmärtää ja käyttää matemaattisia käsitteitä.

T8 Oppilas laajentaa ja vahvistaa ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.

T9 Oppilas kehittää positiivisten rationaalilukujen ja negatiivisten kokonaislukujen käsitteiden ymmärtämistä.

T10 Oppilas kehittyy päässälaskutaidoissa ja esittää ratkaisuja kirjallisesti.

T11 Oppilas kuvailee kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia.

T12 Oppilas arvioi mittaustuloksia niiden järkevyyden kannalta.

T13 Oppilas luo ja tulkitsee taulukoita ja diagrammeja. Oppilas käyttää tilastollisia tunnuslukuja sekä osaa yksinkertaisia konkreettisia todennäköisyyslaskuja.

T14 Oppilas kehittää ohjelmointitaitojaan.

Vuosiluokka 6:

T1 Pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuva ja itseluottamusta.

T2 Oppilas pyrkii havaitsemaan asioiden välisiä yhteyksiä.

T3 Oppilas esittää kysymyksiä, jotka edesauttavat hänen oppimistaan.

T4 Oppilas tuottaa päätelmiä ja esittää ratkaisuja.

T5 Oppilas kehittyy ongelmanratkaisutaidoissa.

T6 Oppilas kehittyy ratkaisujen ja tulosten arviointitaidoissa.

T7 Oppilas kehittyy matemaattisten käsitteiden ja merkintöjen ymmärtämisessä ja käytössä.

T8 Oppilas laajentaa ja vahvistaa edelleen ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.

T9 Oppilas vahvistaa ymmärrystään positiivisista rationaaliluvuista ja negatiivisista kokonaisluvuista.

T10 Oppilas sujuvoituu edelleen päässälaskutaidoissa sekä osaa esittää ratkaisuja kirjallisesti välivaiheineen.

T11 Oppilas hahmottaa geometrinen kuvioiden ja kappaleiden ominaisuudet sekä käyttää niiden kuvailussa geometrisia käsitteitä. Oppilas laskee tasokuvioiden pinta-aloja.

T12 Oppilas kehittyy mittausvälineiden käytössä ja mittaustulosten suuruuden ja järkevyyden arvioimisessa.

T13 Oppilas kehittyy taulukoiden ja diagrammien luomisessa ja tulkitsemisessä. Oppilas hallitsee syvemmin tilastollisten tunnuslukujen käyttöä ja yksinkertaisia konkreettisia todennäköisyyslaskuja.

T14 Oppilas kehittyy ohjelmointitaidoissa.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppi-arvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T13	S5	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Oppilasta perehdytään konkreettisten mallien ja yhteistoiminnan avulla uusiin matemaattisiin käsitteisiin sekä rakennetaan aiemmin opitun päälle. Tuetaan myönteisen minäkuvan vahvistumista ja oppilaan aktiivista toimijuutta omassa ryhmässään. Ohjataan oppilasta vastaanottamaan ja antamaan positiivista palautetta. Työskentelyssä painotetaan ryhmä- ja projektityön sekä kokonaisopetuksellisen lähestymistavan lisäksi tavoitteellisen itsenäisen työskentelyn harjoittelua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Innostuksen ja kiinnostuksen sekä myönteisen minäkuvan matematiikan oppijana säilyminen. Uusien asioiden ymmärtäminen vanhan tiedon pohjalta.

Oppilas on kiinnostunut ja suhtautuu itseensä positiivisesti matematiikan oppijana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Harjoitellaan monipuolisesti tutkimuksen tekemistä erilaisissa, oppilaalle tutuissa ympäristöissä. Toteutetaan pari- tai ryhmätyönä kokonaisopetuksellisesti mielekäs projekti, jossa harjoitellaan mm. mittaamista, ongelmanratkaisua, luovaa tutkimista sekä kerättyjen tietojen tulkintaa ja

tilastoimista sekä esittämistä. Oppilasta ohjataan soveltamaan aiemmin oppimaansa uusissa yhteyksissä.

Oppilasta ohjataan mittaamisen periaatteen ymmärtämiseen ja soveltamiseen. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Opitaan keskeiset mittayksiköt metri, senttimetri ja millimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Luodaan pohjaa mittayksikkömuunnoksille. Harjoitellaan arviointia, päättelyä ja ongelmanratkaisua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vanhan tiedon soveltaminen uusissa yhteyksissä.

Oppilas hahmottaa lainalaisuuksia ja ymmärtää tutkimiensa ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Oppilasta kannustetaan tuomaan esiin omaa ja ryhmän osaamista vaihtoehtoisin tavoin hyödyntämällä erilaisia visuaalisia välineitä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Harjoitellaan oman päättelyyn perustuvaa esittämistä sekä tarkoituksenmukaisten kysymysten esittämistä muille. Kehitetään oppilaan päättelykykyä erilaisten projektien ja ryhmätöiden kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kysymysten ja perusteltujen päätelmien esittäminen muille.

Oppilas pyrkii muodostamaan kysymyksiä ja tekemiään päätelmiä perustellusti muille.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan perustellusti ajatuksiaan ja esittelemään sekä työskentelyprosessia että sen aikana tekemiään päätelmiä visuaalisesti, suullisesti, kirjallisesti sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen vertaisoppijoille. Oppilasta ohjataan antamaan ja vastaanottamaan positiivista palautetta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien päätelmien ja työskentelyprosessien esitleminen perustellen vertaisoppijoille eri tavoin, esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen.

Oppilas esittelee omia päätelmiään ja niihin johtaneita työskentelyprosessejaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Oppilaalle järjestetään tilaisuuksia harjoitella luovaa ongelmanratkaisua, tulkintaa ja päättelyä yhteistyössä muiden kanssa erilaisten pari- ja ryhmätöiden, teemapäivien ja työpajaopetuksen kautta. Oppilasta ohjataan hahmottamaan lainalaisuuksia ja ymmärtämään ilmiöiden välisiä yhteyksiä sekä rakentamaan erilaisia oppimistrategioita ongelmanratkaisussaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luovan ongelmanratkaisun sekä muiden tulkinta- ja päättelytaitojen harjoittelu yhteistyössä muiden kanssa sekä säännönmukaisuuksien hahmottaminen ja niissä edistyminen.

Oppilas harjoittelee luovaa ongelmanratkaisua yhdessä muiden kanssa, hahmottaa ja edistyy säännönmukaisuuksien ymmärtämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Oppilasta rohkaistaan pohtimaan erilaisia ratkaisuun vaikuttavia tekijöitä ja punnitsemaan vaihtoehtoisia ratkaisumalleja. Harjoitellaan tehtyjen päätelmien ja ratkaisujen arviointia sekä perustelemista sekä niiden pohjalta palautteen antamista myös muille.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Päätelmien ja ratkaisujen perusteleminen ja arvioiminen.

Oppilas perustelee ja pyrkii myös arvioimaan päätelmiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Vahvistetaan oppilaan kykyä käyttää pääsääntöisesti täsmällisiä ja tarkoituksenmukaisia matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Täsmällisten ja tarkoituksenmukaisten matemaattisten käsitteiden ja merkintöjen käyttäminen.

Oppilas osaa käyttää täsmällisiä ja tarkoituksenmukaisia matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Oppilasta harjaannutetaan ja ohjataan kymmenjärjestelmän hallintaan konkreettisten mallien avulla. Tehdään hajotelmia, lukujonoja ja kymmenylitystä. Oppilasta tuetaan desimaalilukujen ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kymmenjärjestelmän hallinta konkreettisten mallien sekä hajotelmien ja lukujonojen tekemisen avulla.

Oppilas osaa kymmenjärjestelmän konkreettisten mallien sekä hajotelmien ja lukujonojen avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella sekä mekaanisia että sanallisia päässä laskuja sujuvan päässä laskutaidon saavuttamiseksi. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan sujuvaa kirjallista laskemista vihkotoyöskentelyn avulla. Oppilasta rohkaistaan tuottamaan tarkoituksenmukaisia päässä laskutehtäviä muille ja näin kehittämään myös omaa osaamistaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Päässä laskujen harjoittelu eri tavoin.

Oppilas harjoittelee päässä laskutaitoja eri tavoin ja sujuvoituu niissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvien geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Oppilasta ohjataan nimeämään ja luokittelemaan erilaisia geometrisia kappaleita ja kuvioita. Oppilasta perehdytetään symmetriaan, peilaukseen ja mittakaavan käyttöön. Oppilasta ohjataan huomaamaan ja tunnistamaan erilaisia kulmia sekä kehittämään taitoaan luokitella, tuottaa ja nimetä niitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten geometrinen kappaleiden ja kuvioiden nimeäminen ja luokittelu. Symmetrian, peilauksen ja mittakaavan periaatteen hahmottaminen. Erilaisten kulmien nimeäminen ja luokittelu.

Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä geometrisia kappaleita ja kuvioita sekä luokitella niitä. Oppilas hahmottaa symmetrian, peilauksen ja mittakaavan periaatteen. Oppilas tunnistaa erilaisia kulmia ja osaa nimetä joitakin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Oppilasta ohjataan tulkitsemaan erilaisia taulukoita ja diagrammeja sekä tuottamaan niitä myös itse. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua keskiarvon ja tyyppiä arvon määrittämiseen. Oppilasta ohjataan hahmottamaan ja kuvailemaan toiminnassaan erilaisia vaiheita. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia esittää omia tuloksiaan ja tuotoksiaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten taulukoiden ja diagrammien tulkitseminen ja tuottaminen jollakin tasolla.

Oppilas pyrkii tulkitsemaan erilaisia taulukoita ja diagrammeja sekä tuottamaan jollakin tasolla niitä myös itse.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiä arvon.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännön mukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta- ja tilavuus. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella pääättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T13	S5	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Syvennetään säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien havainnointia ja ymmärtämistä. Harjoitellaan peruslaskutoimituksia lukualueella 0–100 000. Perehdytään peruslaskutoimituksiin murto- ja desimaaliluvuilla. Vahvistetaan laskujärjestysopimuksen hallintaa ja vaihteittain laskemista.

Perehdytään edelleen konkreettisten mallien ja yhteistoiminnan avulla uusiin matemaattisiin käsitteisiin sekä rakennetaan aiemmin opitun päälle. Tuetaan myönteisen minäkuvan vahvistumista ja oppilaan aktiivista toimijuutta omassa ryhmässään. Ohjataan oppilasta vastaanottamaan ja antamaan positiivista palautetta. Työskentelyssä painotetaan ryhmä- ja projektityön sekä kokonaisopetuksellisen lähestymistavan lisäksi tavoitteellisen itsenäisen työskentelyn harjoittelua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Innostuksen ja kiinnostuksen sekä myönteisen minäkuvan matematiikan oppijana säilyminen. Uusien asioiden ymmärtäminen vanhan tiedon pohjalta.

Oppilas on edelleen kiinnostunut ja suhtautuu itseensä positiivisesti matematiikan oppijana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Harjoitellaan monipuolisesti tutkimuksen tekemistä erilaisissa ympäristöissä. Toteutetaan pari- tai ryhmätyönä kokonaisopetuksellisesti mielekäs projekti, jossa harjoitellaan mm. mittaamista, ongelmanratkaisua, luovaa tutkimista sekä kerättyjen tietojen tulkintaa ja tilastoimista sekä

esittämistä. Oppilas hahmottaa lainalaisuuksia ja ymmärtää tutkimiansa ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Oppilasta ohjataan mittaamisen periaatteen ymmärtämiseen ja soveltamiseen. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Varmistetaan keskeisten mittayksiköiden hallinta. Luodaan pohjaa mittayksikkömuunnoksille. Harjoitellaan arviointia, päättelyä ja ongelmanratkaisua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vanhan tiedon soveltaminen uusissa yhteyksissä.

Oppilas hahmottaa lainalaisuuksia ja ymmärtää tutkimiansa ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Oppilasta kannustetaan tuomaan esiin omaa ja ryhmän osaamista vaihtoehtoisin tavoin hyödyntämällä erilaisia visuaalisia välineitä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Harjoitellaan omaan päättelyyn perustuvaa esittämistä sekä tarkoituksenmukaisten kysymysten esittämistä muille. Syvennetään oppilaan taitoa esittää projekti- ja ryhmätyönsä tuloksia ja kuvata prosessin kulkua, esittää tarkoituksenmukaisia kysymyksiä muille ja antaa perusteltua palautetta. Syvennetään oppilaan päättelykykyä erilaisten projektien ja ryhmätöiden kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tarkoituksenmukaisten kysymysten ja perusteltujen päätelmien esittäminen muille esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Oppilas tekee tarkoituksenmukaisia kysymyksiä ja esittää niitä sekä päätelmiään perustellusti muille.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan sujuvasti ja perustellusti ajatuksiaan sekä esittelemään niin työskentelyprosessiaan kuin sen aikana tekemiään päätelmiäänkin visuaalisesti, suullisesti, kirjallisesti sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilasta ohjataan antamaan ja vastaanottamaan positiivista palautetta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien päätelmien ja työskentelyprosessien esitleminen sujuvasti ja perustellen vertaisoppijoille eri tavoin, esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Oppilas esittelee omia päätelmiään ja niihin johtaneita työskentelyprosessejaan vertaisoppijoille pyrkien perustelemaan niitä ja hyödyntää esittelemisessä esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikkaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan edelleen luovaa ongelmanratkaisua, tulkintaa ja päättelyä yhteistyössä muiden kanssa erilaisten pari- ja ryhmätöiden, teemapäivien ja työpajaopetuksen kautta. Oppilasta ohjataan ymmärtämään lainalaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä sekä rakentamaan erilaisia oppimistrategioita ongelmanratkaisussaan. Oppilasta ohjataan edelleen kielellistämään strategioitaan laajemmin ja näin jakamaan osaamistaan muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luovan ongelmanratkaisun sekä muiden tulkinta- ja päättelytaitojen harjoittelu ja ymmärtäminen yhteistyössä muiden kanssa sekä lainalaisuuksien ja säännönmukaisuuksien ymmärtäminen ja niissä edistyminen.

Oppilas harjoittelee edelleen luovaa ongelmanratkaisua yhdessä muiden kanssa, hahmottaa ja edistyy lainalaisuuksien ja säännönmukaisuuksien ymmärtämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Oppilasta ohjataan pohtimaan erilaisia ratkaisuun vaikuttavia tekijöitä ja punnitsemaan vaihtoehtoisia ratkaisumalleja yhdessä muiden kanssa. Harjoitellaan tehtyjen päätelmien ja ratkaisujen arviointia sekä perustelemista sekä niiden pohjalta palautteen antamista myös muille.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Päätelmien ja ratkaisujen perusteleminen ja arvioiminen.

Oppilas perustelee ja pyrkii myös arvioimaan päätelmiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Vahvistetaan edelleen oppilaan kykyä käyttää pääsääntöisesti täsmällisiä ja tarkoituksenmukaisia matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Täsmällisten ja tarkoituksenmukaisten matemaattisten käsitteiden ja merkintöjen käyttäminen.
Oppilas osaa käyttää täsmällisiä ja tarkoituksenmukaisia matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Varmennetaan kymmenjärjestelmän hallinta. Harjoitellaan kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämistä desimaalilukujen osalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kymmenjärjestelmän hallitseminen ja sen ymmärtäminen myös desimaalilukujen osalta.
Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän ja ymmärtää sen periaatteet myös desimaalilukujen osalta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella edelleen sekä mekaanisia että sanallisia päässä laskuja sujuvan päässä laskutaidon saavuttamiseksi. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan sujuvaa kirjallista laskemista vihkotyöskentelyn avulla. Oppilasta rohkaistaan tuottamaan tarkoituksenmukaisia päässä laskutehtäviä muille ja näin kehittämään myös omaa osaamistaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Päässä laskujen harjoittelu eri tavoin ja niissä sujuvoituminen.
Oppilas harjoittelee päässä laskutaitoja eri tavoin ja sujuvoituu niissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Oppilasta ohjataan vahvistamaan erilaisten geometrinen kappaleiden ja kuvioiden nimeämistä ja luokittelua. Oppilasta ohjataan käyttämään symmetriaa, peilausta ja mittakaavaa. Oppilasta ohjataan vahvistamaan erilaisten kulmien tunnistamista, luokittelua sekä nimeämistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten geometrinen kappaleiden ja kuvioiden nimeämisen ja luokittelun vahvistaminen. Symmetrian, peilausten ja mittakaavan periaatteen hahmottaminen. Erilaisten kulmien nimeäminen ja luokittelu.

Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä geometrisia kappaleita ja kuvioita sekä luokitella niitä. Oppilas hahmottaa symmetrian, peilausten ja mittakaavan periaatteen. Oppilas tunnistaa erilaisia kulmia ja osaa nimetä joitakin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Oppilasta ohjataan tulkitsemaan erilaisia taulukoita ja diagrammeja sekä tuottamaan niitä myös itse sekä kirjallisesti että digitaalisesti. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua keskiarvon ja tyyppiarvon määrittämiseen. Oppilasta ohjataan hahmottamaan ja kuvailemaan toiminnassaan erilaisia vaiheita. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia esittää omia tuloksiaan ja tuotoksiaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten taulukoiden ja diagrammien tulkitseminen ja tuottaminen jollakin tasolla.

Oppilas pyrkii tulkitsemaan erilaisia taulukoita ja diagrammeja sekä tuottamaan jollakin tasolla niitä myös itse.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmit ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden pinta-aloja ja suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksiköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppi-arvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan ylläpidetään. Oppilaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta tuetaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Oppilasta ohjataan havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Opittujen asioiden väliset yhteydet

Oppilas havaitsee yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Oppilasta ohjataan kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tekemään perusteltuja päätelmiä havaintojen pohjalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan kyky esittää oppimistaan edesauttavia kysymyksiä ja päätelmiä.

Oppilas kehittää taitoaan esittää kysymyksiä sekä esittää perusteltuja päätöksiä havaintojensa pohjalta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Oppilasta kannustetaan esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille. Oppilasta opastetaan esittämään päättelyään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan tuottamien päätelmien ja ratkaisujen esittäminen.

Oppilas esittää päättelyään ja ratkaisujaan muille suullisesti ja kirjallisesti sekä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Oppilasta ohjataan ja tuetaan ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan ongelmanratkaisutaidot.

Oppilas kehittyy ongelmanratkaisutaidoissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Oppilasta ohjataan kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan taito arvioida ratkaisuja.

Oppilas kehittää ratkaisujen arviointitaitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Oppilasta ohjataan matemaattisten käsitteiden ja merkintöjen ymmärtämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttäminen.

Oppilas ymmärtää ja käyttää matemaattisia käsitteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Oppilasta ohjataan vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kymmenjärjestelmän hallinnan ja ymmärtämisen kehittyminen.

Oppilas laajentaa ja vahvistaa ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Oppilasta tuetaan laajentamaan lukukäsite positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Positiivisten rationaalilukujen ja negatiivisten kokonaislukujen käsitteen ymmärtäminen ja peruslaskutoimitukset.

Oppilas kehittää positiivisten rationaalilukujen ja negatiivisten kokonaislukujen käsitteiden ymmärtämistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Oppilaan sujuvaa päässä laskutaitoa vahvistetaan. Oppilasta ohjataan esittämään ratkaisunsa kirjallisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan päässä laskutaito ja sen kehittyminen. Oppilaan kyky esittää ratkaisujaan kirjallisesti.

Oppilas kehittyy päässä laskutaidoissa ja esittää ratkaisuja kirjallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Oppilasta ohjataan kappaleiden ja kuvioden geometrinen ominaisuuksien havainnoimisessa ja kuvailemisessa. Oppilasta ohjataan tutustumaan geometrisiin käsitteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kaksiulotteisten kuvioden ja kolmiulotteisten kappaleiden geometrinen ominaisuuksien hahmottaminen sekä geometrian käsitteet.

Oppilas kuvailee kappaleiden ja kuvioden geometrisia ominaisuuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Oppilasta ohjataan arvioimaan mittauskohteen suuruutta, valitsemaan mittaamiseen sopiva väline ja mittayksikkö sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mittausvälineiden käyttäminen ja mittaustulosten suuruuden ja järkevyyden arvioiminen.

Oppilas arvioi mittaustuloksia niiden järkevyyden kannalta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Oppilasta ohjataan laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja. Kannustetaan oppilasta tutustumaan todennäköisyyksiin konkreettisten esimerkkien kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Taulukoiden ja diagrammien luominen ja tulkitseminen. Tilastollisten tunnuslukujen sekä yksinkertaisten konkreettisten todennäköisyyslaskujen hallitseminen.

Oppilas luo ja tulkitsee taulukoita ja diagrammeja. Oppilas käyttää tilastollisia tunnuslukuja sekä osaa yksinkertaisia konkreettisia todennäköisyyslaskuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Oppilasta kannustetaan laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan ohjelmointitaitojen kehittyminen ja ohjelmointia koskevan ymmärryksen lisääntyminen.

Oppilas kehittää ohjelmointitaitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmeja ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppi-arvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella pääättelemällä, onko tapahtuma mahdollon, mahdollinen vai varma.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L4
T8	S2	L1, L4
T9	S2	L1, L4
T10	S2	L1, L3, L6
T11	S4	L4, L5
T12	S4	L1, L3, L6
T13	S5	L4, L5
T14	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan ylläpidetään. Oppilaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta tuetaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

Oppilasta ohjataan havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Opittujen asioiden väliset yhteydet

Oppilas pyrkii havaitsemaan asioiden välisiä yhteyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Oppilasta ohjataan kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tekemään perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan kyky esittää oppimistaan edesauttavia kysymyksiä ja päätelmiä.

Oppilas esittää kysymyksiä, jotka edesauttavat hänen oppimistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Oppilasta kannustetaan esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille. Oppilasta opastetaan esittämään päättelyään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan tuottamien päätelmien ja ratkaisujen esittäminen.

Oppilas tuottaa päätelmiä ja esittää ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

Oppilasta ohjataan ja tuetaan ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan ongelmanratkaisutaidot.

Oppilas kehittyi ongelmanratkaisutaidoissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Oppilasta ohjataan kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan taito arvioida ratkaisuja.

Oppilas kehittyy ratkaisujen ja tulosten arviointitaidoissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Oppilasta ohjataan matemaattisten käsitteiden ja merkintöjen ymmärtämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttäminen.

Oppilas kehittyy matemaattisten käsitteiden ja merkintöjen ymmärtämisessä ja käytössä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

Oppilasta tuetaan vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kymmenjärjestelmän hallitseminen ja ymmärtäminen.

Oppilas laajentaa ja vahvistaa edelleen ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

Oppilasta ohjataan vahvistamaan positiivisten rationaalilukujen ja negatiivisten kokonaislukujen ymmärrystään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Positiivisten rationaalilukujen ja negatiivisten kokonaislukujen käsitteen ymmärtäminen ja peruslaskutoimituksien hallitseminen.

Oppilas vahvistaa ymmärrystään positiivisista rationaaliluvuista ja negatiivisista kokonaisluvuista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

Oppilaan sujuvaa päässä laskutaitoa vahvistetaan. Oppilasta ohjataan esittämään ratkaisunsa kirjallisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan päässä laskutaito. Oppilaan kyky esittää ratkaisujaan kirjallisesti välivaiheineen.

Oppilas sujuvoituu edelleen päässä laskutaidoissa sekä osaa esittää ratkaisuja kirjallisesti välivaiheineen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

Oppilasta ohjataan kappaleiden ja kuvioden geometrinen ominaisuuksien havainnoimisessa ja kuvailemisessa. Oppilasta ohjataan tutustumaan geometrisiin käsitteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kaksiulotteisten kuvioden ja kolmiulotteisten kappaleiden geometrinen ominaisuuksien hahmottaminen sekä geometrian käsitteet. Tasokuvioden pinta-alojen laskeminen.

Oppilas hahmottaa geometrinen kuvioden ja kappaleiden ominaisuudet sekä käyttää niiden kuvailussa geometrisia käsitteitä. Oppilas laskee tasokuvioden pinta-aloja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

Oppilasta ohjataan arvioimaan mittauskohteen suuruutta, valitsemaan mittaamiseen sopiva väline ja mittayksikkö sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mittausvälineiden käyttäminen ja mittaustulosten suuruuden ja järkevyyden arvioiminen.

Oppilas kehittyi mittausvälineiden käytössä ja mittaustulosten suuruuden ja järkevyyden arvioimisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

Oppilasta ohjataan laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja. Kannustetaan oppilasta tutustumaan todennäköisyyksiin konkreettisten esimerkkien kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Taulukoiden ja diagrammien luominen ja tulkitseminen. Tilastollisten tunnuslukujen sekä yksinkertaisten konkreettisten todennäköisyyslaskujen hallitseminen.

Oppilas kehittyi taulukoiden ja diagrammien luomisessa ja tulkitsemisessä. Oppilas hallitsee syvemmin tilastollisten tunnuslukujen käyttöä ja yksinkertaisia konkreettisia todennäköisyyslaskuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Oppilasta innostetaan laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan ohjelmointitaitojen kehittyminen ja ohjelmointia koskevan ymmärryksen lisääntyminen.

Oppilas kehittyi ohjelmointitaidoissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

32.6.12. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3-6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintätekniologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Suomalais-venäläisessä koulussa sekä suomalainen että venäläinen musiikkikulttuuri liittyvät vahvasti arkeen ja juhlaan. Alaluokilla musiikkia käytetään mahdollisuuksien mukaan eheyttävänä oppiaineena. Toiminnallisuuden, oppilaiden aktiivisen toimijuuden sekä yhteismusisoinnin tavoitteena on luoda oppimisen iloa ja myönteisiä musiikkikokemuksia. Keskeistä on pitää yllä myönteistä asennetta ja ymmärrystä venäjänkielistä musiikkiperinnettä kohtaan.

Kielelliset tavoitteet 3.–6.-luokalla, mikäli musiikkia opetetaan venäjäksi:

Oppilas pystyy laulamaan venäjänkielisiä lauluja yhdessä vertaisoppijoiden kanssa. Oppilas pystyy ääntämään venäjänkielisten laulujen tekstiä oikein. Oppilas pystyy seuraamaan ja noudattamaan venäjänkielisiä musiikillisia ohjeita. Oppilas muistaa soittimien nimiä, opettelee musiikkikäsitteitä ja musiikillisia elementtejä (esimerkiksi rytmiin, dynamiikkaan, harmoniaan liittyviä) venäjäksi.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.

Antaessaan musiikin sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 3:

T1 Oppilas kuuntelee muita yhteismusisointitilanteissa sekä osaa ottaa samalla muut huomioon omaa ääntä tuottaessaan.

T2 Oppilas käyttää ääntään luontevasti niin yksiaanisissa kuin moniäänisyyteen tutustuttavissa harjoitteissa. Oppilas nimeää ja soittaa erilaisia soittimia perussoittotekniikoilla. Hän osallistuu yhteismusisointiin sovittaen oman osuutensa muuhun soivaan kokonaisuuteen.

T3 Oppilas ilmaisee itseään kehollisesti ja kokonaisvaltaisesti liikkuen.

T4 Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas osaa kuvailla ja erotella kuulemaansa.

T5 Oppilas keksii lyhyitä rytmi- ja melodia-aiheita. Oppilas toteuttaa ääni-, liike- tai monitaiteellisia kokeiluja itse tai ryhmässä suunnitellen.

T6 Oppilas kertoo musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan sekä hahmottaa musiikin monimuotoisuutta.

T7 Oppilas hahmottaa ja nimeää musiikkikäsitteitä soivasta musiikista. Hän ymmärtää ja osaa ilmentää äänen ja symbolin vastaavuutta musiikissa.

T8 Oppilas hahmottaa, miten musiikki vaikuttaa hänen elämässään. Oppilas huolehtii kuulostaan.

T9 Oppilas ymmärtää jatkuvan harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä.

Vuosiluokka 4:

T1 Oppilas on aktiivinen, omia vahvuuksiaan hyödyntävä toimija yhteismusisointitilanteissa. Oppilas kuuntelee näissä tilanteissa muita sekä ottaa muut huomioon omaa ääntä tuottaessaan.

T2 Oppilas käyttää ääntään luontevasti erilaisissa yhteyksissä. Oppilas osallistuu moniäänisiin harjoitteisiin sekä nimeää ja soittaa erilaisia soittimia perussoittotekniikoilla.

T3 Oppilas ilmaisee itseään kehollisesti ja kokonaisvaltaisesti liikkuen.

T4 Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas kuvailee kuulemaansa ja kertoo siitä omin näkömielellä.

T5 Oppilas keksii rytmi- ja melodia-aiheita. Oppilas toteuttaa ääni-, liike- tai monitaiteellisia kokeiluja itse tai ryhmässä suunnitellen.

T6 Oppilas kertoo musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan sekä hahmottaa musiikin monimuotoisuutta.

T7 Oppilas tunnistaa ja nimeää musiikkikäsitteitä soivasta musiikista. Hän ymmärtää ja ilmentää äänen ja symbolin vastaavuutta musiikissa.

T8 Oppilas hahmottaa, miten musiikki vaikuttaa hänen elämässään. Oppilas huolehtii kuulostaan ja tuottaa musisointitilanteissa vastuullisesti ääntä muut huomioiden.

T9 Oppilas ymmärtää jatkuvan harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä. Oppilas toteuttaa myös viimeistelyjä kokonaisuuksia musiikkia opiskellessaan.

Vuosiluokka 5:

T1 Oppilas on aktiivinen, omia vahvuuksiaan tiedostava ja hyödyntävä toimija yhteismusisointitilanteissa. Oppilas osaa näissä tilanteissa kuunnella muita sekä ottaa muut huomioon omaa ääntä tuottaessaan.

T2 Oppilas ymmärtää ilmaisun ja tulkinnan mahdollisuuden musiikissa. Oppilas osaa käyttää ääntään luontevasti erilaisissa yhteyksissä. Oppilas osallistuu moniäänisiin harjoitteisiin sekä nimeää ja soittaa erilaisia soittimia eri soittotekniikoilla. Hän osallistuu yhteismusisointiin sovittaen oman osuutensa muuhun soivaan kokonaisuuteen.

T3 Oppilas ilmaisee itseään kehollisesti ja kokonaisvaltaisesti liikkuen.

T4 Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas osaa kuvailla kuulemaansa ja kertoo siitä omin näkömielellä. Hän osaa havainnoida ja kuvata eritellen kuulemaansa ääniympäristöä.

T5 Oppilas tuottaa improvisoiden rytmisiä tai melodisia aihelmia. Hän toteuttaa itse tai suunnittelee ryhmässä sävellyksiä, äänimaisemia, liikeimprovisaatiota tai liikesarjoja teknologiaa hyödyntäen.

T6 Oppilas kertoo musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan sekä hahmottaa ja tutkii musiikin kulttuurista monimuotoisuutta.

T7 Oppilas hahmottaa ja nimeää musiikkikäsitteitä soivasta musiikista. Hän ymmärtää ja osaa ilmentää äänen ja symbolin vastaavuutta musiikissa.

T8 Oppilas hahmottaa, miten musiikki vaikuttaa hänen elämässään. Oppilas huolehtii kuulostaan ja tuottaa musisointitilanteessa vastuullisesti ääntä muut huomioiden. Hän osaa käyttää soittimia ja laitteita turvallisesti.

T9 Oppilas ymmärtää jatkuvan harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä. Oppilas toteuttaa myös viimeistelyjä kokonaisuuksia musiikkia opiskellessaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida omaa edistymistään.

Vuosiluokka 6:

T1 Oppilas on aktiivinen, omia vahvuuksiaan tiedostava ja hyödyntävä toimija yhteismusisointitilanteissa. Oppilas osaa näissä tilanteissa olla rakentava ja kuunnella muita sekä osaa ottaa samalla muut huomioon omaa ääntä tuottaessaan. Oppilas osaa hyödyntää toisilta oppimisen taitoa.

T2 Oppilas osallistuu musiikillisen tulkinnan suunnitteluun ja toteutukseen musisoinnissa. Oppilas osaa käyttää ääntään luontevasti ja monipuolisesti. Oppilas osallistuu moniäänisiin harjoitteisiin ja yhteismusisointiin (eri soittimet ja soittotekniikat) sovittaen oman osuutensa muuhun soivaan kokonaisuuteen.

T3 Oppilas ilmaisee musiikkia kehollisesti ja kokonaisvaltaisesti liikkuen.

T4 Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas osaa kuvailla kuulemaansa ja kertoa siitä omin näkemysin. Hän osaa havainnoida ja kuvata eritellen kuulemaansa ääniympäristöä.

T5 Oppilas tuottaa improvisoiden rytmisiä tai melodisia aihelmia. Hän toteuttaa itse tai suunnittelee ryhmässä sävellyksiä, äänimaisemia, liikeimprovisaatiota tai liikesarjoja teknologiaa hyödyntäen.

T6 Oppilas kertoo musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan sekä hahmottaa ja tutkii musiikin kulttuurista monimuotoisuutta.

T7 Oppilas ymmärtää musiikillisia merkintätapoja ja osaa käyttää niitä musiikillisen toimimisen yhteydessä.

T8 Oppilas osaa kertoa musiikin herättämistä ajatuksista ja tunteista. Hän ymmärtää musiikin roolin hyvinvoinnin tukijana. Oppilas huolehtii kuulostaan ja tuottaa musisointitilanteessa vastuullisesti ääntä muut huomioiden. Hän osaa käyttää soittimia ja laitteita turvallisesti.

T9 Oppilas ymmärtää pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä, tuotosten tulkinnassa ja viimeistelyssä. Oppilas toteuttaa myös viimeistelyjä kokonaisuuksia musiikkia opiskellessaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida omaa edistymistään.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Oppilaan ryhmätyöskentelytaitoja vahvistetaan yhteismusisointitilanteissa. Oppilas kuuntelee ja huomioi muita toimiessaan musisoivan ryhmän jäsenenä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan ryhmätyöskentelytaidot musisointitilanteessa, jossa otetaan huomioon muiden kuunteleminen ja kyky suhteuttaa oma äänentuotto muihin.

Oppilas kuuntelee muita yhteismusisointitilanteissa sekä osaa ottaa samalla muut huomioon omaa ääntä tuottaessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Oppilaan omaa luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista vahvistetaan monipuolisesti. Oppilas tutustuu moniäänisyyteen (esim. kaanon, puhekuoro) erilaisin harjoittein, esim. puhumista, laulamista, kuuntelua, liikkumista tai kehosoitimia hyödyntäen.

Oppilas tutustuu erilaisiin soittimiin (myös soittimien nimeäminen) ja perussoittotekniikoihin sekä osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan soittaen. Oppilas vahvistaa yhteismusisointitaitojaan (esim. yksinkertaiset säestyskuviot) ja harjoittaa rytmistä hahmottamista (esim. erilaiset tahtilajit). Musisointitilanteissa oppilasta rohkaistaan omien musiikillisten ideoiden tuottamiseen ja toteuttamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan luonteva äänenkäyttö ja laulaminen niin yksiaänisissä kuin moniäänisyyteen tutustuttavissa harjoitteissa. Erilaisten soittimien nimeäminen ja soittaminen perussoittotekniikoin. Musisoivan ryhmän mukana soittaminen (säestyksellinen ja rytminen hahmottaminen).

Oppilas käyttää ääntään luontevasti niin yksiaänisissä kuin moniäänisyyteen tutustuttavissa harjoitteissa. Oppilas nimeää ja soittaa erilaisia soittimia perussoittotekniikoilla. Hän osallistuu yhteismusisointiin sovittaen oman osuutensa muuhun soivaan kokonaisuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Oppilasta ohjataan monimuotoiseen keholliseen aistimiseen ja ilmaisuun (esim. kehosoitimet, luova liikunta, laululeikit, tanssit).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Monimuotoinen kehollinen aistiminen ja ilmaisu esim. kehosoitimia, luovaa liikuntaa, laululeikkejä, tansseja apuna käyttäen.

Oppilas ilmaisee itseään kehollisesti ja kokonaisvaltaisesti liikkuen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Musiikin kuuntelussa painotetaan aktiivista kuuntelua, jossa musiikkiin ja sen tunnelmaan eläydytään motorisesti (liikkuen), visuaalisesti ja mielikuvistusta aktivoiden. Oppilasta rohkaistaan kuvailemaan ja erottelemaan kuulemaansa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin aktiivinen kuuntelu ja sen tunnelmaan eläytyminen liikkumista, visualisointia ja mielikuvitusta apuna käyttäen. Musiikin kuvaileminen ja erottelemine.

Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas osaa kuvailla ja erotella kuulemaansa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Oppilasta rohkaistaan lyhyiden rytmi- ja melodia-aiheiden tuottamiseen (esim. 2-4-sävelisyys tai pentatoninen asteikko). Oppilasta ohjataan toteuttamaan omia tai ryhmässä suunniteltuja äänikokeiluja, äänimaisemia, liikeimprovisaatioita tai monitaiteellisia kokeiluja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lyhyiden rytmi- ja melodia-aiheiden keksiminen. Omien tai ryhmässä suunniteltujen ääni-, liike- tai monitaiteellisten kokeilujen toteuttaminen.

Oppilas keksii lyhyitä rytmi- ja melodia-aiheita. Oppilas toteuttaa ääni-, liike- tai monitaiteellisia kokeiluja itse tai ryhmässä suunnitellen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Oppilasta kannustetaan kertomaan omista musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan osana musiikin opiskelua. Musiikin monimuotoisuutta tarkastellaan erilaisten musiikkityylien kautta huomioiden ryhmän oma kulttuuri. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien mahdollisuus esimerkiksi äidinkielen, kuvataiteen, liikunnan ja kielten kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omista musiikillisista kokemuksista ja havainnoista kertominen ja musiikin monimuotoisuuden hahmottaminen.

Oppilas kertoo musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan sekä hahmottaa musiikin monimuotoisuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Oppilasta ohjataan huomaamaan musiikkikäsitteitä soivasta musiikista ja nimeämään niitä. Oppilasta ohjataan äänen ja symbolin vastaavuuden ymmärtämiseen ja ilmentämiseen musiikissa (esim. nuotit, aika-arvot, tempo, dynaamiset merkit, itse luodut merkintätavat jne.)

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikkikäsitteiden hahmottaminen ja nimeäminen soivasta musiikista. Äänen ja symbolin vastaavuuden ymmärtäminen ja ilmentäminen musiikissa.

Oppilas hahmottaa ja nimeää musiikkikäsitteitä soivasta musiikista. Hän ymmärtää ja osaa ilmentää äänen ja symbolin vastaavuutta musiikissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Oppilasta ohjataan näkemään musiikin vaikutus omassa elämässään. Oppilasta ohjataan huolehtimaan kuulostaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin vaikutuksen hahmottaminen omassa elämässä. Kuulosta huolehtiminen.

Oppilas hahmottaa, miten musiikki vaikuttaa hänen elämässään. Oppilas huolehtii kuulostaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Oppilasta ohjataan ymmärtämään harjoittelun merkitys taitojen kehittämisessä. Oppilasta kannustetaan pitkäjänteiseen harjoitteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Jatkuvan harjoittelun merkityksen ymmärtäminen musiikillisten taitojen kehittämisessä.

Oppilas ymmärtää jatkuvan harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Oppilas osallistuu aktiivisesti ryhmän toimintaan. Oppilas osaa hyödyntää omia vahvuuksiaan osana yhteismusisointia. Oppilas kuuntelee ja huomioi muita toimiessaan musisoivan ryhmän jäsenenä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan aktiivinen osallistuminen ryhmän toimintaan omia vahvuuksiaan hyödyntäen. Oppilaan ryhmätyöskentelytaidot yhteismusisointitilanteissa, jossa otetaan huomioon muiden kuunteleminen ja kyky suhteuttaa oma äänentuotto muihin.

Oppilas on aktiivinen, omia vahvuuksiaan hyödyntävä toimija yhteismusisointitilanteissa. Oppilas kuuntelee näissä tilanteissa muita sekä ottaa muut huomioon omaa ääntä tuottaessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Oppilaan omaa luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista vahvistetaan monipuolisesti. Ryhmän taitojen lisääntyessä harjoitellaan moniäänistä musisointia, esimerkiksi puhumista, laulamista, kuuntelua, liikkumista tai kehosoitimia hyödyntäen.

Oppilas tutustuu erilaisiin soittimiin (myös soittimien nimeäminen) ja vahvistaa perussoittotekniikoitaan. Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan soittaen, ja hänen yhteismusisointitaitojaan vahvistetaan. Soittosäestyksiä monipuolistetaan ja rytmistä hahmottamista harjoitetaan lisää (esimerkiksi erilaiset tahtilajit ja aika-arvot). Musisointitilanteissa oppilasta kannustetaan omien musiikillisten ideoiden tuottamiseen ja toteuttamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan luonteva äänenkäyttö ja laulaminen monipuolisesti. Moniääninen musisoiminen. Erilaisten soittimien nimeäminen ja soittaminen perussoittotekniikoin. Musisoivan ryhmän mukana soittaminen (säestyksellinen ja rytminen hahmottaminen).

Oppilas käyttää ääntään luontevasti erilaisissa yhteyksissä. Oppilas osallistuu moniäänisiin harjoitteisiin sekä nimeää ja soittaa erilaisia soittimia perussoittotekniikoilla. Hän osallistuu yhteismusisointiin sovittaen oman osuutensa muuhun soivaan kokonaisuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Oppilasta ohjataan monimuotoiseen keholliseen aistimiseen ja ilmaisuun (esimerkiksi kehosoitimet, luova liikunta, laululeikit, tanssit).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Monimuotoinen kehollinen aistiminen ja ilmaisu esimerkiksi kehosoitimia, luovaa liikuntaa, laululeikkejä ja tansseja apuna käyttäen.

Oppilas ilmaisee itseään kehollisesti ja kokonaisvaltaisesti liikkuen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Musiikin kuuntelussa painotetaan aktiivista kuuntelua, jossa musiikkiin ja sen tunnelmaan eläydytään motorisesti (liikkuen), visuaalisesti ja mielikuvitusta aktivoiden. Oppilasta rohkaistaan kertomaan musiikin herättämistä mielikuvista, ajatuksista ja tunteista sekä kuvailemaan kuulemaansa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin aktiivinen kuuntelu ja sen tunnelmaan eläytyminen liikkumista, visualisointia ja mielikuvitusta apuna käyttäen. Musiikin kuvaileminen ja sen herättämistä mielikuvista, ajatuksista ja tunteista kertominen.

Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas kuvailee kuulemaansa ja kertoo siitä omia näkemyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Oppilasta rohkaistaan rytmi- ja melodia-aiheiden tuottamiseen (esimerkiksi 2-4-sävelisyys tai pentatoninen asteikko). Oppilasta ohjataan toteuttamaan omia tai ryhmässä suunniteltuja äänikokeiluja, äänimaisemia, liikeimprovisaatioita tai monitaiteellisia kokeiluja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Rytmi- ja melodia-aiheiden keksiminen. Omien tai ryhmässä suunniteltujen ääni-, liike- tai monitaiteellisten kokeilujen toteuttaminen.

Oppilas keksii rytmi- ja melodia-aiheita. Oppilas toteuttaa ääni-, liike- tai monitaiteellisia kokeiluja itse tai ryhmässä suunnitellen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Oppilasta kannustetaan kertomaan omista musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan osana musiikin opiskelua. Musiikin monimuotoisuutta tarkastellaan erilaisten musiikkityylien kautta huomioiden oman ryhmän ja ympäristön kulttuuri. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien mahdollisuus esimerkiksi äidinkielen, kuvataiteen, liikunnan ja kielten kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omista musiikillisista kokemuksista ja havainnoista kertominen ja musiikin monimuotoisuuden hahmottaminen.

Oppilas kertoo musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan sekä hahmottaa musiikin monimuotoisuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Oppilasta ohjataan tunnistamaan musiikkikäsitteitä soivasta musiikista ja nimeämään niitä. Oppilasta ohjataan äänen ja symbolin vastaavuuden ymmärtämiseen ja ilmentämiseen musiikissa (esimerkiksi nuotit, aika-arvot, tempo, dynaamiset merkit, itse luodut merkintätavat.)

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikkikäsitteiden tunnistaminen ja nimeäminen soivasta musiikista. Äänen ja symbolin vastaavuuden ymmärtäminen ja ilmentäminen musiikissa.

Oppilas tunnistaa ja nimeää musiikkikäsitteitä soivasta musiikista. Hän ymmärtää ja ilmentää äänen ja symbolin vastaavuutta musiikissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Oppilasta ohjataan näkemään musiikin vaikutus omassa elämässään. Oppilasta ohjataan huolehtimaan kuulostaan ja kantamaan vastuuta musisointitilanteiden äänentuottamisesta muut huomioiden.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin vaikutuksen hahmottaminen omassa elämässä. Kuulosta huolehtiminen ja vastuullinen, muut huomioiva äänentuottaminen musisointitilanteissa.

Oppilas hahmottaa, miten musiikki vaikuttaa hänen elämässään. Oppilas huolehtii kuulostaan ja tuottaa musisointitilanteissa vastuullisesti ääntä muut huomioiden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Oppilasta ohjataan ymmärtämään harjoittelun merkitys taitojen kehittämisessä. Oppilasta kannustetaan pitkäjänteiseen harjoitteluun. Oppilasta ohjataan myös viimeistellyn kokonaisuuden toteuttamiseen niin oppitunneilla kuin koulun juhlissa ja tapahtumissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Jatkuvan harjoittelun merkityksen ymmärtäminen musiikillisten taitojen kehittämisessä. Myös viimeistelyjen kokonaisuuksien toteuttaminen osana musiikin opiskelua.

Oppilas ymmärtää jatkuvan harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä. Oppilas toteuttaa myös viimeistelyjä kokonaisuuksia musiikkia opiskellessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Oppilas osallistuu aktiivisesti ryhmän toimintaan ottaen samalla huomioon myös muut ryhmän musisoivat jäsenet. Oppilas tiedostaa omia vahvuuksiaan ja osaa hyödyntää niitä musisoinnissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan aktiivinen osallistuminen ryhmän toimintaan omia vahvuuksiaan tiedostaen ja hyödyntäen. Oppilaan ryhmätyöskentelytaidot yhteismusisointitilanteissa, jossa otetaan huomioon muiden kuunteleminen ja kyky suhteuttaa oma äänentuotto muihin.

Oppilas on aktiivinen, omia vahvuuksiaan tiedostava ja hyödyntävä toimija yhteismusisointitilanteissa. Oppilas osaa näissä tilanteissa kuunnella muita sekä ottaa muut huomioon omaa ääntä tuottaessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Oppilas tutustuu ilmaisuun ja tulkintaan musiikissa. Oppilaan omaa luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista vahvistetaan monipuolisesti. Ryhmän taitojen lisääntyessä harjoitellaan moniäänisyyttä erilaisia musisointitapoja hyödyntäen.

Oppilas tutustuu erilaisiin soittimiin (myös soittimien nimeäminen) ja vahvistaa soittotekniikoitaan. Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan soittaen, ja hänen yhteismusisointitaitojaan vahvistetaan. Soittosäestyksiä monipuolistetaan ja rytmistä hahmottamista harjoitetaan lisää musisoitaessa (esim. erilaiset tahtilajit, aika-arvot, rytmien monimuotoisuus). Musisointitilanteissa oppilasta kannustetaan omien musiikillisten ideoiden tuottamiseen ja toteuttamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ilmaisun ja tulkinnan mahdollisuuksien käsittäminen musiikissa. Oppilaan luonteva äänenkäyttö ja laulaminen monipuolisesti. Moniääninen musisoiminen. Erilaisten soittimien nimeäminen ja soittaminen eri soittotekniikoin. Musisoivan ryhmän mukana soittaminen monipuolisesti (säestysellinen ja rytmien hahmottaminen).

Oppilas ymmärtää ilmaisun ja tulkinnan mahdollisuuden musiikissa. Oppilas osaa käyttää ääntään luontevasti erilaisissa yhteyksissä. Oppilas osallistuu moniäänisiin harjoitteisiin sekä nimeää ja soittaa erilaisia soittimia eri soittotekniikoilla. Hän osallistuu yhteismusisointiin sovittaen oman osuutensa muuhun soivaan kokonaisuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Oppilasta ohjataan monimuotoiseen keholliseen aistimiseen, improvisaatioon ja ilmaisuun (esim. kehosoittimet, luova liikunta, laululeikit, tanssit).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Monimuotoinen kehollinen aistiminen, improvisaatio ja ilmaisu esim. kehosoittimia, luovaa liikuntaa, laululeikkejä, tansseja apuna käyttäen.

Oppilas ilmaisee itseään kehollisesti ja kokonaisvaltaisesti liikkuen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Musiikin kuuntelussa painotetaan aktiivista kuuntelua, jossa musiikkiin ja sen tunnelmaan eläydytään motorisesti (liikkuen), visuaalisesti ja mielikuvitusta aktivoiden. Oppilasta rohkaistaan kertomaan musiikin herättämistä mielikuvista, ajatuksista, tunteista ja kuvailemaan kuulemaansa. Ääniympäristöjä tarkastellaan havainnoiden, eritellen sekä eroja ja yhtäläisyyksiä etsien.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin kuuntelu ja sen tunnelmaan eläytyminen liikkumista, visualisointia ja mielikuvitusta apuna käyttäen. Musiikin kuvaileminen ja sen herättämistä mielikuvista, ajatuksista ja tunteista kertominen. Ääniympäristön monipuolinen havainnoiminen.

Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas osaa kuvailla kuulemaansa ja kertoa siitä omin näkemyksin. Hän osaa havainnoida ja kuvata eritellen kuulemaansa ääniympäristöä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Oppilasta rohkaistaan rytmiseen ja melodiseen improvisaatioon (esim. 2-4-sävelisyys tai pentatoninen asteikko). Oppilasta ohjataan toteuttamaan omia tai ryhmässä suunniteltuja pienimuotoisia sävellyksiä, äänimaisemia, liikeimprovisaatioita tai liikesarjoja myös teknologisia mahdollisuuksia apuna käyttäen. Tuotoksiin voidaan integroida elementtejä muilta taiteenaloilta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Rytmissen ja melodisen improvisaation tuottaminen. Omien tai ryhmässä suunniteltujen sävellysten, äänimaisemien, liikeimprovisaation tai liikesarjojen toteuttaminen teknologisia mahdollisuuksia apuna käyttäen (mahdollisesti muiden taiteenalojen hyödyntäminen).

Oppilas tuottaa improvisoiden rytmisiä tai melodisia aihelmia. Hän toteuttaa itse tai ryhmässä suunnitellen sävellyksiä, äänimaisemia, liikeimprovisaatiota tai liikesarjoja teknologiaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Oppilasta kannustetaan kertomaan omista musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan osana musiikin opiskelua. Oppilasta ohjataan tarkastelemaan ja tutkimaan musiikin kulttuurista monimuotoisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien mahdollisuus esim. ai, ku, li, hi, kielet kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omista musiikillisista kokemuksista ja havainnoista kertominen sekä musiikin kulttuurisen monimuotoisuuden hahmottaminen ja tutkiminen.

Oppilas kertoo musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan sekä hahmottaa ja tutkii musiikin kulttuurista monimuotoisuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Oppilasta ohjataan tunnistamaan musiikkikäsitteitä soivasta musiikista ja nimeämään niitä. Oppilasta ohjataan äänen ja symbolin vastaavuuden ymmärtämiseen ja ilmentämiseen musiikissa (esim. nuotit, aika-arvot, tempo, dynaamiset merkit, itse luodut merkintätavat jne.)

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikkikäsitteiden hahmottaminen ja nimeäminen soivasta musiikista. Äänen ja symbolin vastaavuuden ymmärtäminen ja ilmentäminen musiikissa.

Oppilas hahmottaa ja nimeää musiikkikäsitteitä soivasta musiikista. Hän ymmärtää ja osaa ilmentää äänen ja symbolin vastaavuutta musiikissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Oppilasta ohjataan näkemään musiikin vaikutus omassa elämässään. Oppilasta ohjataan huolehtimaan kuulostaan ja kantamaan vastuuta musisointitilanteiden äänentuottamisesta muut huomioiden. Oppilasta ohjataan turvalliseen soittimien ja laitteiden käyttöön.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin vaikutuksen hahmottaminen omassa elämässä. Kuulosta huolehtiminen ja vastuullinen, muut huomioiva äänentuottaminen musisointitilanteissa. Turvallinen soittimien ja laitteiden käyttö.

Oppilas hahmottaa, miten musiikki vaikuttaa hänen elämässään. Oppilas huolehtii kuulostaan ja tuottaa musisointitilanteessa vastuullisesti ääntä muut huomioiden. Hän osaa käyttää soittimia ja laitteita turvallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Oppilasta ohjataan ymmärtämään harjoittelun merkitys taitojen kehittämisessä. Oppilasta kannustetaan pitkäjänteiseen harjoitteluun. Oppilasta ohjataan myös viimeistellyn kokonaisuuden toteuttamiseen niin oppitunneilla kuin koulun juhlissa ja tapahtumissa. Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi edistymistään musiikin opiskelussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Jatkuvan harjoittelun merkityksen ymmärtäminen musiikillisten taitojen kehittämisessä. Myös viimeistelyjen kokonaisuuksien toteuttaminen osana musiikin opiskelua. Kyky asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida edistymistään.

Oppilas ymmärtää jatkuvan harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä. Oppilas toteuttaa myös viimeistelyjä kokonaisuuksia musiikkia opiskellessaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida omaa edistymistään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L1, L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4	L2
T7	S1, S2, S3, S4	L4
T8	S1, S2, S3	L3
T9	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Oppilas osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmän toimintaan ottaen samalla huomioon myös muut ryhmän jäsenet. Oppilas tiedostaa omia vahvuuksiaan ja osaa hyödyntää niitä musisoinnissa. Tunneilla hyödynnetään vertaisoppimista, jossa oppilaat oppivat toisiltaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan aktiivinen ja rakentava osallistuminen ryhmän toimintaan omia vahvuuksiaan tiedostaen ja hyödyntäen. Oppilaan ryhmätyöskentelytaidot yhteismusisointitilanteissa, jossa otetaan huomioon muiden kuunteleminen ja kyky suhteuttaa oma äänentuotto muihin. Toisilta oppimisen taidon hyödyntäminen.

Oppilas on aktiivinen, omia vahvuuksiaan tiedostava ja hyödyntävä toimija yhteismusisointitilanteissa. Oppilas osaa näissä tilanteissa olla rakentava ja kuunnella muita sekä osaa ottaa samalla muut huomioon omaa ääntä tuottaessaan. Oppilas osaa hyödyntää toisilta oppimisen taitoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Oppilasta ohjataan osallistumaan musiikillisen tulkinnan suunnitteluun ja toteutukseen musisoinnissa. Oppilaan omaa luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista vahvistetaan monipuolisesti ja tutustutaan äänenkäytön eri tapoihin laajemmin. Ryhmän taitojen lisääntyessä harjoitellaan moniäänisyyttä erilaisia musisointitapoja hyödyntäen.

Oppilaan yhteissoittotaitoja ja soittotekniikoita vahvistetaan. Ryhmän taitojen karttuessa lisätään soitto-ohjelmiston haasteellisuutta (esimerkiksi melodiasoitto, ostinatot/riffit, soitinsoolot, improvisaatiot). Rytmisiä taitoja vahvistetaan monipuolisesti (esim. eri tahtilajien ja aika-arvojen hallinta musisoinnissa) ja rytmistä monimuotoisuutta harjoitellaan (esimerkiksi synkooppi, kolmimuunteisuus, polyrytmiikka). Musisointitilanteissa oppilasta kannustetaan omien musiikillisten ideoiden tuottamiseen ja toteuttamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikillisen tulkinnan suunnitteluun ja toteutukseen osallistuminen musisoinnissa. Oppilaan luonteva ja monipuolinen äänenkäyttö lauletaessa ja ääniharjoituksissa. Moniääninen musisoiminen. Musisoivan ryhmän mukana soittaminen eri soittotekniikoin (säestyksellinen ja rytminen hahmottaminen).

Oppilas osallistuu musiikillisen tulkinnan suunnitteluun ja toteutukseen musisoinnissa. Oppilas osaa käyttää ääntään luontevasti ja monipuolisesti. Oppilas osallistuu moniäänisiin harjoitteisiin ja yhteismusisointiin (eri soittimet ja soittotekniikat) sovittaen oman osuutensa muuhun soivaan kokonaisuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

Oppilasta ohjataan monimuotoiseen musiikin keholliseen ilmaisuun (esimerkiksi liikerytmiikka, luova liikunta, laululeikit, tanssit).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Monimuotoinen musiikin kehollinen ilmaisu esim. liikerytmiikkaa, luovaa liikuntaa, laululeikkejä ja tansseja apuna käyttäen.

Oppilas ilmaisee musiikkia kehollisesti ja kokonaisvaltaisesti liikkuen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

Musiikin kuuntelussa painotetaan aktiivista kuuntelua, jossa musiikkiin ja sen tunnelmaan eläydytään motorisesti (liikkuen), visuaalisesti ja mielikuvitusta aktivoiden. Oppilasta rohkaistaan kertomaan musiikin herättämistä mielikuvista, ajatuksista, tunteista ja kuvailemaan kuulemaansa. Ääniympäristöjä tarkastellaan havainnoiden, eritellen sekä eroja ja yhtäläisyyksiä etsien.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin aktiivinen kuuntelu ja sen tunnelmaan eläytyminen liikkumista, visualisointia ja mielikuvitusta apuna käyttäen. Musiikin kuvaileminen ja sen herättämistä mielikuvista, ajatuksista ja tunteista kertominen. Ääniympäristön monipuolinen havainnoiminen.

Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas osaa kuvailla kuulemaansa ja kertoa siitä omia näkemyksiä. Hän osaa havainnoida ja kuvata eritellen kuulemaansa ääniympäristöä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Oppilasta rohkaistaan rytmiseen ja melodiseen improvisaatioon (esimerkiksi pentatoninen asteikko). Oppilasta ohjataan toteuttamaan omia tai ryhmässä suunniteltuja pienimuotoisia

sävellyksiä, äänimaisemia, liikeimprovisaatioita tai liikesarjoja myös teknologisia mahdollisuuksia apuna käyttäen. Tuotoksiin voidaan integroida elementtejä muilta taiteenaloilta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Rytmissen ja melodisen improvisaation tuottaminen. Omien tai ryhmässä suunniteltujen sävellysten, äänimaisemien, liikeimprovisaation tai liikesarjojen toteuttaminen teknologisia mahdollisuuksia apuna käyttäen (mahdollisesti muiden taiteenalojen hyödyntäminen).

Oppilas tuottaa improvisoiden rytmisiä tai melodisia aiheita. Hän toteuttaa itse tai ryhmässä suunnitellen sävellyksiä, äänimaisemia, liikeimprovisaatiota tai liikesarjoja teknologiaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Oppilasta kannustetaan jäsentämään ja ilmentämään musiikin herättämiä ajatuksia, mielikuvia ja tuntemuksia. Oppilasta ohjataan tarkastelemaan ja tutkimaan musiikin kulttuurista monimuotoisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien mahdollisuus esimerkiksi ai, ku, li, hi, kielet kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin herättämien ajatusten, mielikuvien ja tuntemusten jäsentäminen ja niistä kertominen. Musiikin kulttuurisen monimuotoisuuden hahmottaminen ja tutkiminen.

Oppilas kertoo musiikillisista kokemuksistaan ja havainnoistaan sekä hahmottaa ja tutkii musiikin kulttuurista monimuotoisuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Musiikillisten merkintätapojen ymmärrystä ja käyttämistä vahvistetaan musiikillisen toimimisen yhteydessä aiemmin opittuun nojaten.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikillisten merkintätapojen ymmärtäminen ja käyttäminen musiikillisen toimimisen yhteydessä.

Oppilas ymmärtää musiikillisia merkintätapoja ja osaa käyttää niitä musiikillisen toimimisen yhteydessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan omia ajatuksia ja tunteita musiikista. Oppilasta kannustetaan löytämään oma väylä musiikin maailmasta hyvinvoinnin tukijana. Oppilasta ohjataan huolehtimaan kuulostaan ja kantamaan vastuuta musisointitilanteiden äänentuottamisesta muut huomioiden. Oppilasta ohjataan turvalliseen soittimien ja laitteiden käyttöön.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin herättämistä ajatuksista ja tunteista kertominen. Musiikin roolin ymmärtäminen hyvinvoinnin tukijana. Kuulosta huolehtiminen ja vastuullinen, muut huomioiva äänentuottaminen musisointitilanteissa. Turvallinen soittimien ja laitteiden käyttö.

Oppilas osaa kertoa musiikin herättämistä ajatuksista ja tunteista. Hän ymmärtää musiikin roolin hyvinvoinnin tukijana. Oppilas huolehtii kuulostaan ja tuottaa musisointitilanteessa vastuullisesti ääntä muut huomioiden. Hän osaa käyttää soittimia ja laitteita turvallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Oppilasta kannustetaan pitkäjänteisyyteen musiikillisten taitojen kehittämisessä ja musiikillisten tuotosten tulkinassa ja viimeistelyssä. Oppilasta ohjataan myös viimeistellyn kokonaisuuden toteuttamiseen niin oppitunneilla kuin koulun juhlissa ja tapahtumissa. Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi edistymistään musiikin opiskelussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen ymmärtäminen niin musiikillisten taitojen kehittämisessä kuin musiikillisten tuotosten tulkinassa ja viimeistelyssä. Myös viimeistelyjen kokonaisuuksien toteuttaminen osana musiikin opiskelua. Kyky asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida edistymistään.

Oppilas ymmärtää pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä, tuotosten tulkinassa ja viimeistelyssä. Oppilas toteuttaa myös viimeistelyjä kokonaisuuksia musiikkia opiskellessaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida omaa edistymistään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

32.6.13. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman koulu yhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

32.6.14. Ruuanlaitto on kivaa!

Valinnaisen tehtävä

Kotitalouden oppiaineeseen tutustuminen

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Opetus tapahtuu kotitalousluokassa

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Ei arvioida lukuvuositolodistuksessa

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan tavoitteet

Kotitalouden oppiaineeseen tutustuminen ja perustyötaitojen harjoittelu

Oppilas tutustuu keittiössä työskentelyyn ja erilaisten elintarvikkeiden käsittelyyn.

Oppilas oppii ruuanlaiton ja leivonnann perusasioita yksinkertaisten välipalojen valmistuksen myötä.

Oppilaan sosiaaliset taidot sekä ryhmä- ja parityötaidot harjaantuvat toisten kanssa yhdessä työskennellen.

Oppilasta ohjataan ymmärtämään rauhallisen ruokailun ja toisen oppilaan huomiooninnin merkitys.

Oppilas tutustuu ravitsemuksen perusperiaatteisiin ja oppii valmistamaan terveellisiä ja ravitsevia välipaloja tunnilla valmistettujen esimerkkien tapaan.

Kielelliset tavoitteet:

Oppilas harjoittelee venäjänkielistä ruokasanastoa yksinkertaisten reseptien ja luokkakielen kautta. Oppilas ymmärtää yksinkertaisia venäjänkielisiä työskentelyohjeita luokassa toimiessaan. Oppilasta rohkaistaan käyttämään aktiivisesti kotiin ja ruokiin liittyvää aiemmin opittua sanastoa.

32.6.15. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Arvioinnin kriteerit vuosiluokalla 6:

T1 Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata, mihin eri kielikuntiin oppilaan opiskemat kielet kuuluvat, ja osaa kertoa, mitä yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielillä siitä syystä on. Hän osaa myös päätellä uusien ruotsin sanojen merkityksiä jo osaamiensa kielten avulla.

T2 Oppilas tuntee Suomen kaksikielisyyden taustalla olevan historian ja osaa nimetä kaksikielisyyteen johtaneita syitä. Hän ymmärtää olevansa osa pohjoismaista kulttuuripiiriä. Hän osaa myös mainita ruotsista suomen kieleen lainautuneita sanoja.

T3 Oppilas suhtautuu avoimesti ja harjoittelee kieltä erilaisia oppimismenetelmiä käyttäen, ja muun muassa tiedonhakehtävien avulla. Hän suhtautuu myönteisesti omaan ja ryhmänsä työskentelyyn. Hän arvioi kohtalaisen realistisesti omaa oppimistaan.

T4 Oppilas havainnoi ruotsinkielistä ympäristöään ja käyttää rohkeasti kielitaitoaan arkielämän tilanteissa koulun ulkopuolella. Hän ymmärtää ruotsin kielen merkityksen itselleen ja arvostaa ruotsia osana kielivarantoaan. Hän näkee sen osana elinikäistä oppimistaan.

T5 Oppilas selviää erilaisista arkielämän toistuvista viestintätilanteista kulttuuriin soveltuvalla tavalla, saaden tukea ja tukien viestintäkumppaneitaan.

T6 Oppilas käyttää viestinnässään oppimiaan keskeisiä sanoja ja ilmaisuja, sekatarvittaessa pyytää apua puhekumppaniltaan.

T7 Oppilas hallitsee muutamia kaikkein yleisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia ja osaa käyttää niitä korrektisti riippuen kulloisestakin kielenkäyttötilanteesta.

T8 Oppilas ymmärtää harjoiteltuja sanoja ja ilmaisuja sisältävää yksinkertaista kirjoitettua ja puhuttua tekstiä, ja tunnistaa siitä yksittäisiä tietoja.

T9 Oppilas käyttää ruotsin kieltä suullisesti ja kirjallisesti yksinkertaisten sanojen ja ilmaisujen avulla. Oppilas ääntää oikein harjoiteltuja sanoja ja ilmaisuja.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja venäjän sekä englannin kielten yhtäläisyyksiä ja eroja.

S2 Kielenopiskelutaidot

Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2
T3	S2	L1, L3, L5
T4	S2	L3, L5
T5	S3	L4
T6	S3	L4
T7	S3	L4
T8	S3	L4
T9	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta

Oppilasta ohjataan vertailemaan jo osaamiensa kieliä ja etsimään eri kielten yhtäläisyyksiä ja eroja. Häntä ohjataan näkemään esimerkkien ja tehtävien avulla yhtäläisyyksiä erityisesti ruotsin ja englannin ja ruotsin ja venäjän, mutta myös ruotsin ja suomen välillä. Oppilasta rohkaistaan myös päättämään hänelle ennestään tuntemattomien ruotsin kielen sanojen merkityksiä osaamiensa kielten avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen.

Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata, mihin eri kielikuntiin oppilaan opiskemat kielet kuuluvat, ja osaa kertoa, mitä yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielillä siitä syystä on. Hän osaa myös päätellä uusien ruotsin sanojen merkityksiä jo osaamiensa kielten avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemansa kielet kuuluvat.

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja venäjän sekä englannin kielten yhtäläisyyksiä ja eroja.

T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen

Oppilaalle kerrotaan Suomen kaksikielisyydestä ja syistä, jotka ovat vaikuttaneet siihen, että suomi ja ruotsi ovat Suomen viralliset kielet. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että suomen kielessä on paljon sanoja, jotka ovat lainautuneet ruotsin kielestä. Näin ohjataan oppilasta ymmärtämään, että Suomi on vahvasti osa läntistä ja pohjoismaista kulttuuripiiriä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ruotsin kielen aseman ja merkityksen ymmärtäminen Suomessa

Oppilas tuntee Suomen kaksikielisyyden taustalla olevan historian ja osaa nimetä kaksikielisyyteen johtaneita syitä. Hän ymmärtää olevansa osa pohjoismaista kulttuuripiiriä. Hän osaa myös mainita ruotsista suomen kieleen lainautuneita sanoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja venäjän sekä englannin kielten yhtäläisyyksiä ja eroja.

T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan kieltä erilaisissa viestintätilanteissa käyttämällä monipuolisesti erilaisia oppimismenetelmiä kuten pari- ja ryhmäkeskusteluita sekä draamaa. Kannustetaan oppilasta hankkimaan tietoja tekstien aihepiireistä tiedonhakutehtävien avulla. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota omaan opiskeluunsa ja pohtimaan itselleen parhaiten sopivia opiskelutekniikoita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten monipuolisten oppimismenetelmien käytön opettelu oppimistilanteessa. Kielen harjoittelu tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Oppilaan vastuunotto omasta opiskelusta sekä itseohjautuvuuden ja itsearviointitaitojen kehittyminen.

Oppilas suhtautuu avoimesti ja harjoittelee kieltä erilaisia oppimismenetelmiä käyttäen, ja muun muassa tiedonhakutehtävien avulla. Hän suhtautuu myönteisesti omaan ja ryhmänsä työskentelyyn. Hän osaa arvioida kohtalaisen realistisesti omaa oppimistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta opiskelutilanteissa	Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.

T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella

Oppilasta rohkaistaan havainnoimaan ruotsinkielistä ympäristöään pääkaupunkiseudulla ja käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti arkielämän tilanteissa. Häntä ohjataan myös huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy ja kuuluu hänen arjessaan (esim. ruokapakkauksissa tai katukylteissä). Motivoidaan oppilasta näkemään ruotsin kieli osana elinikäistä oppimista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ruotsin kielen näkeminen tärkeänä osana omaa elämää ja elinikäistä oppimista. Opiskelijan oman kielitaidon kartuttaminen ja ruotsin kielen käyttäminen myös koulun ulkopuolella arkielämän tilanteissa (esimerkiksi harrastus, blogin kirjoittaminen, ruotsinkielinen ystävä).

Oppilas havainnoi ruotsinkielistä ympäristöään ja käyttää rohkeasti kielitaitoaan arkielämän tilanteissa koulun ulkopuolella. Hän ymmärtää ruotsin kielen merkityksen itselleen ja arvostaa ruotsia osana kielivarantoaan. Hän näkee sen osana elinikäistä oppimistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen käyttöalueiden ja – mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia.

T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Ohjataan oppilasta harjoittelemaan yleisimmin toistuvia viestintätilanteita suullisten viestintätilanteiden avulla (esimerkiksi pari- ja ryhmäkeskustelut, dialogit, haastattelut, videoinnit).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Selviytyminen tavanomaisista arkielämän viestintätilanteista suullisesti.

Oppilas selviää erilaisista arkielämän toistuvista viestintätilanteista kulttuuriin soveltuvalla tavalla, saaden tukea ja tukien viestintäkumppaneitaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotas: A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.

T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Ohjataan oppilasta käyttämään fraaseja erilaisissa ja eripituisissa viestintätilanteissa. Oppilasta rohkaistaan käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmaisuja ja viestin perille saattamisen kannalta sopivia ei-kielellisiä keinoja. Oppilaalle tarjotaan haasteita viestintätilanteiden ratkaisuun ja ohjataan käyttämään apuna esimerkiksi muita kieliä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Keskeisimpien opittujen sanojen ja ilmaisujen käyttö viestinnässä. Viestintätilanteessa avun pyytäminen muun muassa sanotun toistamisella tai hidastamisella.

Oppilaskäyttää viestinnässään oppimiaan keskeisiä sanoja ja ilmaisuja, sekä tarvittaessa pyytää apua puhekumppaniltaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotas: A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Rohkaistaan oppilasta käyttämään kaikkein yleisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia ja kielelle tyypillisiä fraaseja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kaikkein yleisimpien kohteliaisuuden ilmaisujen käyttäminen rutiininomaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Oppilas hallitsee muutamia kaikkein yleisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia ja käyttää niitä korrektisti riippuen kulloisestakin kielenkäyttötilanteesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotas: A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Ohjataan oppilasta tunnistamaan yksinkertaisesta puhutusta ja kirjoitetusta tekstistä tutut sanat ja sanonnat.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tuttujen sanojen ja sanontojen tunnistaminen yksinkertaisesta, muutaman sanan mittaisesta puhutusta tai kirjoitetusta tekstistä.

Oppilas ymmärtää harjoiteltuja sanoja ja ilmaisuja sisältävää yksinkertaista kirjoitettua ja puhuttua tekstiä, ja tunnistaa siitä yksittäisiä tietoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolleen sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista

Oppilasta rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä suullisesti ja kirjallisesti jo opittujen yksinkertaisten sanojen ja ilmaisujen avulla. Oppilasta motivoidaan hyvään ruotsin kielen ääntämiseen ja rohkaistaan omaehtoiseen harjoitteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Rakenteellisesti ja sanastollisesti yksinkertaisen tekstin tuottaminen suullisesti ja kirjallisesti.

Oppilas käyttää ruotsin kieltä suullisesti ja kirjallisesti yksinkertaisten sanojen ja ilmaisujen avulla. Oppilas ääntää oikein harjoiteltuja sanoja ja ilmaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

32.6.16. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä

sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyYTEEN, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Suomalais-venäläisessä koulussa evankelisluterilainen ja ortodoksinen uskonto limittyvät oppilaan arkeen vuodenkiertoon liittyvissä uskonnollisissa tilaisuuksissa, esimerkiksi evankelisluterilainen joulukirkko ja ortodoksinen virpovitsojen siunaus.

Katsomusaineita opiskellaan mahdollisuuksien mukaan omalla äidinkielellä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Arvioinnin kriteerit evankelisluterilainen/ortodoksinen uskonto:

Vuosiluokka 3:

T1 Oppilas nimeää kristinuskon lähteitä, tekstejä ja niiden keskeisiä sisältöjä. Oppilas tuntee keskeisiä Raamatun kertomuksia ja niiden opetuksia evankelisluterilaisesta/ortodoksisesta näkökulmasta. Oppilas tuntee muutaman keskeisen kristinuskon käsitteen, symbolin ja kristinuskon keskeisen sanoman. Oppilas tunnistaa luterilaisen/ortodoksisen kirkon sakramenteja, rukouksia sekä jumalanpalveluksen piirteitä. Oppilas tutustuu lähiseurakunnan toimintaan.

T2 Oppilas kertoo esimerkkien avulla kristinuskon ja kirkon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä osaa kuvata niiden merkitystä. Oppilas sijoittaa tärkeimmät juhlat kirkkovuoteen ja tunnistaa niiden merkityksen. Oppilas nimeää joitakin Jeesuksen elämän vaiheita ja opetuksia. Hän tutustuu evankelisluterilaisen/ortodoksisen kirkkorakennuksen toimintaan sekä hengelliseen musiikkiin, esimerkiksi joihinkin virsiin/kirkkoveisuihin sekä muutamiin juhlaikoneihin.

T3 Oppilas antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä, esim. Vanhan testamentin kertomustavasta ja sen vertauskuvallisuudesta. Oppilas tunnistaa tavallisimpia evankelisluterilaisia/ortodoksisen uskonnon tapoja ja symboleja.

T4 Oppilas etsii tietoa muista uskonnoista ja uskonnottomuudesta useita lähteitä käyttäen, samalla kiinnittäen huomiota tiedon luotettavuuteen.

Oppilas harjoittelee käyttämään raamattua ja tulkitsemaan ikoneita (ortodoksinen uskonto).

T7 Oppilas tietää, miten uskonnollisissa tilaisuuksissa toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja paikoissa, esimerkiksi jumalanpalveluksessa/liturgiassa ja hartaudessa/siunaustilaisuudessa.

T9 Oppilas tunnistaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 Oppilas pohtii ja arvioi omia valintojaan, niiden motiiveja ja seurauksia. Oppilas kertoo arjen esimerkein kestävänsä tulevaisuuden rakentamisesta. Hän soveltaa kristinuskon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään sekä perustella mielipiteensä.

Vuosiluokka 4:

T1 Oppilas nimeää kristinuskon lähteitä, tekstejä sekä niiden keskeisiä sisältöjä. Oppilas opettelee Isä meidän -rukouksen. Oppilas tutustuu virsiin/kirkkoveisuihin ja muuhun hengelliseen ja kirkkomusiikkiin.

T2 . Oppilas nimeää kristinuskon lähteitä, tekstejä sekä niiden keskeisiä sisältöjä. Oppilas perehtyy evankeliumikirjoihin ja Raamattuun kirkon kirjana ja uskon lähteenä sekä muihin pyhiin kirjoituksiin. Oppilas opettelee Isä meidän -rukouksen.

T3 Oppilas antaa esimerkkejä Jeesuksen opetuksista, niiden uskonnollisesta kielestä, esimerkiksi Uuden testamentin kertomustavasta ja sen vertauskuvasuudesta.

Oppilas analysoi kirkkorakennuksen ja jumalanpalveluksen symboleja (ortodoksiuskonto). Oppilas muistaa joitain erityisesti Uuteen testamenttiin, evankeliumeihin, Jeesuksen opetuksiin ja niiden vertauskuvasuuteen liittyviä kertomuksia.

T4 Oppilas hakee tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T7 Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa. Oppilas kunnioittaa omaa ja toisen vakaumusta.

T8 Oppilas tunnistaa ja nimeää opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 Oppilas tiedostaa maailmanlaajuisia ohjaavia ja eettisiä sopimuksia ja osaa mainita jonkun nimeltä.

T10 Oppilas pohtii ja arvioi omia valintojaan, niiden motiiveja ja niiden seurauksia. Oppilas kertoo arjen esimerkkejä kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta. Hän soveltaa kristinuskon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Arvioinnin kriteerit/evangelisluterilainen uskonto:

Vuosiluokka 5:

T1 Oppilas tuntee kristinuskon synnyn ja leviämisen sekä kertoo Uuden testamentin keskeisestä sanomasta.

T2 Oppilas kertoo sakramenttien ja erilaisten symbolien merkityksestä luterilaisuudessa.

T3 Oppilas nimeää ja selittää Paavalin teologian keskeisiä käsitteitä.

T4 Oppilas etsii Raamatusta eri kohtia ja osaa myös alustavasti käyttää muita lähteitä uskonnollisten kysymysten hahmottamiseen.

T7 Oppilas nimeää Helsingissä vaikuttavia kirkkokuntia. Oppilas tuntee luterilaisen jumalanpalveluksen eri osia ja tärkeimpien kirkollisten toimitusten merkityksen ja tietää miten niissä käytäytään.

T9 Oppilas arvioi lasten oikeuksien toteutumista Suomessa ja eri puolilla maailmaa. Oppilas ymmärtää kaikkien lasten oikeuden hyvään elämään sekä tuntee käsitteen hyvä elämä.

Vuosiluokka 6:

T5 Oppilas tuntee Lutherin uskonpuhdistuksen tärkeimmät sisällöt ja kertoo Mikael Agricolan toiminnasta ja sen seurauksista Suomessa.

T6 Oppilas tuntee kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden päävaiheet Euroopassa ja niiden merkityksen Euroopalle.

T8 Oppilas tuntee kristillisen etiikan pääperiaatteet ja varsinkin luterilaisuuden painotukset (Marti Lutherin käskyjen selitykset).

T9 Oppilas pohtii eettisiä ongelmia ihmisoikeuksien ja erityisesti YK:n lapsen oikeuksien valossa.

T10 Oppilas arvioi omia eettisiä valintojaan.

T11 Oppilas ilmaisee eettisiä perusteluja asiallisesti ja toisia kunnioittaen.

Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyYTEEN, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntutkimus. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteerit ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin

uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnotuutta elämäntutkimuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämäntutkimuksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Oppilasta ohjataan tutustumaan Raamattuun, etenkin Vanhan testamentin kertomuksiin ja ortodoksisen kirkon sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Raamatun kertomuksiin, etenkin Vanhaan testamenttiin, sekä ortodoksisen kirkon sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen sekä seurakunnan toimintaan tutustuminen.

Oppilas nimeää kristinuskon lähteitä, tekstejä ja niiden keskeisiä sisältöjä. Oppilas perehtyy Raamattuun ja pyhiin kertomuksiin sekä niiden opetuksiin ortodoksisesta näkökulmasta. Oppilas tuntee keskeisiä Vanhan testamentin kertomuksia ja niiden opetuksia. Oppilas tuntee muutaman keskeisen kristinuskon käsitteen, symbolin ja kristinuskon keskeisen sanoman. Oppilas tunnistaa ortodoksisen kirkon sakramentteja, rukouksia sekä jumalanpalveluksen piirteitä. Oppilas tutustuu lähiseurakunnan toimintaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Oppilasta ohjataan tutustumaan kirkon mysteeriin, sakramentteihin (esimerkiksi kaste, ehtoollinen, avioliitto) sekä keskeisiin kirkkovuoden juhliin ja niihin liittyvään tapakulttuuriin. Oppilasta ohjataan perehtymään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kirkkovuoden juhlien yhteydessä. Oppilasta ohjataan tutustumaan kirkkoon jumalanpalveluspaikkana, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Oppilasta ohjataan tutustumaan tavallisimpiin kirkkoveisuihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirkon mysteeriin, sakramentteihin ja keskeisiin juhliin ja niihin liittyvään tapakulttuuriin tutustuminen. Perehtyminen Jeesuksen elämään ja opetukseen ja niiden merkitykseen kirkkovuoden juhlien yhteydessä. Kirkkorakennukseen, kirkkoveisuihin, ikoneihin ja muuhun kirkkotaiteeseen ja symboliikkaan tutustuminen.

Oppilas kertoo esimerkkien avulla kirkkomme keskeisistä sakramenteista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvaa niiden merkitystä. Oppilas sijoittaa tärkeimmät juhlat kirkkovuoteen ja tunnistaa niiden merkityksen. Oppilas nimeää joitakin Jeesuksen elämän vaiheita ja opetuksia. Hän tunnistaa ortodoksisen kirkkorakennuksen, kirkkoveisun sekä muutamia juhlaikoneita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Oppilasta ohjataan tutustumaan Vanhan testamentin kertomuksiin sekä Jeesuksen opetukseen ja niiden vertauskuvallisuuteen. Oppilasta ohjataan pohtimaan yleisimpien ortodoksisten tapojen sanatonta viestintää (ristinmerkki, kumarrukset, kaularisti).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vanhan testamentin kertomukset, Jeesuksen opetukset sekä niiden vertauskuvallisuuden ymmärtäminen.

Oppilas antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä esim. Vanhan testamentin kertomustavasta ja sen vertauskuvallisuudesta. Oppilas tunnistaa tavallisimpia ortodoksia tapoja ja symboleja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Oppilasta ohjataan etsimään tietoa omasta ja muista uskonnoista ja uskonnottomuudesta siinä määrin, kun ne liittyvät oppilaiden elämään. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. Oppilasta ohjataan käyttämään Raamattua ja tulkitsemaan ikoneita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedon etsiminen oppilaiden elämään jollakin tavalla liittyvistä uskonnoista sekä uskonnottomuudesta. Raamatun käytön perusteet ja ikonien tulkitseminen.

Oppilas etsii tietoa uskonnoista tai uskonnottomuudesta useita lähteitä käyttäen. Huomion kiinnittäminen tiedon luotettavuuteen ja objektiivisuuteen. Oppilas harjoittelee käyttämään Raamattua ja tulkitsemaan ikoneita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Oppilasta ohjataan käyttäytymään asianmukaisesti koulun järjestämissä uskonnollisissa tilaisuuksissa sekä kunnioittamaan sitä, mikä on pyhää itselle tai muille.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kunnioittava ja asianmukainen käyttäytyminen koulun järjestämissä uskonnollisissa tilaisuuksissa.

Oppilas tietää, miten uskonnollisissa tilaisuuksissa toimitaan, ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti kirkossa sekä erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja paikoissa, esim. jumalanpalveluksessa (liturgia) ja hartaudessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Oppilasta ohjataan tutustumaan Vanhan testamentin tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin, kuten 10 käskyyn. Oppilas oppii käsittelemään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta testamentista valittujen kertomusten avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vanhan testamentin tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin, esimerkiksi 10 käskyä tai kultainen sääntö, tutustuminen.

Oppilas tietää keskeisiä kristillisiä eettisiä periaatteita, kuten kultaisen säännön, ja osaa nimetä 10 käskyä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Oppilasta ohjataan tutkimaan ja ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisoikeuksiin ja YK:n lasten oikeuksien sopimukseen tutustuminen ja niihin liittyvien arvojen pohtiminen.

Oppilas tunnistaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Oppilasta ohjataan arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän kehityksen kannalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien valintojen pohtiminen eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmasta.

Oppilas pohtii ja arvioi omia valintojaan, niiden motiiveja ja seurauksia. Oppilas kertoo arjen esimerkein kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän soveltaa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Oppilasta kannustetaan keskustelemaan eettisistä kysymyksistä ja ohjataan perustelemaan näkemyksiään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettisistä kysymyksistä keskusteleminen ja omien näkemysten perustelun harjoittelu.

Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään sekä perustella mielipiteensä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Oppilasta tuetaan myönteisen maailmankatsomuksen ja hyvän itsetunnon muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteerit ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämäntutkimuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja tunnistaa ortodoksisen uskon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä perehtyä syvemmin kirkon pyhiin mysteerioihin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Oppilasta kannustetaan perehtymään erityisesti Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua omaan kirkkoon, keskeisiin rukouksiin ja kirkkoveisuihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ortodoksisen kirkon keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin tutustuminen syvemmin sekä perehtyminen ortodoksisiin sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Jeesuksen elämään ja opetuksiin tutustuminen syvemmin sekä niiden merkityksen liittäminen kristinuskoon.

Oppilas nimeää kristinuskon lähteitä, tekstejä sekä niiden keskeisiä sisältöjä. Oppilas perehtyy evankeliumikirjoihin ja Raamattuun kirkon kirjana ja uskon lähteenä sekä muihin pyhiin kirjoituksiin. Oppilas opettelee Isä meidän -rukouksen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Opetuksessa laajennetaan oppilaan tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren ortodoksisista sakramenteista ja rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Oppilas tutustuu kirkkoon pyhänä paikkana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirkkovuoteen, elämänkaaren sakramentteihin, rituaaleihin sekä niihin liittyvään tapakulttuuriin tutustuminen syvemmin. Tutustuminen kirkkoon pyhänä paikkana.

Oppilas kertoo esimerkkien avulla kirkkomme keskeisistä sakramenteista, rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä osaa kuvata niiden merkitystä. Oppilas tunnistaa uskontoon liittyviä symboleja kirkosta rakennuksena ja pyhänä paikkana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Oppilasta ohjataan tutustumaan erityisesti Uuteen testamenttiin, evankeliumeihin sekä Jeesuksen opetuksiin ja niiden vertauskuvallisuuteen. Oppilasta ohjataan tunnistamaan kirkkorakennuksen ja jumalanpalveluksen symboliikkaa. Oppilasta ohjataan pohtimaan yleisimpien ortodoksisten tapojen sanatonta viestintää.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uuteen testamenttiin, evankeliumeihin, Jeesuksen opetuksiin ja niiden vertauskuvallisuuteen tutustuminen. Kirkkorakennuksen ja jumalanpalveluksen symboliikkaan tutustuminen.

Oppilas antaa esimerkkejä Jeesuksen opetuksista, niiden uskonnollisesta kielestä, esim. Uuden testamentin kertomustavasta ja sen vertauskuvallisuudesta. Oppilas analysoi kirkkorakennuksen ja jumalanpalveluksen symboleja. Oppilas muistaa joitain erityisesti Uuteen testamenttiin, evankeliumeihin, Jeesuksen opetuksiin ja niiden vertauskuvallisuuteen liittyviä kertomuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Oppilasta ohjataan hakemaan tietoa erilaisista uskonnollisista teemoista mediassa ja populaarikulttuurissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedon hakeminen erilaisista uskonnollisista teemoista, mediassa ja populaarikulttuurissa.

Oppilas hakee tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Oppilas tutustutetaan opiskeltavan uskonnon tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin: Jeesuksen opetuksiin, kuten kultaiseen sääntöön ja rakkauden kaksoiskäskyyn. Oppilaan kanssa pohditaan keskeisiä elämänskysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta testamentista valittujen kertomusten avulla. Opetukseen valitut sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytettävään keskusteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Opiskeltavan uskonnon tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin tutustuminen (esim. kultainen sääntö) sekä niistä keskusteleminen. Joidenkin Raamatun kertomusten pohjalta keskusteleminen omia näkemyksiä perustellen ja niiden liittäminen oppilaiden elämään.

Oppilas tunnistaa ja osaa nimeää opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Oppilas tutustuu ihmisoikeusetiikkaan ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan ihmisarvoa, elämän kunnioittamista ja luonnon vaalimista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisoikeuksiin ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen tutustuminen syvemmin. Ihmisarvoon, elämän kunnioittamiseen ja luonnon vaalimiseen liittyvistä asioista keskusteleminen ja omien mielipiteiden perustelemisen harjoittelu.

Oppilas tiedostaa maailmanlaajuisia ohjaavia ja eettisiä sopimuksia ja osaa mainita jonkun nimeltä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Oppilasta ohjataan pohtimaan omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien valintojen seurausten pohtiminen maailmanlaajuisesti.

Oppilas pohtii ja arvioi omia valintojaan, niiden motiiveja ja niiden seurauksia. Oppilas kertoo arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän soveltaa kristinuskon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia ja sisältöjä eettiseen keskusteluun sekä omien näkemysten perusteluun liittyen uskonnoista käytävään keskusteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettiseen keskusteluun osallistuminen sekä omien uskontoihin liittyvien näkemysten perusteleminen.

Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteerit ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa

otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämäntutkimuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Oppilas perehtyy varhaisen kristillisyyden merkitykseen kristinuskon kehittämisessä maailmanuskonnoksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Oppilas perehtyy liturgisen elämän peruspiirteisiin sekä kirkkomusiikkiin ja ikonitaiteeseen.

Oppilas perehtyy kirkon juhliin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää ortodoksisen ikonitaiteen, rukousperinteen sekä kirkkoveisujen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Oppilas harjoittelee kuvanlukemista kirkkotaiteessa ja kirkkoveisujen tekstien tulkitsemista.

Oppilas etsii tietoa monipuolisista lähteistä ja pohtii alustavasti tiedon luotettavuutta.

Oppilas osaa käyttää Raamattua.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Oppilas tuntee kirkon synnyn vaiheita ja Suomen katsomuksellisia juuria ja nykytilaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Oppilas osaa käyttäytyä asianmukaisesti pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa.

Oppilas ymmärtää pyhyyden merkitystä uskonnoissa ja tiedostaa itselleen pyhiä asioita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Oppilas tutustuu ortodoksisen kirkon keskeiseen eettiseen opetukseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Oppilas tuntee arvo-käsitteen ja osaa yhdistää sen omaan ajatteluunsa.

Oppilas pohtii elämänskysymyksiinsä liittyviä valintoja ja arvoja niiden taustalla sekä vaikutusta kestävään tulevaisuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Oppilas osaa ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja ottaa toisen huomioon. Oppilas harjoittelee perustelemaan omia näkemyksiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteerit ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä

eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Oppilas tuntee Raamatun perusrakenteen ja ymmärtää sen merkityksen opin lähteenä sekä tuntee kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostumisen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Oppilas tuntee liturgisen elämän peruspiirteet sekä osaa kertoa mysteerioista. Oppilas tutustuu luostariin pyhänä paikkana ja tuntee sen merkityksen.

Oppilas perehtyy kirkon keskeisiin juhliin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Oppilas tunnistaa ortodoksisen uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja huomaa samankaltaisuutta ja erilaisuutta muissa kristillisissä perinteissä sekä juutalaisuudessa ja islamissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Oppilas harjoittelee tunnistamaan ja arvioimaan uskontoihin liittyvää uutisointia ja tutustuu ajankohtaisiin uskontoon liittyviin aiheisiin mediassa. Oppilas etsii uskontoon ja katsomuksiin liittyvää tietoa ja arvioi sen luotettavuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Oppilas tuntee pääpiirteittäin ortodoksisen kirkon olemuksen apostolisena ja katolisena yhteisönä. Oppilas osaa kuvata eri uskontoja ja uskonnottomuutta Euroopassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä sekä niiden keskeisiä suhteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Oppilas osaa käyttäytyä asianmukaisesti pyhäköissä ja erilaisissa uskonnollisia elementtejä sisältävissä tilanteissa.

Oppilas osoittaa kunnioitusta omaa ja toisen pyhää kohtaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Oppilas tunnistaa uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Oppilas arvioi tekemiään valintoja ja pohtii toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelelman uskonnollon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Oppilas osaa ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja ottaa toisen huomioon. Oppilas perustelee omia näkemyksiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Oppilaalla on valittujen työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyYTEEN, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänskysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Oppilasta ohjataan tutustumaan Raamattuun, etenkin Vanhan testamentin kertomuksiin ja luterilaisen kirkon sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Raamatun kertomuksiin, etenkin Vanhan testamentin, sekä luterilaisen kirkon sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen sekä seurakunnan toimintaan tutustuminen.

Oppilas osaa nimetä kristinuskon lähteitä, tekstejä ja niiden keskeisiä sisältöjä. Oppilas tuntee keskeisiä Vanhan testamentin kertomuksia ja niiden opetuksia. Oppilas tuntee muutaman keskeisen kristinuskon käsitteen, symbolin ja kristinuskon keskeisen sanoman. Oppilas tunnistaa luterilaisen kirkon sakramentteja, rukouksia sekä jumalanpalveluksen piirteitä. Oppilas tutustuu lähiseurakunnan toimintaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Oppilasta ohjataan tutustumaan elämänkaaren kristillisiin rituaaleihin (esimerkiksi konfirmaatio, häät ja hautajaiset) ja sakramentteihin (kaste ja ehtoollinen) sekä niihin liittyvään tapakulttuuriin. Oppilasta ohjataan perehtymään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa kristillisten juhlien yhteydessä. Oppilasta ohjataan tutustumaan kirkkoon uskonnollisena rakennuksena sekä virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kristillisiin rituaaleihin (esimerkiksi konfirmaatio, häät ja hautajaiset) ja sakramentteihin (kaste ja ehtoollinen) sekä niihin liittyvään tapakulttuuriin tutustuminen. Perehtyminen Jeesuksen elämään ja opetukseen ja niiden merkitykseen kristillisten juhlien yhteydessä. Kirkkoon, virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin tutustuminen.

Oppilas kertoo esimerkkien avulla kristinuskon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä osaa kuvata niiden merkitystä. Oppilas sijoittaa muutaman kristillisen juhlan kirkkovuoteen ja tunnistaa niiden merkityksen. Oppilas nimeää joitakin Jeesuksen elämän vaiheita ja opetuksia. Hän tutustuu evankelisluterilaisen kirkon toimintaan sekä hengelliseen musiikkiin, esimerkiksi joihinkin virsiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Oppilasta ohjataan tutustumaan Vanhan testamentin kertomuksiin sekä Jeesuksen opetuksiin ja niiden vertauskuvallisuuteen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vanhan testamentin kertomukset sekä Jeesuksen opetukset sekä niiden vertauskuvallisuuden ymmärtäminen.

Oppilas antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä, esim. Vanhan testamentin kertomustavasta ja sen vertauskuvallisuudesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Oppilasta ohjataan etsimään tietoa muista uskonnoista ja uskonnottomuudesta siinä määrin, kun ne liittyvät oppilaiden elämään. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedon etsiminen oppilaiden elämään jollakin tavalla liittyvistä muista uskonnoista sekä uskonnottomuudesta.

Oppilas etsii tietoa muista uskonnoista ja uskonnottomuudesta useista lähteistä samalla kiinnittäen huomiota tiedon luotettavuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Oppilasta ohjataan käyttäytymään asianmukaisesti koulun järjestämissä uskonnollisissa tilaisuuksissa sekä kunnioittamaan sitä, mikä on pyhää itselle tai muille.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kunnioittava ja asianmukainen käyttäytyminen koulun järjestämissä uskonnollisissa tilaisuuksissa.

Oppilas tietää, miten uskonnollisissa tilaisuuksissa toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja paikoissa, esimerkiksi jumalanpalveluksessa ja hartaudessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Oppilasta ohjataan tutustumaan Vanhan testamentin tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin, kuten 10 käskyyn tai Uuden testamentin kultaiseen sääntöön. Oppilas oppii käsittelemään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta testamentista valittujen kertomusten avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vanhan testamentin tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin, esimerkiksi 10 käskyyn, ja Uuden testamentin kultaiseen sääntöön tutustuminen.

Oppilas tuntee keskeisiä kristillisiä eettisiä periaatteita, kuten kultaisen säännön, ja osaa nimetä 10 käskyä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Oppilasta ohjataan tutkimaan ja ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisoikeuksiin ja YK:n lasten oikeuksien sopimukseen tutustuminen ja niihin liittyvien arvojen pohtiminen.

Oppilas tunnistaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Oppilasta ohjataan arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja kristinuskon eettisten periaatteiden ja kestävän kehityksen kannalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien valintojen pohtiminen kristillisen eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmasta.

Oppilas pohtii ja arvioi omia valintojaan, niiden motiiveja ja seurauksia. Oppilas kertoo arjen esimerkein kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän soveltaa kristinuskon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävästä tulevaisuudesta rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemaansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Oppilasta kannustetaan keskustelemaan eettisistä kysymyksistä ja ohjataan perustelemaan näkemyksiään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettisistä kysymyksistä keskusteleminen ja omien näkemysten perustelun harjoittelu.

Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään sekä perustella mielipiteensä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja uskonnon kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteiden ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.

Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja tunnistaa kristinuskon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä perehtyä syvemmin luterilaisuuden sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Oppilasta kannustetaan perehtymään erityisesti Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja opetella virsiä ja muuta hengellistä musiikkia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kristinuskon keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin tutustuminen syvemmin sekä perehtyminen luterilaisuuden sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Jeesuksen elämään ja opetukseen tutustuminen syvemmin sekä niiden merkityksen liittäminen kristinuskoon. Virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin tutustuminen.

Oppilas nimeää kristinuskon lähteitä, tekstejä sekä niiden keskeisiä sisältöjä. Oppilas opettelee Isä meidän -rukouksen. Oppilas tutustuu virsiin ja muuhun hengelliseen musiikkiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Opetuksessa laajennetaan oppilaan tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Oppilas tutustuu kirkkoon uskonnollisena rakennuksena.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirkkovuoteen, elämänkaaren rituaaleihin sekä niihin liittyvään tapakulttuuriin tutustuminen syvemmin. Tutustuminen kirkkoon uskonnollisena rakennuksena.

Oppilas kertoo esimerkkien avulla kristinuskon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä osaa kuvata niiden merkitystä. Oppilas tunnistaa uskontoon liittyviä asioita kirkosta rakennuksena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Oppilas tutustuu erityisesti Uuteen testamenttiin, evankeliumeihin, Jeesuksen opetuksiin ja niiden vertauskuvallisuuteen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uuteen testamenttiin, Jeesuksen opetuksiin ja niiden vertauskuvallisuuteen tutustuminen.

Oppilas antaa esimerkkejä Jeesuksen opetuksista, niiden uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Oppilasta ohjataan hakemaan tietoa erilaisista uskonnollisista teemoista mediassa, populaarikulttuurissa sekä kuvataiteessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedon hakeminen erilaisista uskonnollisista teemoista mediassa ja populaarikulttuurissa sekä kuvataiteessa.

Oppilas hakee tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta mediassa, populaarikulttuurissa ja kuvataiteessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Oppilasta ohjataan käyttäytymään asianmukaisesti koulun ja seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa ja kunnioittamaan toistenkin pyhää.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Asianmukainen ja toisia kunnioittava käytös koulun ja seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa.

Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa. Oppilas kunnioittaa omaa ja toisen vakaumusta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Oppilas tutustutetaan kristinuskon tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin: Jeesuksen opetuksiin, kuten Kulaiseen sääntöön ja rakkauden kaksoiskäskyyn. Oppilaan kanssa pohditaan keskeisiä elämänskysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta testamentista valittujen kertomusten avulla. Opetukseen valitut sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kristinuskon tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin tutustuminen (esim. Kulainen sääntö ja rakkauden kaksoiskäsky) sekä niistä keskusteleminen. Joidenkin Raamatun kertomusten pohjalta keskusteleminen omia näkemyksiä perustellen ja niiden liittäminen oppilaiden elämään.

Oppilas tunnistaa ja nimeää opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Oppilas tutustuu ihmisoikeusetiikkaan ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan ihmisarvoa, elämän kunnioittamista ja luonnon vaalimista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisoikeuksiin ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen tutustuminen syvemmin. Ihmisarvoon, elämän kunnioittamiseen ja luonnon vaalimiseen liittyvistä asioista keskusteleminen ja omien mielipiteiden perusteleminen harjoittelu.

Oppilas tiedostaa maailmanlaajuisia ohjaavia ja eettisiä sopimuksia ja osaa mainita jonkun nimeltä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Oppilasta ohjataan pohtimaan omia valintojaan ja toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien valintojen seurausten pohtiminen maailmanlaajuisesti.

Oppilas pohtii ja arvioi omia valintojaan, niiden motiiveja ja niiden seurauksia. Oppilas kertoo arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän soveltaa kristinuskon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia ja sisältöjä eettiseen keskusteluun sekä omien näkemysten perusteluun liittyen uskonnoista käytävään keskusteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettiseen keskusteluun osallistuminen sekä omien näkemysten perusteleminen liittyen uskontoihin.

Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Oppilasta tuetaan ja autetaan itsetuntemuksen vahvistamisessa ja luottamuksessa elämään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena

rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänskysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1
T2	S1	L1, L2
T3	S1, S2	L2, L3, L4
T4	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T7	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T9	S2, S3	L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Oppilas tutustuu kristinuskon syntyyn ja apostoli Paavalin elämänvaiheisiin sekä hänen merkitykseensä kristinuskolle. Oppilas tutustutetaan Uuden testamentin keskeisiin kirjaisiin ja niiden sanomaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Oppilas tuntee kristinuskon synnyn ja leviämisen sekä kertoo Uuden testamentin keskeisestä sanomasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Oppilasta rohkaistaan tutustumaan kasteen ja ehtoollisen merkitykseen sekä luterilaisen kirkon symboliikkaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Oppilas kertoo sakramenttien ja erilaisten symbolien merkityksestä luterilaisuudessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Oppilas tutustutetaan apostoli Paavalin keskeisiin käsitteisiin ja teologiaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Oppilas nimeää ja selittää Paavalin teologian keskeisiä käsitteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Oppilas tutustutetaan Raamatun ja muiden lähteiden käyttöön. Oppilasta tutustutetaan uskonnollisten asioiden käsittelyyn mediassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Oppilas etsii Raamtusta eri kohtia ja osaa myös alustavasti käyttää muita lähteitä uskonnollisten kysymysten hahmottamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Oppilasta tutustutetaan muihin Helsingissä vaikuttaviin kirkkoihin ja seurakuntiin. Oppilasta perehdytetään luterilaisen jumalanpalveluksen sisältöön ja muiden kirkollisten toimitusten järjestämiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskonnon monilukutaito

Oppilas nimeää Helsingissä vaikuttavia kirkkokuntia. Oppilas tuntee luterilaisen jumalanpalveluksen eri osia ja tärkeimpien kirkollisten toimitusten merkityksen ja tietää, miten niissä käyttäydytään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Oppilasta ohjataan tutkimaan ihmisoikeuksien YK:n lapsen oikeuksien toteutumista ja pohtimaan arvoja, joihin ne perustuvat.

Oppilasta ohjataan pohtimaan, mitä ns. hyvä elämä tarkoittaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisoikeusetiikka

Oppilas arvioi lasten oikeuksien toteutumista Suomessa ja eri puolilla maailmaa. Oppilas ymmärtää kaikkien lasten oikeuden hyvään elämään sekä tuntee käsitteen hyvä elämä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S1, S2	L1, L2
T6	S2, S3	L2
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L2
T10	S2, S3	L1, L3, L6
T11	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12	S3	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Oppilasta tutustutetaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin vaiheisiin, erityisesti katoliseen keskiaikaan ja uskonpuhdistukseen sekä sen seurauksiin. Oppilas tutustuu Martti Lutherin ja Mikael Agricolan toiminnan seurauksiin Euroopassa ja Suomessa.

Arvionnon kohde ja kriteerit:

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Oppilas tuntee Lutherin uskonpuhdistuksen tärkeimmät sisällöt ja kertoo Mikael Agricolan toiminnasta ja sen seurauksista Suomessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Oppilas tutustutetaan alustavasti juutalaisuuteen ja islamiin. Oppilasta ohjata vertailemaan juutalaisuutta, kristinuskkoa ja islamia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Oppilas tuntee kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden päävaiheet Euroopassa ja niiden merkityksen Euroopalle.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Oppilas tutustutetaan katekismuksen ja kymmenen käskyn merkitykseen luterilaisessa perinteessä. Oppilas tutustuu kristillisen etiikan perusteisiin, Oppilasta rohkaistaan pohtimaan kaikille uskonnoille yhteisiä eettisiä periaatteita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Etiikkaa koskeva tieto

Oppilas tuntee kristillisen etiikan pääperiaatteet ja varsinkin luterilaisuuden painotukset (Marti Lutherin käskyjen selitykset).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Oppilasta ohjataan pohtimaan ihmisoikeuksen toteutumista eri puolilla maailmaa ja varsinkin lasten elämässä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisoikeusetiikka

Oppilas pohtii eettisiä ongelmia ihmisoikeuksien ja erityisesti YK:n lapsen oikeuksien valossa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Oppilasta ohjataan arvioimaan omia eettisiä valintoja eri elämäntilanteilla. Lisäksi oppilasta autetaan ymmärtämään ja pohtimaan erilaisten valintojen seurauksia itselle, lähimmäisille, yläasteelle ja myös mahdollisesti globaalisti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettinen pohdinta

Oppilas arvioi omia eettisiä valintojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemaansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Oppilas harjoittelee käyttämään asiallista kieltä eettisessä argumentoinnissa ja perustelemaan mielipiteensä.

Oppilas osaa soveltaa 10 käskyä eettisissä kannanotoissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Oppilas ilmaisee eettisiä perusteluja asiallisesti ja toisia kunnioittaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Oppilas saa oppitunneilta materiaalia maailmankatsomuksen muodostumiseen, itsetunnon syvenemiseen ja luottamukseen elämään.

Oppilas haluaa suhtautua eettisesti lähimmäisiä ja yhteiskuntaa kohtaan.

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

32.6.17. Vieraat kielet

Venäjä vieraana kielenä ja äidinkielenomainen venäjä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilaila on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieli ohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Suomalais-venäläisen koulun erityistehtävänä on laajamittainen venäjän kielen opetus sekä venäjänkielinen aineenopetus. Oppilaiden erilaiset kielelliset lähtökohdat otetaan huomioon järjestämällä venäjän kielen opetusta venäjä vieraana kielenä -ryhmissä sekä kaksikielisille ja venäjää äidinkielenä puhuville oppilaille äidinkielenomaisesti opiskelevissa ryhmissä. **Venäjän kielen opiskelua tukee koko kouluyhteisö.** Venäjän kieli on koulun arjen toinen toimintakieli yhdessä suomen kielen rinnalla. Tämä näkyy esimerkiksi kouluruokailussa, juhlissa ja arjen keskusteluissa. Venäjänkielinen aineenopetus tukee venäjän kielen laajaa oppimista koko koulupolun ajan.

Vuosiluokilla 3–6 venäjän kielen opetuksessa siirrytään aiempaa rakenteellisempaan ja suunnitelmallisempaan kielen tarkasteluun. Opiskeltava kieli on tullut oppilaille jo hyvin tutuksi, ja sitä pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisesti koulun arjessa hyväksi. Opetusta elävöitetään tieto- ja viestintätekniikkaa käyttäen sekä erilaisiin Venäjä-aiheisiin kohteisiin tutustumalla sekä ystävyyskoulutoiminnalla yhdessä venäläisten koulujen kanssa. Oppilaille tarjotaan erilaisia autenttisia kielenkäyttötilanteita, sekä heitä rohkaistaan käyttämään opittua venäjän kielen taitoa myös koulun ulkopuolella.

Äidinkielenomainen venäjä, luokat 3–6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on oppia toimimaan aktiivisesti omalla äidinkielellä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat oppivat lukemaan erilaisia lukemistapoja käyttäen, jäsentämään lukemaansa ja jakamaan lukukokemuksiaan sekä kehittämään kirjoitusjärjestelmän hallintaansa. Oppilaat tutustuvat kielen keskeisiin ominaispiirteisiin. Oppilaat oppivat vertailemaan kieliä ja hyödyntämään kielitaitoa erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Tavoitteena on syventää suhdetta omaan kieleen ja oppia arvostamaan eri kielten taitoa. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimista. Oppilaan opiskelumotivaatiota vahvistetaan yhteistyössä kotien ja kieliyhteisön kanssa.

3. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
Jatkamme alemmilla luokilla käytettyjä työtapoja, kuten erilaisia keskusteluharjoituksia, pari- ja ryhmätöitä, pieniä esityksiä. Oppitunneilla käytetään monipuolisia työtapoja, jotka tukevat kiinnostusta erilaisiin ilmaisukeinoihin, esimerkiksi keskusteluharjoituksia ja pieniä esityksiä rajatuista aiheista. Oppilasta ohjataan toimimaan sekä yksin, parin kanssa että ryhmässä. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Aktiivinen kuuntelu ja omien ajatusten esittäminen venäjän kielellä. Vuorovaikutustaidot ja taito toimia parin kanssa ja ryhmässä Oppilas tekee erilaisia kuuntelu- ja keskusteluharjoituksia aktiivisesti. Oppilas osallistuu pari- ja ryhmätöihin.		
Tekstien tulkitseminen		
T4 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	L1, L4, L5
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi	S2	L1, L2, L4
Opetuksessa tekstit mielletään laajasti ja oppitunneilla käytetään eri tietolähteitä, esimerkiksi internetiä, kuvia ja videomateriaalia, perinteisten tekstien rinnalla. Oppilas harjoittelee alkeellista nettietikettiä. Oppilaan omaehtoista lukuharrastusta tuetaan antamalla esimerkiksi mahdollisuuksia kertoa lukemistaan kirjoista toisille. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Erilaisiin teksteihin tutustuminen ja lukutaidon kehittäminen Oppilas lukee omalla äidinkielellään erilaisia tekstejä ja käyttää lukutaitoaan aiempaa monipuolisemmissa tilanteissa hyväksi.		
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	L1, L2, L5

4. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
Opetuksessa tutustutaan viestinnän perusteisiin. Oppilasta ohjataan havainnoimaan erilaisia viestintätilanteita, ilmaisemaan aiempaa monipuolisemmin omia mielipiteitä, esittämään laajempia kysymyksiä sekä osallistumaan keskusteluun aiempaa monipuolisemmin. Viestinnässä painotetaan ilmaisukyvyn kehittämistä ja itseilmaisua tilanteen edellyttämällä tavalla. Erilaisia vuorovaikutustilanteita kohdataan mm. mahdollisella leirikoulumatkalla ulkomailla. Niitä harjoitellaan lukuvuoden aikana monipuolisesti oppitunneilla. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Vuorovaikutustilanteiden harjoittelu ja niissä toimiminen Oppilas harjoittelee erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista parin kanssa ja pienryhmissä.		
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta	S1	L1
Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa toimintaansa luokassa ja erilaisten tehtävien tekemisessä itse- ja vertaisarviointia käyttäen. Palautteen antamisessa harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja tuetaan oppilasta ymmärtämään kuulemansa palaute. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Itse- ja vertaisarviointitaidot, palautteenanto Oppilas harjoittelee itsensä arvioimista erilaisten opettajan tarjoamien keinojen avulla.		
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämisen taitoja ja lukemisen strategiataitoja	S2	L4, L5
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	L1, L2, L4
Jatketaan edellisillä luokilla omaksuttuja työtapoja. Opetuksessa tekstit mielletään laajasti ja oppitunneilla käytetään eri tietolähteitä, esimerkiksi internetiä, kuvia ja videomateriaalia, perinteisten tekstien rinnalla. Oppilasta ohjataan löytämään olennainen tieto tekstistä esimerkiksi johdattelevien kysymysten avulla. Oppilas harjoittelee alkeellista nettietikettiä. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Erilaisiin teksteihin tutustuminen ja lukutaidon kehittäminen Oppilas lukee omalla äidinkielellään erilaisia tekstejä ja käyttää lukutaitoaan aiempaa monipuolisemmissa tilanteissa hyväksi.		
Tekstien tuottaminen		

5. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta	S1	L1
Opetuksessa viestintää ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa harjoitellaan esimerkiksi näytelmien, haastattelujen ja esitelmien avulla. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa toimintaansa erilaisissa harjoituksissa erilaisia itse- ja vertaisarvioinnin keinoja käyttäen. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Erilaisiin ryhmä- ja vuorovaikutustilanteisiin osallistuminen, erilaisten ilmaisukeinojen käyttö Oppilas osallistuu erilaisiin viestintää harjoittaviin tehtäviin oppitunneilla. Oppilas harjoittelee palautteen antamista sekä vastaanottamista.		
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämisen taitoja ja lukemisen strategiataitoja	S2	L4, L5
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	L1, L2, L4
Oppilaalle tarjotaan erilaisia monimediaisia tekstejä, joita käsitellään monipuolisesti. Teksteistä muodostetaan mielipiteitä, hankitaan tietoa sekä käytetään niitä keskustelun pohjana. Oppilaan peruslukutaidon kehittymistä tuetaan tarjoamalla monipuolisia tekstejä myös ääneen luettaviksi. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Tekstinymmärtämistaitojen kehittäminen, lukemisen sujuvoittaminen, tiedonhankinta tekstejä hyväksi käyttäen, erilaisten lukustrategioiden harjoittelu Oppilas hankkii tietoa käsiteltävistä teksteistä ja pystyy käymään lukemastaan tekstistä venäjänkielistä keskustelua. Oppilas pystyy ymmärtämään jo melko monipuolista ja käsitteellistä venäjänkielistä tekstiä ymmärtämistä tukevien tehtävien avulla.		
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista	S3	L1, L2

6. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
Oppilasta ohjataan tuntemaan eroja yleispuhekielen ja kirjoitetun kielen välillä ja hyödyntämään niiden käyttöä omissa tuotoksissaan. Oppilasta rohkaistaan omien näkemystensä esilletuomisessa ja perustelemissa sekä muiden ajatusten rakentavassa kommentoinnissa. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Omien mielipiteiden esittäminen ja toiminta ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa Oppilas kykenee käyttämään erilaisia ilmaisukeinoja vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää yleispuhekielen ja kirjoitetun kielen eroja sekä osaa käyttää niitä luontevasti omassa viestinnässään. Oppilas tuo omia näkemyksiään toisten tietoon ja antaa kannustavaa palautetta toisille.		
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta	S1	L1
Oppilasta kannustetaan kertomaan ja kuvailemaan omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailemaan niitä toisten havaintoihin. Luokkaan pyritään luomaan salliva ilmapiiri, jossa toisten ajatuksia kuunnellaan ja arvostetaan. Opetuksessa käytetään erilaisia itsearviointimenetelmiä, toveri- ja vertaisarviointia sekä ryhmäarviointia. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Oman toiminnan arviointi, itse- ja vertaisarviointitaidot, palautteenanto Oppilas harjoittelee itsensä arvioimista erilaisten opettajan tarjoamien keinojen avulla. Oppilas harjoittelee palautteen antamista sekä vastaanottamista.		
Tekstien tulkitseminen		
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä ohjata keskustelemaan teksteistä	S2	L1, L2, L4
Lukutaitoa kehitetään harjoittelemalla erilaisia lukustrategioita, kuten tiivistämistä ja pääasioiden poimintaa teksteistä. Tekstit voivat olla myös tallenteita, joissa on ääntä, kuvia ja tilastollisia taulukoita. Oppilaalle tarjotaan kaunokirjallisten tekstien lisäksi asia- ja mediatekstiä. Tiedon hankkiminen on aiempaa monipuolisempaa, ja oppilas on itse aiempaa aktiivisempi ja itsenäisempi tiedonhankkija. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Itsenäinen tiedonhaku eri tiedonhankintakeinoja käyttäen, oman lukutaidon kehittäminen ja aktiivinen käyttäminen Oppilas osallistuu aktiivisesti erilaisiin lukutaitoa kehittäviin harjoituksiin sekä osoittaa myös omatoimista lukuharrastuneisuutta. Oppilas osaa kertoa monipuolisesti lukemastaan sekä tulkitä, poimia pääasioita ja tiivistää lukemaansa tekstiä.		
Tekstien tuottaminen		

Opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Oppilaan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista, ja niissä hyödynnetään sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä, sekä tehdään esityksiä hyödyntämällä omakielisen lähiympäristön ja median mahdollisuuksia. Harjoitellaan oman toiminnan arviointia ja palautteen vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Työskennellään monipuolisesti erilaisten tekstien kanssa niin, että oppilaiden suhde omakieliseen tekstimaailmaan vahvistuu. Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, erityisesti kertoviin, kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaa ottaviin teksteihin. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, muun muassa kysymistä, silmäilyä ja tiivistämistä. Keskustellaan teksteistä, jaetaan lukukokemuksia ja syvennetään tuntemusta siitä, miten erilaiset tekstit rakentuvat. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan kirjoittamisprosessin vaiheita sekä tekstin rakennetta. Harjoitellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja sekä oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden käyttöä omassa tekstissä. Kirjoitetaan yksin ja yhdessä tekstejä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Ohjataan pohtimaan kulttuurisen identiteetin muodostumista sekä oman äidinkielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä. Tutustutaan oman äidinkielen keskeisiin rakenteisiin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä. Harjoitellaan omakielisen tiedon hakua ja median käyttöä. Esitellään ja harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.

Oppilaan oppimisen arviointi vuosiluokilla 3–6

Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja miten hänen ilmaisuvarantonsa on monipuolistunut. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnitteluun. Arvioinnin avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään oman äidinkielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan oppimisen tukena.

Oppilaan oman äidinkielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää valtakunnallista hyvän osaamisen kuvausta. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat oppilaan oman äidinkielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Oppilaan oman äidinkielen hyvän osaamisen kuvaus 6. vuosiluokan päätteeksi

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaidot	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas kuuntelee ryhmän jäsenten näkemyksiä, ottaa heidät huomioon ja tekee aloitteita vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	Erilaisten ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää erilaisia ilmaisukeinoja.
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta	S1	Oman toiminnan arvioiminen sekä palautteen vastaanottaminen ja antaminen	Oppilas osaa ohjatusti arvioida toimintaansa sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta.
Tekstien tulkitseminen			
T4 innostaa oppilasta lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	Lukeminen ja omakielisten tekstien käyttö	Oppilas lukee sovitut teokset tai tekstikatkelmat.
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämisen taitoja ja lukemisen strategiataitoja	S2	Peruslukutaidon sujuvoituminen sekä tekstien ymmärtämisen ja lukemisen strategiataitojen hallinta	Oppilaan peruslukutaito on sujuvoitunut. Oppilas ymmärtää sisällön ydinasiat ja osaa käyttää joitakin ymmärtämisen perusstrategioita, esimerkiksi tehdä kysymyksiä ja johtopäätöksiä.
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä ohjata keskustelemaan teksteistä	S2	Lukutaidon ja tekstien käyttö	Oppilas osaa hyödyntää lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä osaa keskustella teksteistä omien kokemustensa pohjalta.
Tekstien tuottaminen			
T7 auttaa oppilasta	S3	Ilmaisu tekstien	Oppilas osaa käyttää

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarviointin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa tarjottava venäjän kielen A-oppimäärä on valtakunnallista laajempi. Tämän vuoksi opinnoissa saavutetaan valtakunnallisia arviointikriteerejä laajempi osaaminen venäjän kielessä:

Suomalais-venäläisen koulun taitotasojen kuvaukset 6. luokan lopussa

Taito toimia vuorovaikutuksessa: A2.2

Taito tulkita tekstejä: A2.1

Taito tuottaa tekstejä: A1.3

Kieliopin rakenteet: A1.3

Arvioinnin kriteerit/Venäjä vieraana kielenä:

Vuosiluokka 3:

T1 Oppilas kuvaa oman asuinseutunsa alueella käytettyjä kieliä ja venäjän kielen asemaa pääkaupunkiseudulla.

T2 Tavoitteen toteutumista ei käytetä arvioinnin perusteena.

T5 Oppilas osallistuu koulutyöhön ja erilaisiin työtapoihin oppitunneilla.

T8 Oppilas osallistuu erilaisiin viestintätilanteisiin pyrkien reagoimaan venäjäksi oikein tilanteissa. Oppilas tuottaa pieniä, etukäteen harjoiteltuja kirjallisia tuotoksia itselle tutuista aihepiireistä.

T11 Oppilas keskustelee oppitunneilla käydyistä aihepiireistä ja itselleen tutuista aiheista. Ääntäminen on jo melko sujuvaa. Oppilas on keskusteluharjoituksissa aktiivinen. Oppilas hallitsee oppitunneilla käytettyä sanastoa ja hahmottaa kieliopin alkeiden säännöstöä.

Vuosiluokka 4:

T2 Prosessissa syntyvää oppilaan omaa leirikoulumateriaalia voidaan arvioida.

T3 Oppilas tietää, että venäjän kielessä on kolme substantiivien sukua, ja hän osaa jaotella tuttuja sanoja eri sukuihin. Hän myös erottaa adjektiivien sukujen päätteet ja harjoittelee käyttämään niitä sekä kirjoitetussa että puhutussa kielessä substantiivin kanssa. Oppilas vertailee suomen kielen kielioppia venäjän kielioppiin annettujen esimerkkien avulla.

T5 Oppilas osallistuu pari- ja ryhmätöihin aktiivisesti.

T7 Oppilas asioi erilaisissa arjen yksinkertaisissa tilanteissa, kuten kaupassa. Oppilas laatii kirjallisesti pieniä tekstejä itselleen tutuista asioista myös tieto- ja viestintätekniikkaa käyttäen.

T9 Oppilas selviää kohteliaasta kieltä käyttäen arjen perustilanteista ja hyödyntää viestinnän apuna eleitä, ilmeitä ja muita viestintää tukevia apukeinoja.

Vuosiluokka 5:

T4 Oppilas hahmottaa venäjän kielen asemaa maailmanlaajuisesti. Oppilaalla on aiempaa laajempi kyky hahmottaa, mistä kaikkialta kohdekielistä materiaalia on saatavilla.

T5 Oppilas osallistuu aktiivisesti erilaisiin työtapoihin ja ottaa toiset huomioon työskentelyssä. Oppilas pohtii aktiivisesti itse vahvuuksiaan ja osallistuu venäjäksi sekä sallii toisten osallistua opetukseen.

T9 Oppilas osaa toimia luontevasti ja kohteliaasti erilaisissa harjoitelluissa vuorovaikutustilanteissa.

T10 Oppilas ymmärtää eri aihepiireihin liittyviä tekstejä ja osaa etsiä tietoa eri teksteistä ja lähdemateriaaleista.

Vuosiluokka 6:

T1 Oppilas ymmärtää, että hänen koulu-uransa aikana saavutetulle kielitaidolle on käyttöä tulevaisuudessa. Venäjän kielen asema maailman kielten joukossa hahmottuu aiempaa tarkemmin.

T5 Oppilas osallistuu aktiivisesti erilaisiin työtapoihin ja ottaa toiset huomioon työskentelyssä. Oppilas pohtii aktiivisesti itse vahvuuksiaan ja osallistuu venäjäksi sekä sallii toisten osallistua opetukseen.

T6 Oppilas pystyy tarkastelemaan opiskelutaitojaan sekä arvioimaan itse vahvuuksiaan ja heikkouksiaan.

T7 Oppilas osaa tuottaa suullisesti ja kirjallisesti melko monipuolista venäjänkielistä tekstiä ja pystyy toimimaan venäjäksi tavallisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas ymmärtää eri aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja osaa käyttää eri tiedonhakutapoja työnsä tukena.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Suomalais-venäläisen koulun arjen kaksikielistä toimintakulttuuria käytetään hyödyksi opetuksessa. Pohditaan kaksikulttuurisen koulun vahvuuksia. Osallistutaan koulun venäläisiin kulttuuriesityksiin ja koulussa vietettäviin juhliin.

Venäjän kielen opetusta integroidaan aktiivisesti muihin oppiaineisiin kuten matematiikkaan, ympäristö- ja luonnontieteisiin, liikuntaan, kuvataiteeseen ja askarteluun. Oppilasta harjoitetaan seuraamaan venäjänkielistä opetusta eri oppiaineissa. Eri oppiaineiden oppitunneilla rohkaistaan vastaamaan venäjän kielellä.

Opetuksessa tutustutaan venäläiseen kulttuuriperinteeseen monipuolisesti. Vertaillaan suomalaisen ja venäläisen kulttuuriperinteen piirteitä (yhtäläisyyksiä ja eroja) toisiinsa. Pohditaan venäjän kielen opiskelun hyötyjä. Kolmannella luokalla kielten välinen vertailu painottuu kieliparin venäjä-suomi välillä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Oppilasta tuetaan opiskelemaan kieltä itse myös vapaa-ajallaan. Häntä ohjataan huomaamaan venäjän kielen runsautta esimerkiksi kaupungilla asioidessa. Erilaisten sanalistojen ja muistisääntöjen avulla opiskelemalla pyritään löytämään jokaiselle sopiva tapa oppia uutta kieltä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä

ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Oppilasta kannustetaan asioimaan venäjäksi erilaisissa yksinkertaisissa tilanteissa: esim. kaupassa, ruokalassa, ravintolassa, lippua ostettaessa. Näitä tilanteita kohdataan leikin avulla. Opetellaan myös omiin harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyviä sanoja. Laajennetaan oppilaan koulusanastoa arkeen liittyvien esimerkkien avulla.

Laajennetaan lähiympäristöön liittyvää sanastoa (asuinalueen sanastoa: kirjasto, oma koulu, uimahalli jne.) Opetuksen lähtökohtana kolmannella luokalla on oma kaupunki ja elinympäristö. Tutustutaan pääkaupunkiseutuun elinympäristönä sekä sen tunnetuimpiin nähtävyyksiin. Oppilasta harjoitetaan kuvailemaan muutamalla lauseella kotikaupunkiaan. Oppitunneilla harjoitellaan tuottamaan sekä suullisesti että kirjallisesti perusfraaseja ja lauseita preesensissä ja menneessä aikamuodossa.

Oppilas osaa kirjoittaa itsenäisesti yksinkertaisia lauseita, jotka liittyvät häneen itseensä, kouluun, kiinnostuksen kohteisiin ja lähipiiriin. Oppilas osaa etsiä tietokoneelta kyrilliset kirjaimet ja yrittää kirjoittaa niillä lauseita ja pieniä tuotoksia. Harjoitellaan tietoteknisillä laitteilla kirjoittamista, informaation etsimistä ja erilaisten pienten esitysten tekemistä tieto- ja viestintätekniikkaa käyttäen. Opetellaan etsimään tietoa internetistä venäjäksi ja venäjänkielisiä hakusanoja käyttäen. Oppilasta ohjataan poimimaan lukemastaan kiinnostavia asioita ja uutta tietoa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T2	S1	L1, L2
T5	S2	L1, L3
T8	S3	L2, L4
T11	S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

Ohjataan oppilasta tutkimaan omaa elinympäristöä ja lähiympäristöä ja muodostamaan alustava käsitys venäjän kielen tärkeydestä Suomessa ja maan yhtenä naapurikielenä. Venäläisyyttä pääkaupunkiseudulla tutkaillaan eri tavoin, mm. tekemällä retkiä erilaisiin venäläisiin kohteisiin ja tapahtumiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Venäjän kielen tarpeellisuuden alkeellinen hahmottaminen pääkaupunkiseudulla

Oppilas kuvaa oman asuinseutunsa alueella käytettyjä kieliä ja venäjän kielen asemaa pääkaupunkiseudulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

Suomalais-venäläisen koulun arjen kaksikielistä toimintakulttuuria käytetään hyödyksi opetuksessa. Pohditaan kaksikulttuurisen koulun vahvuuksia. Osallistutaan koulun venäläisiin kulttuuriesityksiin ja koulussa vietettäviin juhliin.

Venäjän kielen opetusta integroidaan aktiivisesti muihin oppiaineisiin kuten matematiikkaan, ympäristö- ja luonnontieteisiin, liikuntaan, kuvataiteeseen ja askarteluun. Oppilasta harjoitetaan seuraamaan venäjänkielistä opetusta eri oppiaineissa. Eri oppiaineiden oppitunneilla rohkaistaan vastaamaan venäjän kielellä.

Opetuksessa tutustutaan venäläiseen kulttuuriperinteeseen monipuolisesti. Vertaillaan suomalaisen ja venäläisen kulttuuriperinteen piirteitä (yhtäläisyyksiä ja eroja) toisiinsa. Pohditaan venäjän kielen opiskelun hyötyjä. Kolmannella luokalla kielten välinen vertailu painottuu kieliparin venäjä-suomi välillä.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia

Oppilasta rohkaistaan tuomaan esille ajatuksiaan venäläisyydestä. Oppitunneilla käsitellään kulttuurien välisiä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Koulun kaksikulttuurinen arki tukee havaintojen tekemistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteen toteutumista ei käytetä arvioinnin perusteena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Suomalais-venäläisen koulun arjen kaksikielistä toimintakulttuuria käytetään hyödyksi opetuksessa. Pohditaan kaksikulttuurisen koulun vahvuuksia. Osallistutaan koulun venäläisiin kulttuuriesityksiin ja koulussa vietettäviin juhliin.

Venäjän kielen opetusta integroidaan aktiivisesti muihin oppiaineisiin kuten matematiikkaan, ympäristö- ja luonnontieteisiin, liikuntaan, kuvataiteeseen ja askarteluun. Oppilasta harjoitetaan seuraamaan venäjänkielistä opetusta eri oppiaineissa. Eri oppiaineiden oppitunneilla rohkaistaan vastaamaan venäjän kielellä.

Opetuksessa tutustutaan venäläiseen kulttuuriperinteeseen monipuolisesti. Vertaillaan suomalaisen ja venäläisen kulttuuriperinteen piirteitä (yhtäläisyyksiä ja eroja) toisiinsa. Pohditaan venäjän kielen opiskelun hyötyjä. Kolmannella luokalla kielten välinen vertailu painottuu kieliparin venäjä-suomi välillä.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Erilaisia työskentelytapoja käytetään monipuolisesti siten, että parityöt ja ryhmätyöt ovat opiskelun lähtökohtana. Parin kanssa ja ryhmässä arvioidaan toimintaa yhdessä ja omaa onnistumista ryhmän työskentelyssä. Oppilaita kannustetaan tuottamaan itse venäjää pelkäämättä virheitä ja epäonnistumista.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit:

Koulutyöhön ja erilaisiin tehtäviin osallistuminen ja toisten huomioiminen ryhmässä

Oppilas osallistuu koulutyöhön ja erilaisiin työtapoihin oppitunneilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

Oppilasta tuetaan opiskelemaan kieltä itse myös vapaa-ajallaan. Häntä ohjataan huomaamaan venäjän kielen runsautta esimerkiksi kaupungilla asioidessa. Erilaisten sanalistojen ja muistisääntöjen avulla opiskelemalla pyritään löytämään jokaiselle sopiva tapa oppia uutta kieltä.

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilasta tuetaan ymmärtämään arkielämään ja kouluun liittyvän puheen ja tekstin keskeisempiä sisältöjä. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutustilanteita yksinkertaisissa asioimistilanteissa, esimerkiksi kauppaleikeissä. Oppilasta ohjataan kirjoittamaan itsestään lyhyitä tekstejä, joissa kuvaillaan lähipiiriä, kiinnostuksen kohteita sekä ympäristöä. Monilukutaitoa harjoitetaan tutkimalla erilaisia tekstejä, esimerkiksi kaupungin eri paikkojen mainoksia, ilmoituksia ja erilaisia videopätkiä. Opetusmateriaaleina voidaan käyttää myös lapsille suunnattuja kertomuksia, lyhyitä tietotekstejä, satuja ja runoja.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit:

Viestintätilanteet ja niissä toimiminen

Oppilas osallistuu erilaisiin viestintätilanteisiin pyrkien reagoimaan venäjäksi oikein tilanteissa. Oppilas tuottaa pieniä, etukäteen harjoiteltuja kirjallisia tuotoksia itselle tutuista aihepiireistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotas A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Oppilasta kannustetaan asioimaan venäjäksi erilaisissa yksinkertaisissa tilanteissa: esim. kaupassa, ruokalassa, ravintolassa, lippua ostettaessa. Näitä tilanteita kohdataan leikin avulla. Opetellaan myös omiin harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyviä sanoja. Laajennetaan oppilaan koulusanastoa arkeen liittyvien esimerkkien avulla.

Laajennetaan lähiympäristöön liittyvää sanastoa (asuinalueen sanastoa: kirjasto, oma koulu, uimahalli jne.) Opetuksen lähtökohtana kolmannella luokalla on oma kaupunki ja elinympäristö. Tutustutaan pääkaupunkiseutuun elinympäristönä sekä sen tunnetuimpiin nähtävyyksiin. Oppilasta harjoitetaan kuvailemaan muutamalla lauseella kotikaupunkiaan. Oppitunneilla harjoitellaan tuottamaan sekä suullisesti että kirjallisesti perusfraaseja ja lauseita preesensissä ja menneessä aikamuodossa.

Oppilas osaa kirjoittaa itsenäisesti yksinkertaisia lauseita, jotka liittyvät häneen itseensä, kouluun, kiinnostuksen kohteisiin ja lähipiiriin. Oppilas osaa etsiä tietokoneelta kyrilliset kirjaimet ja yrittää kirjoittaa niillä lauseita ja pieniä tuotoksia. Harjoitellaan tietoteknisillä laitteilla kirjoittamista, informaation etsimistä ja erilaisten pienten esitysten tekemistä tieto- ja viestintätekniikkaa käyttäen. Opetellaan etsimään tietoa internetistä venäjäksi ja venäjänkielisiä hakusanoja käyttäen. Oppilasta ohjataan poimimaan lukemastaan kiinnostavia asioita ja uutta tietoa.

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Oppilaille tarjotaan runsaasti erilaisia tekstejä tutuista tilanteista ja ympäristöistä. Opiskelussa painottuvat keskusteluharjoitukset sekä ääntämisen ja hyvän lausumisen harjoittelu esimerkiksi lorujen ja laulujen avulla. Oppilasta ohjataan laajentamaan sanavarastoa monipuolisesti myös tieto- ja viestintätekniikkaa käyttäen. Laaditaan omia sanastoja mm. harrastuksiin, vapaa-aikaan ja kouluun liittyen. Opetuksessa tutustutaan yksinkertaisiin kielioppiasioihin (kuten venäjän kielen sukukäsité substantiiveilla ja adjektiiveilla, monikon muodostaminen, persoonapronominit, verbien taivutuksen alkeita) leikin ja pelien kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutustilanteet ja niissä toimiminen tilanteen edellyttämällä tavalla, sujuva ääntäminen

Oppilas keskustelee oppitunneilla käydyistä aihepiireistä ja itselleen tutuista aiheista. Ääntäminen on jo melko sujuvaa. Oppilas on keskusteluharjoituksissa aktiivinen. Oppilas hallitsee oppitunneilla käytettyä sanastoa ja hahmottaa kieliopin alkeiden säännöstöä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotasoa A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Oppilasta kannustetaan asioimaan venäjäksi erilaisissa yksinkertaisissa tilanteissa: esim. kaupassa, ruokalassa, ravintolassa, lippua ostettaessa. Näitä tilanteita kohdataan leikin avulla. Opetellaan myös omiin harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyviä sanoja. Laajennetaan oppilaan koulusanastoa arkeen liittyvien esimerkkien avulla.

Laajennetaan lähiympäristöön liittyvää sanastoa (asuinalueen sanastoa: kirjasto, oma koulu, uimahalli jne.) Opetuksen lähtökohtana kolmannella luokalla on oma kaupunki ja elinympäristö. Tutustutaan pääkaupunkiseutuun elinympäristönä sekä sen tunnetuimpiin nähtävyyksiin. Oppilasta harjoitetaan kuvailemaan muutamalla lauseella kotikaupunkiaan. Oppitunneilla harjoitellaan tuottamaan sekä suullisesti että kirjallisesti perusfraaseja ja lauseita preesensissä ja menneessä aikamuodossa.

Oppilas osaa kirjoittaa itsenäisesti yksinkertaisia lauseita, jotka liittyvät häneen itseensä, kouluun, kiinnostuksen kohteisiin ja lähipiiriin. Oppilas osaa etsiä tietokoneelta kyrilliset kirjaimet ja yrittää kirjoittaa niillä lauseita ja pieniä tuotoksia. Harjoitellaan tietoteknisillä laitteilla kirjoittamista, informaation etsimistä ja erilaisten pienten esitysten tekemistä tieto- ja viestintätekniikkaa

käyttäen. Opetellaan etsimään tietoa internetistä venäjäksi ja venäjänkielisiä hakusanoja käyttäen. Oppilasta ohjataan poimimaan lukemastaan kiinnostavia asioita ja uutta tietoa.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Opetuksessa tutustutaan venäläiseen kulttuuriperinteeseen monipuolisesti. Vertaillaan suomalaisen ja venäläisen kulttuuriperinteen piirteitä (yhtäläisyyksiä ja eroja) toisiinsa. Venäjän kielen asemaa Suomessa tarkastellaan nykyajan ja historian näkökulmista. Tämä toteutuu luontevasti leirikoulumatkan valmistelun yhteydessä. Kielten välistä tarkastelua harjoitetaan erityisesti sanaston ja kieliopin opetuksessa. Kouluvuoden aikana osallistutaan erilaisiin venäjän kielen tapahtumiin ja kulttuuritarjontaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuihin, muistiinpanamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Toiminnan yhteissuunnittelu korostuu erityisesti leirikoulumatkaa valmistellessa. Oppitunneilla käytetään monipuolisia työskentelytapoja toimimalla yksin, pareittain, pienryhmissä ja koko luokan kanssa.

Kieliopin ja sanaston hahmottaminen on aiempaa laajempaa. Pyritään luomaan itse säännöstöjä kohdekielen kieliopista. Sanastoa laajennetaan erilaisia tapoja käyttäen, kuten pelien ja leikkien avulla, laatimalla miellekarttoja ja harjoittamalla erilaisia muistiinpanotekniikoita (kuten ääneenluku, kirjoittaminen, lukeminen jne). Omaa kielitaitoa ja sen kehittymistä harjoitellaan mm. itse- ja vertaisarviointia käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä

ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Lähiympäristön teemaa laajennetaan, oppilas oppii laajemmin kertomaan sekä suullisesti että kirjoittaa koulupäivästään: koulusta, oppilaineista ja luokkatovereistaan. Oppilas oppii tekemään erilaisia suullisia ja kirjallisia esityksiä hänelle tutuista aiheista. Opetuksen lähtökohtana on kotimaa ja omasta maasta kertominen laajemmin. Kotikaupungin ja sen nähtävyyksien tuntemista syvennetään (Suomi, asuminen maalla ja kaupungissa). Oppilas osaa lukea yksinkertaista kieltä sisältäviä erilaisia tekstejä: kertomuksia, kuvailuja, pieniä tietotekstejä ja ilmoituksia. Oppilas osaa kirjoittaa tietokoneella kyrillisin kirjaimin lauseita ja pieniä tuotoksia. Hän osaa etsiä tietoa, kuvia ja karttoja kyrillisin kirjaimin internetistä.

Venäjän kielen opetusta integroidaan aktiivisesti muihin oppiaineisiin kuten matematiikkaan, ympäristö- ja luonnontieteisiin, liikuntaan, kuvataiteeseen ja askarteluun. Oppilas pystyy seuraamaan yhä sujuvammin venäjänkielistä opetusta eri oppiaineissa.

Kieliopin opiskelussa pyritään aiempaa laajemmin ja teoreettisemmin hahmottamaan venäjän kielen rakennetta. Oppilaat harjoittelevat tuottamaan erilaisia lauserakenteita ja niissä tarkkaillaan esimerkiksi verbejä ja harjoitellaan niiden preesenstaivutusta konjugaatioissa I ja II. Leirikouluvuoden aikana voi olla luontevaa myös pohtia liikeverbien käsitettä, suomen ja venäjän verbien eroja esimerkkien avulla (ехать, ездить mennä, kulkea (kulkuneuvolla) идти, ходить mennä, kulkea (jalan)).

Omissa tuotoksissa harjoitellaan kertomaan yksinkertaisista asioista tulevassa aikamuodossa: verbin futuuri-rakenne. Oppilas osaa kertoa asioista nykyisessä, menneessä ja tulevassa aikamuodossa. Sijamuotoja harjoitellaan lauseyhteyksissä, vastatessa kysymyksiin "Minne?", "Mistä?" jne. Prepositioihin tutustutaan perustilanteissa (kanssa, vieressä, lähellä, edessä, takana, keskellä, alla, yllä) ja avataan niiden käyttöä sekä verrataan suomen kielen rakenteisiin. Omissa tuotoksissa ja leirikoulumateriaalien avulla voidaan kerrata lukusanoja, kellonaikoja ja ajan ilmaisemista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L2
T5	S2	L1, L3
T7	S3	L2, L4, L5, L7
T9	S3	L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia

Opetuksessa tutustutaan venäläiseen kulttuuriperinteeseen monipuolisesti. Tarkastellaan venäläisen ja suomalaisen koulun yhteneväisyyksiä ja eroja. Kasvatetaan oppilaan tietoisuutta venäjän kielen asemasta Suomessa. Oppilaalle tarjotaan monipuolisia elämyksiä ja kokemuksia venäläisestä kulttuuriperinteestä ja venäläisestä kouluarjesta leirikoulumatkalla Venäjälle. Valmistautuminen leirikoulumatkalle tapahtuu laajana opetuskokonaisuutena 4. luokan kevätlukukaudella.

Arvoinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan tekemistä havainnoista ja kokemuksista käydään keskustelua oppitunneilla.

Prosessissa syntyvää oppilaan omaa leirikoulumateriaalia voidaan arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Opetuksessa tutustutaan venäläiseen kulttuuriperinteeseen monipuolisesti. Vertaillaan suomalaisen ja venäläisen kulttuuriperinteen piirteitä (yhtäläisyyksiä ja eroja) toisiinsa. Venäjän kielen asemaa Suomessa tarkastellaan nykyajan ja historian näkökulmista. Tämä toteutuu luontevasti leirikoulumatkan valmistelun yhteydessä. Kielten välistä tarkastelua harjoitetaan erityisesti sanaston ja kieliopin opetuksessa. Kouluvuoden aikana osallistutaan erilaisiin venäjän kielen tapahtumiin ja kulttuuritarjontaan.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Oppilaan kielellinen tietoisuus laajeenee ja oma kokemusmaailma eri kielistä karttuu. Tätä hyödynnetään laajentamalla kieltenvälistä vertailua opetuksessa. Oppilasta harjoitetaan ymmärtämään arkielämään ja kouluun liittyvän puheen ja tekstin keskeisin sisältö. Ymmärtäminen syvenee, ja oppilasta kannustetaan soveltamaan aikaisemmin oppimiaan asioita uusiin tilanteisiin. Oppilasta rohkaistaan osallistumaan aktiivisemmin venäjän kielellä tapahtuvaan opetukseen eri oppiaineissa. Oppitunneilla tuetaan oppilasta yhä enemmän vastaamaan venäjän kielellä.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit:

Kielten välinen sanastollinen ja kieliopillinen vertailu

Oppilas tietää, että venäjän kielessä on kolme substantiivien sukua, ja hän osaa jaotella tuttuja sanoja eri sukuihin. Hän myös erottaa adjektiivien sukujen päätteet ja harjoittelee käyttämään niitä sekä kirjoitetussa että puhutussa kielessä substantiivin kanssa. Oppilas vertailee suomen kielen kielioppia venäjän kielioppiin annettujen esimerkkien avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkiellensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

Opetuksessa tutustutaan venäläiseen kulttuuriperinteeseen monipuolisesti. Vertaillaan suomalaisen ja venäläisen kulttuuriperinteen piirteitä (yhtäläisyyksiä ja eroja) toisiinsa. Venäjän kielen asemaa Suomessa tarkastellaan nykyajan ja historian näkökulmista. Tämä toteutuu luontevasti leirikoulumatkan valmistelun yhteydessä. Kielten välistä tarkastelua harjoitetaan erityisesti sanaston ja kieliopin opetuksessa. Kouluvuoden aikana osallistutaan erilaisiin venäjän kielen tapahtumiin ja kulttuuritarjontaan.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Oppitunneilla pyritään rohkaisemaan kaikenlaiseen yrittämiseen venäjän kielen opiskelussa. Ryhmässä toimiminen korostuu leirikoulumatkan suunnittelussa ja toteutuksessa. Omaa toimintaa ryhmän jäsenenä arvioidaan prosessin aikana yksin ja yhdessä.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit:

Monipuolinen osallistuminen eri työskentelytapoihin ryhmässä. Oppilas tekee leirikoulumatkaan liittyviä tehtäviä opettajan ohjeiden mukaan.

Oppilas osallistuu pari- ja ryhmätöihin aktiivisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

Toiminnan yhteissuunnittelu korostuu erityisesti leirikoulumatkaa valmistellessa. Oppitunneilla käytetään monipuolisia työskentelytapoja toimimalla yksin, pareittain, pienryhmissä ja koko luokan kanssa.

Kieliopin ja sanaston hahmottaminen on aiempaa laajempaa. Pyritään luomaan itse säännöstöjä kohdekielen kieliopista. Sanastoa laajennetaan erilaisia tapoja käyttäen, kuten pelien ja leikkien avulla, laatimalla miellekarttoja ja harjoittamalla erilaisia muistiinpanotekniikoita (kuten ääneenluku, kirjoittaminen, lukeminen jne). Omaa kielitaitoa ja sen kehittymistä harjoitellaan mm. itse- ja vertaisarviointia käyttäen.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Neljännellä vuosiluokalla erilaisia arjen asiointitaitoja pyritään vahvistamaan monipuolisesti. Leirikoulumatkaa valmisteltaessa esimerkiksi kirjoitetaan kirjeitä ja laaditaan erilaisia lyhyitä viestejä, harjoitellaan erilaisia puhetilanteita, kuten kahvilassa tai matkamuiستomyymälässä asiointia. Kohdekaupunkiin tutustuttaessa tehdään pienryhmissä erilaisia esitelmiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Oppilasta ohjataan aiempaa laajemmin laatimaan erilaisia suullisia ja kirjallisia esityksiä hänelle tutuista aiheista, esimerkiksi kirjoittamaan lyhyt teksti itsestään, kuvailemaan lähipiiriään, kaupunkiaan, kiinnostuksen kohteitaan, kouluaan sekä ympäristöään. Lähiympäristön teemaa laajennetaan. Opetuksen lähtökohtana on kotimaa ja omasta maasta kertominen laajemmin.

Opetuksessa tekstit mielletään varsin laajasti. Ne voivat olla lapsille suunnattuja kertomuksia, lyhyitä tietotekstejä, ilmoituksia, tiedotuksia, lauluja, loruja.

Oppilas harjoittelee kirjoittamaan tietoteknisillä välineillä pieniä tuotoksia, ja hän kokeilee aiheeseen liittyvää tiedonhakua itsenäisesti internetistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Arjen puhe- ja muut viestintätilanteet

Oppilas asioi erilaisissa arjen yksinkertaisissa tilanteissa, kuten kaupassa. Oppilas laatii kirjallisesti pieniä tekstejä itselleen tutuista asioista myös tieto- ja viestintätekniikkaa käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Lähiympäristön teemaa laajennetaan, oppilas oppii laajemmin kertomaan sekä suullisesti että kirjoittaa koulupäivästään: koulusta, oppilaineista ja luokkatovereistaan. Oppilas oppii tekemään erilaisia suullisia ja kirjallisia esityksiä hänelle tutuista aiheista. Opetuksen lähtökohtana on kotimaa ja omasta maasta kertominen laajemmin. Kotikaupungin ja sen nähtävyyksien tuntemista syvennetään (Suomi, asuminen maalla ja kaupungissa). Oppilas osaa lukea yksinkertaista kieltä sisältäviä erilaisia tekstejä: kertomuksia, kuvailuja, pieniä tietotekstejä ja ilmoituksia. Oppilas osaa kirjoittaa tietokoneella kyrillisin kirjaimin lauseita ja pieniä tuotoksia. Hän osaa etsiä tietoa, kuvia ja karttoja kyrillisin kirjaimin internetistä.

Venäjän kielen opetusta integroidaan aktiivisesti muihin oppiaineisiin kuten matematiikkaan, ympäristö- ja luonnontieteisiin, liikuntaan, kuvataiteeseen ja askarteluun. Oppilas pystyy seuraamaan yhä sujuvammin venäjänkielistä opetusta eri oppiaineissa.

Kieliopin opiskelussa pyritään aiempaa laajemmin ja teoreettisemmin hahmottamaan venäjän kielen rakennetta. Oppilaat harjoittelevat tuottamaan erilaisia lauserakenteita ja niissä tarkkaillaan esimerkiksi verbejä ja harjoitellaan niiden preesenstaivutusta konjugaatioissa I ja II. Leirikouluvuoden aikana voi olla luontevaa myös pohtia liikeverbien käsitettä, suomen ja venäjän verbien eroja esimerkkien avulla (есть, ездить mennä, kulkea (kulkuneuvolla) идти, ходить mennä, kulkea (jalan).

Omissa tuotoksissa harjoitellaan kertomaan yksinkertaisista asioista tulevassa aikamuodossa: verbin futuuri-rakenne. Oppilas osaa kertoa asioista nykyisessä, menneessä ja tulevassa aikamuodossa. Sijamuotoja harjoitellaan lauseyhteyksissä, vastatessa kysymyksiin "Minne?", "Mistä?" jne. Prepositioihin tutustutaan perustilanteissa (kanssa, vieressä, lähellä, edessä, takana, keskellä, alla, yllä) ja avataan niiden käyttöä sekä verrataan suomen kielen rakenteisiin. Omissa tuotoksissa ja leirikoulumateriaalien avulla voidaan kerrata lukusanoja, kellonaikoja ja ajan ilmaisemista.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia fraaseja harjoitellaan erityisesti asiointiin liittyvissä tilanteissa kaupungilla (esimerkiksi tien kysyminen, asiointi eri palvelutilanteissa) sekä venäläisen kirjeystävän tapaamisessa. Pohditaan sinuttelun ja teittelyn eroa suomalaisessa ja venäläisessä kanssakäymisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kohteliain fraasien käyttö puheessa

Oppilas selviää kohteliasta kieltä käyttäen arjen perustilanteista ja hyödyntää viestinnän apuna eleitä, ilmeitä ja muita viestintää tukevia apukeinoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Lähiympäristön teemaa laajennetaan, oppilas oppii laajemmin kertomaan sekä suullisesti että kirjoittaa koulupäivästään: koulusta, oppilaineista ja luokkatovereistaan. Oppilas oppii tekemään erilaisia suullisia ja kirjallisia esityksiä hänelle tutuista aiheista. Opetuksen lähtökohtana on kotimaa ja omasta maasta kertominen laajemmin. Kotikaupungin ja sen nähtävyyksien tuntemista syvennetään (Suomi, asuminen maalla ja kaupungissa). Oppilas osaa lukea yksinkertaista kieltä sisältäviä erilaisia tekstejä: kertomuksia, kuvailuja, pieniä tietotekstejä ja ilmoituksia. Oppilas osaa kirjoittaa tietokoneella kyrillisin kirjaimin lauseita ja pieniä tuotoksia. Hän osaa etsiä tietoa, kuvia ja karttoja kyrillisin kirjaimin internetistä.

Venäjän kielen opetusta integroidaan aktiivisesti muihin oppiaineisiin kuten matematiikkaan, ympäristö- ja luonnontieteisiin, liikuntaan, kuvataiteeseen ja askarteluun. Oppilas pystyy seuraamaan yhä sujuvammin venäjänkielistä opetusta eri oppiaineissa.

Kieliopin opiskelussa pyritään aiempaa laajemmin ja teoreettisemmin hahmottamaan venäjän kielen rakennetta. Oppilaat harjoittelevat tuottamaan erilaisia lauserakenteita ja niissä tarkkaillaan esimerkiksi verbejä ja harjoitellaan niiden preesenstaivutusta konjugaatioissa I ja II. Leirikouluvuoden aikana voi olla luontevaa myös pohtia liikeverbien käsitettä, suomen ja venäjän verbien eroja esimerkkien avulla (ехать, ездить mennä, kulkea (kulkuneuvolla) идти, ходить mennä, kulkea (jalan)).

Omissa tuotoksissa harjoitellaan kertomaan yksinkertaisista asioista tulevassa aikamuodossa: verbin futuuri-rakenne. Oppilas osaa kertoa asioista nykyisessä, menneessä ja tulevassa aikamuodossa. Sijamuotoja harjoitellaan lauseyhteyksissä, vastatessa kysymyksiin "Minne?", "Mistä?" jne. Prepositioihin tutustutaan perustilanteissa (kanssa, vieressä, lähellä, edessä, takana, keskellä, alla, yllä) ja avataan niiden käyttöä sekä verrataan suomen kielen rakenteisiin. Omissa tuotoksissa ja leirikoulumateriaalien avulla voidaan kerrata lukusanoja, kellonaikoja ja ajan ilmaisemista.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Yhteinen suunnittelu ja vastuunotto näkyvät esimerkiksi erilaisten tekstien valinnassa. Tekstejä käytetään monipuolisesti ja niiden avulla harjoitellaan esimerkiksi eri kielenopiskelutapoja, kuten sanojen poimimista, tekstin tiivistämistä, tuntemattoman sanan merkityksen päättelyä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Opetuksen painopistealueena viidennellä luokalla on ihminen: terveelliset elämäntavat, hyvän terveyden ylläpitäminen (ruoka, pukeutuminen, lepo jne.), liikunta ja harrastukset. Itseä tarkastellaan aiempaa laajemmin. Oppilas pystyy ymmärtämään ja käyttämään venäjän kieltä itsenäisemmin sekä erilaisissa koulun ulkopuolisissa tilanteissa. Tätä harjoitellaan esim. oppitunnilla järjestetyissä leikinomaisissa tilanteissa ja draaman avulla. Oppilasta rohkaistaan kokeilemaan keskustelutaitojaan käytännössä.

Aihepiirejä valitessa tutustutaan monipuolisemmin Venäjän kaupunkeihin ja maantieteelliseen sijaintiin sekä luonnon monimuotoisuuteen. Syvennetään tietämystä venäläisestä kulttuuriperinteestä ja taiteen aloista. Oppilasta tutustutetaan venäläiseen tapakulttuuriin ja juhlien viettoon aimpaa laajemmin: lukuvuoden erityisteemoina ovat puhuttelu, lahjat, kylässä käyminen ja onnitteleminen. Tehdään aiheesta sekä suullisia että kirjallisia esityksiä käyttäen tietotekniikkaa apuvälineenä. Oppilaan yleissivistys ja tietämys Venäjästä syvenee ja monipuolistuu.

Oppilaan kehittyvä kielitaito näkyy myös aiempaa monipuolisempaa kieliopin hallintana. Harjoitellaan substantiivien sijamuotoja yksikössä esimerkkien avulla, adjektiivien vertailumuotoja, jatketaan tutustumista prepositioihin ja niiden käyttöön. Pohditaan eri sijamuotojen käyttöä ja niiden eroavaisuutta suomen ja venäjän kielessä. Tehtävissä harjoitetaan käyttämään suullisessa ja kirjallisessa kielessä verbien preesenssiä, mennyttä ja tulevaa aikaa, myös liikeverbien käyttö laajenee. Suomen ja venäjän kielen välistä kieliopin vertailua käytetään esimerkiksi verbien aspekteihin tutustuttaessa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S1	L2, L3
T5	S2	L1, L3
T9	S3	L2, L4
T10	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Kohdekielistä aineistoa etsitään eri tietolähteistä ja löydetystä materiaalista valmistetaan pieniä esityksiä tai projekteja pienryhmissä. Oppitunneilla tutustutaan eri tekstilajeihin mahdollisimman monipuolisesti. Opetuksessa käytetään esimerkiksi tietotekstejä, mainoksia, laulunsanoja, runoja, blogeja, varhaisnuorille suunnattuja kertomuksia ja kaunokirjallisuutta. Kulttuurista tietoisuutta

venäjän kielestä pyritään lisäämään mm. mainoksien, videoiden, laulujen ja runojen avulla. Tutustutaan Venäjän eri kaupunkeihin ja venäjän kielen levinneisyyteen maailmassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Venäjän kielen aseman hahmottaminen maailmassa

Oppilas hahmottaa venäjän kielen asemaa maailmanlaajuisesti. Oppilaalla on aiempaa laajempi kyky hahmottaa, mistä kaikkialta kohdekielistä materiaalia on saatavilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Ryhmässä pohditaan erilaisia vahvuuksia kielten osaamisessa ja sitä, miten venäjän kieltä kannattaa opiskella nyt ja tulevaisuudessa. Oppilaita tuetaan käyttämään monipuolisesti venäjän kieltä oppitunneilla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaan toiminta ryhmässä.

Oppilas osallistuu aktiivisesti erilaisiin työtapoihin ja ottaa toiset huomioon työskentelyssä. Oppilas pohtii aktiivisesti itse vahvuuksiaan ja osallistuu venäjäksi sekä sallii toisten osallistua opetukseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

Yhteinen suunnittelu ja vastuunotto näkyvät esimerkiksi erilaisten tekstien valinnassa. Tekstejä käytetään monipuolisesti ja niiden avulla harjoitellaan esimerkiksi eri kielenopiskelutapoja, kuten sanojen poimimista, tekstin tiivistämistä, tuntemattoman sanan merkityksen päättelyä asiayhteydestä.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Tapakulttuuriin syvennyttään laajemmin; aihepiireinä ovat esimerkiksi puhuttelu, lahjat ja niihin liittyvät toivotukset ja onnittelut sekä kylässä käymiseen liittyvä kohtelias kielenkäyttö. Tarkastellaan myös suomalaista ja venäläistä juhlaperinnettä, niiden eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään venäjän kieltä erilaisissa palvelutilanteissa, esim. ostoksilla, lääkärissä, kahvilassa jne. Oppitunneilla rakennetaan asioimiseen liittyviä kielenkäyttötilanteita ja dramatisoidaan niitä sekä pareittain että ryhmissä. Oppilasta kannustetaan monipuoliseen ja kokeilevaan kielenkäyttöön. Tilanteita kuvataan videolle tai äänitetään esim. tablet-laitteilla. Tallenteita katsotaan ja kommentoidaan ryhmissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kohtelias kielenkäyttö arkitilanteissa

Oppilas osaa toimia luontevasti ja kohteliaasti erilaisissa harjoitelluissa vuorovaikutustilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Opetuksen painopistealueena viidennellä luokalla on ihminen: terveelliset elämäntavat, hyvän terveyden ylläpitäminen (ruoka, pukeutuminen, lepo jne.), liikunta ja harrastukset. Itseä tarkastellaan aiempaa laajemmin. Oppilas pystyy ymmärtämään ja käyttämään venäjän kieltä itsenäisemmin sekä erilaisissa koulun ulkopuolisissa tilanteissa. Tätä harjoitellaan esim. oppitunnilla järjestetyissä leikinomaisissa tilanteissa ja draaman avulla. Oppilasta rohkaistaan kokeilemaan keskustelutaitojaan käytännössä.

Aihepiirejä valitessa tutustutaan monipuolisemmin Venäjän kaupunkeihin ja maantieteelliseen sijaintiin sekä luonnon monimuotoisuuteen. Syvennetään tietämystä venäläisestä kulttuuriperinteestä ja taiteen aloista. Oppilasta tutustutetaan venäläiseen tapakulttuuriin ja juhlien viettoon aiempaa laajemmin: lukuvuoden erityisteemoina ovat puhuttelu, lahjat, kylässä käyminen ja onnitteleminen. Tehdään aiheesta sekä suullisia että kirjallisia esityksiä käyttäen tietotekniikkaa apuvälineenä. Oppilaan yleissivistys ja tietämys Venäjästä syvenee ja monipuolistuu.

Oppilaan kehittyvä kielitaito näkyy myös aiempaa monipuolisempina kielioopin hallintana. Harjoitellaan substantiivien sijamuotoja yksikössä esimerkkien avulla, adjektiivien vertailumuotoja, jatketaan tutustumista prepositioihin ja niiden käyttöön. Pohditaan eri sijamuotojen käyttöä ja niiden eroavaisuutta suomen ja venäjän kielessä. Tehtävissä harjoitetaan käyttämään suullisessa ja kirjallisessa kielessä verbien preesensia, mennyttä ja tulevaa aikaa, myös liikeverbien käyttö laajenee. Suomen ja venäjän kielen välistä kielioopin vertailua käytetään esimerkiksi verbien aspekteihin tutustuttaessa.

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Venäjän kielen opetuksessa tekstit mielletään hyvin laajasti. Oppilaalle tarjotaan erilaisiin aihepiireihin liittyviä tekstejä, esim. nuorille sopivia tietotekstejä, mainoksia, laulunsanoja, runoja, blogeja, varhaisnuorille suunnattuja kertomuksia, kaunokirjallisuutta, jopa elokuvia. Teksteinä käytettyjä materiaaleja voidaan tulkita myös sanastollisesti aiempaa monipuolisemmin.

Oppitunneilla harjoitellaan tuottamaan aiempaa monipuolisemmin erilaisia tuotoksia, esimerkiksi erilaisia onniteluja, toivotuksia ja pieniä puheita. Kirjoitustöiden aihepiirit laajenevat omasta itsestä laajempiin näkökulmiin.

Oppilasta harjoitetaan käyttämään tietoteknisiä välineitä aiempaa laajemmin. Oppilaalle annetaan mahdollisuus osallistua tietoteknisten välineiden avulla keskusteluihin, tuottaa erilaisia esityksiä, kirjoittaa esimerkiksi blogikirjoituksia, sähköpostiviestejä tai tekstiviestejä. Oppilas opettelee kirjoittamaan yksinkertaisia tekstejä erilaisista aihepiireistä. Kirjoitustehtävien laatimisessa hän opettelee käyttämään apunaan lähdeaineistoa, kuten tietokirjoja, oppikirjoja, aikakauslehtiä, internetiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisen kirjoitetun tekstin ymmärtäminen sanaston avulla, tiedon löytäminen tekstistä

Oppilas ymmärtää eri aihepiireihin liittyviä tekstejä ja osaa etsiä tietoa eri teksteistä ja lähdemateriaaleista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Opetuksen painopistealueena viidennellä luokalla on ihminen: terveelliset elämäntavat, hyvän terveyden ylläpitäminen (ruoka, pukeutuminen, lepo jne.), liikunta ja harrastukset. Itseä tarkastellaan aiempaa laajemmin. Oppilas pystyy ymmärtämään ja käyttämään venäjän kieltä itsenäisemmin sekä erilaisissa koulun ulkopuolisissa tilanteissa. Tätä harjoitellaan esim. oppitunnilla järjestetyissä leikinomaisissa tilanteissa ja draaman avulla. Oppilasta rohkaistaan kokeilemaan keskustelutaitojaan käytännössä.

Aihepiirejä valitessa tutustutaan monipuolisemmin Venäjän kaupunkeihin ja maantieteelliseen sijaintiin sekä luonnon monimuotoisuuteen. Syvennetään tietämystä venäläisestä kulttuuriperinteestä ja taiteen aloista. Oppilasta tutustutetaan venäläiseen tapakulttuuriin ja juhlien viettoon aimpaa laajemmin: lukuvuoden erityisteemoina ovat puhuttelu, lahjat, kylässä käyminen ja onnitteleminen. Tehdään aiheesta sekä suullisia että kirjallisia esityksiä käyttäen tietotekniikkaa apuvälineenä. Oppilaan yleissivistys ja tietämys Venäjästä syvenee ja monipuolistuu.

Oppilaan kehittyvä kielitaito näkyy myös aiempaa monipuolisempina kieliopin hallintana. Harjoitellaan substantiivien sijamuotoja yksikössä esimerkkien avulla, adjektiivien vertailumuotoja, jatketaan tutustumista prepositioihin ja niiden käyttöön. Pohditaan eri sijamuotojen käyttöä ja niiden eroavaisuutta suomen ja venäjän kielessä. Tehtävissä harjoitetaan käyttämään suullisessa ja kirjallisessa kielessä verbien preesensia, mennyttä ja tulevaa aikaa, myös liikeverbien käyttö laajenee. Suomen ja venäjän kielen välistä kieliopin vertailua käytetään esimerkiksi verbien aspekteihin tutustuttaessa.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Pohditaan oman kieli- ja kulttuuritaidon karttumista alakoulun aikana. Tarkastellaan, mitä kaikkea on opittu venäjän kielen asemasta ja tärkeydestä Suomessa ja maailman mittakaavassa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan

merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Yhteinen suunnittelu ja vastuunotto näkyvät esimerkiksi erilaisten tekstien valinnassa. Tekstejä käytetään monipuolisesti ja niiden avulla harjoitellaan esimerkiksi eri kielenopiskelutapoja, kuten sanojen poimimista, tekstin tiivistämistä, tuntemattoman sanan merkityksen päättelyä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Kuudennella luokalla tieto- ja viestintätekniisten välineiden käyttö opetuksessa monipuolistuu. Harjoitellaan vastavuoroista viestintää erilaisilla tietoteknisillä välineillä. Oppilaalla on mahdollisuus osallistua keskusteluihin ryhmässä ja kommunikoida käyttäen esimerkiksi blogikirjoituksia, sähköpostiviestejä tai tekstiviestejä.

Opetuksen pääteemoina venäjän kielessä ovat tulevaisuuden suunnitelmat ja nuorisokulttuuri: elokuva, nuorisolehdet, nuorisoilmiöihin tutustuminen (muoti, musiikki, ystävyys ja ihmissuhteet). Tutustutaan erilaisiin ammatteihin. Suunnitellaan omaa arkielämää ja tulevaisuutta.

Suullinen viestintä monipuolistuu. Harjoitellaan asioimista eri palvelutilanteissa laajemmin (esim. posti, lippukassa, varauksen tekeminen, ruoka- tai vaateostokset, kirjasto) ja luodaan ryhmässä dialogeja.

Kieliopillista osaamista vahvistetaan ja kootaan yhteen aiemmin opittuja kielioppiasioita ja harjoitellaan niitä monipuolisemmin. Näistä tärkeimpinä esimerkkeinä ovat substantiivien ja adjektiivien sijamuotojen käsittely yksikössä aiempaa laajemmin esimerkkien avulla. Lauseista pyritään saamaan aiempaa monipuolisempia kiinnittämällä huomiota prepositioiden käyttöön ja niiden vaatimiin sijamuotoihin. Verbioppia laajennetaan, harjoitellaan -ся, -ова, -ева -verbien taivutusta persoonamuodoissa sekä kerrataan aiemmin opitut verbiparit, liikeverbit, laajennetaan verbiparien listaa ja verbin aspektien muotoja. Kerrataan adjektiivin vertailumuodot ja tavallisimpia adverbeja. Pronomineista ja niiden käytöstä pyritään luomaan aiempaa kattavampi ymmärrys.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2
T5	S2	L1, L3
T6	S2	L1, L4, L5, L6
T7	S3	L2, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

Oppitunneilla tarkastellaan aiempaa laajemmin Venäjän kielen asemaa maailmassa ja tutustutaan venäjän kielen sukukieliin. Tarkastelun apuna voidaan käyttää erilaisia karttoja, taulukoita ja kirjallisia ja puhuttuja kielinäytteitä. Pohditaan venäjän kielen tarpeellisuutta nyt ja tulevaisuudessa. Tutkitaan, missä eri aloilla venäjän kieltä tarvitaan Suomessa.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit:

Venäjän kielen ja sen lähikielten hahmottaminen, venäjän kielen tarpeellisuuden ymmärtäminen

Oppilas ymmärtää, että hänen koulu-uransa aikana saavutetulle kielitaidolle on käyttöä tulevaisuudessa. Venäjän kielen asema maailman kielten joukossa hahmottuu aiempaa tarkemmin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

Pohditaan oman kieli- ja kulttuuritaidon karttumista alakoulun aikana. Tarkastellaan, mitä kaikkea on opittu venäjän kielen asemasta ja tärkeydestä Suomessa ja maailman mittakaavassa.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Ryhmässä pohditaan erilaisia vahvuuksia kielten osaamisessa ja sitä, miten venäjän kieltä kannattaa opiskella nyt ja tulevaisuudessa. Oppilaita tuetaan käyttämään monipuolisesti venäjän kieltä oppitunneilla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Aktiivinen toimiminen ryhmässä, tavoitteiden asettaminen tulevaisuudelle

Oppilas osallistuu aktiivisesti erilaisiin työtapoihin ja ottaa toiset huomioon työskentelyssä. Oppilas pohtii aktiivisesti itse vahvuuksiaan ja osallistuu venäjäksi sekä sallii toisten osallistua opetukseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

Yhteinen suunnittelu ja vastuunotto näkyvät esimerkiksi erilaisten tekstien valinnassa. Tekstejä käytetään monipuolisesti ja niiden avulla harjoitellaan esimerkiksi eri kielenopiskelutapoja, kuten sanojen poimimista, tekstin tiivistämistä, tuntemattoman sanan merkityksen päättelyä asiayhteydestä.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Omien opiskelutaitojen, vahvuuksien ja heikkouksien tunnistamiseksi käytetään erilaisia itse- ja vertaisarvioinnin keinoja. Yhdessä pohditaan tapoja, joilla kieltä voi oppia parhaiten. Eri viestintävälineitä käytetään monipuolisesti. Oppitunneilla harjoitellaan esimerkiksi matkapuhelimen, tietokoneen ja muiden erilaisten laitteiden käyttöä kielenopiskelun ja vieraan kielen käytön apuvälineenä.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit:

Oppilasta ohjataan pohtimaan omia vahvuuksia sekä kiinnostuksen kohteita. Oppilas pystyy tarkastelemaan opiskelutaitojaan sekä arvioimaan itse vahvuuksiaan ja heikkouksiaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

Yhteinen suunnittelu ja vastuunotto näkyvät esimerkiksi erilaisten tekstien valinnassa. Tekstejä käytetään monipuolisesti ja niiden avulla harjoitellaan esimerkiksi eri kielenopiskelutapoja, kuten sanojen poimimista, tekstin tiivistämistä, tuntemattoman sanan merkityksen päättelyä asiayhteydestä.

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Opetuksessa kerrataan paljon aiempien vuosien aihepiirejä ja opetuksen sisältöjä. Tehdään yhteenvetoja aikaisemmin opitusta ja sovelletaan opittua asiaa uusiin tilanteisiin. Oppilasta rohkaistaan käyttämään venäjän kieltä aiempaa itsenäisemmin ja kommunikoidaan koulun ulkopuolisissa tavallisissa tilanteissa. Oppilasta kannustetaan osallistumaan vapaaseen keskusteluun ja käyttämään kielitaitoaan luovasti sosiaalisessa kanssakäymisessä. Oppitunneilla tarjotaan erilaisiin aihepiireihin liittyviä tekstejä, esim. tietotekstejä, mainoksia, laulunsanoja, runoja, blogeja, varhaisnuorille suunnattuja kertomuksia, sarjakuvia ja kaunokirjallisuutta. Laajennetaan tekstin käsitettä. Oppilasta ohjataan käsittelemään ja analysoimaan erilaisia tekstejä aiempaa laajemmin: sisältöä, sanastoa ja kieliopin rakenteita.

Oppilasta ohjataan tuottamaan yksinkertaisia tekstejä erilaisista aihepiireistä. Kirjoitelman laatimisessa voidaan käyttää apuna monipuolista lähdeaineistoa, kuten tietokirjallisuutta, oppikirjoja, aikakauslehtiä, internetiä. Oppilasta ohjataan suhtautumaan objektiivisesti käyttämäänsä lähdemateriaaliin. Yritetään etsiä luotettavaa ja ajankohtaista tietoa asioista. Kirjallinen viestintä käsitetään laajasti, oppilaan tuottamat esitykset voivat sisältää esimerkiksi kuvia, ääntä, videotallenteita.

Eri palvelutilanteiden puhetilanteita harjoitellaan aiempaa laajemmin ja monipuolisemmin, esimerkiksi ruokaostokset, ravintolassa asiointi. Opetuksessa painotetaan monipuolista viestintää ja sen harjoittelua.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit:

Erilaiset suulliset ja kirjalliset viestintätilanteet opetuksessa käsitellyistä aihepiireistä

Oppilas osaa tuottaa suullisesti ja kirjallisesti melko monipuolista venäjänkielistä tekstiä ja pystyy toimimaan venäjäksi tavallisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas ymmärtää eri aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja osaa käyttää eri tiedonhakutapoja työnsä tukena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Kuudennella luokalla tieto- ja viestintätekniisten välineiden käyttö opetuksessa monipuolistuu. Harjoitellaan vastavuoroista viestintää erilaisilla tietoteknisillä välineillä. Oppilaalla on mahdollisuus osallistua keskusteluihin ryhmässä ja kommunikoida käyttäen esimerkiksi blogikirjoituksia, sähköpostiviestejä tai tekstiviestejä.

Opetuksen pääteemoina venäjän kielessä ovat tulevaisuuden suunnitelmat ja nuorisokulttuuri: elokuva, nuorisolehdet, nuorisoihmiöihin tutustuminen (muoti, musiikki, ystävyys ja ihmissuhteet). Tutustutaan erilaisiin ammatteihin. Suunnitellaan omaa arkielämää ja tulevaisuutta.

Suullinen viestintä monipuolistuu. Harjoitellaan asioimista eri palvelutilanteissa laajemmin (esim. posti, lippukassa, varauksen tekeminen, ruoka- tai vaateostokset, kirjasto) ja luodaan ryhmässä dialogeja.

Kieliopillista osaamista vahvistetaan ja kootaan yhteen aiemmin opittuja kielioppiasioita ja harjoitellaan niitä monipuolisemmin. Näistä tärkeimpinä esimerkkeinä ovat substantiivien ja adjektiivien sijamuotojen käsittely yksikössä aiempaa laajemmin esimerkkien avulla. Lauseista pyritään saamaan aiempaa monipuolisempia kiinnittämällä huomiota prepositioiden käyttöön ja niiden vaatimiin sijamuotoihin. Verbioppia laajennetaan, harjoitellaan -ся, -ова, -ева -verbien taivutusta persoonamuodoissa sekä kerrataan aiemmin opitut verbiparit, liikeverbit, laajennetaan verbiparien listaa ja verbin aspektien muotoja. Kerrataan adjektiivin vertailumuodot ja tavallisimpia adverbeja. Pronomineista ja niiden käytöstä pyritään luomaan aiempaa kattavampi ymmärrys.

32.6.18. Yhdessä musisoiden

Valinnaisen tehtävä

Valinnaiskurssin tehtävänä on tukea oppilaan yhteismusisointitaitojen kehittymistä ja innostaa monipuoliseen luovaan ilmaisuun musiikin parissa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Musiikin opetussuunnitelman 5.luokan mukaan.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Oppilasta rohkaistaan ja ohjataan kehittämään toimintaansa ryhmän yhteistoiminnassa ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa musisoivan ryhmän jäsenenä. Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Vuosiluokka 5

32.6.19. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Suomalais-venäläisessä koulussa yhteiskuntaoppia opetetaan vuosiluokilla 4–5. Vuosiluokilla 4–5 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittamisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 4–5, mikäli yhteiskuntaoppia opetetaan venäjäksi:

Oppilas osaa nimetä eri ammatteja. Oppilas laatii ohjatusti esimerkiksi työhakemuksen venäjäksi.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 4:

T3 Oppilas selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas perustelee, mitä ihmisoikeudet ja tasa-arvo merkitsevät yhteiskunnassa. Oppilas ymmärtää, että aikuisilla ja lapsilla voi olla joissakin asioissa erilaisia oikeuksia.

T4 Oppilas tarkastelee median vaikutusta omaan elämäänsä.

T7 Oppilas tuntee demokraattisen vaikuttamisen periaatteet ja taidot, kuten kuuntelemisen, kannanoton, sopeutumisen enemmistöpäätöksiin ja vaikuttamisen lähiympäristössään.

T8 Oppilas tuntee demokraattisen vaikuttamisen periaatteet ja taidot, kuten kuuntelemisen, kannanoton, sopeutumisen enemmistöpäätöksiin ja vaikuttamisen lähiympäristössään.

Vuosiluokka 5:

T4 Oppilas arvioi, miten tiedotusvälineillä vaikutetaan ihmisten ajatteluun.

T5 Oppilas kertoo työn merkityksestä perheelle sekä työn ja yrittäjyyden merkityksestä yhteiskunnan yhtenä peruspilarina.

T6 Oppilas tunnistaa erilaisia poliittisia, uskonnollisia tai taloudellisia näkökulmia yhteiskunnallisen keskustelun taustalla.

T7 Oppilas kertoo yhteisössä toimimisen periaatteista ja keinoista.

T8 Oppilas kertoo rahankäyttöön liittyvistä ratkaisuista itselle ja ympäristölle.

T9 Oppilas ilmaisee omia mielipiteitään eri medioissa ja pystyy kertomaan mitä vaaroja median käyttöön liittyy.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	
T2	S1, S2, S3, S4	
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L7
T4	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T7	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T8	S1, S4	L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

Oppilasta ohjataan tutustumaan ympäröivään yhteiskuntaan sekä yhteiskuntaoppiin tiedonalana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Oppilasta ohjataan tutustumaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Oppilasta kannustetaan pohtimaan ihmisoikeuksia, yhteisiä sääntöjä ja tasa-arvon merkitystä yhteiskunnassamme.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Oppilasta ohjataan tutustumaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Oppilasta kannustetaan pohtimaan ihmisoikeuksia, yhteisiä sääntöjä ja tasa-arvon merkitystä yhteiskunnassamme.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu.

Oppilas selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas perustelee, mitä ihmisoikeudet ja tasa-arvo merkitsevät yhteiskunnassa. Oppilas ymmärtää, että aikuisilla ja lapsilla voi olla joissakin asioissa erilaisia oikeuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan median vaikutusta omaan elämäänsä.

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Median roolin tarkastelu

Oppilas tarkastelee median vaikutusta omaan elämäänsä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Oppilasta ohjataan tutustumaan demokraattiseen vaikuttamiseen, harjoittamaan vaikuttamisen perustaitoja, esimerkiksi luokassa, oppilaskuntatyössä, harrastuksissa, ja keskustelemaan rakentavasti vaikeistakin asioista omia mielipiteitään perustellen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä

Oppilas tuntee demokraattisen vaikuttamisen periaatteet ja taidot, kuten kuuntelemisen, kannanoton, sopeutumisen enemmistöpäätöksiin ja vaikuttamisen lähiympäristössään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Oppilaan kanssa tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Oppilasta perehdytetään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen sekä säästämiseen ja kestäväan kuluttamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen

Oppilas kertoo esimerkkien avulla taloudellisesta toiminnasta ja sen merkityksestä yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöön ja kuluttamiseen liittyviä ratkaisujaan. Oppilas kertoo, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöönsä sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4	
T4	S1, S2, S3, S4	L2, L4, L5
T5	S1, S4	L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T8	S1, S4	L3
T9	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmisten erilaisia tilanteita yhteiskunnassa. Oppilas tajuaa, että ihmiset kohtaavat monenlaisia ihmisyyteen ja taloudellisiin tilanteisiin liittyviä kysymyksiä ja ongelmia. Oppilasta autetaan suhtautumaan empaattisesti erilaisten ihmisten elämäntilanteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Oppilasta rohkaistaan kertomaan oman ikäluokansa median käytöstä. Oppilasta ohjataan ottamaan selvää, minkälaisista eri lähteistä saa tietoa ajankohtaisista uutisista, jotka koskevat lasten elämää, omaa ympäristöä ja suomalaista yhteiskuntaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Median roolin tarkastelu

Oppilas arvioi, miten tiedotusvälineillä vaikutetaan ihmisten ajatteluun.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

Oppilasta ohjataan arvioimaan työnteon merkitystä yksityisen ihmisen elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas ohjataan pohtimaan työllisyyteen, työttömyyteen ja taloudelliseen eriarvoisuuteen liittyviä ongelmia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu

Oppilas kertoo työn merkityksestä perheelle sekä työn ja yrittäjyyden merkityksestä yhteiskunnan yhtenä peruspilarina.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että ihmiset kirjoittavat ja ottavat kantaa yhteiskunnallisiin ongelmiin usein oman poliittisen tai taloudellisen näkökulmansa mukaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen

Oppilas tunnistaa erilaisia poliittisia, uskonnollisia tai taloudellisia näkökulmia yhteiskunnallisen keskustelun taustalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

Oppilasta ohjataan ymmärtämään, millä eri foorumeilla yhteiskunnallista keskustelua käydään ja miten yksilö voi vaikuttaa eri ikäisenä yhteisön päätöksiin. Oppilasta kannustetaan seuraamaan mahdollisten vaalien tuloksia ja vaikutuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä

Oppilas kertoo yhteisössä toimimisen periaatteista ja keinoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

Oppilasta ohjataan arvioimaan omien taloudellisten valintojensa perusteita. Oppilasta ohjataan tekemään esimerkiksi oma budjetti ja seuraamaan sen toteutumista ja lopuksi arvioimaan koko prosessia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen

Oppilas kertoo rahankäyttöön liittyvistä ratkaisuista itselle ja ympäristölle.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöön sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

Oppilasta ohjataan tutustumaan ajankohtaista politiikkaa käsitteleviin uutisiin ja arvioimaan niitä eri näkökulmista. Oppilasta tutustutetaan lähdekritiikkiin mediaa luettaessa. Erityisesti kiinnitetään huomiota sosiaalisen median subjektiiviseen luonteeseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mediataidot

Oppilas ilmaisee omia mielipiteitään eri medioissa ja pystyy kertomaan, mitä vaaroja median käyttöön liittyy.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

32.6.20. Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita

tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologioita ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Vuosiluokilla 3–6 ympäristöopin opetus on jo ainejakoisempaa. Lähtökohtana ovat edelleen oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet ja kokemukset ympäristöön, ihmiseen ja ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvissä ilmiöissä. Ympäristöopin tiedonalat kuuluvat keskeisesti monilaisiin oppimiskokonaisuuksiin, joissa niitä käsitellään toiminnallisesti pienimuotoisten

tutkimustehtävien kautta ja usein venäjäksi. Suomalais-venäläisessä koulussa hyödynnetään lähiympäristön erinomaisia mahdollisuuksia tutkia luontoa ja rakennettua ympäristöä. Suomalais-venäläinen koulu tarjoaa myös mahdollisuuden olla luontevasti kanssakäymisessä erilaisten kulttuurien kanssa. Tätä mahdollisuutta hyödynnetään harjoittelemalla yhteistoiminnallisuutta vuorovaikutuksessa vertaisoppijoiden kanssa. Ympäristöopissa keskeisenä työmuotona on ilmiöiden tutkiminen ja tutkimusraportin laatiminen sekä esittäminen suullisesti tai kirjallisesti suomeksi ja venäjäksi. Tietotekniikkaa hyödynnetään tiedon etsimisessä, tallentamisessa ja esittämisessä suomeksi ja venäjäksi.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 3–4, mikäli ympäristöoppia opetetaan venäjäksi:

Oppilas osaa keskustella säästä sekä arkeen ja koulupäivään liittyvistä asioista (esimerkiksi kalenteriin liittyvät asiat, ajan hahmottaminen) venäjän kielellä. Oppilas osaa toimia venäjänkielisten ohjeiden mukaan luokassa, koulussa ja lähiympäristössä. Hän osaa nimetä laajemmin lähiympäristön eliöitä (kasveja, eläimiä, sieniä) sekä ravintoketjuja, maantieteellistä perustanastoa (Suomen maantieteelliset alueet ja niiden tunnuspiirteet, Pohjoismaat ja Baltian maat, karttamerkit, ilmansuunnat) sekä nimetä jonkin fysikaalisen ilmiön perusominaisuuksia (esim. veden olomuodot ja kiertokulkuun liittyviä asioita). Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen (havaintojen tekeminen ja kirjaaminen esim. lomakkeeseen, suullinen tai kirjallinen raportointi) venäjän kielellä. Oppilas ymmärtää ja osaa nimetä joitakin jokamiehen oikeuksia ja velvollisuuksia liikkeessaan luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas osaa esittää yksinkertaisia kysymyksiä häntä kiinnostavista ilmiöistä ympärillään venäjäksi. Oppilaita ohjataan laatimaan esimerkiksi teematietokilpailuja venäjän kielellä.

Oppilaalle järjestetään merkityksellisiä kielenkäyttötilanteita ympäristön ilmiöiden havainnoinnissa ja tutkimisessa, esimerkiksi pienimuotoisen tutkimuksen toteuttamisen yhteydessä. Oppilasta rohkaistaan kertomaan havainnoistaan. Kielelliset sisällöt oppiaineissa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä venäjän opetuksen ja siihen liittyvien tavoitteiden kanssa.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 5–6, mikäli ympäristöoppi opetetaan venäjäksi:

Oppilas osaa analysoida ja kertoa säästä laajemmin (esimerkiksi sähköisen sääkalenterin avulla): tuulen voimakkuus ja suunta, ilmastotyytit. Oppilas osaa toimia venäjänkielisten ohjeiden mukaan luokassa, koulussa ja lähiympäristössä. Hän osaa nimetä turvaohjeet venäjäksi. Oppilas osaa nimetä laajemmin lähiympäristön eliöitä (metsän ja suon kasveja ja eläimiä, ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemiin), maantieteellistä sanastoa (maailmankartta, ilmastovyöhykkeet) sekä ymmärtää uusiutumattomien ja uusiutuvien energialähteiden käyttöön ja esiintymiseen liittyvää terminologiaa. Oppilas ymmärtää tuulien syntyyn liittyviä käsitteitä. Oppilas osaa nimetä henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvää sanastoa. Pienimuotoisten tutkimusten toteuttaminen ja raportointi venäjäksi. Jokamiehen oikeuksiin liittyvän sanaston ylläpitäminen ja laajentaminen. Oppilas osaa esittää kysymyksiä häntä kiinnostavista asioista venäjäksi. Oppilaita ohjataan laatimaan esimerkiksi teematietokilpailuja venäjän kielellä.

Oppilaalle järjestetään merkityksellisiä kielenkäyttötilanteita ympäristön ilmiöiden havainnoinnissa ja tutkimisessa, esimerkiksi pienimuotoisen tutkimuksen toteuttamisen yhteydessä. Oppilasta rohkaistaan kertomaan havainnoistaan. Kielelliset sisällöt oppiaineissa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä venäjän opetuksen ja siihen liittyvien tavoitteiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen

valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämissuositusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamista sekä kannustamaan toisiaan oppimisessa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tutkimisen ja toimimisen taitojen lisäksi myös tiedonalojen osaaminen.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 3:

T1 Oppilas kiinnostuu ja tekee tarkkoja havaintoja ympäristöstään ja siinä esiintyvistä ilmiöistä.

Oppilas antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonaloista.

T3 Oppilas antaa esimerkkejä ja tekee luontoa säästäviä valintoja lähiympäristössään ja -yhteisössään, esimerkiksi kierrättää ja uusiokäyttää tavaroita, lajittelee jätteitä oikein sekä ymmärtää ekologisten valintojen merkityksen.

T4 Oppilas esittää kysymyksiä merkittävistä ilmiöistä ja etsii niistä tietoa, jota rakentaa ja jakaa vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T5 Oppilas suunnittelee yksin ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ja ymmärtää sen vaiheet (suunnittelu, havainnot, kirjaaminen, raportointi). Oppilas kertoo havainnoistaan ja mittaustuloksistaan suullisesti tai kirjallisesti.

T8 Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä arjen tilanteissa omassa koulu- ja lähiympäristössään. Oppilas edistää turvallisuutta välttämällä vaaratilanteet tai toimien niissä tarkoituksenmukaisella tavalla ja perustelee toimintaansa.

T9 Oppilas liikkuu ja toimii tarkoituksenmukaisesti ja jokamiehenoikeuksia soveltaen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ohjeiden mukaan sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

T10 Oppilas kehittää vuorovaikutustaitojaan sekä toimii vastuullisesti ja muita kunnioittaen ryhmän jäsenenä. Oppilas tunnistaa tunteitaan ja pyrkii hallitsemaan niitä.

T11 Oppilas syventää tieto- ja viestintätekniikan osaamistaan taltioimalla tekstiä ja kuvia sekä hyödyntämällä sitä esityksissä.

T16 Oppilas hahmottaa ja jäsentää omaa kotiseutuaan ja Suomen maantieteellisiä alueita osana maapalloa. Oppilas käyttää karttakuvaa ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T19 Oppilas ottaa vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä terveellisen ravinnon, unen ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiinsa.

Vuosiluokka 4:

T1 Oppilas tekee havaintoja ympäristöstään sekä ymmärtää sen merkityksen.

T2 Oppilas asettaa tavoitteita työskentelylleen. Oppilas tunnistaa oman osaamisensa.

T3 Oppilas antaa esimerkkejä ja tekee luontoa säästäviä valintoja lähiympäristössään ja - yhteisössään (kierrättää ja uusiokäyttää tavaroita, lajittelee jätteitä oikein, pitää yllä ekologisten valintojen merkityksellisyyttä).

T4 Oppilas esittää kysymyksiä merkittävistä ilmiöistä ja etsii niistä tietoa, jota rakentaa ja jakaa vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T5 Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ja ymmärtää sen vaiheet (suunnittelu, havainnot, kirjaaminen, raportointi). Oppilas kertoo havainnoistaan ja mittaustuloksistaan suullisesti tai kirjallisesti.

T8 Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä sekä turvaohjeita.

T9 Oppilas liikkuu ja toimii tarkoituksenmukaisesti ja jokamiehenoikeuksia soveltaen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ohjeiden mukaan sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

T10 Oppilas kehittää vuorovaikutustaitojaan sekä toimii vastuullisesti ja muita kunnioittaen ryhmän jäsenenä. Oppilas tunnistaa tunteitaan, pyrkii hallitsemaan niitä ja ilmaisemaan tunteiden avulla itseään.

T11 Oppilas syventää tieto- ja viestintätekniikan osaamistaan taltioimalla tekstiä ja kuvia sekä hyödyntämällä niitä esityksissä.

T13 Oppilas pyrkii hyödyntämään erilaisia malleja ilmiöiden tutkimisessa ja tulkinassa.

T16 Oppilas hahmottaa, jäsentää ja kuvaa Pohjoismaita, Baltian maita ja Venäjää osana Eurooppaa ja maapalloa. Oppilas käyttää karttakuvaa ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T19 Oppilas ottaa vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä terveellisen ravinnon, unen ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiinsa.

Vuosiluokka 5:

T2 Oppilas asettaa tavoitteita työskentelylleen esimerkiksi toteuttaessaan tutkimusta. Oppilas soveltaa omaa ympäristöopin osaamistaan.

T3 Oppilas antaa esimerkkejä ja tekee luontoa säästäviä valintoja lähiympäristössään ja - yhteisössään (kierrättää ja uusiokäyttää tavaroita, lajittelee jätteitä oikein, pitää yllä ekologisten valintojen merkityksellisyyttä). Oppilas osaa analysoida omaa toimijuuttaan kestävän kehityksen edistäjänä.

T5 Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen vaiheittain (suunnittelu, mittaaminen, havainnot, kirjaaminen, raportointi). Oppilas kertoo havainnoistaan ja mittaustuloksistaan suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas hyödyntää tietotekniikkaa havaintojen ja tulosten kirjaamisessa sekä esittämisessä.

T6 Oppilas arvioi tutkimustaan käyttäen syy- ja seuraussuhteita johtopäätösten tekemiseen sekä kertoo niistä myös muille. Oppilas raportoi ja esittelee tutkimustuloksiaan eri tavoin esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntäen.

T7 Oppilas ymmärtää, käyttää ja soveltaa joidenkin teknologisten laitteiden ja sovellusten toimintaperiaatteita arjen tilanteissa.

T8 Oppilas toimii vastuullisesti ja turvataitoja noudattaen erilaisissa arjen tilanteissa (esimerkiksi palo- ja sähköturvallisuus, omaan terveyteen liittyvät seikat, muiden kunnioittaminen vuorovaikutustilanteissa).

T9 Oppilas liikkuu ja toimii tarkoituksenmukaisesti ja jokamiehenoikeuksia soveltaen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

T10 Oppilas kehittää edelleen yhteistoiminnallisia taitojaan vastuullisesti oman ryhmänsä jäsenenä. Oppilas analysoi ja kuvaa tunteitaan, pyrkii hallitsemaan niitä ja ilmaisemaan tunteiden avulla itseään.

T11 Oppilas syventää tieto- ja viestintätekniisiä taitojaan ja arvioi tiedon luotettavuutta. Oppilas etsii tietoa useasta eri lähteestä tekijänoikeudet huomioiden. Oppilas taltioi ja tuottaa tekstiä, kuvia ja videoita sekä hyödyntää niitä monipuolisesti esityksissä. Oppilas työskentelee tietotekniikan parissa huomioiden terveelliset työasennot ja jaksottamisen.

T12 Oppilas ymmärtää ja tunnistaa ympäristön ja ihmisten toimintaa sekä niihin liittyviä ilmiöitä tieteeseen perustuvien täsmällisten käsitteiden avulla.

T14 Oppilas hankkii ja pyrkii arvioimaan tietoa sekä esittää luotettavaa tietoa.

T15 Oppilas tutkii luontoa, tunnistaa ja nimeää eliöitä ja elinympäristöjä sekä syventää ymmärtämystään ekologisista valinnoista. Oppilas ymmärtää ihmisen keskeisten elintoimintojen, ikäkauteen kuuluvan seksuaalisen kehittymisen ja ihmisen lisääntymisen perusperiaatteita ja osaa nimeitä joitakin toimintoja ja vaihteita.

T16 Oppilas hahmottaa Eurooppaa osana maailmaa sekä kuvaa alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas hyödyntää geomediataitoja (esimerkiksi Googlen karttasovellukset) tiedonhaussa ja esittämisessä. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata vuoden- ja vuorokaudenaikojen vaihtelua mallin avulla.

T17 Oppilas harjoittelee yksinkertaisten fysikaalisten ilmiöiden tutkimista, kuvaamista ja selittämistä.

T18 Oppilas harjoittelee kemiallisten ilmiöiden sekä aineiden ominaisuuksien ja muutoksien kuvaamista ja selittämistä.

T19 Oppilas ottaa vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilas arvioi ja pohtii terveellisen ravinnon, unen ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiinsa. Oppilas antaa esimerkkejä murrosikään liittyvästä kehityksestä. Oppilas antaa esimerkkejä terveydelle haitallisista aineista ja niiden vaikutuksista.

Vuosiluokka 6:

T2 Oppilas asettaa tavoitteita työskentelylleen esimerkiksi toteuttaessaan tutkimusta. Oppilas soveltaa ja analysoi omaa ympäristöopin osaamistaan.

T3 Oppilas tekee luontoa säästäviä valintoja lähiympäristössään ja -yhteisössään oma-aloitteisesti. Oppilas osaa analysoida ja arvioida omaa toimijuuttaan kestävästä kehityksen edistäjänä.

T5 Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen vaiheittain (suunnittelu, mittaaminen, havainnot, kirjaaminen, raportointi, arviointi). Oppilas kertoo havainnoistaan ja mittaustuloksistaan analyyttisesti sekä suullisesti että kirjallisesti. Oppilas hyödyntää ja syventää tietotekniisiä taitojaan havaintojen ja tulosten kirjaamisessa sekä esittämisessä.

T6 Oppilas arvioi tutkimustaan käyttäen syy- ja seuraussuhteita johtopäätösten tekemiseen sekä kertoo niistä myös muille. Oppilas raportoi ja esittelee tutkimustuloksiaan eri tavoin esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntäen.

T7 Oppilas käyttää ja soveltaa joidenkin teknologisten laitteiden ja sovellusten toimintaperiaatteita arjen tilanteissa sekä antaa niistä esimerkkejä.

T9 Oppilas liikkuu ja toimii tarkoituksenmukaisesti ja jokamiehenoikeuksia soveltaen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen sekä yksin että yhdessä muiden kanssa ja arvioi toimintaansa.

T11 Oppilas ylläpitää ja syventää tieto- ja viestintätekniisiä taitojaan ja arvioi tiedon luotettavuutta kriittisesti. Oppilas etsii tietoa useasta eri lähteestä tekijänoikeudet huomioiden. Oppilas taltioi ja tuottaa tekstiä, kuvia ja videoita sekä hyödyntää niitä monipuolisesti esityksissä. Oppilas työskentelee tietotekniikan parissa huomioiden terveelliset työasennot ja jaksottamisen.

T12 Oppilas pohtii ympäristön ja ihmisten toimintaa sekä niihin liittyviä ilmiöitä tieteeseen perustuvien täsmällisten käsitteiden avulla.

T13 Oppilas osaa laatia itse konkreettisen mallin, esimerkiksi yksinkertaisen kartan tai diagrammin, kuvatakseen ja selittääkseen ympäristöä ja sen ilmiöitä. Oppilas lajittelee ja kierrättää oikein ja tekee muita kestävän kehityksen kannalta viisaita valintoja ja arvioi niitä.

T14 Oppilas hankkii, tulkitsee ja arvioi kriittisesti tietoa sekä esittää luotettavaa tietoa.

T15 Oppilas analysoi ekologisia valintojaan. Oppilas hahmottaa eliökunnan kokonaisuutena ja osaa soveltaa tietoaan sen luokitteluun eri tavoin.

T16 Oppilas hahmottaa maailmankartan kokonaisuutena ja osaa nimetä sen keskeisen nimistön. Oppilas osaa analysoida ihmisten toiminnan vaikutuksia maapalloon. Oppilas hyödyntää ja ylläpitää geomediataitojaan tiedonhaussa ja esittämisessä.

T17 Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää luonnossa ja teknologiassa esiintyviä fysikaalisia ilmiöitä täsmällisin käsittein.

T18 Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää kemiallisia ilmiöitä sekä aineiden ominaisuuksia ja niissä tapahtuvia muutoksia.

T19 Oppilas arvioi ja pohtii terveellisen ravinnon, unen ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiin. Oppilas antaa esimerkkejä murrosikään liittyvästä henkisestä ja fyysisestä kehityksestä. Oppilas antaa esimerkkejä terveydelle haitallisista aineista ja niiden vaikutuksista. Oppilas tutustuu erilaisiin nuorten tukipalveluihin.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvatoimia esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihitteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa

yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti kartoja ja muuta geomedialla.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Oppilasta kannustetaan tekemään havaintoja ja kiinnostumaan ympäristössään esiintyvistä ilmiöistä. Oppilasta ohjataan hahmottamaan erilaisia ympäristöön liittyviä ilmiöitä, jotka liittyvät esimerkiksi luonnon monimuotoisuuteen, aineiden ominaisuuksiin, kestäväään kehitykseen sekä säähän ja ilmastoon.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tarkkojen havaintojen tekeminen ympäristöstä oman kiinnostuksen pohjalta. Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen siihen liittyvien ilmiöiden kautta.

Oppilas kiinnostuu ja tekee tarkkoja havaintoja ympäristöstään ja siinä esiintyvistä ilmiöistä. Oppilas antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonaloista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Oppilasta ohjataan toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja ymmärtämään luontoa säästävien valintojen merkitys itselleen ja maailmalle, esimerkiksi kierrätyksen, lajittelun ja ekologisten valintojen kautta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luontoa säästävien valintojen tekeminen lähiympäristössä ja -yhteisössä (esimerkiksi tavaroiden kierrättäminen ja uusiokäyttö, jätteiden lajittelu oikein, luontoa säästävien ekologisten valintojen ymmärtäminen)

Oppilas antaa esimerkkejä ja tekee luontoa säästäviä valintoja lähiympäristössään ja -yhteisössään, esimerkiksi kierrättää ja uusiokäyttää tavaroita, lajittelee jätteitä oikein sekä ymmärtää ekologisten valintojen merkityksen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Oppilasta kannustetaan ja rohkaistaan muodostamaan kysymyksiä häntä kiinnostavista lähiympäristön ilmiöistä sekä ohjataan etsimään ja rakentamaan tietoa niistä yhdessä muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kysymysten muotoileminen ja esittäminen itseä kiinnostavista ilmiöistä. Tiedon etsiminen kiinnostuksen kohteena olevista ilmiöistä ja sen jakaminen yhdessä muiden kanssa.

Oppilas esittää kysymyksiä merkittävistä ilmiöistä ja etsii niistä tietoa, jota rakentaa ja jakaa vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia (esimerkiksi kasvin kasvattaminen, lähiympäristön havainnoiminen, veden olomuotojen ja ominaisuuksien tutkiminen), tekemään tarkkoja havaintoja valitsemistaan ilmiöistä näkö-, kuulo- haju- ja makuaistien avulla, kirjaamaan havaintojaan vaihteittain ylös ja keskustelemaan niistä toisten kanssa. Oppilasta ohjataan kertomaan suullisesti tai kirjallisesti toteuttamastaan pienimuotoisesta tutkimuksesta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pienimuotoisen tutkimuksen toteuttaminen suunnitelman pohjalta tarkkoja havaintoja tehden ja joitakin mittausvälineitä käyttäen, havaintojen ja mittaustulosten kirjaaminen ja niistä kertominen

suullisesti tai kirjallisesti muille. Tutkimuksen suunnitteleminen ja toteuttaminen yksin ja muiden kanssa.

Oppilas suunnittelee yksin ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ja ymmärtää sen vaiheet (suunnittelu, havainnot, kirjaaminen, raportointi). Oppilas kertoo havainnoistaan ja mittaustuloksistaan suullisesti tai kirjallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Oppilasta ohjataan noudattamaan yhteisesti sovittuja pelisääntöjä sekä kouluyhteisössä että lähiympäristössä erilaisissa arjen tilanteissa. Oppilasta kannustetaan pohtimaan omaan turvallisuuteensa ja hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä (esimerkiksi fyysinen ja henkinen koskemattomuus lapsen oikeutena, vaaratilanteiden välttäminen palo- ja sähköturvallisuuden näkökulmasta, omasta terveydestä huolehtiminen levon, liikunnan ja ravinnon avulla, toisten huomioiminen ja kunnioittaminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteisesti sovittujen pelisääntöjen noudattaminen arjen tilanteissa omassa koulu- ja lähiympäristössä. Oman ja muiden turvallisuuden edistäminen ja turvataidot (esimerkiksi palo- ja sähköturvallisuusohjeet, omasta terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen, toimiminen vuorovaikutustilanteissa muita kunnioittaen ja huomioiden).

Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä arjen tilanteissa omassa koulu- ja lähiympäristössään. Oppilas edistää turvallisuutta välttämällä vaaratilanteet tai toimien niissä tarkoituksenmukaisella tavalla ja perustelee toimintaansa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia liikkua, toimia ja retkeillä luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä sitä kunnioittaen ja jokamiehenoikeuksia soveltaen. Oppilasta ohjataan valitsemaan ympäristöönsä liittyviä pienimuotoisia tutkimustehtäviä sekä yksin että muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä toimiminen ja liikkuminen ympäristöä kunnioittaen ja jokamiehenoikeuksia soveltaen. Pienimuotoisen tutkimustehtävän suunnittelemisen ohjeiden mukaan yksin ja yhdessä muiden kanssa.

Oppilas liikkuu ja toimii tarkoituksenmukaisesti ja jokamiehenoikeuksia soveltaen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ohjeiden mukaan sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Oppilasta ohjataan ottamaan toiset huomioon erilaisissa pari- ja ryhmätyötilanteissa järjestämällä hänelle mahdollisuuksia olla mahdollisimman paljon vuorovaikutuksessa vertaisoppijoiden kanssa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilasta ohjataan toimimaan yhteistoiminnallisesti ja vastuullisesti oman ryhmänsä jäsenenä. Oppilasta ohjataan arvostamaan erilaisia kielitaustoja ja kulttuurista erilaista. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tunnistaa ja säädellä omia tunnetilojaan esimerkiksi KiVa-koulumateriaalin avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toisten huomioiminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Yhteistoiminnallisesti ja vastuullisesti toimiminen ryhmän jäsenenä. Erilaisten kieli- ja kulttuuritaustojen arvostaminen. Erilaisten tunnetilojen tunnistaminen ja niiden säätely.

Oppilas kehittää vuorovaikutustaitojaan sekä toimii vastuullisesti ja muita kunnioittaen oman ryhmänsä jäsenenä. Oppilas tunnistaa tunteitaan ja pyrkii hallitsemaan niitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Oppilasta ohjataan syventämään tieto- ja viestintätekniisiä taitojaan tiedon etsinnässä samalla lähdekriittisyyteen opastaen. Oppilasta ohjataan taltioimaan tekstiä ja kuvia tietoteknisesti. Oppilasta ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa esittämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintäteknikan sekä lähdekriittisyyden syventäminen. Tekstin ja kuvien taltioiminen sekä tieto- ja viestintäteknikan hyödyntäminen esityksissä.

Oppilas syventää tieto- ja viestintäteknikan osaamistaan taltioimalla tekstiä ja kuvia sekä hyödyntämällä sitä esityksissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua kotiseudun ja Suomen maantieteellisiin alueisiin sekä hahmottaa niitä osana maapalloa. Oppilasta ohjataan lukemaan ja tulkitsemaan karttaa, käyttämään myös muuta geomedialähteitä (esimerkiksi Google Maps, Google Earth, autenttiset kuvat ja videot luonnonilmiöistä) tiedonhakuun ja esittämiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oman kotiseudun ja Suomen maantieteellisten alueiden hahmottaminen ja jäsentäminen osana maapalloa. Kartan ja muiden geomedialähteiden (esimerkiksi Google Maps, Google Earth) hyödyntäminen tiedonetsinnässä ja esittämisessä.

Oppilas hahmottaa ja jäsentää omaa kotiseutuaan ja Suomen maantieteellisiä alueita osana maapalloa. Oppilas käyttää karttakuvaa ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemissaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja nimeämään ruokatottumusten, unirytmien ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vastuun ottaminen omista terveystottumuksista. Terveellisen ravinnon, unirytmien ja liikunnan vaikutusten tunnistaminen hyvinvointiin ja nimeäminen.

Oppilas ottaa vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä terveellisen ravinnon, unen ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveiden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediala.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

Oppilasta kannustetaan tekemään havaintoja ja kiinnostumaan ympäristössään esiintyvistä ilmiöistä. Oppilasta ohjataan hahmottamaan erilaisia ympäristöön liittyviä tiedonaloja (esimerkiksi luonnon monimuotoisuus, aineiden ominaisuudet, kestävä kehitys) ja antamaan niistä esimerkkejä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tarkkojen havaintojen tekeminen ympäristöstä oman kiinnostuksen pohjalta. Ympäristöopin merkityksen ymmärtäminen siihen liittyvien tiedonalojen kautta.

Oppilas tekee havaintoja ympäristöstään sekä ymmärtää ympäristöopin merkityksen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Oppilasta ohjataan asettamaan omia tavoitteita opiskelulle ja työskentelemään pitkäjänteisesti esimerkiksi suunnitellessaan ja toteuttaessaan pienimuotoista tutkimusta. Oppilasta rohkaistaan tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteellinen ja pitkäjänteinen työskentely esimerkiksi pienimuotoisen tutkimuksen ja suunnittelussa ja toteuttamisessa. Oman osaamisen tunnistaminen.

Oppilas asettaa tavoitteita työskentelylleen. Oppilas tunnistaa oman osaamisensa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Oppilasta ohjataan toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja syventämään ymmärrystään luontoa säästävien valintojen merkityksestä itselleen ja maailmalle (esimerkiksi kierrätys, lajittelu, ekologiset valinnat).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luontoa säästävien valintojen tekeminen lähiympäristössä ja -yhteisössä (tavaroiden kierrättäminen ja uusiokäyttö, jätteiden lajittelu oikein, luontoa säästävien ekologisten valintojen tekeminen)

Oppilas antaa esimerkkejä ja tekee luontoa säästäviä valintoja lähiympäristössään ja -yhteisössään (kierrättää ja uusiokäyttää tavaroita, lajittelee jätteitä oikein, pitää yllä ekologisten valintojen merkityksellisyttä).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Oppilasta kannustetaan ja rohkaistaan muodostamaan kysymyksiä häntä kiinnostavista lähiympäristön ilmiöistä sekä ohjataan etsimään niistä tietoa sekä rakentamaan sitä yhdessä muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kysymysten muotoileminen ja esittäminen itseä kiinnostavista ilmiöistä. Tiedon etsiminen kiinnostuksen kohteena olevista ilmiöistä ja sen jakaminen yhdessä muiden kanssa.

Oppilas esittää kysymyksiä merkittävistä ilmiöistä ja etsii niistä tietoa, jota rakentaa ja jakaa vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia (esimerkiksi lähiympäristön havainnoiminen, kivi- ja maalajit, magneettiset ilmiöt), tekemään tarkkoja havaintoja valitsemistaan ilmiöistä eri aistiensa avulla, kirjaamaan havaintojaan vaihteittain ylös ja keskustelemaan niistä toisten kanssa. Oppilasta ohjataan kertomaan suullisesti tai kirjallisesti toteuttamastaan pienimuotoisesta tutkimuksesta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pienimuotoisen tutkimuksen toteuttaminen suunnitelman pohjalta tarkkoja havaintoja tehden ja joitakin mittausvälineitä käyttäen, havaintojen ja mittauksien kirjaaminen ja niistä kertominen suullisesti tai kirjallisesti muille. Tutkimuksen suunnitteleminen ja toteuttaminen yksin ja muiden kanssa.

Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ja ymmärtää sen vaiheet (suunnittelu, havainnot, kirjaaminen, raportointi). Oppilas kertoo havainnoistaan ja mittaustuloksistaan suullisesti tai kirjallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Oppilasta ohjataan noudattamaan yhteisesti sovittuja pelisääntöjä sekä kouluyhteisössä että lähiympäristössä erilaisissa arjen tilanteissa. Oppilasta ohjataan pitämään yllä turvallisuuteensa ja hyvinvointinsa vaikuttavia tekijöitä (esimerkiksi fyysinen ja henkinen koskemattomuus lapsen oikeutena, vaaratilanteiden välttäminen palo- ja sähköturvallisuuden näkökulmasta, omasta terveydestä huolehtiminen levon, liikunnan ja ravinnon avulla, toisten huomioiminen ja kunnioittaminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot

Oppilas noudattaa yhteisesti sovittuja pelisääntöjä sekä turvaohjeita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Oppilasta ohjataan liikkumaan, toimimaan ja retkeilemään luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä ympäristöä kunnioittaen ja jokamiehenoikeuksia soveltaen. Oppilasta ohjataan valitsemaan ympäristöönsä liittyviä pienimuotoisia tutkimustehtäviä sekä yksin että muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä toimiminen ja liikkuminen ympäristöä kunnioittaen ja jokamiehenoikeuksia soveltaen. Pienimuotoisen tutkimustehtävän suunnitteleminen ohjeiden mukaan yksin ja yhdessä muiden kanssa.

Oppilas liikkuu ja toimii tarkoituksenmukaisesti ja jokamiehenoikeuksia soveltaen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ohjeiden mukaan sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Oppilasta ohjataan ottamaan toiset huomioon erilaisissa pari- ja ryhmätyötilanteissa järjestämällä hänelle mahdollisuuksia olla mahdollisimman paljon vuorovaikutuksessa vertaisoppijoiden kanssa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilasta ohjataan toimimaan yhteistoiminnallisesti ja vastuullisesti oman ryhmänsä jäsenenä. Oppilasta ohjataan arvostamaan erilaisia kielitaustoja ja kulttuurista erilaisuutta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan erilaisia tunnetiloja, pohtimaan keinoja niiden säätelyyn sekä ilmaisemaan niillä itseään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toisten huomioiminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Yhteistoiminnallisesti ja vastuullisesti toimiminen ryhmän jäsenenä. Erilaisten kieli- ja kulttuuritaustojen arvostaminen. Erilaisten tunnetilojen tunnistaminen, niiden säätely ja itseilmaisuus tunteista kertomalla.

Oppilas kehittää vuorovaikutustaitojaan sekä toimii vastuullisesti ja muita kunnioittaen oman ryhmänsä jäsenenä. Oppilas tunnistaa tunteitaan, pyrkii hallitsemaan niitä ja ilmaisemaan tunteiden avulla itseään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Oppilasta ohjataan syventämään tieto- ja viestintäteknisiä taitojaan tiedon etsinnässä samalla lähdekriittisyyteen opastaen. Oppilasta ohjataan taltioimaan tekstiä ja kuvia tietoteknisesti. Oppilasta ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknikkaa esittämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintäteknisten taitojen sekä lähdekriittisyyden syventäminen. Tekstin ja kuvien taltioiminen sekä tieto- ja viestintäteknikan hyödyntäminen esityksissä.

Oppilas syventää tieto- ja viestintätekniikan osaamistaan taltioimalla tekstiä ja kuvia sekä hyödyntämällä niitä esityksissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintätekniikkaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintätekniikan vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja hyödyntämään erilaisia konkreettisia malleja (esimerkiksi lähiympäristön kartta, tuulimittari, lämpömittari, kolmiulotteinen maastokartta) erilaisten ilmiöiden tulkinnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mallien käyttäminen

Oppilas pyrkii hyödyntämään erilaisia malleja ilmiöiden tutkimisessa ja tulkinnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Oppilasta ohjataan hahmottamaan ja kuvaamaan Pohjoismaita, Baltian maita ja Venäjää osana Eurooppaa ja maapalloa. Oppilasta ohjataan lukemaan ja tulkitsemaan karttaa, käyttämään geomediaa (esimerkiksi Google Maps, Google Earth, autenttiset kuvat ja videot luonnonilmiöistä) tiedonhakuun ja esittämiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Venäjän hahmottaminen, jäsentäminen ja kuvaaminen osana maapalloa. Kartan ja muiden geomedialähteiden (esimerkiksi Google Maps, Google Earth) hyödyntäminen tiedonhaussa ja esittämisessä.

Oppilas hahmottaa, jäsentää ja kuvaa Pohjoismaita, Baltian maita ja Venäjää osana Eurooppaa ja maapalloa. Oppilas käyttää karttakuvaa ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemissaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan edelleen ottamaan vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja nimeämään ruokatottumusten, unirytmien ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vastuun ottaminen omista terveystottumuksista. Terveellisen ravinnon, unirytmien ja liikunnan vaikutusten ymmärtäminen hyvinvointiin ja nimeäminen.

Oppilas ottaa vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä terveellisen ravinnon, unen ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveiden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämäntapojen eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvatoimia esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomedialla.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeen muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatuksi sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Oppilasta ohjataan asettamaan omia tavoitteita opiskelulle ja työskentelemään pitkäjänteisesti esimerkiksi suunnitellessaan tutkimusta ja soveltaessaan aiempaa tietämystään sen toteuttamiseksi. Oppilasta ohjataan soveltamaan omaa ympäristöopin osaamistaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteellinen ja pitkäjänteinen työskentely esimerkiksi pienimuotoisen tutkimuksen suunnittelussa, toteuttamisessa ja aiemman tiedon soveltamisessa. Oman ympäristöopin osaamisen soveltaminen.

Oppilas asettaa tavoitteita työskentelylleen esimerkiksi toteuttaessaan tutkimusta. Oppilas soveltaa omaa ympäristöopin osaamistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään

kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Oppilasta ohjataan vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi, syventämään ymmärrystään luontoa säästävien valintojen merkityksestä itselleen ja maailmalle (esimerkiksi kierrätys, lajittelu, ekologiset valinnat) sekä soveltamaan tietoaan ekologisista valinnoista ja lajittelusta. Oppilasta ohjataan analysoimaan omaa toimijuuttaan kestävän kehityksen edistäjänä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luontoa säästävien valintojen tekeminen lähiympäristössä ja -yhteisössä (tavaroiden kierrättäminen ja uusiokäyttö, jätteiden lajittelu oikein, luontoa säästävien ekologisten valintojen tekeminen), näiden ympäristötekojen merkityksen ymmärtäminen sekä oman toiminnan analysoiminen kestävän kehityksen edistäjänä.

Oppilas antaa esimerkkejä ja tekee luontoa säästäviä valintoja lähiympäristössään ja -yhteisössään (kierrättää ja uusiokäyttää tavaroita, lajittelee jätteitä oikein, pitää yllä ekologisten valintojen merkityksellisyttä). Oppilas osaa analysoida omaa toimijuuttaan kestävän kehityksen edistäjänä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia (esimerkiksi virtapiiri, valo, lämpö, liike), tekemään tarkkoja havaintoja valitsemistaan ilmiöistä, mittaamaan ja kirjaamaan havaintoja ja tuloksia vaihteittain tietotekniikkaa hyödyntäen ja keskustelemaan havainnoista toisten kanssa. Oppilasta ohjataan kertomaan suullisesti ja kirjallisesti toteuttamastaan pienimuotoisesta tutkimuksesta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pienimuotoisen tutkimuksen toteuttaminen suunnitelman pohjalta tarkkoja havaintoja tehden ja joitakin mittausvälineitä käyttäen, havaintojen ja mittaustulosten kirjaaminen ja niistä kertominen suullisesti ja kirjallisesti muille. Tutkimuksen suunnitteleminen, toteuttaminen ja aiemman tiedon soveltaminen yksin ja muiden kanssa sekä tulosten ja havaintojen kirjaaminen tietotekniikkaa hyödyntäen.

Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen vaihteittain (suunnittelu, mittaaminen, havainnot, kirjaaminen, raportointi). Oppilas kertoo havainnoistaan ja mittaustuloksistaan suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas hyödyntää tietotekniikkaa havaintojen ja tulosten kirjaamisessa sekä esittämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Oppilasta ohjataan analysoimaan ja arvioimaan esimerkiksi tutkimuksensa pohjalta syy- ja seuraussuhteita, tekemään niistä johtopäätöksiä ja raportoimaan sekä esittelemään niitä eri tavoin (esimerkiksi demonstroimalla koe muille, esittämällä tuloksia esitysgrafiikkaa tai muuta tietotekniikkaa hyödyntäen).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Johtopäätösten tekeminen syy- ja seuraussuhteita hyödyntämällä sekä niistä raportoiminen. Tutkimustulosten esittäminen eri tavoin, esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntäen.

Oppilas arvioi tutkimustaan käyttäen syy- ja seuraussuhteita johtopäätösten tekemiseen sekä kertoo niistä myös muille. Oppilas raportoi ja esittelee tutkimustuloksiaan eri tavoin esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja hyödyntämään arjen teknologiaa (esimerkiksi ilman ja veden kosketuksesta syntyvä voima, pyörä, tasapaino) ja niiden erilaisia sovelluksia ja toimintaperiaatteita ja hyödyntämään niitä erilaisissa tehtävissä yhdessä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan selittämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita (esimerkiksi kitka, ilmanvastus) arjen tilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Teknologisten laitteiden ja sovellusten (esimerkiksi internet, geomedia) käyttö ja niiden toimintaperiaatteiden ymmärtäminen ja selittäminen erilaisissa tehtävissä yhdessä muiden kanssa.

Oppilas ymmärtää, käyttää ja soveltaa joidenkin teknologisten laitteiden ja sovellusten toimintaperiaatteita arjen tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

Oppilasta ohjataan toimimaan vastuullisesti arjen tilanteissa, jotka liittyvät hänen turvallisuuteensa ja hyvinvointiinsa (esimerkiksi fyysinen ja henkinen koskemattomuus, vaaratilanteiden välttäminen palo- ja sähköturvallisuuden näkökulmasta, omasta terveydestä huolehtiminen, toisten huomioiminen ja kunnioittaminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oman ja muiden turvallisuuden edistämisen ja turvataitojen ylläpitäminen ja vastuullinen toiminta erilaisissa arjen tilanteissa (esimerkiksi palo- ja sähköturvallisuusohjeet, omasta terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen, toimiminen vuorovaikutustilanteissa muita kunnioittaen ja huomioiden).

Oppilas toimii vastuullisesti ja turvataitoja noudattaen erilaisissa arjen tilanteissa (esimerkiksi palo- ja sähköturvallisuus, omaan terveyteen liittyvät seikat, muiden kunnioittaminen vuorovaikutustilanteissa).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Oppilasta ohjataan liikkumaan, toimimaan ja retkeilemään luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä ympäristöä kunnioittaen ja jokamiehenoikeuksia soveltaen. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan ja toteuttamaan ympäristöönsä liittyviä pienimuotoisia tutkimustehtäviä sekä yksin että muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä toimiminen ja liikkuminen ympäristöä kunnioittaen ja jokamiehenoikeuksia soveltaen. Pienimuotoisen tutkimustehtävän suunnitteleminen ja toteuttaminen yksin ja yhdessä muiden kanssa.

Oppilas liikkuu ja toimii tarkoituksenmukaisesti ja jokamiehenoikeuksia soveltaen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

Oppilasta ohjataan pitämään yllä yhteistoiminnallista osaamistaan oman ryhmänsä jäsenenä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilasta ohjataan analysoimaan ja kuvaamaan erilaisia tunnetiloja, pohtimaan keinoja niiden säätelyyn sekä ilmaisemaan niillä itseään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteistoiminnallisesti ja vastuullisesti toimiminen ryhmän jäsenenä. Erilaisten tunnetilojen analysoiminen ja kuvaaminen, niiden säätely ja itseilmaisuus.

Oppilas kehittää edelleen yhteistoiminnallisia taitojaan vastuullisesti oman ryhmänsä jäsenenä. Oppilas analysoi ja kuvaa tunteitaan, pyrkii hallitsemaan niitä ja ilmaisemaan tunteiden avulla itseään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Oppilasta ohjataan syventämään tieto- ja viestintäteknisiä taitojaan tiedon etsinnässä ja sen kriittisessä arvioinnissa. Oppilasta ohjataan etsimään tietoa useasta eri lähteestä ja huomioimaan tekijänoikeudet. Oppilasta ohjataan taltioimaan ja tuottamaan tekstiä, kuvia ja videoita tietoteknisesti sekä hyödyntämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa esittämisessä (esimerkiksi erilaisten esitysgrafiikkaohjelmien avulla). Oppilasta ohjataan työskentelemään tietotekniikan parissa huomioiden terveelliset työasennot ja sopivan pituiset työskentelyjaksot.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintäteknisten taitojen sekä lähdekriittisyyden syventäminen ja tiedon luotettavuuden arvioiminen. Tiedon etsiminen useasta eri lähteestä tekijänoikeudet huomioiden. Tekstin, kuvien ja videoiden taltioiminen sekä tieto- ja viestintäteknikan monipuolinen hyödyntäminen esityksissä. Terveellisten työasentojen ja tietotekniikan parissa työskentelyn jaksottamisen huomioiminen.

Oppilas syventää tieto- ja viestintäteknisiä taitojaan ja arvioi tiedon luotettavuutta. Oppilas etsii tietoa useasta eri lähteestä tekijänoikeudet huomioiden. Oppilas taltioi ja tuottaa tekstiä, kuvia

ja videoita sekä hyödyntää niitä monipuolisesti esityksissä. Oppilas työskentelee tietotekniikan parissa huomioiden terveelliset työasennot ja jaksottamisen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Oppilasta ohjataan hahmottamaan ympäristöä ja ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä sekä ymmärtämään ja tunnistamaan niistä käytettäviä täsmällisiä tieteelliseen tietoon liittyviä käsitteitä arkikäsitteiden sijaan (esimerkiksi palaminen, taikinan kohoaminen kemiallisena reaktiona).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ympäristön ja ihmisten toiminnan ja niihin liittyvien ilmiöiden ymmärtäminen ja tunnistaminen tieteellisten käsitteiden avulla.

Oppilas ymmärtää ja tunnistaa ympäristön ja ihmisten toimintaa sekä niihin liittyviä ilmiöitä tieteeseen perustuvien täsmällisten käsitteiden avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Oppilasta ohjataan hankkimaan luotettavaa tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan hankkimaansa tietoa. Oppilasta rohkaistaan ja ohjataan esittämään luotettavaa tietoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito

Oppilas hankkii ja arvioi tietoa sekä esittää luotettavaa tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Oppilasta ohjataan tutkimaan luontoa, tunnistamaan ja nimeämään eliöitä ja elinympäristöjä (esimerkiksi sienet, puutarhan viljelyskasvit, marjat metsissä ja soilla, kalat) sekä syventämään ja analysoimaan ekologisia valintoja. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja nimeämään ihmisen keskeisiä elintoimintoja ja kehityksen vaiheita, erityisesti ikäkauteen kuuluvia seksuaalisuuden kehittymistä ja murrosikää sekä ihmisen lisääntymistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen ja nimeäminen sekä ekologisen ajattelun syventäminen, ihmisen keskeisten elintoimintojen ja kehityksen vaiheiden, seksuaalisuuden kehittymisen sekä ihmisen lisääntymisen periaatteiden ymmärtäminen ja joidenkin toimintojen ja vaiheiden nimeäminen.

Oppilas tutkii luontoa, tunnistaa ja nimeää eliöitä ja elinympäristöjä sekä syventää ymmärtämystään ekologisista valinnoista. Oppilas ymmärtää ihmisen keskeisten elintoimintojen, ikäkauteen kuuluvan seksuaalisen kehittymisen ja ihmisen lisääntymisen peruseriaatteita ja osaa nimetä joitakin toimintoja ja vaiheita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Oppilasta ohjataan hahmottamaan Eurooppaa osana maailmaa ja kuvaamaan alueellista monimuotoisuutta maapalolla. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan karttaa ja käyttämään muita geomediataitoja (esimerkiksi Google maps, Google Earth, autenttiset videomateriaalit maantieteellisistä ilmiöistä) tiedonhaussa ja esittämisessä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja kuvaamaan vuoden- ja vuorokaudenaikojen vaihtelua jonkin mallin avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Euroopan hahmottaminen osana maailmaa sekä maapallon alueellisen monimuotoisuuden kuvaaminen. Kartan ja muiden geomediataitojen hyödyntäminen tiedonhaussa ja esittämisessä. Vuoden- ja vuorokaudenaikojen ymmärtäminen ja kuvaaminen mallin avulla.

Oppilas hahmottaa Eurooppaa osana maailmaa sekä kuvaa alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas hyödyntää geomediataitoja (esimerkiksi Googlen karttasovellukset) tiedonhaussa ja esittämisessä. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata vuoden- ja vuorokaudenaikojen vaihtelua mallin avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Oppilasta ohjataan tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään yksinkertaisia arjen fysikaalisia ilmiöitä luonnossa ja teknologiassa (esimerkiksi sähkön ja lämmön tuotanto, maapallon energiavarat, raaka-aineet, tuotteiden elinkaari). Oppilasta ohjataan kuvaamaan näitä ilmiöitä täsmällisin käsittein.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnossa ja teknologiassa esiintyvien yksinkertaisten fysikaalisten ilmiöiden tutkimisen, selittämisen ja kuvaamisen harjoittelemineen täsmällisin käsittein.

Oppilas harjoittelee yksinkertaisten fysikaalisten ilmiöiden tutkimista, kuvaamista ja selittämistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Oppilasta ohjataan tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia (esimerkiksi alkuaineet, kemialliset merkit, atomi ja molekyyli).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kemiallisten ilmiöiden, aineiden ominaisuuksien ja muutoksien tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen.

Oppilas harjoittelee kemiallisten ilmiöiden sekä aineiden ominaisuuksien ja muutoksien kuvaamista ja selittämistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilasta ohjataan pohtimaan haitallisten aineiden (alkoholi, tupakka, huumeet), ruokatottumusten, unirytmien ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiin. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja kuvaamaan ikäkauteensa liittyvää kehitystä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vastuun ottaminen omista terveystottumuksista. Terveellisen ravinnon, unirytmien ja liikunnan vaikutusten arvioiminen ja pohtiminen. Ikäkauteen liittyvän kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen. Terveydelle haitallisten aineiden vaikutusten kuvaaminen.

Oppilas ottaa vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilas arvioi ja pohtii terveellisen ravinnon, unen ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiin. Oppilas antaa esimerkkejä murrosikänsä liittyvästä kehityksestä. Oppilas antaa esimerkkejä terveydelle haitallisista aineista ja niiden vaikutuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveiden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämäntapojen eri vaiheita ja selittää murrosikänsä liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään

terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvatoimia esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediala.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeen muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L5
T7	S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T9	S2, S3, S4, S5, S6	L3
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T14	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4, L5
T15	S1, S3, S4, S5, S6	L1
T16	S3, S4, S5, S6	L1, L5
T17	S2, S4, S5, S6	L1
T18	S2, S4, S5, S6	L1
T19	S1, S2, S3, S6	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan pitämään yllä tavoitteellista toimintaa opiskelussaan ja työskentelemään pitkäjänteisesti suunnitellessaan tutkimusta ja soveltaessaan aiempaa tietämystään sen toteuttamiseksi. Oppilasta ohjataan soveltamaan ja analysoimaan omaa ympäristöopin osaamistaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteellinen ja pitkäjänteinen työskentely esimerkiksi pienimuotoisen tutkimuksen suunnittelussa, toteuttamisessa sekä aiemman tiedon soveltamisessa ja arvioimisessa. Oman ympäristöopin osaamisen soveltaminen ja analysoiminen.

Oppilas asettaa tavoitteita työskentelylleen esimerkiksi toteuttaessaan tutkimusta. Oppilas soveltaa ja analysoi omaa ympäristöopin osaamistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään

kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Oppilasta ohjataan vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi, syventämään ymmärrystään luontoa säästävien valintojen merkityksestä itselleen ja maailmalle (esimerkiksi ekosysteemi, sademetsät), soveltamaan ja arvioimaan tietoaan ekologisista valinnoista ja lajittelusta. Oppilasta ohjataan analysoimaan ja arvioimaan omaa toimijuuttaan kestävän kehityksen edistäjänä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luontoa säästävien valintojen tekeminen lähiympäristössä ja -yhteisössä, näiden ympäristötekojen vaaliminen sekä oman toiminnan analysoiminen ja arvioiminen kestävän kehityksen edistäjänä (esimerkiksi oman ekosysteemin ja sademetsien suojelemisen ymmärtäminen).

Oppilas tekee luontoa säästäviä valintoja lähiympäristössään ja -yhteisössään oma-aloitteisesti. Oppilas osaa analysoida ja arvioida omaa toimijuuttaan kestävän kehityksen edistäjänä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

Oppilasta ohjataan suunnittelemaan tarkemmin ja laajemmin sekä toteuttamaan pieniä tutkimuksia (esimerkiksi suon tutkiminen, puiden mittaaminen, kitka ja vastus, voima ja vastavoima), tekemään tarkkoja havaintoja valitsemistaan ilmiöistä, mittaamaan ja kirjaamaan havaintoja ja tuloksia vaihteittain tietotekniikkaa hyödyntäen, arvioimaan tutkimuksen onnistumista ja keskustelemaan havainnoista toisten kanssa. Oppilasta ohjataan kertomaan suullisesti ja kirjallisesti toteuttamastaan pienimuotoisesta tutkimuksesta analyttisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pienimuotoisen tutkimuksen toteuttaminen suunnitelman pohjalta tarkkoja havaintoja tehden ja joitakin mittausvälineitä käyttäen, havaintojen ja mittaustulosten kirjaaminen, niistä kertominen analyttisesti suullisesti ja kirjallisesti muille sekä tutkimuksen toteuttamisen arvioiminen. Tutkimuksen suunnitteleminen, toteuttaminen ja aiemman tiedon soveltaminen yksin ja muiden kanssa sekä tulosten ja havaintojen kirjaaminen tietotekniikkaa hyödyntäen sekä tutkimusprosessin analyttinen arvioiminen.

Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen vaihteittain (suunnittelu, mittaaminen, havainnot, kirjaaminen, raportointi, arviointi). Oppilas kertoo havainnoistaan ja mittaustuloksistaan analyttisesti sekä suullisesti että kirjallisesti. Oppilas hyödyntää ja syventää tietoteknisiä taitojaan havaintojen ja tulosten kirjaamisessa sekä esittämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

Oppilasta ohjataan analysoimaan ja arvioimaan esimerkiksi tutkimuksensa pohjalta syy- ja seuraussuhteita (esimerkiksi miten erilaiset ilmastot vaikuttavat ihmisen toimintaan), tekemään niistä johtopäätöksiä ja raportoimaan sekä esittelemään niitä eri tavoin (esimerkiksi esitysgrafiikkaohjelmia käyttäen).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Johtopäätösten tekeminen syy- ja seuraussuhteita hyödyntämällä sekä niistä raportoiminen. Tutkimustulosten esittäminen eri tavoin, esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntäen.

Oppilas arvioi tutkimustaan käyttäen syy- ja seuraussuhteita johtopäätösten tekemiseen sekä kertoo niistä myös muille. Oppilas raportoi ja esittelee tutkimustuloksiaan eri tavoin esimerkiksi tietotekniikkaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan hyödyntämään arjen teknologiaa ja niiden erilaisia sovelluksia ja toimintaperiaatteita ja hyödyntämään niitä erilaisissa tehtävissä yhdessä muiden kanssa. Oppilasta ohjataan selittämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita arjen tilanteissa sekä antamaan niistä esimerkkejä.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Joidenkin teknologisten laitteiden ja sovellusten (esimerkiksi internet, geomedia) käyttö ja niiden toimintaperiaatteiden selittäminen ja nimeäminen erilaisissa tehtävissä yhdessä muiden kanssa.

Oppilas käyttää ja soveltaa joidenkin teknologisten laitteiden ja sovellusten toimintaperiaatteita arjen tilanteissa sekä antaa niistä esimerkkejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan pitämään yllä luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä liikkumista ja toimimista ympäristöä kunnioittaen ja jokamiehenoikeuksia soveltaen. Oppilasta ohjataan suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan ympäristöönsä liittyviä pienimuotoisia tutkimustehtäviä sekä yksin että muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä toimiminen ja liikkuminen ympäristöä kunnioittaen ja jokamiehenoikeuksia soveltaen. Pienimuotoisen tutkimustehtävän suunnitteleminen, toteuttaminen ja arvioiminen yksin ja yhdessä muiden kanssa.

Oppilas liikkuu ja toimii tarkoituksenmukaisesti ja jokamiehenoikeuksia soveltaen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen sekä yksin että yhdessä muiden kanssa ja arvioi toimintaansa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Oppilasta ohjataan pitämään yllä ja syventämään tieto- ja viestintäteknisiä taitojaan tiedon etsinnässä ja sen kriittisessä arvioinnissa. Oppilasta ohjataan etsimään tietoa kriittisesti useasta eri lähteestä ja huomioimaan tekijänoikeudet. Oppilasta ohjataan taltioimaan ja tuottamaan tekstiä, kuvia ja videoita tietoteknisesti sekä hyödyntämään tieto- ja viestintäteknikkaa esittämisessä. Oppilasta ohjataan pitämään yllä tietämystään terveellisistä työasennoista ja sopivan pituisista työskentelyjaksoista tietotekniikan parissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintäteknisten taitojen sekä lähdekriittisyyden ylläpitäminen ja syventäminen sekä tiedon luotettavuuden arvioiminen. Tiedon etsiminen useasta eri lähteestä tekijänoikeudet huomioiden. Tekstin, kuvien ja videoiden taltioiminen sekä tieto- ja viestintäteknikan monipuolinen hyödyntäminen esityksissä (erilaiset esitysgraafikat). Terveellisten työasentojen huomioiminen ja työskentelyn jaksottaminen.

Oppilas ylläpitää ja syventää tieto- ja viestintäteknisiä taitojaan ja arvioi tiedon luotettavuutta kriittisesti. Oppilas etsii tietoa useasta eri lähteestä tekijänoikeudet huomioiden. Oppilas taltioi

ja tuottaa tekstiä, kuvia ja videoita sekä hyödyntää niitä monipuolisesti esityksissä. Oppilas työskentelee tietotekniikan parissa huomioiden terveelliset työasennot ja jaksottamisen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

Oppilasta ohjataan pohtimaan ja ympäristöä ja ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä (esimerkiksi ilmastomuutos) sekä tunnistamaan ja myös itse käyttämään täsmällisiä tieteelliseen tietoon liittyviä käsitteitä tarkastelun kohteena olevista ilmiöistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ympäristön ja ihmisten toiminnan ja niihin liittyvien ilmiöiden pohtiminen, niistä puhuminen täsmällisten tieteellisten käsitteiden avulla.

Oppilas pohtii ympäristön ja ihmisten toimintaa sekä niihin liittyviä ilmiöitä tieteeseen perustuvien täsmällisten käsitteiden avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

Oppilasta ohjataan pohtimaan ja rakentamaan erilaisia malleja ja diagrammeja (esimerkiksi aurinkokunta, kasvillisuusvyöhykkeet maapallolla), joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ympäristöä ja sen ilmiöitä. Oppilaan kierrättämisen ja lajittelemisen taitoja pidetään yllä ohjaamalla häntä tekemään kestävän kehityksen kannalta viisaita valintoja sekä arvioimaan omia taitojaan ja asenteitaan aiheesta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten mallien, kuten kartan ja diagrammien, laatiminen ympäristön ilmiöiden tulkitsemiseksi ja selittämiseksi. Kestävän kehityksen periaatteiden vaaliminen ja arvioiminen.

Oppilas osaa laatia itse konkreettisen mallin, esimerkiksi yksinkertaisen kartan tai diagrammin, kuvatakseen ja selittääkseen ympäristöä ja sen ilmiöitä. Oppilas lajittelee ja kierrättää oikein ja tekee muita kestävän kehityksen kannalta viisaita valintoja ja arvioi niitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Oppilasta ohjataan hankkimaan luotettavaa tietoa eri lähteistä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan hankkimaansa tietoa kriittisesti. Oppilasta rohkaistaan ja ohjataan esittämään luotettavaa tietoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedon hankkiminen, tulkitseminen ja arvioiminen kriittisesti sekä erilaisista luotettavuuden näkökulmista.

Oppilas hankkii, tulkitsee ja arvioi kriittisesti tietoa sekä esittää luotettavaa tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

Oppilasta ohjataan syventämään ja analysoimaan ekologisia valintojaan. Oppilasta ohjataan hahmottamaan eliökunta kokonaisuutena (esimerkiksi Suomen metsä) ja soveltamaan tietojään sen luokittelusta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ekologisten valintojen merkityksen analyttinen ymmärtäminen. Eliökunnan kokonaisuuden hahmottaminen ja tietojen soveltaminen sen luokittelussa.

Oppilas analysoi ekologisia valintojaan. Oppilas hahmottaa eliökunnan kokonaisuutena ja osaa soveltaa tietojään sen luokitteluun eri tavoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

Oppilasta ohjataan hahmottamaan maailmankarttaa kokonaisuutena ja nimeämään sen keskeinen nimistö. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja analysoimaan ihmisen toiminnan vaikutuksia maapalloon elinpaikkana. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tiedonhakuun ja esittämiseen geomediataitoja hyödyntäen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Maailmankartan hahmottaminen kokonaisuutena ja sen keskeisen nimistön nimeäminen. Ihmisen toiminnan vaikutusten ymmärtäminen laajasti maapalloon elinpaikkana. Geomediataitojen ylläpitäminen tiedonhaussa ja esittämisessä.

Oppilas hahmottaa maailmankartan kokonaisuutena ja osaa nimetä sen keskeisen nimistön. Oppilas osaa analysoida ihmisten toiminnan vaikutuksia maapalloon. Oppilas hyödyntää ja ylläpitää geomediataitojaan tiedonhaussa ja esittämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Oppilasta ohjataan tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään arjen fysikaalisia ilmiöitä luonnossa ja teknologiassa (esimerkiksi ilmakehä, energialähteet). Oppilasta ohjataan kuvaamaan näitä ilmiöitä täsmällisin käsittein.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnossa ja teknologiassa esiintyvien fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, selittäminen ja kuvaaminen täsmällisin käsittein.

Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää luonnossa ja teknologiassa esiintyviä fysikaalisia ilmiöitä täsmällisin käsittein.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Oppilasta ohjataan tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia (esimerkiksi kylläinen ja mekaaninen liuos, happamuus ja emäksisyys, aineen säilymisen periaate).

Arvioinnin kohde ja kriteeri:

Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen sekä aineiden ominaisuuksien ja muutosten kuvaaminen ja selittäminen.

Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää kemiallisia ilmiöitä sekä aineiden ominaisuuksia ja niissä tapahtuvia muutoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Oppilasta kannustetaan ottamaan vastuuta omista terveystottumuksistaan. Oppilasta ohjataan pohtimaan ja analysoimaan haitallisten aineiden (alkoholi, tupakka, huumeet), ruokatottumusten, unirytmien ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiin. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja kuvaamaan ikäkauteensa liittyvää henkistä ja fyysistä kehitystä. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua erilaisiin nuorille tarjolla oleviin tukipalveluihin ja verkkosivuihin esimerkiksi omaan henkiseen tasapainoon liittyvissä asioissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vastuun ottaminen omista terveystottumuksista. Terveellisen ravinnon, unen ja liikunnan vaikutusten arvioiminen ja pohtiminen. Oppilas ottaa vastuuta omista terveystottumuksistaan. Murrosikään liittyvän fyysisen ja henkisen kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen. Tutustuminen erilaisiin nuorille tarjottuihin tukipalveluihin.

Oppilas arvioi ja pohtii terveellisen ravinnon, unen ja liikunnan vaikutuksia omaan hyvinvointiin. Oppilas antaa esimerkkejä murrosikään liittyvästä henkisestä ja fyysisestä kehityksestä. Oppilas

antaa esimerkkejä terveydelle haitallisista aineista ja niiden vaikutuksista. Oppilas tutustuu erilaisiin nuorten tukipalveluihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveiden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

32.6.21. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan

luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Luodaan yhteistyössä alueen eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa turvallista ja kannustavaa oppimisympäristöä, jossa toimitaan sekä luokkahuoneessa että lähialueen toimijoiden tiloissa. Viestintäteknologia ja sähköiset verkkoympäristöt ovat luonteva osa oppimisympäristöä, ja oppilas harjaantuu käyttämään erilaisia teknologioita ikäkaudellensa sopivalla tavalla. Oppiaineessa käytetään monipuolisia työtapoja ja nivotaan oppiaineen sisältöjä suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Oppiaineiden välinen integraatio mahdollistetaan opettajien yhteistyöllä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilasta ohjataan käyttämään monenlaisia opiskelustrategioita ja valitsemaan niistä itselleen parhaiten sopivia. Vahvuuksia ja kehittämisen kohteita opitaan tunnistamaan monipuolisten työskentelytapojen sekä saadun yksilöllisen palautteen ja ohjauksen avulla. Oppilasta kannustetaan lukemaan monipuolista kirjallisuutta ja tutustutetaan erilaisiin kirjallisuuden lajeihin. Oppilasta tuetaan kehittämään omaa yksilöllistä oppimistaan ja asettamaan itselleen haasteita ja tavoitteita. Tarvittaessa toimitaan luvussa seitsemän kuvatun kolmiportaisen tuen mallin mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Arviointi on jatkuvaa, rakentavaa, monipuolista ja oppilasta kannustavaa. Oppilasta ohjataan hyödyntämään itsearviointia ja ottamaan vastaan palautetta sekä kannustetaan antamaan palautetta toisten työskentelystä rakentavasti (vertaisarviointi). Oppilaalle annetaan mahdollisuus näyttää osaamisensa sekä suullisesti että kirjallisesti.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-

alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. **Äidinkielen** oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja

draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Luodaan yhteistyössä alueen eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa turvallista ja kannustavaa oppimisympäristöä, jossa toimitaan sekä luokahuoneessa että lähialueen toimijoiden tiloissa. Viestintäteknologia ja sähköiset verkkoympäristöt ovat luonteva osa oppimisympäristöä, ja oppilas harjaantuu käyttämään erilaisia teknologioita ikäkaudellensa sopivalla tavalla. Oppiaineessa käytetään monipuolisia työtapoja ja nivotaan oppiaineen sisältöjä suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Oppiaineiden välinen integraatio mahdollistetaan opettajien yhteistyöllä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoon vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilasta ohjataan käyttämään monenlaisia opiskelustrategioita ja valitsemaan niistä itselleen parhaiten sopivia. Vahvuuksia ja kehittämisen kohteita opitaan tunnistamaan monipuolisten työskentelytapojen sekä saadun yksilöllisen palautteen ja ohjauksen avulla. Oppilasta kannustetaan lukemaan monipuolista kirjallisuutta ja tutustutetaan erilaisiin kirjallisuuden lajeihin. Oppilasta tuetaan kehittämään omaa yksilöllistä oppimistaan ja asettamaan itselleen haasteita ja tavoitteita. Tarvittaessa toimitaan luvussa seitsemän kuvatus kolmiportaisen tuen mallin mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävä. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Arviointi on jatkuvaa, rakentavaa, monipuolista ja oppilasta kannustavaa. Oppilasta ohjataan hyödyntämään itsearviointia ja ottamaan vastaan palautetta sekä kannustetaan antamaan

palautetta toisten työskentelystä rakentavasti (vertaisarviointi). Oppilaalle annetaan mahdollisuus näyttää osaamisensa sekä suullisesti että kirjallisesti.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 3:

T1 Oppilas kertoo kokemuksistaan, esittää mielipiteitään ja kuunnella muita. Oppilas rohkaistuu osallistumaan luokan ja koulun kulttuuritoimintaan.

T2 Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa tutuissa tilanteissa. Oppilas ilmaisee itseään kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Tunteiden ja ajatusten ilmaisu vuorovaikutustilanteissa erilaisten ilmaisukeinojen kautta. Tapahtumien kuvailu ja selostaminen. Yhteistyötaidot.

T3 Oppilas ilmaisee itseään erilaisten ilmaisukeinojen kautta. Oppilas kuvailee ja selostaa tuttuja tapahtumia. Oppilas toimii yhteistyössä muiden yhteisön jäsenten kanssa.

T6 Oppilas hahmottaa virkkeen ja sen osien suhteita tekstin ymmärtämisen tukena. Oppilas löytää tekstistä itselleen vieraita sanoja. Oppilas pohtii sanojen ja käsitteiden merkityksiä sekä niiden hierarkioita. Oppilas pohtii sijamuotojen ja verbin persoona- ja aikamuotojen merkityksiä. Oppilaan sana- ja käsitevaranto laajentuu.

T7 Oppilas kirjoittaa suomea käsin sekä näppäimistöllä. Oppilas tuottaa ohjatusti yksinkertaista kertovaa, kuvaavaa ja kantaaottavaa tekstiä.

T8 Oppilas kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

T10 Oppilas tunnistaa tilanteen ja aiheen mukaista kielenkäytön vaihtelua, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä murteita.

T11 Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta, kertoo ajatuksiaan lukemastaan ja kulttuurikokemuksistaan ja käyttää aktiivisesti kirjastopalveluja.

T12 Oppilas tiedostuu omasta ja ympäristönsä monikielisyydestä sekä kulttuurin monimuotoisuudesta.

T14 Oppilas tunnistaa eri oppiaineiden tärkeitä käsitteitä ja ilmauksia. Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

T15 Oppilas tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas ohjatusti valitsee tavan hankkia tietoa.

Vuosiluokka 4:

T1 Oppilas kertoo kokemuksistaan, esittää mielipiteitään ja kuunnella muita. Oppilas rohkaistuu osallistumaan luokan ja koulun kulttuuritoimintaan.

T2 Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa tutuissa tilanteissa. Oppilas ilmaisee itseään kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T4 Oppilas lukee sujuvasti eri tekstilajien tekstejä. Oppilas tunnistaa eri tekstilajeja. Oppilas arvioi tiedon luotettavuutta.

T6 Oppilas löytää tekstistä päättelyä vaativia merkityksiä, oppii päättelemään ja tulee tietoiseksi päättelyprosessista. Oppilas pohtii sanojen ja käsitteiden merkityksiä sekä niiden hierarkioita. Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon.

T7 Oppilas kirjoittaa suomea käsin sekä näppäimistöllä. Oppilas tuottaa ohjatusti kertovaa, kuvaavaa ja kanta-aottavaa tekstiä.

T8 Oppilas kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas otsikoi tekstin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

T9 Oppilas arvioi tuottamiaan tekstejä, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavalla tavalla.

T10 Oppilas tunnistaa tilanteen ja aiheen mukaista kielenkäytön vaihtelua, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä murteita.

T11 Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta, kertoo ajatuksiaan lukemastaan ja kulttuurikokemuksistaan ja käyttää aktiivisesti kirjastopalveluja.

T12 Oppilas hyödyntää äidinkielen taitoa oppimisen tukena. Oppilas arvostaa omaa ja muiden kulttuuritaustaa ja käyttää rohkeasti osaamiaan kieliä.

Vuosluokka 5:

T1 Oppilas kertoo, kuvailee ja ilmaisee mielipiteensä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas toimii rakentavasti kouluun ja muuhun arkeen liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

T4 Oppilas lukee monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajeista tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

T5 Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin sekä harjoittelee tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä tarkoituksenmukaisten luku- ja ymmärtämisstrategioiden avulla.

T6 Oppilas löytää tekstistä päättelyä vaativia merkityksiä, oppii päättelämään ja tulee tietoiseksi päättelyprosessista. Oppilas pohtii sanojen ja käsitteiden merkityksiä sekä niiden hierarkioita. Oppilas laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.

T8 Oppilas kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

T9 Oppilas tarkastelee ja arvioi tuottamiaan tekstejä sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavalla tavalla.

T10 Oppilas harjaantuu tunnistamaan kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja osaa kuvailla kielenkäytön vaihtelua eri tilanteissa käsitteitä käyttäen. Oppilas tunnistaa ympäristönsä kieliä ja murteita.

T12 Oppilas tiedostuu omasta ja ympäristönsä monikielisyydestä sekä kulttuurin monimuotoisuudesta.

T13 Oppilas jäsentää omaa oppimistaan ja ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T14 Oppilas tunnistaa eri oppiaineiden tärkeitä käsitteitä ja ilmauksia. Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan

ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuriitoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kielipillisiä rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan pääättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L1, L2, L4
T3	S1	L2
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L1, L4, L5
T8	S3	L1, L2, L4
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S4	L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Oppilasta rohkaistaan kertomaan arjen kokemuksistaan, esittämään omia mielipiteitään rakentavalla tavalla ja kuuntelemaan muiden esittämiä ajatuksia. Hän harjoittelee yksin ja yhdessä asioiden kuvailua erilaisten tekstien pohjalta. Oppilasta ohjataan vertailemaan asioita, ilmaisemaan aikaa kerronnassa ja käyttämään tilannesidonnaisia ilmaisuja. Oppilasta rohkaistaan osallistumaan luokan ja koulun kulttuuritoimintaan sekä yleisönä että esiintyjänä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus- ja keskustelutaidot

Oppilas kertoo kokemuksistaan, esittää mielipiteitään ja kuuntelee muita. Oppilas rohkaistuu osallistumaan luokan ja koulun kulttuuritoimintaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Oppilasta kannustetaan osallistumaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, harjoittelemaan kuuntelutaitoja sekä kuullun ymmärtämistä. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan opetuspuhetta selkokielen, kysymysten ja toistojen avulla. Oppilas harjoittelee itseilmaisua kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa mm. draamatyöskentelyn kautta.

Arvioinnin kriteerit ja kohde:

Tekstin ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen

Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa tutuissa tilanteissa. Oppilas ilmaisee itseään kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Oppilasta rohkaistaan aktiiviseen toimijuuteen koulun vuorovaikutustilanteissa. Oppilasta ohjataan kuvailemaan ja selostamaan hänelle tuttuja tapahtumia. Oppilasta harjaannutetaan tunnistamaan omia ja toisten ihmisten tunnetiloja puheen, ilmeiden, eleiden ja äänensävyjen kautta. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan yhteistyötä ja yhteisössä tapahtuvaa oppimista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tunteiden ja ajatusten ilmaisu vuorovaikutustilanteissa erilaisten ilmaisukeinojen kautta. Tapahtumien kuvailu ja selostaminen. Yhteistyötaidot.

Oppilas ilmaisee itseään erilaisten ilmaisukeinojen kautta. Oppilas kuvailee ja selostaa tuttuja tapahtumia. Oppilas toimii yhteistyössä muiden yhteisön jäsenten kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Oppilasta harjoitetaan virkkeen ja sen osien hahmottamiseen tekstin ymmärtämisen tukena. Häntä ohjataan löytämään tekstistä itselleen vieraita sanoja, luokittelemaan ja taivuttamaan niitä. Oppilas pohtii sanojen, synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita (ylä- ja alakäsitteet). Oppilasta ohjataan pohtimaan sijamuotojen ja verbin persoona- ja aikamuotojen merkityksiä. Oppilasta ohjataan laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Sana- ja käsitevarannon laajentuminen

Oppilas hahmottaa virkkeen ja sen osien suhteita tekstin ymmärtämisen tukena. Oppilas löytää tekstistä itselleen vieraita sanoja. Oppilas pohtii sanojen ja käsitteiden merkityksiä sekä niiden hierarkioita. Oppilas pohtii sijamuotojen ja verbin persoona- ja aikamuotojen merkityksiä. Oppilaan sana- ja käsitevaranto laajentuu.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Oppilasta ohjataan sujuvoittamaan kirjoittamista käsin ja näppäimistöllä. Oppilasta harjoitetaan tuottamaan ikä- ja kielitaidolle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä yksin

ja ryhmässä. Häntä ohjataan käyttämään teksteihin sopivaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Oppilasta tutustutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheisiin sekä tekstien muokkaamiseen palautteen perusteella.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot, ikä- ja kielitaidolle sopivien erilaisten tekstien tuottaminen, eri tekstilajeihin sopivan sanaston käyttö.

Oppilas kirjoittaa suomea käsin sekä näppäimistöllä. Oppilas tuottaa ohjatusti yksinkertaista kertovaa, kuvaavaa ja kantaa ottavaa tekstiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Oppilasta harjoitutetaan tuottamaan ikä- ja kielitaidolle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä yksin ja ryhmässä. Häntä ohjataan käyttämään teksteihin sopivaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Oppilasta tutustutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheisiin sekä tekstien muokkaamiseen palautteen perusteella.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ikä- ja kielitaidolle sopivien erilaisten tekstien tuottaminen, eri tekstilajeihin sopivan sanaston käyttö

Oppilas kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Oppilasta harjaannutetaan havainnoimaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua koulussa ja vapaa-ajan vuorovaikutustilanteissa. Häntä ohjataan tunnistamaan kielen rakenteen säännönmukaisuuksia, puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä murteita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielten piirteiden havainnointi ja vertailu

Oppilas tunnistaa tilanteen ja aiheen mukaista kielenkäytön vaihtelua, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä murteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Oppilasta ohjataan nauttimaan kirjallisuudesta ja eläytymään fiktion maailmaan. Lukemisen intoa kasvatetaan systemaattisesti kirjastovierailujen, kirjavinkkausten ja lukudiplomien avulla. Oppilaalle tarjotaan luokkayhteisön tukemana rikkaita elämyksiä yhdessä luetuista teksteistä ja keskusteluista niiden pohjalta. Oppilasta rohkaistaan kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus, kulttuurielämysten jakaminen, kirjaston aktiivinen käyttö

Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta, kertoo ajatuksiaan lukemastaan ja kulttuurikokemuksistaan ja käyttää aktiivisesti kirjastopalveluja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena. Oppilasta ohjataan arvostamaan omaa ja muiden kulttuuritaustaa ja käyttämään rohkeasti kaikkia osaamiaan kieliä. Iloitaan oppilaan kanssa onnistumisen askeleista kielitaidon kehittymisen polulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielten ja kulttuurien havainnointi ja arvostaminen, kielirepertuaarin monipuolinen käyttö

Oppilas hyödyntää äidinkielen taitoa oppimisen tukena. Oppilas arvostaa omaa ja muiden kulttuuritaustaa ja käyttää rohkeasti osaamiaan kieliä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kielipillisiä rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan pääättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L1, L2, L4
T4	S2	L1, L4
T6	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L1, L4, L5
T8	S3	L1, L2, L4
T9	S3	L1, L2, L4
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S4	L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvaramentoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Oppilasta rohkaistaan kertomaan arjen kokemuksistaan, esittämään omia mielipiteitään rakentavalla tavalla ja kuuntelemaan muiden esittämiä ajatuksia. Hän harjoittelee yksin ja yhdessä asioiden kuvailua erilaisten tekstien pohjalta. Oppilasta ohjataan vertailemaan asioita, ilmaisemaan aikaa kerronnassa ja käyttämään tilannesidonnaisia ilmaisuja. Oppilasta rohkaistaan osallistumaan luokan ja koulun kulttuuritoimintaan sekä yleisönä että esiintyjänä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus- ja keskustelutaidot

Oppilas kertoo kokemuksistaan, esittää mielipiteitään ja kuuntelee muita. Oppilas rohkaistuu osallistumaan luokan ja koulun kulttuuritoimintaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaramento	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvaramentoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Oppilasta kannustetaan osallistumaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, harjoittelemaan kuuntelutaitoja sekä kuullun ymmärtämistä. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan opetuspuhetta selkokielen, kysymysten ja toistojen avulla. Oppilas harjoittelee itseilmaisua kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa mm. draamatyöskentelyn kautta.

Arvioinnin kriteerit ja kohde:

Tekstin ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen

Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa tutuissa tilanteissa. Oppilas ilmaisee itseään kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Häntä harjaannutetaan huomioimaan, mihin tarkoitukseen eri tekstejä käytetään ja missä niitä voi kohdata mm. koulussa, arjessa ja mediassa. Oppilasta harjoitetaan etsimään tietoa eri lähteistä, arvioimaan sen luotettavuutta ja soveltamaan tietoa omaan työhönsä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot, tiedon luotettavuuden arviointi

Oppilas lukee sujuvasti eri tekstilajien tekstejä. Oppilas tunnistaa eri tekstilajeja. Oppilas arvioi tiedon luotettavuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Oppilasta ohjataan löytämään tekstistä itselleen vieraita sanoja ja käsitteitä ja päättelemään niiden merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden avulla. Oppilasta ohjataan ajattelemaan ja tulemaan tietoiseksi päättelyprosessista. Oppilasta ohjataan laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Sana- ja käsitevarannon laajentuminen

Oppilas löytää tekstistä päättelyä vaativia merkityksiä, oppii päättelemään ja tulee tietoiseksi päättelyprosessista. Oppilas pohtii sanojen ja käsitteiden merkityksiä sekä niiden hierarkioita. Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Oppilasta ohjataan sujuvoittamaan kirjoittamista käsin ja näppäimistöllä. Oppilasta harjoitetaan tuottamaan ikä- ja kielitaidolle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä yksin ja ryhmässä. Häntä ohjataan käyttämään teksteihin sopivaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Oppilasta tutustutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheisiin sekä tekstien muokkaamiseen palautteen perusteella.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot, ikä- ja kielitaidolle sopivien erilaisten tekstien tuottaminen, eri tekstilajeihin sopivan sanaston käyttö.

Oppilas kirjoittaa suomea käsin sekä näppäimistöllä. Oppilas tuottaa ohjatusti kertovaa, kuvaavaa ja kantaa ottavaa tekstiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstile tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Oppilasta harjoitetaan tuottamaan ikä- ja kielitaidolle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä yksin ja ryhmässä. Häntä ohjataan käyttämään teksteihin sopivaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita sekä noudattamaan oikeinkirjoituksen sääntöjä. Oppilasta ohjataan otsikoimaan tekstinsä ja jakamaan se kappaleisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tuottaminen, eri tekstilajeihin sopivan sanaston käyttö

Oppilas kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas otsikoi tekstin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Ohjataan oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan tuottamiaan tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan (esimerkiksi aiheen kiinnostavuus, onnistuneet sanavalinnat, selkeät kappalejaot, sidosteisuus) sekä kehittämiskohteitaan. Ohjataan oppilasta antamaan rakentavaa palautetta toisille oppilaille sekä vastaanottamaan palautetta tuottamistaan teksteistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Oppilas arvioi tuottamiaan tekstejä, tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavalla tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Oppilasta harjaannutetaan havainnoimaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua koulussa ja vapaa-ajan vuorovaikutustilanteissa. Häntä ohjataan tunnistamaan kielen rakenteen säännönmukaisuuksia, puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä murteita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielten piirteiden havainnointi ja vertailu

Oppilas tunnistaa tilanteen ja aiheen mukaista kielenkäytön vaihtelua, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä murteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Oppilasta ohjataan nauttimaan kirjallisuudesta ja eläytymään fiktion maailmaan. Lukemisen intoa kasvatetaan systemaattisesti kirjastovierailujen, kirjavinkkausten ja lukudiplomien avulla. Oppilaalle tarjotaan luokkayhteisön tukemana rikkaita elämyksiä yhdessä luetuista teksteistä

ja keskusteluista niiden pohjalta. Oppilasta rohkaistaan kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuorten kulttuurista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus, kulttuurielämysten jakaminen, kirjaston aktiivinen käyttö

Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta, kertoo ajatuksiaan lukemastaan ja kulttuurikokemuksistaan ja käyttää aktiivisesti kirjastopalveluja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuorten kulttuurista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Oppilasta ohjataan hyödyntämään oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena. Oppilasta ohjataan arvostamaan omaa ja muiden kulttuuritaustaa ja käyttämään rohkeasti kaikkia osaamiaan kieliä. Iloitaan oppilaan kanssa onnistumisen askeleista kielitaidon kehittymisen polulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielten ja kulttuurien havainnointi ja arvostaminen, kielirepertuaarin monipuolinen käyttö

Oppilas hyödyntää äidinkielen taitoa oppimisen tukena. Oppilas arvostaa omaa ja muiden kulttuuritaustaa ja käyttää rohkeasti osaamiaan kieliä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuri-toimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanat ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kielipillisiä rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan pääättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T4	S2	L1, L4
T5	S2	L2, L4
T6	S2	L1, L2, L4
T8	S3	L1, L2, L4
T9	S3	L1, L2, L4
T10	S4	L2, L4
T12	S4	L2, L4
T13	S5	L1, L2, L7
T14	S5	L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvaramentoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Oppilasta rohkaistaan kertomaan, ilmaisemaan mielipiteensä rakentavalla tavalla ja kuvailemaan erilaisten tekstien ja aihepiirien pohjalta. Oppilasta ohjataan vertailemaan asioita, ilmaisemaan aikaa ja modaalisuutta kerronnassa ja käyttämään tilannesidonnaisia ilmaisuja sekä viittaamaan toisen puheeseen. Oppilasta ohjataan ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, ja apuna käytetään esimerkiksi draamatyöskentelyä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaramento

Oppilas kertoo, kuvailee ja ilmaisee mielipiteensä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas toimii rakentavasti koulun ja muuhun arkeen liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaramento	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvaramentoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Oppilasta harjaannutetaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilasta harjaannutetaan erottamaan mielipide ja arvottavat ilmaukset teksteissä. Oppilasta harjoitetaan etsimään tietoa eri lähteistä, arvioimaan sen luotettavuutta ja soveltamaan tietoa omaan työhönsä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa

Oppilas lukee monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajeista tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Oppilasta kannustetaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia luku- ja ymmärtämisstrategioita (esimerkiksi silmäily, ennakointi, keskeisten asioiden etsiminen, omin sanoin kertominen, tiivistäminen). Oppilas tutustutetaan tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tulkinta

Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin sekä harjoittelee tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä tarkoituksenmukaisten luku- ja ymmärtämisstrategioiden avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Oppilasta ohjataan löytämään tekstistä itselleen vieraita sanoja ja käsitteitä ja päättelemään niiden merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden avulla. Oppilasta ohjataan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Oppilasta harjaannutetaan havaitsemaan persoonan ja ajan ilmaisemista tekstissä. Oppilasta ohjataan laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta

Oppilas löytää tekstistä päättelyä vaativia merkityksiä, oppii päättelemään ja tulee tietoiseksi päättelyprosessista. Oppilas pohtii sanojen ja käsitteiden merkityksiä sekä niiden hierarkioita. Oppilas laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Oppilas tutustutetaan kirjoitusprosessin vaiheisiin. Oppilasta harjoitetaan tuottamaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstilajeja yksin ja ryhmässä. Oppilasta ohjataan käyttämään teksteihin sopivaa sanastoa, fraaseja ja kieliopillisia rakenteita sekä noudattamaan oikienkirjoituksen sääntöjä. Oppilasta ohjataan otsikoimaan tekstinsä, jakamaan se kappaleisiin ja kiinnittämään huomiota sanavalintoihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tuottaminen

Oppilas kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tuottamiaan tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Oppilasta ohjataan antamaan rakentavaa palautetta toisille oppilaille ja vastaanottamaan palautetta tuottamistaan teksteistä. Oppilasta rohkaistaan kehittämään tekstejään palautteen avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Oppilas tarkastelee ja arvioi tuottamiaan tekstejä sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavalla tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Oppilasta harjaannutetaan tutkimaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla. Oppilasta ohjataan pohtimaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Häntä ohjataan tunnistamaan kielen rakenteen keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Oppilas tutustutetaan murteisiin sekä puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin, joita vertaillaan esimerkiksi venäjän kieleen ja muihin oppilaalle tuttuihin kieliin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu

Oppilas harjaantuu tunnistamaan kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja osaa kuvailla kielenkäytön vaihtelua eri tilanteissa käsitteitä käyttäen. Oppilas tunnistaa ympäristönsä kieliä ja murteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Oppilasta rohkaistaan hyödyntämään omaa äidinkieltään ja kaikkia osaamiaan kieliä oppimisensa tukena. Oppilasta ohjataan havainnoimaan kielten välisiä yhtäläisyyksiä ja eroja sekä arvostamaan omaa ja muiden kulttuuritaustaa. Oppilas tutustutetaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjaston palveluihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi

Oppilas tiedostuu omasta ja ympäristönsä monikielisydestä sekä kulttuurin monimuotoisuudesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Tuetaan oppilaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana. Oppilasta ohjataan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin, ja häntä harjoitetaan kehittämään näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Oppilasta kannustetaan asettamaan itselleen oppimistavoitteita. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppimistavoitteiden asettaminen

Oppilas jäsentää omaa oppimistaan ja ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Oppilasta harjoitetaan tunnistamaan eri oppiaineiden keskeisiä käsitteitä ja ilmauksia ja ottamaan niitä omaan käyttöön. Oppilasta ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eri oppiaineiden kielen havainnointi

Oppilas tunnistaa eri oppiaineiden tärkeitä käsitteitä ja ilmauksia. Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanat ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kielipillisiä rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T4	S2	L1, L4
T6	S2	L1, L2, L4
T8	S3	L1, L2, L4
T9	S3	L1, L2, L4
T10	S4	L2, L4
T11	S4	L2
T12	S4	L2, L4
T13	S5	L1, L2, L7
T14	S5	L4, L7
T15	S5	L1, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvaramentoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Oppilasta rohkaistaan kertomaan, ilmaisemaan mielipiteensä rakentavalla tavalla ja kuvailemaan erilaisten tekstien ja aihepiirien pohjalta. Oppilasta ohjataan vertailemaan asioita, ilmaisemaan aikaa ja modaalisuutta kerronnassa ja käyttämään tilannesidonnaisia ilmaisuja sekä viittaamaan toisen puheeseen. Oppilasta ohjataan ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, ja apuna käytetään esimerkiksi draamatyöskentelyä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaramento

Oppilas kertoo, kuvailee ja ilmaisee mielipiteensä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas toimii rakentavasti kouluun ja muuhun arkeen liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaramento	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvaramentoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Oppilasta harjaannutetaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilasta

harjaannutetaan erottamaan mielipide ja arvottavat ilmaukset teksteissä. Oppilasta harjoitetaan etsimään tietoa eri lähteistä, arvioimaan sen luotettavuutta ja soveltamaan tietoa omaan työhönsä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa

Oppilas lukee monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajeista tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Oppilasta ohjataan löytämään tekstistä itselleen vieraita sanoja ja käsitteitä ja päättämään niiden merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden avulla. Oppilasta ohjataan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Oppilasta harjaannutetaan havaitsemaan persoonan ja ajan ilmaisemista tekstissä. Oppilasta ohjataan laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta

Oppilas löytää tekstistä päättelyä vaativia merkityksiä, oppii päättämään ja tulee tietoiseksi päättelyprosessista. Oppilas pohtii sanojen ja käsitteiden merkityksiä sekä niiden hierarkioita. Oppilas laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Oppilas tutustutetaan kirjoitusprosessin vaiheisiin. Oppilasta harjoitetaan tuottamaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstilajeja yksin ja ryhmässä. Oppilasta ohjataan käyttämään teksteihin sopivaa sanastoa, fraaseja ja kieliopillisia rakenteita sekä noudattamaan oikienkirjoituksen sääntöjä. Oppilasta ohjataan otsikoimaan tekstinsä, jakamaan se kappaleisiin ja kiinnittämään huomiota sanavalintoihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tuottaminen

Oppilas kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin.

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tuottamiaan tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Oppilasta ohjataan antamaan rakentavaa palautetta toisille oppilaille ja vastaanottamaan palautetta tuottamistaan teksteistä. Oppilasta rohkaistaan kehittämään tekstejään palautteen avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Oppilas tarkastelee ja arvioi tuottamiaan tekstejä sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta rakentavalla tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Oppilasta harjaannutetaan tutkimaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla. Oppilasta ohjataan pohtimaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Häntä ohjataan tunnistamaan kielen rakenteen keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Oppilas tutustutetaan murteisiin sekä puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin, joita vertaillaan esimerkiksi venäjän kieleen ja muihin oppilaalle tuttuihin kieliin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu

Oppilas harjaantuu tunnistamaan kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja osaa kuvailla kielenkäytön vaihtelua eri tilanteissa käsitteitä käyttäen. Oppilas tunnistaa ympäristönsä kieliä ja murteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Oppilas tutustutetaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjaston palveluihin. Tarjotaan oppilaalle kirjastovierailuja, kirjavinkkauksia ja mahdollisuus suorittaa lukudiplomi. Oppilasta kannustetaan kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus

Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja kertoo ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Oppilasta rohkaistaan hyödyntämään omaa äidinkieltään ja kaikkia osaamiaan kieliä oppimisensa tukena. Oppilasta ohjataan havainnoimaan kielten välisiä yhtäläisyyksiä ja eroja sekä arvostamaan omaa ja muiden kulttuuritaustaa. Oppilas tutustutetaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjaston palveluihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi

Oppilas tiedostuu omasta ja ympäristönsä monikielisyydestä sekä kulttuurin monimuotoisuudesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Tuetaan oppilaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana. Oppilasta ohjataan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin, ja häntä harjoitetaan kehittämään näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Oppilasta kannustetaan asettamaan itselleen oppimistavoitteita. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppimistavoitteiden asettaminen

Oppilas jäsentää omaa oppimistaan ja ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Oppilasta harjoitetaan tunnistamaan eri oppiaineiden keskeisiä käsitteitä ja ilmauksia ja ottamaan niitä omaan käyttöön. Oppilasta ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eri oppiaineiden kielen havainnointi

Oppilas tunnistaa eri oppiaineiden tärkeitä käsitteitä ja ilmauksia. Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Oppilasta harjaannutetaan itseohjautuvaan työskentelyyn. Oppilasta kannustetaan kehittämään tiedonhakutaitojaan ja jäsentämään hankittua tietoa itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku

Oppilas tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tavan hankkia tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsenneellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Luodaan yhteistyössä alueen eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa turvallista ja kannustavaa oppimisympäristöä, jossa toimitaan sekä luokahuoneessa että lähialueen toimijoiden tiloissa. Viestintäteknologia ja sähköiset verkkoympäristöt ovat luonteva osa oppimisympäristöä, ja oppilas harjaantuu käyttämään erilaisia teknologioita ikäkaudellensa sopivalla tavalla. Oppiaineessa käytetään monipuolisia työtapoja ja nivotaan oppiaineen sisältöjä

suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Oppiaineiden välinen integraatio mahdollistetaan opettajien yhteistyöllä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoon vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilasta ohjataan käyttämään monenlaisia opiskelustrategioita ja valitsemaan niistä itselleen parhaiten sopivia. Vahvuuksia ja kehittämisen kohteita opitaan tunnistamaan monipuolisten työskentelytapojen sekä saadun yksilöllisen palautteen ja ohjauksen avulla. Oppilasta kannustetaan lukemaan monipuolista kirjallisuutta ja tutustutetaan erilaisiin kirjallisuuden lajeihin. Oppilasta tuetaan kehittämään omaa yksilöllistä oppimistaan ja asettamaan itselleen haasteita ja tavoitteita. Tarvittaessa toimitaan luvussa seitsemän kuvatus kolmiportaisen tuen mallin mukaan.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävä. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Arviointi on jatkuvaa, rakentavaa, monipuolista ja oppilasta kannustavaa. Oppilasta ohjataan hyödyntämään itsearviointia ja ottamaan vastaan palautetta sekä kannustetaan antamaan palautetta toisten työskentelystä rakentavasti (vertaisarviointi). Oppilaalle annetaan mahdollisuus näyttää osaamisensa sekä suullisesti että kirjallisesti.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 3:

T1 Oppilas toimii kussakin viestintätilanteessa tarkoituksenmukaisesti ja pystyy ottamaan vastaan ja antamaan palautetta rakentavasti.

T3 Oppilas ilmaisee itseään käyttäen monipuolisia kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa pitää lyhyen puheenvuoron itse valitsemastaan aiheesta.

T5 Oppilas lukee sujuvasti ja osaa käyttää erilaisia lukemisen strategioita. Oppilas osaa jo jonkin verran itse arvioida omaa lukutaitoaan ja luetun ymmärtämistään.

T6 Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien piirteitä ja osaa tulkita niitä ja samalla kartuttaa omaa sana- ja käsitevarantoaan.

T7 Oppilas osaa hakea tietoa eri lähteistä ja suhtautuu löytämäänsä tietoon kriittisesti.

T8 Oppilas tuntee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan.

T9 Oppilas ilmaisee rohkeasti omia ajatuksiaan ja mielipiteitään kirjallisesti.

T11 Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla sekä hallitsee näppäintaitoja. Hän hallitsee oikeinkirjoittamisen perusasioita.

T13 Oppilas tarkkailee ympäristössään käytettävää kieltä, ja häntä rohkaistaan tekemään siitä havaintoja. Oppilas hallitsee joitakin käsitteitä, jotka auttavat häntä keskustelemaan kielestä tekemistään havainnoista.

T14 Oppilas lukee yhdessä sovitut kirjat ja pystyy keskustelemaan kirjoista ja jakamaa niistä saamiaan kokemuksia muiden kanssa.

T15 Oppilas tutustuu ympäristönsä eri kulttuureihin ja pystyy erittelemään kulttuureista löytyviä erilaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Hänen oma kulttuuri-identiteettinsä vahvistuu. Oppilas tutustuu erilaisiin media- ja kulttuuripalveluihin ja luo myös omaa kulttuuria.

Vuosiluokka 4:

T2 Oppilas osaa hyödyntää omia vuorovaikutustaitojaan ottaen samalla huomion myös muut viestintätilanteeseen osallistuvat.

T3 Oppilas käyttää kokonaisilmaisun keinoja viestintätilanteissa. Hän huomioi oman toimintansa vaikutuksen toisiin viestijiin ja osaa muuttaa omaa toimintatapaansa tarpeen vaatiessa. Oppilas osaa pitää lyhyen puheenvuoron itseään kiinnostavasta aiheesta.

T4 Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa rohkeasti mutta rakentavasti palautetta muiden toiminnasta. Näin hän on omalta osaltaan luomassa myönteistä ilmapiiriä, jossa jokaisen viestintätaidot kehittyvät.

T5 Oppilas käyttää lukiessaan erilaisia tekstin ymmärtämisen perusstrategioita ja tarkkailee ja jossakin määrin myös arvioi omaa lukemistaan.

T6 Oppilas vertailee erilaisia tekstejä ja niistä löytyvien kielellisten ja tekstuaalisten piirteiden pohjalta pystyy luokittelemaan ne kertoviksi, kuvaileviksi, ohjaaviksi tai kantaa ottaviksi teksteiksi.

T7 Oppilas etsii tietoa itseään kiinnostavasta aiheesta erilaisista lähteistä. Hän suhtautuu kriittisesti löytämiinsä tietoihin ja vertailee niitä keskenään.

T8 Oppilas lukee ryhmän kanssa yhdessä valitun kirjan ja jakaa lukukokemuksensa muiden kanssa. Hän lukee myös omaehtoisesti laatenkirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja pitää jostakin lukemastaan kirjasta tai tekstistä esitelmän.

T9 Oppilas ilmaisee omia kokemusien ja ajatuksiaan kirjoittamalla erityyppisiä tekstejä. Hänen luottamuksensa omiin kykyihinsä kirjoittajana kasvaa.

T11 Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla, ja hänen näppäintaitonsa sujuvoituvat. Oppilas käyttää kirjoittaessaan kirjoitetun kielen perusrakenteita, ja hän hallitsee oikeinkirjoituksen perusasioita.

T14 Oppilas lukee sovitut kirjat ja pystyy keskustelemaan niistä muiden kanssa.

T15 Oppilas osaa kuvailla elämänpiiriinsä kuuluvien eri kulttuurien eroja ja yhtäläisyyksiä. Tutustuessaan muihin kulttuureihin hänen oma kulttuuri-identiteettinsä vahvistuu ja kunnioitus muita kulttuureja kohtaan kasvaa. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja toteutukseen.

Vuosiluokka 5:

T1 Oppilas ilmaisee ajatuksensa ja mielipiteensä selkeästi, perustellusti ja rakentavasti itselleen tutuissa viestintäympäristöissä. Oppilas osaa ottaa huomioon myös toisten mielipiteet.

T3 Oppilas hyödyntää monipuolisesti kehollisia ja äänellisiä itseilmaisun keinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Oppilas osaa pitää lyhyen, valmistellun puheenvuoron itseään kiinnostavasta aiheesta. Oppilas osallistuu luokassa tehtäviin draamaharjoituksiin ja -esityksiin.

T5 Oppilas tarkkailee ja arvioi omaa lukutaitoaan. Oppilas käyttää tilanteeseen sopivia tekstin ymmärtämisen strategioita. Oppilas lukee opettajan kanssa sovitut kokonaisteokset ja muut tekstit.

T6 Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas tunnistaa teksteistä ajan ilmaisun ja sanojen taivuttamisen piirteitä sekä osaa hyödyntää havaintojaan tekstien tulkitsemisessa. Oppilas käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämisessä.

T7 Oppilas käyttää eri tiedonlähteitä ja suhtautuu löytämäänsä tietoon kriittisesti.

T8 Oppilas lukee monenlaista kaunokirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä. Oppilas jakaa lukukokemuksiaan muiden kanssa.

T10 Oppilas tunnistaa eri tekstityyppejä ja pystyy niiden perusteella myös itse tuottamaan erilaisia tekstejä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä ja jakaa sen kappaleisiin.

T11 Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla ja hallitsee näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen ja oikeinkirjoituksen perusasioita.

T13 Oppilas havainnoi ja kuvailee tekstien kielellisiä piirteitä. Hän käyttää oppimiaan peruskäsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan kielestä.

T14 Oppilas on kiinnostunut lukemisesta ja käyttää kirjaston palveluja.

T15 Oppilas kuvailee havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja suomen ja venäjän sekä mahdollisesti muiden koulussa käytettyjen kielten välillä. Oppilas kertoo itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Vuosiluokka 6:

T2 Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas muuntelee viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan huomioon toisten tarpeet ja näkökulmat.

T4 Oppilas ottaa vastaan ja antaa rakentavasti palautetta. Oppilas kuuntelee muita ja jakaa heidän kanssaan omia kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään.

T6 Oppilas tunnistaa useampia kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

T7 Oppilas etsii tietoa monipuolisista lähteistä ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteen luotettavuutta.

T8 Oppilas on kiinnostunut lukemisesta ja haluaa jakaa lukukokemuksensa muiden kanssa. Oppilas tuntee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä.

T11 Oppilaan käsiala on selkeää ja luettavaa. Hän hallitsee näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä omassa tekstissään.

T12 Oppilas tuntee kirjoittamisen eri vaiheita ja osaa kuvailla niitä. Oppilas arvioi omia tekstejään ja kykenee tuottamaan niitä yksin sekä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tuntee verkossa toimimisen eettisiä periaatteita ja noudattaa niitä. Oppilas merkitsee lähteet oman tekstinsä loppuun.

T13 Oppilas erottelee erilaisten tekstien kielellisiä piirteitä ja pystyy vertailemaan eri kieliä keskenään. Oppilas käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan kielestä.

T14 Oppilas lukee sovitut teokset, keskustelee niistä ja jakaa lukukokemuksensa muille. Oppilas osaa käyttää kirjaston palveluja.

T15 Oppilas tunnistaa yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Vuosiluokka 3

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsikirjoittamista ja näppäintaitoja.

Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omassa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkaajiin nykyculttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykyculttuurista klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Oppilasta rohkaistaan ilmaisemaan omia kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään tutuissa viestintäympäristöissä. Oppilasta kannustetaan havainnoimaan omaa viestintäänsä ja sen vaikutusta ympäristöön ja muuttamaan tarvittaessa viestintäänsä rakentavampaan suuntaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Puheviestintätilanteissa toimiminen

Oppilas toimii kussakin viestintätilanteessa tarkoituksenmukaisesti ja pystyy ottamaan vastaan ja antamaan palautetta rakentavasti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Oppilas ilmaisee itseään käyttäen monipuolisia kokonaisilmaisun muotoja. Häntä ohjataan ottamaan ilmaisussaan muut huomioon ja tarkkailemaan oman toimintansa vaikutuksia muihin ihmisiin. Oppilas osallistuu luokan yhteisiin draamaharjoituksiin ja pystyy valmistamaan pienen puheenvuoron itseään kiinnostavasta aiheesta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ilmaisukeinojen käyttö

Oppilas ilmaisee itseään käyttäen monipuolisia kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa pitää lyhyen puheenvuoron itse valitsemastaan aiheesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Oppilasta harjaannutetaan sujuvaan lukutaitoon ja kannustetaan laajentamaan sana- ja käsitevarastoaan lukemalla. Häntä kannustetaan käyttämään tekstin ymmärtämiseen liittyviä

strategioita (silmäilevä lukeminen, kuvien tulkitseminen, kuvien tuottaminen, ajatuskartat). Oppilasta innostetaan jakamaan lukukokemuksiaan toisten kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden käyttö

Oppilas lukee sujuvasti ja osaa käyttää erilaisia lukemisen strategioita. Oppilas osaa jonkin verran jo itse arvioida omaa lukutaitoaan ja luetun ymmärtämistään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Oppilasta innostetaan lukiessaan kiinnittämään huomiota eri tekstien (kertova, kuvaava, ohjaava, kantaa ottava) tunnuspiirteisiin. Huomioidaan tekstien erityispiirteet myös sanaston tasolla. Koulun kaksikielistä kieliympäristöä hyödynnetään kielellisten piirteiden tutkimisessa. Vertaillaan rakenteita suomen ja venäjän kielissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien erittely ja tulkinta

Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien piirteitä ja osaa tulkita niitä ja samalla kartuttaa omaa sana- ja käsitevarantoaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Oppilasta kannustetaan tekemään pienoistutkimuksia itseään kiinnostavista aiheista. Häntä harjaannutetaan etsimään tietoa erilaisista lähteistä (esimerkiksi tietokirjat, media, sanomalehdet) ja merkitsemään lähdeviitteet. Oppilasta ohjataan olemaan kriittinen saamansa tiedon suhteen ja vertaamaan eri tietolähteistä saamaansa tietoa toisiinsa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedonhankinta ja lähdekriittisyys

Oppilas osaa hakea tietoa eri lähteistä ja suhtautuu löytämäänsä tietoon kriittisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Oppilasta rohkaistaan lukemaan mahdollisimman monenlaisia tekstejä. Hänelle tarjotaan mahdollisuus jakaa lukukokemuksensa muiden kanssa esimerkiksi kertoen, keskustellen, kuvia tekemällä tai draaman avulla. Oppilaat voivat vinkata kirjoja tai tekstejä toinen toisilleen tai luokka voi osallistua kirjavinkkaukseen myös lähikirjastossaan. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus käyttää luokka- ja koulukirjastoa sekä myös kaupunginkirjastoa ja mediaa monipuolisesti etsiessään itseään kiinnostavaa luettavaa.

Luetaan jokin kokonaisteos lastenkirjallisuuden klassikoista ja jaetaan lukukokemus ryhmässä keskustellen, kuvallisesti tai muutoin esitellen esim. mediaa hyödyntäen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen

Oppilas tuntee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, mediatekstejä ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Oppilas kehittää itseään kirjoittajana. Oman tekstin malleina käytetään lastenkirjallisuudesta, asiateksteistä ja mediateksteistä poimittuja näytteitä. Oppilas muodostaa kuvaa eri tekstityyppien tunnuspiirteistä ja hyödyntää niitä omaa tekstiä tuottaessaan. Oppilasta kannustetaan ajattelemaan kirjoittamista prosessina. Tuolloin hän rohkaistuu palaamaan tekstiinsä, arvioimaan ja tarvittaessa muokkaamaan sitä eri tasoilla (sana-, rakenne- ja sisältötasolla). Oppilas harjoittelee arvioimaan omaa ja toisten työtä rakentavasti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen

Oppilas ilmaisee rohkeasti omia ajatuksiaan ja mielipiteitään kirjallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Oppilas harjaantuu tarkkailemaan omaa käsialaansa ja sen luettavuutta. Oppilaan näppäintaidot sujuvoituvat. Oppilasta ohjataan tarkistamaan tuottamiensa tekstien rakenteita ja oikeinkirjoitusta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta

Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla sekä hallitsee näppäintaitoja. Hän hallitsee oikeinkirjoittamisen perusasioita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Oppilasta kannustetaan kiinnittämään huomiota kielen vaihteluun ja vivahteisiin eri tilanteissa (puhekieli / kirjakieli, tekstilajit). Oppilasta ohjataan valitsemaan tilanteeseen sopiva tyyli. Vertaillaan suomen ja venäjän kielen eroja viestintätilanteissa. Oppilas oppii puhumaan kielestä käsitteitä käyttäen (esimerkiksi vokaalit, konsonantit, diftongit, äng-äänne, sanaluokat, substantiivit, adjektiivit, verbit, vertailumuodot, taipuminen, synonyymit, homonyymit, vastakohdat).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta

Oppilas tarkkailee ympäristössään käytettävää kieltä, ja oppilasta rohkaistaan tekemään siitä havaintoja. Oppilas hallitsee joitakin käsitteitä, jotka auttavat häntä keskustelemaan kielestä tekemistään havainnoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Oppilasta ohjataan tutustumaan lastenkirjallisuuden eri tyyleihin ja valitsemaan myös itselle vieraita tekstilajeja (esimerkiksi runoja, tietokirjallisuutta). Apuna tässä voidaan käyttää erilaisia lukudiplomeja ja kirjaston tarjoamia palveluja, esimerkiksi kirjavinkkauksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjallisuuden tuntemus

Oppilas lukee yhdessä sovitut kirjat ja pystyy keskustelemaan kirjoista ja jakamaan niistä saamiaan kokemuksia muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Oppilasta kannustetaan tutustumaan muihin ympäristönsä kulttuureihin, meidän koulussamme erityisesti venäläiseen kulttuuriin, ja etsimään samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia kulttuurien väliltä. Näin hänen oma kulttuuri-identiteettinsä vahvistuu, ja samalla kunnioitus muita kulttuureja kohtaan syvenee.

Oppilas tutustuu erilaisiin lapsille suunnattuihin media- ja kulttuuripalveluihin ja käy esimerkiksi kirjastossa, näyttelyissä ja teatterissa. Oppilas luo omaa kulttuuria yhdessä muiden samassa yhteisössä toimivien kanssa. Hän tutustuu myös median tarjoamiin mahdollisuuksiin ja miettii sen asemaa omassa elämässään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen

Oppilas tutustuu ympäristönsä eri kulttuureihin ja pystyy erittelemään kulttuureista löytyviä erilaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Hänen oma kulttuuri-identiteettinsä vahvistuu. Oppilas tutustuu erilaisiin media- ja kulttuuripalveluihin ja luo myös omaa kulttuuria.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Vuosiluokka 4

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista.

Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykyculttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiötä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T9	S3	L1, L2, L4, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Oppilasta ohjataan havainnoimaan omia vuorovaikutustaitojaan erilaisissa viestintätilanteissa. Häntä ohjataan huomaamaan, että olemalla kohtelias ja huomaavainen muita kohtaan tulee itsekkin kohdelluksi samalla tavalla ja vuorovaikutustilanteissa ei synny ristiriitaa. Erityisesti harjoitellaan omien mielipiteiden ilmaisemista ja niiden perustelemista niin, että on avoin myös muiden mielipiteille ja perusteluille.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toiminta vuorovaikutustilanteissa

Oppilas osaa hyödyntää omia vuorovaikutustaitojaan ottaen samalla huomioon myös muut viestintätilanteeseen osallistuvat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Oppilasta kannustetaan ilmaisemaan itseään käyttäen monipuolisia kokonaisilmaisun muotoja. Oppilasta rohkaistaan ottamaan omaehtoisemmin ilmaisussaan muut huomioon ja tarkkailemaan oman toimintansa vaikutuksia muihin ihmisiin. Oppilas osallistuu luokan yhteisiin draamaharjoituksiin ja pystyy valmistamaan pienen puheenvuoron itseään kiinnostavasta aiheesta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ilmaisukeinojen käyttö

Oppilas käyttää kokonaisilmaisun keinoja viestintätilanteissa. Hän huomioi oman toimintansa vaikutuksen toisiin viestijiin ja osaa muuttaa omaa toimintatapaansa tarpeen vaatiessa. Oppilas osaa pitää lyhyen puheenvuoron itseään kiinnostavasta aiheesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuva sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Oppilasta rohkaistaan osallistumaan erilaisiin viestintätilanteisiin ja suhtautumaan niistä saatuun palautteeseen taitojen kehittämisen näkökulmasta. Oppilasta ohjataan antamaan rakentavaa palautetta loukkaamatta muita. Ryhmässä rakennetaan kannustavaa ilmapiiriä, jossa kunkin viestijäkuva ja viestintätaidot kehittyvät myönteiseen suuntaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutustaitojen kehittyminen

Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa rohkeasti mutta rakentavasti palautetta muiden toiminnasta. Näin hän on omalta osaltaan luomassa myönteistä ilmapiiriä, jossa jokaisen viestintätaidot kehittyvät.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Oppilasta kannustetaan tavoittelemaan sujuvaa lukutaitoa ja laajentamaan tietoisesti sana- ja käsitevarastoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Häntä ohjataan käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita (silmailevä lukeminen, kuvien tulkitseminen, kuvien tuottaminen, ajatuskartat). Oppilasta innostetaan jakamaan lukukokemuksiaan toisten kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstinymmärtämisen perustrategioiden hallinta

Oppilas käyttää lukiessaan erilaisia tekstinymmärtämisen perustrategioita ja tarkkailee ja jossakin määrin myös arvioi omaa lukemistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perustrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perustrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Oppilasta ohjataan tutustumaan mahdollisimman monenlaisiin teksteihin ja kiinnittämään huomiota kunkin tekstilajin ominaispiirteisiin. Häntä kannustetaan miettimään lukiessaan tekstin tarkoitusta: miksi teksti on kirjoitettu (esimerkiksi viihtyminen, tiedon välittäminen, vaikuttaminen).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien erittely ja tulkinta

Oppilas vertailee erilaisia tekstejä, ja niistä löytyvien kielellisten ja tekstuaalisten piirteiden pohjalta hän pystyy luokittelemaan ne kertoviksi, kuvaileviksi, ohjaaviksi tai kantaa ottaviksi teksteiksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Oppilasta kannustetaan tekemään pienoistutkimuksia itseään kiinnostavista aiheista sekä eri oppiaineisiin liittyen. Häntä harjaannutetaan etsimään tietoa erilaisista lähteistä (esimerkiksi media, tietokirjat, sanomalehdet) ja merkitsemään lähdeviitteet. Oppilasta ohjataan olemaan kriittinen saamansa tiedon suhteen ja vertaamaan eri tietolähteistä saamaansa tietoa toisiinsa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Oppilas etsii tietoa itseään kiinnostavasta aiheesta erilaisista lähteistä. Hän suhtautuu kriittisesti löytämiinsä tietoihin ja vertailee niitä keskenään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Luetaan jokin kokonaisteos lastenkirjallisuuden klassikoista ja jaetaan lukukokemus ryhmässä keskustellen, kuvallisesti tai muutoin esitellen, esim. mediaa hyödyntäen. Oppilas pitää kirjaesitelmän jostakin lukemastaan kirjasta ja jakaa näin lukukokemuksensa toisten kanssa ja toimii myös kirjavinkkaajana. Hän saa mahdollisuuden laajentaa lukutottumuksiaan kuulemalla muiden kokemuksia luetuista kirjoista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen

Oppilas lukee ryhmän kanssa yhdessä valitun kirjan ja jakaa lukukokemuksensa muiden kanssa. Hän lukee myös omaehtoisesti laatenkirjallisuutta, mediatekstejä ja muita tekstejä ja pitää jostakin lukemastaan kirjasta tai tekstistä esitelmän.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Oppilas kehittää itseään kirjoittajana. Oman tekstin malleina käytetään lastenkirjallisuudesta poimittuja näytteitä. Hän muodostaa kuvaa eri tekstityyppien tunnuspiirteistä ja hyödyntää niitä omaa tekstiä tuottaessaan. Oppilasta kannustetaan ajattelemaan kirjoittamista prosessina. Tuolloin hän rohkaistuu palaamaan tekstiinsä, arvioimaan ja tarvittaessa muokkaamaan sitä eri tasoilla (sana-, rakenne- ja sisältötaso). Oppilasta ohjataan tarkistamaan tuottamiensa tekstien rakenteita ja oikeinkirjoitusta. Oppilas harjoittelee arvioimaan omaa ja toisten työtä rakentavasti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen

Oppilas ilmaisee omia kokemuksiaan ja ajatuksiaan kirjoittamalla erityyppisiä tekstejä. Hänen luottamuksensa omiin kykyihinsä kirjoittajana kasvaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Oppilas tarkkailee omaa käsialaansa ja sen luettavuutta ja tarvittaessa korjaa sitä. Oppilaan näppäintaidot sujuvoituvat. Oppilasta ohjataan tarkistamaan tuottamiensa tekstien rakenteita ja oikeinkirjoitusta itse tarkastuslistojen avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta

Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla ja hänen näppäintaitonsa sujuvoituvat. Oppilas käyttää kirjoittaessaan kirjoitetun kielen perusrakenteita, ja hän hallitsee oikeinkirjoituksen perusasioita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Oppilasta ohjataan tutustumaan lastenkirjallisuuden eri tyyleihin ja valitsemaan myös itselle vieraita tekstilajeja (esimerkiksi runoja, tietokirjallisuutta). Apuna tässä voidaan käyttää erilaisia

lukudiplomeja, luokan lukuhaasteita ja kirjaston tarjoamia palveluja, esimerkiksi kirjavinkkauksia. Luokka lukee myös yhdessä valitun kokonaisteoksen, jota käsitellään yhdessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjallisuuden tuntemus

Oppilas lukee sovitut kirjat ja pystyy keskustelemaan niistä muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Oppilasta kannustetaan tutustumaan muihin ympäristönsä kulttuureihin, meidän koulussamme erityisesti venäläiseen kulttuuriin, ja etsimään samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia kulttuurien väliltä. Näin hänen oma kulttuuri-identiteettinsä vahvistuu ja samalla kunnioitus muita kulttuureja kohtaan syvenee.

Oppilasta tutustutetaan erilaisiin lapsille suunnattuihin media- ja kulttuuripalveluihin (käydään esimerkiksi kirjastossa, näyttelyissä ja teatterissa). Oppilas luo omaa kulttuuria yhdessä muiden samassa yhteisössä toimivien kanssa esimerkiksi tekemällä esityksiä koulun tilaisuuksiin. Hän tutustuu myös median tarjoamiin mahdollisuuksiin ja miettii sen asemaa omassa elämässään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen

Oppilas osaa kuvailla elämänpiiriinsä kuuluvien eri kulttuurien eroja ja yhtäläisyyksiä. Tutustuessaan muihin kulttuureihin hänen oma kulttuuri-identiteettinsä vahvistuu ja kunnioitus muita kulttuureja kohtaan kasvaa. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja toteutukseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Vuosiluokka 5

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyytit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omista teksteistä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille

tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiötä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L7
T3	S1	L1, L2, L4, L7
T5	S2	L1, L4, L5
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T10	S3	L1, L4, L5, L7
T11	S3	L1, L4, L5
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

Oppilasta ohjataan toimimaan rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan ajatuksensa ja mielipiteensä selkeästi. Harjoitellaan ja havainnoidaan vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Oppilasta kannustetaan huomioimaan Suomalais-venäläisen koulun kaksikielinen viestintäympäristö ja sen mahdollisuudet.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestintätilanteessa toimiminen

Oppilas ilmaisee ajatuksensa ja mielipiteensä selkeästi, perustellusti ja rakentavasti itselleen tutuissa viestintäympäristöissä. Oppilas osaa ottaa huomioon myös toisten mielipiteet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Oppilasta ohjataan käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Oppilaan kokonaisilmaisullisia taitoja vahvistetaan. Oppilasta opastetaan pitämään lyhyt, valmisteltu puheenvuoro. Oppilaalle annetaan mahdollisuuksia osallistua erilaisiin esitystilanteisiin sekä draamatoimintaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ilmaisukeinojen käyttö

Oppilas hyödyntää monipuolisesti keuhollisia ja äänellisiä itseilmaisun keinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Oppilas osaa pitää lyhyen, valmistellun puheenvuoron itseään kiinnostavasta aiheesta. Oppilas osallistuu luokassa tehtäviin draamaharjoituksiin ja -esityksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

Oppilasta ohjataan tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan ja omia tekstin ymmärtämisen strategioitaan. Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista ja ohjataan oppilasta käyttämään tilanteeseen sopivia tekstin ymmärtämisen strategioita, kuten esimerkiksi silmäilevää lukemista. Annetaan oppilaalle mahdollisuuksia nauttia monimuotoisista teksteistä. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lasten- ja nuortenkirjallisuutta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta

Oppilas tarkkailee ja arvioi omaa lukutaitoaan. Oppilas käyttää tilanteeseen sopivia tekstin ymmärtämisen strategioita. Oppilas lukee opettajan kanssa sovitut kokonaisteokset ja muut tekstit.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Oppilasta opastetaan kehittämään tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja. Oppilasta ohjataan laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan. Oppilasta autetaan tunnistamaan joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas tututetaan havainnoimaan ajan ilmaisemista (verbien aikamuodot) sekä kielen piirteitä (nominien sijamuodot) erilaisissa teksteissä. Oppilaan monilukutaitoa edistetään monipuolisessa tekstiympäristössä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien erittely ja tulkinta

Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas tunnistaa teksteistä ajan ilmaisun ja sanojen taivuttamisen piirteitä sekä osaa hyödyntää havaintojaan tekstien tulkitsemisessä. Oppilas käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Oppilasta ohjataan monipuoliseen tiedonhankintaan ja käyttämään eri tiedonlähteitä. Oppilasta kannustetaan hyödyntämään tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Oppilas käyttää eri tiedonlähteitä ja suhtautuu löytämäänsä tietoon kriittisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin

ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Oppilasta rohkaistaan tutustumaan lapsille ja nuorille suunnattuun kirjallisuuteen sekä media- ja muihin teksteihin. Oppilasta kannustetaan jakamaan lukukokemuksiaan, myös monimediaisissa ympäristöissä. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen

Oppilas lukee monenlaista kaunokirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä. Oppilas jakaa lukukokemuksiaan muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Oppilasta kannustetaan ja ohjataan kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä. Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomioita omien tekstien otsikointiin, kappalejakoon sekä sanavalintoihin. Oppilasta opastetaan tutkimaan kieltä omien tarinoiden kautta. Oppilasta kannustetaan eläytyvään ja luovaan kirjoittamiseen, myös annettujen mallitekstien pohjalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö

Oppilas tunnistaa eri tekstityyppejä ja pystyy niiden perusteella myös itse tuottamaan erilaisia tekstejä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä ja jakaa sen kappaleisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Oppilasta ohjataan sujuvoittamaan käsinkirjoittamista sekä näppäintaitoja. Oppilasta ohjataan vahvistamaan kirjoitetun kielen, tekstien rakenteiden sekä oikeinkirjoituksen hallintaa ja hyödyntämään taitojaan myös omien tekstien tuottamisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta

Oppilas kirjoittaa selkeällä käsialalla ja hallitsee näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen ja oikeinkirjoituksen perusasioita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Oppilaan kielitietoisuutta vahvistetaan. Oppilasta innostetaan tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen variantteja, sekä harjaannutetaan häntä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Oppilasta autetaan ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia. Oppilasta innostetaan kulttuurin pariin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta

Oppilas havainnoi ja kuvailee tekstien kielellisiä piirteitä. Hän käyttää oppimiaan peruskäsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan kielestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista

lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Oppilasta rohkaistaan etsimään itseä kiinnostavaa kirjallisuutta sekä jakamaan lukukokemuksiaan muille. Oppilasta innostetaan käyttämään kirjaston palveluja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjallisuuden tuntemus

Oppilas on kiinnostunut lukemisesta ja käyttää kirjaston palveluja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Oppilasta tuetaan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjataan arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä. Oppilas tutustutetaan omaan kielelliseen ja kulttuuriseen identiteettiin sekä ohjataan havaitsemaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilasta kannustetaan tutustumaan itseä kiinnostavaan media- ja kulttuuritarjontaan. Oppilasta rohkaistaan suunnittelemaan omia esityksiä ja esittämään niitä muille.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen

Oppilas kuvailee havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja suomen ja venäjän sekä mahdollisesti muiden koulussa käytettyjen kielten välillä. Oppilas kertoo itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Vuosiluokka 6

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa

viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkaajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemista ja kirjoittamista harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L2, L3, L7
T4	S1	L1, L2, L3, L4
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L4, L5
T8	S2	L1, L4, L5
T11	S3	L1, L4, L5
T12	S3	L2, L4, L5, L6
T13	S4	L1, L2, L4
T14	S4	L2, L4, L5, L7
T15	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Oppilasta ohjataan havainnoimaan ja hyödyntämään erilaisia viestintätapoja erilaisissa viestintätilanteissa. Oppilasta opastetaan hyödyntämään äänenkäytön, viestin kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja sekä muuntelemaan omaa viestintätapaansa tilanteen mukaan myös muiden näkökulmat huomioon ottaen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toiminta vuorovaikutustilanteissa

Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas muuntelee viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan huomioon toisten tarpeet ja näkökulmat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuva sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Oppilasta kannustetaan harjoittelemaan rakentavan palautteen antamista, toisten kuuntelemista sekä omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista. Oppilaalle annetaan mahdollisuuksia kehittää omaa myönteistä viestijäkuva erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Oppilasta ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksia ja ottamaan vastaan palautetta omasta toiminnasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutustaitojen kehittyminen

Oppilas ottaa vastaan ja antaa rakentavasti palautetta. Oppilas kuuntelee muita ja jakaa heidän kanssaan omia kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

Oppilasta opastetaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilasta ohjataan käyttämään tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen. Oppilasta opastetaan tunnistamaan sijamuotoja ja niiden merkityksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien erittely ja tulkinta

Oppilas tunnistaa useampia kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

Oppilasta opastetaan käyttämään tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita. Oppilasta autetaan arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Oppilas etsii tietoa monipuolisista lähteistä ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteen luotettavuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

Oppilasta ohjataan tutustumaan lapsille ja nuorille suunnattuun kirjallisuuteen sekä media- ja muihin teksteihin. Oppilaalle annetaan mahdollisuuksia jakaa lukukokemuksiaan muille, myös monimediaisessa ympäristössä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen

Oppilas on kiinnostunut lukemisesta ja haluaa jakaa lukukokemuksensa muiden kanssa. Oppilas tuntee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Oppilasta ohjataan tutkimaan kieltä, myös omien tekstien tuottamisen kautta. Oppilasta opastetaan ymmärtämään kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita sekä käyttämään niitä oman tekstinsä tuottamisessa. Oppilasta ohjataan sujuvoittamaan näppäintaitojaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta

Oppilaan käsiala on selkeää ja luettavaa. Hän hallitsee näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä omassa tekstissään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Oppilas tutustutetaan kirjoittamisen eri vaiheisiin, tekstin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa, oman tekstin arviointiin, palautteen antamiseen sekä lähteiden käyttöön. Oppilasta ohjataan tarkistamaan ja tarvittaessa korjaamaan itse omaa tekstiään. Oppilasta autetaan ymmärtämään ja noudattamaan verkossa toimimisen eettisiä periaatteita. Oppilasta opastetaan merkitsemään lähteet tekstin loppuun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä

Oppilas tuntee kirjoittamisen eri vaiheita ja osaa kuvailla niitä. Oppilas arvioi omia tekstejään ja kykenee tuottamaan niitä yksin sekä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tuntee verkossa toimimisen eettisiä periaatteita ja noudattaa niitä. Oppilas merkitsee lähteet oman tekstinsä loppuun.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaihteittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

Oppilasta rohkaistaan tekemään havaintoja tekstien kielellisistä piirteistä ja kuvailemaan niitä. Oppilasta kannustetaan käyttämään oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan. Oppilasta opastetaan tutustumaan ja vertailemaan suomen kielen piirteitä muihin koulussa puhuttuihin tai opiskeltaviin kieliin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta

Oppilas erottelee erilaisten tekstien kielellisiä piirteitä ja pystyy vertailemaan eri kieliä keskenään. Oppilas käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan kielestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Oppilasta innostetaan lukemaan sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelemaan niistä ja jakamaan lukukokemuksiaan muille. Oppilasta kannustetaan käyttämään kirjaston palveluja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kirjallisuuden tuntemus

Oppilas lukee sovitut teokset, keskustelee niistä ja jakaa lukukokemuksensa muille. Oppilas osaa käyttää kirjaston palveluja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

Oppilasta rohkaistaan kuvailemaan havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilasta kannustetaan kertomaan itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilaalle luodaan erilaisia mahdollisuuksia omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen

Oppilas tunnistaa yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

33. Vuosiluokat 7-9

33.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Alakoulusta yläkouluun

Vuosiluokkien 3–6 ohjaus on pääosin luokanopettajan antamaa ohjausta. Oppilaan oma vastuu ja itsenäisyys koulutehtävissä lisääntyvät. Yläluokilla ja niille siirryttäessä ohjaukselle varataan riittävästi aikaa. Oppilas, huoltaja ja luokanvalvoja käyvät vuosittain kehityskeskustelun.

Nivelvaihe alaluokilta (6. lk) yläluokille (7. lk) on tärkeä siirtymävaihe. Siirtymävaiheessa huolehditaan, että oppilas ja huoltaja saavat riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta ja edistymisestä.

Pääasiassa yhtenäiskoulumme 6. luokan oppilaat siirtyvät oman koulun 7. luokalle. Mikäli oppilas siirtyy muuhun yläkouluun, tällöin yhteistyössä ovat tarvittaessa koulujen luokanopettajat, oppilaanohjaajat ja koulun oppilashuoltoryhmä. Siirryttäessä alakoulusta yläkouluun huolehditaan, että opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin.

Koulumme 6. luokkalaiset siirtyvät pääasiassa oman koulun yläkouluun ilman erillistä hakua tai kielikoetta. Oppilaita ja heidän vanhempiaan tiedotetaan siirtymästä ja siihen liittyvistä käytännön asioista. Mikäli oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän alaiseen yläkouluun, opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirretään eteenpäin.

33.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan

opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

33.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

Yläkoulusta toiselle asteelle

Jatko-opintojen suunnittelu tapahtuu pääsääntöisesti oppilaanohjauksen luokkatunneilla ja henkilökohtaisessa ohjauksessa. Oppilaat saavat tietoa toisen asteen opinnoista ja alueen oppilaitoksista. Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia käydä tutustumassa oppilaitoksiin. Oppilaanohjaaja vastaa perusopetuksen päättöluokan vanhempainilloista, joissa teemana ovat jatko-opinnot.

Suomalais-venäläisen koulun lukio toimii samoissa tiloissa perusopetuksen kanssa. Oma lukio tarjoaa opetuksellisesti ja kasvatuksellisesti eheän jatkumon koulupolkuun, jossa kielikasvatus, yhteisöllisyys ja kansainvälisyys ovat keskeisessä asemassa. Lukioon haetaan yhteishaun kautta. Siirryttäessä yläkoulusta toiselle asteelle opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle.

33.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeitä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen

kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestäväen elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestäväen kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

33.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehooaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen

toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeitä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeitä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakoiminen on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvuun demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoa ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen

luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

33.6. Oppiaineet

33.6.1. Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevilla oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian

opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 7–9, mikäli biologiaa opetetaan venäjäksi:

Oppilas osaa nimetä laajemmin lähiympäristön eliöitä (metsä-, suo- ja vesiekosysteemin kasveja ja eläimiä). Oppilas perehtyy keskeisiin biologisiin käsitteisiin ja ilmiöihin myös venäjän kielellä. Opetuksessa käytetään 7.–8. -luokilla lisämateriaalina venäjänkielistä oppimateriaalia. Pyritään toteuttamaan pienimuotoinen tutkimus venäjäksi. Kielelliset sisällöt oppiaineissa suunnitellaan ja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä venäjän opetuksen ja siihen liittyvien tavoitteiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso biologian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7

T1 Oppilas ymmärtää erilaisten ekosysteemien rakennetta ja toimintaa. Oppilas tunnistaa eri ekosysteemien keskeisiä lajeja.

T3 Oppilas ymmärtää erilaisten elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

T6 Oppilas havainnoi lähiympäristön tilaa ja muutoksia sekä tuntee kestävän elämäntavan merkityksen. Oppilas perehtyy Suomen kansallispuistoihin, niiden suojeluun ja virkistyskäyttöön sekä jokamiehenoikeuksiin ja velvollisuuksiin.

T7 Oppilas hallitsee biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhallintamenetelmiä.

T8 Oppilas käyttää turvallisesti biologian tutkimusvälineistöä ja työskentelee annettujen ohjeiden mukaan niin luokkatilassa kuin maastossa.

T9 Oppilas tunnistaa eri metsätyyppien tyyppikasveja ja tekee kasvikoelman annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen.

T10 Oppilas tunnistaa eri metsätyyppien tyyppikasveja ja tekee koulun lähimaastossa pienimuotoisia maastotöitä (esimerkiksi kasvillisuusruutu) sekä havainnoi lähiympäristölle tyypillisiä lintulajeja.

T11 Oppilas soveltaa biologian tietoja ja taitoja niin omassa arjessa kuin yhteiskunnassa. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin.

T12 Oppilas vahvistaa omaa luontosuhdettaan ja ympäristötietoisuuttaan.

T13 Oppilas kuvailee biologian tietojen ja taitojen yhteyksiä ihmiseen ja ympäristöön liittyviin vastuukysymyksiin sekä pohtii eettisesti kestäviä valintoja.

T14 Oppilas antaa esimerkkejä siitä, miten voidaan toimia kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vuosiluokka 8

T2 Oppilas ymmärtää eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä eliöiden jaon omiin kuntiinsa.

T3 Oppilas tunnistaa eri eliölajeja ja tietää, millaisissa elinympäristöissä eri eliölajit elävät ja mitä luonnon monimuotoisuus tarkoittaa.

T4 Oppilas tietää, että perimä ja ympäristö yhdessä vaikuttavat eliöiden yksilönkehityksessä ja evoluutiossa. Oppilas ymmärtää, että elämä maapallolla on kehittynyt nykyisen kaltaiseksi pitkän ajan kuluessa evoluution tuloksena.

T8 Oppilas osaa käyttää biologian tutkimusvälineitä ja hyödyntää tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia.

T12 Oppilas antaa esimerkkejä mahdollisuuksista toimia luonnossa kestävällä tavalla.

Vuosiluokka 9

T5 Oppilas kuvaa pääpiirteittäin ihmiselimestön perusrakenteita, elintoimintoja sekä tietää ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteet.

T7 Oppilas toteuttaa pienimuotoisia testejä liittyen ihmisen elintoimintoihin sekä esittää ja arvioi luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

T8 Oppilas tekee ihmisen elintoimintoja koskevia pienimuotoisia testejä.

T11 Oppilas kykenee käyttämään biologisia tietoja ja taitoja omassa arjessa ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella näkemyksiään biologisen tietämyksen pohjalta.

T13 Oppilas kuvailee biologian tietojen ja taitojen yhteyksiä ihmiseen ja ympäristöön. Oppilas pohtii eettisesti kestäviä valintoja.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävästä tulevaisuudesta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L7
T6	S6	L4, L7
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S6	L5, L6, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L5
T11	S6	L2, L3, L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S6	L7
T14	S6	L5, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

Oppilasta ohjataan ymmärtämään erilaisten ekosysteemien (metsä-, suo- ja vesiekosysteemi) rakennetta ja toimintaa sekä tunnistamaan niiden ravintoketjujen lajeja. Oppilasta ohjataan vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä metsien kestävän käytön merkitys.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen

Oppilas ymmärtää erilaisten ekosysteemien rakennetta ja toimintaa. Oppilas tunnistaa eri ekosysteemien keskeisiä lajeja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Oppilasta ohjataan tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen

Oppilas ymmärtää erilaisten elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle ja luonnolle. Oppilasta rohkaistaan tekemään havaintoja ja pieniä tutkimuksia koulun lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilasta ohjataan ymmärtämään maapallon luonnonvarojen rajallisuus sekä tuntemaan kestävän elämäntavan perusteet. Oppilasta ohjataan tutustumaan esimerkiksi kansallispuistojen toimintaan ja merkitykseen sekä jokamiehenoikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Oppilasta ohjataan tutustumaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi ja kestävän elämäntavan tunteminen

Oppilas havainnoi lähiympäristön tilaa ja muutoksia sekä tuntee kestävän elämäntavan merkityksen. Oppilas perehtyy Suomen kansallispuistoihin, niiden suojeluun ja virkistyskäyttöön sekä jokamiehenoikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Oppilasta ohjataan käyttämään biologialle tyypillisiä peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilasta ohjataan esittämään perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnontieteellinen ajattelutaito

Oppilas hallitsee biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhallintamenetelmiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedon-hankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Oppilasta ohjataan käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa sekä työskentelemään turvallisesti niin luokkatilassa kuin maastossa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö

Oppilas käyttää turvallisesti biologian tutkimusvälineistöä ja työskentelee annettujen ohjeiden mukaan niin luokkatilassa kuin maastossa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

Oppilasta ohjataan tekemään ohjeiden mukaisesti perinteinen kasvikokoelma tai vaihtoehtoisesti digitaalinen kasvikokoelma tai muu digitaalinen eliökokoelma. Oppilasta ohjataan kasvattamaan kasvi havainnoidakseen biologisia ilmiöitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen

Oppilas tunnistaa eri metsätyyppien tyyppikasveja ja tekee kasvikokoelman annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvinkokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen.

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

Oppilasta ohjataan havainnoimaan ja tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Oppilaalle mahdollistetaan pienimuotoiset maastotyöt (esimerkiksi kasvillisuusruutu) koulun lähimaastossa sekä lähiympäristölle tyypillisten lintulajien havainnointi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Biologisen tutkimuksen tekeminen

Oppilas tunnistaa eri metsätyyppien tyyppikasveja ja tekee koulun lähimaastossa pienimuotoisia maastotöitä (esimerkiksi kasvillisuusruutu) sekä havainnoi lähiympäristölle tyypillisiä lintulajeja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Oppilasta kannustetaan soveltamaan biologian tietoja ja taitoja yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa

Oppilas soveltaa biologian tietoja ja taitoja niin omassa arjessa kuin yhteiskunnassa. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Oppilasta kannustetaan syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan ja vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta. Innostetaan oppilasta omiin luontoharrastuksiin ja havainnoimaan luonnonilmiöitä sekä vahvistetaan intoa luonnon kunnioittamiseen ja ympäristönsuojeluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen

Oppilas vahvistaa omaa luontosuhdettaan ja ympäristötietoisuuttaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Oppilasta kannustetaan tekemään eettisesti perusteltuja valintoja luonnon monimuotoisuuden, luonnonvarojen kestäväen käytön sekä eläinten hyvinvoinnin kannalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettisten kysymysten pohdinta

Oppilas kuvailee biologian tietojen ja taitojen yhteyksiä ihmiseen ja ympäristöön liittyviin vastuukysymyksiin sekä pohtii eettisesti kestäviä valintoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi

Oppilasta kannustetaan vaikuttamaan ja toimimaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan luonnon kannalta eettisten valintojen tekemistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kestäväen tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot

Oppilas antaa esimerkkejä siitä, miten voidaan toimia kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävä käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L7
T4	S1, S4, S5	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

Oppilasta ohjataan kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Oppilasta ohjataan ymmärtämään eliökunnan rakennetta ja luokittelemaan eliöitä eri ryhmiin. Oppilasta ohjataan vertailemaan eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen

Oppilas ymmärtää eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä eliöiden jaon omiin kuntiinsa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen vesiekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

Oppilasta ohjataan tunnistamaan eri eliölajeja, tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen

Oppilas tunnistaa eri eliölajeja ja tietää, millaisissa elinympäristöissä eri eliölajit elävät ja mitä luonnon monimuotoisuus tarkoittaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

Oppilasta ohjataan ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita. Oppilasta ohjataan kuvaamaan, miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen

Oppilas tietää, että perimä ja ympäristö yhdessä vaikuttavat eliöiden yksilönkehityksessä ja evoluutiossa. Oppilas ymmärtää, että elämä maapallolla on kehittynyt nykyisenkaltaiseksi pitkän ajan kuluessa evoluution tuloksena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Oppilasta ohjataan käyttämään biologian tutkimusvälineistöä (mm. mikroskooppi). Ohjataan oppilasta raportoimaan omien tutkimusten tuloksia käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö

Oppilas osaa käyttää biologian tutkimusvälineitä ja hyödyntää tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

Oppilasta innostetaan syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen

Oppilas antaa esimerkkejä mahdollisuuksista toimia luonnossa kestäväällä tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S5	L3
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5	L1, L5
T11	S6	L2, L3, L7
T13	S6	L7

Vuosiluokan tavoitteet

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

Oppilasta ohjataan ymmärtämään ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Oppilasta opastetaan ymmärtämään ympäristön monimuotoisuuden ja puhtauden vaikutus ihmisten hyvinvointiin. Oppilasta ohjataan tutustumaan siihen, miten perimä ja ympäristö yhdessä vaikuttavat ihmisen ominaisuuksiin. Ohjataan oppilasta tekemään projektityö valitsemastaan aiheesta ja esittämään se.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen

Oppilas kuvaa pääpiirteittäin ihmiselimistön perusrakenteita, elintoimintoja sekä tietää ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

Ohjataan oppilasta tutustumaan luonnontieteellisen tutkimuksen tekemiseen suunnittelemalla ja toteuttamalla pienimuotoisia kokeita ja testejä liittyen ihmisen elintoimintoihin. Työskentelyssä korostuvat tutkimuksen suunnittelu, toteutus ja havainnointi. Kokeiden ja testien yhteydessä ohjataan oppilasta tekemään luonnontieteellisiä kysymyksiä, hypoteeseja ja johtopäätelmiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnontieteellinen ajattelutaito

Oppilas toteuttaa pienimuotoisia testejä liittyen ihmisen elintoimintoihin sekä esittää ja arvioi luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedon-hankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

Opastetaan oppilasta tutustumaan biologialle tunnusomaisiin tutkimus- ja mittausvälineisiin ihmistä koskevien pienimuotoisten tutkimusten yhteydessä (esimerkiksi ihmisen kuuloalueen tutkiminen). Opastetaan oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö

Oppilas tekee ihmisen elintoimintoja koskevia pienimuotoisia testejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Ohjataan oppilasta pohdimaan, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa. Kannustetaan oppilasta perustelemaan näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa

Oppilas kykenee käyttämään biologisia tietoja ja taitoja omassa arjessa ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella näkemyksiään biologisen tietämyksen pohjalta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

Ohjataan oppilasta hyödyntämään biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa. Kannustetaan oppilasta esittämään perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettisten kysymysten pohdinta

Oppilas kuvailee biologian tietojen ja taitojen yhteyksiä ihmiseen ja ympäristöön. Oppilas pohtii eettisesti kestäviä valintoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.

33.6.2. Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustiedon tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan

ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuksena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimisesta ja arjentaiteista sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämäkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Katsomusaineet pyritään opettamaan mahdollisuuksien mukaan oppilaan äidinkielellä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista,

käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämäkatsomustiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7

T1 Oppilas tuntee katsomuksellisia käsitteitä ja käyttää niitä. Oppilas ymmärtää katsomuksellisten käsitteiden keskinäisen riippuvuuden.

T2 Oppilas tuntee maailmanperintöohjelman merkityksen ja osaa nimetä kohteita sekä hankkia tietoa kulttuureista ja katsomuksista.

T3 Oppilas perehtyy kriittisen tiedonhankinnan menetelmiin maailmankatsomuksista ja eri kulttuureista. Oppilas tuntee ja arvostaa omia kulttuurisia ja kielellisiä lähtökohtiaan.

Vuosiluokka 8

T4 Oppilas selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja arvioi katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa. Oppilas suhtautuu rakentavasti erilaisiin maailmankatsomuksiin.

T5 Oppilas antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa. Oppilas suhtautuu luottavaisesti muita ihmisryhmiä kohtaan kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella.

T8 Oppilas käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkitsee ja soveltaa sitä.

T10 Oppilas nimeää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustelee ihmisoikeuksien merkitystä.

Vuosiluokka 9

T6 Oppilas kuvaa erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita. Oppilas pyrkii analysoimaan katsomuksellisia valintoja sekä yksilön että yhteisön näkökulmasta.

T7 Oppilas kuvaa monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.

T9 Oppilas nimeää keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastelee kestävä elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon

suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2, L7
T3	S1	L1, L2, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

Ohjataan oppilasta ymmärtämään maailmankuvan, -katsomuksen ja elämänkatsomuksen väliset erot. Kannustetaan oppilasta pohtimaan maailmankuvaansa ja siihen vaikuttavia osatekijöitä. Ohjataan oppilasta ymmärtämään hänen olevan vahvasti sidoksissa ympäröivään maailmaan, kulttuuriperintöön ja elävän vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Oppilasta ohjataan erittelemään suomalaisen ja venäläisen kulttuurin eroja ja yhtäläisyyksiä. Oppilasta rohkaistaan suunnittelemaan ja arvioimaan omaa työskentelyään sekä jakamaan omia ajatuksiaan ryhmässä sekä teknologian välityksellä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsitteiden hallinta ja soveltaminen

Oppilas tuntee katsomuksellisia käsitteitä ja käyttää niitä. Oppilas ymmärtää katsomuksellisten käsitteiden keskinäisen riippuvuuden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita.

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista, joista hän kertoo. Oppilas osallistuu keskusteluun katsomuksellisista kysymyksistä ja näin rakentaa omaa identiteettiään. Monikulttuurisessa ympäristössä toimiminen opettaa dialogin taitoja. Oppilasta ohjataan huomaamaan myös, miten uskonnot, kulttuurit ja katsomukset vaikuttavat arjessa ja yhteiskunnassa. Oppilas harjaantuu kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa ja osallistuu erilaisiin kulttuuritapahtumiin. Oppilasta ohjataan tutustumaan maailmanperintöohjelmaan erityisesti Suomen ja Venäjän osalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kulttuurien ja katsomusten tunteminen

Oppilas tuntee maailmanperintöohjelman merkityksen ja osaa nimetä kohteita sekä hankkia tietoa kulttuureista ja katsomuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.

T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

Oppilasta ohjataan perehtymään erilaisiin maailmankuviin ja maailmankatsomuksiin sekä tuntemaan keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien piirteitä ja niiden kehityskulkuja. Oppilasta ohjataan hankkimaan tietoja katsomuksista ja suhtautumaan niihin kriittisesti ja näin omaksumaan lähtökohtia tieteelliseen ajatteluun. Rohkaistaan oppilasta toimimaan joustavasti eri ympäristöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu

Oppilas perehtyy kriittisen tiedonhankinnan menetelmiin maailmankatsomuksista ja eri kulttuureista. Oppilas tuntee ja arvostaa omia kulttuurisia ja kielellisiä lähtökohtiaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänskatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen

arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S1, S3	L1, L3
T5	S1, S3	L2, L3, L6, L7
T8	S2, S3	L5, L7
T10	S2, S3	L1, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita

Oppilasta ohjataan syventämään ymmärrystään katsomuksista ja niiden kohtaamiseen liittyvistä kysymyksistä. Oppilasta opastetaan ymmärtämään ihmisoikeuksille perustuvan ajattelun taustoja ja merkitystä nykymaailmassa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia perehtyä teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Oppilas rohkaistuu luottamaan itseensä ja omiin näkemyksiinsä sekä kiinnostuu muiden ajattelusta ja sen lähtökohdista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen

Oppilas selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja arvioi katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa. Oppilas suhtautuu rakentavasti erilaisiin maailmankatsomuksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä.

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

Oppilasta ohjataan syventämään ymmärrystään ihmisarvosta ja -oikeuksista sekä ihmisoikeusloukkauksista ja yhdenvertaisuudesta. Oppilasta opastetaan tutustumaan ihmisoikeusajattelun kehittymiseen ja ymmärtämään sen saavutukset oikeudeksi, jota jokaisella on velvollisuus puolustaa. Oppilasta rohkaistaan luottamaan omiin mahdollisuuksiinsa oppijana ja nuorena, omaa elämää rakentavana persoonana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen

Oppilas antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa. Oppilas suhtautuu luottavaisesti muita ihmisryhmiä kohtaan kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

Oppilasta ohjataan pohtimaan etiikan peruskysymyksiä ja pääsuuntia sekä hyvän elämän lähtökohtia ja arvoja. Oppilasta rohkaistaan käsittelemään erimielisyyksiä rakentavasti ja toista osapuolta tai ryhmää arvostaen. Oppilas tutustuu teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Eettistä näkökulmaa sovelletaan nuorten arkeen liittyviin tilanteisiin sekä sosiaalisessa mediassa ja tiedotusvälineissä esiintyviin kysymyksiin. Oppilasta ohjataan käyttämään asiallisesti tieto- ja viestintäteknologiaa eettisten kysymysten käsittelyssä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettisen ajattelun taidot

Oppilas käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkitsee ja soveltaa sitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

Oppilasta ohjataan tutustumaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esimerkiksi humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Oppilasta opastetaan perehtymään luonnon ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi. Oppilasta rohkaistaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan sekä

ihmisenä ja oppijana. Oppilasta ohjataan ymmärtämään tiedon rakentumisen periaatteita, ts. tietoa voi saada päättelyn avulla, intuitiivisesti ja kokemuksen kautta. Oppilasta ohjataan kohtaamaan myös ristiriitaista tietoa ja tietolähteitä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään yhteiskunnallisen osallistumisen merkitys omassa elämässään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettisen ajattelun taidot.

Oppilas nimeää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustelee ihmisoikeuksien merkitystä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäntutkimuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävä tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävä tulevaisuuden hyväksi.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3	L2, L3, L7
T9	S1, S2, S3	L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

Oppilasta ohjataan tutustumaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioimaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tarkastella kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä. Oppilasta ohjataan hankkimaan uutta tietoa ja sen perusteella tarkastelemaan omia ajattelutapojaan. Monikulttuurisessa koulussa oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella dialogitaitoja ja katsomuksellista lukutaitoa erilaisten tekstien avulla. Erityisesti painottuvat sanalliset, kuvalliset sekä audiovisuaaliset tekstit.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu

Oppilas kuvaa erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita. Oppilas pyrkii analysoimaan katsomuksellisia valintoja sekä yksilön että yhteisön näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

Oppilasta ohjataan tutustumaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioimaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen.

Oppilas kuvaa monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

Oppilasta kannustetaan perehtymään luonnon ja yhteiskunnan kestäväan tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Oppilasta innostetaan osallistumaan keskusteluun vastuullisesta tulevaisuudesta ja siitä, miten voidaan toimia kestäväan tulevaisuuden hyväksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kestäväan elämäntavan periaatteiden tunteminen.

Oppilas nimeää keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestäväan tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastelee kestäväan elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestäväan elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestäväan tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestäväan elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.

33.6.3. Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso englannin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas pohtii englannin kielen asemaan liittyviä ilmiöitä ja arvoja.

T4 Oppilas asettaa itselleen tavoitteita, pyrkii löytämään ja hyödyntämään itselleen sopivia oppimistapoja sekä arvioi oppimistaan sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden kanssa.

T6 Oppilas osallistuu suulliseen viestintään ilmaisten omia mielipiteitään.

Vuosiluokka 8:

T2 Oppilas pyrkii löytämään englanninkielisiä sisältöjä ja toimimaan niissä eri tavoin havaitsemiensa oppimismahdollisuuksien mukaan.

T4 Oppilas asettaa itselleen tavoitteita, kehittää ja hyödyntää itselleen sopivia oppimistapoja sekä arvioi oppimistaan sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas pyrkii kehittämään viestinsä välittymistä vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

T7 Oppilas kehittyä aloitteiden tekemisessä, kompensatiokeinojen käyttämisessä ja merkitysneuvotteluissa.

Vuosiluokka 9:

T3 Oppilas havaitsee säännönmukaisuuksia englannin kielessä ja vertailee niitä muihin kieliin. Oppilas pyrkii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

T5 Oppilas soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan.

T8 Oppilas tunnistaa viestinnän kulttuurisia piirteitä.

T9 Oppilas kuuntelee ja lukee monenlaisia tekstejä sekä tulkitsee niitä erilaisten strategioiden avulla.

T10 Oppilas tuottaa sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä, joka on hänelle merkityksellistä. Oppilas käyttää rakenteita monipuolisesti sekä kehittää ääntämistä.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Missä englantia puhutaan, miksi levinnyt, miksi muuttunut, mikä on arvostus.

Kielen ja kulttuurin suhde englannissa, arvojen muuttuminen yksilön ja kulttuuripiirin mukaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Omien kielenopiskelutavoitteiden asettaminen, omien opiskelutapojen arviointi, kannustaminen vuorovaikutustilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa, viestiminen, osallistuminen, mielipiteiden ilmaisu.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T4	S2	L1, L3
T6	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Oppilasta rohkaistaan pohtimaan englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja sekä vertaamaan niitä muiden koulussa käytettyjen kielten ilmiöihin ja arvoihin. Lisäksi annetaan oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky

Oppilas pohtii englannin kielen asemaan liittyviä ilmiöitä ja arvoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Missä englantia puhutaan, miksi levinnyt, miksi muuttunut, mikä on arvostus.

Kielen ja kulttuurin suhde englannissa, arvojen muuttuminen yksilön ja kulttuuripiirin mukaan.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Oppilasta rohkaistaan asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. Lisäksi oppilasta ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö

Oppilas asettaa itselleen tavoitteita, pyrkii löytämään ja hyödyntämään itselleen sopivia oppimistapoja sekä arvioi oppimistaan sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Omien kielenopiskelutavoitteiden asettaminen, omien opiskelutapojen arviointi, kannustaminen vuorovaikutustilanteissa.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Oppilasta rohkaistaan osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Oppilas osallistuu suulliseen viestintään ja ilmaisee omia mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa, viestiminen, osallistuminen, mielipiteiden ilmaisu.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Oppilas osaa englanninkielisissä toimintaympäristöissä tehdä havaintoja eri mahdollisuuksista toimia ja oppia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Omien kielenopiskelutavoitteiden asettaminen, omien opiskelutapojen arviointi, kannustaminen vuorovaikutustilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Viestintästrategioiden käyttö: aloitteellisuus, viestin perillemenon varmistaminen, korvaavien ilmauksien käyttäminen, viestin uudelleenmuotoilu, tuntemattomien ilmauksien merkitysneuvottelu.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L2
T4	S2	L1, L3
T7	S3	L4, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Oppilasta kannustetaan löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä

Oppilas pyrkii löytämään englanninkielisiä sisältöjä ja toimimaan niissä havaitsemiensa oppimismahdollisuuksien mukaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Oppilas osaa englanninkielisissä toimintaympäristöissä tehdä havaintoja eri mahdollisuuksista toimia ja oppia.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja

yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Oppilasta rohkaistaan asettamaan tavoitteita, kehittämään ja hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä. Lisäksi oppilasta ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö

Oppilas asettaa itselleen tavoitteita, kehittää ja hyödyntää itselleen sopivia oppimistapoja sekä arvioi oppimistaan sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas pyrkii kehittämään viestinsä välittymistä vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

Omien kielenopiskelutavoitteiden asettaminen, omien opiskelutapojen arviointi, kannustaminen vuorovaikutustilanteissa.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Tuetaan oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen (esimerkiksi korvaavat ilmaukset, uudelleenmuotoilut) käytössä ja merkitysneuvotteluiden käymisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestintästrategioiden käyttö

Oppilas kehittyä aloitteiden tekemisessä, kompensatiokeinojen käyttämisessä ja merkitysneuvotteluissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1: Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Viestintästrategioiden käyttö: aloitteellisuus, viestin perillemenon varmistaminen, korvaavien ilmauksien käyttäminen, viestin uudelleenmuotoilu, tuntemattomien ilmauksien merkitysneuvottelu.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaalisti lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Englannin kielen säännönmukaisuuksien päättely ja soveltaminen.

Englannin kielen vertailu toisiin kieliin.

Keskeisten kielitiedon käsitteiden tunteminen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Elinikäisen kielenopiskelun valmiudet, englannin taito koulun ulkopuolella ja valmistuttuaan.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Viestinnän kulttuurinen sopivuus: kohteliaisuussäännöt, vuorovaikutuksessa näiden näkökohtien käyttö ja huomioonotto.

Selkeiden yleistajuisten tekstien ja puheen ymmärtäminen: pääasiat, jotkut yksityiskohdat, myös valmistautumatta.

Tekstien tuottamistaidot: ydinkohdat, yksityiskohdat, jokapäiväinen elämä, laaja sanasto, joitakin fraaseja ja idiomeja, ääntämisen perustaidot.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3	S1	L1, L3
T5	S2	L1
T8	S3	L2
T9	S3	L4
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Oppilasta ohjataan havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielellinen päättely

Oppilas havaitsee säännönmukaisuuksia englannin kielessä ja vertailee niitä muihin kieliin. Oppilas pyrkii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Englannin kielen säännönmukaisuuksien päättely ja soveltaminen.

Englannin kielen vertailu toisiin kieliin.

Keskeisten kielitiedon käsitteiden tunteminen.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia

Kehitetään oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Oppilas soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Elinikäisen kielenopiskelun valmiudet, englannin taito koulun ulkopuolella ja valmistuttuaan.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Autetaan oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tuetaan oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Oppilas tunnistaa viestinnän kulttuurisia piirteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1: Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Viestinnän kulttuurinen sopivuus: kohteliaisuussäännöt, vuorovaikutuksessa näiden näkökohtien käyttö ja huomioonotto.

Selkeiden yleistajuisten tekstien ja puheen ymmärtäminen: pääasiat, jotkut yksityiskohdat, myös valmistautumatta.

Tekstien tuottamistaidot: ydinkohdat, yksityiskohdat, jokapäiväinen elämä, laaja sanasto, joitakin fraaseja ja idiomeja, ääntämisen perustaidot.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Tarjotaan oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tulkintataidot

Oppilas kuuntelee ja lukee monenlaisia tekstejä sekä tulkitsee niitä erilaisten strategioiden avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso B1.1: Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Viestinnän kulttuurinen sopivuus: kohteliaisuussäännöt, vuorovaikutuksessa näiden näkökohtien käyttö ja huomioonotto.

Selkeiden yleistajuisien tekstien ja puheen ymmärtäminen: pääasiat, jotkut yksityiskohdat, myös valmistautumatta.

Tekstien tuottamistaidot: ydinkohdat, yksityiskohdat, jokapäiväinen elämä, laaja sanasto, joitakin fraaseja ja idiomeja, ääntämisen perustaidot.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Oppilasta ohjataan tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja hänelle itselleen merkityksellisistä aiheista. Samalla ohjataan käyttämään rakenteita monipuolisesti ja kehittämään ääntämistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tuottamistaidot

Oppilas tuottaa sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä, joka on hänelle merkityksellistä. Oppilas käyttää rakenteita monipuolisesti sekä kehittää ääntämistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso B1.1: Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Viestinnän kulttuurinen sopivuus: kohteliaisuussäännöt, vuorovaikutuksessa näiden näkökohtien käyttö ja huomioonotto.

Selkeiden yleistajuisien tekstien ja puheen ymmärtäminen: pääasiat, jotkut yksityiskohdat, myös valmistautumatta.

Tekstien tuottamistaidot: ydinkohdat, yksityiskohdat, jokapäiväinen elämä, laaja sanasto, joitakin fraaseja ja idiomeja, ääntämisen perustaidot.

33.6.4. Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 7–9, mikäli fysiikkaa opetetaan venäjäksi:

Oppilas ymmärtää fysiikan keskeistä sanastoa ja terminologiaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso fysiikan päättöarvioinnin kriteereihin. Fysiikassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

T2 Oppilas tunnistaa omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelee pitkäjänteisesti.

T3 Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkityksen omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

T4 Oppilas käyttää fysiikan osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa.

T5 Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi.

T6 Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.

T7 Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioi niitä ja koko tutkimusprosessia.

T9 Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.

T10 Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti.

T11 Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä.

T12 Oppilas käyttää kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

T13 Oppilas kuvaa fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

T15 Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Vuosiluokka 8:

T1 Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

T2 Oppilas tunnistaa omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelee pitkäjänteisesti.

T3 Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkityksen omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

T4 Oppilas osaa käyttää fysiikan osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa.

T5 Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi.

T6 Oppilas osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskennellä turvallisesti ja johdonmukaisesti.

T7 Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

T8 Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä.

T9 Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.

T10 Oppilas osaa käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti.

T11 Oppilas osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä.

T12 Oppilas osaa käyttää kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

T13 Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

T14 Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

T15 Oppilas osaa soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Vuosiluokka 9:

T1 Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 Oppilas asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas kuvaa omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

T3 Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

T4 Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

T5 Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

T6 Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

T7 Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas arvioi tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvaa tutkimusprosessin toimivuutta.

T8 Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

T9 Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas tekee havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

T10 Oppilas kuvaa ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

T11 Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

T12 Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

T13 Oppilas kuvaa fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

T14 Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

T15 Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avomiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avomiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista,

suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S4	L1
T2	S1, S2, S4	L1, L6
T3	S1, S2, S4	L6, L7
T4	S1, S2, S4	L3, L7
T5	S1, S2, S4	L1, L7
T6	S1, S2, S4	L2, L5
T7	S1, S2, S4	L2, L5
T9	S1, S2, S4	L5
T10	S1, S2, S4	L1
T11	S1, S2, S4	L1
T12	S1, S2, S4	L2, L4
T13	S1, S2, S4	L1, L4
T15	S1, S2, S4	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Oppilasta kannustetaan innostumaan fysiikan opiskelusta.

Arvionnin kohde ja kriteerit

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot

Oppilas tunnistaa omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelee pitkäjänteisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Fysiikan merkityksen arvioiminen

Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkityksen omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja

käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta

Oppilas käyttää fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Oppilasta kannustetaan muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu

Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Oppilasta ohjataan toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen

Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Oppilasta ohjataan käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi

Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioi niitä ja koko tutkimusprosessia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tuetaan oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintätekniikan käyttö

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen

Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mallien käyttäminen

Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

Oppilas käyttää kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointi-taidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Oppilas kuvaa fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas kuvaa esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Oppilasta ohjataan soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjotaan mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettiseen säteilyyn. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S3, S4, S5	L1
T2	S3, S4, S5	L1, L6
T3	S3, S4, S5	L6, L7
T4	S3, S4, S5	L3, L7
T5	S3, S4, S5	L1, L7
T6	S3, S4, S5	L2, L5
T7	S3, S4, S5	L2, L5
T8	S3, S4, S5	L2, L3, L5
T9	S3, S4, S5	L5
T10	S3, S4, S5	L1
T11	S3, S4, S5	L1
T12	S3, S4, S5	L2, L4
T13	S3, S4, S5	L1, L4
T14	S5	L1
T15	S3, S4, S5	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Oppilasta kannustetaan innostumaan fysiikan opiskelusta.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot

Oppilas tunnistaa omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelee pitkäjänteisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liikeloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Fysiikan merkityksen arvioiminen

Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkityksen omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avomiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta

Oppilas käyttää fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avomiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan

tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liikeiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Oppilasta kannustetaan muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu

Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liikeiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja

käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Oppilasta ohjataan toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen

Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Oppilasta ohjataan käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi

Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioi niitä ja koko tutkimusprosessia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostetaan osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa

Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja

käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tuetaan oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintäteknikan käyttö

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen

Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mallien käyttäminen

Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

Oppilas käyttää kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Oppilas kuvaa fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas kuvaa esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Oppilasta ohjataan saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksessa ja liikkeessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen

Oppilas käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opinto-valmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköns keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojan ja taitojan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Oppilasta ohjataan soveltamaan fysiikan tietojan ja taitojan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjotaan mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

Oppilas soveltaa fysiikan tietojan ja taitojan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojan ja taitojan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteissa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin sekä näiden yhteyksiin. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S2, S3, S4, S6	L1
T2	S2, S3, S4, S6	L1, L6
T3	S2, S3, S4, S6	L6, L7
T4	S2, S3, S4, S6	L3, L7
T5	S2, S3, S4, S6	L1, L7
T6	S2, S3, S4, S6	L2, L5
T7	S2, S3, S4, S6	L2, L5
T8	S2, S3, S4, S6	L2, L3, L5
T9	S2, S3, S4, S6	L5
T10	S2, S3, S4, S6	L1
T11	S2, S3, S4, S6	L1
T12	S2, S3, S4, S6	L2, L4
T13	S2, S3, S4, S6	L1, L4
T14	S6	L1
T15	S2, S3, S4, S6	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

Oppilasta kannustetaan innostumaan fysiikan opiskelusta.

Arvionnin kohde ja kriteerit

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti.

Arvionnin kohde ja kriteerit

Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot

Oppilas asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas kuvaa omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan

tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Fysiikan merkityksen arvioiminen

Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avomiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta

Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Oppilasta kannustetaan muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu

Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Oppilasta ohjataan toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen

Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Oppilasta ohjataan käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi

Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas arvioi tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvaa tutkimusprosessin toimivuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostetaan osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa

Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen

kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelymiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Oppilasta opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelymiseen ja esittämiseen sekä tuetaan oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tieto- ja viestintäteknikan käyttö

Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelymiseen ja esittämiseen. Oppilas tekee havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelymiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan

tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Oppilasta ohjataan käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen

Oppilas kuvaa ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Mallien käyttäminen

Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Oppilas kuvaa fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

Oppilasta ohjataan saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä jatko-opintoja varten.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen

Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opinto-valmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Oppilasta ohjataan soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjotaan mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytetään kvalitatiivisesti energiaan.

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Tutustutaan hiukkassäteilyn lajeihin.

33.6.5. Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiiviseksi ja erilaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilaita suunnataan tutustumaan erilaisiin historian lähteisiin hyödyntäen monipuolista kielitaitoaan. Heitä kannustetaan tutustumaan oman perheensä ja sukunsa historiaan käsiteltävien teemojen kautta.

Opetuksessa halutaan korostaa, että historian ymmärtäminen on keskeinen osa tämän päivän maailman ymmärtämistä, ja tämä huomioidaan opetuksessa siten, että historian opiskelun teemoissa hyödynnetään niihin liittyviä ajankohtaisia uutisia.

Kielelliset tavoitteet, mikäli historiaa opetetaan venäjäksi:

Historian opiskelussa tärkeänä tavoitteena on toteuttaa mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä venäjän kielen opetuksen kanssa. Oppilaiden kielitaitoa kehitetään tutustumalla erikielisiin historian lähteisiin ja kannustetaan heitä tekemään omia tulkintoja niiden pohjalta. Venäjänkielisiä lähteitä hyödynnetään historian opetuksessa, kun niiden käyttöön liittyy sopiva konteksti. Näitä ovat luokkien 7–9 historiassa esimerkiksi:

- Venäjän tsaarit 1800-luvulla
- Aleksanteri II:n uudistukset Suomessa
- Venäjän vallankumoukset 1905 ja 1917
- Nikolai II perheen kohtalo
- Leninin ja Stalinin Neuvostoliitto
- Neuvostoliitto toisessa maailmansodassa
- Neuvostoliitto kylmässä sodassa (Hrustsev, Breznev...)
- Neuvostoliiton hajoaminen
- Uuden Venäjän aika

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvionnin kriteerit:

Vuosiluokka 7

- T1 Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena.
- T2 Oppilas ymmärtää, että esimerkiksi internetistä löytyy hyvin eritasoista ja eri tavoin väritynyttä tietoa.
- T4 Oppilas pystyy nimeään eri historiallisten jaksojen erityispiirteitä.
- T6 Oppilas pystyy tekemään tulkintoja eri historiallisista ilmiöistä ja pystyy erottamaan tärkeät seikat vähemmän tärkeistä.
- T9 Oppilas pystyy kertomaan eri motiiveista, jotka mahdollisesti ohjasivat historian toimijoita.
- T11 Oppilas tunnistaa lähdetyypin ja sen historiallisen kontekstin sekä osaa luoda kokonaiskuvan opiskeltavasta ajanjaksosta.

Vuosiluokka 8

- T2 Oppilas pystyy soveltamaan lähdekritiikkiä.
- T3 Oppilas nimeää ja käyttää eri lähteitä analysoidessaan historiallista tietoa.
- T4 Oppilas pystyy kertomaan historiallisten jaksojen erityispiirteistä ja ymmärtää niiden välisiä eroja.
- T5 Oppilaalla on kyky asettua menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailla yksilön toiminnan motiiveja.
- T6 Oppilas osaa erottaa olennaisen tiedon epäolennaisesta.
- T9 Oppilas pystyy kuvailemaan ihmisen toiminnan tarkoitusperiä ja arvioimaan niitä eri lähtökohdista.
- T10 Oppilas ymmärtää ja tunnistaa historian käyttämisen esimerkiksi propagandan ja vallankäytön välineenä.

Vuosiluokka 9

- T2 Oppilas pystyy nimeämään erilaisia historian lähteitä ja analysoimaan niiden välisiä luotettavuuseroja.
- T4 Oppilas pystyy kertomaan erilaisista historiallisista ajanjaksoista ja niiden erityispiirteistä.

T5 Oppilas eläytyy ja ymmärtää menneisyyden ihmisten toimintaa, ajattelua ja selviytymistä eri historiallisina aikoina. Oppilas ymmärtää yksilöiden valintojen syy- ja seuraussuhteita kyseisessä historiallisessa tilanteessa.

T6 Oppilas hankkii laajan tietopohjan historian ilmiöiden taustoista, joiden pohjalta hän tekee tulkintoja.

T7 Oppilas osaa vertailla menneisyyden ja nykyajan toimintatapoja ja ilmiöitä.

T8 Oppilas pystyy tekemään omia tulkintoja historiasta ja perustelemaan tulkintansa asiallisilla argumenteilla.

T9 Oppilas pystyy antamaan esimerkkejä ihmisten erilaisista tarkoituspereistä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.

T10 Oppilas ymmärtää, että historiallista tietoa käytetään myös propagandistisessa tarkoituksessa ja vallankäytön välineenä. Oppilas pystyy tunnistamaan ja antamaan esimerkkejä historian tulkintojen luotettavuuden vaihteluista.

T12 Oppilas osaa esittää perusteltuja visioita tulevaisuudesta historiatietämyksensä perusteella.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa. Arvioidaan teollistumisen hyviä ja huonoja puolia eri toimijoiden kannalta.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan. Tunnistetaan 1800-luvulla syntyneiden aatteiden merkitys nykypäivän maailmassa.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikkoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Perehdytään kansainvälisen politiikan ääri-ilmiöihin, kuten kansainvälisiin konflikteihin ja terrorismiin. Tarkastellaan syitä erilaisten suurten väestöliikkeiden, kuten siirtolaisuuden ja pakolaisuuden taustalla. Käsitellään esimerkiksi Aasian, Afrikan ja Etelä-Amerikan kaltaisia alueita, joiden taloudellinen ja poliittinen merkitys on kasvussa. Perehdytään nyky-Venäjän syntyyn ja rooliin kansainvälisessä politiikassa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L7
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Pyritään löytämään aihepiirejä ja esitystapoja, joista oppilas löytää itseään kiinnostavia teemoja. Oppilas ymmärtää, että käsitys itsestä ja ympäröivästä maailmasta perustuu tietoisuuteen historiasta ja ympäröivästä maailmasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Perehdytään kansainvälisen politiikan ääri-ilmiöihin, kuten kansainvälisiin konflikteihin ja terrorismiin. Tarkastellaan syitä erilaisten suurten väestöliikkeiden, kuten siirtolaisuuden ja pakolaisuuden taustalla. Käsitellään esimerkiksi Aasian, Afrikan ja Etelä-Amerikan kaltaisia alueita, joiden taloudellinen ja poliittinen merkitys on kasvussa. Perehdytään nyky-Venäjän syntyyn ja rooliin kansainvälisessä politiikassa.

Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan. Tunnistetaan 1800-luvulla syntyneiden aatteiden merkitys nykypäivän maailmassa.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa. Arvioidaan teollistumisen hyviä ja huonoja puolia eri toimijoiden kannalta.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Oppilas tutustutetaan erilaisiin historian lähteisiin (arkeologiset, suulliset, kirjalliset ja kuvalliset lähteet) ja käyttämään lähdekritiikkiä. Yläkoulussa historian opinnoissa on keskeistä myös tutustua historian käsitteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiatiedon hankkiminen

Oppilas ymmärtää, että esimerkiksi internetistä löytyy hyvin eritasoista ja eri tavoin väritynyttä tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa. Arvioidaan teollistumisen hyviä ja huonoja puolia eri toimijoiden kannalta.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan. Tunnistetaan 1800-luvulla syntyneiden aatteiden merkitys nykypäivän maailmassa.

Perehdytään kansainvälisen politiikan ääri-ilmiöihin, kuten kansainvälisiin konflikteihin ja terrorismiin. Tarkastellaan syitä erilaisten suurten väestöliikkeiden, kuten siirtolaisuuden ja pakolaisuuden taustalla. Käsitellään esimerkiksi Aasian, Afrikan ja Etelä-Amerikan kaltaisia alueita, joiden taloudellinen ja poliittinen merkitys on kasvussa. Perehdytään nyky-Venäjän syntyyn ja rooliin kansainvälisessä politiikassa.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Opastetaan oppilasta ymmärtämään historiallisten ajanjaksojen erityispiirteitä ja niihin liittyviä kehityskulkuja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kronologian ymmärtäminen

Oppilas pystyy nimeään eri historiallisten jaksoiden erityispiirteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

Perehdytään kansainvälisen politiikan ääri-ilmiöihin, kuten kansainvälisiin konflikteihin ja terrorismiin. Tarkastellaan syitä erilaisten suurten väestöliikkeiden, kuten siirtolaisuuden ja pakolaisuuden taustalla. Käsitellään esimerkiksi Aasian, Afrikan ja Etelä-Amerikan kaltaisia alueita, joiden taloudellinen ja poliittinen merkitys on kasvussa. Perehdytään nyky-Venäjän syntyyn ja rooliin kansainvälisessä politiikassa.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa. Arvioidaan teollistumisen hyviä ja huonoja puolia eri toimijoiden kannalta.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan. Tunnistetaan 1800-luvulla syntyneiden aatteiden merkitys nykypäivän maailmassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Ohjataan oppilasta hankkimaan laaja tietopohja historian ilmiöiden taustoista, joiden pohjalta hän tekee tulkintoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa

Oppilas pystyy tekemään tulkintoja eri historiallisista ilmiöistä ja pystyy erottamaan tärkeät seikat vähemmän tärkeistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan. Tunnistetaan 1800-luvulla syntyneiden aatteiden merkitys nykypäivän maailmassa.

Perehdytään kansainvälisen politiikan ääri-ilmiöihin, kuten kansainvälisiin konflikteihin ja terrorismiin. Tarkastellaan syitä erilaisten suurten väestöliikkeiden, kuten siirtolaisuuden ja pakolaisuuden taustalla. Käsitellään esimerkiksi Aasian, Afrikan ja Etelä-Amerikan kaltaisia alueita, joiden taloudellinen ja poliittinen merkitys on kasvussa. Perehdytään nyky-Venäjän syntyyn ja rooliin kansainvälisessä politiikassa.

Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa. Arvioidaan teollistumisen hyviä ja huonoja puolia eri toimijoiden kannalta.

Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Ohjataan oppilasta ymmärtämään erilaisten ihmisten motivaatioita ja ajattelua historian eri konteksteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisen toiminnan selittäminen

Oppilas pystyy kertomaan eri motiiveista, jotka mahdollisesti ohjasivat historian toimijoita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa. Arvioidaan teollistumisen hyviä ja huonoja puolia eri toimijoiden kannalta.

Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan. Tunnistetaan 1800-luvulla syntyneiden aatteiden merkitys nykypäivän maailmassa.

Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

Perehdytään kansainvälisen politiikan ääri-ilmiöihin, kuten kansainvälisiin konflikteihin ja terrorismiin. Tarkastellaan syitä erilaisten suurten väestöliikkeiden, kuten siirtolaisuuden ja pakolaisuuden taustalla. Käsitellään esimerkiksi Aasian, Afrikan ja Etelä-Amerikan kaltaisia alueita, joiden taloudellinen ja poliittinen merkitys on kasvussa. Perehdytään nyky-Venäjän syntyyn ja rooliin kansainvälisessä politiikassa.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Oppilas osaa tulkita ja nimetä historian eri lähteitä, kontekstualisoida niitä ja käyttää niitä perustellusti. Tavoitteena on ohjata oppilaita oivallusten tekemiseen, kriittiseen ajatteluun ja asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden huomaamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiatiedon tuottaminen

Oppilas tunnistaa lähdeyyppin ja sen historiallisen kontekstin sekä osaa luoda kokonaiskuvan opiskeltavasta ajanjaksosta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.

Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

Perehdytään kansainvälisen politiikan ääri-ilmiöihin, kuten kansainvälisiin konflikteihin ja terrorismiin. Tarkastellaan syitä erilaisten suurten väestöliikkeiden, kuten siirtolaisuuden ja pakolaisuuden taustalla. Käsitellään esimerkiksi Aasian, Afrikan ja Etelä-Amerikan kaltaisia alueita, joiden taloudellinen ja poliittinen merkitys on kasvussa. Perehdytään nyky-Venäjän syntyyn ja rooliin kansainvälisessä politiikassa.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa. Arvioidaan teollistumisen hyviä ja huonoja puolia eri toimijoiden kannalta.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan. Tunnistetaan 1800-luvulla syntyneiden aatteiden merkitys nykypäivän maailmassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen. Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti

tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten

holokaustiin ja muihin kansanvainoihin (Neuvostoliiton GULAG) sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista

maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Oppilas tutustutetaan erilaisiin historian lähteisiin (arkeologiset, suulliset, kirjalliset ja kuvalliset lähteet) ja opastetaan käyttämään lähdekritiikkiä. Yläkoulussa historian opinnoissa on keskeistä myös tutustua historian käsitteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiatiedon hankkiminen

Oppilas pystyy soveltamaan lähdekritiikkiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen. Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti

tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten

holokaustiin ja muihin kansanvainoihin (Neuvostoliiton GULAG) sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista

maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Ohjataan oppilasta ymmärtämään, että historiallinen tieto koostuu erilaisista tulkinnoista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Lähteiden tulkitseminen

Oppilas nimeää ja käyttää eri lähteitä analysoidessaan historiallista tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen. Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti

tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten

holokaustiin ja muihin kansanvainoihin (Neuvostoliiton GULAG) sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista

maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Opastetaan oppilasta ymmärtämään historiallisten ajanjaksojen erityispiirteitä ja niihin liittyviä kehityskulkuja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kronologian ymmärtäminen

Oppilas pystyy kertomaan historiallisten jaksojen erityispiirteistä ja ymmärtää niiden välisiä eroja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti

tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten

holokaustiin ja muihin kansanvainoihin (Neuvostoliiton GULAG) sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista

maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen. Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Ohjataan oppilasta eläytymään ja ymmärtämään menneisyyden ihmisten toimintaa, ajattelua ja selviytymistä eri historiallisina aikoina. Keskeistä on ymmärtää yksilöiden valintojen syy-seuraussuhteita kyseisessä historiallisessa tilanteessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiallinen empatia

Oppilaan kyky asettua menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailla yksilön toiminnan motiiveja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti

tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten

holokaustiin ja muihin kansanvainoihin (Neuvostoliiton GULAG) sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista

maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen. Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Ohjataan oppilasta hankkimaan laaja tietopohja historian ilmiöiden taustoista, joiden pohjalta hän tekee tulkintoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa

Oppilas osaa erottaa olennaisen tiedon epäolennaisesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti

tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten

holokaustiin ja muihin kansanvainoihin (Neuvostoliiton GULAG) sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista

maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen. Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Ohjataan oppilasta ymmärtämään erilaisten ihmisten motivaatioita ja ajattelua historian eri konteksteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisen toiminnan selittäminen

Oppilas pystyy kuvailemaan ihmisen toiminnan tarkoitusperiä ja arvioimaan niitä eri lähtökohdista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti

tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten

holokaustiin ja muihin kansanvainoihin (Neuvostoliiton GULAG) sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista

maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen. Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Oppilasta ohjataan ymmärtään historiallisen tiedon monitulkintaisen käytön. Oppilasta rohkaistaan arvioimaan kriittisesti erilaisia tulkintoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen

Oppilas ymmärtää ja tunnistaa historian käyttämisen esimerkiksi propagandan ja vallankäytön välineenä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen. Tutustutaan erityisesti Helsingin rooliin autonomisen Suomen uutena pääkaupunkina ja Venäjän ajan näkymiseen nykyisessä kaupungissa.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti

tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten

holokaustiin ja muihin kansanvainoihin (Neuvostoliiton GULAG) sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsitellään painotetusti Suomen ja Neuvostoliiton tilannetta toista

maailmansotaa edeltävinä vuosina, sodan aikana ja sen jälkeen.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen

muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion

tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien

maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L7
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

Oppilas tutustutetaan erilaisiin historian lähteisiin (arkeologiset, suulliset, kirjalliset ja kuvalliset lähteet) ja käyttämään lähdekritiikkiä. Yläkoulussa historian opinnoissa on keskeistä tutustua myös historian käsitteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiatiedon hankkiminen

Oppilas pystyy nimeämään erilaisia historian lähteitä ja pystyy analysoimaan niiden välisiä luotettavuuseroja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien

maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion

tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Opastaan oppilasta ymmärtämään historiallisten ajanjaksojen erityispiirteitä ja niihin liittyviä kehityskulkuja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kronologian ymmärtäminen

Oppilas pystyy kertomaan erilaisista historiallisista ajanjaksoista ja niiden erityispiirteistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion

tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien

maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Ohjataan oppilasta eläytymään ja ymmärtämään menneisyyden ihmisten toimintaa, ajattelua ja selviytymistä eri historiallisina aikoina. Keskeistä on ymmärtää yksilöiden valintojen syy-seuraussuhteita kyseisessä historiallisessa tilanteessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiallinen empatia

Oppilas eläytyy ja ymmärtää menneisyyden ihmisten toimintaa, ajattelua ja selviytymistä eri historiallisina aikoina. Oppilas ymmärtää yksilöiden valintojen syy-seuraussuhteita kyseisessä historiallisessa tilanteessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Ohjataan oppilasta hankkimaan laaja tietopohja historian ilmiöiden taustoista, joiden pohjalta hän tekee tulkintoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa

Oppilas hankkii laajan tietopohjan historian ilmiöiden taustoista, joiden pohjalta hän tekee tulkintoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Oppilasta harjoitetaan analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta, eli mitkä asiat ovat muuttuneet ja mitkä pysyneet samanlaisina.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen

Oppilas osaa vertailla menneisyyden ja nykyajan toimintatapoja ja ilmiöitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion

tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien

maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

Oppilasta rohkaistaan erilaisten näkökulmien tarkasteluun ja vertailuun sekä omien tulkintojen tekemiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historian tulkitseminen

Oppilas pystyy tekemään omia tulkintoja historiasta ja perustelemaan tulkintansa asiallisilla argumenteilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tulkitseminen	Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion

tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien

maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

Ohjataan oppilasta ymmärtämään erilaisten ihmisten motivaatioita ja ajattelua historian eri konteksteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ihmisen toiminnan selittäminen

Oppilas pystyy antamaan esimerkkejä ihmisten erilaisista tarkoitusperistä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion

tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien

maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Ohjataan oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, sekä arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen

Oppilas ymmärtää, että historiallista tietoa käytetään myös propagandistisessa tarkoituksessa ja vallankäytön välineenä. Oppilas pystyy tunnistamaan ja antamaan esimerkkejä historian tulkintojen luotettavuuden vaihteluista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion

tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien

maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Ohjataan oppilasta tunnistamaan historian kehityskaaria ja esittämään niiden perusteella vaihtoehtoisia tulevaisuuden skenaarioita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Historiatietoisuus

Oppilas osaa esittää perusteltuja visioita tulevaisuudesta historiatietämyksensä perusteella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatietoisuus	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen. Tarkastellaan erityisesti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi ja sen taustalla olevia poliittisia syitä. Ulotetaan hyvinvointivaltion

tarkastelun kehityskaari aina 1990-luvun lamaan ja 2000-luvulle asti.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien

maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

33.6.6. Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemialla tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemialla erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammattiteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 7–9, mikäli kemialla opetetaan venäjäksi:

Oppilas ymmärtää kemian keskeistä sanastoa ja terminologiaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti

ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kemian päättöarvioinnin kriteereihin. Kemiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T2 Oppilas asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskentelee niiden saavuttamiseksi.

Oppilas kuvaa omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

T3 Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa.

T4 Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

T5 Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.

T6 Oppilas toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

T7 Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas arvioi tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvaa tutkimusprosessin toimivuutta.

T9 Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologioita välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas tekee havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

T10 Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

T11 Oppilas kuvaa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

T12 Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

T13 Oppilas kuvaa kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.

T14 Oppilas käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Vuosiluokka 8:

T2 Oppilas asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas kuvaa omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella.

T3 Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas kuvaa kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

T4 Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas kuvaa erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

T5 Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

T6 Oppilas hallitsee perustyötaidot, työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

T7 Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas arvioi tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvaa tutkimusprosessin toimivuutta.

T8 Oppilas kuvaa joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas työskentelee yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

T9 Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas tekee havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

T10 Oppilas kuvaa ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

T11 Oppilas kuvaa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

T12 Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

T13 Oppilas kuvaa kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas kuvaa esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

T14 Oppilas käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

T15 Oppilas käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemian sovelletaan eri ympäristöissä.

Vuosiluokka 9:

T3 Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas kuvaa kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

T4 Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Oppilas kuvaa erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

T5 Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

T6 Oppilas hallitsee perustyötaidot, työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

T7 Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas arvioi tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvaa tutkimusprosessin toimivuutta.

T8 Oppilas kuvaa joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas työskentelee yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

T9 Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.

Oppilas tekee havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

T10 Oppilas käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas kuvaa ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

T11 Oppilas kuvaa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

T12 Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

T13 Oppilas kuvaa kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas kuvaa esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

T14 Oppilas käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

T15 Oppilas käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemian sovelletaan eri ympäristöissä.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen

toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Oppilasta kannustetaan ja innostetaan kemian opiskeluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot

Oppilas asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskentelee niiden saavuttamiseksi.

Oppilas kuvaa omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kemian merkityksen arvioiminen

Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Oppilasta ohjataan käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta

Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Oppilasta kannustetaan muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu

Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Oppilasta ohjataan toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen

Oppilas hallitsee perustyötaidot, työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan.

Oppilas toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Oppilasta ohjataan käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi

Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia.

Oppilas arvioi tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvaa tutkimusprosessin toimivuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Oppilasta ohjataan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä oppilaan oppimista tuetaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintäteknikan käyttö

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.

Oppilas tekee havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsite rakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Oppilasta ohjataan käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsite rakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit: Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa.

Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mallien käyttäminen

Oppilas kuvaa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten

arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.

Oppilas ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Oppilas kuvaa kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tai avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa tutustutaan tutkimusprosessin eri vaiheisiin kuten ongelman tai ilmiön pohtimiseen, suunnitteluun, koejärjestelyn toteuttamiseen, havainnointiin, tulosten koontiin ja käsittelyyn sekä tulosten arviointiin ja esittämiseen. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Mitataan liuosten happamuuksia ja tutustutaan alustavasti pH-asteikon käyttöön.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Oppilasta ohjataan ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen

Oppilas käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa ja erityisesti palamisreaktiossa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikieltä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista. Opitaan yksinkertaisten kemiallisten yhdisteiden nimeämistä ja niiden kaavojen kirjoittamista.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Monipuolisin mallien avulla havainnollistetaan ainehiukkasten – atomien, ionien ja molekyylien – välistä eroa ja perehdytään alustavasti atomin elektronikuoren rakenteeseen ja jaksollisen järjestelmän periaatteeseen.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L6
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1
T15	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Oppilasta kannustetaan ja innostetaan kemian opiskeluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötapoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot

Oppilas asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskentelee niiden saavuttamiseksi.

Oppilas kuvaa omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötapoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kemian merkityksen arvioiminen

Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa.

Oppilas kuvaa kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Oppilasta ohjataan käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta

Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Oppilas kuvaa erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Oppilasta kannustetaan muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu

Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.

Oppilas tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Oppilasta ohjataan toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas hallitsee perustyötaidot, työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan.

Oppilas toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Oppilasta ohjataan käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi

Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia.

Oppilas arvioi tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvaa tutkimusprosessin toimivuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Oppilasta ohjataan hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa

Oppilas kuvaa joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa.

Oppilas työskentelee yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemian soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Oppilasta ohjataan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä oppilaan oppimista tuetaan havainnollistavien simulaatioiden avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintäteknikan käyttö

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.

Oppilas tekee havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötapoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Oppilasta ohjataan käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen

Oppilas käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa.

Oppilas kuvaa ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötapoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mallien käyttäminen

Oppilas kuvaa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.

Oppilas ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Oppilas kuvaa kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.

Oppilas kuvaa esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötapoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Oppilasta ohjataan ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen

Oppilas käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojään ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia

tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Oppilasta ohjataan soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, sekä oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

Oppilas käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemialla sovelletaan eri ympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemialla sovelletaan eri ympäristöissä.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Kokeellisten tutkimusten avulla perehdytään muutamien pääryhmien alkuaineiden reaktiokykyyn, sähkökemiallisiin ilmiöihin, sähköparin toimintaan ja elektrolyysissä tapahtuviin kemiallisiin muutoksiin.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L7
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L3, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14	S5, S6	L1
T15	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

Oppilasta kannustetaan ja innostetaan kemian opiskeluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamisiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kemian tietojen ja taitojen tarpeellisuuden ymmärtäminen erilaisissa käytännön tilanteissa, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamii orgaanisiin yhdisteryhmiin.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Oppilasta ohjataan käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta

Oppilas kuvaa esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas kuvaa erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamii orgaanisiin yhdisteryhmiin.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien

ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

Oppilasta kannustetaan muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä.

Oppilas tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötapoja.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä

säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

Oppilasta ohjataan toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas hallitsee perustyötaitot, työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan.

Oppilas toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaitot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamisiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

Oppilasta ohjataan käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi

Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia.

Oppilas arvioi tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvaa tutkimusprosessin toimivuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemialla soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Oppilasta ohjataan hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemialla soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa

Oppilas kuvaa joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa.

Oppilas työskentelee yhteistyössä yksinkertaisen kemialla soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemialla soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidostyönteiden, kuten kovalenttien-, ioni- ja metallisidosten hahmottamisessa.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävällä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin

kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Oppilasta ohjataan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen, sekä oppilaan oppimista tuetaan havainnollistavien simulaatioiden avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tieto- ja viestintätekniikan käyttö

Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.

Oppilas tekee havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsite rakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

Oppilasta ohjataan käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsite rakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen

Oppilas käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa.

Oppilas kuvaa ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävällä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mallien käyttäminen

Oppilas kuvaa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamaa orgaanisiin yhdisteryhmiin.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävällä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Oppilasta ohjataan käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.

Oppilas ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötapoja.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Oppilasta ohjataan hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Oppilas kuvaa kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä.

Oppilas kuvaa esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

Oppilasta ohjataan ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen

Oppilas käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidostyypien, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaa ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Oppilasta ohjataan soveltamaan kemian tietojaa ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

Oppilas käyttää kemian tietojaa ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojaa ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.

Luonnontieteellinen tutkimus: Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustaitoja.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan veteen, aineiden pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutustutaan hiileen, sen kiertokulkuun ja merkitykseen elämälle, hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään muutamiin orgaanisiin yhdisteryhmiin.

Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä, ympäristöä säästävässä luonnonvarojen käytössä. Käsitellään hyvien elintapojen ja terveyttä tukevien ravintoaineiden merkitystä yhteiskunnan näkökulmasta sekä kemiallisten aineiden myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia ympäristölle sekä kansantaloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan edellistä vuosiluokkaa syvällisemmin aineen koostumiseen atomeista, ioneista ja molekyyleistä. Tutkitaan jaksollisen järjestelmän alkuaineita, metalleja ja epämetalleja, sekä niiden ominaisuuksia. Malleja ja simulaatioita käytetään aineen rakentumisen ja sidosmuotojen, kuten kovalenttisten-, ioni- ja metallisidoksien hahmottamisessa.

Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Terveellisten elintapojen, ravintoaineiden ja päivittäiskemikaalien valinnan merkitystä selvitetään omassa elämässä.

33.6.7. Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvatetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien

käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Kotitalouden oppimisympäristöjen valinnassa keskeistä on, että ne mahdollistavat vuorovaikutteisen toiminnan, yhteisöllisen tiedonrakentamisen ja osaamisen jakamisen, tutkivan ja soveltavan opiskelun ja työskentelyn monipuolisen arvioinnin sekä tukevat yksilön ja yhteisön kasvua. Oppimisympäristöjen valinnalla tuetaan turvallisen oppimisen mahdollisuuksia niin, että huomio kiinnittyy pitkäjänteiseen tapaan tehdä työtä sekä kiireettömän ja kunnioittavan ilmapiirin luomiseen.

Kotitalouden opetuksen tuominen luokkatilan ulkopuolelle tukee oppilaan monipuolisten taitojen kehittymistä, vuorovaikutteisuuden lisääntymistä sekä arjen hallinnan taitojen oppimista autenttisissa ympäristöissä. Luokkatilojen lisäksi oppimisympäristöinä voidaan mahdollisuuksien mukaan käyttää koko koulun tiloja sekä koulun lähiympäristöä. Koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen valinnassa voidaan hyödyntää Helsingin ja sen lähiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia. Helsingin kulttuuriympäristöt tarjoavat mahdollisuuksia oppimiseen, jossa oppilaat voivat oppia ymmärtämään ja arvostamaan arjen toimintaa erilaisissa kotitalouksissa ja perheissä. Oppimisympäristönä toimii myös oppilaan oma koti, jossa oppimistehtäviä voidaan harjoitella aidoissa tilanteissa kodin ja koulun yhteistyötä tukevalla tavalla.

Kotitalouden opetus on vuorovaikutusta, asioiden tekemistä, erilaisuuden kohtaamista, suhteiden ja yhteyksien luomista. Työtapojen valinnassa huomioidaan monipuolisten taitojen oppiminen, kädentaitojen harjoittelu ja oppilaan omien käsitysten esille tuominen sekä tiedon soveltaminen käytäntöön. Erilaisten työtapojen monipuolisella käytöllä tuetaan erilaisten oppilaiden mahdollisuuksia oppimiseen. Oppilaiden osallistaminen tukee oppilaiden osallistumista päätöksentekoon ja kiinnostusta omaan oppimiseen ja sen arviointiin. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kotitalousopetuksessa.

Kotitalouden tyypillisiin työtehtäviin perustuvat kotitehtävät ovat keskeinen osa oppimisprosessia.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokalla 7, mikäli kotitaloutta opetetaan venäjäksi:

Kerrataan ja laajennetaan arjen sanastoa eli kotitalouden luokkakieltä. Oppilas ymmärtää venäjänkielisiä työskentelyohjeita luokassa toimiessaan. Oppilas pystyy lukemaan venäjänkielisiä reseptejä ja ymmärtää keskeiset asiat. Ruuanlaittoon ja leivontaan liittyvä sanasto laajenee ja

kertautuu vuoden aikana. Oppilasta rohkaistaan käyttämään aktiivisesti kotiin ja ruokiin liittyvää aiemmin opittua sanastoa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Kotitaloudessa opetukselliset menetelmät ovat monipuolisia ja ne mahdollistavat erilaisten oppijoiden oppimisen. Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arjen ilmiöiden ja oppimistilanteiden yhteensovittaminen. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus harjoitella erilaisia taitoja käytännössä. Käytännön toimintataitojen ja tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita, kuvia sekä esimerkkejä. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan käytännön tilanteissa.

Kotitaloudessa ohjataan siihen, että oppilaan omatoimisuus, motivaatio ja vastuu tehtävistä kasvavat vähitellen. Tavoitteena on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi.

Eriyttämisen lähtökohta on oppilaan osaamistason mukaiset opetusjärjestelyt, jotka mahdollistavat kyseisen oppilaan kotitalouden oppisisältöjen mukaisen opiskelun ja tavoitteiden saavuttamisen. Tarvittaessa kotitalouden sisältöjä voidaan harjoitella oppilaan omassa kodissa annettujen oppimistehtävien kautta yhteistyössä huoltajien kanssa.

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä

oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käytännön toimintataitoihin, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoihin sekä tiedonhallintataitoihin. Lukuvuoden aikana oppilaita kannustetaan käyttämään venäjän kieltä kotitaloustunneilla. Kiinnostuneisuus venäjän kieltä ja kulttuuria kohtaan katsotaan ansioksi arvioinnissa.

Oppimisen dokumentoinnin ja arvioinnin tulee olla monipuolista niin, että se kohdistuu oppimisprosessin eri vaiheisiin. Dokumentointi voi olla kirjallista, kuvallista tai digitaalista niin, että sitä tuottavat sekä oppilas että opettaja. Monipuoliset arviointimenetelmät pitävät sisällään myös itsearviointia ja vertaisarviointia oppilaita kannustaen ja yhdessä keskustellen.

Oppilas osallistuu mahdollisuuksien mukaan arvioinnin suunnitteluun ja toteutukseen sekä tavoitteiden asettamiseen. Arvioinnin tulee olla oppimista tukevaa ja oppilasta kannustavaa.

Päättöarviointi suoritetaan seitsemännen luokan lopussa, jolloin kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Valinnaisten kurssien motivoituneella suorituksella oppilas voi korottaa kotitalouden päättöarvosanaa.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7

T1 Oppilas asettaa tavoitteita ja toteuttaa niitä työskentelyssään hyödyntäen omia vahvuuksiaan ja kokemuksiaan sekä reflektoi omaa toimintaansa.

T2 Oppilas käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruuan valmistuksessa ja leivonnassa ottaen huomioon myös esteetikan. Oppilas huomioi esteettiset näkökohdat myös asumiseen liittyvissä perustehtävissä.

T3 Oppilas toimii ryhmässä suunnitellen, aikatauluttaen ja pitäen yllä järjestystä luokan toimintapöydän mukaisesti.

T5 Oppilas kuuntelee, huomioi erilaiset mielipiteet, keskustele ja perustelee mielipiteitään.

T7 Oppilas tuo rohkeasti esille omaan kotikulttuuriinsa liittyviä tapoja. Hän kuvailee kodin arkirutiineja. Hän ymmärtää ja arvostaa venäläisen kulttuurin merkitystä koulun arjen toiminnoissa. Oppilas osaa suomalaisen ruokakulttuurin perusteet ja on kiinnostunut kansainvälisistä tapa-, juhla- ja ruokakulttuureista.

T8 Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

T10 Oppilas pyrkii löytämään kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Hän arvioi erilaisen tiedon luotettavuutta ja tulkitsee pakkausmerkintöjä. Hän tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.

T11 Oppilas tuntee ja ymmärtää kotitalouden arjessa esille tulevat yleisimmät merkit ja symbolit. Hän soveltaa niitä arjessa ja yhdistää niihin muissa oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja.

T12 Oppilas ymmärtää ja käyttää kotitalouden käsitteitä, tietoaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa. Hän soveltaa kotitalouden osaamistaan eri tilanteissa ja ympäristöissä. Hän tuntee erilaiset kotitalouden palvelut ja pohtii niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

T13 Oppilas lajittelee kodin perusjätteitä. Hän ymmärtää ympäristöä säästävän arjen toiminnan yhteyden kestäväan elämäntapaan osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa. Oppilas

pyrkii ymmärtämään mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteyden vastuulliseen päätöksentekoon kuluttajana.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosittelun, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävätkä tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L3
T2	S1, S2	L2, L3
T3	S1, S2, S3	L3, L4, L5, L7
T4	S1, S2	L1, L3, L6
T5	S1, S2, S3	L3, L5, L7
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L6, L7
T7	S1, S2, S3	L2, L3
T8	S1, S2	L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T10	S1, S2, S3	L1, L4
T11	S1, S2, S3	L4
T12	S1, S2, S3	L1
T13	S1, S2, S3	L1, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa

Oppilasta ohjataan ja tuetaan omien päätelmien ja mielipiteiden luomiseen hyödyntämällä oppilaan vahvuuksia ja aikaisempaa kokemusta. Oppilasta ohjataan oman toiminnan reflektointiin. Ohjataan oppilasta tunnistamaan ja kehittämään omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan palautteen ja vertaispalautteen perusteella.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus ja oppimaan oppimisen taidot

Oppilas asettaa tavoitteita ja toteuttaa niitä työskentelyssään hyödyntäen omia vahvuuksiaan ja kokemuksiaan sekä reflektoi omaa toimintaansa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen

Oppilasta rohkaistaan ja tuetaan itsensä ilmaisuun ja luovuuteen sekä kannustetaan tuomaan esille omia toimintatapojaan, perustelemaan niitä ja kokeilemaan rohkeasti tavoitteiden mukaisia uusia taitoja ja tapoja. Oppilasta ohjataan käyttämään tavallisimpia työmenetelmiä ruuan valmistuksessa ja leivonnassa sekä huomioimaan esteettiset näkökohdat asumiseen liittyvissä perustehtävissä. Oppilasta ohjataan harjoittamaan kädentaitoja kaikilla kotitalouden sisältöalueilla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kädentaidot ja estetiikka

Oppilas käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruuan valmistuksessa ja leivonnassa ottaen huomioon myös estetiikan. Oppilas huomioi esteettiset näkökohdat myös asumiseen liittyvissä perustehtävissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien kuluttajavalintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys itselle ja muille sekä ympäristölle esimerkiksi raaka-aineita, työvälineitä ja puhdistusaineita valitessaan ja käyttäessään. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja monipuolisesti samalla huomioiden taloudellisuus ja kestävä kehitys. Oppilasta kannustetaan pohtimaan terveyden ja turvallisuuden liittyvien tekijöiden vaikutusta omassa elämässä. Oppilasta ohjataan käyttämään yleisimpiä kodinkoneita.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö

Oppilas ymmärtää omien kuluttajavalintojen merkityksen itseensä, muihin ja ympäristöön. Oppilas harjoittelee käyttämään yleisimpiä kodinkoneita. Oppilas pohtii terveyden ja turvallisuuden liittyvien tekijöiden vaikutusta omassa elämässään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyskannalta.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella toimimista ryhmässä, suunnittelemaan ja aikatauluttamaan käytännön toimintatapoja sekä toimimaan suunnitellun järjestyksen ja luokan toimintatapojen mukaisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen

Oppilas toimii ryhmässä suunnitellen, aikatauluttaen ja pitäen yllä järjestystä luokan toimintatapojen mukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin

Oppilasta ohjataan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia turvallisuusohjeita noudattaen. Opetuksessa korostetaan turvallisista, ergonomisista ja hygieenisistä toimintatapoja ja harjoitellaan niitä käytännössä. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa turvallisesti ja luontevana osana kotitalouden toimintaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta

Oppilas ymmärtää turvallisuuden, ergonomian ja hygienian merkityksen toiminnassaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa

Oppilasta kannustetaan kuuntelemaan, esittämään omia mielipiteitä ja perustelemaan niitä. Oppilasta rohkaistaan tuomaan esiin omaa kulttuuritaustansa sekä kunnioittamaan erilaisia mielipiteitä.

Tunneilla harjoitellaan kannustavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja. Oppilaalle annetaan mahdollisuus osallistua opetuksen suunnitteluun. Kannustetaan ja ohjataan oppilasta pohtimaan oman toiminnan vaikutuksia ympäristöön ja tarkastelemaan kriittisesti omaa toimintaansa sekä perustelemaan omia valintojaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi

Oppilas kuuntelee, huomioi erilaiset mielipiteet, keskustelee ja perustelee mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä

Opetuksessa huomioidaan venäläisen kulttuurin vaikutus koulun arjen toiminnassa sekä oppilaiden erilaiset kotikulttuurit. Oppilasta rohkaistaan tuomaan esiin omaan kulttuuriinsa kuuluvia tapoja.

Oppilas perehtyy suomalaiseen ruokakulttuuriin ja tutustuu kansainväliseen tapa-, juhla- ja ruokakulttuuriin. Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen rinnalla osana oppilaiden identiteettiä sekä kodin juhlia.

Oppilasta ohjataan ymmärtämään arjen hallinnan perustaitoja ja niiden sovelluksia erilaisissa kulttuuriympäristöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen.

Oppilas tuo rohkeasti esille omaan kotikulttuuriinsa liittyviä tapoja. Hän kuvailee kodin arkirutiineja. Hän ymmärtää ja arvostaa venäläisen kulttuurin merkitystä koulun arjen toiminnoissa. Oppilas osaa suomalaisen ruokakulttuurin perusteet ja on kiinnostunut kansainvälisistä tapa-, juhla- ja ruokakulttuureista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuu omasta ja yhteisestä työstä sekä harjoitellaan ilmaisemaan omia näkemyksiä ja ratkaisemaan ongelmia yhdessä muiden kanssa. Oppilaat toimivat ryhmissä ja harjoittelevat sosiaalisia taitoja. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset kulttuurilähtökohdat ja sovitetaan yhteen erilaisista kulttuureista tulevia toimintatapoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilaiden omien voimavarojen käyttäminen ja sopimuksien tekeminen

Oppilas osaa työskennellä yksin. Hän toimii ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistään neuvotellen. Hän osaa tehdä työnjaon tasapuolisesti ottaen huomioon käytettävissä olevan ajan ja kunnioittaen muiden mielenpiteitä. Oppilas ottaa vastuun sekä omasta että yhteisestä työstä ja ilmaisee omia näkemyksiään ja ratkaisee ongelmia yhdessä muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuu omasta ja yhteisestä työstä sekä harjoitellaan ilmaisemaan omia näkemyksiä ja ratkaisemaan ongelmia yhdessä muiden kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana

Oppilasta ohjataan käyttämään monipuolisia tiedonhankintamenetelmiä ja tarkastelemaan tietoa kriittisesti. Oppilasta kannustetaan omien päätelmien ja mielipiteiden muodostamiseen. Oppilasta ohjataan lukemaan ja tulkitsemaan erilaisia kotitalouden opetukseen liittyviä tekstejä (esimerkiksi ruokatarvikepakkausten tekstit ja taulukot).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tietojen hankinta ja käyttö

Oppilas pyrkii löytämään kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Hän arvioi erilaisen tiedon luotettavuutta ja tulkitsee pakkausmerkintöjä. Hän tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä

Oppilasta opastetaan ymmärtämään erilaisia merkkejä ja symboleita ja soveltamaan niitä käytäntöön. Oppilasta ohjataan soveltamaan kotitaloustunneilla ja arjen toiminnassa muissa oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen

Oppilas tuntee ja ymmärtää kotitalouden arjessa esille tulevat yleisimmät merkit ja symbolit. Hän soveltaa niitä arjessa ja yhdistää niihin muissa oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Oppilasta kannustetaan tuomaan esille omia vahvuuksiaan ja aikaisempia kokemuksiaan. Oppilasta ohjataan kokeilemaan erilaisia toimintatapoja ja valitsemaan niistä toimivimmat.

Oppimisessa hyödynnetään eri oppimisympäristöjä ja ohjataan oppilaita hyödyntämään aikaisemmin opittuja tietoja ja taitoja arjen toiminnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen.

Oppilas ymmärtää ja käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojään ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa. Hän soveltaa kotitalouden osaamistaan eri tilanteissa ja ympäristöissä. Hän tuntee erilaiset kotitalouden palvelut ja pohtii niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojään ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja

Oppilasta ohjataan lajittelemaan kodin perusjätteet oikein. Oppilasta kannustetaan pohtimaan ympäristöä säästäviä arjen toimintoja ja niiden merkitystä kestävä kehityksen ylläpitämiseksi. Oppilasta kannustetaan luovaan ja tutkivaan työskentelyotteeseen sekä häntä ohjataan taloudelliseen ajatteluun (esimerkiksi mittaamisen ja laskemisen avulla) kuluttajana toimimista harjoitellen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon

Oppilas lajittelee kodin perusjätteitä. Hän ymmärtää ympäristöä säästävän arjen toiminnan yhteyden kestävään elämäntapaan osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa. Oppilas pyrkii ymmärtämään mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteyden vastuulliseen päätöksentekoon kuluttajana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

Venäläinen ruoka- ja tapakulttuuri huomioidaan oppituntisisällöissä suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin rinnalla osana identiteettiä sekä kodin ja koulun arkea ja juhlia.

33.6.8. Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

"LAAJENNA TAIDENÄKYMYSTÄSI JA USKO OMIIN KYKYIHISI"

"TAITEESSA KAIKKI ON MAHDOLLISTA!"

7. luokalla kartoitetaan oppilaiden kuvataiteen sisältöjen hallintaa.

Tutustutaan taiteen ja visuaalisen kulttuurin ajankohtaisiin ilmiöihin.

Nautitaan kuvien tuottamisesta sekä hyödynnetään Helsingin taide- ja kulttuuritarjontaa.

Edetään taiteen tyyliuuntien janalla harppauksin vanhasta perinteisestä taiteesta ja kuvakulttuurista uusimpiin nykyaikaisen taiteen teoksiin.

Leikitellään toden ja fantasian kuvastoilla ja mietitään sitä, voiko kuvaan luottaa.

Hyödynnetään teknologiset keinot manipuloida kuvaa.

Viestitään kuvin!

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisulla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Kaikki tilat ovat taideoppimisen tiloja. Kuvataiteellisen työskentelyn lähtökohtia ovat havainnot, mielikuvat ja tunneilmaisu. Kuvataiteen opetus voi olla tekniikka- tai ilmaisulähtöistä. Taiteellinen työskentelyprosessi on oppimisen kannalta arvokas.

Pedagogisilla ratkaisulla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7–9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Suomalais-venäläisessä koulussa järjestetään oppilaille taidenäyttelyprojekteja, joissa heille tarjotaan mahdollisuuksia esitellä omia töitään.

Helsingin museot, galleriat ja kulttuurilaitokset ovat olennaisia kuvataiteen oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat elämyksellisen taidekokemuksen ja aktiivisen yhteistyön visuaalisen alan asiantuntijoiden kanssa. Tieto- ja viestintätekniikan käyttö laajentaa taiteen ja visuaalisen kulttuurin oppimisympäristön maailmanlaajuiseksi. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet kuvataiteessa

Kuvataide tarjoaa mahdollisuuksia monialaisten oppimiskokonaisuuksien osaksi monen eri oppiaineen kanssa. Monialaiset oppimiskokonaisuudet esitellään lukuvuosisuunnitelmassa. Kuvataide on oppiaine, jonka avulla voi tutustua ympäröivän maailman ja yhteiskunnan ilmiöihin eri näkökulmista. Kuvataiteen sisältöalueista, joita ovat **omat kuvakulttuurit, ympäristön**

kuvakulttuurit ja taiteen maailmat, on helppo nostaa esille monia kiinnostavia ilmiöitä. Eri oppiaineiden, luokka-asteiden ja lähiyhteisöjen kanssa voi tehdä rikastuttavaa yhteistyötä. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden valintaan, oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työtapojen valintaan sekä arviointiin.

Yhteistyötä voidaan tehdä yksittäisten tai useampien oppiaineiden kanssa. Tämä yhteistyö on luontevaa esimerkiksi musiikin ja taitoaineiden, äidinkielen, historian, biologian, matemaattisten aineiden kanssa. Taito- ja taideaineiden yhteistyö syventää ja tekee opiskelusta elämyksellistä ja toiminnallista. Suomalais-venäläisessä koulussa monialaisuus kuvataiteessa voi toteutua myös mm. erilaisten tapahtumien, retkien, matkojen ja teemapäivien puitteissa. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja valmistelemassa näitä erilaisia tapahtumia.

Kielelliset tavoitteet, mikäli kuvataidetta opetetaan venäjäksi:

Kuvataiteen opetus venäjän kielellä syventää oppilaiden kielitaitoa: se kehittää suullista ja kirjallista ilmaisua. Oppilas tutustuu kuvataiteen sanastoon, tekee kysymyksiä ja osallistuu keskusteluun venäjän kielellä. Oppilas opettelee hakemaan tietoa kuvataiteesta myös venäjän kielellä (verkkomateriaalit, kirjat, lehdet ym.).

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltäviin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatuilla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Se kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. **Yksittäisten suoritusten rinnalla arvioinnissa painottuu erityisesti oppimisprosessi.**

Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. **Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja arvioimaan omaa henkilökohtaista oppimisprosessiaan ja edistymistään. Se tehdään näkyväksi itse- ja vertaisarvioinneissa, portfolioissa ja yhteisissä tuntikeskusteluissa. Työskentelyä koskeva monipuolinen palaute kaikissa opiskelutilanteissa edistää oppilaiden mahdollisuuksia tarkastella omaa työskentelyään ja kehittyä työskentelytaidoissa.** Arvioinnilla ohjataan oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. **Oppilaat osallistuvat itse arvioinnin suunnitteluun ja toteutukseen.**

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

T2 Oppilas pyrkii sanallistamaan havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

T3 Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

T4 Oppilas pyrkii käyttämään tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

T5 Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.

T6 Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.

T7 Oppilas käyttää kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

T8 Oppilas osallistuu keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

T9 Oppilas soveltaa kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

T10 Oppilas ilmaisee näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

T11 Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä, pyrkii toimimaan omassa työskentelyssään ympäristöä arvostavasti ja säästävästi. Oppilas tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriä että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
T4	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
T10	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Oppilasta kannustetaan havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan harkittua kuvaviestintää ja näkemään esim. omat tyylit ja ostovalinnat osana viestintää. Innostetaan oppilasta tutkimaan ja kuvaamaan arkkitehtuuria, rakennettua ja luonnonympäristöä. Oppilasta kannustetaan tutustumaan rakennustaiteeseen ja tutkimaan esim. arkkitehtuurin merkkiteoksia. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan tilan kuvaamista havaintoihin pohjautuen: esim. viiva- ja väriperspektiiviä sekä tilan kuvaamista eri kulttuureissa ja eri aikakausina. Oppilasta innostetaan käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä. Oppilasta innostetaan tutkimaan mm. ympäristön viihtyisyyteen vaikuttavia tekijöitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen

Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

Rohkaistaan oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä harjoittelemaan näkemysten perustelemista. Opetuksessa innostetaan pohtimaan mm. sitä, miten kuvilla vaikutetaan. Oppilasta innostetaan keskustelemaan visuaaliseen kulttuuriin, taiteeseen ja ympäristöön liittyvistä havainnoista ja rohkaistaan harjoittelemaan omien havaintojen ja ajatusten sanallista perustelemista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten pohtiminen

Oppilas pyrkii sanallistamaan havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

Innostetaan oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen

Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

Oppilasta ohjataan valitsemaan tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja.

Oppilasta innostetaan kehittämään ja syventämään omaa kuvailmaisua piirtämällä, maalaamalla, kuvaamalla ja tekemällä grafiikkaa. Oppilasta rohkaistaan työskentelemään kolmiulotteisesti eri materiaalein.

Oppilasta kannustetaan tallentamaan kuvallista työskentelyprosessia.

Oppilasta innostetaan valokuvaamaan ja käsittelemään kuvaa digitaalisesti.

Oppilasta ohjataan käyttämään taiteellisia työskentelytapoja ja huolehtimaan työvälineistä ja materiaaleista.

Oppilasta innostetaan ja rohkaistaan kokeilemaan ja harjoittelemaan värien käyttöä omassa ilmaisussa: esim. värisävyt, valöörit, värien taittaminen ja murtaminen sekä värien vuorovaikutus ja vastakkaisuus.

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan muotoilun perusteita tekemällä esim. keramiikkaa ja muita kolmiulotteisia töitä. Oppilasta innostetaan suunnittelun ja ympäristötaiteen ajatusmaailmoihin tekemällä mm. pienoismalleja ja rakennelmia sekä ympäristöteoksia.

Ohjataan oppilasta soveltamaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvan tekemisen taitojaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvallisten ilmaisukeinojen syventäminen

Oppilas pyrkii käyttämään tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

Ohjataan oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä. Ohjataan oppilasta taideprosesseihin, joille on ominaista useiden erilaisten vastausten ja vaihtoehtojen rinnakkaisuus sekä yritykset ja erehdykset, joiden kautta oppiminen tapahtuu. Innostetaan tutkivaan prosessiin ja kokeiluihin yksin ja yhteistoiminnallisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tutkivan lähestymistavan käyttäminen

Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

Oppilasta innostetaan harjoittelemaan kuvilla vaikuttamista. Oppilasta kannustetaan ottamaan haltuunsa kuvallisen viestinnän keinoja ja syventämään osaamistaan alueella. Innostetaan oppilasta pohtimaan mm. median viestintäilmiöitä, trendejä, ilmiöiden tulkintaa ja keskustelemaan aiheesta. Opetuksessa ohjataan oppilasta pohtimaan mm. lisätyn todellisuuden mahdollisuuksia kuvaviestinnässä. Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen

Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

Oppilasta ohjataan soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä. Erilaisia kuvia tulkitaan monitasoisesti, pohditaan tulkintavariaatioita ja eri lähestymistapoja sekä harjoitellaan kuvallisen ja sanallisen tulkinnan perustelemista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen

Oppilas käyttää kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

Innostetaan oppilasta tutustumaan kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä ja tutkimaan maailman taidearteita myös virtuaalisesti. Kannustetaan oppilasta syventymään erilaisiin taidekäsitelmiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Huomioidaan myös

instituutioiden ulkopuolinen taide kuten katutaide. Ohjataan oppilasta tutustumaan mm. Suomen taiteen kultakauten ja modernismin tärkeimpiin tyyliin sekä venäläiseen taiteeseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen

Oppilas osallistuu keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

Oppilasta innostetaan soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan.

Oppilasta kannustetaan pohtimaan taiteen valtaa ja visuaalisen kulttuurin näkyvyyttä maailmassa.

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan taiteilijaroolin muutosta.

Oppilasta innostetaan syventämään tietämystään mm. muista kuvakulttuureista ja taidehistorian perinteestä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen

Oppilas soveltaa kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Oppilasta ohjataan ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin.

Oppilasta ohjataan pohtimaan ja arvioimaan taiteen valtaa ja vallankäyttöä sekä perustelemaan näkemyksensä.

Oppilasta innostetaan arvioimaan kuvan luotettavuutta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Näkemyksen esittäminen

Oppilas ilmaisee näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksen esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

Oppilasta kannustetaan ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla.

Oppilasta innostetaan hahmottelemaan esimerkiksi haaveiden kotia, tulevaisuuden asuinympäristöjä ja ekologisia näkökulmia suunnittelussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen

Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävästä kehitystä, pyrkii toimimaan omassa työskentelyssään ympäristöä arvostavasti ja säästävästi. Oppilas tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävästä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

33.6.9. Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämämpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa

eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnustetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Suomalais-venäläisessä koulussa käsityötä opiskellaan kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 3–7. Viidennen luokan jälkeen oppilas valitsee painotuksen joko tekstiilityön tai teknisen työn työtapoihin. Valinta on voimassa 6. ja 7. luokan ajan, eikä sitä voi vaihtaa kesken lukuvuoden. 8. ja 9. luokilla käsityö on valinnainen aine.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut

käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyä koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S2, S3, S4, S5	L2, L3
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L6
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L2, L4
T5	S6	L3, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L5
T7	S7	L6
T8	S8	L1, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

Oppilasta ohjataan suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi. **Painotettu tavoite, joka arvioidaan.** Oppilas keskittyy suunnitteluun, on kekseliäs ja etsii omatoimisesti ratkaisuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

Oppilasta ohjataan asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan. **Painotettu tavoite, joka arvioidaan.** Oppilas asettaa omia tavoitteita, toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja arvioi omaa oppimistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

Oppilasta opastetaan käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä ja materiaaleja sekä tarkoituksenmukaisia työtapoja. **Painotettu tavoite, joka arvioidaan.** Oppilas käyttää työvälineitä ja materiaaleja monipuolisesti, valitsee tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tekniikoita käsityöprosessin aikana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotetta/teoksia.

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua

Oppilasta ohjataan käyttämään käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja. Oppilaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua vahvistetaan. **Painotettu tavoite, joka arvioidaan.** Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita sujuvasti. Visuaalinen, materiaallinen ja teknologinen ilmaisu on luovaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa

Oppilasta ohjataan havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteiden riskitekijöihin sekä toimimaan turvallisesti käsityöprosessin aikana. **Painotettu tavoite, joka arvioidaan.** Oppilas osaa hallita riskitekijöitä ja työskennellä turvallisesti käsityöprosessin aikana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa

Oppilasta ohjataan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa sekä tiedon tuottamisessa ja jakamisessa. **Painotettu tavoite, joka arvioidaan.** Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintäteknologiaa suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa sekä tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä

Oppilasta ohjataan tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä. Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.

T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa

Oppilasta ohjataan käsityöprosessin aikana taloudelliseen ajatteluun ja kestäväään elämäntapaan. Tätä tavoitetta ei arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S2, S3, S4, S5	L2, L3
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L6
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L2, L4
T5	S6	L3, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L5
T7	S7	L6
T8	S8	L1, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/teoksia.

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.

T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S2, S3, S4, S5	L2, L3
T2	S1, S2, S3, S4, S5	L1
T3	S1, S2, S3, S4, S5	L4, L6
T4	S1, S2, S3, S4, S5	L2, L4
T5	S6	L3, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5	L5
T7	S7	L6
T8	S8	L1, L4, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaan tuotteita/teoksia.

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.

T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

33.6.10. Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehoisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, kehoilliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Liikuntatuntien fyysisinä oppimisympäristöinä hyödynnetään liikuntasalien ohella muun muassa kuntosalia, koulun pihaa, lähipuistoja, hiekka- ja nurmikenttiä, urheilukenttää, uimahallia, jääkenttää ja -rataa sekä hiihtolatua.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 7–9, mikäli liikuntaa opetetaan venäjäksi:

Oppilas käyttää liikuntaan liittyvää sanastoa. Oppilas osaa nimeätä liikuntavälineitä, liikuntalajeja sekä liikuntaan liittyvää terminologiaa. Oppilas kuuntelee ja ymmärtää liikuntatunneilla annettavia ohjeita ja pelien sääntöjä. Oppilas ymmärtää opettajan suullista palautetta ja käyttää sitä hyödykseen parantaakseen taitojaan ja tuloksiaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoimisen ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen

joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas osallistuu aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja. Pääpaino arvioinnissa on oppilaan omalla aktiivisuudella.

T3 Oppilas liikkuu vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Oppilas soveltaa ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja eri liikuntamuodoissa.

T5 Oppilas kehittää, arvioi ja ylläpitää fyysisiä ominaisuuksiaan.

T6 Oppilas on perusuimataitoinen ja osaa erilaisia uimatekniikoita. Oppilas kehittää edelleen pelastautumistaitojaan.

T8 Oppilas toimii eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla auttaen muita ja ottaen vastuuta omasta ja ryhmänsä toiminnasta sekä säätelee tunteitaan ja toimintaansa.

T10 Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti haastaen itseään ja iloiten omasta edistymisestään. Oppilas ottaa vastuuta omasta harjoittelustaan.

T11 Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Vuosiluokka 8:

T1 Oppilas osallistuu aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja. Oppilas valitsee sellaisia lajeja, joissa hän pystyy harjoittelun avulla kehittämään itseään. Pääpaino arvioinnissa on oppilaan omalla aktiivisuudella.

T2 Oppilas tekee erilaisissa liikuntatilanteissa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja sekä havainnoi itseään ja ympäristöään.

T3 Oppilas liikkuu vaihtelevissa oppimisympäristöissä vahvistaen tasapaino- ja liikkumistaitojaan.

T6 Oppilas on perusuimataitoinen ja edistyy erilaisten uimatekniikoiden harjoittelussa. Oppilas kehittää edelleen pelastautumistaitojaan.

T7 Oppilas tunnistaa vaaratilanteet sekä pyrkii toimimaan niiden välttämiseksi noudattamalla turvallisuusohjeita ja sääntöjä. Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti.

T11 Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

T13 Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Vuosiluokka 9:

T2 Oppilas tekee erilaisissa liikuntatilanteissa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja sekä havainnoi itseään ja ympäristöään.

T3 Oppilas liikkuu vaihtelevissa oppimisympäristöissä kehittäen ja vahvistaen tasapaino- ja liikkumistaitojaan.

T4 Oppilas kehittää motorisia perustaitojaan ja käyttää erilaisia liikuntavälineitä monipuolisesti.

T5 Oppilas pystyy arvioimaan eri fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittamaan nopeutta, kestävyyttä, liikkuvuutta tai/ja voimaa.

T6 Oppilas on perusuimataitoinen ja edistyy erilaisten uimatekniikoiden harjoittelussa. Oppilas kehittää edelleen pelastautumistaitojaan.

T9 Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osaa toimia erilaisissa yhteisissä oppimistilanteissa.

T12 Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvuun ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T3	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T8	S2	L2, L3, L6, L7
T10	S3	L1, L2, L3
T11	S3	L1, L2

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Oppilasta kannustetaan edelleen liikkumaan aktiivisesti ja kokeilemaan mahdollisimman monipuolisesti eri liikuntamuotoja, jotka sisältävät tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojen vahvistamista, tanssiliikuntaa, voima-, nopeus- ja kestävyyslajeja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työskentely ja yrittäminen

Oppilas osallistuu aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja. Pääpaino arvioinnissa on oppilaan omalla aktiivisuudella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Kannustetaan oppilaita kehittämään ja vahvistamaan omia tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja vaihtelevissa tilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa

Oppilas liikkuu vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Oppilas soveltaa ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja eri liikuntamuodoissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Ohjataan oppilasta kehittämään ja arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan monipuolisesti eri lajeja ja oppimisympäristöjä hyödyntäen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen

Oppilas kehittää, arvioi ja ylläpitää fyysisiä ominaisuuksiaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Kannustetaan oppilasta kehittämään ja vahvistamaan edelleen uimataitoaan useilla eri tekniikoilla sekä sukeltamaan. Oppilasta ohjataan kehittämään edelleen pelastautumistaitojaan. Oppilasta ohjataan pelastautumaan vedestä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uima- ja pelastautumistaidot

Oppilas on perusuimataitoinen ja osaa erilaisia uimatekniikoita. Oppilas kehittää edelleen pelastautumistaitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Ohjataan oppilasta ottamaan muut huomioon erilaisissa pari- ja ryhmätehtävissä. Oppilasta ohjataan ottamaan myös vastuuta yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä. Erilaisilla ryhmätehtävillä lisätään yhteisöllisyyttä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot

Oppilas toimii eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla auttaen muita ja ottaen vastuuta omasta ja ryhmänsä toiminnasta sekä säätelee tunteitaan ja toimintaansa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

Oppilasta ohjataan edelleen haastamaan itseään liikuntasuorituksissaan ja iloitsemaan omasta edistymisestään. Näin vahvistetaan oppilaan myönteistä minäkäsitystä aktiivisena liikkujana. Oppilasta ohjataan harjoittelemaan myös itsenäisesti ja ottamaan vastuuta siitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työskentelytaidot

Oppilas työskentellee itsenäisesti ja vastuullisesti haastaen itseään ja iloiten omasta edistymisestään. Oppilas ottaa vastuuta omasta harjoittelustaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Oppilaalle tarjotaan edelleen mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen, minkä kautta hän saa myönteisiä kokemuksia liikunnasta. Oppilasta ohjataan osallistumaan sellaisiin liikuntamuotoihin, joissa hänen tavoitteellinen ja pitkäjänteinen toimintansa saa aikaan kehittymistä liikkujana.

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L3
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T6	S1	L3
T7	S1	L3, L6, L7
T11	S3	L1, L2
T13	S3	L1, L3

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Oppilasta kannustetaan edelleen liikkumaan aktiivisesti ja kokeilemaan mahdollisimman monipuolisesti eri liikuntamuotoja, jotka sisältävät tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojen vahvistamista, tanssiliikuntaa, voima-, nopeus- ja kestävyyslajeja. Oppilasta ohjataan haastavampiin lajeihin, joissa hänellä on mahdollisuus kehittyä harjoittelun avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työskentely ja yrittäminen

Oppilas osallistuu aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja. Oppilas valitsee sellaisia lajeja, joissa hän pystyy harjoittelun avulla kehittämään itseään. Pääpaino arvioinnissa on oppilaan omalla aktiivisuudella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Oppilasta ohjataan tekemään leikeissä ja peleissä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa

Oppilas tekee erilaisissa liikuntatilanteissa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja sekä havainnoi itseään ja ympäristöään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Kannustetaan oppilaita kehittämään ja vahvistamaan omia tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen ja kehittäminen eri liikuntamuodoissa

Oppilas liikkuu vaihtelevissa oppimisympäristöissä vahvistaen tasapaino- ja liikkumistaitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Kannustetaan oppilasta kehittämään ja vahvistamaan edelleen uimataitoaan useilla eri tekniikoilla sekä sukeltamaan. Oppilasta ohjataan kehittämään edelleen pelastautumistaitojaan. Oppilasta ohjataan pelastautumaan vedestä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uima- ja pelastautumistaidot

Oppilas on perusuimataitoinen ja edistyy erilaisten uimatekniikoiden harjoittelussa. Oppilas kehittää edelleen pelastautumistaitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

Ohjataan oppilasta tunnistamaan ja ennaltaehkäisemään vaaratilanteita. Oppilasta ohjataan kehittämään toimintaansa liikuntatunneilla reilun pelin sopimuksia noudattaen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toiminta liikuntatunneilla

Oppilas tunnistaa vaaratilanteet sekä pyrkii välttämään niitä noudattamalla turvallisuusohjeita ja sääntöjä. Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Oppilaalle tarjotaan edelleen mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen, minkä kautta hän pitää yllä myönteisiä kokemuksiaan liikunnasta. Oppilasta ohjataan osallistumaan sellaisiin liikuntamuotoihin, joissa hänen tavoitteellinen ja pitkäjänteinen toimintansa saa aikaan kehittymistä liikkujana.

Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

Oppilasta ohjataan etsimään itselleen sopivia liikuntamuotoja elinikäisen liikkumisen pohjaksi. Oppilaille annetaan tietoa eri liikuntalajien harrastusmahdollisuuksista sekä mahdollisuuksien mukaan pyritään tutustuttamaan oppilaita uusiin liikuntalajeihin. Oppilasta ohjataan pohtimaan omia liikuntakokemuksiaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisan ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle,

tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L3, L4
T3	S1	L3
T4	S1	L3
T5	S1	L3
T6	S1	L3
T9	S2	L2, L6, L7
T12	S3	L3

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Oppilasta ohjataan pitämään yllä tarkoituksenmukaisten ratkaisujen tekemistä leikeissä, peleissä ja omatoimisessa harjoittelussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa

Oppilas tekee erilaisissa liikuntatilanteissa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja sekä havainnoi itseään ja ympäristöään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Kannustetaan oppilaita edelleen kehittämään ja vahvistamaan omia tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen ja kehittäminen eri liikuntamuodoissa

Oppilas liikkuu vaihtelevissa oppimisympäristöissä kehittäen ja vahvistaen tasapaino- ja liikkumistaitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

Oppilasta ohjataan kehittämään edelleen motorisia perusliikuntataitojaan vaihtelevissa oppimisympäristöissä, erilaisilla liikuntavälineillä ja monipuolisissa harjoitusmuodoissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) kehittäminen eri liikuntamuodoissa

Oppilas kehittää motorisia perustaitojaan ja käyttää erilaisia liikuntavälineitä monipuolisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Rohkaistaan oppilasta tietoisuuteen oman fyysisen kunnon tasosta ja siitä, miten oppilas pystyy sitä kehittämään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen

Oppilas pystyy arvioimaan eri fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittamaan nopeutta, kestävyyttä, liikkuvuutta ja voimaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Kannustetaan oppilaita uimaan eri tekniikoilla myös avovesissä. Rohkaistaan oppilasta harjoittelemaan erilaisia menetelmiä, joiden avulla voidaan pelastautua ja pelastaa muita vedestä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uima- ja vesipelastustaidot

Oppilas on perusuimataitoinen ja edistyy erilaisten uimatekniikoiden harjoittelussa. Oppilas kehittää edelleen pelastautumistaitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Rohkaistaan oppilasta huomioimaan kaikki ryhmän oppilaat yhteisissä oppimistilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa

Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osaa toimia erilaisissa yhteisissä oppimistilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Rohkaistaan ja kannustetaan oppilasta sisäistämään liikunnan merkitys ja jatkuvuus eri elämänvaiheissa sekä sen tärkeys terveydelle ja hyvinvoinnille.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

33.6.11. Maantieto

Maantiedon tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämämaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisyyttä lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisun ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämämaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 7–9, mikäli maantietoa opetetaan venäjäksi:

Oppilas osaa analysoida ja kertoa säästä ja ilmastosta laajemmin (esimerkiksi sähköisten sääkarttojen ja ilmastokarttojen avulla): tuulen voimakkuus ja suunta, ilmastotyytit. Oppilas osaa toimia venäjänkielisten ohjeiden mukaan luokassa, koulussa ja lähiympäristössä. Oppilas osaa nimetä laajemmin sekä lähiympäristön että koko maapallon eliöitä (metsän ja suon kasveja ja eläimiä, eri kasvillisuusalueiden kasveja ja eläimiä, ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemiin), maantieteellistä sanastoa (maailmankartta, ilmastovyöhykkeet) sekä ymmärtää uusiutumattomien ja uusiutuvien energialähteiden käyttöön ja esiintymiseen liittyvää terminologiaa. Oppilas ymmärtää maapallon kehien vuorovaikutuksen käsitteitä. Oppilas osaa selittää, miten planetaariset ilmiöt vaikuttavat maapallon elämään. Pienimuotoisten tutkimusten toteuttaminen ja raportointi eri ilmastotyypeistä venäjäksi. Oppilas osaa esittää kysymyksiä häntä kiinnostavista asioista venäjäksi.

Oppilaalle järjestetään merkityksellisiä kielenkäyttötilanteita ympäristön ilmiöiden havainnoinnissa ja tutkimisessa, esimerkiksi pienimuotoisen tutkimuksen toteuttamisen yhteydessä. Oppilasta

rohkaistaan kertomaan havainnoistaan. Kielelliset sisällöt oppiaineissa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä venäjän opetuksen ja siihen liittyvien tavoitteiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomediala arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Opetuksen eriyttäminen koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn etenemistä ja oppilaiden tapoja oppia sekä ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeisiin ja mahdollisuuksiin edetä yksilöllisesti. Oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota tuetaan ja oppimisen rauha turvataan. Eriyttämällä voidaan ehkäistä tuen tarpeen syntymistä. Oppilaiden kehitysvaiheet, ennakkokäsitykset sekä aikaisemmat tiedot ja taidot otetaan huomioon.

Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää kohteiden sijainnin ja nimistön.

T4 Oppilas kuvaa, miten luonnon ja ihmisen vuorovaikutus näkyy ja millaisia vaikutuksia sillä on tulevaisuudessa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

T5 Oppilas kertoo, että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.

T6 Oppilas mittaa sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti.

T8 Oppilas toimii ryhmän jäsenenä ja arvioi omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuuntelee ja suhtautuu rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

T11 Oppilas toimii yhdessä muiden kanssa, jolloin vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja kuvaa globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

T12 Oppilas kertoo, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja antaa esimerkkejä, miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Vuosiluokka 8:

T4 Oppilas kuvaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

T5 Oppilas selittää, että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

T8 Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa kertoa tutkimustuloksista geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

T10 Oppilas toimii ryhmän jäsenenä ja arvioi omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuuntelee ja suhtautuu rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

T11 Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen. Oppilas ymmärtää ja kuvaa globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

T12 Oppilas osaa kertoa, miten hän toimii vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja antaa esimerkkejä, miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Vuosiluokka 9:

T2 Oppilas selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas tunnistaa ja kuvaa luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä tuo esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

T3 Oppilas kuvaa ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

T7 Oppilas käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä omassa arkielämässään. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

T8 Oppilas toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

T9 Oppilas havainnoi lähiympäristön muutoksia, antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas tuo esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja selittää tapahtumien taustoja.

T10 Oppilas toimii ryhmän jäsenenä ja arvioi omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuuntelee ja suhtautuu rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

T11 Oppilas vaikuttaa yhdessä muiden kanssa lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen ja ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

T13 Oppilas selittää omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä kuvaa lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas kuvaa kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä tarkastelee yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4, L5
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4, L5
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

Tuetaan oppilaan maailmankuvan jäsentymistä ja autetaan oppilasta tulkitsemaan ympäröivää maailmaa karttakuvien ja geomedian käytön avulla. Ohjataan oppilaan omaehtoista ajattelua ja oppimista. Kannustetaan oppilasta käyttämään verkon tietoa tiedonlähteenä sekä hyödyntämään opittuja TVT-taitoja opiskelussa.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen.

Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää kohteiden sijainnin ja nimistön.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Oppilasta kannustetaan pohtimaan ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä maantieteellisiä syy-seuraussuhteita. Oppilasta ohjataan ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys. Pohditaan, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö.

Oppilas kuvaa, miten luonnon ja ihmisen vuorovaikutus näkyy ja millaisia vaikutuksia sillä on tulevaisuudessa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Ohjataan oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa. Kehitetään ja avarretaan oppilaan maailmankuvaa ja autetaan oppilasta ymmärtämään eri alueiden erityispiirteitä sekä ymmärtämään erilaisia ilmiöitä ja tapahtumia sekä Suomessa että koko maailmassa. Ohjataan oppilasta tutkimaan erilaisia alueita ja harjoittelemaan, kuvaamaan ja selittämään niiden välisiä eroja. Harjoitellaan maantieteellisten kysymysten tekemistä ja pohditaan niiden vastauksia.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Maantieteellinen ajattelutaito

Oppilas kertoo, että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja, sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

Ohjataan oppilasta ymmärtämään tilan merkitystä, symboleita, mittasuhteita, suuntia ja etäisyyksiä erilaisten karttojen avulla. Oppilasta opastetaan yksinkertaisten karttojen ja maantieteellisten mallien laatimisessa. Harjoitellaan mittaamaan sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Tilatajun kehittyminen

Oppilas mittaa sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Oppilasta innostetaan ja kannustetaan toteuttamaan maantieteellinen tutkimus, jossa hyödynnetään opittuja asioita. Oppilasta kannustetaan hyödyntämään kartoja, paikkatietoa, tilastoja, diagrammeja, kaavioita, valokuvia ja tekstilähteitä sekä muuta sopivaa aineistoa tutkimuksen teossa.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Tutkimustaidot

Oppilas toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Tuetaan oppilaan vuorovaikutus-, ryhmätyö-, argumentointi- ja esittämistaitoja. Ohjataan oppilasta avartamaan maailmankatsomustaan ja ymmärrystään eri kulttuureja ja tapoja kohtaan.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot

Oppilas toimii ryhmän jäsenenä ja arvioi omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuuntelee ja suhtautuu rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Kannustetaan oppilasta vaikuttamaan oman elämänsä ja elinympäristönsä kehittämiseen ja viihtyvyyden parantamiseen noudattaen kestävän kehityksen periaatteita. Ohjataan oppilasta vaalimaan luonnon ja rakennetun ympäristön monimuotoisuutta. Rohkaistaan oppilasta osallistumaan ja vaikuttamaan oman lähiympäristönsä viihtyvyyteen.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot

Oppilas toimii yhdessä muiden kanssa ja vaikuttaa lähiympäristön viihtyvyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja kuvaa globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyvyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Ohjataan oppilasta edelleen kehittämään osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja omassa elinympäristössä. Tuetaan oppilasta toimimaan vastuullisesti ja aktiivisesti omassa koulussa ja koulun ulkopuolella. Rohkaistaan oppilasta pohtimaan omia kulutusvalintojaan. Ohjataan oppilasta ottamaan kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Kestävän kehityksen edistäminen

Oppilas kertoo, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja antaa esimerkkejä, miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin Suomea, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T12	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7

Vuosiluokan tavoitteet

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys

Oppilasta kannustetaan edelleen pohtimaan ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä maantieteellisiä syy-seuraussuhteita. Oppilasta ohjataan ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys. Oppilasta opastetaan edelleen arvioimaan oman toiminnan vaikutuksia luonnonympäristöön Suomessa ja eri puolilla maapalloa.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö

Oppilas kuvaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

Kehitetään ja avarretaan oppilaan maailmankuvaa ja autetaan oppilasta ymmärtämään eri alueiden erityispiirteitä sekä ymmärtämään erilaisia ilmiöitä ja tapahtumia. Ohjataan oppilasta edelleen tutustumaan ja tulkitsemaan eri aluetasoisia kartoja painottaen omaa lähiympäristöä, kuntaa ja Suomea.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Maantieteellinen ajattelutaito

Oppilas selittää, että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja, sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Oppilasta kannustetaan arvioimaan ympäristönmuutosta eri aluetasoilla sekä seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä. Ohjataan oppilasta toteuttamaan pienimuotoinen, esimerkiksi lähialueeseen liittyvä maantieteellinen tutkimus. Oppilas harjoittelee tutkimustulosten havainnollistamista geomedian avulla ja tulosten esittämistä suullisesti.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Tutkimustaidot

Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa kertoa tutkimustuloksista geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Tuetaan oppilasta kehittämään vuorovaikutus-, ryhmätyö-, argumentointi- ja esittämistaitoja. Oppilas harjoittelee perusteltujen mielipiteiden esittämistä, erilaisten näkemysten kuuntelua ja rakentavaa keskustelua maantieteellisistä asioista.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot

Oppilas toimii ryhmän jäsenenä ja arvioi omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuuntelee ja suhtautuu rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Ohjataan oppilasta edelleen vaalimaan niin luonnon kuin rakennetun ympäristön monimuotoisuutta. Kartutetaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja toimimalla projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen (esimerkiksi jätteiden lajittelu). Pohditaan globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassa (esimerkiksi Itämeren suojelu).

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot

Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen. Oppilas ymmärtää ja kuvaa globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

Tuetaan oppilasta kasvamaan aktiiviseksi ja vastuulliseksi, kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi. Ohjataan oppilasta harjoittelemaan vastuullista ja kestävä elämäntavan mukaista toimintaa koulussa ja koulun ulkopuolella. Ohjataan oppilasta ottamaan kantaa kestävä kehityksen kysymyksiin.

Arvionnin kohde ja kriteerit:

Kestävä kehityksen edistäminen

Oppilas osaa kertoa, miten hän toimii vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas ottaa kantaa kestävä kehityksen kysymyksiin ja antaa esimerkkejä, miten toimitaan kestävä elämäntavan mukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävä kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävä elämäntavan mukaisesti.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5, L6
T8	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4
T10	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2
T11	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T13	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

Kehitetään oppilaan maantieteellistä tietoa ja ymmärrystä maapallosta toimivana järjestelmänä, kokonaisuutena, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen. Ohjataan oppilasta vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla. Ohjataan oppilasta tutustumaan erilaisten luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksiin ja näkymiseen Suomessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen

Oppilas selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas tunnistaa ja kuvaava luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä tuo esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

Ohjataan oppilasta ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja elinympäristöjä sekä Suomessa että muualla maailmassa. Ohjataan oppilasta harjoittelemaan kulttuurimaantieteellisten ilmiöiden havainnoimista ja hahmottamista. Rohkaistaan oppilasta tutustumaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin erinä puolella maapalloa. Ohjataan oppilasta kuvaamaan kulttuurimaisemien vaihtelua maapallon eri alueilla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kulttuurimaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen

Oppilas kuvaa ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

Ohjataan oppilasta edelleen ymmärtämään tilan merkitystä, symboleita, mittasuhteita, suuntia ja etäisyyksiä. Opastetaan oppilasta yksikertaisten karttojen ja maantieteellisten mallien laatimisessa. Ohjataan oppilasta käyttämään geomedialla monipuolisesti tietokoneen ohjelmistoja ja verkkopalveluja hyödyntäen sekä käsin piirtämällä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Geomediataidot

Oppilas käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä omassa arkielämässään. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

Ohjataan oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja. Tuetaan oppilasta toteuttamaan pienimuotoinen maantieteellinen tutkimus. Ohjataan oppilasta havainnollistamaan tutkimustuloksia hyödyntämällä monipuolisesti opittuja geomediataitoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tutkimustaidot

Oppilas toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

Tuetaan oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia. Aktivoidaan oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa. Ohjataan oppilasta tutustumaan Euroopassa ja muualla maailmassa tapahtuviin ympäristömuutoksiin ja muutoksia aiheuttaviin tekijöihin. Rohkaistaan oppilasta seuraamaan maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja pohtimaan tapahtumien taustoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen

Oppilas havainnoi lähiympäristön muutoksia, antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas tuo esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja selittää tapahtumien taustoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

Tuetaan oppilasta toimimaan ryhmän jäsenenä ja arvioimaan omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taidot omassa elinympäristössä kehittyvät. Ohjataan oppilasta harjoittelemaan mielipiteiden esittämistä maantieteellisistä asioista, erilaisten näkemysten kuuntelua ja rakentavaa suhtautumista sekä syventämään argumentoinnin taitoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot

Oppilas toimii ryhmän jäsenenä ja arvioi omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuuntelee ja suhtautuu rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Ohjataan oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta. Vahvistetaan oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Pohditaan globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot

Oppilas vaikuttaa yhdessä muiden kanssa lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen ja ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Vahvistetaan oppilaan omaa maailmankuvaa. Ohjataan oppilasta havaitsemaan lähiympäristönsä muutoksia, jolloin hän saa työkaluja ympäristönsä kehittämiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Ohjataan oppilasta tunnistamaan alueellista identiteettiä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Tuetaan oppilaan tietämystä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuudesta. Harjoitellaan lähiympäristön ja sen kulttuurien ja ihmisten monimuotoisuuden kuvaamista. Rohkaistaan oppilasta pohtimaan hyvän elämän edellytyksiä, moninaisuuden merkitystä ja yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen.

Oppilas selittää omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä kuvaa lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas kuvaa kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä tarkastelee yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

33.6.12. Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Kielelliset tavoitteet vuosiluokilla 7–9, mikäli matematiikkaa opetetaan venäjäksi:

Kielelliset tavoitteet painottuvat matemaattisten käsitteiden omaksumiseen molemmilla kielillä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaamatematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyy eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit

Vuosiluokka 7

T1 Ei vaikuta arvosanaan, mutta sopii itsearviointin kohteeksi.

T2 Oppilas ottaa vastuuta omasta matematiikan oppimisestaan sekä toimii aktiivisesti ja rakentavasti ryhmissä työskenneltäessä.

T3 Oppilas havaitsee ja ymmärtää matematiikassa opittujen asioiden välisiä yhteyksiä.

T4 Oppilaan kykenee ilmaisemaan matemaattista ajatteluaan suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä.

T5 Oppilas osaa jäsentää ja ratkaista ongelmia matematiikan keinoin.

T6 Oppilas osaa arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisujaan. Oppilas kykenee tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

T7 Oppilaan kyky soveltaa matematiikkaa eri asiayhteyksissä kehittyy.

T8 Oppilas kykenee käsittelemään, esittämään ja tarkastelemaan kriittisesti tilastotietoa.

T9 Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa.

T10 Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa monissa tilanteissa.

T11 Oppilas osaa peruslaskutoimitukset (yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut) rationaaliluvuilla.

T12 Oppilas tunnistaa reaaliluvut ja tietää niiden ominaisuuksia.

T14 Oppilas kykenee yksinkertaisten yhtälöiden ratkaisemiseen ja osaa soveltaa tuntemattoman käyttämistä matematiikassa.

T16 Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä. Oppilas ymmärtää koordinaatiston käsitteen.

T18 Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja. Oppilas osaa pinta-alayksiköiden muunnoksia.

T19 Oppilas osaa tulkita ja piirtää tilastoja. Oppilas ymmärtää tilastollisia tunnuslukuja.

T20 Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ohjelmointitehtävissä.

Vuosiluokka 8

T1 Ei vaikuta arvosanaan, mutta sopii itsearviointin kohteeksi.

T2 Oppilas ottaa vastuuta omasta matematiikan oppimisestaan sekä toimii aktiivisesti ja rakentavasti ryhmissä työskenneltäessä.

T3 Oppilas havaitsee ja ymmärtää matematiikassa opittujen asioiden välisiä yhteyksiä.

T4 Oppilas kykenee ilmaisemaan matemaattista ajatteluaan suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä.

T5 Oppilas osaa jäsentää ja ratkaista ongelmia matematiikan keinoin.

T6 Oppilas osaa arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisujaan. Oppilas kykenee tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

T7 Oppilaan kyky soveltaa matematiikkaa eri asiayhteyksissä kehittyy.

T8 Oppilas kykenee käsittelemään, esittämään ja tarkastelemaan kriittisesti tilastotietoa.

T9 Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa.

T10 Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa monissa tilanteissa.

T13 Oppilas osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

T15 Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa kuvaajia.

T16 Oppilas osaa nimetä ja kuvailla geometrinen objektien ominaisuuksia. Geometrinen käsitteiden välisten yhteyksien ymmärtäminen.

T17 Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja osaa soveltaa oppimaansa käytännön tehtävissä. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

T18 Oppilas osaa laskea tasokuvien pinta-aloja. Oppilas osaa pinta-alayksiköiden muunnoksia.

T20 Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Vuosiluokka 9

T1 Ei vaikuta arvosanaan, mutta sopii itsearvioinnin kohteeksi.

T2 Oppilas ottaa vastuuta omasta matematiikan oppimisestaan sekä toimii aktiivisesti ja rakentavasti ryhmässä työskenneltäessä.

T3 Oppilas havaitsee ja ymmärtää matematiikassa opittujen asioiden välisiä yhteyksiä.

T4 Oppilaan kykenee ilmaisemaan matemaattista ajatteluaan suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä.

T5 Oppilas osaa jäsentää ja ratkaista ongelmia matematiikan keinoin.

T6 Oppilas osaa arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisujaan. Oppilas kykenee tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

T7 Oppilaan kyky soveltaa matematiikkaa eri asiayhteyksissä kehittyy.

T8 Oppilas kykenee käsittelemään, esittämään ja tarkastelemaan kriittisesti tilastotietoa.

T9 Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa.

T10 Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa monissa tilanteissa.

T15 Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa kuvaajia monipuolisesti.

T16 Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä.

T17 Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita.

T18 Oppilas osaa laskea tasokuvien ja kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

T19 Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.

T20 Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan

oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vakiinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermien käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L6
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2	L1, L3, L4
T11	S2	L1, L4
T12	S2	L1, L4
T14	S3, S4	L1, L4
T16	S5	L1, L4, L5
T18	S5	L1, L4
T19	S6	L3, L4, L5
T20	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuva ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Oppilaan motivaatiota ja myönteistä minäkuva sekä itseluottamusta matematiikan oppijana vahvistetaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ei vaikuta arvosanaan, mutta sopii itsearvioinnin kohteeksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Oppilasta ohjataan ottamaan vastuuta omasta matematiikan oppimisestaan ja tuetaan työskentelemään sekä yksin että ryhmässä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Vastuunottaminen opiskelusta

Oppilas ottaa vastuuta omasta matematiikan oppimisestaan sekä toimii aktiivisesti ja rakentavasti ryhmissä työskennellessään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Oppilasta autetaan havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Opittujen asioiden yhteydet

Oppilas havaitsee ja ymmärtää matematiikassa opittujen asioiden välisiä yhteyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Oppilasta kannustetaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti sekä suomen että venäjän kielellä. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan ja tuottamaan matemaattista tekstiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Matemaattinen ilmaisu

Oppilas kykenee ilmaisemaan matemaattista ajatteluaan suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Oppilasta ohjataan ja tuetaan ratkaisemaan sellaisia matemaattisia tehtäviä, jotka vaativat loogista ja luovaa ajattelua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ongelmanratkaisutaito

Oppilas osaa jäsentää ja ratkaista ongelmia matematiikan keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Oppilasta ohjataan arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan. Oppilasta kannustetaan tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja

Oppilas osaa arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisujaan. Oppilas kykenee tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Oppilasta rohkaistaan soveltamaan matematiikkaa muissa oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Matematiikan soveltaminen

Oppilaan kyky soveltaa matematiikkaa eri asiayhteyksissä kehittyy.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Oppilasta ohjataan kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastetaan tiedon kriittiseen tarkasteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu

Oppilas kykenee käsittelemään, esittämään ja tarkastelemaan kriittisesti tilastotietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Oppilasta opastetaan soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa. Oppilasta ohjataan käyttämään dynaamisia piirto-ohjelmia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö

Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Oppilasta ohjataan vahvistamaan ja käyttämään päättely- ja päässälaskutaitoaan. Tehtävissä huomioidaan oppilaiden ikä ja kiinnostuksen kohteet.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Päättely- ja laskutaito

Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa monissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

Oppilasta ohjataan oppimaan rationaalilukujen peruslaskutoimituksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

Oppilas osaa peruslaskutoimitukset (yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut) rationaaliluvuilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin

Oppilasta autetaan laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Lukukäsite

Oppilas tunnistaa reaalityluvut ja tietää niiden ominaisuuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaalityluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

Oppilasta ohjataan ymmärtämään tuntemattoman käsite ja sen hyödyllisyys. Oppilasta ohjataan kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot

Oppilas kykenee yksinkertaisten yhtälöiden ratkaisemiseen ja osaa soveltaa tuntemattoman käyttämistä matematiikassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelämällä tai symbolisesti.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Oppilasta tuetaan geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen

Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä. Oppilas ymmärtää koordinaatiston käsitteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Oppilasta tuetaan pinta-alojen laskemisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito

Oppilas osaa laskea tasokuvioden pinta-aloja. Oppilas osaa pinta-alayksiköiden muunnoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

Oppilasta ohjataan keskeisten tilastollisten tunnuslukujen ymmärtämisessä ja opetetaan antamaan niistä esimerkkejä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta

Oppilas osaa tulkita ja piirtää tilastoja. Oppilas ymmärtää tilastollisia tunnuslukuja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Oppilaan algoritmista ajattelua ja ohjelmointitaitoja vahvistetaan. Oppilasta kannustetaan hyödyntämään taitojaan ongelmanratkaisussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot

Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ohjelmointitehtävissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaali lukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon eroista sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vakiinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiä arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L6
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2	L1, L3, L4
T13	S2, S6	L1, L3, L6
T15	S3, S4	L1, L4, L5
T16	S5	L1, L4, L5
T17	S5	L1, L4, L5
T18	S5	L1, L4
T20	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Oppilaan motivaatiota ja myönteistä minäkuvaa sekä itseluottamusta matematiikan oppijana vahvistetaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ei vaikuta arvosanaan, mutta sopii itsearvioinnin kohteeksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Oppilasta ohjataan ottamaan vastuuta omasta matematiikan oppimisestaan ja tuetaan työskentelemään sekä yksin että ryhmässä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Vastuunottaminen opiskelusta

Oppilas ottaa vastuuta omasta matematiikan oppimisestaan sekä toimii aktiivisesti ja rakentavasti ryhmissä työskennellessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Oppilasta autetaan havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Opittujen asioiden yhteydet

Oppilas havaitsee ja ymmärtää matematiikassa opittujen asioiden välisiä yhteyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Oppilasta kannustetaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti sekä suomen että venäjän kielellä. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan ja tuottamaan matemaattista tekstiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Matemaattinen ilmaisu

Oppilaan kykenee ilmaisemaan matemaattista ajatteluaan suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Oppilasta ohjataan ja tuetaan sellaisten matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa, jotka vaativat loogista ja luovaa ajattelua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ongelmanratkaisutaito

Oppilas osaa jäsentää ja ratkaista ongelmia matematiikan keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Oppilasta ohjataan arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan. Oppilasta kannustetaan tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja

Oppilas osaa arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisujaan. Oppilas kykenee tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Oppilasta rohkaistaan soveltamaan matematiikkaa muissa oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Matematiikan soveltaminen

Oppilaan kyky soveltaa matematiikkaa eri asiayhteyksissä kehittyy.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Oppilasta ohjataan kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastetaan tiedon kriittiseen tarkasteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu

Oppilas kykenee käsittelemään, esittämään ja tarkastelemaan kriittisesti tilastotietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Oppilasta opastetaan soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö

Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Oppilasta ohjataan vahvistamaan ja käyttämään päättely- ja päässälaskutaitoaan. Oppilasta autetaan luottamaan päättely- ja laskutaitoonsa. Tehtävissä huomioidaan oppilaiden ikä ja kiinnostuksen kohteet.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa monissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

Oppilasta ohjataan tutustumaan eri tapoihin ratkaista prosenttitehtäviä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Prosentin käsite ja prosenttilaskenta

Oppilas osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojään eri tilanteissa.

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

Oppilasta ohjataan muuttujan käsitteen ymmärtämisessä ja tutustutetaan funktioihin. Oppilasta opastetaan käyttämään dynaamisia piirto-ohjelmia funktioiden tuottamisessa ja tulkitsemisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen

Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa kuvaajia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Oppilasta tuetaan geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen

Oppilas osaa nimetä ja kuvailla geometrinen objektien ominaisuuksia. Geometrinen käsitteiden välisten yhteyksien ymmärtäminen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Oppilasta ohjataan Pythagoraan lauseen ymmärtämisessä ja sen soveltamiseen käytännön tilanteissa. Oppilasta ohjataan oppimaan ympyrään liittyviä käsitteitä ja niiden soveltamisessa käytännön tehtävissä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen

Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja osaa soveltaa oppimaansa käytännön tehtävissä. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Oppilasta tuetaan pinta-alojen laskemisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito

Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja. Oppilas osaa pinta-alayksiköiden muunnoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Oppilaan algoritmista ajattelua ja ohjelmointitaitoja vahvistetaan. Oppilasta kannustetaan hyödyntämään taitojaan ongelmanratkaisussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot

Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vakiolausekkeita toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoria, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L5
T2	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L3, L7
T3	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4
T4	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L4, L5
T5	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L3, L4, L6
T7	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5
T10	S1, S2	L1, L3, L4
T15	S3, S4	L1, L4, L5
T16	S5	L1, L4, L5
T17	S5	L1, L4, L5
T18	S5	L1, L4
T19	S6	L3, L4, L5
T20	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuva ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Oppilaan motivaatiota ja myönteistä minäkuva sekä itseluottamusta matematiikan oppijana vahvistetaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ei vaikuta arvosanaan, mutta sopii itsearvioinnin kohteeksi.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Oppilasta ohjataan ottamaan vastuuta omasta matematiikan oppimisestaan ja tuetaan työskentelemään sekä yksin että ryhmässä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Vastuunottaminen opiskelusta

Oppilas ottaa vastuuta omasta matematiikan oppimisestaan sekä toimii aktiivisesti ja rakentavasti ryhmissä työskennellessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Oppilasta autetaan havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Opittujen asioiden yhteydet

Oppilas havaitsee ja ymmärtää matematiikassa opittujen asioiden välisiä yhteyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

Oppilasta kannustetaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti sekä suomen että venäjän kielellä. Oppilasta ohjataan tulkitsemaan ja tuottamaan matemaattista tekstiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Matemaattinen ilmaisu

Oppilaan kykenee ilmaisemaan matemaattista ajatteluaan suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa matemaattista tekstiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

Oppilasta ohjataan ja tuetaan ratkaisemaan sellaisia matemaattisia tehtäviä, jotka vaativat loogista ja luovaa ajattelua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ongelmanratkaisutaito

Oppilas osaa jäsentää ja ratkaista ongelmia matematiikan keinoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Oppilasta ohjataan arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan. Oppilasta kannustetaan tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja

Oppilas osaa arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisujaan. Oppilas kykenee tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Oppilasta rohkaistaan soveltamaan matematiikkaa muissa oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Matematiikan soveltaminen

Oppilaan kyky soveltaa matematiikkaa eri asiayhteyksissä kehittyä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

Oppilasta ohjataan kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastetaan tiedon kriittiseen tarkasteluun.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu

Oppilas kykenee käsittelemään, esittämään ja tarkastelemaan kriittisesti tilastotietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Oppilasta opastetaan soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö

Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

Oppilasta ohjataan vahvistamaan ja käyttämään päättely- ja päässälaskutaitoaan. Oppilasta autetaan luottamaan päättely- ja laskutaitoonsa. Tehtävissä huomioidaan oppilaiden ikä ja kiinnostuksen kohteet.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Päättely- ja laskutaito

Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa monissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

Oppilasta ohjataan syventämään ymmärrystään muuttujan ja funktion käsitteistä. Oppilasta ohjataan funktiota kuvaavien käsitteiden ymmärtämisessä. Oppilasta ohjataan dynaamisten piirto-ohjelmien käyttämisessä funktioita tuottaessa ja tulkittaessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen

Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita ja tuottaa kuvaajia monipuolisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

Oppilasta opastetaan kolmiulotteisten kappaleiden luokittelussa ja niihin liittyvien käsitteiden ymmärtämisessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen

Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

Oppilasta ohjataan tutustumaan suorakulmaisen kolmion trigonometriaan ja sen soveltamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen

Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

Oppilasta kannustetaan kappaleiden pinta-alojen ja tilavuuksien laskemisessa. Oppilasta ohjataan parantamaan taitojaan laskea pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito

Oppilas osaa laskea tasokuvioden ja kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

Oppilasta ohjataan keskeisten tilastollisten tunnuslukujen ymmärtämisessä ja opetetaan antamaan niistä esimerkkejä. Oppilasta ohjataan laskemaan klassisia sekä tilastollisia todennäköisyyksiä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta

Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Oppilasta kannustetaan vahvistamaan ajattelu- ja ohjelmointitaitoja. Oppilasta opetetaan soveltamaan algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoimaan yksinkertaisia ohjelmia.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot

Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

33.6.13. Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto-

ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Suomalais-venäläisessä koulussa opiskellaan kaksikielisessä oppimisympäristössä, jossa sekä suomalainen että venäläinen musiikkikulttuuri liittyvät vahvasti koulun arkeen ja juhlaan. Äidinkieleltään suomen- ja venäjänkieliset oppilaat tuovat kulttuurinsa luonnollisella tavalla tähän oppimisympäristöön. Myös yläluokilla musiikkia käytetään mahdollisuuksien mukaan eheyttävänä oppiaineena. Toiminnallisuuden, oppilaiden aktiivisen toimijuuden sekä yhteismusisoinnin tavoitteena on luoda oppimisen iloa ja myönteisiä musiikkikokemuksia. Keskeistä on pitää yllä myönteistä asennetta ja ymmärrystä venäläistä ja venäjänkielistä musiikkikulttuuria kohtaan. Vierailut, konsertit, erilaiset tapahtumat ja juhlat tuovat esille suomalaista ja venäläistä musiikkikulttuuria.

Kielelliset tavoitteet 7.–9. luokalla, mikäli musiikkia opetetaan venäjäksi:

Oppilas pystyy laulamaan venäjänkielisiä lauluja yhdessä vertaisoppijoiden kanssa. Oppilas pystyy seuraamaan ja noudattamaan venäjänkielisiä musiikillisia ohjeita. Oppilas ymmärtää ja osaa käyttää myös itse venäjänkielistä musiikkikäsitteistöä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7-9 vuosiluokilla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas toimii musisoivassa ryhmässä rakentavasti, muita huomioiden ja kannustaen. Oppilas tiedostaa omia vahvuuksiaan ja osaa hyödyntää niitä musisoinnissa. Oppilas osaa hyödyntää toisilta oppimisen taitoa.

T2 Oppilas ilmaisee itseään laulamalla ja ääniharjoitteilla sekä yhteislauluun osallistuen. Oppilas havainnoi omassa äänessä tapahtuvia muutoksia.

T3 Oppilas osallistuu soittamiseen ja yhteismusisointiin ja kehittää näitä taitoja.

T4 Oppilas käyttää kehoaan ja liikettä musiikillisena ilmaisuvälineenä. Oppilas hahmottaa musiikin sykkeen musiikkiliikunnassa.

T5 Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas hahmottaa ja analysoi musiikin peruselementtejä aktiivisen kuuntelun avulla. Oppilas osaa kuvailla kuulemaansa ja kertoa siitä omia näkemyksiä.

T6 Oppilas kehittää musiikillisia ideoita improvisoiden. Oppilas toteuttaa itse tai ryhmässä suunnitellen sävellyksiä ja sovituksia teknologisia mahdollisuuksia apuna käyttäen. Oppilas osaa hyödyntää myös muiden taiteenalojen elementtejä luovassa musiikillisessa työskentelyssä.

T7 Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia musiikin tuottamisessa, tallentamisessa ja laajemmissa kokonaisuuksissa.

T8 Oppilas hahmottaa, miten musiikki ilmentää kulttuurisia piirteitä ja miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan.

T9 Oppilas käyttää musiikin käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.

T10 Oppilas tarkastelee, miten musiikki vaikuttaa hänen omassa elämässään.

T11 Oppilas käyttää soittimia ja laitteita turvallisesti sekä toimii vastuullisesti musisointitilanteissa. Oppilas huolehtii kuulostaan.

T12 Oppilas ymmärtää pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä ja tuotosten viimeistelyssä. Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi omaa edistymistään.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla

pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L2, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L2
T3	S1, S2, S3, S4	L2
T4	S1, S2, S3, S4	L2
T5	S1, S2, S3, S4	L2
T6	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L6
T7	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L5
T8	S1, S2, S3, S4	L2, L4
T9	S1, S2, S3, S4	L4
T10	S1, S2, S3, S4	L3, L4
T11	S1, S2, S3, S4	L3
T12	S1, S2, S3, S4	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Oppilasta ohjataan toimimaan musisoivassa ryhmässä rakentavasti, muita huomioiden ja kannustaen. Oppilasta kannustetaan omien vahvuuksiensa hyödyntämiseen musisoinnissa. Tunneilla hyödynnetään vertaisoppimista, jossa oppilaat oppivat toisiltaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Rakentava, muita huomioiva ja kannustava toimiminen ryhmässä. Omien vahvuuksien hyödyntäminen musisoinnissa. Toisilta oppimisen taidon hyödyntäminen.

Oppilas toimii musisoivassa ryhmässä rakentavasti, muita huomioiden ja kannustaen. Oppilas tiedostaa omia vahvuuksiaan ja osaa hyödyntää niitä musisoinnissa. Oppilas osaa hyödyntää toisilta oppimisen taitoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä

Oppilasta kannustetaan ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan, ilmaisemaan itseään rohkeasti ja osallistumaan yhteislauluun. Oppilasta ohjataan havainnoimaan omassa äänessä tapahtuvia muutoksia (äänenmurros). Oppilasta tutustutetaan erilaisiin äänenkäyttö- ja laulutapoihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Äänenkäyttö ja laulaminen, itsensä ilmaisu ja osallistuminen yhteislauluun. Omien äänessä tapahtuvien muutosten havainnointi.

Oppilas ilmaisee itseään laulamalla ja ääniharjoitteilla sekä yhteislauluun osallistuen. Oppilas havainnoi omassa äänessä tapahtuvia muutoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Oppilaan soitto- ja yhteismusisointitaitoja vahvistetaan eri tavoin (musiikin peruselementtien harjaannuttaminen ja osaamisen syventäminen musisoinnissa). Musisointitilanteissa oppilasta kannustetaan omien musiikillisten ideoiden tuottamiseen ja toteuttamiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Soittamiseen ja yhteismusisointiin osallistuminen, oman soittamisen kehittäminen.

Oppilas osallistuu soittamiseen ja yhteismusisointiin ja kehittää näitä taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun

Oppilasta ohjataan kokemaan keho musiikillisena ilmaisuvälineenä monipuolisten musiikkiliikuntaharjoitteiden avulla. Oppilasta ohjataan ilmentämään musiikkia liikkeen avulla musiikkiin eläytyen. Vahvistetaan oppilaan taitoa kokea musiikin syke musiikkiliikunnassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kehon käyttö ja liike musiikillisena ilmaisuvälineenä musiikkiliikuntaharjoitteissa. Musiikin sykkeen hahmottaminen musiikkiliikunnassa.

Oppilas käyttää kehoaan ja liikettä musiikillisena ilmaisuvälineenä. Oppilas hahmottaa musiikin sykkeen musiikkiliikunnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessään ja sovittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

Musiikin kuuntelussa lähtökohtana on aktiivinen kuuntelu, jossa musiikkiin ja sen tunnelmaan eläydytään motorisesti (liikkuen), visuaalisesti ja mielikuvitusta aktivoiden. Aktiivisen kuuntelun avulla oppilas analysoi ja vahvistaa myös musiikin peruselementtien hahmottamista ja tunnistamista. Oppilasta rohkaistaan kertomaan musiikin herättämistä mielikuvista, ajatuksista, tunteista ja kuvailemaan kuulemaansa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin aktiivinen kuuntelu ja sen tunnelmaan eläytyminen liikkumista, visualisointia ja mielikuvitusta apuna käyttäen. Musiikin peruselementtien hahmottaminen ja analysoiminen aktiivisen kuuntelun avulla. Musiikin kuvaileminen ja sen herättämistä mielikuvista, ajatuksista ja tunteista kertominen.

Oppilas ilmaisee kuulemaansa musiikkia liikkuen, visualisoiden tai luovasti kertomalla. Oppilas hahmottaa ja analysoi musiikin peruselementtejä aktiivisen kuuntelun avulla. Oppilas osaa kuvailla kuulemaansa ja kertoa siitä omia näkemyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

Oppilasta ohjataan luovaan musiikilliseen ideointiin sekä improvisointiin ja toteuttamaan omia tai ryhmässä suunniteltuja sävellyksiä ja sovituksia myös teknologisia mahdollisuuksia apuna käyttäen. Oppilasta ohjataan ideoimaan, suunnittelemaan ja käyttämään musiikkia luovasti myös eri taiteenaloja yhdistäen (esim. kuva, liike, teksti).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Luova musiikillinen ideointi ja improvisointi. Omien tai ryhmässä suunniteltujen sävellysten ja sovitusten toteuttaminen teknologisia mahdollisuuksia apuna käyttäen. Musiikin yhdistäminen luovasti muihin taiteenaloihin.

Oppilas kehittää musiikillisia ideoita improvisoiden. Oppilas toteuttaa itse tai ryhmässä suunnitellen sävellyksiä ja sovituksia teknologisia mahdollisuuksia apuna käyttäen. Oppilas osaa hyödyntää myös muiden taiteenalojen elementtejä luovassa musiikillisessa työskentelyssä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Tutustutaan musiikkiteknologisiin mahdollisuuksiin tallentaa ja luoda itse musiikkia. Ohjataan oppilasta hyödyntämään musiikkitekniikkaa myös laajemmissa oppimiskokonaisuuksissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikkitekniikan tarjoamien mahdollisuuksien käyttäminen musiikin tuottamisessa, tallentamisessa ja laajemmissa kokonaisuuksissa.

Oppilas käyttää musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia musiikin tuottamisessa, tallentamisessa ja laajemmissa kokonaisuuksissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkitekniikan käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkitekniikan tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Tutustutaan musiikkiin kulttuurin ilmentäjänä ja siihen, kuinka musiikilla viestitään ja vaikutetaan (esim. historiallinen tai globaali näkökulma, genret, mainosmusiikki). Monialaisten oppimiskokonaisuuksien mahdollisuus esim. ai, ku, li, hi, kielet kanssa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin hahmottaminen kulttuurin ilmentäjänä sekä vaikuttamisen ja viestimisen keinona.

Oppilas hahmottaa, miten musiikki ilmentää kulttuurisia piirteitä ja miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Oppilasta ohjataan käyttämään musiikin käsitteitä, merkintätapoja ja termejä musiikillisen toiminnan yhteydessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin käsitteiden ja terminologian käyttäminen musiikillisessa toiminnassa.

Oppilas käyttää musiikin käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Oppilasta ohjataan huomaamaan musiikin vaikutus omassa elämässään. Oppilasta kannustetaan ja tuetaan oman musiikkisuhteen rakentamisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Musiikin vaikutuksen tarkasteleminen omassa elämässä.

Oppilas tarkastelee, miten musiikki vaikuttaa hänen omassa elämässään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Oppilasta ohjataan soittimien ja laitteiden turvalliseen käyttöön sekä vastuulliseen toimintaan musisointitilanteissa. Oppilasta ohjataan huolehtimaan kuulostaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Turvallinen soittimien ja laitteiden käyttö sekä vastuullinen toiminta musisointitilanteissa. Kuulosta huolehtiminen.

Oppilas käyttää soittimia ja laitteita turvallisesti sekä toimii vastuullisesti musisointitilanteissa. Oppilas huolehtii kuulostaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Oppilasta kannustetaan pitkäjänteisyyteen musiikillisten taitojen kehittämisessä ja musiikillisten tuotosten viimeistelyssä. Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi edistymistään musiikin opiskelussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen ymmärtäminen niin musiikillisten taitojen kehittämisessä kuin musiikillisten tuotosten viimeistelyssä. Kyky asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida edistymistään.

Oppilas ymmärtää pitkäjänteisen harjoittelun merkityksen musiikillisten taitojen kehittämisessä ja tuotosten viimeistelyssä. Oppilas asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi omaa edistymistään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

33.6.14. Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman

tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvaihtoehtojaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syvennyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammasteista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiä opintoja järjestäviin oppilaitoksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden

tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L3, L7
T2	S1	L1
T3	S1, S2	L1

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Oppilas tutustuu oppilaanohjaukseen oppiaineena ja opettelee oppilaanohjaukselle tyypillisten opiskelumenetelmien ja tietolähteiden käyttöä omassa tulevaisuuden suunnittelussaan. Oppilasta ohjataan pohtimaan omaan opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä ilmiöitä useista eri näkökulmista vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Oppilasta kannustetaan huolehtimaan itsestään ja muista ihmisistä, harjoittelemaan oman ajankäyttönsä hallintaa sekä pohtimaan yhteistyötaitojen merkitystä koulussa ja työelämässä.

Oppilas harjoittelee osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja työskentelemällä yhdessä sovittujen sääntöjen mukaisesti erilaisissa ryhmissä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys itselle ja lähiympäristölle.

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Oppilas tutustuu itseensä oppijana ja harjoittelee erilaisten opiskelustrategioiden käyttöä esimerkiksi teknologiaa hyödyntämällä. Oppilas ymmärtää omat vahvuutensa oppijana ja ihmisenä. Oppilas tulee tietoiseksi siitä, kuinka kaikilla elämänalueilla, esimerkiksi harrastuksissa, hankittu tieto voi olla hyödyksi opiskelussa ja työelämässä.

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Oppilasta ohjataan suunnittelemaan työskentelyään ja asettamaan itselleen sopivia tavoitteita. Oppilasta harjaannutetaan hankkimaan tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä. Oppilasta kannustetaan haastamaan omia ajattelu- ja toimintatapojaan sekä käyttämään ennakkoluulottomasti luovaa ajattelua.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämä tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S2, S5	L1, L3
T6	S2, S3, S5	L6, L7
T7	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
T8	S4, S5	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Ohjataan oppilasta ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja suoriutumisestaan sekä seuraamaan opintojensa kulkua sähköisen viestinnän (Wilma) avulla. Oppilasta autetaan ymmärtämään oman toiminnan vaikutus nykyhetkeen sekä tavoitteiden saavuttamiseen.

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua erilaisiin ammatteihin ja työelämään. Oppilas saa kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteiskunnan jäsenenä.

Oppilasta rohkaistaan oman opiskelunsa ja oppimisympäristönsä suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Oppilasta kannustetaan seuraamaan ajankohtaista, koulutusta ja työelämää koskevaa uutisointia sekä arvioimaan tiedotusvälineiden roolia vaikuttamiskanavana ja ennakkokäsitysten muokkaajana.

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Oppilasta ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta.

Oppilas oppii tuntemaan Suomen elinkeinoelämän erikoispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Oppilasta ohjataan tutustumaan työelämään ja harjoittelemaan työelämässä tarvittavia taitoja. Oppilaalle korostetaan vuorovaikutus- ja kielitaidon merkitystä. Oppilasta tutustutetaan yrittäjyyteen sekä siihen liittyvien riskien arviointiin.

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Oppilas perehdytetään Suomen koulutusjärjestelmän rakenteeseen ja sen ominaispiirteisiin. Oppilasta tutustutetaan syvemmin oppilaanohjauksen tietolähteisiin tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilasta ohjataan tarkastelemaan kriittisesti eri tietolähteitä, esimerkiksi tunnistamaan ero virallisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden, esimerkiksi mainonnan, välillä. Oppilasta kannustetaan seuraamaan ajankohtaista koulutusta ja työelämää koskevaa uutisointia.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämä tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

Suomalais-venäläisessä koulussa työelämään tutustumisenjaksot sijoittuvat 8. ja 9.luokille.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S2	L3
T5	S2, S5	L1, L3
T6	S2, S3, S5	L6, L7
T7	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
T8	S4, S5	L4, L5
T9	S2, S3, S5	L4, L5, L6
T10	S4, S5	L2

Vuosiluokan tavoitteet

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Oppilasta ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja edellytyksiään jatko-opintoja ajatellen. Oppilasta autetaan ymmärtämään oman toimintansa vaikutukset sekä itseensä että ympäröiviin ihmisiin.

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Ohjataan oppilasta ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja suoriutumisestaan sekä seuraamaan opintojensa kulkua sähköisen viestinnän (Wilma) avulla. Oppilasta autetaan ymmärtämään oman toiminnan vaikutus nykyhetkeen sekä tavoitteiden saavuttamiseen. Oppilasta kannustetaan hankkimaan tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista.

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua erilaisiin ammatteihin ja työelämään. Oppilas saa kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteiskunnan jäsenenä.

Oppilasta rohkaistaan oman opiskelunsa ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Oppilasta kannustetaan seuraamaan ajankohtaista, koulutusta ja työelämää koskevaa uutisointia sekä arvioimaan tiedotusvälineiden roolia vaikuttamiskanavana ja ennakkokäsitysten muokkaajana.

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Oppilas oppii tuntemaan Suomen elinkeinoelämän erikoispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Oppilasta kannustetaan tutustumaan eri ammattialoihin, pohtimaan niissä tarvittavaa osaamista sekä omaa soveltuvuutta eri aloille. Oppilasta ohjataan tutustumaan työelämään ja harjoittelemaan työelämässä tarvittavia taitoja. Oppilaalle korostetaan vuorovaikutustaitojen ja kielitaidon merkitystä. Oppilasta tutustutetaan yrittäjyyteen sekä siihen liittyvien riskien arviointiin.

Oppilasta ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta.

Suomalais-venäläisessä koulussa työelämään tutustumisenjaksot sijoittuvat 8. ja 9.luokille.

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Oppilas perehdytetään syvemmin Suomen koulutusjärjestelmän rakenteeseen ja eri jatko-opintomahdollisuuksiin peruskoulun jälkeen. Oppilasta harjaannutetaan edelleen oppilaanohjauksen tietolähteiden käytössä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilasta ohjataan tarkastelemaan kriittisesti eri tietolähteitä, esimerkiksi tunnistamaan ero virallisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden, esimerkiksi mainonnan, välillä. Oppilasta kannustetaan seuraamaan ajankohtaista koulutusta ja työelämää koskevaa uutisointia.

Suomalais-venäläisessä koulussa työelämään tutustumisenjaksot sijoittuvat 8. ja 9.luokille.

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Oppilasta ohjataan käyttämään sujuvasti oppilaanohjauksen eri tietolähteitä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilasta tutustutetaan hakupalvelujen ja tietokantojen tapaan toimia ja tuottaa tietoa. Oppilasta tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti omista lähtökohdistaan ja tiedostamaan perinteisten roolimallien vaikutukset. Oppilasta rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Oppilasta ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti, etsimään vaihtoehtoja ja hakemaan apua ohjausalan ammattilaiselta.

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Oppilasta ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus myönteisenä voimavarana ja toimimaan luontevasti monikulttuurisessa ympäristössä. Oppilasta kannustetaan hankkimaan tietoa myös muiden maiden koulutusjärjestelmistä ja mahdollisuuksista opiskella ja työskennellä ulkomailla. Oppilasta rohkaistaan hyödyntämään kielitaitoaan ja sosiaalisen kanssakäymisen taitojaan kulttuurien välisissä kohtaamisissa.

Suomalais-venäläisessä koulussa työelämään tutustumisenjaksot sijoittuvat 8. ja 9.luokille.

33.6.15. Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohdana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveystietä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön,

perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleamiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaroalähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella

ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso terveystiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen terveystiedossa kehittyy oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas nimeää terveyden eri osa-alueet ja kuvaa niiden välisiä eroja ja vuorovaikutusta. Oppilas kuvaa esimerkein, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas nimeää elämänsä eri vaiheet ja esittelee murrosiän muutoksia terveyden eri osa-alueilla. Oppilas ymmärtää ja soveltaa oppimiaan tietoja sekä kuvaa, mitä terveyden voimavaralähtöisyydellä tarkoitetaan.

T2 Oppilas nimeää useita tunteita ja antaa esimerkkejä tunteiden säätelyn ja hallinnan keinoista arkielämän eri tilanteissa. Oppilas selittää, miten erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa tulisi toimia.

T4 Oppilas erittelee yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä esimerkkien avulla. Oppilas soveltaa oppimiaan tietoja siitä, miten erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tulisi toimia.

T5 Oppilas nimeää useita terveyttä ylläpitäviä ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaa näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas nimeää päihteiden haitallisia terveysvaikutuksia sekä riippuvuuksia ja niiden haitallisia terveysvaikutuksia yksilön ja yhteisön kannalta. Oppilas käyttää keskeisiä käsitteitä, jotka liittyvät arjen terveysvalintoihin ja soveltaa oppimiaan käsitteitä ja tietoja oman terveyden ylläpitämiseen.

T11 Oppilas tunnistaa omia terveyteen liittyviä valintojaan ja pohtii, miten oma kulttuuritausta, lähiyhteisö ja media vaikuttavat terveystottumuksiin sekä opiskelu- ja työskentelytapoihin.

Vuosiluokka 8:

T1 Oppilas nimeää seksuaalisuuteen liittyvät käsitteet asianmukaisesti sekä kuvaa seksuaalisen kehityksen vaiheet osana kasvua. Oppilas kuvaa seksuaaliterveyden perusteita.

T5 Oppilas ymmärtää, mitä terveyden kokonaisvaltaisuudella tarkoitetaan, ja osaa soveltaa terveyden eri ulottuvuuksien merkitystä terveystaitojen kehittämisessä. Oppilas nimeää päihteiden

fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia terveysvaikutuksia sekä soveltaa tietojaan kokonaisvaltaisen terveellisen elämän rakentumisen kannalta. Oppilas käyttää päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyviä käsitteitä monipuolisesti. Oppilas nimeää keskeisimpiä ravitsemuskäsitteitä asianmukaisesti sekä ymmärtää, miten ja mitkä ravitsemukseen liittyvät asiat edistävät fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä.

T8 Oppilas kuvaa ja arvioi terveystottumuksien ja elämäntapojen vaikutusta terveyteen. Oppilas soveltaa ja arvioi niiden vaikutusta terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden muodostumiseen sekä arvioi valintojen eettisiä kysymyksiä. Lisäksi oppilas arvioi eri tiedonlähteiden luotettavuutta ja käyttää luotettavia tiedonlähteitä osana terveystiedon opiskeluaan.

T12 Oppilas tunnistaa ja löytää luotettavia terveysviestinnän tietolähteitä ja käyttää niitä osana terveystiedon oppimistaan. Oppilas nimeää oikeuksia, vastuita ja velvollisuuksiaan 8. luokan terveystiedon sisältöjen suhteen. Oppilas erittelee omien valintojen ja elämäntapojen seurauksia omaan ja lähiyhteisön terveyteen.

Vuosiluokka 9:

T6 Oppilas hakee terveyteen ja sairauksiin liittyvää tietoa luotettavista tietolähteistä ja käyttää sitä asianmukaisesti. Oppilas kuvaa toimintamalleja sairauksien ennaltaehkäisyssä ja itsehoidossa sekä ensiavun antamisessa ja hakemisessa. Oppilas nimeää lisäksi ja kuvaa keskeisimpien tartuntatautiin, kansantautien sekä tapaturmien ennaltaehkäisyä ja hoitoa.

T9 Oppilas kuvaa elinympäristön aiheuttamia suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen. Oppilas soveltaa tietojaan terveellisen elinympäristön rakentumisesta ja suunnittelusta.

T10 Oppilas laatii opiskelu-, toiminta- ja työkykyä ylläpitäviä ja edistäviä suunnitelmia. Oppilas tietää oman alueensa terveyspalveluita ja missä tilanteissa niitä voi käyttää.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetti, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentamaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveystietoon liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveystietoon tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien

ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystietokannojen ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveiden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävää merkitystä ja kulttuurin herkkyyttä, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T2	S1	L2, L3, L4, L7
T3	S1	L1, L3, L4, L6
T4	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Oppilasta ohjataan ymmärtämään terveyden eri osa-alueita ja terveyden edistämistä tukevia keinoja fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden kautta. Lisäksi oppilasta ohjataan tutustumaan elämäntavan eri vaiheisiin, painottuen murrosiän fyysisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin muutoksiin osana yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Lisäksi oppilasta kannustetaan ymmärtämään terveys voimavaralähtöisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Terveyteen liittyvät käsitykset

Oppilas nimeää terveyden eri osa-alueet ja kuvaa niiden välisiä eroja ja vuorovaikutusta. Oppilas kuvaa esimerkein, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas nimeää elämäntavan eri vaiheet ja esittelee murrosiän muutoksia terveyden eri osa-alueilla. Oppilas ymmärtää ja soveltaa oppimiaan tietoja siitä, mitä terveyden voimavaralähtöisyydellä tarkoitetaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveysteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämänsä eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

S1 Terveysttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänsä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetti, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisin rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveysttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmä, uni, ravitsemus ja liikunta. Terveysten voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveysten vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy.

S3 Terveyst, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveysten edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja ilmaisemaan erilaisia tunteita. Oppilasta ohjataan löytämään keinoja säädellä ja hallita omia tunteita sekä toimimaan rakentavasti erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa (esim. koulukiusaaminen).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi

Oppilas nimeää useita tunteita ja antaa esimerkkejä tunteiden säätelyn ja hallinnan keinoista arkielämän eri tilanteissa. Oppilas selittää, miten erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa tulisi toimia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Oppilasta ohjataan tunnistamaan identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen muodostumista osana yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Oppilasta ohjataan omien arvojen ja asenteiden tunnistamisessa ja soveltamisessa arjen valintoihin sekä säätelemään omaa käyttäytymistään esim. ristiriitaisissa valintatilanteissa. Lisäksi oppilasta ohjataan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä omassa arjessaan, esim. harrastusten ja koulutyön tasapainottamisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Oppilasta ohjataan pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä suvaitsevaisuuden ja itsensä hyväksymisen avulla. Oppilasta ohjataan ymmärtämään jokaisen yksilön ainutlaatuisuus sekä kohtelevaan muita tasavertaisesti. Oppilasta ohjataan toimimaan rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kuten uusiin ihmisiin tutustumisessa, muiden huomioimisessa tai ristiriitatilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi

Oppilas erittelee yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä esimerkkien avulla. Oppilas soveltaa oppimiaan tietoja siitä, miten erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tulisi toimia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntapaa sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetti, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystietämisen ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveystietämisen näkökulmasta. Terveystietämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Oppilasta ohjataan oman terveystietämisen kehittämisessä terveyttä tukevien ja vaarantavien tekijöiden osalta omassa arjessaan. Vaarantavien tekijöiden osalta tavoitteena on oppia tietämään riippuvuuksien (pääteet, pelit, media) ja pääteiden (tupakka, nuuska ja alkoholi) haitalliset terveysvaikutukset nuoren kehitykseen. Terveyttä vahvistavien arjen valintojen osalta oppilasta ohjataan tunnistamaan arjen säännöllisen rytmin ja hygienian merkitys terveyteen sekä unen, ravinnon ja liikunnan merkitys terveelliseen kasvuun ja kehitykseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen

Oppilas nimeää useita terveyttä ylläpitäviä ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaa näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas nimeää pääteiden haitallisia terveysvaikutuksia sekä riippuvuuksia ja niiden haitallisia terveysvaikutuksia yksilöön ja yhteisöön. Oppilas käyttää keskeisiä käsitteitä,

jotka liittyvät arjen terveysvalintoihin, ja soveltaa oppimiaan käsitteitä ja tietoja oman terveyden ylläpitämiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystieteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairautteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja tunnistamaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten terveyskäsitteitä, arvoja ja asenteita sekä niiden merkitystä oppilaan omalle terveydelle. Oppilasta ohjataan tutustumaan eri kulttuureista (venäläinen kulttuuri) peräisin oleviin terveystottumuksiin ja valintoihin. Lisäksi oppilasta ohjataan tunnistamaan ja arvioimaan median vaikutusta omaan terveyteen. Osana terveellisen arjen rakentumista oppilasta ohjataan tunnistamaan ja kehittämään omia opiskelu- ja työskentelytapoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Terveyskäsitteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen

Oppilas tunnistaa omia terveyteen liittyviä valintojaan ja pohtii, miten oma kulttuuritausta, lähiyhteisö ja media vaikuttavat terveystottumuksiin sekä opiskelu- ja työskentelytapoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyskäsitteiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntilanteen sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetti, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentamaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmä, uni, ravitsemus ja liikunta. Terveysten voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekäästä vapaa-ajan toimintaa. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveysten vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntalon sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetti, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmä, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveysten voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekäästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveysten vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsitellessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystarkkinnoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveystvaikutusten näkökulmasta. Terveysten edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyyks, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsitellessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L7
T5	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4
T7	S1, S2	L2, L3, L4, L7
T	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T	S3	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

Oppilasta ohjataan ymmärtämään seksuaalisuus osana fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä sekä ymmärtämään seksuaalisuus ja seksuaalinen kehitys osana kasvua. Oppilasta ohjataan lisäksi ymmärtämään seksuaalisuus voimavarana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Terveyteen liittyvät käsitykset

Oppilas nimeää seksuaalisuuteen liittyvät käsitteet asianmukaisesti sekä kuvaa seksuaalisen kehityksen vaiheet osana kasvua. Oppilas kuvaa seksuaaliterveyden perusteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapojen eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

Oppilasta ohjataan syventämään ymmärrystään kokonaisvaltaisesta terveydestä ja sitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä. Oppilasta ohjataan soveltamaan kokonaisvaltaista terveyttä osaksi terveystaitojaan. Terveyttä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä oppilaalla on tavoitteena syventää ymmärrystä ravitsemuksesta, seksuaaliterveydestä ja päihteistä. Oppilasta tuetaan myös käyttämään ravitsemukseen, riippuvuuteen ja päihteisiin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen

Oppilas ymmärtää, mitä terveyden kokonaisvaltaisuudella tarkoitetaan, ja osaa soveltaa terveyden eri ulottuvuuksien merkitystä terveystaitojen kehittämisessä. Oppilas nimeää päihteiden

fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia terveysvaikutuksia sekä soveltaa tietojaan kokonaisvaltaisen terveellisen elämän rakentumiseen. Oppilas käyttää pähteisiin ja riippuvuuksiin liittyviä käsitteitä monipuolisesti. Oppilas nimeää keskeisimpiä ravitsemuskäsitteitä asianmukaisesti sekä ymmärtää, miten ja mitkä ravitsemukseen liittyvät asiat edistävät fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveysten vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Oppilas osallistuu ja vaikuttaa oman tulevaisuutensa suunnitteluun terveyden näkökulmasta arvioimalla omia valintojaan ja tutustumalla luotettaviin tietolähteisiin sekä mahdollisesti kolmannen sektorin palveluun. Tavoite voidaan toteuttaa esim. projektimuotoisesti, eikä sitä käytetä arvioinnin kohteena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetty arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä. Terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan 8. luokan eri sisältökokonaisuuksien yhteydessä, jolloin oppilasta ohjataan tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveystottumusten rakentumista ja vaikutusta ilmiöiden syntyyn. Oppilasta ohjataan arvioimaan omien elämäntapojen seurauksia ja eettisyyttä osana terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä. Lisäksi oppilasta ohjataan tunnistamaan eri ilmiöihin liittyvien arvojen ja normien muodostumista ja tiedon luotettavuutta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen

Oppilas kuvaa ja arvioi terveystottumuksien ja elämäntapojen vaikutusta terveyteen. Oppilas soveltaa ja arvioi niiden vaikutusta terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden muodostumiseen sekä arvioi valintojen eettisiä kysymyksiä. Lisäksi oppilas arvioi eri tiedonlähteiden luotettavuutta ja käyttää luotettavia tiedonlähteitä osana terveystiedon opiskeluaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystieteen ja sairautteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.

T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Oppilasta ohjataan arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää ja tietolähteitä mm. terveystiedon vaikuttamisen keinoja tarkastelemalla. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja erittelemään omassa oppimisympäristössään ja lähiyhteisössään omia oikeuksiaan, vastuitaan ja vaikuttamiskeinojaan. Oikeuksien ja vaikuttamiskeinojen suhteen oppilasta ohjataan ymmärtämään omat valinnat mm. päihteiden käytön ja seksuaalisuuteen liittyvien sisältöjen osalta. Oppilasta ohjataan vastuulliseen kuluttamiseen, mm. tekemään vastuullisia ruokavalintoja. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omien valintojen ja elämäntavan vaikutus omaan ja lähiyhteisön terveyteen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Terveystieteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen

Oppilas tunnistaa ja löytää luotettavia terveystiedon viestinnän tietolähteitä ja käyttää niitä osana terveystiedon oppimistaan. Oppilas nimeää oikeuksia, vastuita ja velvollisuuksiaan 8. luokan terveystiedon sisältöjen suhteen. Oppilas erittelee omien valintojen ja elämäntapojen seurauksia omaan ja lähiyhteisön terveyteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystieteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmii, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveysten voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveysten edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T	S3	L2, L4, L5, L7
T	S1, S2	L1, L3, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T 6 tukea oppilaan kehittämistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

Oppilasta tuetaan kehittämään taitojaan terveyteen ja sairauksiin liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä luotettavista tietolähteistä, kuten tieteellisistä terveysjulkaisuista. Terveyteen ja sairauksiin liittyvissä sisällöissä painotetaan ajankohtaisia tartuntatauteja, kansansairauksia ja tapaturmia sekä niiden ehkäisyyn liittyviä asioita. Oppilasta ohjataan kehittämään omia tietojaan ja taitojaan oman terveydentilan seurannassa ja hoidossa sekä ensiavun antamisessa tai avun hankkimisessa kiireetöntä tai kiireellistä apua tarvittavissa tilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen

Oppilas hakee terveyteen ja sairauksiin liittyvää tietoa luotettavista tietolähteistä ja käyttää sitä asianmukaisesti. Oppilas kuvaa toimintamalleja sairauksien ennaltaehkäisyssä ja itsehoidossa sekä ensiavun antamisessa ja hakemisessa. Lisäksi oppilas nimeää ja kuvaa keskeisimpien tartuntatautien, kansantautien sekä tapaturmien ennaltaehkäisyä ja hoitoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

Oppilasta ohjataan ymmärtämään elinympäristön eri tekijöiden vaikutuksia terveyteen. Oppilasta ohjataan tunnistamaan elinympäristön turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä (suorat ja epäsuorat ympäristövaikutukset sekä ympäristöriskit) sekä sitä, millä tavalla ihminen itse voi vaikuttaa terveellisen ympäristön rakentamiseen. Elinympäristön lisäksi oppilasta ohjataan tunnistamaan turvallisen ja luotettavan viestintäteknologian merkitystä ja käyttöä osana terveellistä elämäntapaa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas kuvaa elinympäristön aiheuttamia suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen. Oppilas soveltaa tietojaan terveellisen elinympäristön rakentumisesta ja suunnittelusta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.

T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvyille ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalvelujen asianmukaista käyttöä

Oppilasta ohjataan luomaan terveyttä ylläpitäviä ja edistäviä suunnitelmia opiskelu-, toiminta- ja työkyvyn ylläpitämiselle. Oppilasta ohjataan tekemään suunnitelmia oman arjen ja koulutyön yhteensovittamiseksi siten, että se ei muodostu terveyttä vaarantavaksi tekijäksi. Oppilasta ohjataan lisäksi tekemään valintoja omien terveystottumusten suhteen, jotta välttyttäisiin sairauksilta. Oppilasta ohjataan lisäksi oman alueen terveystalveluiden ja kansalaistoiminnan käyttöön ja hyödyntämiseen osana terveellistä elinympäristöä ja elämäntapoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen

Oppilas laatii opiskelu-, toiminta- ja työkykyä ylläpitäviä ja edistäviä suunnitelmia. Oppilas tietää oman alueen terveystalveluita ja missä tilanteissa niitä voi käyttää.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveystalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.

33.6.16. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaistamalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muuta nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas kertoo, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan, ja hän ymmärtää kuuluvansa pohjoismaiseen kulttuuripiiriin. Hän erottaa suomenruotsin ja ruotsinruotsin toisistaan.

T2 Oppilas oppii havaitsemaan säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä ja käyttämään havainnoimaansa uusissa kielenkäyttötilanteissa. Hän vertaa ruotsin kieltä muiden kielten tapaan ilmaista vastaavia asioita. Hän oppii tuntemaan ruotsin kielen keskeiset kielitiedon käsitteet.

T3 Oppilas asettaa omakohtaisia tavoitteita kielenopiskeluun, kehittää omia opiskelutaitojaan ja arvioi omaa osaamistaan. Hän toimii yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja antaa kannustavaa palautetta.

T4 Oppilas ymmärtää ruotsin kielen taidon hyödyn ja käyttömahdollisuudet koulun ulkopuolisessa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Hän käyttää kieltä rohkeasti alkeellisellakin kielitaidolla koulussa ja suhtautuu myönteisesti kielen käyttämiseen koulun ulkopuolella. Hän oppii erilaisia opiskelustrategioita.

T5 Oppilas selviytyy rutiininomaisista suullisista ja kirjallisista viestintätilanteista. Hän toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa tukeutumalla osittain viestintäkumppaniin.

T6 Oppilas käyttää erilaisia viestintästrategioita vuorovaikutustilanteessa. Hän pystyy välittämään viestin mutta usein apukeinoja käyttäen. Hän reagoi kuulemaansa suppein sanallisin ilmauksin ja myös nonverbaalisia keinoja käyttäen.

Vuosiluokka 8:

T1 Oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä sekä pohjoismaista elämäntapaa. Hän ymmärtää eroja eri Pohjoismaiden välillä sekä Pohjoismaita yhdistävät tekijät. Hän käyttää hyväkseen tieto- ja viestintäteknologiaa ja omia kokemuksiaan.

T2 Oppilas oppii tunnistamaan säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä sekä ruotsin ja muiden kielten välillä. Hän hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa.

T3 Oppilas asettaa itselleen tavoitteita. Hän oppii käyttämään työtapoja, jotka ohjaavat pitkäjänteiseen ja itsenäiseen opiskeluun. Hän oppii arvioimaan itseään kieltenoppijana ja tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Hän harjoittelee kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa muiden kanssa.

T4 Oppilas ymmärtää ruotsin kielen taidon hyödyn ja käyttömahdollisuudet koulun ulkopuolisessa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Hän käyttää kieltä rohkeasti alkeellisellakin kielitaidolla koulussa ja suhtautuu myönteisesti kielen käyttämiseen koulun ulkopuolella. Hän oppii käyttämään muutakin aineistoa kielenopiskelussaan kuin koulussa käytetty oppimateriaali.

T5 Oppilas selviytyy rutiininomaisista suullisista ja kirjallisista viestintätilanteista. Hän toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa tukeutumalla osittain viestintäkumppaniin.

T6 Oppilas käyttää erilaisia viestintästrategioita vuorovaikutustilanteessa. Hän pystyy välittämään viestin, joskus apukeinoja käyttäen. Hän reagoi kuulemaansa sanallisin ilmauksin ja myös nonverbaalisia keinoja käyttäen.

T7 Oppilas kommunikoi luontevasti ruotsin kielellä käyttäen tavanomaisia kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Vuosiluokka 9:

T1 Oppilas ymmärtää kuuluvansa pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön. Hän osaa arvostaa pohjoismaisia arvoja ja ymmärtää ruotsin kielen tuomat mahdollisuudet pohjoismaiselle yhteistyölle.

T2 Oppilas osaa käyttää kielitiedon käsitteitä tehokkaasti oppimisensa tukena. Hän ymmärtää ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja osaa soveltaa niitä uusiin kielenkäyttötilanteisiin.

T3 Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita. Hän oppii käyttämään työtapoja, jotka ohjaavat pitkäjänteiseen ja itsenäiseen opiskeluun. Hän oppii arvioimaan itseään kielenoppijana ja tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Hän oppii harjoittelemaan kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa muiden kanssa.

T4 Oppilas ymmärtää ruotsin kielen taidon hyödyn ja käyttömahdollisuudet koulun ulkopuolisessa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Hän käyttää kieltä rohkeasti alkeellisellakin kielitaidolla koulussa ja suhtautuu positiivisesti kielen käyttämiseen koulun ulkopuolella. Hän oppii käyttämään muutakin aineistoa kielenopiskelussaan kuin koulussa käytetty oppimateriaali.

T6 Oppilas osaa käyttää erilaisia viestintästrategioita vuorovaikutustilanteessa. Hän pystyy välittämään viestin mutta usein apukeinoja käyttäen. Hän reagoi kuulemaansa suppein sanallisin ilmauksin ja myös nonverbaalisia keinoja käyttäen.

T7 Oppilas osaa kommunikoida luontevasti ruotsin kielellä käyttäen tavanomaisia kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

T8 Oppilas ymmärtää yksinkertaista kirjoitettua ja puhuttua tekstiä. Hän ymmärtää pääajatuksen lyhyestä kirjoitetusta ja puhutusta tekstistä.

T9 Oppilas osaa kertoa suullisesti ja kirjallisesti itselle tärkeistä asioista käyttäen sekä ulkoa opeteltuja että itse tuotettuja ilmaisuja. Hän ääntää kohdekieltä hyvin. Hän osaa kohdekielen sanastoa ja rakenteita sen verran, että pystyy tuottamaan yksinkertaisen ymmärrettävän viestin.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L5
T2	S1	L1, L4
T3	S2	L1
T4	S2	L2, L7
T5	S3	L4
T6	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Oppilasta ohjataan tekemään havaintoja pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä sekä näkemään eroja suomenruotsin ja ruotsinruotsin välillä. Oppilasta myös ohjataan vertaamaan ruotsin kieltä hänen aiemmin opiskelempiinsa kieliin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pohjoismaisen kieliympäristön hahmottaminen

Oppilas kertoo, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan, ja hän ymmärtää kuuluvansa pohjoismaiseen kulttuuripiiriin. Hän erottaa suomenruotsin ja ruotsinruotsin toisistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Oppilasta ohjataan tekemään havaintoja ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Häntä rohkaistaan yhdistelemään ja siirtämään muiden kielten kautta osaamia asioita ruotsin kieleen. Häntä ohjataan käyttämään jo oppimiaan kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ruotsin kielen säännönmukaisuuksien havaitseminen

Oppilas oppii havaitsemaan säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä ja käyttämään havainnoimaansa uusissa kielenkäyttötilanteissa. Hän vertaa ruotsin kieltä muiden kielten tapaan ilmaista vastaavia asioita. Hän oppii tuntemaan ruotsin kielen keskeiset kielitiedon käsitteet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Oppilasta ohjataan etsimään itselleen sopivia opiskelutapoja ja -välineitä. Häntä rohkaistaan käyttämään kielenopiskelussa tarvittavia päättely- ja ongelmanratkaisutaitoja (esim. vieraiden sanojen arvaaminen, erojen ja yhteneväisyyksien havaitseminen). Häntä rohkaistaan vuorovaikutukseen muiden kanssa.

Oppimisen kohde ja kriteerit:

Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö

Oppilas asettaa omakohtaisia tavoitteita kielenopiskelulle, kehittää omia opiskelutaitojaan ja arvioi omaa osaamistaan. Hän toimii yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja antaa kannustavaa palautetta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutaitojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Oppilasta ohjataan huomaamaan moninaiset mahdollisuudet käyttää ruotsin kieltä. Häntä rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti omalla kehittyvällä kielitaidollaan sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Häntä ohjataan käyttämään erilaisia opiskelustrategioita ja oppimateriaaleja kielenopiskelun valmiuksien kehittämiseksi.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Oppilas ymmärtää ruotsin kielen taidon hyödyn ja käyttömahdollisuudet koulun ulkopuolisessa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Hän käyttää kieltä rohkeasti alkeellisellakin kielitaidolla

koulussa ja suhtautuu positiivisesti kielen käyttämiseen koulun ulkopuolella. Hän oppii erilaisia opiskelustrategioita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Oppilasta rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä yksinkertaisissa arkipäivän suullisissa ja kirjallisissa viestintätilanteissa (pari- ja ryhmäkeskustelut, dialogit, haastattelut, videoinnit, draama) erilaisia viestintäkanavia käyttäen (sosiaalinen media).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Suullinen ja kirjallinen viestintä ruotsin kielellä eri tilanteissa (asiakaspalvelutilanteet, kanssakäyminen sukulaisten ja tuttavien kanssa) ja eri keinoja käyttäen (sosiaalinen media, pohjoismaiset projektit).

Oppilas selviytyy rutiininomaisista suullisista ja kirjallisista viestintätilanteista. Hän toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa tukeutumalla osittain viestintäkumppaniin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilasta rohkaistaan osallistumaan viestintään alkeellisellakin kielitaidollaan. Häntä rohkaistaan reagoimaan kuulemaansa suppein sanallisin ilmauksin sekä pienillä ilmeillä ja eleillä. Häntä myös kannustetaan pyytämään toistoa tarvittaessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestintästrategioiden käyttö

Oppilas käyttää erilaisia viestintästrategioita vuorovaikutustilanteessa. Hän pystyy välittämään viestin mutta usein apukeinoja käyttäen. Hän reagoi kuulemaansa suppein sanallisin ilmauksin ja myös nonverbaalisia keinoja käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskeleemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L5
T2	S1	L1, L4
T3	S2	L1
T4	S2	L2, L7
T5	S3	L4
T6	S3	L4
T7	S3	L2, L4, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Oppilasta ohjataan tekemään havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Oppilasta rohkaistaan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja hänen omia kokemuksiaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen

Oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä sekä pohjoismaista elämäntapaa. Hän ymmärtää eroja eri Pohjoismaiden välillä sekä Pohjoismaita yhdistäviä tekijöitä. Hän käyttää hyväkseen tieto- ja viestintäteknologiaa ja omia kokemuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Oppilasta ohjataan huomaamaan säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä sekä ruotsin kielen ja muiden osaamiensa kielten välillä. Häntä ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa. Häntä rohkaistaan käyttämään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat häntä kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielellinen päättely

Oppilas oppii tunnistamaan säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä ja ruotsin ja muiden kielten välillä. Hän hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä

sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Oppilasta kannustetaan asettamaan itselleen tavoitteita ja toimimaan aktiivisesti tavoitteiden saavuttamiseksi. Häntä rohkaistaan arvioimaan itseään kieltenoppijana ja tunnistamaan omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Häntä ohjataan käyttämään erilaisia opiskelustrategioita ja oppimisympäristöjä monipuolisesti. Häntä ohjataan itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn. Häntä rohkaistaan harjoittelemaan vuorovaikutustaitoja ja kielen käyttöä erilaisissa tilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö

Oppilas asettaa itselleen tavoitteita. Hän oppii käyttämään työtapoja, jotka ohjaavat pitkäjänteiseen ja itsenäiseen opiskeluun. Hän oppii arvioimaan itseään kieltenoppijana ja tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Hän harjoittelee kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Oppilasta ohjataan huomaamaan moninaiset mahdollisuudet käyttää ruotsin kieltä, ja hänelle kerrotaan pääkaupunkiseudun ruotsinkielisistä kouluista, teattereista ja yhdistyksistä (SvenskaNu, Hanaholmen, Pohjola-Norden, Svenska Teatern). Häntä rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti omalla kehittyvällä kielitaidollaan sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Häntä kannustetaan käyttämään erilaisia opiskelutapoja ja oppimisympäristöjä kielenopiskelun tukena. Häntä ohjataan etsimään ja käyttämään hyödykseen ruotsinkielistä aineistoa koulussa käytetyn oppimateriaalin ohella (internet, tiedotusvälineet).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Oppilas ymmärtää ruotsin kielen taidon hyödyn ja käyttömahdollisuudet koulun ulkopuolisessa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Hän käyttää kieltä rohkeasti alkeellisellakin kielitaidolla koulussa ja suhtautuu myönteisesti kielen käyttämiseen koulun ulkopuolella. Hän oppii käyttämään muutakin aineistoa kielenopiskelussaan kuin koulussa käytetty oppimateriaali.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Oppilasta rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä yksinkertaisissa arkipäivän suullisissa ja kirjallisissa viestintätilanteissa (pari- ja ryhmäkeskustelut, dialogit, haastattelut, videoinnit, draama) erilaisia viestintäkanavia käyttäen (erilaiset projektit, sosiaalinen media).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Suullinen ja kirjallinen viestintä ruotsin kielellä eri tilanteissa (asiakaspalvelutilanteet, kanssakäyminen sukulaisten ja tuttavien kanssa) ja eri keinoja käyttäen (sosiaalinen media, pohjoismaiset projektit) .

Oppilas selviytyy rutiininomaisista suullisista ja kirjallisista viestintätilanteista. Hän toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa tukeutumalla osittain viestintäkumppaniin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilasta rohkaistaan osallistumaan viestintään alkeellisellakin kielitaidollaan. Häntä rohkaistaan pyytämään apua viestintäänsä tarvittaessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestintästrategioiden käyttö

Oppilas käyttää erilaisia viestintästrategioita vuorovaikutustilanteessa. Hän pystyy välittämään viestin mutta usein apukeinoja käyttäen. Hän reagoi kuulemaansa suppein sanallisin ilmauksin ja myös nonverbaalisia keinoja käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Oppilaan kanssa harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen (kirje, sähköposti, tekstiviesti). Oppilaaalle opetetaan ja häntä ohjataan käyttämään tavanomaisissa sosiaalisissa tilanteissa yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia, jotka ovat ruotsin kielelle ominaisia (erilaisten viestien aloitus- ja lopetusfraasit).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Oppilas kommunikoi luontevasti ruotsin kielellä käyttäen tavanomaisia kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L2, L5
T2	S1	L1, L4
T3	S2	L1
T4	S2	L2, L7
T6	S3	L4
T7	S3	L2, L4, L6
T8	S3	L4
T9	S3	L4, L5

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

Oppilaalle kerrotaan pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä ja Pohjoismaita yhdistävistä arvoista. Oppilasta ohjataan tutustumaan eri tapoihin käyttää ruotsin kieltä (suomenruotsi ja ruotsinruotsi, kielen eri rekisterit). Häntä ohjataan ymmärtämään ruotsin kielen tuomia mahdollisuuksia toimia ja kommunikoida ruotsin kielellä eri Pohjoismaissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Pohjoismaisen kieliympäristön ja pohjoismaisten arvojen ymmärtäminen.

Oppilas ymmärtää kuuluvansa pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön. Hän osaa arvostaa pohjoismaisia arvoja ja ymmärtää ruotsin kielen tuomat mahdollisuudet pohjoismaiselle yhteistyölle.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Oppilasta ohjataan huomaamaan säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä ja soveltamaan niitä uusissa kielenkäyttötilanteissa. Häntä rohkaistaan myös vertailemaan ruotsin kieltä muihin hänen osaamiinsa kielisiin. Häntä rohkaistaan käyttämään kielitiedon käsitteitä monipuolisesti oppimisensa tukena.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ruotsin kielen säännönmukaisuuksien ymmärtäminen ja ruotsin kielen ja muiden kielten yhtäläisyyksien ja erojen ymmärtäminen

Oppilas osaa käyttää kielitiedon käsitteitä tehokkaasti oppimisensa tukena. Hän ymmärtää ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja osaa soveltaa niitä uusiin kielenkäyttötilanteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä

sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Oppilasta kannustetaan ja ohjataan asettamaan itselleen tavoitteita ja toimimaan aktiivisesti tavoitteiden saavuttamiseksi. Häntä rohkaistaan arvioimaan itseään kielenoppijana ja tunnistamaan omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Häntä ohjataan käyttämään erilaisia opiskelustrategioita ja oppimisympäristöjä monipuolisesti. Häntä ohjataan itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn. Häntä rohkaistaan harjoittelemaan vuorovaikutustaitoja ja kielenkäyttöä erilaisissa tilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö

Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita. Hän oppii käyttämään työtapoja, jotka ohjaavat pitkäjänteiseen ja itsenäiseen opiskeluun. Hän oppii arvioimaan itseään kielenoppijana ja tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Hän oppii harjoittelemaan kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

Oppilasta ohjataan huomaamaan moninaiset mahdollisuudet käyttää ruotsin kieltä, ja hänelle kerrotaan pääkaupunkiseudun ruotsinkielisistä kouluista, teattereista ja yhdistyksistä (SvenskaNu, Hanaholmen, Pohjola-Norden, Svenska Teatern). Häntä rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti omalla kehittyvällä kielitaidollaan sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Häntä ohjataan käyttämään erilaisia opiskelutapoja ja oppimisympäristöjä kielenopiskelun tukena. Häntä ohjataan etsimään ja käyttämään hyödykseen ruotsinkielistä aineistoa koulussa käytetty oppimateriaalin ohella (internet, tiedotusvälineet).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Oppilas ymmärtää ruotsin kielen taidon hyödyn ja käyttömahdollisuudet koulun ulkopuolisessa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Hän käyttää kieltä rohkeasti alkeellisellakin kielitaidolla koulussa ja suhtautuu myönteisesti kielen käyttämiseen koulun ulkopuolella. Hän oppii käyttämään muutakin aineistoa kielenopiskelussaan kuin koulussa käytetty oppimateriaali.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilasta rohkaistaan osallistumaan viestintään alkeellisellakin kielitaidollaan. Häntä rohkaistaan pyytämään apua viestintäänsä tarvittaessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestintästrategioiden käyttö

Oppilas osaa käyttää erilaisia viestintästrategioita vuorovaikutustilanteessa. Hän pystyy välittämään viestin mutta usein apukeinoja käyttäen. Hän reagoi kuulemaansa suppein sanallisin ilmauksin ja myös nonverbaalisia keinoja käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Oppilaan kanssa harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen (kirje, sähköposti, tekstiviesti). Oppilaaalle opetetaan ja häntä ohjataan käyttämään tavanomaisissa sosiaalisissa tilanteissa yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia, jotka ovat ruotsin kielelle ominaisia (erilaisten viestien aloitus- ja lopetusfraasit).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Oppilas osaa kommunikoida luontevasti ruotsin kielellä käyttäen tavanomaisia kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Oppilasta ohjataan lukemaan ja tulkitsemaan erilaisia häntä kiinnostavia ja hänen omaan elinpiiriinsä liittyviä tekstejä, jotka ovat rakenteeltaan ja sanastoltaan melko yksinkertaisia. Hänen kanssaan harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Oppilaalle tarjotaan koulun tarjoaman oppimateriaalin lisäksi paikallisen median käyttöä (radio, sanomalehdet).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstien tulkintataidot

Oppilas ymmärtää yksinkertaista kirjoitettua ja puhuttua tekstiä. Hän ymmärtää pääajatuksen lyhyestä kirjoitetusta ja puhutusta tekstistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Oppilasta ohjataan harjoittelemaan monipuolisesti suullisia ja kirjallisia viestintätilanteita. Oppilasta kannustetaan omaan tuottamiseen pelkästään ulkoa opeteltujen ilmaisujen sijaan. Oppilasta ohjataan myös hyvään kohdekielen ääntämiseen. Sanastoa ja rakenteita opiskellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen (blogien kirjoittaminen, sarjakuvien tekeminen).

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Taito tuottaa tekstiä suullisesti ja kirjallisesti. Pääpaino valmiiden ilmaisujen toistamisen sijasta omassa tuottamisessa. Viestinnän kannalta olennaisten rakenteiden ja ilmaisujen hallitseminen.

Oppilas osaa kertoa suullisesti ja kirjallisesti itselle tärkeistä asioista käyttäen sekä ulkoa opeteltuja että itse tuotettuja ilmaisuja. Hän ääntää kohdekieltä hyvin. Hän osaa kohdekielen sanastoa ja rakenteita sen verran, että pystyy tuottamaan yksinkertaisen ymmärrettävän viestin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

33.6.17. Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä

tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäntarkastuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntarkastuksia ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntarkastustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Suomalais-venäläisessä koulussa evankelis-luterilainen ja ortodoksinen uskonto limittyvät yhteen yhteisissä tilaisuuksissa, esimerkiksi evankelis-luterilaisessa joulukirkossa.

Katsomusaineita opiskellaan mahdollisuuksien mukaan omalla äidinkielellä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosisluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosisluokilla 7-9

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosisluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit / evankelisluterilainen uskonto:

Vuosiluokka 7

T1 Oppilas ymmärtää eri kulttuurien ja uskontojen välisen yhteyden. Oppilas ymmärtää, että tärkeimmät maailmankulttuurit ovat syntyneet yleensä paikallisten uskontojen pohjalta tai yhteydessä niihin, esimerkiksi hindulaisuus ja Intian kulttuuri, Kiinan uskonnot ja kiinalainen kulttuuri sekä Eurooppa ja kristinusko.

T3 Oppilas tuntee maailmanuskontojen keskeiset opilliset sisällöt ja niiden levinneisyysalueet. Oppilas tuntee ja nimeää tärkeimmät maailmanuskonnot ja pystyy kertomaan niiden keskeisistä opeista, esimerkiksi ihmiskuvasta ja jumalakäsityksestä.

T4 Oppilas tunnistaa maailmanuskontojen symboleja, pyhiä rakennuksia ja tapoja sekä rituaaleja sekä pystyy avaamaan niiden symboliikkaa.

T5 Oppilas osaa avata uskontotieteen keskeisiä termejä. Oppilas selittää tärkeimpien maailmanuskontojen keskeisiä termejä ja tunnistaa niiden näkyvyyden esimerkiksi mediassa.

T6 Oppilas pystyy kertomaan tärkeimpien maailmanuskontojen eettisistä periaatteista ja arvoista. Oppilas tuntee keskeisiä ihmisoikeuksia ja ymmärtää niiden merkityksen ihmisten elämässä eri kulttuureissa.

T8 Oppilas pystyy arvioimaan keskeisiä eettisiä kysymyksiä eri uskontojen näkökulmasta.

Vuosiluokka 8

T1 Oppilas pystyy hahmottamaan kristinuskon osuuden eurooppalaisen kulttuurin yhtenä peruspilarina. Oppilas osaa rakentaa Euroopan uskonnollisen kartan ja pystyy nimeämään katoliset, ortodoksiset ja protestanttiset maat.

T2 Oppilas tuntee ja pystyy selittämään katolisen ja ortodoksien kirkon keskeiset opit, symbolit ja esineet. Oppilas tuntee ja pystyy kertomaan protestanttisten kirkkokuntien synnyn, uskonpuhdistuksen pääperiaatteet ja eri protestanttisten kirkkokuntien opilliset painotukset ja erot.

T4 Oppilas tunnistaa ja pystyy nimeään ortodoksia ja katolisia sekä protestanttisia symboleita kulttuurihistoriassa ja nykypäivässä. Oppilas pystyy selittämään, mitä tarkoitetaan protestanttisella työetiikalla.

T6 Oppilas osaa kertoa eri kristillisten kirkkojen ja Raamatun eettisistä linjauksista.

T8 Oppilas osaa ottaa kantaa ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin ja perustella mielipiteensä.

Vuosiluokka 9

T1 Oppilas tuntee keskeisiä Raamatun kertomuksia ja pystyy analysoimaan niitä ja niiden sanomaa.

T2 Oppilas pystyy antamaan esimerkkejä esimerkiksi Raamatun vaikutuksesta taidehistoriaan ja musiikkiin sekä tapakulttuuriin.

T5 Oppilas pystyy kertomaan, mihin kysymyksiin uskonto vastaa ja mihin tiede etsii vastauksia.

T6 Oppilas tuntee Raamatun vastauksia eettisiin ongelmiin. Oppilas pohtii eettisiä ongelmia ihmisoikeuksien julistuksen valossa ja perustelee toisia kunnioittaen ja loogisella argumentaatiolla omia mielipiteitään.

T7 Oppilas pystyy analysoimaan, mitä arvoja erilaisten eettisten mielipiteiden ja valintojen taustalla löytyy.

T8 Oppilas kykenee pohtimaan yksilöetiikan ja sosiaalietiikan kysymyksiä sekä Raamatun vastauksia niihin.

T9 Oppilas pystyy analysoimaan eettisten valintojen seurauksia lähimmäisille, luonnolle ja valintojen tekijälle itselleen.

T10 Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.

Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntarkastelu. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteerit, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T3	S2	L2, L3, L6
T4	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T5	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6	S3	L2, L7
T7	S1, S3	L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L1, L2
T10	S1, S2, S3	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Oppilas tunnistaa ortodoksisen tradition vaikutuksen kulttuuriin perinteisissä ortodoksisissa maissa.

Oppilas huomaa ortodoksisen perinteen ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutuksen. Oppilas pohtii luterilaisuuden ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutusta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Oppilas ymmärtää kristinuskon ja kirkon syntyhistoriaa sekä kehitystä ja pohtii tämän vaikutusta ortodoksisen kirkon kehitykseen.

Oppilas syventää tietämystään Raamatusta ja muista uskon lähteistä sekä tutustuu niiden käyttöön jumalanpalveluselämässä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemaansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnotuuteen

Oppilas tietää Suomessa vaikuttavat uskonnot ja tunnistaa uskontojen merkityksen ihmisille sekä uskonnotuuden katsomuksellisenä valintana. Oppilas perehtyy kristinuskon ilmenemiseen eri kirkkoissa.

Oppilas syventää tietojään juutalaisuudesta ja islamista sekä pohtii niiden yhtäläisyyksiä ja eroja kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnotuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Oppilas osaa nimetä ortodoksisen perinteen, kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin tapoja ja symboleja ja tunnistaa niitä median eri lähteistä.

Oppilas pohtii alustavasti uskonnon vaikutusta maailmanpolitiikkaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Oppilas ymmärtää tieteen ja uskonnon välisen eron Raamatun ja muiden pyhien tekstien tulkinnassa.

Oppilas tutustuu juutalaisuuden ja islamin tapoihin tulkita pyhiä tekstejä.

Oppilas harjoittelee mediakriittisyyttä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Oppilas perehtyy kristinuskon, ja erityisesti ortodoksisen uskon, etiikan perusteisiin ja pohtii sen suhdetta ihmisoikeuksiin.

Oppilas tutustuu juutalaisuuden ja islamin eettisiin periaatteisiin ja pohtii niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Oppilas pohtii uskonnon merkitystä yhtenä ihmisen valintoihin vaikuttavana tekijänä.

Oppilas tutustuu uskontojen sisäisiin ja välisiin konflikteihin maailmanhistoriassa kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin osalta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä.

Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja.

Oppilas arvioi toisten vaikutusta omiin valintoihinsa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Oppilas tutkii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia.

Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja erilaisuutta etenkin omassa ryhmässä, koulussa ja lähiympäristössään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteerit, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteinä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T3	S2	L2, L3, L6
T4	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T5	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6	S3	L2, L7
T7	S1, S3	L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L1, L2
T10	S1, S2, S3	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Oppilas pohtii ortodoksisen ja luterilaisen perinteen vaikutusta oman lähipiirinsä elämään.

Oppilas pohtii uskontojen ja kulttuurin vuorovaikutusta Euroopassa ja muualla maailmassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Oppilas ymmärtää Suomen ortodoksisen kirkon historiaa idän ja lännen välissä ja tuntee Suomen ortodoksista kirkkoa nykypäivänä.

Oppilas hahmottaa kirkkovuoden kierron kokonaisuudessaan ja pohtii ajan pyhittämisen merkitystä itselleen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Oppilas ymmärtää Suomen ortodoksisen kirkon historiaa idän ja lännen välissä ja tuntee Suomen ortodoksista kirkkoa nykypäivänä.

Oppilas hahmottaa kirkkovuoden kierron kokonaisuudessaan ja pohtii ajan pyhittämisen merkitystä itselleen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Oppilas osaa nimetä Aasian uskontojen tapoja ja symboleja ja tunnistaa niitä median eri lähteistä.

Oppilas havainnoi ja opettelee tulkitsemaan tapoja, symboleja ja uskonnollisia aiheita yhteiskunnassa sekä kulttuurissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Oppilas harjoittelee erottamaan vakaumuksellisen tekstin tieteellisestä kielestä.

Oppilas tutustuu monipuolisesti erilaisiin uskonnollisiin teksteihin ja pohtii kriittisesti niiden vaikuttavuutta.

Oppilas harjoittelee mediakriittisyyttä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Oppilas pohtii ortodoksista ihmiskäsitystä ja ihmisoikeusetiikan opetusta ihmisarvosta.

Oppilas perehtyy Aasian uskontojen eettisiin periaatteisiin ja pohtii niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Oppilas ymmärtää uskonnon yhtenä valintoihin vaikuttavana tekijänä.

Oppilas pohtii Aasian uskontojen merkitystä yksilön elämässä.

Oppilas tutustuu ekumeniaan Suomessa ja uskontojen väliseen globaaliin dialogiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisia merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä.

Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja ja arvioi omaa suhdettaan niihin.

Oppilas arvioi toisten vaikutusta omiin valintoihinsa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Oppilas tutkii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja pohtii niiden vaikutusta hyvinvointiin.

Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja erilaisuutta ympärillään ja vaihtelevissa verkkoympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteerit, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämäntapomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T3	S2	L2, L3, L6
T4	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T5	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6	S3	L2, L7
T7	S1, S3	L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L1, L2
T10	S1, S2, S3	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Oppilas tunnistaa ja osaa eritellä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta ortodoksisissa, muissa kristillisissä ja ei-kristillisissä kulttuureissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Oppilas perehtyy ortodoksiseen uskonoppiin ja pohtii uskon merkitystä itselleen. Oppilas ymmärtää opin, liturgisen elämän ja kirkollisen taiteen yhteyden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Oppilas ymmärtää uskontoja yhdistäviä ja erottavia opetuksia ja käsitteitä sekä pohtii uskontojen ulottuvuuksien vaikutusta kulttuuriin. Oppilas tunnistaa uskonnottomuuden eri muotoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Oppilas tuntee uskonnollista taidetta ja tunnistaa sen vaikutuksen kulttuuriin.

Oppilas pohtii uskonnon vaikutusta maailmanpolitiikkaan ja tulkitsee eriaisia tapoja, symboleja ja uskonnollisia aiheita yhteiskunnassa sekä kulttuurissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Oppilas tunnistaa vakaumukseen vaikuttamaan pyrkivää argumentaatiota ja harjoittelee arvioimaan uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.

Oppilas osaa arvioida lähteitä kriittisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Oppilas perehtyy ortodoksisen eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin ja ortodoksiseen ihmiskuvaan.

Oppilas etsii eroja ja yhtäläisyyksiä eri uskontojen eettisestä opetuksesta.

Oppilas pohtii ja analysoi ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Oppilas ymmärtää uskonnon merkityksen valintoihin vaikuttavana tekijänä.

Oppilas hahmottaa globalisaatioon liittyviä haasteita ja ymmärtää vastuun yksilön näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Oppilas pohtii keskeisiä ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä omien arvojensa ja ortodoksisen kirkon opetuksen pohjalta.

Oppilas hankkii tietoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä ja pohtii ja arvioi omien arvojensa suhdetta niihin.

Oppilas arvioi toisten, ulkopuolisten vaikutusmahdollisuuksia omiin valintoihinsa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Oppilas arvioi ja osaa perustella omien eettisten valintojensa vaikutuksia omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Evangelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntutkimus. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Oppilas tutustuu Suomen katoliseen keskiaikaan ja luterilaiseen uskonpuhdistukseen sekä Mikael Agricolan merkitykseen Suomen historiassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa perehdytään erityisesti ortodoksiseen kirkkoon ja sen merkitykseen Venäjällä eri aikakausina. Ortodoksista kirkkoa käsiteltäessä käytetään myös venäjänkielistä materiaalia.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T3	S2	L2, L3, L6
T4	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T5	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6	S3	L2, L7
T8	S1, S2, S3	L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Oppilasta autetaan ymmärtämään eri kulttuurien ja uskontojen välinen erottamaton yhteys.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa

Oppilas ymmärtää eri kulttuurien ja uskontojen välisen yhteyden. Oppilas ymmärtää, että tärkeimmät maailmankulttuurit ovat syntyneet yleensä paikallisten uskontojen pohjalta tai yhteydessä niihin, esimerkiksi hindulaisuus ja Intian kulttuuri, Kiinan uskonnot ja kiinalainen kulttuuri sekä Eurooppa ja kristinusko.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

Oppilas tutustuu Suomen katoliseen keskiaikaan ja luterilaiseen uskonpuhdistukseen sekä Mikael Agricolan merkitykseen Suomen historiassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa perehdytään erityisesti ortodoksiseen kirkkoon ja sen merkitykseen Venäjällä eri aikakausina. Ortodoksista kirkkoa käsiteltäessä käytetään myös venäjänkielistä materiaalia.

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Oppilasta ohjataan perehtymään tärkeimpiin maailmanuskontojen keskeisiin sisältöihin. Oppilasta ohjataan ymmärtämään uskonnottomuuden ja ateismin ero.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Oppilas tuntee maailmanuskontojen keskeiset opilliset sisällöt ja niiden levinneisyysalueet. Oppilas tuntee ja nimeää tärkeimmät maailmanuskonnot ja pystyy kertomaan niiden keskeisistä opeista, esimerkiksi ihmiskuvasta ja jumalakäsityksestä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Oppilasta autetaan tunnistamaan tärkeimpien maailmanuskontojen oppien, materiaallisen ilmentymän ja symbolien näkyminen nykymaailmassa. Oppilasta tutustutetaan eri uskontojen pyhien rakennusten tunnistamiseen ja niiden erityispiirteisiin sekä niissä käytettäviin symboleihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Oppilas tunnistaa maailmanuskontojen symboleja, pyhiä rakennuksia ja tapoja sekä rituaaleja sekä pystyy avaamaan niiden symboliikkaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Oppilas tutustuu Suomen katoliseen keskiaikaan ja luterilaiseen uskonpuhdistukseen sekä Mikael Agricolan merkitykseen Suomen historiassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa perehdytään erityisesti ortodoksiseen kirkkoon ja sen merkitykseen Venäjällä eri aikakausina. Ortodoksista kirkkoa käsiteltäessä käytetään myös venäjänkielistä materiaalia.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Oppilasta tutustutetaan alustavasti vertailevan uskontotieteen termeihin. Oppilasta ohjataan tutustumaan eri maailmanuskontojen keskeisten oppien termeihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Oppilas osaa avata uskontotieteen keskeisiä termejä. Oppilas selittää tärkeimpien maailmanuskontojen keskeisiä termejä ja tunnistaa niiden näkyvyyden esimerkiksi mediassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

Oppilas tutustuu Suomen katoliseen keskiaikaan ja luterilaiseen uskonpuhdistukseen sekä Mikael Agricolan merkitykseen Suomen historiassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa perehdytään erityisesti ortodoksiseen kirkkoon ja sen merkitykseen Venäjällä eri aikakausina. Ortodoksista kirkkoa käsiteltäessä käytetään myös venäjänkielistä materiaalia.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Oppilas tutustutetaan eri uskontojen eettisiin ohjeisiin ja siihen, miten ne pohjautuvat kyseisen uskonnon oppeihin. Oppilas tutustuu eettiseen termistöön, YK:n ihmisoikeuksiin sekä käsitykseen ns. hyvästä elämästä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka

Oppilas pystyy kertomaan tärkeimpien maailmanuskontojen eettisistä periaatteista ja arvoista. Oppilas tuntee keskeisiä ihmisoikeuksia ja ymmärtää niiden merkityksen ihmisten elämässä eri kulttuureissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Oppilasta ohjataan pohtimaan hyvän elämän merkitystä kaikissa kulttuureissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettinen ajattelu

Oppilas pystyy arvioimaan keskeisiä eettisiä kysymyksiä eri uskontojen näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

Oppilas tutustuu Suomen katoliseen keskiaikaan ja luterilaiseen uskonpuhdistukseen sekä Mikael Agricolan merkitykseen Suomen historiassa.

Suomalais-venäläisessä koulussa perehdytään erityisesti ortodoksiseen kirkkoon ja sen merkitykseen Venäjällä eri aikakausina. Ortodoksista kirkkoa käsiteltäessä käytetään myös venäjänkielistä materiaalia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T4	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T6	S3	L2, L7
T8	S1, S2, S3	L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Autetaan oppilasta ymmärtämään, ettei uskonto ole yhteiskunnasta erillinen ilmiö. Ohjataan oppilasta oivaltamaan, että eurooppalainen kulttuuri pohjautuu pitkälti kristinuskoon. Oppilas ymmärtää luterilaisuuden olevan yksi suomalaisen kulttuurin peruspylväs.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa

Oppilas pystyy hahmottamaan kristinuskon osuuden eurooppalaisen kulttuurin yhtenä peruspilarina. Oppilas osaa rakentaa Euroopan uskonnollisen kartan ja pystyy nimeämään katoliset, ortodoksiset ja protestanttiset maat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Oppilasta ohjataan tutustumaan katolisen ja ortodoksisen kirkon syntyyn ja niiden eroihin sekä kulttuurivaikutuksiin. Oppilasta ohjataan tutustumaan uskonpuhdistuksen periaatteisiin, siitä syntyneisiin kirkkokuntiin sekä niiden vaikutukseen eurooppalaiseen kulttuuriin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Oppilas tuntee ja pystyy selittämään katolisen ja ortodoksien kirkon keskeiset opit, symbolit ja esineet. Oppilas tuntee ja pystyy kertomaan protestanttisten kirkkokuntien synnyn, uskonpuhdistuksen pääperiaatteet ja eri protestanttisten kirkkokuntien opilliset painotukset ja erot.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Oppilasta ohjataan ymmärtämään ajankohtaisten uutisten uskonnollisia ulottuvuuksia. Oppilasta ohjataan tutustumaan kristillisten kirkkojen osuuteen eettisessä keskustelussa. Oppilasta tutustutetaan kristinuskon vaikutukseen taiteeseen, arkkitehtuuriin ja juhlaperinteeseen Euroopassa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Oppilas tunnistaa ja pystyy nimeämään ortodoksia ja katolisia sekä protestanttisia symboleita kulttuurihistoriassa ja nykypäivässä. Oppilas pystyy selittämään, mitä tarkoitetaan protestanttisella työetiikalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Oppilasta ohjataan perehtymään kristillisten kirkkojen eettiseen opetukseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka

Oppilas osaa kertoa eri kristillisten kirkkojen ja Raamatun eettisistä linjauksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Rohkaistaan oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä sekä omien arvojen suhdetta niihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettinen ajattelu

Oppilas osaa ottaa kantaa ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin ja perustella mielipiteensä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2	L1
T2	S1	L2
T5	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6	S3	L2, L7
T7	S1, S3	L5, L6
T8	S1, S2, S3	L7
T9	S2, S3	L1, L2
T10	S1, S2, S3	L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Oppilas tutustutetaan Raamatun vaikutukseen kulttuurin eri osa-alueisiin. Oppilasta ohjataan tutustumaan Raamatun keskeiseen sisältöön ja sen merkitykseen. Oppilasta ohjataan tunnistamaan Raamatun alkukielet ja Raamatun sisällön jakautuminen ja tärkeimmät kirjaryhmät.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa

Oppilas tuntee keskeisiä Raamatun kertomuksia ja pystyy analysoimaan niitä ja niiden sanomaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Oppilasta ohjataan tutustumaan, miten Raamattu on vaikuttanut taiteeseen ja musiikkiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Oppilas pystyy antamaan esimerkkejä esimerkiksi Raamatun vaikutuksesta taidehistoriaan ja musiikkiin sekä tapakulttuuriin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Ohjataan oppilasta tutustumaan, mihin kysymyksiin uskonto vastaa ja minkälaisiin kysymyksiin tiede etsii vastauksia. Ohjataan oppilasta tutustumaan uskonnon ja tieteen välisen kysymyksenasettelun eroihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Oppilas pystyy kertomaan, mihin kysymyksiin uskonto vastaa ja mihin tiede etsii vastauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Oppilasta ohjataan tutustumaan Raamatun keskeisiin eettisiin opetuksiin esimerkiksi kymmenen käskyn, kultaisen säännön ja rakkauden kaksoiskäskyn pohjalta. Oppilasta rohkaistaan pohtimaan eettisiä kysymyksiä myös YK:n ihmisoikeuksien julistuksen pohjalta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka

Oppilas tuntee Raamatun vastauksia eettisiin ongelmiin. Oppilas pohtii eettisiä ongelmia ihmisoikeuksien julistuksen valossa ja perustelee toisia kunnioittaen ja loogisella argumentaatiolla omia mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Oppilasta ohjataan oivaltamaan, että ihmisen eettiset arvostukset ja valinnat pohjautuvat aina tietoihin tai tiedostamattomiin arvoihin, jotka taas usein perustuvat johonkin uskontoon tai katsomukseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti

Oppilas pystyy analysoimaan, mitä arvoja erilaisten eettisten mielipiteiden ja valintojen taustalla löytyy.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Rohkaistaan oppilasta pohtimaan erilaisia yksityisen ihmisen eettisiä elämänkysymyksiä ja Raamatun vastauksia niihin. Lisäksi autetaan pohtimaan tieteen, teknologian ja globalisaation tuomia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettisen pohdiskelun kypsyys ja argumentaation selkeys ja loogisuus

Oppilas kykenee pohtimaan yksilöetiikan ja sosiaalietiikan kysymyksiä sekä Raamatun vastauksia niihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Innostetaan oppilasta pohtimaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kannustetaan oppilasta kestävään elämäntapaan. Ohjataan oppilasta suhtautumaan kriittisesti eettisten valintojen vaikutuksiin esimerkiksi lähimmäisiin ja luontoon.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eettinen ajattelu

Oppilas pystyy analysoimaan eettisten valintojen seurauksia lähimmäisille, luonnolle ja valintojen tekijälle itselleen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Oppilasta ohjataan kunnioittamaan nyt ja tulevaisuudessa jokaista ihmistä lähellä ja kaukana ainutlaatuisena yksilönä ja Jumalan kuvana sekä yhtä arvokkaana kuin itseään.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

33.6.18. Vieraat kielet

Saksa, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan, esim. Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Saksan kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvien osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Päättöarviointi sijoittuu 9. vuosiluokan kevääseen, jona oppiaineen opiskelu päättyy. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saksan kielen B2-oppimäärän tavoitteet.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 8:

T1 Oppilas tuntee saksankieliseen kielialueeseen kuuluvia maita ja alueita sekä joitakin keskeisiä piirteitä saksalaisesta elämänmuodosta. Oppilas tunnistaa saksan kielelle tyypillisiä piirteitä esimerkiksi ääntämiseen liittyen. Lisäksi oppilas hahmottaa saksan kieltä muiden osaamiensa kielten joukossa, esimerkiksi sanojen ja kieliopin yhteneväisyydet.

T2 Oppilas asettaa itselleen realistisia tavoitteita ja pystyy arvioimaan omaa työskentelyään sekä osaamistaan. Oppilas osaa löytää itselleen sopivat työ- ja opiskelutavat, jotka auttavat häntä saksan opiskelussa. Oppilas uskaltaa käyttää osaamaansa kieltä rohkeasti tunnilla ja myös oppituntien ulkopuolella.

T3 Oppilas viestii saksaksi lyhyissä keskustelutilanteissa: esim. oma esittely ja itsestä kertominen, lipun ostaminen, tien kysyminen, kahvilassa tilaaminen, kaupassa asioiminen. Oppilas ymmärtää myös samankaltaisissa tilanteissa puhuttua saksaa. Lisäksi oppilas tulkitsee ja ymmärtää lyhyitä kirjoitettuja viestejä ja tekstejä. Oppilas tuottaa myös itse vastaavasti lyhyitä kirjallisia tekstejä.

T4 Oppilas uskaltaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sillä kielitaidolla, joka hänellä on. Oppilas osaa käyttää myös kompensatiostrategioita, kun oma kielitaito ei vielä riitä.

Vuosiluokka 9:

T5 Oppilasta autetaan laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.

T6 Oppilas ymmärtää lukemaansa tekstiä, jossa on tuttuja sanoja ja ilmauksia. Tarvittaessa oppilas löytää yksinkertaisesta tekstistä tarvitsemansa tiedon. Lisäksi oppilas ymmärtää hidasta saksankielistä puhetta asiayhteydessä.

T7 Oppilas kertoo sekä suullisesti että kirjallisesti tutuista ja itselle tärkeistä asioista saksaksi, vaikkakin suppealla ilmaisu- ja sanavarastolla. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävällä saksalla. Lisäksi oppilas hallitsee suppean perussanaston, muutamia tilannesidonnaisia ilmauksia ja peruskieliopin aineksia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmisiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S2	L3
T3	S3	L4
T4	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen

kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Oppilasta autetaan hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen, saksan, suhde oppilaan aiemmin opiskelemiin kieliin. Oppilas tutustuu saksankieliseen kielialueeseen ja sen elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin. Lisäksi tuetaan oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen

Oppilas tuntee saksankieliseen kielialueeseen kuuluvia maita ja alueita sekä joitakin keskeisiä piirteitä saksalaisesta elämänmuodosta. Oppilas tunnistaa saksan kielelle tyypillisiä piirteitä esimerkiksi ääntämiseen liittyen. Lisäksi oppilas osaa hahmottaa saksan kieltä muiden osaamiensa kielten joukossa, esimerkiksi sanojen ja kieliopin yhteneväisyydet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Oppilasta rohkaistaan näkemään saksan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista. Lisäksi oppilasta ohjataan löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä. Oppilasta kannustetaan käyttämään vähäistäkin saksan kielen taitoaan myös oppituntien ulkopuolella.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas asettaa itselleen realistisia tavoitteita ja pystyy arvioimaan omaa työskentelyään sekä osaamistaan. Oppilas löytää itselleen sopivat työ- ja opiskelutavat, jotka auttavat häntä saksan opiskelussa. Oppilas käyttää osaamaansa kieltä rohkeasti tunnilla ja myös oppituntien ulkopuolella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Oppilaalle järjestetään tilaisuuksia harjoitella monipuolisesti suullista ja kirjallista vuorovaikutusta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas viestii saksaksi lyhyissä keskustelutilanteissa: esim. oma esittely ja itsestä kertominen, lipun ostaminen, tien kysyminen, kahvilassa tilaaminen, kaupassa asioiminen. Oppilas ymmärtää myös samankaltaisissa tilanteissa puhuttua saksaa. Lisäksi oppilas tulkitsee ja ymmärtää lyhyitä kirjoitettuja viestejä ja tekstejä. Oppilas tuottaa myös itse vastaavasti lyhyitä kirjallisia tekstejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilasta tuetaan erilaisten kielellisten viestintästrategioiden käytössä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas uskaltaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sillä kielitaidolla, joka hänellä on. Oppilas käyttää myös kompensatiostrategioita, kun oma kielitaito ei vielä riitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielissä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään

luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S3	L4, L6
T6	S3	L4
T7	S3	L5

Vuosiluokan tavoitteet

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Oppilasta autetaan laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas pystyy toimimaan ja reagoimaan luontevasti sekä kohteliaasti erilaisissa rutiininomaisissa vuorovaikutustilanteissa ja tietää, minkälaiset rakenteet ovat sopivia ja tyypillisiä saksalaiselle kulttuurille.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Oppilasta rohkaistaan tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseä kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas ymmärtää lukemaansa tekstiä, jossa on tuttuja sanoja ja ilmauksia. Tarvittaessa oppilas löytää yksinkertaisesta tekstistä tarvitsemansa tiedon. Lisäksi oppilas ymmärtää hidasta saksankielistä puhetta asiayhteydessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Oppilaalle tarjotaan runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista. Samalla kiinnitetään huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas kertoo sekä suullisesti että kirjallisesti tutuista ja itselle tärkeistä asioista saksaksi, vaikkakin suppealla ilmaisu- ja sanavarastolla. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävällä saksalla. Lisäksi oppilas hallitsee suppean perussanaston, muutamia tilannesidonnaisia ilmauksia ja peruskieliopin aineksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Ranska, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään vuosiluokilla 8–9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun ranskan kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän

yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvien osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Päättöarviointi sijoittuu 9. vuosiluokan kevääseen, jona oppiaineen opiskelu päättyy. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ranskan kielen B2-oppimäärän tavoitteet.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 8:

T1 Oppilas tuntee ranskankieliseen kielialueeseen kuuluvia maita ja alueita sekä joitakin keskeisiä piirteitä ranskalaisesta elämänmuodosta. Oppilas tunnistaa ranskan kielelle tyypillisiä piirteitä esimerkiksi ääntämiseen liittyen. Lisäksi oppilas osaa hahmottaa ranskan kieltä muiden osaamiensa kielten joukossa, esimerkiksi sanojen ja kieliopin yhteneväisyydet.

T2 Oppilas asettaa itselleen realistisia tavoitteita ja pystyy arvioimaan omaa työskentelyään sekä osaamistaan. Oppilas löytää itselleen sopivat työ- ja opiskelutavat, jotka auttavat häntä ranskan opiskelussa. Oppilas uskaltaa käyttää osaamaansa kieltä rohkeasti tunnilla ja myös oppituntien ulkopuolella.

T3 Oppilas viestii ranskaksi lyhyissä keskustelutilanteissa: esim. oma esittely ja itsestä kertominen, lipun ostaminen, tien kysyminen, kahvilassa tilaaminen, kaupassa asioiminen. Oppilas ymmärtää myös samankaltaisissa tilanteissa puhuttua ranskaa. Lisäksi oppilas tulkitsee ja ymmärtää lyhyitä kirjoitettuja viestejä ja tekstejä. Oppilas osaa myös itse vastaavasti tuottaa lyhyitä kirjallisia tekstejä.

T4 Oppilas uskaltaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sillä kielitaidolla, joka hänellä on. Oppilas käyttää myös kompensatiostrategioita, kun oma kielitaito ei vielä riitä.

Vuosiluokka 9:

T5 Oppilas toimii ja reagoi luontevasti sekä kohteliaasti erilaisissa rutiininomaisissa vuorovaikutustilanteissa ja tietää, minkälaiset rakenteet ovat sopivia ja tyypillisiä ranskalaiselle kulttuurille.

T6 Oppilas ymmärtää lukemaansa tekstiä, jossa on tuttuja sanoja ja ilmauksia. Tarvittaessa oppilas löytää yksinkertaisesta tekstistä tarvitsemansa tiedon. Lisäksi oppilas ymmärtää hidasta ranskankielistä puhetta asiayhteydessä.

T7 Oppilas kertoo sekä suullisesti että kirjallisesti tutuista ja itselle tärkeistä asioista ranskaksi, vaikkakin suppealla ilmaisu- ja sanavarastolla. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävällä ranskalla. Lisäksi oppilas hallitsee suppean perussanaston, muutamia tilannesidonnaisia ilmauksia ja peruskieliopin aineksia.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S2	L3
T3	S3	L4
T4	S3	L4

Vuosiluokan tavoitteet

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

Oppilasta autetaan hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen, ranskan, suhde oppilaan aiemmin opiskelemiin kieliin. Oppilas tutustuu ranskankieliseen kielialueeseen ja sen elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin. Lisäksi tuetaan oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen

Oppilas tuntee ranskankieliseen kielialueeseen kuuluvia maita ja alueita sekä joitakin keskeisiä piirteitä ranskalaisesta elämänmuodosta. Oppilas tunnistaa ranskan kielelle tyypillisiä piirteitä esimerkiksi ääntämiseen liittyen. Lisäksi oppilas osaa hahmottaa ranskan kieltä muiden osaamiensa kielten joukossa, esimerkiksi sanojen ja kieliopin yhteneväisyydet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

Oppilasta rohkaistaan näkemään ranskan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista. Lisäksi oppilasta ohjataan löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä. Oppilasta kannustetaan käyttämään vähäistäkin ranskan kielen taitoaan myös oppituntien ulkopuolella.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö

Oppilas asettaa itselleen realistisia tavoitteita ja pystyy arvioimaan omaa työskentelyään sekä osaamistaan. Oppilas löytää itselleen sopivat työ- ja opiskelutavat, jotka auttavat häntä ranskan opiskelussa. Oppilas uskaltaa käyttää osaamaansa kieltä rohkeasti tunnilla ja myös oppituntien ulkopuolella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kieltenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Oppilaalle järjestetään tilaisuuksia harjoitella monipuolisesti suullista ja kirjallista vuorovaikutusta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas viestii ranskaksi lyhyissä keskustelutilanteissa: esim. oma esittely ja itsestä kertominen, lipun ostaminen, tien kysyminen, kahvilassa tilaaminen, kaupassa asioiminen. Oppilas ymmärtää myös samankaltaisissa tilanteissa puhuttua ranskaa. Lisäksi oppilas tulkitsee ja ymmärtää lyhyitä kirjoitettuja viestejä ja tekstejä. Oppilas osaa myös itse vastaavasti tuottaa lyhyitä kirjallisia tekstejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilasta tuetaan erilaisten kielellisten viestintästrategioiden käytössä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas uskaltaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sillä kielitaidolla, joka hänellä on. Oppilas käyttää myös kompensatiostrategioita, kun oma kielitaito ei vielä riitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5	S3	L4, L6
T6	S3	L4
T7	S3	L5

Vuosiluokan tavoitteet

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Oppilasta autetaan laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas toimii ja reagoi luontevasti sekä kohteliaasti erilaisissa rutiininomaisissa vuorovaikutustilanteissa ja tietää, minkälaiset rakenteet ovat sopivia ja tyypillisiä ranskalaiselle kulttuurille.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Oppilasta rohkaistaan tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas ymmärtää lukemaansa tekstiä, jossa on tuttuja sanoja ja ilmauksia. Tarvittaessa oppilas löytää yksinkertaisesta tekstistä tarvitsemansa tiedon. Lisäksi oppilas ymmärtää hidasta ranskankielistä puhetta asiayhteydessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Oppilaalle tarjotaan runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista. Samalla kiinnitetään huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas kertoo sekä suullisesti että kirjallisesti tutuista ja itselle tärkeistä asioista ranskaksi, vaikkakin suppealla ilmaisu- ja sanavarastolla. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävällä ranskalla. Lisäksi oppilas hallitsee suppean perussanaston, muutamia tilannesidonnaisia ilmauksia ja peruskieliopin aineksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutamia tilannesidonnaisia ilmauksia ja peruskieliopin aineksia.

Venäjä vieraana kielenä ja äidinkielenomainen venäjä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten

opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvien osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvien osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Suomalais-venäläisen koulun erityistehtävänä on laajamittainen venäjän kielen opetus sekä venäjänkielinen aineenopetus. Oppilaiden erilaiset kielelliset lähtökohdat otetaan huomioon järjestämällä venäjän kielen opetusta venäjä vieraana kielenä -ryhmissä sekä kaksikielisille ja venäjää äidinkielenä puhuville oppilaille äidinkielenomaisesti opiskelevissa ryhmissä. **Venäjän kielen opiskelua tukee koko kouluyhteisö.** Venäjän kieli on koulun arjen toinen toimintakieli yhdessä suomen kielen rinnalla. Tämä näkyy esimerkiksi kouluruokailussa, juhlista ja arjen keskusteluissa. Venäjänkielinen aineenopetus tukee venäjän kielen laajaa oppimista koko koulupolun ajan.

Vuosiluokilla 7–9 venäjän kielen opetuksessa kieltä tarkastellaan laajempina kokonaisuuksina. Oppilaille pyritään tarjoamaan mahdollisimman monipuolisia tilaisuuksia käyttää venäjän kieltä. Opetusta elävöitetään käyttämällä tieto- ja viestintätekniikkaa laajasti. Oppilasta tuetaan tarkastelemaan omaa venäjän kielen taitoaan ja mahdollisuuksia hyödyntää kieliosaamista

tulevaisuudessa. Oppilaalle pyritään muodostamaan kuva kaikista opiskeltavista kielistä kokonaisuutena ja autetaan hahmottamaan opiskeltavien kielten välisiä yhteneväisyyksiä ja erilaisuuksia.

Äidinkielenomainen venäjä, luokat 7–9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden oman äidinkielen taitoa kunkin kielitaidon mukaisesti. Oppilaat tutustuvat erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde omakieliseen kirjallisuuteen ja kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan sekä hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Oppilaiden arvostus omaa äidinkieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat omaksuvat tiedonhaluisen ja itseohjautuvan tavan opiskella äidinkieltään ja syventävät taitoaan vertailla kieliä sekä hyödyntävät eri kielten taitojaan monipuolisesti. Oppilaat omaksuvat keinoja kehittää kielitaitoaan myös perusopetuksen päätyttyä. Oppilaat syventävät opiskelumotivaatiotaan yhteistyössä kotien ja kieliyhteisön kanssa.

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

7. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	L1, L2
Oppilaalle tarjotaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustaitoja vaativia harjoituksia. Oppitunneilla simuloidaan erilaisia elämässä eteen tulevia tilanteita sekä voidaan hyödyntää draamaa vuorovaikutustaitojen oppimiseksi. Oppilasta rohkaistaan käyttämään venäjän kielen osaamistaan eri tilanteissa, ja tuetaan oppilaan kaksikieliseksi aikuiseksi kehittymistä suomalaisessa yhteiskunnassa. Oppilasta ohjataan havainnoimaan omaa tapaansa toimia vuorovaikutustilanteissa. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Aktiivinen toimiminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja omien vuorovaikutustapojen tarkastelu Oppilas harjoittelee monipuolista kanssakäymistä erilaisissa tilanteissa. Oppilas arvioi omaa tapaansa toimia vuorovaikutustilanteissa.		
Tekstien tulkitseminen		
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan	S2	L2, L5, L7
Oppilaille tarjotaan monipuolisesti erilaisia tekstejä, sekä tuetaan oppilaiden omatoimisen lukuharrastuksen kehittymistä. Oppilasta ohjataan kertomaan lukukokemuksistaan ja kuvaamaan itse valitsemiaan teoksia. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Oman lukuharrastuksen kehittäminen ja esiintuominen Oppilas tuo esille omia lukukokemuksiaan ja osaa kertoa lukemastaan toisille.		
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	L1, L2, L4
Oppilasta tuetaan etsimään tietoa tekstistä aiempaa itsenäisemmin. Oppilasta ohjataan käyttämään venäjänkielistä lähdemateriaalia osana tiedonhankintaa ja opintoja. Oppilaalle tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia harjoitella tiedon etsintää ja olennaisten asioiden poimimista käsillä olevasta tekstistä. Käsiteltyjä tekstejä analysoidaan oppitunneilla. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Tiedon etsiminen tekstistä, luetun analysoiminen ja tulkitseminen Oppilas osaa hankkia tietoa luettavana olevasta tekstistä ja keskustella lukemastaan.		
Tekstien tuottaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa	S3	L2, L5

8. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioida omaa toimintaansa niissä	S1	L1, L2
Opetuksessa käytetään erilaisia oppilaslähtöisiä työtapoja, joissa kannustetaan itse- ja vertaisarviointia käyttäen monipuoliseen venäjän kielen käyttöön. Harjoitellaan edelleen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista, esimerkiksi argumentoiva keskustelu, väittely. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Monipuolinen kanssakäyminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, oman mielipiteen ilmaiseminen rakentavasti, oman toiminnan tarkastelu vuorovaikutustilanteissa Oppilas harjoittelee aktiivisesti toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ottaen huomioon puhekuppanin mielipiteet ja reagoiden luontevasti ja rakentavasti toisten välittämiin viesteihin. Oppilas tarkastelee omaa toimintaansa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.		
Tekstien tulkitseminen		
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan	S2	L2, L5, L7
Oppilaille tarjotaan monipuolisesti erilaisia tekstejä sekä tuetaan omatoimisen lukuharrastuksen kehittymistä. Oppilasta ohjataan kertomaan lukukokemuksistaan ja kuvaamaan itse valitsemiaan teoksia. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Oman lukuharrastuksen kehittäminen ja esiintuominen Oppilas tuo esille omia lukukokemuksiaan ja osaa kertoa lukemastaan toisille.		
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	S2	L2, L4, L5
Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia monimediaisia tekstejä, mm. otteita kaunokirjallisuudesta, elokuvista ja lauluista. Oppilasta tuetaan valitsemaan itselleen mielenkiintoisia tekstejä. Työtapoina voivat olla mm. pari- ja ryhmätyöt sekä erilaiset esitelmät ja tutkielmat. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Erilaisten tekstien tulkitseminen ja ymmärtäminen Oppilas etsii itselleen mielekkäitä tekstejä ja työstää niitä erilaisin tavoin. Oppilas esittää omia näkemyksiään luetusta tekstistä.		
Tekstien tuottaminen		
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S3	L1, L2
Itse tuotetut tekstit ovat aiempaa laajempia ja pohjautuvat yhä useammin johonkin ennalta		

9. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	L1, L2
Opetuksessa käytetään erilaisia oppilaslähtöisiä työtapoja, joissa kannustetaan itse- ja vertaisarviointia käyttäen monipuoliseen venäjän kielen käyttöön. Harjoitellaan edelleen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Oppilas osaa viestiä monipuolisesti venäjäksi tilanteen vaatimalla tavalla. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Aktiivinen toimiminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oman toiminnan tarkastelu itse- ja vertaisarviointia käyttäen. Oppilas on aktiivinen toimiessaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas hallitsee erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tyyliällisesti oikeanlaisen viestinnän. Oppilas tarkastelee omaa toimintaansa vuorovaikutuksessa.		
Tekstien tulkitseminen		
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan	S2	L2, L5, L7
Oppilaille tarjotaan monipuolisesti erilaisia tekstejä sekä tuetaan omatoimisen lukuharrastuksen kehittymistä. Oppilasta ohjataan prosessoimaan lukemaansa venäjäksi. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Oman lukuharrastuksen esilletuominen, erilaisiin teksteihin tutustuminen monipuolisesti Oppilas etsii lukutaidolleen sopivia tekstejä ja pohtii lukemaansa venäjäksi.		
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	S2	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	L1, L2, L4
Oppilasta ohjataan lukemaan itsenäisesti erilaisia tekstejä. Erilaisia tekstejä käydään runsaasti oppitunneilla ja niiden tulkintaa harjoitellaan sekä suullisesti ja kirjallisesti. Tekstit ymmärretään varsin laajasti, ja materiaalina voi olla myös asiapuhetta, kuten asiaohjelmia ajankohtaisista aiheista, erilaisia tiedepohjaisia artikkeleita, taulukoita ja tilastoja. Myös kaunokirjallisuutta, jolla on merkitystä venäläisessä kulttuuriperinteessä, käytetään opetusmateriaalina. Arvioinnin kohde ja kriteerit: Kriittisen lukutaidon kehittäminen, tiedonhaku teksteistä, tekstien tulkitseminen Oppilas käyttää monipuolisesti lukemaansa hyväksi ja kykenee tulkitsemaan lukemiaan		

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista, ja niissä hyödynnetään sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Keskustellaan nuorten maailman, kotien ja kieliyhteisön tapahtumista, harjoitellaan keskustelua, väittelyä ja mielipiteiden ilmaisemista, vertaillaan eri kieliyhteisöjen vuorovaikutus- ja keskustelutapoja. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita hyödyntämällä omakielisen ympäristön ja median mahdollisuuksia. Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta omakielisiin teksteihin hyödyntämällä oppilaiden ehdottamia tekstejä. Laajennetaan lukemisen kohteita ja ohjataan käyttämään erilaisia lähteitä omakielisten tekstien löytämiseksi. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja harjoitellaan lähteiden luotettavuuden arviointia. Tutustutaan myös pohtiviin ja ohjaaviin teksteihin. Jaetaan lukukokemuksia ja tulkintoja teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan kertovien, kuvaavien, kantaa ottavien, pohtivien ja ohjaavien tekstien tuottamista erilaisia tarkoituksia varten sekä syvennetään kirjoittamisprosessin vaiheiden hallintaa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteiden tuntemusta ja niiden hallintaa omassa tekstissä sekä pohditaan eri sanojen ja ilmaisujen merkitysten ja sävyjen vaikutusta tekstiin. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan omakieliseen mediaan ja kulttuuritarjontaan sekä harjoitellaan niiden kriittistä tarkastelua. Syvennetään oman äidinkielen keskeisten rakenteiden ja muiden piirteiden tuntemusta ja vertaillaan niitä suomen kieleen. Hankitaan tietoa myös Suomen kansallis- ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Syvennetään eri oppiaineiden käsitteiden ja tekstikäytänteiden tuntemusta. Laajennetaan omakielisen tiedonhaun käyttöä kaiken oppimisen tukena.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä oppilaan omassa äidinkieleessä vuosiluokilla 7–9

Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja monipuolistunut. Oppilaan tekstilajituntemus on monipuolistunut ja hänen taitonsa tulkita ja tuottaa erilaisia tekstilajeja on syventynyt. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Sen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään oman äidinkielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan kaiken oppimisen ja luharrastuksen tukena.

9. vuosiluokan päätteeksi määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppilaan oman äidinkielen oppimäärän tavoitteet. Arvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppilaan oman äidinkielen valtakunnalliseen hyvän osaamisen kuvaukseen 9. vuosiluokan päättyessä. Osaaminen oppilaan omassa äidinkieleessä kehittyä kumulatiivisesti. Arvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki hyvän osaamisen

kuvaukset riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin hyvän osaamisen kuvauksen määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen hyvän osaamisen kuvaus 9. vuosiluokan päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osaa toimia monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa ja pystyy arvioimaan toimintaansa niissä
Tekstien tulkitseminen			
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan	S2	Lukuharrastuksen monipuolistuminen	Oppilas on monipuolistanut lukuharrastustaan.
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemistä	S2	Erittelevä ja kriittinen lukutaito sekä tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen	Oppilas osaa lukea tekstejä käyttäen joitakin lukutapoja sekä ymmärtää sisällön ydinasiat, mielipiteet perusteluineen ja pystyy tekemään jossakin määrin havaintoja kielen ja kuvien keinoista teksteissä.
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	Taito hyödyntää tekstejä ja lukutaitoa sekä taito keskustella teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa käyttää erilaisia tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi ja elämysten saamiseksi sekä osaa keskustella erilaisista teksteistä kysyen, tiivistäen, kommentoiden ja pohtien tekstien yhteyttä omiin kokemuksiinsa erilaisissa viestintäympäristöissä.
Tekstien tuottaminen			
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen	S3	Tekstien tuottaminen ja ilmaisu	Oppilas osaa tuottaa tekstiä käyttäen monipuolisia ilmaisuja.
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa	S3	Sujuva ja monipuolinen kirjoittamisen taito	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja hän on omaksunut tarvittavia

TODISTUKSET

Oppilaalle voidaan antaa lukuvuoden päättyessä osallistumistodistus perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Myös 9. vuosiluokan päättyessä oppilaalle annetaan erillinen osallistumistodistus.

Päättöarviointi annetaan peruskoulun yhdeksännellä luokalla. Suomalais-venäläisessä koulussa päättöarviointilla määritellään kuitenkin venäjän kielen osaaminen valtakunnallisen pitkän vieraan kielen mukaan. Päättöarviointiin liitteeksi voidaan antaa todistus oman äidinkielen osaamisesta ja ilmoittaa siinä opiskeltu tuntimäärä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvien osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaista autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit / Venäjä vieraana kielenä:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas nimeää venäjänkielisiä palveluja Suomessa.

T3 Oppilas vertailee opiskelemiensa kielten välisiä rakenteellisia ja sanastollisia eroja ja yhteneväisyyksiä. Oppilas hallitsee ikätasolleen sopivasti kieliopin perusasioita.

T5 Tavoitteen toteutumista ei erikseen arvioida.

T6 Oppilas osaa pitää yllä keskustelua tavallisista arkipäivisistä asioista ja kykenee aiempaa monipuolisempaan vastavuoroisuuteen viestinnässä. Oppilas osaa tuottaa erilaisia kirjallisia viestejä myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen.

T10 Oppilas osaa tuottaa erilaisia puhetta ja kirjallista viestintää vaativia viestejä ja pystyy havainnoimaan omissa tuotoksissaan kieliopin rakenteita sekä tarkkailemaan ääntämisen perussäännöstä omassa puheessaan.

Vuosiluokka 8:

T1 Oppilas osaa hahmottaa venäjän kielen tarpeellisuutta omassa elämässään ja maailman mittakaavassa. Erilaisten viestintätilanteiden harjoittelu.

Oppilas harjoittelee aktiivisesti erilaisia tilanteita, jossa hankitulle kielitaidolle on käyttöä. Oppilas osaa pohtia aiempaa laajemmin venäjän kielen tarpeellisuutta, ottaen oman näkökulmansa lisäksi ympäröivän yhteiskunnan sekä globaalin maailman.

T2 Oppilas valmistautuu leirikoulumatkaan huolella ja osallistuu aktiivisesti kohdeympäristöön tutustumiseen. Oppilas tekee havaintoja venäjän kielellä toimimisesta venäjänkielisessä ympäristössä.

T4 Oppilas pyrkii pohtimaan omia opiskelutapojaan ja osallistuu erilaisiin yhteistoiminnallisiin tehtäviin. Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa toisia tukien ja kannustaen.

T8 Oppilas osaa tuottaa yhä monipuolisempia suullisia ja kirjallisia tuotoksia, joissa välittyy jo kulttuuriosaamista ja joiden tarkastelu on aiempaa monipuolisempaa.

T10 Oppilas osaa venäjän kielen peruskielioppiin kuuluvia perusrakenteita. Oppilas käyttää perussanastoa luontevasti. Puheessa oppilas pystyy tarkkailemaan ääntämistä ja pyrkii hyvään venäjänkieliseen ääntämiseen.

Vuosiluokka 9:

T2 Tavoitteen toteutumista ei erikseen arvioida.

T5 Oppilas osaa hahmottaa venäjän kielen tarpeita Suomessa eri aloilla ja tarkastella kielitaidon tarvetta omien opintojensa päätyttyä.

T7 Oppilas osaa keskustelussa ja kirjallisissa tuotoksissa käyttää monipuolista kieltä ja hallitsee erilaisia kierto- ja täyteilmauksia sekä pystyy pitämään keskustelua yllä ja olemaan luova puheen tuottamisessa.

T9 Oppilas osaa etsiä ydintietoa erilaisista teksteistä. Oppilas pystyy pääättelemään sanoja asiayhteyden perusteella. Oppilas soveltaa materiaalista saatua tietoa omissa tuotoksissaan.

T10 Oppilas osaa hahmottaa venäjän kielen keskeisimpiä rakenteita ja käyttää niitä omissa tuotoksissaan. Oppilas kykenee tuottamaan eri aihepiireistä monipuolisia suullisia ja kirjallisia tuotoksia.

Perusopetuksen päättövaiheessa Suomalais-venäläisen koulun venäjän opetuksessa saavutetaan valtakunnallista laajempi venäjän kielen osaaminen. Päättövaiheen arvioinnissa noudatetaan kuitenkin valtakunnallisen opetussuunnitelman vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerejä hyvälle osaamiselle.

Suomalais-venäläisessä koulun venäjä vieraana kielenä A-oppimäärän taitotasokuvaus 9. luokan lopussa:

Taito toimia vuorovaikutuksessa: B1.1

Taito tulkita tekstejä: B1.1

Taito tuottaa tekstejä: A2.2

Kieliopin rakenteet: A2.2

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T3	S1	L1, L4
T5	S2	L1
T6	S3	L4
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua kulttuuritapahtumiin pääkaupunkiseudulla kunkin lukuvuoden tarjonnan mukaan. Venäjän kielen asemaan Suomessa tutustutaan aiempaa laajemmin ja tarkastellaan esimerkiksi, mitä palveluita on saatavilla venäjäksi. Esimerkkeinä palveluista ovat tv-uutiset, sanomalehdet, radio-ohjelmat, eri julkistahoissa asiointi venäjän kielellä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tietoisuus venäjänkielisistä palveluista Suomessa

Oppilas nimeää venäjänkielisiä palveluja Suomessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Kieltä harjoitetaan johtopäätöksiä tekemällä - oppilasta ohjataan havainnoimaan erilaisia venäjän ja muiden opiskelemiensa kielten yhteneväisyyksiä ja eroja ja vertaamaan niitä omaan äidinkieleensä, esimerkiksi sananmuodostuksessa ja rakenteissa. Aiemmin opittua kielioppia kerrataan ja syvennetään sekä otetaan laajemmin käyttöön venäjän kielen kieliopillista termistöä.

Seitsemännellä luokalla kehitetään kieliopillisten termien hallintaa. Oppitunneilla syvennetään erityisesti substantiivien ja adjektiivien sijamuotojen käyttöä yksikössä, harjoitellaan monipuolisemmin verbien taivutusta eri persoona- ja aikamuodoissa sekä verbien aspektipareja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Kielen rakenteiden vertailu ja kieliopin perusasioiden hallitseminen

Oppilas vertailee opiskelemiensa kielten välisiä rakenteellisia ja sanastollisia eroja ja yhteneväisyyksiä. Oppilas hallitsee ikätasolleen sopivasti kieliopin perusasioita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan

Oppilasta ohjataan havaitsemaan, missä kaikkialla suomalaiset tarvitsevat venäjän kielen taitoa. Venäjän kielen tarvetta tutkitaan esimerkiksi matkailussa, työelämässä ja arkipäivän tilanteissa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tavoitteen toteutumista ei erikseen arvioida.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

Opetuksessa kerrataan aiempia jokapäiväisiä viestintätilanteita ja syvennetään niitä. Oppilas kykenee aiempaa monipuolisemmin ilmaisemaan omia mielipiteitä ja olemaan vastavuoroinen keskustelutilanteissa. Oppilasta kannustetaan aloitteellisuuteen viestinnässä ja rohkaistaan pitämään yllä keskustelutilanteita. Puhetilanteiden lisäksi viestintää tarkastellaan mm. mainoksissa, lauluissa, tv-lähetyksissä. Kirjallista vuorovaikutusta harjoitellaan mm. erilaisten itseä koskevien viestien avulla sekä laaditaan esimerkiksi erilaisia tieto- ja viestintätekniikkaa vaativia viestejä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Jokapäiväisistä viestintätilanteista selviäminen sekä suullisesti että kirjallisesti

Oppilas osaa pitää yllä keskustelua tavallisista arkipäiväisistä asioista ja kykenee aiempaa monipuolisempaan vastavuoroisuuteen viestinnässä. Oppilas osaa tuottaa erilaisia kirjallisia viestejä myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotasoa A2.2: Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Oppilaalle tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta. Tilanteet voivat olla asiapohjaisia, fiktiivisiä, juonellisia, raportteja, draamaharjoituksia. Hyvään ääntämiseen kiinnitetään huomiota. Ääntämisen perusasioita kerrataan ja kiinnitetään huomiota myös puherytmiin ja intonaatioon. Lukuvuoden aikana harjoiteltuja kielioppiasioita tarkastellaan omassa viestinnässä. Tehtävien avulla harjoitellaan mahdollisimman monipuolista sanastoa ja vaihtelevia aihepiirejä mm. ystävyydestä, opiskelusta, nuorisokulttuuriin liittyvistä ilmiöistä ja Suomesta nuorten asuinpaikkana.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Erilaiset suulliset ja kirjalliset tilanteet, joiden avulla harjoitetaan keskeistä sanastoa. Sujuva ääntäminen ja venäjän kielelle tyypillisen puherytmin ja intonaation harjoittelu. Kieliopin tarkastelu omissa tuotoksissa.

Oppilas osaa tuottaa erilaisia puhetta ja kirjallista viestintää vaativia viestejä ja pystyy havainnoimaan omissa tuotoksissaan kieliopin rakenteita sekä tarkkailemaan ääntämisen perussäännöstä omassa puheessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.

Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2
T2	S1	L1, L2
T4	S2	L1, L3
T8	S3	L2
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

Oppilasta ohjataan huomaamaan venäjän kielen asemaan liittyviä ilmiöitä ja havaitsemaan venäjän kielen tarpeellisuus ja tärkeys. Oppilasta valmennetaan Moskovian kulttuurimatkaan harjoittelemalla erilaisia viestintätilanteita ja tutustumalla maan kulttuuriin. Matkan jälkeen kannustetaan oppilasta olemaan ylpeä omista kokemuksista, saavutuksista ja oppimisesta vieraassa ympäristössä. Matkan tuomista kokemuksista keskustellaan ryhmässä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oppilas osaa hahmottaa venäjän kielen tarpeellisuutta omassa elämässään ja maailman mittakaavassa. Erilaisten viestintätilanteiden harjoittelu.

Oppilas harjoittelee aktiivisesti erilaisia tilanteita, jossa hankitulle kielitaidolle on käyttöä. Oppilas osaa pohtia aiempaa laajemmin venäjän kielen tarpeellisuutta ottaen oman näkökulmansa lisäksi huomioon ympäröivän yhteiskunnan sekä globaalin maailman.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Leirikoulun aikana tarjotaan oppilaalle mahdollisuuksia tutustua mahdollisimman monipuolisesti kohdemaahan ja sen erilaisiin toimintaympäristöihin. Oppilaalle tarjotaan tilaisuuksia tehdä itse ostoksia, saada paikallisia ruokaelämyksiä, tutustua paikallisten nuorten elämään esimerkiksi vierailemalla koulussa tai elokuvissa. Leirikouluohjelmaan sisällytetään myös kulttuurikohteita, jotka kehittävät laajempaa ymmärrystä Venäjästä. Mikäli oppilas ei osallistu leirikouluun, hänelle tarjotaan mahdollisuuksia kuitenkin tutustua kattavasti kohdemaahan koulun opetuksessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Venäjänkielisiin toimintaympäristöihin tutustuminen ja niissä aktiivinen toimiminen oppitunneilla ja mahdollisessa leirikoulussa.

Oppilas valmistautuu leirikoulumatkaan huolella ja osallistuu aktiivisesti kohdeympäristöön tutustumiseen. Oppilas tekee havaintoja venäjän kielellä toimimisesta venäjänkielisessä ympäristössä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielisissä toimintaympäristöissä.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Oppilasta kannustetaan asettamaan omia tavoitteita venäjän kielen opiskelussa ja tuetaan oppilasta omien opiskelutapojensa arvioinnissa. Opiskelutapoja vertaillaan yhdessä ja pyritään löytämään jokaiselle sopivia keinoja oppia mahdollisimman hyvin venäjän kieltä. Oppilasta ohjataan positiiviseen ja rakentavaan arviointiin. Kehitetään vertaisarviointia ja pyritään luomaan luokkaan myönteistä ilmapiiriä käyttäen yhteistoiminnallisia menetelmiä. Oppilaita tuetaan käyttämään venäjän kieltä ilman virheiden pelkoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Omien opiskelutapojen arviointi, kannustava toimiminen vuorovaikutustilanteissa.

Oppilas pyrkii pohtimaan omia opiskelutapojaan ja osallistuu erilaisiin yhteistoiminnallisiin tehtäviin. Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa toisia tukien ja kannustaen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua aiempaa monipuolisemmin venäläiseen kulttuuriin ja oppilasta ohjataan käyttämään venäjän kieltä kulttuurisesti sopivasti viestintätilanteesta riippuen. Oppilasta ohjataan keskustelemaan kohteliaasti maan tapoja noudattaen. Oppilasta rohkaistaan tuomaan esiin omia mielipiteitä ja asenteita. Oppilaalta odotetaan aiempaa monipuolisempaa kommunikointia viestintätilanteissa, joissa vaaditaan jo asioiden kypsempää käsittelyä ja itsensä ulkopuolista tarkastelua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Venäjän kielen käyttö monipuolisissa viestintätilanteissa venäjän kielelle tyypilliseen tapaan.

Oppilas osaa tuottaa yhä monipuolisempia suullisia ja kirjallisia tuotoksia, joissa välittyy jo kulttuuriosaamista ja joiden tarkastelu on aiempaa monipuolisempaa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.2: Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Opetuksessa kerrataan ja syvennetään erilaisia viestintätilanteita monipuolistaen sanastoa ja rakenteita. Käytetään esimerkkeinä erilaista materiaalia, joka liittyy oppilaan omaan elämään. Aihepiireinä ovat esimerkiksi nuoren arkielämä Suomessa ja Venäjällä: ystäväpiiri, opiskelu, harrastukset, hyvinvointi, ihmissuhteet, nuorisokulttuurin ilmiöt, matkailu, asuinympäristö. Oppilasta kannustetaan rohkeasti osallistumaan viestintätilanteisiin. Puheessa harjoitellaan aiempaa enemmän sujuvuutta, lukutekniikkaa ja hyvää ääntämistä.

Oppilaalle tarjotaan runsaasti mahdollisuuksia syventää kieliopillista osaamistaan ja kieliopin rakenteisiin ja termistöön tutustutaan aiempaa laajemmin. Esimerkiksi harjoitellaan substantiivien ja adjektiivien yksikkö- ja monikkumuotoja, kerrataan prepositioiden käyttöä laajemmin ja tarkastellaan niiden yhteydessä substantiivien ja adjektiivien sijamuotoja, harjoitellaan monipuolisemmin verbien taivutusta eri persoona- ja aikamuodoissa sekä verbien aspektipareja ja liikeverbien käyttöä tutkitaan aiempaa monipuolisemmin. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia tarkastella kielioppia sekä omien tuotosten että autenttisten materiaalien avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Perussanaston ja rakenteiden hallinta. Puheessa ääntämisen tarkkailu ja hyvän ääntämisen tavoittelu

Oppilas osaa venäjän kielen peruskielioppiin kuuluvia perusrakenteita. Oppilas käyttää perussanastoa luontevasti. Puheessa oppilas pystyy tarkkailemaan ääntämistä ja pyrkii hyvään venäjänkieliseen ääntämiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L1, L2
T5	S2	L1
T7	S3	L4, L6
T9	S3	L4
T10	S3	L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

Oppilasta kannustetaan löytämään venäjänkielisiä toimintaympäristöjä sekä koulusta että koulun ulkopuolelta. Oppilaalle kerrotaan opiskelumahdollisuuksista Venäjällä ja kannustetaan oppilasta itsenäiseen opiskeluun ja aktiivisen tiedon hankkimiseen.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Venäjänkielisten toimintaympäristöjen aiempaa laajempi hahmottaminen

Arvioinnin toteutumista ei arvostella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielissä toimintaympäristöissä.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan

Monipuolisten työtapojen avulla rohkaistaan oppilasta käyttämään erityyppisiä lähteitä, tuetaan itsenäistä työskentelyä ja oppilaan valmiuksia kielen analysoimiseen ja taitojensa kehittämiseen.

Oppilasta kannustetaan miettimään, miten hän voi käyttää venäjän kieltä koulun päätyttyä. Korostetaan venäjän kielen merkitystä Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa. Oppilasta rohkaistaan elinikäiseen venäjän kielen opiskeluun ja rohkaistaan näkemään venäjän kielen taito tulevaisuuden ja ammatinvalinnan näkökulmasta tärkeänä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Venäjän kielen taidon näkeminen tarpeellisena peruskoulun päätyttyä

Oppilas osaa hahmottaa venäjän kielen tarpeita Suomessa eri aloilla ja tarkastella kielitaidon tarvetta omien opintojensa päätyttyä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota

Oppitunneilla kerrataan ja syvennetään erilaisia viestintätilanteita monipuolistaen sanastoa ja rakenteita. Käytetään esimerkkeinä erilaista monimediaista autenttista materiaalia. Kannustetaan oppilasta rohkeasti osallistumaan viestintätilanteisiin sekä olemaan luova keskustelun ylläpitämisessä ja puheen tuottamisessa.

Kirjallisessa viestinnässä harjoitellaan monipuolisia, melko pitkiäkin tuotoksia, joissa pyritään mahdollisimman monipuolisen sanaston käyttöön ja hyvään kieliopilliseen ilmaisuun. Viestinnässä käytetään erilaisia tieto- ja viestintätekniisiä apuvälineitä. Tehtävinä voivat olla esimerkiksi blogikirjoitukset, erilaiset ääntä ja kuvaa vaativat esitykset ja laajemmat venäjänkieliset esitelmät.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Monipuolinen suullinen ja kirjallinen viestintä, jossa käytetään luovuutta, venäjän kielelle tyypillisiä fraaseja ja idiomeja

Oppilas osaa keskustelussa ja kirjallisissa tuotoksissa käyttää monipuolista kieltä ja hallitsee erilaisia kierto- ja täyteilmauksia sekä pystyy pitämään keskustelua yllä ja olemaan luova puheen tuottamisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Kannustetaan oppilasta tutustumaan haasteellisiin teksteihin eri aloilta käyttämällä eri lähteitä, mm. verkossa olevia lähteitä. Oppilasta autetaan löytämään tekstien pääkohdat, hahmottamaan tekstien pääajatus sekä etsimään materiaalista olennaista tietoa. Oppilaan lukutaitoa kehitetään integroimalla venäjän kielen opetusta eri aineisiin. Oppilasta rohkaistaan soveltamaan saatua tietoa omissa tuotoksissa (tekstit, videot, dialogit, esitykset). Oppilasta kehoitetaan etsimään itselle merkityksellistä materiaalia ja työstämään sitä erilaisten tehtävien avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstin pääkohtien poimiminen ja ydinajatuksen löytäminen. Tiedon löytäminen laajastakin materiaalista. Sanapäättely.

Oppilas osaa etsiä ydintietoa erilaisista teksteistä. Oppilas pystyy päättelemään sanoja asiayhteyden perusteella. Oppilas soveltaa materiaalista saatua tietoa omissa tuotoksissaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2: Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Oppilaalle tarjotaan runsaasti mahdollisuuksia tuottaa monipuolista puhetta ja kirjoitettua tekstiä. Puhetehtävinä voivat olla erilaiset esitelmät, keskustelut, draamaharjoitukset, haastattelut jne. Aihepiirejä voivat olla esimerkiksi nuoren arkielämä ja tulevaisuuden suunnitelmat: ystäväpiiri, opiskelu, ammatinvalinta, kiinnostuksen kohteet, nuorisokulttuurin ilmiöt, matkailu, kestävä kehitys ja erilaiset asuinympäristöt. Kirjallista viestintää harjoitetaan monipuolisesti oppiainerajoja ylittävistä aihepiireistä ja voidaan esimerkiksi laatia pidempi esitys tai tutkielma oppilaalle mielekkästä aiheesta. Oppilasta ohjataan tarkkailemaan monipuolisesti omaa kirjallista ja suullista viestintää sekä arvioimaan omia tuotoksiaan laajempina kokonaisuuksina.

Peruskoulun aikana opittua kielioppia kerrataan ja vahvistetaan. Oppilasta tuetaan muodostamaan mahdollisimman laaja käsitys venäjän kielen keskeisimmistä rakenteista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Monipuolinen kirjallinen ja suullinen viestintä. Venäjän kielen keskeisten rakenteiden hahmottaminen

Oppilas osaa hahmottaa venäjän kielen keskeisimpiä rakenteita ja käyttää niitä omista tuotoksissaan. Oppilas kykenee tuottamaan eri aihepiireistä monipuolisia suullisia ja kirjallisia tuotoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

33.6.19. Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittämään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Yhteiskuntaopin opiskelussa korostuvat vuorovaikutustaitojen harjoittelu ja ajankohtaisiin asioihin tutustuminen. Oppilas oppii tarkastelemaan asioita eri näkökulmista, harjoittelee olemaan avoin eriäville näkemyksille ja perustelemaan oman kantansa rakentavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Tarvittaessa oppilaan käyttöön voidaan hankkia e-kirja, kokeessa tai oppitunneilla oppilas voi käyttää halutessaan sanakirjaa sekä täydentää näyttöjään suullisesti.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso yhteiskuntaopin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Yhteiskuntaopissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 8:

T1 Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

T2 Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

T3 Oppilas tunnistaa oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien keskeiset kriteerit ja soveltaa niitä suomalaisen yhteiskunnan piirteisiin.

T4 Oppilas argumentoi yhteiskuntaan liittyvistä ajankohtaisista asioista ja liittää ne osaksi laajempaa kokonaisuutta. Oppilas tunnistaa eri medioita ja ymmärtää motiiveja niiden toiminnan taustalla.

T5 Oppilas tuntee keskeiset suomalaiset elinkeinot ja ymmärtää yritysten toiminnan periaatteet.

T6 Oppilas osaa nimetä Suomen keskeiset vähemmistö- ja maahanmuuttajaryhmät.

T8 Oppilas tunnistaa keskeiset kansantalouden toimijat ja tiedostaa globaalin talouden merkityksen Suomelle.

T9 Oppilas osaa etsiä tietoa eri tietolähteistä ja tarvittaessa suhtautua niihin kriittisesti.

Vuosiluokka 9:

T1 Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

T3 Oppilas tunnistaa oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien keskeiset kriteerit ja soveltaa niitä sekä suomalaisen yhteiskunnan että muiden valtioiden piirteisiin.

T4 Oppilas argumentoi yhteiskuntaan liittyvistä ajankohtaisista asioista, osaa tarkastella ilmiöitä eri näkökulmista ja liittää ne osaksi laajempaa kokonaisuutta. Oppilas tunnistaa eri medioita ja ymmärtää motiiveja niiden toiminnan taustalla.

T5 Oppilas tunnistaa keskeiset suomalaiset elinkeinot, yrittämiseen liittyvät perusteet ja työelämän keskeiset pelisäännöt.

T6 Oppilas tuntee Suomen keskeiset vähemmistöryhmät ja hahmottaa maahanmuuttoon liittyviä taustatekijöitä.

T7 Oppilas tuntee ja nimeää Suomen poliittisen kentän toimijat (puolueet ja valtiolliset instituutiot). Oppilas ymmärtää sekä kotimaisten että ulkomaisten sidosryhmien merkityksen suomalaisessa yhteiskunnassa.

T8 Oppilas tunnistaa mikro- ja makrotalouden erityispiirteet kansantalouden toiminnassa. Oppilas ymmärtää pankkien toiminnan periaatteet ja osaa nimetä yleisimpiä sijoitusmuotoja. Oppilas tiedostaa Suomen aseman globaalin talouden osana.

T9 Oppilas käyttää monipuolisesti eri tietolähteitä ja suhtautuu niihin kriittisesti. Oppilas pystyy tarvittaessa tuottamaan tutkielman, jossa on käytetty eri tietolähteitä, joihin on viitattu asianmukaisesti.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi

mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävä kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L4, L7
T2	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L4, L7
T3	S2, S3	L2, L4, L7
T4	S1, S2, S3	L3, L4, L5
T5	S1, S4	L1, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L4
T8	S1, S4	L2, L4, L6, L7
T9	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana

Oppilasta kannustetaan seuraamaan yhteiskunnan tapahtumia ja niistä käytävää keskustelua. Oppilasta ohjataan tiedonhankkimisen ja -käsittelyn taitoihin erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Vahvistetaan oppilaan kykyä monilukutaitoon ja korostetaan vuorovaikutteisia työtapoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

Oppilaan halutaan tutustuvan mainittuihin kysymyksiin paitsi Suomen, myös globaalien ilmiöiden näkökulmasta. Tätä kautta oppilas oppii näkemään suomalaisen yhteiskunnan erityispiirteitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojään suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta

Oppilasta perehdytetään länsimaisen oikeusjärjestelmän taustoihin sekä tiedostamaan oikeusvaltion kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet. Oppilaalle tarjotaan ajankohtaisia esimerkkejä oikeuslaitoksen toiminnasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen

Oppilas tunnistaa oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien keskeiset kriteerit ja soveltaa niitä suomalaisen yhteiskunnan piirteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojään ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä

Oppilaalle selvitetään tiedotusvälineiden merkitystä demokraattisessa yhteiskunnassa ja esitellään suomalaisen median toimijoita. Oppilasta rohkaistaan seuraamaan ajankohtaista taloutta ja yhteiskuntaa koskevaa keskustelua. Oppilasta kannustetaan soveltamaan yhteiskuntaopin sisältöjä työelämään tutustumisjakson (TET) yhteydessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot

Oppilas argumentoi yhteiskuntaan liittyvistä ajankohtaisista asioista ja liittää ne osaksi laajempaa kokonaisuutta. Oppilas tunnistaa eri medioita ja ymmärtää motiiveja niiden toiminnan taustalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua.

T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan

Oppilaalle annetaan tietoa oman rahankäytön suunnittelun periaatteista. Oppilasta perehdytetään kansantalouden eri toimijoihin ja erilaisiin talouden ja hyvinvoinnin mittareihin. Oppilaalle esitellään suomalaista elinkeinorakennetta ja työelämää. Oppilaalle annetaan tietoa yrityksistä ja kerrotaan yrittämiseen liittyvistä mahdollisuuksista ja haasteista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yrittäjyys- ja työelämätaidot

Oppilas tunnistaa keskeiset suomalaiset elinkeinot, yrittämiseen liittyvät perusteet ja työelämän keskeiset pelisäännöt.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yrittäjyys- ja työelämätaidot	Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti

Oppilaalle esitellään Suomen eri kieli- ja kulttuuriryhmiä. Oppilaalle tarjotaan tietoa eri vähemmistöryhmien taustoista ja nykytilanteesta, minkä kautta harjoitellaan keskinäistä kunnioitusta ja arvostusta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu

Oppilas tuntee Suomen keskeiset vähemmistöryhmät ja hahmottaa maahanmuuttoon liittyviä taustatekijöitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu	Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti.

T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla omassa arjessaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Talouden perusteiden hahmottaminen

Oppilas tunnistaa mikro- ja makrotalouden erityispiirteet kansantalouden toiminnassa. Oppilas ymmärtää pankkien toiminnan periaatteet ja osaa nimetä yleisimpiä sijoitusmuotoja. Oppilas tiedostaa Suomen aseman globaalin talouden osana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Talouden perusteiden hahmottaminen	Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa

Oppilasta kannustetaan keskustelemaan yhteiskunnallisista kysymyksistä ja esittämään perusteltuja näkemyksiä niistä. Oppilasta opetetaan hankkimaan monipuolisesti tietoa eri lähteistä ja harjoittamaan lähdekritiikkiä. Oppilasta harjaannutetaan tulkitsemaan ja soveltamaan erilaisia yhteiskunnallisen tiedon lähteitä, kuten esimerkiksi tekstejä, kuvia, tilastoja tai mainoksia. Oppilasta rohkaistaan tuottamaan omia tekstejä, esityksiä ja kaavioita tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot

Oppilas käyttää monipuolisesti eri tietolähteitä ja suhtautuu niihin kriittisesti. Oppilas pyrkii tarvittaessa tuottamaan tutkielman, jossa on käytetty eri tietolähteitä, joihin on viitattu asianmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot	Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävä kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1, S2, S3, S4	L4, L7
T3	S2, S3	L2, L4, L7
T4	S1, S2, S3	L3, L4, L5
T5	S1, S4	L1, L4, L6, L7
T6	S1, S2, S3	L2, L4
T7	S1, S2, S3	L1, L4, L7
T8	S1, S4	L2, L4, L6, L7
T9	S1, S2, S3, S4	L1, L2, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana

Oppilasta kannustetaan seuraamaan yhteiskunnan tapahtumia ja niistä käytävää keskustelua. Oppilasta ohjataan tiedonhankkimisen ja -käsittelyn taitoihin erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Vahvistetaan oppilaan kykyä monilukutaitoon ja korostetaan vuorovaikutteisia työtapoja.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojään suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta

Oppilasta perehdytetään länsimaisen oikeusjärjestelmän taustoihin sekä tiedostamaan oikeusvaltion kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet. Oppilaalle tarjotaan ajankohtaisia esimerkkejä oikeuslaitoksen toiminnasta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen

Oppilas tunnistaa oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien keskeiset kriteerit ja soveltaa niitä suomalaisen yhteiskunnan piirteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojään ja taitojään sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä

Oppilaalle selvitetään tiedotusvälineiden merkitystä demokraattisessa yhteiskunnassa ja esitellään suomalaisen median toimijoita. Oppilasta rohkaistaan seuraamaan ajankohtaista taloutta ja yhteiskuntaa koskevaa keskustelua. Oppilasta kannustetaan soveltamaan yhteiskuntaopin sisältöjä työelämään tutustumisjakson (TET) yhteydessä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot

Oppilas argumentoi yhteiskuntaan liittyvistä ajankohtaisista asioista ja liittää ne osaksi laajempaa kokonaisuutta. Oppilas tunnistaa eri medioita ja ymmärtää motiiveja niiden toiminnan taustalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua.

T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan

Oppilaalle annetaan tietoa oman rahankäytön suunnittelun periaatteista. Oppilasta perehdytetään kansantalouden eri toimijoihin ja erilaisiin talouden ja hyvinvoinnin mittareihin. Oppilaalle esitellään suomalaista elinkeinorakennetta ja työelämää. Oppilaalle annetaan tietoa yrityksistä ja kerrotaan yrittämiseen liittyvistä mahdollisuuksista ja haasteista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yrittäjyys- ja työelämätaidot

Oppilas tunnistaa keskeiset suomalaiset elinkeinot, yrittämiseen liittyvät perusteet ja työelämän keskeiset pelisäännöt.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yrittäjyys- ja työelämätaidot	Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti

Oppilaalle esitellään Suomen eri kieli- ja kulttuuriryhmiä. Oppilaalle tarjotaan tietoa eri vähemmistöryhmien taustoista ja nykytilanteesta, minkä kautta harjoitellaan keskinäistä kunnioitusta ja arvostusta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu

Oppilas tuntee Suomen keskeiset vähemmistöryhmät ja hahmottaa maahanmuuttoon liittyviä taustatekijöitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu	Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti.

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena

Oppilas tutustuu Suomen yhteiskuntajärjestelmään ja demokraattiseen päätöksentekoon sekä hahmottaa poliittisten toimielinten muodostaman kokonaisuuden. Oppilasta tuetaan kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi toimijaksi, joka tuntee omat vaikutusmahdollisuutensa ja osallistuu yhteiseen päätöksentekoon.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen

Oppilas tuntee ja nimeää Suomen poliittisen kentän toimijat (puolueet ja valtiolliset instituutiot). Oppilas ymmärtää sekä kotimaisten että ulkomaisten sidosryhmien merkityksen suomalaisessa yhteiskunnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittäen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.

T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla omassa arjessaan.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Talouden perusteiden hahmottaminen

Oppilas tunnistaa mikro- ja makrotalouden erityispiirteet kansantalouden toiminnassa. Oppilas ymmärtää pankkien toiminnan periaatteet ja osaa nimetä yleisimpiä sijoitusmuotoja. Oppilas tiedostaa Suomen aseman globaalin talouden osana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Talouden perusteiden hahmottaminen	Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään

mediataitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa

Oppilasta kannustetaan keskustelemaan yhteiskunnallisista kysymyksistä ja esittämään perusteltuja näkemyksiä niistä. Oppilasta opetetaan hankkimaan monipuolisesti tietoa eri lähteistä ja harjoittamaan lähdekritiikkiä. Oppilasta harjaannutetaan tulkitsemaan ja soveltamaan erilaisia yhteiskunnallisen tiedon lähteitä, kuten esimerkiksi tekstejä, kuvia, tilastoja tai mainoksia. Oppilasta rohkaistaan tuottamaan omia tekstejä, esityksiä ja kaavioita tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot

Oppilas käyttää monipuolisesti eri tietolähteitä ja suhtautuu niihin kriittisesti. Oppilas pystyy tarvittaessa tuottamaan tutkielman, jossa on käytetty eri tietolähteitä, joihin on viitattu asianmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot	Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

33.6.20. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen

rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteiseksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta

ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7-9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-

alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimäärää koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri

sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas osaa havainnoida kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja ymmärtää kielen luomia merkityksiä. Oppilas argumentoi, selostaa ja havainnollistaa. Oppilas toimii rakentavasti ja toisia kunnioittaen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T2 Oppilas tekee havaintoja muodollisista puhetilanteista, opetuspuheesta ja mediasta. Oppilas suhtautuu kriittisesti kuultuun.

T6 Oppilas tunnistaa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, pohtivan ja kantaa ottavan tekstin lajipiirteitä sekä pystyy hyödyntämään tietoaan eri tekstilajien piirteistä tekstien suunnittelussa ja niiden tuottamisessa.

T7 Oppilas tuntee kirjoitetun yleiskielen normeja ja eri tekstilajeille tyypillistä sanastoa ja kielen rakenteita. Oppilas soveltaa tietoaan kirjoittaessaan sekä tuottaessaan ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä.

T8 Oppilas tunnistaa ja kuvailee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

T11 Oppilas havainnoi itseään viestijänä ja tunnistaa omia vahvuuksiaan.

Vuosiluokka 8:

T2 Oppilas tekee havaintoja muodollisista puhetilanteista, opetuspuheesta ja mediasta. Oppilas suhtautuu kriittisesti kuultuun.

T4 Oppilas kuvailee eri tekstilajien tyypillisiä piirteitä ja käyttää soveltuvia käsitteitä. Oppilas ymmärtää tekstien erilaiset tavoitteet ja tarkoitukset.

T5 Oppilas hyödyntää tekstilajitietouttaan ja tarkastelee tekstejä kriittisesti.

T7 Oppilas tuntee kirjoitetun yleiskielen normeja ja eri tekstilajeille tyypillistä sanastoa ja kielen rakenteita. Oppilas soveltaa tietoaan kirjoittaessaan sekä tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä.

T8 Oppilas tunnistaa ja kuvailee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

T12 Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

Vuosiluokka 9:

T3 Oppilas havainnoi puheen ja kokonaisilmaisun keinoja omasta ja toisten esiintymisestä. Oppilas osaa hyödyntää ilmaisukeinoja omassa puhe-esityksessään.

T5 Oppilas hyödyntää tekstilajitietouttaan ja tarkastelee tekstejä kriittisesti.

T7 Oppilas tuntee kirjoitetun yleiskielen normeja ja eri tekstilajeille tyypillistä sanastoa ja kielen rakenteita. Oppilas soveltaa tietoaan kirjoittaessaan sekä tuottaessaan ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä.

T9 Oppilas tutustuu suomalaiseen kirjallisuuteen, sen vaiheisiin ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen.

T10 Oppilas ymmärtää kulttuurisen monimuotoisuuden ja löytää itselleen tärkeitä kulttuurin muotoja. Oppilas ymmärtää monikielisuuden merkityksen yhteiskunnassa.

T13 Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana

toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kielipillisiä rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tietojen ja viestintätekniikan käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1	S1	L1, L2, L4
T2	S1	L2, L4, L5
T6	S3	L1, L2, L4
T7	S3	L2, L3
T8	S4	L4
T11	S5	L1, L2, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

Vahvistetaan oppilaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä merkityksiä. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä

kielen ja kokonaisilmaisun keinoista (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoista) ja harjoitellaan niiden käyttöä omassa ilmaisussa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Vuorovaikutustaidot

Oppilas havainnoi kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja ymmärtää kielen luomia merkityksiä. Oppilas argumentoi, selostaa ja havainnollistaa. Oppilas toimii rakentavasti ja toisia kunnioittaen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Harjoitetaan oppilasta ymmärtämään opetuspuhetta, erilaisia muodollisia, myös koulun ulkopuolisia, puhetilanteita ja puhuttuja mediatekstejä. Harjoitetaan oppilaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa

Oppilas tekee havaintoja muodollisista puhetilanteista, opetuspuheesta ja mediasta. Oppilas suhtautuu kriittisesti kuultuun.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain sekä itsenäisesti että ryhmässä. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa sekä harjoitellaan lähteiden käyttöä. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville, pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa omien tekstien tuottamisessa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Testilajitaidot tekstien tuottamisessa

Oppilas tunnistaa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, pohtivan ja kantaa ottavan tekstin lajipiirteitä sekä pystyy hyödyntämään tietoaan eri tekstilajien piirteistä tekstien suunnittelussa ja niiden tuottamisessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Syvennetään kirjoitetun yleiskielen normien hallintaa ja vakiinnutetaan normeja omaan kirjoittamiseen. Syvennetään ymmärrystä eri tekstilajeille tyypillisistä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (sanasto, fraasit, kielen rakenteet) ja tyylistä. Harjaannutetaan valitsemaan omaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kirjoitetun kielen hallinta

Oppilas tuntee kirjoitetun yleiskielen normeja ja eri tekstilajeille tyypillistä sanastoa ja kielen rakenteita. Oppilas soveltaa tietoaan kirjoittaessaan sekä tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyylielle tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Vertaillaan suomea ja venäjää tai muita oppilaan osaamia kieliä ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Innostetaan oppilasta kiinnostumaan kielen ilmiöistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kielitietoisuuden kehittyminen

Oppilas tunnistaa ja kuvailee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta

Harjaannutetaan oppilasta tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa viestijänä sekä tuetaan oppilasta myönteistä viestijäkuva. Kannustetaan oppilasta hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan monikielistä osaamista oppimisessa. Tutustutaan erilaisiin oppimistyyliin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Oman kielenoppimisen reflektointi

Oppilas havainnoi itseään viestijänä ja tunnistaa omia vahvuuksiaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm.

infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tietojen ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	S1	L2, L4, L5
T4	S2	L1, L2, L4
T5	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L2, L3
T8	S4	L4
T12	S5	L1, L4, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

Harjoitutetaan oppilasta ymmärtämään opetuspuhetta, erilaisia muodollisia, myös koulun ulkopuolisia, puhetilanteita ja puhuttuja mediatekstejä. Harjoitutetaan oppilaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa

Oppilas tekee havaintoja muodollisista puhetilanteista, opetuspuheesta ja mediasta. Oppilas suhtautuu kriittisesti kuultuun.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

Syvennetään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisten piirteiden tuntemusta sekä tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tarkastellaan tekstejä niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstien tulkintaan). Vakiinnutetaan erilaisia lukustrategioita ja laajennetaan oppilaan sana- ja käsitevarantoa.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa

Oppilas kuvailee eri tekstilajien tyypillisiä piirteitä ja käyttää soveltuvia käsitteitä. Oppilas ymmärtää tekstien erilaiset tavoitteet ja tarkoitukset.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Ohjataan oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan. Analysoidaan omia ja muiden tekstejä sekä harjoitellaan palautteen antoa ja vastaanottamista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tekstien tulkinta

Oppilas hyödyntää tekstilajitietouttaan ja tarkastelee tekstejä kriittisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Syvennetään kirjoitetun yleiskielen normien hallintaa ja vakiinnutetaan normeja omaan kirjoittamiseen. Syvennetään ymmärrystä eri tekstilajeille tyypillisistä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (sanasto, fraasit, kielen rakenteet) ja tyylistä. Harjaannutaan valitsemaan omaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kirjoitetun kielen hallinta

Oppilas tuntee kirjoitetun yleiskielen normeja ja eri tekstilajeille tyypillistä sanastoa ja kielen rakenteita. Oppilas soveltaa tietoaan kirjoittaessaan sekä tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Vertaillaan suomea ja venäjää tai muita oppilaan osaamia kieliä ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Innostetaan oppilasta kiinnostumaan kielen ilmiöistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kielitietoisuuden kehittyminen

Oppilas tunnistaa ja kuvailee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Eri tiedonalojen kielen havainnointi

Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmistettujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tietojen ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3	S1	L2
T5	S2	L1, L2, L4
T7	S3	L2, L3
T9	S4	L2
T10	S4	L2
T13	S5	L1, L5, L6

Vuosiluokan tavoitteet

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

Harjoitetaan oppilaan kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Esiintymistaidot

Oppilas havainnoi puheen ja kokonaisilmaisun keinoja omasta ja toisten esiintymisestä. Oppilas osaa hyödyntää ilmaisukeinoja omassa puhe-esityksessään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Ohjataan oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan. Analysoidaan omia ja muiden tekstejä sekä harjoitellaan palautteen antoa ja vastaanottamista.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tekstien tulkinta

Oppilas hyödyntää tekstilajitietouttaan ja tarkastelee tekstejä kriittisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

Syvennetään kirjoitetun yleiskielen normien hallintaa ja vakiinnutetaan normeja omaan kirjoittamiseen. Syvennetään ymmärrystä eri tekstilajeille tyypillisistä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (sanasto, fraasit, kielen rakenteet) ja tyylistä. Harjaannutetaan valitsemaan omaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kirjoitetun kielen hallinta

Oppilas tuntee kirjoitetun yleiskielen normeja ja eri tekstilajeille tyypillistä sanastoa ja kielen rakenteita. Oppilas soveltaa tietoaan kirjoittaessaan sekä tuottaessaan ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

Tutustutaan suomalaiseen kirjallisuuteen, sen vaiheisiin ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen. Oppilasta ohjataan tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus

Oppilas tutustuu suomalaiseen kirjallisuuteen, sen vaiheisiin ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

Tutustutetaan oppilas Suomen kielitilanteeseen ja suomen kielen kehityksen päävaiheisiin. Kartoitetaan oppilaiden osaamia kieliä ja tutkitaan monikielisyyden merkitystä oppilaalle.

Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan oppilaan ymmärrystä kulttuurin monimuotoisuudesta.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Oppilas ymmärtää kulttuurisen monimuotoisuuden ja löytää itselleen tärkeitä kulttuurin muotoja. Oppilas ymmärtää monikielisuuden merkityksen yhteiskunnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisuuden merkitystä.

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

Vahvistetaan oppilaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Harjoitetaan oppilaan taitoa suunnitella, jäsentää ja arvioida omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit

Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen

Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset

oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Rakennetaan yhdessä alueen eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa turvallista ja kannustavaa oppimisympäristöä, jossa toimitaan sekä luokkahuoneessa että lähialueen toimijoiden tiloissa. Viestintäteknologia ja sähköiset verkkoympäristöt ovat luonteva osa jokapäiväistä oppimisympäristöä, ja oppilas harjaantuu käyttämään erilaisia teknologioita tarpeenmukaisella tavalla. Oppiaineessa käytetään monipuolisia työtapoja ja nivotaan oppiaineen sisältöjä suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Oppiaineiden välinen integraatio mahdollistetaan opettajien yhteistyöllä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuoli tasa-arvo toteutuu.

Oppilasta kannustetaan kokeilemaan monenlaisia opiskelustrategioita ja käyttämään niistä itselleen parhaiten sopivia. Vahvuuksia ja kehittämisen kohteita opitaan tunnistamaan monipuolisten työskentelytapojen sekä saadun yksilöllisen palautteen ja ohjauksen avulla. Oppilasta kannustetaan lukemaan itseään kiinnostavaa kirjallisuutta ja tutustutetaan

monipuolisesti erilaisiin kirjallisuuden lajeihin. Oppilasta tuetaan kehittämään omaa yksilöllistä oppimistaan ja asettamaan tavoitteet juuri itselleen sopivalle tasolle. Tekstien ja työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisuuden toteutumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearvioinnin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Arviointi on jatkuvaa, rakentavaa, monipuolista ja oppilasta kannustavaa. Oppilas oppii arvoimaan omaa ja toisten työskentelyä monipuolisilla tavoilla ja ottamaan vastaan palautetta. Näyttöä osaamisesta annetaan sekä suullisesti että kirjallisesti.

Arvioinnin kriteerit:

Vuosiluokka 7:

T1 Oppilas toimii erilaisissa viestintäympäristöissä tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas tekee havaintoja oman viestintänsä vaikutuksista.

T2 Oppilas osallistuu rakentavalla tavalla ryhmän keskusteluun kuunnellen, mielipiteensä ilmaisten ja perustellen.

T3 Oppilas rohkaistuu pitämään puhe-esityksiä ja havainnollistamaan niitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

T5 Oppilas tutustuu erilaisiin teksteihin, oppii lukemaan niitä tarkoituksenmukaisella tavalla ja ymmärtää kyseisille teksteille tyypillisiä piirteitä.

T6 Oppilas lukee sekä kaunokirjallisia että asiatekstejä ja oppii kiinnittämään huomiota tekstin tarkoitukseen.

T8 Oppilas hakee tietoa erilaisista lähteistä, tuntee tiedonhaun vaiheet ja ymmärtää lähteiden arvioinnin tarpeellisuuden.

T10 Oppilas tuottaa erilaisia tekstejä tekstilajien tärkeimpien konventioiden mukaisesti. Oppilas tuntee keskeisiä kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja rakenteita ja osaa huomioida ne omassa tekstissään.

T12 Oppilas osaa luonnostella, laatia, jäsennellä ja hioa omia tekstejään. Oppilas antaa palautetta ikätovereidensa teksteistä ja huomioi muiden antaman palautteen.

T13 Oppilas osaa tuottaa tekstejä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla kirjoitetun kielen konventioiden mukaisesti. Oppilas tuntee sähköisen tiedonhaun perusteet.

T14 Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja ja osaa käyttää muualta hankittua tietoa omassa tekstissään. Oppilas tuntee eettisen lähteiden käytön periaatteet ja osaa merkitä muualta lainaamansa osat omaan tekstiinsä.

T16 Oppilas lukee ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta ja tuntee kirjallisuuden jaottelun. Oppilas osaa kuvata ja arvioida omia kirjallisuuden ja elokuvien herättämiä kokemuksiaan.

Vuosiluokka 8:

T3 Oppilas rohkaistuu pitämään puhe-esityksiä ja havainnollistamaan niitä tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas tutustuu joihinkin keskeisiin puheella vaikuttamisen keinoihin.

T6 Oppilas lukee sekä kaunokirjallisia että asiatekstejä ja oppii kiinnittämään huomiota tekstin tarkoitusperiin. Oppilas osaa tulkita tekstiä kohderyhmän kannalta ja harjoittelee kriittistä lukutaitoa.

T7 Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti itselleen tuttujen tekstilajien kehyksessä. Oppilas osaa havaita joitakin lukijaan vaikuttamisen kielellisiä keinoja.

T8 Oppilas hakee tietoa erilaisista lähteistä, tuntee tiedonhaun vaiheet ja ymmärtää lähteiden arvioinnin tarpeellisuuden.

T9 Oppilas lukee kaunokirjallisuutta ja osaa eritellä ja tulkita lukemaansa keskeisiä kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen.

T11 Oppilas osaa tuottaa ohjatusti erilaisia kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä.

T13 Oppilas osaa tuottaa tekstejä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla kirjoitetun kielen konventioiden mukaisesti. Oppilas tuntee sähköisen tiedonhaun perusteet.

T14 Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja ja osaa käyttää muualta hankittua tietoa omassa tekstissään. Oppilas tuntee eettisen lähteiden käytön periaatteet ja osaa merkitä muualta lainaamansa osat omaan tekstiinsä.

T15 Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia tekstien kielellisiä piirteitä ja eritellä niiden merkityksiä. Oppilas osaa huomioida keskeisiä tyylikonventioita omassa tekstissään.

T16 Oppilas lukee ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta ja tuntee kirjallisuuden pääläjit. Oppilas osaa kuvata ja arvioida omia kirjallisuuden ja elokuvien herättämiä kokemuksiaan. Oppilas tuntee joitakin suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä perusteoksia.

Vuosiluokka 9:

T4 Oppilas osallistuu vuorovaikutukseen rakentavasti ja tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa muokata viestintäänsä saamansa palautteen perusteella.

T6 Oppilas lukee sekä kaunokirjallisia että asiatekstejä ja oppii kiinnittämään huomiota tekstin tarkoitusperiin ja kulttuuriseen kontekstiin. Oppilas osaa tulkita tekstiä kohderyhmän kannalta ja harjoittelee kriittistä lukutaitoa.

T9 Oppilas lukee monipuolisesti kaunokirjallisuutta ja osaa eritellä ja tulkita lukemaansa keskeisiä kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen. Oppilas tuntee kotimaisen kirjallisuuden historian keskeiset osat.

T13 Oppilas osaa tuottaa tekstejä sekä käsin että erilaisilla julkaisualustoilla kirjoitetun kielen konventioiden ja tilanteen mukaisesti. Oppilas osaa hakea tietoa sähköisesti.

T14 Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja ja osaa käyttää muualta hankittua tietoa omassa tekstissään. Oppilas tuntee eettisen lähteiden käytön ja tekijänoikeuksien periaatteet ja osaa merkitä muualta lainaamansa osat omaan tekstiinsä.

T16 Oppilas lukee sekä kotimaista että maailmankirjallisuutta, tuntee keskeisiltä osin kirjallisuuden erilaisia luokittelutapoja ja ymmärtää kirjallisuuden kulttuurihistoriallisena jatkumona. Oppilas osaa kuvata ja arvioida omia draaman, kirjallisuuden ja elokuvien herättämiä kokemuksiaan. Oppilas tuntee joitakin suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä perusteoksia.

T17 Oppilas tuntee pääpiirteet maailman kielilojen rakentumisesta, suomen kielen aseman muiden kielten joukossa ja suomen kielen olennaiset äänne- ja muotopiirteet sekä variaation. Oppilas osaa hahmottaa kulttuurisen identiteetin kielellisiä muodostumisperiaatteita. Oppilas osallistuu monipuolisesti kulttuuritarjontaan ja osaa kehittää omia luovia taitojaan.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi- ja neuvottelutaitoja. Harjoitetaan oppilaiden kykyä puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoituseriä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaihteittain. Annetaan ja

956

Vuosiluokan tavoitteet

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Ohjataan oppilasta tunnistamaan omat vahvuutensa viestijänä. Kannustetaan oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitetaan oppilasta monipuolisten kielen keinojen käyttöön viestintätilanteissa. Ohjataan oppilasta havainnoimaan viestintää.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä

Oppilas toimii erilaisissa viestintäympäristöissä tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas tekee havaintoja oman viestintänsä vaikutuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi- ja neuvottelutaitoja. Harjoitetaan oppilaiden kykyä puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

Oppilasta rohkaistaan mielipiteen ilmaisuun ja perusteluun ryhmässä. Opetellaan toisten näkemysten kuuntelemista ja huomioimista.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Vuorovaikutus ryhmässä

Oppilas osallistuu rakentavalla tavalla ryhmän keskusteluun kuunnellen, mielipiteensä ilmaisten ja perustellen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan

kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi- ja neuvottelutaitoja. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista. Innostetaan oppilasta käyttämään draaman keinoja.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot

Oppilas rohkaistuu pitämään puhe-esityksiä ja havainnollistamaan niitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi- ja neuvottelutaitoja. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa.

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisen kehittämistarpeita

Oppilasta rohkaistaan tutustumaan monipuolisesti erilaisiin teksteihin. Harjoitellaan erilaisia lukustrategioita. Harjoitutetaan oppilasta analysoimaan tekstejä ja käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstinymmärtämisen strategiat

Oppilas tutustuu erilaisiin teksteihin, oppii lukemaan niitä tarkoituksenmukaisella tavalla ja ymmärtää kyseisille teksteille tyypillisiä piirteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin teksteihin ja rohkaistaan oppilasta tarttumaan myös itselleen uusiin kaunokirjallisuuden ja asiatekstien lajeihin. Luetaan kaunokirjallisuutta elämyshakuisesti. Harjoitellaan kriittistä tekstien tarkoitusperien avaamista ja kohderyhmäajattelua.

Arvioinnin kohde ja kriteerit:

Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito

Oppilas lukee sekä kaunokirjallisia että asiatekstejä ja oppii kiinnittämään huomiota tekstin tarkoitusperiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Harjoitellaan tiedonhakua ja tutkitaan tiedonhaun vaihteita. Opetellaan arvioimaan itselle tuttuja lähteitä ja pohtimaan niiden luotettavuutta.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Oppilas hakee tietoa erilaisista lähteistä, tuntee tiedonhaun vaiheet ja ymmärtää lähteiden arvioinnin tarpeellisuuden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista ohjatusti. Kirjoitetaan kertovia, kuvaavia, selostavia ja yksinkertaisella tavalla kantaa ottavia tekstejä. Opiskellaan ko. tekstilajien keskeisimmät konventiot. Harjoitellaan keskeisiä kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja rakenteita.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito

Oppilas tuottaa erilaisia tekstejä tekstilajien tärkeimpien konventioiden mukaisesti. Oppilas tuntee keskeisiä kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja rakenteita ja osaa huomioida ne omassa tekstissään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

Suunnitellaan ja tuotetaan sekä yksin että ryhmässä monentyyppisiä tekstejä ja harjoitellaan niiden jäsentelyä. Opetellaan arvioimaan omia ja toisten oppilaiden tuottamia tekstejä, annetaan palautetta sisällöstä ja rakenteista sekä osataan muokata omaa tekstiä toisten antaman palautteen pohjalta.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tekstien tuottamisen prosessien hallinta

Oppilas osaa luonnostella, laatia, jäsentellä ja hioa omia tekstejään. Oppilas antaa palautetta ikätovereidensa teksteistä ja huomioi muiden antaman palautteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Tuotetaan erilaisia tekstejä sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Harjoitellaan sähköistä tiedonhakua osana omaa työtä. Opitaan viestin vastaanottajan huomioimisen merkitys. Harjoitellaan kirjakielen konventioita osana omaa tekstiä.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito

Oppilas osaa tuottaa tekstejä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla kirjoitetun kielen konventioiden mukaisesti. Oppilas tuntee sähköisen tiedonhaun perusteet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Tutustutaan erilaisiin muistiinpanotekniikoihin. Harjoitellaan erilaisten internet- ja painettujen lähteiden käyttöä ja etsityn tiedon käyttöä oman työn osana. Tunnetaan tärkeimmät tekijänoikeuksiin liittyvät ohjeet ja säännöt. Harjoitellaan yksinkertaisten lähdeviittausten käyttöä ja toisen tuottaman tiedon merkitsemistä omaan tekstiin.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä

Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja ja osaa käyttää muualta hankittua tietoa omassa tekstissään. Oppilas tuntee eettisen lähteiden käytön periaatteet ja osaa merkitä muualta lainaamansa osat omaan tekstiinsä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Luetaan erilaista ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta ja osataan kertoa omasta lukukokemuksesta. Tutustutaan kirjallisuuden jaotteluun. Tunnetaan joitakin keskeisiä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin muodostumiseen voimakkaasti vaikuttaneita teoksia. Tutustutaan elokuvan ja teatterin ilmaisukeinoihin.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen

Oppilas lukee ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta ja tuntee kirjallisuuden jaottelun. Oppilas osaa kuvata ja arvioida omia kirjallisuuden ja elokuvien herättämiä kokemuksiaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pääalajat ja on lukenut sovitut kirjat.

Vuosiluokka 8

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaihteittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet,

lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliiin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhe-kulttuuriin ja mediakulttuuriin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3	S1	L1, L2, L3, L7
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T7	S2	L1, L2, L4
T8	S2	L2, L4, L5, L6
T9	S2	L1, L2, L4, L5
T11	S3	L2, L4, L5
T13	S3	L2, L4, L5, L6
T14	S3	L2, L4, L5, L6
T15	S4	L1, L2, L4
T16	S4	L1, L2, L4

Vuosiluokan tavoitteet

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä, puheella vaikuttamista ja monipuolista havainnollistamista. Innostetaan oppilasta käyttämään draaman keinoja.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot

Oppilas rohkaistuu pitämään puhe-esityksiä ja havainnollistamaan niitä tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas tutustuu joihinkin keskeisiin puheella vaikuttamisen keinoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin teksteihin ja rohkaistaan oppilasta tarttumaan myös itselleen uusiin kaunokirjallisuuden ja asiatekstien lajeihin. Luetaan kaunokirjallisuutta elämyshakuisesti ja opitaan luokittelemaan luettuja tekstejä. Harjoitellaan kriittistä tekstien tulkitusperien avaamista ja kohderyhmäajattelua.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito

Oppilas lukee sekä kaunokirjallisia että asiatekstejä ja oppii kiinnittämään huomiota tekstin tulkitusperiin. Oppilas osaa tulkita tekstiä kohderyhmän kannalta ja harjoittelee kriittistä lukutaitoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

Opitaan tunnistamaan ja tuottamaan ikäkaudelle tarkoituksenmukaisia tekstilajeja ja tulkitsemaan tekstiä tekstilajissaan. Tutkitaan erilaisten tekstien argumentaatiota ja havainnoidaan, millä kielen piirteillä pyritään vaikuttamaan lukijaan. Rohkaistaan oppilasta tutustumaan tuntemattomiin sanoihin ja selvittämään niiden merkitystä.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tekstien erittely ja tulkinta

Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti itselleen tuttujen tekstilajien kehityksessä. Oppilas osaa havaita joitakin lukijaan vaikuttamisen kielellisiä keinoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

Tiedonhaku ymmärretään osaksi tekstintekoprosessia. Tunnetaan erilaisia lähteitä ja osataan arvioida niiden luotettavuutta. Osataan arvioida, miten olennaista löydetty tieto on oman työn kannalta.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys

Oppilas hakee tietoa erilaisista lähteistä, tuntee tiedonhaun vaiheet ja ymmärtää lähteiden arvioinnin tarpeellisuuden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Tutustutaan erilaisiin fiktion lajeihin ja luetaan itselle uutta lajityyppiä edustava kokonaisteos. Opitaan tuottamaan ja julkaisemaan erilaisia fiktiota käsitteleviä tekstejä ja kommentoimaan niitä. Tunnistetaan vaikuttava fiktiivinen kuvaus ja tutustutaan sen piirteisiin.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen

Oppilas lukee kaunokirjallisuutta ja osaa eritellä ja tulkita lukemaansa keskeisiä kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin teksteihin, joita tuotetaan ohjatusti. Tunnetaan tärkeimmät tekstilajiin liittyvät konventiot ja osataan tuottaa tekstiä niiden mukaisesti.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tekstilajien hallinta

Oppilas osaa tuottaa ohjatusti erilaisia kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintätekniikan käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Tuotetaan erilaisia tekstejä sekä käsin että tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen. Käytetään sähköistä tiedonhakua osana omaa työtä. Ollaan tietoisia viestin vastaanottajasta ja harjoitellaan tekstien kohdentamista vastaanottajalle. Harjoitellaan kirjakielen konventioita osana omaa tekstiä.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito

Oppilas osaa tuottaa tekstejä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla kirjoitetun kielen konventioiden mukaisesti. Oppilas tuntee sähköisen tiedonhaun perusteet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Käytetään erilaisia muistiinpanotekniikoita. Harjoitellaan erilaisten internet- ja painettujen lähteiden käyttöä ja etsityn tiedon käyttöä oman työn osana. Tunnetaan tärkeimmät tekijänoikeuksiin liittyvät ohjeet ja säännöt. Harjoitellaan yksinkertaisten lähdeviittausten käyttöä ja toisen tuottaman tiedon merkitsemistä omaan tekstiin.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä

Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja ja osaa käyttää muualta hankittua tietoa omassa tekstissään. Oppilas tuntee eettisen lähteiden käytön periaatteet ja osaa merkitä muualta lainaamansa osat omaan tekstiinsä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

Tutustutaan teksteihin, joilla on erilaisia tavoitteita ja joissa käytetään erilaisia tyyllillisiä keinoja. Havainnoidaan ja tunnistetaan tekstuaalisia piirteitä, joilla tekstit tuottavat merkityksiä. Harjaannutaan käyttämään erilaisia tyylejä tarkoituksenmukaisella tavalla itse tuotetuissa teksteissä.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kielitietoisuuden kehittyminen

Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia tekstien kielellisiä piirteitä ja eritellä niiden merkityksiä. Oppilas osaa huomioida keskeisiä tyylikonventioita omassa tekstissään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Luetaan erilaista ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta, osataan kertoa omasta lukukokemuksesta ja osataan käsitellä luettua ikäkaudelle sopivalla tavalla. Opitaan erilaisia kirjallisuuden luokittelutapoja. Tunnetaan joitakin keskeisiä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin muodostumiseen voimakkaasti vaikuttaneita teoksia, ja tunnetaan joitain keskeisiä maailmankirjallisuuden perusteoksia. Tutustutaan elokuvan ja teatterin ilmaisukeinoihin.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen

Oppilas lukee ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta ja tuntee kirjallisuuden pääläjit. Oppilas osaa kuvata ja arvioida omia kirjallisuuden ja elokuvien herättämiä kokemuksiaan. Oppilas tuntee joitakin suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä perusteoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pääläjit ja on lukenut sovitut kirjat.

Vuosiluokka 9

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4	S1	L1, L2, L6, L7
T6	S2	L1, L2, L4, L5
T9	S2	L1, L2, L4, L5
T13	S3	L2, L4, L5, L6
T14	S3	L2, L4, L5, L6
T16	S4	L1, L2, L4
T17	S4	L2, L4, L6, L7

Vuosiluokan tavoitteet

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Osataan toimia erilaisia vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisella tavalla. Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita, opitaan ottamaan vastaan niihin liittyvää palautetta ja muokkaamaan omaa viestintää tilanteeseen sopivaksi.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

Oppilas osallistuu vuorovaikutukseen rakentavasti ja tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa muokata viestintäänsä saamansa palautteen perusteella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin teksteihin ja rohkaistaan oppilasta tarttumaan myös itselleen uusiin kaunokirjallisuuden ja asiatekstien lajeihin. Osataan lukea kaunokirjallisuutta sekä elämyshakuisesti että analyttisesti ja osataan tulkita luettua osana kulttuurista kontekstia. Harjoitellaan kriittistä tekstien tulkitusperien avaamista ja kohderyhmäajattelua.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito

Oppilas lukee sekä kaunokirjallisia että asiatekstejä ja oppii kiinnittämään huomiota tekstin tulkitusperiin ja kulttuuriseen kontekstiin. Oppilas osaa tulkita tekstiä kohderyhmän kannalta ja harjoittelee kriittistä lukutaitoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

Tutustutaan monipuolisesti kotimaiseen kirjallisuuteen ja soveltuviin määrin myös maailmankirjallisuuteen. Monipuolistetaan kirjallisuuden lajityyppien tuntemusta. Tuotetaan ja julkaistaan erilaisia fiktiota käsitteleviä tekstejä ja kommentoidaan niitä. Osataan analysoida fiktion keinoja tarkoituksenmukaisin keinoin.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen

Oppilas lukee monipuolisesti kaunokirjallisuutta ja osaa eritellä ja tulkita lukemaansa keskeisiä kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen. Oppilas tuntee kotimaisen kirjallisuuden historian keskeiset osat.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

Tuotetaan erilaisia tekstejä sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Käytetään sähköistä tiedonhakua osana omaa työtä. Ymmärretään eri julkaisualustojen etuja ja haittoja ja osataan käyttää niitä tarkoituksenmukaisella tavalla. Ollaan tietoisia viestin vastaanottajasta ja osataan kohdentaa omat tekstit vastaanottajalle. Harjoitellaan kirjakielen konventioita osana omaa tekstiä.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito

Oppilas osaa tuottaa tekstejä sekä käsin että erilaisilla julkaisualustoilla kirjoitetun kielen konventioiden ja tilanteen mukaisesti. Oppilas osaa hakea tietoa sähköisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Osataan käyttää itselle sopivia muistiinpanotekniikoita. Osataan käyttää internet- ja painettuja lähteitä monipuolisesti ja kriittisesti sekä käyttää tietoa luontevasti oman työn osana. Tunnetaan tärkeimmät tekijänoikeuksiin liittyvät ohjeet ja säännöt. Harjoitellaan lähdeviittausten käyttöä ja toisen tuottaman tiedon merkitsemistä omaan tekstiin.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä

Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja ja osaa käyttää muualta hankittua tietoa omassa tekstissään. Oppilas tuntee eettisen lähteiden käytön ja tekijänoikeuksien periaatteet ja osaa merkitä muualta lainaamansa osat omaan tekstiinsä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

Luetaan monipuolisesti kirjallisuutta, osataan kertoa omasta lukukokemuksesta ja osataan analysoida luettua kirjallisuuden käsittein. Tunnetaan joitakin erilaisia kirjallisuuden luokittelutapoja. Tunnetaan keskeisimmiltä osin suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin muodostumiseen vaikuttaneet teokset ja ymmärretään kirjallisuus kulttuurihistoriallisena jatkumona. Tunnetaan joitain keskeisiä maailmankirjallisuuden perusteoksia. Tutustutaan elokuvan ja teatterin ilmaisukeinoihin.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen

Oppilas lukee sekä kotimaista että maailmankirjallisuutta, tuntee keskeisiltä osin kirjallisuuden erilaisia luokittelutapoja ja ymmärtää kirjallisuuden kulttuurihistoriallisena jatkumona. Oppilas osaa kuvata ja arvioida omia draaman, kirjallisuuden ja elokuvien herättämiä kokemuksiaan. Oppilas tuntee joitakin suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä perusteoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden päälatit ja on luenut sovitut kirjat.

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

Tutustutaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Tarkastellaan suomen kielen piirteitä ja osataan verrata niitä muihin opiskeltuihin kieliin. Ymmärretään suomen kielen asema maailman kielten joukossa. Pohditaan omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiä. Rohkaistaan oppilasta tutustumaan monipuolisesti erilaiseen kulttuuritarjontaan ja kehittämään itselle sopivalla tavalla omia luovia taitojaan.

Arvioinnin kohde ja arvioinnin kriteerit:

Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen

Oppilas tuntee pääpiirteet maailman kieliolojen rakentumisesta, suomen kielen aseman muiden kielten joukossa ja suomen kielen olennaiset äänne- ja muotopiirteet sekä variaation. Oppilas osaa hahmottaa kulttuurisen identiteetin kielellisiä muodostumisperiaatteita. Oppilas osallistuu monipuolisesti kulttuuritarjontaan ja osaa kehittää omia luovia taitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.